

Universitat
de les Illes Balears

TESI DOCTORAL
2021

**LLENGUA ESTÀNDARD, PLURICENTRISME I
TRADUCCIÓ. LES COEDICIONS DE *HARRY POTTER*
EN CATALÀ I DE L'OBRA DE JONATHAN FRANZEN
EN FRANCÈS / LANGUE STANDARD,
PLURICENTRISME ET TRADUCTION. LES
COÉDITIONS DE *HARRY POTTER* EN CATALAN ET
DE L'ŒUVRE DE JONATHAN FRANZEN EN
FRANÇAIS**

Àlvaro Calero Pons

Universitat
de les Illes Balears

TESI DOCTORAL
2021

Programa de Doctorat de Filologia i Filosofia

**LLENGUA ESTÀNDARD, PLURICENTRISME I TRADUCCIÓ.
LES COEDICIONS DE *HARRY POTTER* EN CATALÀ I DE
L'OBRA DE JONATHAN FRANZEN EN FRANCÈS /
LANGUE STANDARD, PLURICENTRISME ET
TRADUCTION. LES COÉDITIONS DE *HARRY POTTER* EN
CATALAN ET DE L'ŒUVRE DE JONATHAN FRANZEN EN
FRANÇAIS**

Àlvaro Calero-Pons

Directora: Rosa Calafat

Director: Alain Bègue

Directora: Pascale Drouet

Tutora: Rosa Calafat

**Doctor per la Universitat de les Illes Balears i per la
Université de Poitiers**

AGRAÏMENTS

En primer lloc, a tota la meua família. Especialment, a mon pare i a ma mare, perquè hi han estat sempre, per tot el que han invertit en la meua formació i perquè l'any 2001, per Nadal, em van regalar, sense saber-ho, el que seria el corpus català de la meua tesi. I sobretot a Pep, per tot i per tant, perquè no m'ha fallat mai i perquè sempre aporta llum quan les coses tornen fosques.

Als qui foren professors meus a la Universitat Jaume I de Castelló; particularment, a Josep Marco, Cristina Garcia de Toro i Daniel P. Grau, perquè amb la manera de fer classe em van despertar inquietuds i em van ajudar a perfilar la meua línia de recerca.

Al tutor de mi beca de investigación en la Universidad de Málaga, el profesor Vicente Fernández González, por sus buenos consejos y porque supo guiar mi interés hasta el tema de esta tesis.

À Hélène Buzelin, professeure de l'Université de Montréal, je tiens à la remercier de ses renseignements sur les coédicions franco-québécoises, ainsi que de m'avoir aidé à trouver mon corpus français, une partie fondamentale pour cette thèse.

A Santi Muxach, de l'Institut d'Estudis Catalans, i a Judit Freixa, professora de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona, per haver-me assessorat sobre els programes informàtics que m'han servit per a analitzar els dos corpus d'aquest treball.

A la professora Teresa Iribarren, de la Universitat Oberta de Catalunya, pel seu interès en el meu projecte de tesi doctoral.

A les meues amigues i companyes de doctorat, Maribel Escalas i Astrid Schwegler, per tot el suport i ànim en les nostres sessions d'escriptura compartides.

À Ophélie De Sousa, amie et camarade à l'Université de Poitiers, merci de m'avoir aidé à surmonter les frontières cybernétiques.

Als qui han estat alumnes meus durant aquests anys, perquè amb ells jo també he après, així com al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB, per totes les coses que he tingut l'ocasió de fer-hi.

A la meua tutora i directora a la Universitat de les Illes Balears, la professora Rosa Calafat, per la bona acollida, per la confiança que hi va dipositar i per haver cregut en aquest projecte des del primer moment. També agraeisc als professors Jaume Garau i Rafael Ramis, de la UIB, la bona acollida en llur equip de recerca.

Également, à mes directeurs à l'Université de Poitiers, le professeur Alain Bègue et la professeure Pascale Drouet, merci d'avoir accepté la codirection de cette thèse et de m'avoir donné la possibilité d'inclure le corpus français dans ce travail, ce qui m'a permis d'analyser comparativement ces deux cas analogues. Je tiens aussi à remercier ma codirectrice de son aide et de son attention lors de la correction du texte final.

Finalment, al projecte FFI 2016-80191-P «Extensió social de la norma lingüística en els mitjans de comunicació durant el segle XX» (2016-2020), en què s'inclou aquesta tesi, concedit pel Ministeri d'Economia, Indústria i Competitivitat al Grup de Recerca en Història de la Llengua Catalana de l'Època Contemporània de la Universitat Autònoma de Barcelona, així com a la beca-contracte predoctoral que em va concedir la Universitat de les Illes Balears, perquè sense el finançament aquest doctorat no hauria estat possible.

PUBLICACIONS DERIVADES

- Calero-Pons, Àlvaro. (2020). «*Harry Potter* en català: versions paral·leles i varietats geogràfiques / *Harry Potter* en catalán: versiones paralelas y variedades geográficas». *Llibre Digital: Blog del Màster d'Edició Digital / Libro Digital: Blog del Máster de Edición Digital*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya (UOC). Disponible: <http://llibredigital.blogs.uoc.edu/es/harry-potter-en-catala-versions-paral%C2%B7leles-i-varietats-geografiques/> [08.12. 2020]
- (2021a). «Els canvis lingüístics en l'adaptació valenciana de la traducció de *Harry Potter*: L'ajustament a les gramàtiques de Pompeu Fabra, de l'Institut d'Estudis Catalans i de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua». Dins Miquel Àngel Pradilla Cardona (coord.), *De llengua i societat. De la proposta fabriana a la reforma normativa de l'IEC*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 119-130.
- (2021b). «Las versiones paralelas de *Harry Potter* en catalán y su impacto en la prensa escrita: miradas pluricéntricas». Dins Carmen Marimón Llorca, Wim Remysen & Fabio Rossi (dirs.), *Les idéologies linguistiques : débats, purismes et stratégies discursives*. Berlin: Peter Lang, 231-255 [en premsa]. DOI: 10.3726/b17989

«I, si no hi ha terme, si tot
consisteix únicament en això,
en anar dia per dia un poquet més enllà,
¿arribarà a justificar-nos
davant nosaltres mateixos l'estricta artesanía?
Avui ens esclafa un silenci
sense sabor ni harmonies de batecs;
i, sense saber per què, continuam la tasca.»

Guillem d'Efak: «El dubte», dins *El poeta i la mina*. Palma: Pere Martínez-Pavia, 1966.

ÍNDIX

RESUM.....	19
RÉSUMÉ.....	20
ABSTRACT.....	21
SIGLES.....	23
INTRODUCCIÓ.....	25
Objectius.....	27
Metodologia.....	29
PRIMERA PART. ELS MODELS DE LLENGUA EN SOCIETAT: MARC TEÒRIC I	
CONTEXTUALITZACIÓ.....	33
1.1 De conceptes i termes.....	33
1.1.1 La norma i la normativització.....	33
1.1.2 La varietat estàndard i els models d'estandardització.....	34
1.1.3 El pluricentrisme.....	38
1.1.4 Les ideologies lingüístiques.....	41
1.1.5 La variació lingüística en l'estàndard.....	44
1.2 El pluricentrisme del francès i del català.....	47
1.2.1 Apunts sobre el context quebequès.....	47
1.2.2 Apunts sobre el context valencià.....	53
1.2.3 El pluricentrisme del català i del francès en contrast.....	67
1.2.3.1 El pluricentrisme del català comparat amb el d'altres llengües.....	69
1.2.3.2 El pluricentrisme del francès comparat amb el d'altres llengües.....	84
1.2.4 Síntesi.....	87
1.3 La traducció com a eina de planificació lingüística.....	91
1.3.1 Variació lingüística i neologismes.....	91
1.3.2 Polimorfisme i versions paral·leles.....	97
SEGONA PART. LES ADAPTACIONS DELS DOS PRIMERS VOLUMS DE LA	
SAGA <i>HARRY POTTER</i> TRADUÏTS AL CATALÀ.....	105
2.1 CONTEXTUALITZACIÓ.....	105
2.2 ANÀLISI DE LES MODIFICACIONS LINGÜÍSTIQUES: OBJECTIUS I	
METODOLOGIA.....	107
2.3 ORTOTIPOGRAFIA I FONÈTICA.....	110
2.3.1 Els signes d'admiració i d'interrogació.....	110
2.3.1.1 Signes d'obertura i de tancament.....	110
2.3.2 L'apòstrof.....	111

2.3.2.1	Apostrofació de la preposició <i>de</i> davant essa líquida	111
2.3.3	Les cometes	112
2.3.4	Qüestions fonètiques	112
2.3.4.1	El Pi Cabaralla i el Pi Quesbaralla	112
2.4	LEXICOLOGIA	113
2.4.1	Substantius	113
2.4.1.1	<i>Ajut</i> i <i>ajuda</i>	113
2.4.1.2	<i>Alçada</i> , <i>alçària</i> i <i>altura</i>	114
2.4.1.3	<i>Bescoll</i> i <i>clatell</i> , i derivats	116
2.4.1.4	<i>Bigot</i> i <i>bigoti</i>	117
2.4.1.5	<i>Caixa</i> i <i>capsa</i>	118
2.4.1.6	<i>Clarió</i> i <i>guix</i>	120
2.4.1.7	<i>Endemà</i>	121
2.4.1.8	<i>Esquena</i> , <i>espatlla</i> , <i>espatla</i> i <i>muscle</i>	122
2.4.1.9	<i>Faena</i> , <i>feina</i> , <i>tasca</i> i <i>treball</i>	124
2.4.1.10	<i>Foll</i> i <i>boig</i>	126
2.4.1.11	<i>Llavadora</i> i <i>rentadora</i>	128
2.4.1.12	<i>Pardal</i> i <i>ocell</i>	129
2.4.1.13	<i>Passadís</i> i <i>corredor</i>	130
2.4.1.14	<i>Rajola</i> , <i>totxo</i> i <i>maó</i>	131
2.4.1.15	<i>Vesprada</i> , <i>tarda</i> , <i>vespre</i> i <i>nit</i>	133
2.4.1.16	<i>Volta</i> , <i>vegada</i> i <i>co(l)p</i>	136
2.4.1.17	Les variants formals <i>carbassa/carabassa</i> , <i>cargol/caragol</i> i <i>cranc/carranc</i>	137
2.4.1.18	Les variants formals <i>servici/servei</i>	139
2.4.2	Adjectius	140
2.4.2.1	<i>Banyat</i> , <i>mullat</i> , <i>xop</i> , <i>moll</i> , <i>amerat</i> i <i>amarat</i> , i derivats	140
2.4.2.2	<i>Gros</i> , <i>gras</i> , <i>major</i> i <i>gruixut</i>	142
2.4.2.3	<i>Grosser</i> i <i>groller</i>	145
2.4.2.4	<i>Obscur</i> i <i>fosc</i> , i derivats	147
2.4.2.5	<i>Petit</i> , <i>menut</i> i <i>xicotet</i>	148
2.4.2.6	<i>Roí</i> , <i>roïn</i> i <i>dolent</i>	149
2.4.2.7	<i>Roig</i> i <i>vermell</i> , i derivats	151
2.4.2.8	Les variants formals <i>huit/vuit</i> , <i>dèssset/disset</i> , <i>díhuit/divuit</i> i <i>dènou/dinou</i>	156
2.4.3	Verbs	158
2.4.3.1	<i>Acostar</i> , <i>apropar</i> i <i>aproximar</i>	158
2.4.3.2	<i>Afonar</i> i <i>enfonsar</i>	159
2.4.3.3	<i>Agarrar</i> , <i>agafar</i> , <i>atrapar</i> i <i>enxampar</i>	160
2.4.3.4	<i>Alçar</i> i <i>aixecar</i>	162
2.4.3.5	<i>Amoïnar</i> i <i>preocupar</i> , i derivats	164
2.4.3.6	<i>Anar-se'n</i> i <i>marxar</i>	165
2.4.3.7	<i>Aturar/parar</i>	166
2.4.3.8	<i>Cridar</i> , <i>xisclar</i> , <i>trucar</i> , <i>telefonar</i> , <i>picar</i> i <i>tocar</i> , i derivats	166
2.4.3.9	<i>Eixir</i> i <i>sortir</i> , i derivats	169
2.4.3.10	<i>Enfadar</i> , <i>enutjar</i> , <i>empipar</i> i <i>emprenyar</i>	171
2.4.3.11	<i>Engolir(-se)</i> i <i>empassar-se</i>	173
2.4.3.12	<i>Escollir</i> , <i>triar</i> i <i>elegir</i>	174
2.4.3.13	<i>Esgarrar</i> , <i>estripar</i> i <i>esquinçar</i>	176
2.4.3.14	<i>Espentar</i> , <i>empentar</i> i <i>empènyer</i>	178

2.4.3.15	<i>Furtar i robar</i>	179
2.4.3.16	<i>Llançar i llençar</i>	181
2.4.3.17	<i>Rascar i gratar</i>	182
2.4.3.18	<i>Tardar i trigar</i>	183
2.4.3.19	<i>Tastar/provar</i>	185
2.4.3.20	<i>Usar, utilitzar, fer servir i emprar</i>	185
2.4.3.21	Les variants formals <i>traure/treure</i> , i derivats, en relació amb els verbs <i>llevar(-se)</i> i <i>prendre</i>	187
2.4.3.22	Les variants formals <i>nàixer/néixer</i> , <i>xarrar/xerrar</i> , <i>xuplar/xuclar</i> , <i>arrancar/arrencar</i> i <i>arredonir/arrodonir</i> , i derivats	189
2.4.4	Adverbis	191
2.4.4.1	<i>Ausades</i>	191
2.4.4.2	<i>Darrerament i últimament</i>	192
2.4.4.3	<i>Enguany</i>	193
2.4.4.4	<i>Finalment</i>	193
2.4.4.5	<i>Gratis i debades</i>	196
2.4.4.6	<i>Hui i avui</i>	197
2.4.4.7	<i>Llavors i aleshores</i>	198
2.4.4.8	<i>Prompte i aviat</i>	199
2.4.4.9	<i>Prou i bastant</i>	201
2.4.4.10	<i>Quasi i gairebé</i>	204
2.4.5	Els determinants	205
2.4.5.1	Els pronoms demostratius	205
2.4.5.2	Els adjectius demostratius.....	208
2.4.5.3	Els adverbis demostratius	210
2.4.6	La quantificació	211
2.4.6.1	El pronom <i>tothom</i>	211
2.4.6.2	Els sintagmes <i>tots + numeral</i>	213
2.4.7	Altres mots simbòlics amb connotacions patrimonials	215
2.4.7.1	Els substantius <i>pastanaga</i> , <i>pessigolles</i> , <i>escombraries</i> , <i>petó</i> , <i>ampolla</i> , <i>patata</i> , <i>cubell</i> , <i>galleda</i> , <i>escombra</i> , <i>noi</i> , <i>nen</i> , <i>paio</i> i <i>ximperia</i>	217
2.4.7.2	Els adjectius <i>ximple</i> , <i>beneit</i> i <i>babau</i>	219
2.4.7.3	Els verbs <i>petonejar</i> , <i>bellugar</i> , <i>escombrar</i> , <i>cercar</i> , <i>emborratxar</i> i <i>clavar (una estomacada)</i>	219
2.4.8	Altres elements lèxics: les locucions.....	221
2.4.8.1	Les locucions verbals <i>perdre la xaveta</i> i <i>perdre l'oremus</i>	221
2.4.8.2	La locució adverbial <i>a espai</i>	222
2.4.8.3	Les locucions adverbials <i>de veres</i> , <i>de veritat</i> i <i>de debò</i>	223
2.4.8.4	Les locucions adverbials espacials de verticalitat.....	225
2.4.8.5	Les locucions adverbials espacials d'horitzontalitat.....	227
2.4.8.6	Les locucions adverbials <i>de vegades</i> i <i>a vegades</i>	229
2.4.8.7	Les locucions adverbials <i>en acabant</i> i <i>en acabat</i>	230
2.4.8.8	La locució adverbial <i>tot plegat</i>	231
2.4.8.9	Les locucions adverbials <i>tot d'una</i> i <i>de seguida</i>	233
2.4.8.10	Les locucions quantificacionals <i>un poc de</i> i <i>una mica de</i>	235
2.4.8.11	Les locucions quantificacionals <i>una pila de</i> i <i>un munt de</i>	236
2.4.8.12	Les locucions prepositives <i>dins de</i> i <i>dintre de</i>	238
2.4.8.13	Les locucions prepositives espacials de verticalitat <i>sota de</i> , <i>davall de</i> , <i>sobre de</i> i <i>damunt de</i>	239

2.4.8.14	Les locucions prepositives espacials d'horizontalitat <i>darrere de, rere de i davant de</i>	241
2.4.8.15	Les locucions prepositives <i>tret de i llevat de</i>	242
2.4.8.16	Les locucions conjuntives <i>així que i de manera que</i>	243
2.4.8.17	Les locucions conjuntives <i>tret que i llevat que</i>	245
2.5	MORFOLOGIA	246
2.5.1	El gènere	246
2.5.1.1	Els numerals <i>dos i dues</i>	246
2.5.1.2	Mots amb doble gènere: <i>son, mar i fred</i>	247
2.5.1.3	Els possessius	248
2.5.1.4	Les variants morfològiques <i>xocolate/xocolata i dentiste/dentista</i> 248	
2.5.2	El nombre	250
2.5.2.1	Els plurals de <i>nas i nariu</i>	250
2.5.3	L'article	251
2.5.3.1	L'article personal	252
2.5.4	La flexió verbal regular	253
2.5.4.1	El present d'indicatiu	253
2.5.4.2	L'imperfet d'indicatiu	255
2.5.4.3	El perfet d'indicatiu	255
2.5.4.4	El condicional	255
2.5.4.5	El present de subjuntiu	256
2.5.4.6	L'imperfet de subjuntiu	256
2.5.4.7	L'imperatiu	257
2.5.4.8	Casos particulars de participis	258
2.5.5	Cliticització	258
2.5.5.1	Combinacions binàries de pronoms febles de tercera persona	259
2.5.5.2	La cliticització dels verbs de percepció <i>veure i sentir</i>	264
2.5.5.3	La cliticització dels verbs <i>pensar i repensar-se</i>	267
2.5.5.4	La cliticització del verb <i>jugar</i>	269
2.5.5.5	Efectes de la cliticització sobre la forma del verb: l'infinitiu de la segona conjugació acabat en <i>-er</i> i l'imperatiu de segona persona acabat en <i>-s</i> 272	
2.6	SINTAXI	276
2.6.1	Les funcions sintàctiques: el complement directe	276
2.6.1.1	La concordança amb el participi	276
2.6.2	Les preposicions	280
2.6.2.1	Les preposicions àtones <i>a, en i amb</i>	280
2.6.2.2	Les preposicions <i>per</i> i <i>per a</i> amb valor final	282
2.6.3	Les oracions subordinades de relatiu	283
2.6.3.1	Amb antecedent i preposició	283
2.6.4	Estructures verbals	287
2.6.4.1	Construccions amb els verbs <i>ésser i estar</i>	287
2.6.4.2	Construccions amb els verbs lleugers <i>fer, donar i tenir</i>	294
2.6.4.3	Construccions amb els verbs <i>anar i venir</i>	299
2.6.5	La negació	303
2.6.5.1	Termes de polaritat negativa	303
2.6.6	Els connectors textuais i les interjeccions	307
2.6.6.1	El connector parentètic <i>no obstant això</i>	308
2.6.6.2	Les interjeccions impròpies <i>entesos i d'acord</i>	309

2.6.6.3	Les interjeccions impròpies <i>sisplau, si us plau i per favor</i>	310
2.6.6.4	La interjecció pròpia <i>xe</i> i la impròpia <i>bufa</i>	311
2.7	DISCUSSIÓ DELS RESULTATS	312
2.7.1	Ajustament a la norma	312
2.7.2	El simbolisme de la variació diatòpica	315
2.7.3	Les representacions dels models de llengua	317

TROISIÈME PARTIE. LES VERSIONS DES ŒUVRES DE JONATHAN FRANZEN TRADUITES EN FRANÇAIS 323

3.1	CONTEXTUALISATION	323
3.2	ANALYSE DES MODIFICATIONS LINGUISTIQUES : OBJECTIFS ET MÉTHODOLOGIE	327
3.3	ÉLÉMENTS ORTHOTYPOGRAPHIQUES	328
3.3.1	<i>Les corrections</i>	328
3.3.1.1	Suppression de point	328
3.3.1.2	Élision de préposition	328
3.3.1.3	Majuscule et minuscule	328
3.3.1.4	Variation géographique et anglicismes	329
3.3.1.5	Errata	329
3.3.2	<i>Freedom</i>	330
3.3.2.1	Suppression de point	330
3.3.3	<i>Purity</i>	330
3.3.3.1	Élision de préposition	330
3.3.3.2	Variation géographique et anglicismes	330
3.3.3.3	Trait d'union	331
3.3.3.4	Majuscule et minuscule	332
3.4	ÉLÉMENTS MORPHOLOGIQUES	332
3.4.1	<i>Les corrections</i>	332
3.4.1.1	Singulier et pluriel	332
3.4.1.2	Masculin et féminin	333
3.4.2	<i>Freedom</i>	333
3.4.2.1	Errata	333
3.4.3	<i>Purity</i>	334
3.4.3.1	Errata	334
3.4.3.2	Masculin et féminin	334
3.4.3.3	Singulier et pluriel	334
3.4.3.4	Anglicismes et dérivation	335
3.5	ÉLÉMENTS LEXICAUX	335
3.5.1	<i>Les corrections</i>	335
3.5.1.1	Néologismes	335
3.5.1.2	Erreurs de traduction	336
3.5.1.3	Anglicismes	336
3.5.1.4	Variation géographique et terminologie	338
3.5.2	<i>Freedom</i>	338
3.5.3	<i>Purity</i>	339
3.5.3.1	Anglicismes	339
3.5.3.2	Variation géographique	353
3.5.3.3	Éléments culturels et imprécisions	364
3.6	ÉLÉMENTS SYNTAXIQUES	369
3.6.1	<i>Les corrections</i>	369

3.6.1.1	Errata et imprécisions	369
3.6.2	<i>Freedom</i>	372
3.6.3	<i>Purity</i>	372
3.6.3.1	Articles partitifs	372
3.6.3.2	Pronoms et clitiques.....	372
3.6.3.3	Adjectivation.....	375
3.6.3.4	Prépositions.....	376
3.6.3.5	Négation et restriction.....	378
3.6.3.6	Reformulations.....	379
3.6.3.7	Verbes réflexifs.....	386
3.7	ANALYSE DES MODIFICATIONS LINGUISTIQUES DANS LES VERSIONS NUMÉRIQUES	387
3.8	ÉLÉMENTS ORTHOTYPOGRAPHIQUES	388
3.8.1	<i>Les corrections</i>	388
3.8.1.1	Majuscules et minuscules	388
3.8.1.2	Accents circonflexes	389
3.8.1.3	Traits d'union.....	389
3.8.2	<i>Freedom</i>	390
3.8.2.1	Le trait d'union dans les numéraux.....	390
3.8.2.2	Placement des points par rapport aux guillemets.....	390
3.8.2.3	Type de guillemets.....	390
3.8.2.4	Majuscules et minuscules	391
3.8.2.5	Élisions.....	392
3.8.2.6	Errata.....	392
3.9	ÉLÉMENTS MORPHOLOGIQUES.....	393
3.9.1	<i>Les corrections</i>	393
3.9.2	<i>Freedom</i>	393
3.9.2.1	Singulier et pluriel.....	393
3.10	ÉLÉMENTS LEXICAUX.....	394
3.10.1	<i>Les corrections</i>	394
3.10.1.1	Incohérences stylistiques	394
3.10.1.2	Synonymes partiels	394
3.10.2	<i>Freedom</i>	395
3.10.2.1	Questions stylistiques.....	395
3.11	ÉLÉMENTS SYNTHAXIQUES	396
3.11.1	<i>Les corrections</i>	396
3.11.1.1	Errata.....	397
3.11.2	<i>Freedom</i>	397
3.11.2.1	Questions de style	397
3.11.2.2	Errata.....	399
3.12	DISCUSSION DES RÉSULTATS	399
3.12.1	Les anglicismes	401
3.12.2	La variation géographique.....	405
3.12.3	Les représentations des modèles de langue.....	409
CONCLUSIONS		413
FRANÇAIS		413
CORPUS <i>HARRY POTTER</i>		413
CORPUS JONATHAN FRANZEN		416
PERSPECTIVES D'ÉTUDE ET REMARQUES FINALES		419

CATALÀ.....	420
CORPUS <i>HARRY POTTER</i>	420
CORPUS JONATHAN FRANZEN	423
PERSPECTIVES D'ESTUDI I CONSIDERACIONS FINALS.....	426
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES / RÉFÉRENCES BIBLIOGRAPHIQUES	429
CORPUS D'ANÀLISI / CORPUS ANALYSÉ.....	450
ANNEXOS / ANNEXES.....	451

RESUM

Aquesta tesi compara dos casos anàlegs en català i en francès. L'objectiu és, d'una banda, estudiar, en relació amb la normativa, com es reflecteix la variació diatòpica en traduccions que presentin diverses versions territorials paral·leles i, de l'altra, analitzar-ne les implicacions polítiques, econòmiques i simbòliques, així com les representacions que les han motivades. Això ens permet de dilucidar el model de llengua cap al qual s'encaminen aquestes pràctiques editorials. La traducció juga un paper central en aquests processos com a eina de planificació, en tant que ajuda a conferir la qualitat de neutre —estàndard— a texts reconeguts pel públic d'arribada com a externs a la comunitat lingüística, car la variació geogràfica no s'hi relaciona pas amb l'origen de l'autor.

Com a corpus d'estudi, hem seleccionat els dos primers volums de la saga *Harry Potter*, per al cas del català, i tres novel·les de Jonathan Franzen, per al del francès. En els dos casos es tracta de traduccions literàries publicades al principal centre codificador de la llengua —Barcelona i París, respectivament—, el text de les quals experimentarà canvis a l'hora de distribuir-lo a la perifèria —al País Valencià i al Quebec, respectivament—. Aquestes modificacions lingüístiques es produïren en el marc d'un acord de coedició entre Empúries i Tàndem, en el primer cas, i entre l'Olivier i Boréal, en el segon. Acotem el corpus en català als dos primers volums d'aqueixa saga, *Harry Potter i la pedra filosofal* i *Harry Potter i la cambra secreta*, perquè les adaptacions valencianes s'aturaren aquí i desfermaren una gran polèmica. Per al corpus en francès, ens cenyim a un dels pocs casos documentats: les novel·les *Les corrections*, *Freedom* i *Purity*.

El català i el francès podrien considerar-se dos contraexemples: malgrat que les dues llengües manifestin variació diatòpica, el francès començà el procés d'estandardització de manera monocèntrica i ha tendit a percebre's com a llengua d'una sola norma; en canvi, la variació geogràfica del català s'ha presentat adesiara com un entrebanc perquè pugui consolidar una varietat estàndard de tipus unitari. Mentre que el francès al Canadà compta amb un marc legal més afavoridor, l'estandardització del català encara malda per a superar els límits administratius que en compartimenten l'espai comunicacional. En aquest marc trobem que, des d'algunes instàncies polítiques, es promouen sentiments d'individuació, particularment al País Valencià. Aquest discurs desemboca en el rebuig de formes lingüístiques associades a altres territoris i ha arribat fins al punt de negar la unitat de la llengua. Resulta crucial analitzar també aquestes implicacions perquè el discurs que acumula més capital és el que determina en quin sentit s'orienta la planificació lingüística. Aquest treball, doncs, pretén ésser una contribució al procés d'estandardització del català.

Mots clau: llengua estàndard; variació lingüística; pluricentrisme; traduccions coeditades; català; francès

RÉSUMÉ

Cette thèse compare deux cas analogues en catalan et en français. Notre objectif est d'étudier, par rapport à la norme linguistique, d'une part, la façon dont la variation diatopique apparaît dans des traductions qui présentent plusieurs versions territoriales parallèles et, d'autre part, d'analyser leurs implications politiques, économiques et symboliques, ainsi que les représentations qui les ont motivées. Cela permet d'élucider le modèle de langue vers lequel tendent ces pratiques éditoriales. La traduction joue un rôle central dans ces processus comme outil de planification, dans la mesure où elle confère la qualité de neutre — standard — à des textes reconnus par le public cible comme étant externes à la communauté linguistique, car leur variation géographique n'est pas attribuée à l'origine de l'auteur.

Nous avons choisi comme corpus d'étude les deux premiers tomes de la saga *Harry Potter* dans le cas du catalan, et de trois romans de Jonathan Franzen pour ce qui est du français. Dans les deux cas, il s'agit de traductions littéraires, publiées dans le centre codificateur principal de la langue — Barcelone et Paris, respectivement —, dont le texte subit des modifications lors de sa distribution dans la périphérie — au Pays valencien et au Québec, respectivement —. Ces modifications linguistiques se produisent dans le cadre d'une entente de coédition entre Empúries et Tàndem, dans le premier cas, et entre l'Olivier et Boréal, dans le second. Le corpus en catalan se limite aux deux premiers tomes de la saga, *Harry Potter i la pedra filosofal* et *Harry Potter i la cambra secreta*, car les adaptations valenciennes se sont arrêtées là, déclenchant une forte polémique. Quant au corpus en français, nous nous sommes limités à l'un des rares cas documentés: les romans de Franzen *Les corrections*, *Freedom* et *Purity*.

Le catalan et le français pourraient être considérés comme deux contre-exemples : bien que les deux langues présentent une variation diatopique, le français commença son processus de standardisation de façon monocentrique et a souvent été perçu comme une langue avec une seule norme; par contre, la variation géographique du catalan a parfois été présentée comme un obstacle à la consolidation d'une variété standard de type unitaire. Tandis que le français au Canada compte sur un cadre légal plus favorable, la standardisation du catalan vise encore à surmonter les limites administratives qui compartimentent son espace communicationnel. Dans ce contexte, nous constatons que certaines instances politiques s'attachent à promouvoir des sentiments d'individuation, notamment au Pays valencien. Ce discours nous mène alors au refus de formes linguistiques associées à d'autres territoires et en est arrivé jusqu'au point de nier l'unité de la langue. Il s'avère aussi crucial d'analyser ces implications, étant donné que le discours qui accumule le plus de capital est celui qui détermine le sens où s'oriente la planification linguistique. Ce travail aspire donc à contribuer au processus de standardisation du catalan.

Mots-clés : langue standard ; variation linguistique ; pluricentrisme ; traductions coéditées ; catalan ; français

ABSTRACT

This thesis compares two similar cases in Catalan and French. On the one hand, with regard to language norms, we seek to study how geographical variation appears in translations with several parallel territorial versions. On the other, we aim to analyse their political, economic and symbolic implications, as well as their underlying representations. This enables us to illuminate the type of language standard that these printing practices are moving towards. Translation plays a central role in these processes as a language planning tool, as it helps to confer the quality of neutral—standard—language to texts that are recognisable to their intended audience as external to the language community, since geographical variation is not related to author origins.

The corpora we have selected are the first two books from the *Harry Potter* saga published in Catalan, and three of Jonathan Franzen's novels published in French. Both are literary translations published in the main centres for language codification—Barcelona and Paris, respectively—whose texts underwent changes when they were distributed in the periphery: Valencia and Quebec, respectively. These linguistic modifications occurred as part of a co-printing agreement between Empúries and Tàndem, in Catalan, and l'Olivier and Boréal, in French. The Catalan corpus is narrowed to the two first books of the saga, *Harry Potter i la pedra filosofal* and *Harry Potter i la cambra secreta*, since there were no further Valencian adaptations, an issue that triggered huge controversy at the time. The French corpus is confined to one of the few documented cases of this kind: the novels *Les corrections*, *Freedom* and *Purity*.

Catalan and French could be deemed two counterexamples: although both languages show geographical variation, French undertook its standardisation process in a monocentric pattern and tended to be perceived as a language with one only norm; the geographical variation of Catalan has, however, at times been presented as an obstacle to attaining a unitary standard variety. Whereas French in Canada count on a more favouring legal framework, Catalan standardization still struggles to overcome the administrative limits that compartmentalise its communicational space. Within this framework, some feelings of individuation appear to be promoted from some political authorities, especially in the Valencian Country. This speech leads to the rejection of language forms linked to other territories and went so far as to deny the language unity. It is essential that the implications of this are analysed, as the speech with the greater capital determines which direction language planning takes. This study aims therefore to contribute to the Catalan standardization process.

Keywords: standard language; linguistic variation; pluricentricity; co-published translations; Catalan; French

SIGLES

ASALE: Asociación de Academias de la Lengua Española
ATILF: Analyse et traitement informatique de la langue française
AVL: Acadèmia Valenciana de la Llengua
BDL: Banque de dépannage linguistique
CC: Complement circumstancial
CCC: Congrès de Cultura Catalana
CCL: Complement circumstancial de lloc
CCMA: Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals
CCRTV: Corporació Catalana de Radio i Televisió
CD / COD: Complement directe / Complément objet direct
CI / COI: Complement indirecte / Complément objet indirect
CIVAL: *Corpus informatitzat del valencià*
CSLF: Conseil supérieur de la langue française
CTILC: *Corpus textual informatitzat de la llengua catalana*
CVMC: Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació
DCVB: *Diccionari català-valencià-balear*
DGLC: *Diccionari general de la llengua catalana*
DIEC: *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans*
DIEC1: *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, primera edició*
DIEC2: *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, segona edició*
DNV: *Diccionari normatiu valencià*
DOPV: *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià*
DLE: *Diccionario de la lengua española*
EPRTVIB: Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears
GCC: *Gramàtica del català contemporani*
GDLC: *Gran diccionari de la llengua catalana*
GDT: *Le grand dictionnaire terminologique*
GEIEC: *Gramàtica essencial de l'Institut d'Estudis Catalans*
GIEC: *Gramàtica de l'Institut d'Estudis Catalans*
GNV: *Gramàtica normativa valenciana*
GVB: *Gramàtica valenciana bàsica*
IB3: Illes Balears Televisió
IEB: Institut d'Estudis Baleàrics
IEC: Institut d'Estudis Catalans
IIFV: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana
LIJ: Literatura infantil i juvenil
OIEC: *Ortografia de l'Institut d'Estudis Catalans*
OPLC: Oficina Pública de la Llengua Catalana
OQL: Office québécois de la langue
OQLF: Office québécois de la langue française
PLQ: Parti Liberal du Québec
RACV: Real Acadèmia de Cultura Valenciana
RAE: Real Academia Española
RTVV: Radiotelevisió Valenciana
SODEC: Société de développement des entreprises culturelles
TLFi: *Trésor de la langue française informatisé*

TV3: Televisió de Catalunya
TVE: Televisión Española
UF: Unitat fraseològica / Unité phraséologique
UIB: Universitat de les Illes Balears

INTRODUCCIÓ

En aquest treball comparem dos casos anàlegs en català i en francès, atès que es poden considerar dos contraexemples. El francès és una llengua que hom associa a la idea d'una sola norma; el fet que comencés el procés d'estandardització de manera monocèntrica ha afavorit aquesta percepció, encara que actualment ja no sigui del tot així. Al català, en canvi, se'l presenta com una llengua dialectalitzada, fet que obvia la realitat lingüística, com si la variació diatòpica, inherent a tota llengua mínimament estesa, li hagués d'impedir de consolidar una varietat estàndard de tipus unitari. El cas català s'ha comparat sovint amb el del Quebec, per les implicacions que hi tenen els lingüistes a l'hora de resoldre situacions de conflicte. Com assenyalava Joan Fuster, «ningú té consciència de la salut, diuen, sinó el malalt» (Fuster; cit. Boix-Fuster, 2008: 13-14). En referència a la cèlebre expressió de Larreula (2003), «dolor de llengua», el mateix Boix-Fuster hi afegeix que «un malalt no s'interessa per les minúcies de la seva patologia sinó que s'interessa pels remeis dels seus mals» (Boix-Fuster, 2008: 15).

Així, doncs, en aquest estudi analitzem i comparem dos corpus: un en català i un altre en francès. El corpus en català es compon dels dos primers volums de la saga de J. K. Rowling (dos títols, quatre versions): *Harry Potter i la pedra filosofal*, la versió barcelonina i la seva adaptació valenciana (89.400 mots cadascuna); i *Harry Potter i la cambra secreta*, novament en la versió barcelonina i la seva adaptació valenciana (100.000 mots cadascuna). Quant al corpus francès, el constitueixen tres novel·les de Jonathan Franzen: *Les corrections* (220.300 mots), *Freedom* (238.450 mots) i *Purity* (236.550 mots); les versions franceses i singles adaptacions quebequeses. Hi comptem tres títols i vuit versions, atès que les dues primeres novel·les presenten una versió digital posterior, editada a França, en què també trobem diferències respecte de la impressa francesa i de la quebequesa.¹

¹Les referències a les traduccions que basteixen els dos corpus d'anàlisi es troben al final de l'apartat de referències bibliogràfiques: el Corpus *Harry Potter* (Rowling (1997 [1999-2002], 1997 [2001], 1998 [1999-

Els criteris que hem utilitzat per a acotar el corpus d'anàlisi d'aquest treball són els següents: en tots aquests casos es tracta de novel·les traduïdes de l'anglès al principal centre editorial de la comunitat lingüística d'arribada, el text de les quals experimentà canvis a l'hora de distribuir-lo a la perifèria, durant el segle XXI. El Corpus *Harry Potter* se circumscriu només als dos primers volums de la saga perquè els altres deixaren d'adaptar-se i solament disposen, doncs, d'una versió;² per al Corpus Jonathan Franzen, hem seleccionat les obres traduïdes d'aquest autor en què, fruit d'una coedició, s'introduïren modificacions lingüístiques en les versions.

A l'hora de classificar conceptualment les modificacions estudiades en aquest treball, trobem Cabeza i Cáceres (2010), que analitza els canvis lingüístics en l'adaptació valenciana del primer volum de la saga, *Harry Potter i la pedra filosofal*, en el primer capítol de la novel·la. Aquest investigador es refereix a les traduccions paral·leles amb el terme *multitraducció*, que defineix així:

el fenomen pel qual un mateix producte, originalment en una llengua de partida, té diverses versions en una llengua d'arribada que es caracteritzen per estar escrites en diferents modalitats estàndard, ja siga perquè se n'han fet dos traduccions directes des de la llengua original o perquè s'ha adaptat la primera traducció d'un estàndard a un altre. (Cabeza i Cáceres, 2010: 219)

Encara que aquesta definició serveix per a distingir una multitraducció d'una retraducció —una nova traducció—, nosaltres preferim seguir en aquest estudi el terme *coedició*, entès com el fet d'editar conjuntament (Buzelin, 2007: 688). La definició que proposa aquesta investigadora té la virtut d'ésser prou àmplia perquè hi càpiguen totes les casuístiques que exposa Vaugeois (2002: 247-248).³ Així, podem incloure-hi totes les obres ací analitzades i d'altres. Per exemple, la coedició en francès d'aquestes tres novel·les de Jonathan Franzen és simultània, perquè apareixen al mateix temps, mentre que en català és diferida, perquè les adaptacions valencianes es produeixen després que la primera versió fos publicada a Barcelona. A més, el nombre de modificacions en les novel·les en francès varia molt de l'una a l'altra, per la qual cosa resulta complicat de discernir fins a quin punt estan escrites en una altra modalitat estàndard paral·lela, com suggereix la definició de multitraducció. Així, doncs, per a fer servir el terme *multitraducció*, caldria precisar si el model de llengua de les adaptacions de *Harry Potter* és el que hom entén per (sub)estàndard

2001], 1998 [2002]), amb els dos originals (Rowling, 1997, 1998); i el Corpus Jonathan Franzen (Franzen, 2001a, 2001b, 2001 [2013], 2010a [2011], 2010b [2011], 2010 [2013], 2015a [2016], 2015b [2016]), igualment amb els tres originals en anglès (Franzen, 2001, 2010, 2015).

²Hem triat el cas *Harry Potter*, també, per la polèmica que desfermaren les adaptacions valencianes. En la segona part d'aquest treball recopilem les idees principals que aparegueren en la premsa escrita.

³En la tercera part d'aquest treball expliquem més detingudament aquesta definició i les diverses casuístiques (apartat 3.1, de la p. 323).

valencià, idea que varia segons cada institució o empresa. D'altra banda, seguint Buzelin (2007: 693, 705, 718), el concepte de coedició, com a acord entre editorials, pot comportar modificacions lingüístiques i, si hom vol especificar que es tracta del mateix text, s'hi pot referir amb el terme *coimpressió*.

En el món editorial català, aquesta praxi adaptadora sol produir-se en llibres de text (Bibiloni, 2002b: 24) i s'empren uns criteris normatius de curt abast territorial, condicionats pels requisits de cada Govern autonòmic. Hi entra en joc la variació diafàsica, però la diatòpica també hi presenta una certa incidència, a causa dels usos simbòlics i patrimonials dels mots (cf. Bibiloni, 1997: 59, Calafat, 2010a: 35, 39 i s.). Tot i que el 25 % de les traduccions al català de literatura infantil i juvenil (LIJ) empren elements identificadors dels parlars valencians (Garcia de Toro & Marco, 2010: 169), no és gens habitual que s'adaptin obres literàries adreçades a un públic juvenil-adult, als quals el sistema d'ensenyament hauria d'haver garantit una formació tal que la variació lingüística no suposés cap entrebanc; vet aquí una de les polèmiques. D'altra banda, a diferència d'altres llengües romàniques transatlàntiques, com l'espanyol o el portuguès, aquest fenomen esdevé força més rar en francès, les modificacions solen ésser menys nombroses i resulta més fàcil que certes obres literàries quebequeses s'adaptin per a distribuir-les a França que no pas a la inversa.

El fenomen que ací estudiem, doncs, està íntimament relacionat amb la política i la planificació, imbricades, al seu torn, en les ideologies lingüístiques, que serveixen per a analitzar com els règims de la llengua estàndard conformen les interaccions socials i les relacions jeràrquiques (Costa, 2017: 127). Si ho traslладem a l'esquema dels intercanvis literaris de Casanova (1999), també trobem que s'estructura entre els pols dominant-dominat, segons la terminologia de Bourdieu (1998), o centre-perifèria, segons la Teoria dels polisistemes d'Even-Zohar (1979). D'acord amb Buzelin (2009: 69-70), com que tots aquests intercanvis es troben condicionats per les implicacions polítiques, econòmiques i lingüístiques dels agents, entenem que cal aproximar-s'hi des d'una perspectiva interdisciplinària que combini la lingüística, la traductologia i la sociologia.

OBJECTIUS

L'objectiu d'aquesta tesi és l'estudi de la variació lingüística entre les traduccions paral·leles d'una mateixa obra. Per això, analitzem els elements lingüístics que hi han suscitat modificacions, segons les representacions socials i l'ajustament a la norma. Després de comparar les versions paral·leles amb el programa Draftable Compare, constatarem

diferències entre els dos corpus, probablement a causa dels diversos condicionants polítics i sociolingüístics, que demanaven dues aproximacions metodològiques diferents:

1) Del Corpus Jonathan Franzen, n'hem extret totes les concordances, és a dir, tots els elements lingüístics en llur context (Baker, 2012: 21), que s'havien modificat en la posterior versió quebequesa —o en la digital francesa, quan s'escau—. Les presentem numerades en l'annex corresponent. Atès que alguns elements lingüístics es modifiquen puntualment, els estudiem per novel·les: classifiquem les concordances segons si el canvi afecta preferentment l'ortotipografia, la morfologia, el lèxic o la sintaxi. Després, agrupem els elements en tipologies, segons si es tracta d'anglicismes, variació geogràfica, gènere i nombre o qüestions culturals, entre d'altres. Els analitzem per categories gramaticals i els comparem amb el que estableixen les obres normatives del francès.

2) En el Corpus *Harry Potter*, per contra, la gran quantitat de canvis comporta que presentar-ne un llistat de tots i cadascun resulti inviable i, doncs, cal analitzar-los qualitativament. Com que l'objectiu és comparar la variació en els usos lingüístics d'aquestes editorials i contrastar-la amb la normativa fixada en el moment de publicació, des d'una perspectiva sincrònica, hem hagut d'elaborar un llistat dels elements d'estudi —uns cent en total—; el criteri per a triar-los ha consistit a prioritzar aquells que presenten polimorfisme normatiu, car són més susceptibles de resultar modificats. Ens hem ajudat del programa Terminus 3.0 per a trobar-ne les ocurrencies, és a dir, el nombre de vegades que hi apareix cada element (Baker, 2012: 19), i extreure'n les concordances, sobretot les d'aquells elements que se substitueixen parcialment en les adaptacions, perquè el context resulta imprescindible en aquests casos, particularment quan s'hi detecten distincions semàntiques. També presentem aquestes concordances numerades en l'annex corresponent. Segons l'aspecte en què se centra l'anàlisi, organitzem aquests elements en quatre blocs: ortotipografia i fonètica, lexicologia, morfologia i sintaxi. En el bloc de lexicologia els ordenem per categories gramaticals i en els bloc de morfologia i sintaxi seguim la classificació canònica de la *Gramàtica del català contemporani* (d'ara endavant, GCC) (Solà, Lloret, Mascaró & Pérez Saldanya, 2002). Com que, recentment, s'han produït novetats normatives en català, comentem en un subapartat aquelles qüestions analitzades que avui presentin algun canvi.

A diferència dels volums del Corpus *Harry Potter*, que són part d'una saga, els llibres del Corpus Jonathan Franzen es constitueixen en novel·les independents. És també per això que l'estudi de la variació en el Corpus *Harry Potter* s'organitza segons els elements lingüístics seleccionats, mentre que en el Corpus Jonathan Franzen s'estructura per novel·les,

cronològicament: *Les corrections*, *Freedom* i *Purity*. En el primer cas, cal comprovar si el tractament d'una forma lingüística varia en una saga; en el segon, les modificacions puntuals de les dues primeres novel·les no permeten pas l'estudi d'un mateix element transversalment en totes tres. La variació en el del Corpus *Harry Potter* és analitzada en la segona part d'aquest estudi, titulada «Les adaptacions dels dos primers volums de la saga *Harry Potter* traduïts al català», i la del Corpus Jonathan Franzen, en la tercera part, «Les versions des œuvres de Jonathan Franzen traduites en français».⁴ Aquestes dues parts són precedides d'una primera, titulada «Els models de llengua en societat: marc teòric i contextualització», en què expliquem els conceptes emprats en aquest treball, pertanyents a la (socio)lingüística de la variació en l'estandardització de llengües: la norma, la varietat estàndard i el pluricentrisme, així com la funció que hi fa la traducció. La discussió dels resultats del Corpus Jonathan Franzen, per un costat, i del Corpus *Harry Potter*, per l'altre, es troba al final de les parts corresponents. El contrast dels resultats dels dos corpus apareix en les conclusions, que són bilingües, en català i en francès.

METODOLOGIA

Una vegada extrets i classificats tal com s'explica en el punt precedent, en aquest treball estudiem els elements següents:

1) Pel que fa al Corpus *Harry Potter*, en el bloc d'ortotipografia i fonètica trobem els signes d'admiració i d'interrogació, l'apòstrof i les cometes, així com una qüestió fonètica que pot emergir a l'escrit en un nom traduït: la vocal neutra. En el bloc de lexicologia analitzem els substantius, els adjectius, els verbs i els adverbis, amb un grau més o menys elevat de simbolisme patrimonial, a més d'elements relatius als determinants, a la quantificació i a les locucions, tractats des d'una perspectiva lexicogràfica. En el bloc de morfologia trobem el gènere, el nombre, l'article personal, la flexió verbal regular i la cliticització. En el bloc de sintaxi analitzem el complement directe, les preposicions, les oracions subordinades de relatiu, algunes estructures amb els verbs *ésser*, *estar*, *anar*, *venir* i els lleugers *fer*, *donar* i *tenir*, a més de la negació, els connectors textuais i les interjeccions.

2) Quant al Corpus Jonathan Franzen, estudiem com a elements ortotipogràfics les supressions de punt, les elisions de preposicions, la majúscula i la minúscula, els guionets, els

⁴Preferim parlar de versió, en cas del francès, i d'adaptació en el del català, perquè les coedicions d'aquestes tres novel·les de Jonathan Franzen són simultànies i contenen poques modificacions lingüístiques, en comparació amb les coedicions dels dos primers volums de la saga *Harry Potter*, que són diferides i presenten molts més canvis de tot tipus.

accents circumflexos i la posició dels signes de puntuació respecte de les cometes, així com el tipus de cometes i altres elements relatius a la variació geogràfica i als anglicismes, a més d'algunes errades més o menys puntuals. En els elements lèxics analitzem els anglicismes, la variació geogràfica i les qüestions de traducció relatives a la terminologia, als neologismes i als factors culturals, així com algunes imprecisions i qüestions d'estil. En els elements morfològics trobem les modificacions que afecten el gènere i el nombre, a més de la derivació, en relació amb els anglicismes, i altres errades. Finalment, en els elements sintàctics analitzem els articles partitius, les preposicions, l'adjectivació, la negació i la restricció, així com algunes qüestions estilístiques que afecten la sintaxi relatives als pronoms, als clítics, a les reformulacions i als verbs reflexius.

Aquest enfocament metodològic ens permet de dilucidar, d'una banda, les representacions socials de la norma en un producte literari de massa, que havia de funcionar, en principi, en tota la comunitat lingüística; i, de l'altra, fins a quin punt el simbolisme de la variació diatòpica i diafàsica entorpeix l'extensió social de la norma, la qual s'emmarca en qualsevol procés d'estandardització. Aquest treball pretén ésser una contribució a aquest procés en català i, per això, ens ajudem de l'experiència de llengües amb contextos semblants, com el francès a l'Amèrica del Nord. Avui, l'estandardització del català encara gira a l'entorn de dues problemàtiques principals: en quina mesura s'han d'acceptar com a normatius els hispanismes i el pes que les varietats geogràfiques han de tenir en la conformació de l'estàndard. Ara com ara, les darreres obres de referència en català agombolen la variació diatòpica en la normativa; emperò això tant pot servir per a elaborar una varietat estàndard que funcioni en tota comunitat lingüística com per a establir-ne tres de diferenciades a sengles comunitats autònomes espanyoles on el català és oficial (cf. Bibiloni, 2002b: 22 i s.).

Cal destacar que en anglès també es coedità la saga *Harry Potter*; els volums publicats al Regne Unit per Bloomsbury foren distribuïts als Estats Units per Scholastic. Vist el succés del fenomen, les coedicions esdevingueren simultànies a partir del quart llibre: *Harry Potter and the Goblet of Fire*. Aquestes coedicions, malgrat que no fossin cap traducció, també comportaren modificacions lingüístiques, que arribaren a afectar, fins i tot, el títol del primer volum: *Harry Potter and the Philosopher's Stone*, conegut als Estats Units com *Harry Potter and the Sorcerer's Stone*. Aquesta pràctica en texts originals també resultaria ben digna d'estudi, perquè no és gaire habitual. En el cas de l'anglès, es podria explicar pel tipus de pluricentrisme entre el Regne Unit i els Estats Units, força simètric,⁵ atès el gran capital

⁵En la primera part d'aquest treball desenvolupem aquest concepte (apartat 1.1.3, de la p. 38).

polític, econòmic i simbòlic que acumulen aquests centres codificadors. D'acord amb Buzelin, aquesta manera d'entendre la coedició seria més específicament americana, perquè al Regne Unit no solen adaptar-se tants títols com als Estats Units, on, d'altra banda, també hi hagueren lectors que es queixaren de no poder pas accedir al text autèntic de J. K. Rowling (Buzelin, 2009: 67). A més, «les pratiques d'adaptation, plus exactement d'américanisation, de titres provenant d'autres régions anglophones par les éditeurs états-uniens n'est pas la conséquence, mais plutôt le moteur —du moins l'un des moteurs— de la singularité de l'anglais américain» (Buzelin, 2009: 66-67); dit d'una altra manera, fer servir aquesta pràctica per a crear marca pròpia obeiria, en certa mesura, la demanda d'una *llengua americana* que enuncià Noah Webster l'endemà de la Declaració d'independència. Aquest fenomen havia de fonamentar als Estats Units la consciència nacional i afermar-hi la indústria del llibre mitjançant edicions paral·leles (Mühleisen, 2009; cit. Buzelin, 2009: 66).

Atès que un dels factors per a estudiar el pluricentrisme i, per extensió, la manera d'estandarditzar una llengua, és el prestigi de més d'una varietat geogràfica, justificar-ne l'existència de diverses resulta crucial. El català es troba en posició recessiva davant altres llengües dominants en tot el seu territori. Així ho demostren, entre d'altres, les ofensives legals dels darrers anys; o que el català no arribi encara a comportar-se com a llengua de cohesió social, com ho posen de manifest el bilingüisme asimètric o les dificultats per a esdevenir llengua d'adopció entre els nouvinguts (cf. Xarxa CRUSCAT, 2015: 9 i s.). Aquests fets, tot i que presenten una variació territorial notable, s'agregen sensiblement a les àrees més urbanes. Disposar d'una llengua referencial diferent del català, per tant, també incentiva la fragmentació de la sociosfera i de la psicofera lingüístiques (cf. Morin, 1977, 1990),⁶ en uns segments territorials més que en d'altres, fet que origina tot de percepcions ben variades.

Al País Valencià, on el català està sotmès a una forta pressió per part de l'espanyol, llengua que disposa d'un major capital polític, econòmic i simbòlic, hi trobaríem un sector de la societat que, malgrat l'oficialitat —sota el nom de *valencià*—, en negaria qualsevol mena de prestigi. En canvi, una altra part dels habitants, ja siguin catalanoparlants o no, amb la capacitat de distingir-ne diversos registres, sí que la hi percebria com una llengua prestigiada. També hi hauria un gruix social que se situaria entre aquests dos pols. Els diversos informes

⁶Seguint terminologia de Morin (1977, 1990), amb *psicofera* ens referim a les representacions, emocions i competències individuals dels parlants, mentre que amb *sociosfera* ens referim als usos lingüístics i al conjunt de percepcions que emanen del discurs social sobre una comunitat lingüística. Aquests dos plans, interrelacionats, també, amb la noosfera —el codi— determinen el succés de la política i la planificació lingüístiques (Bastardas i Boada, 1995: 151).

de Plataforma per la Llengua (2017, 2018) sobre les denúncies de vulneracions de drets lingüístics, a tot arreu, són una prova que hi ha individus que miren de fer-ne un ús vehicular, desacomplexat, alhora que n'hi ha d'altres que hi responen amb actituds bel·ligerants, d'acord amb l'estatus del català que perceben. Això encaixa amb la regressió estructural del català al País Valencià i amb l'actitud hostil que hi manté una part de la població, al voltant del 10 %, en contra de l'augment o del manteniment de la llengua pròpia (Mas i Miralles & Montoya Abat, 2011: 311, 314). Tanmateix, mentre hi hagi parlants que mirin de fer-ne ús social, el català també hi tindrà prestigi, si més no per a aquests, a despit de la contraplanificació orquestrada (cf. Calafat, 1999, 2010a).

Si continuem amb la llengua, les circumstàncies que prestigien uns elements i en desprestigien uns altres no són pas triades per l'individu, els capitals són determinants en la configuració de la psicosfera i de la sociosfera (cf. Bourdieu, 1982, 1991). Per això, en un món en què tant s'ha promogut que unes llengües en desplacen d'altres (cf. Tuson, 1988; Calvet, 1999b; Moreno Cabrera, 2000), l'ecologisme lingüístic té com a horitzó la protecció de la diversitat, intralingüística i interlingüística, en relació amb el seu entorn social i geogràfic (cf. Calvet, 1999a; Bastardas i Boada, 1996, 2010, 2017). Per tant, el català també s'hauria d'associar amb la idea de modernitat i de progrés social (Calafat, 2010a: 69) si hom aspira a combatre l'imperialisme lingüístic, seguint l'expressió de Moreno Cabrera (2015b). El mateix podríem dir del francès al Canadà, on gaudeix d'un marc legal més avantatjós des de la segona meitat del segle XX. És per això que en aquest treball contrastem dos casos anàlegs en aquestes dues situacions. Com ja enuncitava Haugen (1972: 337) en el marc de l'estandardologia comparada (cf. Lebsanft & Tacke, 2020: 4, 30 i s.), contrastar l'estat de les llengües és oportú per a apreciar-ne els excessos i els defectes, en un pla d'igualtat.

PRIMERA PART. ELS MODELS DE LLENGUA EN SOCIETAT: MARC TEÒRIC I CONTEXTUALITZACIÓ

El pensament s'afirma —i s'afirma— en les
objeccions. Doneu-me un bon contradictor, i
seré capaç d'inventar les més excelses teories.

Joan Fuster: *Judicis finals*. Palma: Gràfiques
Miramar, 1960, p. 15.

1.1 DE CONCEPTES I TERMES

1.1.1 La norma i la normativització

La lingüística és una ciència humana i social perquè les pressions extralingüístiques tenen un paper determinant en l'evolució de les llengües i en la percepció de llur variació. És per això que la microlingüística o lingüística interna i la macrolingüística o lingüística externa —amb la sociolingüística— estan íntimament vinculades. Pel que fa a la norma, si continuem amb la dicotomia, en distingim dos tipus: l'objectiva i la prescriptiva (Coşeriu, 1952), també anomenades, respectivament, *norma implícita* i *norma explícita* per Cabré (1999: 27); *nivell d'estructuració 1* i *nivell d'estructuració 2*, per Camps (1999: 129), seguint Berrendonner (1988); o *norma 1* i *norma 2*, per Solà (1999: 11-13). D'acord amb la distinció terminològica de Costa Carreras (2000: 90 i s., 99 i s.), Cuenca defineix la norma objectiva com «una abstracció de l'ús que fem els parlants d'una llengua —una mena de “llengua popular interdialectal”» (Cuenca, 2001: 17), mentre que la norma prescriptiva es redueix al «conjunt d'usos sancionats per una autoritat reconeguda; es concreta a través d'un procés de selecció entre les formes existents i de codificació d'aquestes formes» (Cuenca, 2001: 17-18). En aquest treball utilitzem el terme *norma* en el sentit de 'norma prescriptiva', atès que la norma objectiva és inherent a totes les llengües, hagin estat o no estandarditzades. A més,

seguint Cuenca (2001: 17), reservem el terme *autoritat* als casos en què hi ha algun tipus de reconeixement oficial.⁷

La codificació és una de les etapes del procés d'estandardització. Segons l'esquema de planificació lingüística de Haugen (1983: 270 i s.), aquest procés s'estructura en quatre etapes: selecció, codificació, implementació —o vehiculació— i elaboració —o modernització—; les dues primeres s'agrupen en la fase de la planificació del corpus i les dues darreres, en la de la de l'estatus. En la primera etapa, es delimita el conjunt lectal, la llengua, i es trien les formes lingüístiques, segons les varietats i la variació,⁸ a les quals es dotarà d'una ortografia (codificació). Una vegada establerta la norma escrita, que també es relaciona amb la norma oral, aquesta es vehicula, és a dir, es difon socialment, perquè adquireixi un valor simbòlic referencial (implementació). Finalment, en l'elaboració es té cura d'adaptar la norma a l'evolució social i als canvis que comporta, mitjançant préstecs o calcs d'altres llengües, la inclusió de significats nous a mots ja existents o la creació de termes nous (neologia).

Així com els lingüistes tenen un pes preponderant en la codificació d'una llengua, la implementació es veu condicionada pels marcs polítics en què es desenvolupa, que generalment són estats. Els capitals econòmic i simbòlic configuren el model de llengua que difonen les instàncies pedagògiques mitjançant els llibres, la premsa, l'escola i els mitjans de comunicació, entre d'altres. Aquests àmbits de comunicació generals, a més d'estendre socialment la norma, perfilen una varietat lingüística que, per l'ús prestigiats que se'n fa, adquireix un gran valor simbòlic. És el que s'anomena varietat estàndard.

1.1.2 La varietat estàndard i els models d'estandardització

Per varietat estàndard s'entén la «llengua comuna, general i supradialectal» que està «ben definida (codificada) i acceptada per tota la comunitat lingüística com a norma general i model comú de referència» (Bibiloni, 1997a: 21-22). Cal destacar que, segons aquesta definició, la varietat que funciona com a estàndard es basa en tota la comunitat lingüística, prioritza els usos més generals i és percebuda com a supradialectal. Ara bé, aquesta percepció no implica que tota forma considerada estàndard hagi de presentar una alta freqüència d'ús arreu del territori, sinó que en venç el localisme, fet que li permet de circular-hi lliurement.

⁷D'acord amb Solà (1999: 12-13; cit. Cuenca, 2001: 17), una autoritat està reconeguda oficialment si la norma emana de les elits pròximes al poder, ja siguin econòmiques, mediàtiques o culturals, entre d'altres. En canvi, també hi hauria autoritats no reconegudes oficialment quan s'allunyen d'aquestes elits, com els grups regionals o professionals, entre d'altres.

⁸Com Halliday (1978: 74), entenem la variació com el moviment entre varietats.

Aquest lingüista identifica diversos criteris que se segueixen en aquest procés: l'històric, el literari, el geogràfic i demogràfic, el de classe social, el lògic, el de diasistemacitat i el de genuïtat. Atès que la varietat estàndard tendeix a prioritzar una opció allà on hi ha polimorfisme normatiu, s'optarà per la forma més antiga, si se segueix el criteri històric; o la que fan servir els clàssics, d'acord amb el literari. El criteri geogràfic i demogràfic és quantitatiu i prioritza les formes majoritàries, mentre que el de classe social se centra en el model de llengua de les elits dominants, prestigiats pel seu capital simbòlic, polític i econòmic. El criteri lògic opta per la forma més «natural» de dir una cosa i el de diasistemacitat, per la que més varietats lingüístiques inclou o representa, vist el conjunt de la comunitat lingüística. Finalment, segons el criteri de genuïtat, es prefereixen les formes pròpies de la llengua, açò és, generades dins el sistema, que no són producte de la interferència (Bibiloni, 1997a: 45 i s.).⁹

En funció de la situació social i geopolítica de les llengües, els estàndards poden prendre diverses formes. D'acord amb Bibiloni (1997a: 40-43), seguint Polanco i Roig (1984: 116-117), que, al seu torn, s'inspira en Stewart (1968) i Kloss (1972), es classifiquen en tres models: l'unitarista, el composicional —o compositiu— i el d'estàndards autònoms. Els dos primers són de caire unitari, la diferència és que el model unitarista només pren en compte un sol centre codificador, com l'italià, elaborat a partir de la Toscana, mentre que el segon en considera diversos, com l'èuscar. En qualsevol cas, un estàndard unitarista no és tampoc una representació mimètica de la varietat seleccionada, atès que hi ha hagut una codificació prèvia, amb la tria corresponent. Cal assenyalar, també, que el model d'estàndard —la forma que adopta la varietat planificada com a koiné— i el polimorfisme normatiu —l'existència de diverses opcions sancionades per l'acadèmia o, en la seva absència, per l'autoritat lingüística competent— són conceptes diferents; l'italià, per exemple, presenta una normativa menys rígida que la del francès.

D'altra banda, el model composicional es caracteritza per la transdialectalització, és a dir, les formes de les diverses varietats diatòpiques s'acaben difonent multidireccionalment en tota la comunitat lingüística, que les accepta i percep com a pròpies. Aquesta era també la idea de Pompeu Fabra, quan elaborà la codificació del català modern (Bibiloni, 1997b: 34):

I és necessari, per descomptat, que la transdialectalització tingui un caràcter multidireccional, no l'unilateral propi dels models unitaristes. El model composicional porta a un estàndard inicialment

⁹Ara com ara, a banda d'altres criteris orientatius, com la classificació de les diverses opcions normatives segons els usos generals o restringits, la recent *Gramàtica* de l'Institut d'Estudis Catalans segueix, també, un criteri diafàsic, segons si es tracta d'usos formals o informals. Això hauria d'ajudar a perfilar els models de llengua, d'entre els quals la varietat estàndard, que sol partir d'usos generals i formals.

artificios, i això pot comportar algunes dificultats en la socialització, per tal com no és la varietat nativa de ningú; però això mateix també representa uns avantatges, en tant que permet que els parlants de totes les àrees lingüístiques se sentin implicats en un procés més igualitari i democràtic. (Bibiloni, 1997a: 41)

Finalment, el model d'estàndards autònoms es dona en comunitats lingüístiques amb una gran extensió territorial, normalment distribuïdes en diversos estats, fet que provoca dinàmiques de socialització diferents, atès que la comunitat rarament interactua de manera cohesionada; potser l'exemple més evident en sigui l'anglès.

Aquestes situacions no són estàtiques, sinó que presenten dinamisme, perquè responen als canvis socials, que venen condicionats pels interessos polítics i econòmics. Així, doncs, com veurem en el capítol següent, en què analitzem comparativament l'estàndard català i francès, una llengua pot començar a estandarditzar-se de manera monocèntrica i adquirir, amb el pas del temps, un cert grau de pluricentrisme, fins a arribar als estàndards autònoms. Si el pluricentrisme s'origina quan hi ha diversos centres codificadors, seria una característica dels models composicionals i autònoms, però no pas dels unitaristes, car només en tenen un.

Aquests centres es poden veure representats per una acadèmia o per una altra institució normativitzadora, però no és cap condició necessària. En algunes situacions, cada centre codificador disposa d'una acadèmia, com és el cas de l'espanyol, amb l'Associació d'Acadèmies de la Llengua Espanyola (d'ara endavant, ASALE), tot i que la Reial Acadèmia Espanyola (d'ara endavant, RAE) encara n'exerceix una funció preponderant. En d'altres, solament tenen acadèmies alguns centres. Per exemple, en català en trobem dues: l'Institut d'Estudis Catalans (d'ara endavant, IEC), fundat el 1907 i situat a Barcelona, i l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (d'ara endavant, AVL), creada el 1998 i localitzada a València; emperò, abans de l'aparició de l'AVL, l'IEC ja reconeixia la pluralitat de normes, en funció de les diverses varietats, per a configurar un model referencial vàlid per a tota la comunitat lingüística. Finalment, també trobem situacions en què no hi ha cap centre que tingui una acadèmia, com l'anglès, o bé tan sols n'hi ha una, situada en un dels centres codificadors; aquesta era la situació del francès, amb l'Acadèmia francesa, fins a l'aparició d'altres institucions normativitzadores a altres països, com l'Oficina quebequesa de la llengua (OQL), amb seu a Mont-real, que es pot considerar el centre codificador més fort després de París, tot i que el seu pes encara no està del tot determinat (cf. Pöll, 2005, 2008, 2015).

Per bé que els canvis normatius es produeixen d'una manera relativament ràpida —el temps que requereixi l'acadèmia per a acceptar-los—, els canvis en la varietat estàndard, és a dir, en allò que la societat percep com a neutre, referencial, formal o prestigiàt, solen ésser

més lents, tarden més a consolidar-se. Per això, aquest tipus de canvis solen estendre's socialment abans que l'acadèmia s'hi pronunciï.

La missió d'un estàndard és aportar cohesió interna i, doncs, sol aturar la variació lingüística disgregadora. Per exemple, tot i que la RAE ha acceptat les formes *almóndiga* i *asín*, considerades vulgars,¹⁰ no es fan servir gaire en els mitjans de comunicació de massa, perquè les connotacions que tenen no han canviat pas, si més no de moment. Això és degut al fet que l'espanyol ha consolidat el procés d'estandardització, el qual, per tant, genera aquesta inèrcia al seu torn. Això mateix explica Pöll en referència al francès; citant, com a exemple, l'ús de la preposició *à* en sintagmes del tipus *aller au coiffeur*, associat a registres col·loquials:

le fait que certaines grammaires usuelles tiennent compte de la variation linguistique n'implique pas que tout ce qu'elles recensent soit légitime. [...]

Le refus de la hiérarchisation en tant que telle est cependant difficile à défendre et découle d'aprioris idéologiques et de la conviction que taire certains usages est le moyen adéquat de les faire disparaître définitivement du répertoire des locuteurs —ou du moins des textes qu'ils produisent. (Pöll, 2008: 109)

Per contra, com que el català encara no ha consolidat del tot aquesta inèrcia, pròpia de l'estandardització, qualsevol interferència amb la llengua dominant és susceptible d'aparèixer en àmbits suposadament referencials. Per exemple, en alguns diaris s'empren hispanismes no normatius, a l'espera que ho esdevinguin (cf. Calafat, 2010a: 59 i s.).

Pel que fa a l'establiment de la varietat estàndard, cal matisar que, segons Vårvaro (1984: 63; cit. Nadal, 1992: 28), el conjunt lectal se sotmet a pressions extralingüístiques, que en redueixen progressivament la variació, mentre que, per a Nadal (1992: 28), la varietat estàndard dissenyada s'ha de socialitzar —procés que en les llengües romàniques començà amb la vesant escrita— i això és el que afavoreix una dinàmica homogeneïtzadora del conjunt lectal, que conforma una koiné. Així, doncs, una varietat estàndard es planifica, en principi, com a koiné, en tant que ha d'ésser percebuda com a comuna i supradialectal, però no tots els trets d'una varietat estàndard acaben funcionant com a koiné forçosament ni tot el que és koiné en una societat fa part de la varietat estàndard dissenyada (cf. Pöll, 2005: 43). Per exemple, en francès s'omet quasi per sistema l'adverbi *ne* en les oracions negatives, que

¹⁰En l'entrada de *almóndiga* del *Diccionario de la lengua española* (d'ara endavant, DLE) trobem que aquest substantiu s'etiqueta com «f. desus.», 'nom femení en desús', i «u. c. vulg.», 'usat com a vulgar'. Així mateix, en l'entrada de *asín* se'l marca com «adv. vulg.» 'adverbi vulgar'. En els dos casos es remet a *albóndiga* i *así*, respectivament, com a formes principals (RAE, 2014: s. n.).

No podem oferir cap número de pàgina perquè no hem emprat la versió en paper, sinó en línia. En trobareu la referència, amb l'enllaç corresponent, en el llistat de referències bibliogràfiques. Això s'aplica, d'ara endavant, a totes les citacions de diccionaris que disposin d'una versió en línia, atès que és la que hem fet servir.

han d'anar reforçades amb un altre adverbí de polaritat negativa, generalment *pas*, el qual adquireix tota la càrrega negativa en desaparèixer *ne*. Ara com ara, si es vol produir un discurs oral que soni neutre i s'usa per sistema la locució *ne-pas*, hom detectarà que no es tracta d'una parla quotidiana. Altrament dit, el reforç de la locució *ne-pas* és normatiu i fa part de la varietat estàndard, però no pertany pas a la parla quotidiana; en canvi, l'omissió de *ne* no és pas normativa,¹¹ però aquesta desviació passa inadvertida per al conjunt de la societat, atès que el registre col·loquial també es pot percebre com a neutre, tot i que violenti l'estàndard (cf. Lodge, 1993: 231-232).

1.1.3 El pluricentrisme

L'origen del terme *pluricentrisme* és atribuït a Stewart (1968: 534), per un article seu que circulà abans de publicar-se (cf. Auer, 2014: 20). En qualsevol cas, és en Kloss (1967; cit. Pöll, 2012: 31) que aquest terme adquireix popularitat, el qual també diferencia les llengües per distància (*Abstand*) i les llengües per elaboració (*Ausbau*).¹² En un primer moment, aquests dos autors no limiten la noció de *pluricentrisme* a l'existència de més d'una varietat referencial per a estats diferents, sinó que també l'apliquen a un mateix estat, com el cas del serbocroat, aleshores, o el nynorsk i bokmål de Noruega, encara avui.¹³ Posteriorment, Kloss (1978: 66) prefereix aquest terme quan hi ha més d'una «varietat nacional», és a dir, quan les varietats estàndard són delimitades per fronteres d'estat.

Aquest és el concepte que reprèn Clyne: «with several national varieties, each with its own norm» (Clyne, 1984: 1), reelaborat més tard com «one with several interacting centres, each providing a national variety with at least some of its own (codified) norms» (Clyne, 1995: 20). Finalment, la definició d'Ammon (1995: 95-97) no és restringeix tant a les fronteres polítiques, sinó que parla de pluricentrisme quan hi ha més d'un centre i reconeix que aquests no són sempre estats o nacions (centres complets), sinó que també poden ésser centres incomplets, quan es tracta de la part d'un estat o nació. Aquest seria el cas d'estats amb més d'una llengua oficial o d'estats que segueixen la norma fixada per un altre. També

¹¹En el *Diccionari* de l'Acadèmia francesa es qualifica aquesta ommissió de *ne* com a «ús popular» (Académie française, s. d.).

¹²De llengües per elaboració, un exemple en seria la segmentació actual del continu lingüístic a Escandinàvia segons el danès, el noruec i el suec, car aquestes llengües s'han diferenciat per processos polítics i culturals. En canvi, les llengües per distància són les que hom reconeix com a diferents de les llengües veïnes, per la distància considerable que en presenten, com l'èuscar (Lamuela, 1994: 11).

¹³Tanmateix, aquests dos models referencials no gaudeixen pas del mateix estatus social. Per bé que el nynorsk (neonoruec) s'usa a les àrees més poblades i l'Estat noruec es mostra favorable a promoure'l en els sectors privats, les empreses tendeixen a usar el bokmål (llengua de llibre), més influït pel danès, d'una manera generalitzada (Sanden, 2020: 222-223).

hi trobaríem centres subnacionals o subestats, com regions o altres entitats administratives dins un estat o nació amb un centre més potent; per exemple, Baviera dins Alemanya. Per tant, Ammon reconeix que els centres poden situar-se dins el mateix estat o nació (subestats o subnacionals) o trobar-se en estats o nacions diferents (pluriestats o plurinacionals), com els Països Baixos i Flandes, que cooperen per a bastir la varietat referencial.¹⁴

Allò que és indispensable per a tots aquests autors és que, en casos de pluricentrisme, ha d'haver-hi més d'una varietat referencial reconeguda, generalment recollides en obres normatives. Segons Kloss (1978: 66), aquests centres codificadors tenen una vesant cultural, en tant que solen presentar una certa concurrència cultural i política entre si. D'acord amb Ammon, és el pes que la seva varietat referencial exerceix en la normativització el que defineix un centre. Per la interacció dels capitals polític, econòmic i simbòlic, aquests centres no solen tenir la mateixa consideració, sinó que presenten una certa jerarquia; és per això que Clyne (1995: 21-22) hi introdueix el terme *pluricentrisme asimètric*. Aquest terme il·lustra que, generalment, quan hi ha diversos centres, aquests exerceixen un pes diferent en la normativització, cosa que s'evidencia quan entren en concurrència en el si de la comunitat lingüística. Això es relaciona amb la dinàmica canviant de les llengües: els canvis polítics, econòmics i demogràfics poden alterar la balança entre aquests centres i promoure, doncs, el pas d'un model d'estàndard a un altre. Ara bé, cal matisar que, així com la natura de les llengües és canviant, no ho és pas tant la de la varietat estàndard, que, com hem vist, es caracteritza per homogeneïtzar la comunitat lingüística i diferenciar-la de les altres llengües, amb llurs estàndards respectius (Vàrvaro, 1984; Nadal, 1992).

Actualment, una de les definicions més acceptades internacionalment de llengua pluricèntrica és la de «one which has more than one normatively installed national standard variety» (Auer, 2014: 19); en anglès, *nacional* s'identifica quasi sempre amb un estat i, per tant, amb un marc polític. Certament, aquest n'és un dels trets més decisius. Emperò, com que el pluricentrisme és un concepte complex, perquè sol ésser asimètric, cal tenir en compte diverses variables. Seguint Ammon (1995: 80, 95-97), amb el seu gràfic sobre l'endonorma i l'exonorma, trobem tres criteris per a mesurar el grau de pluricentrisme, indispensables quan la diversitat normativa no està especificada ni fixada de manera clara. En primer lloc, la variació diatòpica ha d'emergir en els registres formals; altrament dit, hi trobaríem diversos parlants cultivats que, pel fet de procedir de regions diferents, no emprarien pas el mateix

¹⁴Aquests dos centres són codificats per la mateixa acadèmia, la Nederlandse Taalunie (Unió de la Llengua Neerlandesa). Aquesta institució, fundada el 1980 i amb representació a la Haia i a Brussel·les, és l'encarregada de la planificació i de la política lingüística del neerlandès en l'actualitat.

model de llengua. En segon lloc, l'estàndard ha de tenir més d'una varietat, codificada i sancionada, generalment per una autoritat normativitzadora com a mínim. Finalment, aquestes varietats han de disposar de parlants model i escriptors prestigiat, amb obres i texts de referència. Perquè una llengua sigui considerada plenament pluricèntrica, hauria de complir totes aquestes condicions.

D'altra banda, Muhr (2012) proposa cinc criteris: la divisió per fronteres d'estat, la distància lingüística entre les varietats, l'estatus de la llengua a cada territori, l'acceptació de les diverses varietats per part dels parlants i el simbolisme de l'estàndard en la construcció de la identitat nacional. Ara bé, com ja comenta Sita Farias (2018: 353), tret del primer criteri, la resta són subjectius i complicats d'analitzar. Pel que fa al cas de l'espanyol, aquesta investigadora hi afegeix que, tot i que el seu pluricentrisme prova de respondre als anhels de norma de l'Amèrica hispana, encara no hi ha una planificació clarament panhispanica per part de la RAE.

Alguns hispanistes, com López García (2010: 64-65, 90), miren d'establir una distinció entre els termes *policentrisme* i *pluricentrisme*, per a descriure aquest model panhispanic a què aspira la RAE en relació a l'espanyol, en què hi hauria diversos centres codificadors (pluricentrisme), cadascun amb una acadèmia, però la que ostenta la capacitat sancionadora en última instància és la RAE (policentrisme).¹⁵ Així, una llengua podria ésser pluricèntrica, amb més d'una varietat prestigiada, i les elits mostrar-se reticents a reconèixer-ho oficialment (policentrisme). Per tant, per a aquest autor, el policentrisme suposa que la institució autoritzada hauria de ser la que sancionés sense embuts les diverses opcions normatives de cada varietat prestigiada.

En la mateixa línia, Casesnoves & Mas Castells (2015: 60) presenten la noció de policentrisme¹⁶ lligada, tot simplement, a l'existència de més d'un centre codificador, de diverses varietats prestigiaes, mentre que la de pluricentrisme subratllaria la preponderància o dominació d'una d'aquestes varietats sobre les altres —és el que en aquest treball anomenem *pluricentrisme asimètric* (Clyne, 1995: 21-22)—. Per bé que en la sociolingüística catalana s'ha tendit a usar el terme *policentrisme* (cf. Pradilla Cardona, 2007: 133 i s.; Sentí, 2015: 129), nosaltres seguim ací, per anivellament, el de *pluricentrisme*, que guanya en altres

¹⁵De fet, la presidència de l'ASALE, associació fonamental per a la codificació unitària de l'espanyol i la vehiculació de models de llengua amb aspiracions mundials, recau sempre en qui ostenti la presidència de la RAE.

¹⁶Mas Castells hi afegeix encara un altre element distintiu entre *pluricentrisme* i *policentrisme*, segons el qual «el terme pluricentrisme implica la presa en consideració dels importants condicionants socials en tots els passos o fases de la codificació lingüística (Clyne, 1992; Muhr, 2008, 2012) i supera el terme policentrisme, que pot remetre a la més simple qüestió quantitativa» (Mas Castells, 2019: 211).

llengües europees. En realitat, *policentrisme* i *pluricentrisme* són sinònims formals; el primer amb un prefix grec i el segon amb un prefix llatí.

Atès que en el primer cas d'aquest treball es tracta del procés d'estandardització del català i en el segon, del francès, com a contraexemples, resulta útil comparar, segons els criteris d'Ammon (1995: 80, 95-97), com i en quin grau es manifesta el pluricentrisme en aquestes dues llengües. D'acord amb Oakes & Peled, les implicacions ètiques de la planificació lingüística «considers how linguistic advantages and burdens in a language with multiple production centres *ought* to be distributed, not just how they *are* distributed at some particular point in time» (Oakes & Peled, 2018: 121). Ho considerem imprescindible en un cas com el català, atès que la planificació lingüística mira d'impedir, i de revertir en alguns casos, un procés de substitució lingüística (cf. Morales-Gálvez & Riera-Gil, 2019: 25 i s.).

1.1.4 Les ideologies lingüístiques

Les relacions dels parlants amb la variació i la diversitat lingüística són força complexes i es manifesten de diverses maneres, com ara en forma d'actituds o de representacions lingüístiques. Les actituds requereixen mètodes quantitius i s'estudien mitjançant qüestionaris, mentre que les representacions es relacionen amb l'etnologia i requereixen mètodes d'estudi qualitius, com l'anàlisi del discurs (Gueunier, 1997: 246-252). Tant les actituds com les representacions venen determinades per les ideologies lingüístiques, que es poden definir com «croyances complètemnt intériorisées dans les consciences individuelles, si bien que les locuteurs les tiennent pour acquises et ne cherchent pas à en questionner les fondements» (Boudreau, 2009: 440).

La noció de *representacions socials* neix de la sociologia i passa més tard a la psicologia social (Moscovici, 1984: 16 i s.). Si es trasllada a la (socio)lingüística, Boudreau les presenta d'una manera més general que les ideologies lingüístiques, perquè varien en un mateix parlant segons la situació de comunicació, mentre que les ideologies no són pas dinàmiques. Per tant, les representacions ens porten a analitzar, des de les relacions socials, un àmbit més restringit de la llengua, siga un parlant (dimensió individual), siga un grup o comunitat lingüística (dimensió col·lectiva). Així, les representacions lingüístiques deriven de les ideologies lingüístiques i són «les images, les opinions, les préjugés qui circulent sur les langues et qui sont partagés, inégalement, par un ensemble de locuteurs dans une communauté donnée» (Boudreau, 2009: 441). Entenent, doncs, una ideologia com un conjunt determinat de representacions, Boyer (2017: 64) identifica, com a trets definitoris de la

ideologia de l'unilingüisme, una representació jeràrquica de les llengües històriques i una representació politicoadministrativa que confon llengua nacional i llengua oficial.

A tenor de la visió jeràrquica de les llengües, les representacions socials es relacionen amb l'aparició de la inseguretats lingüística (Labov, 1976; cf. Bourdieu, 1982), que es mostra en «un sentiment d'illégitimité à l'égard d'une langue qui se révèle de différentes façons selon la trajectoire individuelle et sociale de son locuteur» (Boudreau, 2009: 442). Precisament, és Boudreau la qui identifica la hiperconsciència de la norma com una representació d'aquest sentiment, també la supercorrecció i la hipersensibilitat als regionalismes, bé perquè s'amaguen o perquè s'exhibeixen (cf. Boudreau & White, 2004; cit. Boudreau, 2009: 442). Encara que aquesta autora estudia el cas del francès a Acàdia, la història lingüística del qual presenta diferències considerables respecte de la del català, també hi trobem aquestes representacions. De fet, en alguns catalanoparlants, Bibiloni relaciona amb aquesta inseguretats tant l'autoodi, contrari a la lleialtat lingüística (Ninyoles, 1985: 75 i s.; Aracil, 1982: 46 i s.), com la manca d'un català referencial clarament definit, conseqüència de la compartició de funcions entre l'espanyol, amb un estàndard plenament establert i operatiu, i el català, amb un «estàndard deficitari» (Bibiloni, 1997a: 26, 143).

El concepte d'autoodi s'ha relacionat, doncs, amb els processos de substitució lingüística, que sovint s'emmarquen també en processos d'aculturació (Vallverdú, 1980: 113 i s.). Aquestes interaccions lingüístiques, malgrat que semblin voluntàries, no són innòcues, sinó que hi ha una planificació intensa al darrere, modulada pels capitals polítics, econòmics i simbòlics (cf. Bourdieu, 1982, 1991). Segons aquesta socialització al servei dels poders d'estat, la identitat valenciana s'ha construït sovint, i es construeix com més va més, per oposició a Catalunya. La participació de l'Aragó en la conquesta del Regne de València fan d'aquest territori un altre element dissolvent, en tant que allunya perceptivament el País Valencià de Catalunya; malgrat que l'Aragó no tingués mai un pes tan preponderant com el Principat sobre la identitat cultural i lingüística dels valencians (Fuster, 1962a: 121 i s.).¹⁷

D'acord amb Mira (2015: 51), al País Valencià es detecta una «ideologia de la inferioritat» particularment forta. Seguint aquest autor, «la imposició del menys-preu (sic), la idea de l'escassa *entitat* i del *poc ser* dels valencians» durant segles els ha impedit deslliurar-se de qualsevol tipus de subordinació (Mira, 2015: 52). Aquest sentiment també està relacionat amb els processos d'aculturació, que poden ésser involuntaris, per imposició, o

¹⁷Resulta summament revelador que, als veïns, ja no se'ls identifiqui pus com a castellans o aragonesos, sinó d'Albacete, de Conca —o Cuenca— i de Terol —o Teruel—, mentre que els principatins —els catalans estrictes— continuen essent això, *catalans*, tot simplement, i no mai de Tarragona o de Lleida (Mira, 2015: 63-64).

voluntaris, quan hom decideix d'acostar-se cap a quelcom considerat superior (cf. Moore, 1963: 85-88); també és possible que el primer factor porti al segon, guiat per l'autoodi generat, fins a arribar a l'assimilació.

Davant aquesta situació, alguns catalanoparlants, sobretot al País Valencià, trien l'estàndard espanyol perquè s'hi senten més segurs. És per això que vehicular la varietat estàndard de la llengua pròpia mitjançant les instàncies pedagògiques, en funció de l'entorn sociolingüístic, ajuda a combatre aquest sentiment d'inseguretat, particularment si es tracta de parlants d'una llengua recessiva (planificació horitzontal). Per contra, la ideologia de l'estàndard, que considera una deformació tot allò que es desvia de la varietat referencial, agreujaria aquest sentiment (planificació vertical). En el cas català trobem tant l'exacerbació del particularisme, en alguns valencians, com la imitació de l'accent barceloní, en alguns parlants de català nord-occidental i baleàric. També hi ha quebequesos que adopten l'accent francès quan es traslladen a viure a Europa, fet que sovint és jutjat negativament al lloc d'origen (Meney, 2017: 602).

En català, emperò, aquestes imitacions d'una altra varietat geogràfica, tot i que també poden ésser un indicador de la inseguretat, cal analitzar-les en el context, atès que es tracta d'un fenomen complex en què entren en joc diverses variables. D'una banda, com comentem en l'apartat següent, la diglòssia entre l'estàndard i el no-estàndard no es dona pas en català, atesa la curta distància entre les varietats. És per aquest motiu que la imitació d'una altra varietat diatòpica demana, entre altres coses, un coneixement de la llengua extraordinàriament profund, si hom vol reeixir-hi. Aquesta pràctica pot obeir tant la voluntat de diluir-se —passar desapercebut— com d'integrar-se —no ésser marcat— en el nou territori. L'anivellament, doncs, no és degut sempre a la inseguretat, sinó que el pot adoptar un parlant sense aquest sentiment (cf. Bibiloni, 2008). A més, aquest anivellament només es dona, en tot cas, en transferir-se a un altre territori. Per això, no es pot pas dir que hom miri d'adoptar un registre més elevat, atès que al territori d'origen es fa servir la mateixa varietat diatòpica per a representar la variació diafàsica, sense infravalorar forçosament la parla vernacla. Si més no, el fenomen sí que seria simptomàtic de la manca d'un estàndard unitari plenament operatiu, també a l'oral, car la norma referencial no és clara per a tothom de la mateixa manera; per exemple, això no ocorre pas tant en llengües com l'espanyol dins el seu estat, on imitar l'accent de la nova regió d'acollida podria considerar-se com una paròdia.

A banda de les estratègies de planificació que se segueixin, encara que no estigmatitzin intencionadament cap tipus de varietat, un procés d'estandardització subordina sempre el

vernacle a la varietat estàndard (Bibiloni, 1997a: 30), encara que els parlants continuïn valorant-lo positivament. Si reprenem ací la noció de pluricentrisme, l'establiment d'un centre implica, per força, l'aparició d'una perifèria. D'acord amb Willemyns & Bister (1989: 543-544), les perifèries són més conscients de les diferències lingüístiques respecte del centre i mostren una certa ambivalència sobre els usos particulars i els del centre, a més d'un sentiment més o menys fort d'inseguretat lingüística i una voluntat d'intervenir sobre la llengua en relació amb el centre. Concretament en el cas de Flandes i del Quebec, Remysen (2010a: 117) hi identifica aquestes quatre característiques.

Seguint Remysen (2010a: 118), el contacte escàs amb un centre, juntament amb la influència d'un grup sociocultural dominant que parla una altra llengua, comporta, d'una banda, que hi apareguin interferències lingüístiques i, de l'altra, que es conservin elements lingüístics desapareguts al centre, on serien percebuts com arcaïsmes; aquesta és la situació del català i del francès a l'Amèrica del Nord. En conseqüència, això pot suscitar un sentiment més o menys fort d'inseguretat lingüística en la comunitat perifèrica (Francard, 1997; Klinkenberg, 1992), la qual tendiria a valorar negativament els parlants que imitin amb gran exactitud la parla del centre, a causa del complex d'inferioritat que produeix la sensació de no poder arribar mai a controlar la norma (Moreau, 1999). En el cas del francès i del neerlandès, concretament, el valor identitari que han adquirit les varietats diatòpiques perifèriques ha contrarestat aquest sentiment, perquè els permetia d'expressar llur visió del món i afirmar, alhora, la pertinença a una comunitat sociocultural diferent de la del centre (Francard, 1998; cit. Remysen, 2010a: 118).

1.1.5 La variació lingüística en l'estàndard

Quan una llengua sofreix un procés d'estandardització molt acusat, en general en el marc d'un estat-nació, hi apareix l'anomenada *ideologia de l'estàndard*, particularment forta en francès (Lodge, 1993: 156-157, 234-235). Aquesta ideologia consisteix a confondre la llengua i la varietat estàndard, és a dir, els parlants perceben qualsevol desviació de l'estàndard com una deformació que no fa part de la llengua i que seria pròpia de les classes no burgeses (Lodge, 1993: 2-3). Això sol provocar una situació de diglòssia intralingüística entre les varietats menys prestigiades i les més prestigiades (Ferguson, 1959 [1972]; Fishman, 1967; Fasold, 1984). Cal matisar que, al principi, Ferguson concebia aquesta relació entre l'estàndard i el no-estàndard com una situació d'equilibri que podia durar, doncs, indefinidament. Ara bé, com que la llengua canvia constantment, aquesta diglòssia ben bé pot

tendir a la inestabilitat. Això és el que origina que les diverses varietats en contacte d'una mateixa llengua s'aproximin entre si, en el que es defineix com un procés de koinètzació:

Koineization is the process which leads to mixing of linguistic subsystems, [...] of language varieties which either are mutually intelligible or share the same genetically related superposed language. It occurs in the context of increased interaction or integration among speakers of these varieties. A koine is characterized by a mixture of features from the contributing varieties [...]. It often becomes expanded in form and function to become a regional standard or a literary language. (Siegel, 1985: 375)

Aquesta interacció entre varietats no té perquè donar com a resultat una varietat estàndard forçosament; tot i que, en general, una varietat estàndard es dissenya perquè funcioni com a koiné (Pöll, 2005: 43), açò és, una varietat percebuda com a neutra —no marcada—. Actualment, però, com indica Bibiloni (1997a: 30-31), els mitjans de comunicació de massa comporten que sigui l'estàndard el que es col·loquialitzi, més que no pas a l'inrevés. D'altra banda, seguint aquest autor, perquè es produeixi la diglòssia intralingüística, les dues varietats han d'estar clarament diferenciades, de manera que el pas de l'una a l'altra es percebi «com un autèntic canvi de varietat» (Bibiloni, 1997a: 31); un exemple en seria el pas de l'estàndard al no-estàndard en alemany. Per tant, aquest fet no es dona pas llengües unitàries o poc dialectalitzades, com el català, malgrat la percepció social¹⁸ (Bibiloni, 1997a: 31), o el francès, encara que el seu estàndard sigui bastant més rígid que el d'altres llengües (Lodge, 1993: 260). En qualsevol cas, si obviem la dinàmica canviant, per a aproximar-nos a la idea de diglòssia intralingüística de Fergusson, en les llengües en què es pot donar, caldria que la societat valorés la varietat no estàndard positivament, en un grau prou alt perquè pogués fer front al prestigi de l'estàndard, a fi de mantenir-se en el temps d'alguna manera.

La variació lingüística es veu modulada per prejudicis i clixés que els parlants tenen de les varietats, fet que en comporta una ordenació jeràrquica (Lodge, 1993: 12). D'acord amb el gràfic piramidal de Nadal (1992: 32), que il·lustra un procés d'estandardització, en una varietat estàndard també trobem un cert grau de variació, segons factors històrics, socials i geogràfics, més alt a l'oral que a l'escrit. Seguint l'esquema de Lodge (1993: 233-234), aplicat al francès, hi apreciem com les normes socials i la pressió de l'estatus, que es manifesten lingüísticament mitjançant discursos públics planificats i texts formals escrits, afavoreixen el manteniment de l'estàndard, mentre que les normes de grup el dificulten, com

¹⁸Cal tenir present el que explica Lamuela sobre les llengües sotmeses a polítiques contràries des del poder: «En les representacions, però, han estat sempre les llengües objecte de substitució les que han aparegut com a fragmentades; la definició de l'espai de la llengua dominant ha anat sempre acompanyada de la destrucció de l'espai de les llengües subordinades» (Lamuela, 2004: 222).

a xarxa de comunicació més reduïda en relació amb la comunitat lingüística, amb discursos d'àmbit domèstic, no planificats, orals i informals.

D'altra banda, en l'esquema diafàsic de Müller (1985: 226) observem que, com més informal es percep una varietat, més allunyada es troba generalment de la norma estàndard. Una varietat culta, pròpia de les elits, també depassaria per excés els límits de l'estàndard. Dins el grau de variació que presenta la varietat estàndard, hi trobem usos més formals, que l'aproximen cap al registre culte, i d'altres no tan formals, però igualment planificats, com la llengua de segona oralitat,¹⁹ aptes per als mitjans de comunicació de massa.

La variació de l'estàndard sol ésser mínima, particularment pel que fa a les variants formals. Aquest tipus de polimorfisme tendeix a percebre's com a redundant, en tractar-se d'un mateix mot que adopta diverses formes escrites sense presentar-hi cap distinció semàntica,²⁰ com ara, en català, *ametla* i *ametlla* o *cementeri* i *cementiri*. Per això, una varietat estàndard sol prioritzar una de les formes en aquests casos (Bibiloni, 1987: 11, 1997a: 47-49). D'altra banda, les variants formals esmentades també són fonètiques. Hi ha casos en què les variants formals resten només fonètiques i no adquireixen cap representació gràfica, com ara les diverses pronunciacions del verb *sopar*, atesos els possibles emmudiments i reduccions vocàliques: [su'pa], [so'pa] i [so'par]. És per això que l'estàndard oral sol presentar un grau de variació lleugerament major que l'escrit i, de la mateixa manera, la variació disminueix a mesura que s'eleva el registre, d'acord amb el gràfic piramidal suara citat.

Per a descriure un procés d'estandardització, Veny identifica dos nivells d'estàndard dins la norma codificada, que denomina *estàndard*₁ i *estàndard*₂. El primer nivell consisteix en una varietat estilística, com la llengua literària, que pot esdevenir arcaica, culta i tècnica, però també vulgar, dialectal o argòtica. En canvi, el segon nivell rau en una varietat

¹⁹Amb l'aparició de la cultura textual, Ong (1987: 134) fa servir el terme *oralitat secundària*, en contraposició amb la primària, per a referir-se a l'oralitat dels mitjans de comunicació de massa, que és planificada i depèn de l'escriptura. Gifreu (2003: 138, 140 i s.) reprèn aquesta noció i l'aplica a l'espai català de comunicació. Com que aquestes representacions escrites són múltiples i diverses, l'oralitat fingida també presenta altres denominacions, com oralitat construïda, terme que n'evidencia encara més el component planificat (Brumme, 2019: 7).

²⁰En canvi, si aquests mots presenten alguna distinció semàntica entre si, parlem de variants funcionals; per exemple, *dependent* i *depenent*. D'altra banda, quan comparteixen significat però es tracta de paraules diferents, provinents d'ètims distints, parlem de sinònims. Al seu torn, seguint la terminologia de Lyons (1981: 50-51; cf. Freixa Aymerich, 2002: 69), els sinònims poden ésser plens, quan comparteixen tots els significats; totals, quan funcionen com a equivalents en tots els contextos; i complets, quan coincideixen en tots els aspectes rellevants del significat. Segons aquesta classificació, els sinònims parcials només complirien una o dues d'aquestes característiques, mentre que els absoluts haurien de reunir-les totes tres; amb la qual cosa, la sinonímia absoluta seria gairebé inexistent. D'altra banda, els quasisinònims presenten un significat bastant pròxim, però no del tot idèntic.

percebuda com a neutra (koiné), que s'usa en els mitjans de comunicació de massa i en l'administració. És, doncs, aquest darrer model de llengua, sotmès a «forces centrípètes», el que s'identifica amb la idea de varietat estàndard, perquè presenta un «caràcter supradialectal i és pròpia d'una comunitat lingüística moderna que fa possible la comunicació especialment pel que fa a necessitats culturals i intel·lectuals» (Veny, 2001: 31). Aquesta definició encaixa amb la de Bibiloni (1997a: 21-22): els dos autors entenen aquesta varietat en el marc de la comunitat lingüística i li atribueixen el valor supradialectal, pel qual venç la percepció del localisme i del regionalisme.

1.2 EL PLURICENTRISME DEL FRANCÈS I DEL CATALÀ

1.2.1 Apunts sobre el context quebequès

Fundada el 1634 pel cardenal Richelieu, l'Acadèmia francesa s'ha encarregat històricament de la codificació i estandardització del francès.²¹ El gran capital simbòlic que va acumular aquesta llengua durant els segles XVIII i XIX, amb prestigi mundial en els àmbits de les arts, de la cultura i de la diplomàcia, fou probablement un dels factors que contribuïren a reforçar el valor simbòlic del monocentrisme amb què s'ha planificat tradicionalment:

El francès va ser objecte del primer procés conegut d'estandardització política, que arrenca de l'ordre de Ville-Cotterets (sic)²² el 1539 i arriba al decret Toubon, passant per l'Abbé Gregoire (sic)²³ i la llei de Jules Ferry de 1881 sobre l'ensenyament obligatori. [...] Ara bé, si la pressió de l'anglès al Quebec explica la necessitat d'afirmar-se amb un model francès, reforçat per la traducció en molts àmbits, la llengua a França s'ha desenvolupat amb mitjans propis: els seus clàssics, l'escola, l'Administració... La traducció ha estat sovint una feina altament especialitzada però no fonamental per a l'establiment d'un estàndard, per altra banda altament formalitzat i prestigià, que s'ha pogut permetre de situar-se *au dessus* de les varietats orals del francès. (Mallafre, 2003: 62-63)

²¹Inspirada en l'Accademia della Crusca, fundada el 1583 a Florència per a l'italià, l'Acadèmia francesa, una de les cinc afiliades a l'Institut de França, creat el 1795, és la institució encarregada de vigilar la normativització del francès. Paral·lelament, els Consells superiors de la llengua francesa (CSLF), presents al Quebec, a Bèlgica i a França —en aquest darrer abolit el 2006— s'ocupen de la planificació i promoció del francès a nivell nacional, així com d'assessorar els governs respectius en matèria de política lingüística. L'equivalent suís seria la Delegació de la llengua francesa.

²²L'Edicte de Villers-Cotterêts, promulgat per Francesc I de França el 1539, imposava el francès en la Justícia i en l'Administració, principalment amb l'objectiu de desplaçar-ne el llatí. No és del tot clar que aquest edicte també pretengués substituir les altres llengües del Regne en la mateixa mesura, atès que s'hi fa servir l'expressió «langage maternel françois» (cf. Soleil, 2004: 20-21) i, en aquell moment, la gran majoria de la població no tenia pas el francès com a llengua materna. De fet, abans de la seva promulgació, es documenten texts administratius redactats en les diverses llengües parlades a França, a banda del francès i del llatí (Dourdet, 2015: 2). Siga com vulga, aquesta fou la interpretació que prevalgué posteriorment per part de les elits de l'Estat, la qual va prendre força en la Revolució francesa (s. XVIII) i arriba fins a l'actualitat. Així, s'acabà desplaçant dels usos *oficials* no només el llatí, sinó també tota llengua altra que el francès. Aquesta concepció com a llengua única, doncs, encetà un procés de bilingüització social, amb la consegüent substitució lingüística.

²³L'Abat Grégoire (1750-1831) fou un dels grans impulsors a França de la ideologia de l'unilingüisme, segons la qual calia eradicar tota llengua —*patois* (patuès)— que no fos la francesa.

Com ja hem introduït en el capítol precedent, aquest procés ha contribuït a enfortir particularment la ideologia de l'estàndard en francès. Així, tot el que restés fora de la varietat estàndard es tractaria com una deformació lingüística. Això provocà al Canadà francòfon un cert distanciament respecte del centre: París i, per extensió, França. La banda de l'Atlàntic on es troba Mont-real, considerada la segona metròpoli francòfona del món, presenta uns altres condicionants sociolingüístics. La distància social, per un costat, i la pressió de l'anglès, per l'altre, feren aflorar la percepció que, des que Nova França (1608-1759) havia passat a mans britàniques, els mateixos habitants, de condició popular, havien *deformat* la llengua francesa (cf. Cajolet-Laganière & Martel 1995: 35-40; Bouchard, 1998: 91 i s., 2012: 7 i s.).

No obstant això, abans que França perdés les colònies americanes, ja hi havia una varietat diferenciada de la metròpoli que funcionava com a koiné als nous territoris. L'arribada de colons de diverses regions franceses, alguns dels quals no tenien el francès com a primera llengua, hi va afavorir l'aparició d'una koiné abans que a França, on el francès encara no funcionava com a llengua vehicular, atès que dos terços de la població, aproximadament, parlaven altres llengües al segle XVIII (Cajolet-Laganière & Martel, 1995: 35 i s.). Aquest procés, doncs, no fou del tot paral·lel a les colònies i a la metròpoli.

L'anglificació, que es produí sobretot en el nivell fonètic i lèxic, es va accentuar al segle XIX amb la instauració del Canadà com a estat, a causa del trencament amb el centre europeu (cf. Bouchard, 1998: 43 i s.; 2012: 7 i s.). En aqueixa època trobem que, mentre que el francès europeu era una llengua prestigiada, associada a la diplomàcia, a les arts i a la cultura, la varietat de l'Amèrica del Nord estava estigmatitzada. El fet que les classes dominants fossin anglòfones i que el proletariat fos francòfon agreujà aquesta percepció. Això, juntament amb la voluntat d'uniformitzar-se amb la llengua de la «mère-patrie», és el que originà un sentiment d'inseguretat lingüística al Canadà francòfon. Aquest sentiment va emergir des del començament del segle XIX i considerava una falta qualsevol desviació de la norma de París. Pren força al Quebec perquè les elits havien recuperat més activament el contacte amb França i, per tant, rebien influències de la ideologia lingüística que, com més anava, més en voga hi estava (Bouchard, 2012: 76).

Aquest fet provoca un període de canvi i transformacions socials, conegut sota el nom de Revolució tranquil·la, que dura dues dècades, des de les eleccions del 22 de juny de 1960, que guanya el Partit Liberal del Quebec (PLQ), fins al primer referèndum sobiranista, el 20 de maig de 1980, que perden els partidaris de l'autodeterminació (Cajolet-Laganière & Martel, 1995: 61 i s.). Un dels canvis que es produeix és que la llengua francesa comença a

tenir el paper d'element vertebrador; fins aleshores, havia estat l'Església catòlica que havia fet aquesta funció, enfront dels protestants —anglòfons—.

Com a part de la defensa del francès quebequès que es produeix durant la Revolució tranquil·la, hi sorgeix un moviment literari que escriu en *joual*, mot que representa la pronunciació de *cheval* 'cavall', representat per escriptors com Michel Tremblay i Jacques Renaud, entre d'altres. Es tracta d'una escriptura, sense uns criteris clars fixats, per bé que sol seguir un mateix patró, que representa, mitjançant la transgressió ortogràfica, la parla col·loquial quebequesa, inspirada en la mont-realesa, farcida d'anglicismes. Aquesta estratègia pretenia sorprendre i molestar la societat mitjançant una mena d'autoretrat per aconseguir, principalment, dos objectius: la dignificació del francès quebequès com a llengua de cultura —literària— i la conscienciació social de la pròpia decadència cultural i lingüística (Gauvin, 1974: 84). Per als escriptors suara esmentats, el *joual* simbolitzava la dominació econòmica i sociopolítica, alhora que els diferenciava tant del món anglòfon americà com del francès europeu —parisenc— (cf. Turi, 1971; Bélanger, 1972). Fins i tot, alguns sectors minoritaris intentaren fer d'aquest *joual*, i de la seva escriptura, una llengua diferent per al Quebec (cf. Bergeron, 1981; cit. Oakes & Peled, 2018: 41).

Aquesta temptativa fou contestada per altres autors, com Marcel (1973), en el seu llibre *Le joual de Troie* 'El cavall de Troia', en què presenta el *joual* com una amenaça amagada darrere el discurs de *notre langue à nous* 'la nostra llengua', car els podia aïllar de la redescoberta francofonia. A més, aquesta proposta no fou mai considerada seriosament per part de les elits culturals, atès que reduïa la llengua al registre col·loquial, sense tenir gaire en compte totes les distincions diafàsiques que existeixen en el francès quebequès. De fet, aquesta varietat també presenta una parla prestigiada, que es percep com a formal, sense que coincideixi del tot amb la de París, per la qual cosa s'entenia que el *joual* no contribuïa gaire a vèncer-ne l'estigma (Cajolet-Laganière & Martel, 1995: 67-68, 153). Per això, Corbeil (2007: 311) afirma que, tot i que el moviment del *joual* legitimà el francès quebequès, no aconseguí pas que la població se'n sentís prou orgullosa per substituir l'estàndard. Nogensmenys, Oakes & Peled (2018: 41) interpreten aquestes dues concepcions del *joual*, la legitimadora de la varietat quebequesa i la secessionista, com a exemples de desestandardització conscient, en tant que qüestionen el model que fins aleshores s'havia fixat des de França.

La Revolució tranquil·la suposa, doncs, un canvi de paradigma, també en relació a «ce que certains considéraient être le colonialisme et l'impérialisme linguistiques et culturels de

la France» (Meney, 2017: 488). Durant aquest període també són habituals els debats en premsa sobre la qualitat de la llengua al Quebec, que evidenciaven la forta inseguretats lingüística causada per un sentiment d'il·legimitat (cf. Bouchard, 1998: 217 i s.), que es podria solucionar si es definís un estàndard quebequès, segons proposen Cajolet-Laganière & Martel (1995: 67, 153). Els endogenistes, partidaris d'aquesta posició, reben el nom d'*aménagistes*²⁴ per part dels adversaris (cf. Pöll, 2009: 73); els contraris, autoanomenats *internacionalistes*, també són batejats per oposició com *exogenistes*:

Ces deux positions se retrouvent dans le choix de la norme linguistique, les endogénistes choisissant la rupture, rupture plus ou moins prononcée selon les cas (joualisants, québécoisants ou aménagistes), et les internationalisants, la continuité, continuité également plus ou moins prononcée selon les cas (internationalisants ou francisants). (Meney, 2017: 601)²⁵

El 24 de març de 1961 es va fundar l'OQL, organisme d'estat per a la política lingüística encarregat de vetllar per la qualitat de la llengua al Quebec i, per extensió, al Canadà francòfon. La seva normativa s'ajusta plenament a la de l'anomenat *francès internacional*, fixat principalment per l'Acadèmia francesa, amb només algunes desenes de particularitats acceptades, i fins i tot pregona que la variació fonètica sigui mínima (OQL, 1965: 6). Les poques divergències respecte de la norma parisenca es redueixen a unitats lèxiques que no es corresponen amb cap equivalent en francès europeu, així com a un llistat de localismes canadencs acceptables —*canadianismes de bon aloi*—, que cerquen, d'una banda, cobrir les necessitats lingüístiques dels referents culturals propis i, de l'altra, substituir anglicismes, com *fin de semaine* en lloc de *week-end*:

The only deviations condoned were lexical items which had no equivalent in European French — those anglicisms which 'fill a gap in our vocabulary' (Office de la langue française 1965: 11) and a certain number of so-called 'respectable Canadianisms' (*canadianismes de bon aloi*), defined four years later by means of a list of 62 terms and expressions, including borrowings from indigenous languages as well as innovations created to avoid anglicisms and to refer to Quebec's unique climate, geography, fauna, flora, etc. (Oakes & Peled, 2018: 41)

A partir de 1969, aquest organisme se centra en la producció i difusió terminològica i es rebateja com Oficina quebequesa de la llengua francesa (d'ara endavant, OQLF), mitjançant la llei 104 de l'Assemblea Nacional del Quebec, el 12 de juny de 2003 (Martel & Cajolet-Laganière, 1996: 49-51). En resum, aquesta institució és l'encarregada principal de la política

²⁴El terme *aménagement linguistique* se sol emprar al Quebec per a designar el que en català, en general, i en aquest treball, en concret, s'anomena planificació lingüística. A França es tendeix a utilitzar *glottopolitique*.

²⁵Aquest autor també trasllada aquesta classificació al camp literari i hi detecta els «régionalistes» o «indigénistes», per un costat, «partisans d'une littérature mettant en scène des sujets et des héros nationaux, souvent inspirés d'ailleurs par la littérature provinciale française», i els «universalistes», «parisianistes» o «exotiques», per l'altre, «plus attentifs aux mouvements littéraires parisiens et internationaux» (Meney, 2017: 601).

lingüística al Quebec i és seguida també des de les altres províncies francòfones del Canadà,²⁶ amb menor pes demogràfic i major presència de l'anglès.

Atesos els efectes que la centralització política de França havia tingut sobre la llengua, Martel & Cajolet-Laganière (1996: 67-77, 127) proposen de reconèixer el francès com una llengua amb pluralitat normativa per tal de combatre el sentiment d'inseguretat lingüística. En aquesta línia, ja suggerida per Hausmann (1986: 4), aquests autors es mostren partidaris de deixar de considerar el francès quebequès com un francès regional i passar a tractar-lo com un francès nacional, al mateix nivell que el de França, Bèlgica, Suïssa o Acàdia, entre d'altres. Segons aquests lingüistes, les varietats regionals serien les que conformen cadascuna d'aquestes varietats nacionals. Així, doncs, en lloc de *francès internacional*,²⁷ que es considera un eufemisme per a referir-se al *francès de París* (Corbeil, 2007: 306), recorren al terme *francès comú*, entès com una abstracció dels usos compartits per tots els francòfons. Igualment, distingeixen la norma lingüística —que en aquest treball anomenem *objectiva*— de la social —el que es percep com a correcte o incorrecte—. Seguint aquesta línia, segons l'àmbit en què es doni la comunicació, també hi distingeixen una supranorma, que afectaria la francofonia sencera, i una infranorma, que funcionaria dins el Quebec. Això hauria de conduir, per a aquests investigadors, a la creació d'un diccionari normatiu quebequès que hi estableixi una jerarquia i en defineixi l'estàndard.

Així com aquests autors presenten el model lingüístic de *Radio Canada* com una representació de l'ús que al Quebec es considera legítim, també hi ha, però, una tendència oposada, que negaria l'existència d'un francès quebequès estàndard (cf. Meney, 2010: 23 i s.,

²⁶Les tres províncies que formen l'Acàdia: Nova Brunsvic, Nova Escòcia i l'Illa del Príncep Eduard, a més de Terranova i Labrador i la franja francòfona d'Ontàrio. Val a dir que, d'entre totes aquestes províncies, el francès només és oficial, juntament amb l'anglès, a Nova Brunsvic. Al Quebec, per contra, és la sola llengua oficial. En qualsevol cas, tant l'anglès com el francès són llengües oficials del Canadà i, per tant, tot ciutadà pot fer servir tant l'una com l'altra per a relacionar-se amb l'Administració federal, d'acord amb el principi de personalitat.

²⁷En canvi, els defensors del francès internacional segueixen una altra classificació terminològica. Segons Meney (2017: 11), el terme *francès de referència* designa el francès descrit en els diccionaris i gramàtiques, mentre que el *francès estàndard* seria el model de llengua emprat més habitualment. Quant al francès internacional, es correspondria amb el francès normativitzat compartit pels parlants de diversos països i de diverses societats i es diferenciaria, així, del *francès central*, basat en París; el *francès quebequès* seria compost pel conjunt de particularitats pròpies dels parlants quebequesos, en comparació amb francès de referència.

Finalment, el terme *franbécois* 'franbequès' designa la interllengua que constitueixen el conjunt de particularitats produïdes per la interferència de l'anglès sobre el francès parlat al Quebec; de fet, el terme ix de la reducció de *franglais québécois* 'franglès quebequès', atès que l'anglès hauria afectat tots els nivells de llengua, fet que conforma una varietat amb significats anglesos i significants aparentment francesos (Meney, 2017: 357). A més, l'autor atribueix a la traducció un paper decisiu en el bastiment d'aquesta varietat: la forta pressió de l'anglès a l'Amèrica del Nord comporta que, en la majoria de casos, l'anglès funcioni com a llengua de partida i el francès com a llengua d'arribada (Meney, 2017: 295 i s.). Paral·lelament, en català trobem el terme *catanyol*, que designa popularment la interllengua que emergeix de les interferències massives de l'espanyol sobre el català.

111 i s., 115). Aquest lingüista addueix la diferència demogràfica entre el Quebec i França com a justificació del fet que el mercat lingüístic quebequès funcioni sovint en l'estàndard de França, entès com a sol i veritable estàndard. Segons Meney (2010: 23 i s.), això és el que hauria provocat aquesta situació d'endoglòssia, segons la qual les formes associades a l'anomenat francès internacional, de base parisenca, tindrien més prestigi perquè s'usen fins i tot en la premsa quebequesa. Emperò els àmbits formals quebequesos, com *Radio Canada*, demostren que el francès quebequès que s'hi usa no és pas el mateix que el dels àmbits informals, per la qual cosa també hi ha distincions diafàsiques que apunten a una varietat més prestigiada —formal— al si de la societat quebequesa. L'existència d'una varietat quebequesa prestigiada, més pròxima a la de França que les varietats informals però sense voluntat de coincidir-hi plenament, d'una banda, i que no es prengui en compte cap dels principals estudis sobre les situacions de pluricentrisme, de l'altra, són les crítiques més importants que ha rebut aquesta visió (Remysen, 2010b: s. n.).

Com que el pluricentrisme del francès és incipient (Pöll, 2005) i el francès quebequès estàndard no estaria encara consolidat del tot, Meney en nega l'existència i solament accepta unes poques particularitats quebequeses com a constituents del francès de referència (Meney, 2017: 623). Es tractaria, sobretot, dels elements lèxics diatòpicament quebequesos que més presència tenen en el «registre neutre ou soutenu» (Meney, 2017: 622). A més, aquest autor afirma que, en l'esdevenidor, serà més fàcil que els anglòfons i els al·lòfons adoptin el francès al Quebec si el model de llengua els permet de comunicar-se amb tots els francòfons. En aquest sentit, critica els endogenistes, en considerar que no prenen en compte els canvis que la immigració francòfona comporta en el mercat lingüístic a Mont-real (Meney, 2017: 608). Segons aquest lingüista, els diversos models de llengua en concurrència al Quebec obeirien una situació d'endoglòssia entre el francès vernacular i el francès internacional (Meney, 2017: 620). La situació de comunicació modularia en cada cas aquests models, en funció de la varietat prestigiada i de la varietat estigmatitzada (Meney, 2017: 467, 621). Tanmateix, l'autor explica que la diferenciació entre aquestes dues varietats és difusa, de manera que als parlants quebequesos els costaria de distingir el que pertany al vernacle del que és transnacional:

Il n'y a pas de ligne de démarcation infranchissable entre les deux variétés de français en usage au Québec, mais plutôt un *continuum* ou, plus exactement, une interpénétration, une osmose, entre elles, au point où souvent le locuteur québécois a du mal à déterminer ce qui relève de son français vernaculaire et ce qui relève du français international commun. (Meney, 2017: 621)

Aquesta situació, doncs, no encaixa pas amb la de diglòssia intralingüística, tal com ha estat definida en aquest treball, atès que el pas d'una varietat a l'altra s'hauria de percebre clarament (Bibiloni, 1997a: 31). Siga com vulga, aquest lingüista reconeix que els dos dialectes presenten diversos nivells de llengua, des dels més formals als més informals (Meney, 2017: 535), i que «une frange du lexique québécois sera toujours utilisée de préférence à l'équivalent en français international, même dans le registre neutre ou soutenu» (Meney, 2017: 622). En certa manera, això il·lustra que, si bé el francès quebequès estàndard no està encara definit del tot, seria un objectiu possible d'atènyer, en tant que apuntaria cap a les tesis dels seus defensors: l'existència d'un model de llengua geogràficament quebequès i socialment prestigiat.

Meney (2017: 625) defensa l'anomenat *francès internacional* perquè entén que el separatisme lingüístic no seria gens beneficiós. Ara bé, sense caure en dinàmiques centrífugues, reconèixer una pluralitat de normes valorades positivament, si més no per una part de la societat, també ajuda a consolidar una llengua en un espai geogràfic, en tant en prestigia diverses varietats referencials. Com que al si d'una societat podem trobar diverses percepcions sobre el prestigi d'una varietat referencial (cf. Strubell i Trueta, 1981: 209-219; Bañeres & Strubell i Trueta, 1998), la demostració de l'existència d'una varietat prestigiada a la perifèria, encara que estigui en desavantatge respecte de la del centre (pluricentrisme asimètric), sembla indispensable per a justificar la conformació d'un nou estàndard.

1.2.2 Apunts sobre el context valencià

L'estandardització del català s'ha vist interrompuda en diversos períodes al llarg de la història. Paral·lelament al Segle d'Or (s. XV), al qual València contribuí de manera notable, cal destacar el Compromís de Casp (1412), que suposà una primera castellanització de les elits; i la unió dinàstica dels Reis Catòlics (1469), que comportà que el principal centre de poder polític se situés a Castella, fora de la comunitat lingüística. Aquests fets ajudaren a desencadenar la posterior decadència linguisticocultural durant el període dels Habsburg (1516-1700), fins als Decrets de Nova Planta (1707, 1714 i 1715), els quals, de la mà de Felip V, representen la primera prohibició escrita d'un monarca contra l'ús del català en àmbits administratius i formals.²⁸ Amb l'arribada dels Borbons i en aplicació del dret de

²⁸Per exemple, l'historiador valencià Àlvaro de Santamaría (1989: 708; cit. Calafat, 1999: 28) documenta la intenció de l'administració borbònica que «Se procure mañosamente ir introduciendo la lengua castellana en aquellos pueblos» de Mallorca. Un altre dels nombrosos exemples que il·lustren aquesta política contraplanificadora d'estat és la cèlebre *Instrucción secreta de algunas cosas que deben tener presente los corregidores del Principado de Cataluña para el ejercicio de sus empleos*, que el fiscal del Consell de Castella,

conquesta, aquest nou ordre esborrà l'organització politicoadministrativa de la Corona catalanoaragonesa.

No és, doncs, cap casualitat que, des de ben antic, la traducció s'hagi utilitzat des del poder per a legitimar llengües i conformar models lingüístics referencials. De fet, en els registres de la Cancelleria Reial, organisme administratiu de la Corona que funcionava amb un català prestigiats de tipus unitari, trobem una ordre del rei Pere el Cerimoniós en què encarrega una traducció de l'Alcorà (cf. Trenchs Òdena, 2011: 493-494). Tot i que es tractaria d'una traducció indirecta, a partir d'una versió en llatí, constitueix una de les primeres referències de la voluntat de traduir aqueixa obra a una llengua romànica (cf. Epalza, 2003: 213). Malgrat altres intents posteriors (cf. Epalza, Perujo & Forcadell, 2008: 114, 233; Cutillas-Ferrer, 2004: 23), en català només comptem actualment amb la traducció d'Epalza, Perujo & Forcadell (2005), publicada per Proa el 2001.²⁹

Malgrat que l'ús de la llengua pervisqué majoritàriament en la societat, les elits no la consideraren tampoc al mateix nivell que el castellà quan, durant el segle XIX, van donar forma a l'Estat espanyol. Així, el català era percebut des del poder com una amenaça per a la unitat política i social de l'Estat, el qual el relegà a un segon terme, en els millors casos, i el perseguí durament, en els pitjors, en el marc de dictadures militars, com la de Franco (1939-1975) (cf. Calafat, 1999: 77 i s.). Després d'aquest període, conegut com la Decadència, arriba amb el segle XIX la Renaixença, una nova etapa en què moviments literaris, culturals i polítics, particularment preeminents a Barcelona —on eren empesos per la burgesia—, miren de revitalitzar el català i de restituir-li els àmbits d'ús perduts (cf. Ferrando Francés & Nicolás Amorós, 2011).

Tot això ha derivat actualment en una situació de subordinació lingüística enfront de l'espanyol. L'actual bilingüisme asimètric suposa que tots els catalanoparlants són bilingües en espanyol, però no tots els hispanòfons són bilingües en català (cf. Moreno Cabrera, 2008). Entre altres factors, això és degut al fet que la massa social que hi va arribar durant la dictadura franquista era monolingüe en espanyol i, a més, hi va trobar una llengua catalana fortament reprimida (cf. Strubell i Trueta, 1981: 71-87). Malgrat que el català s'ensenyi en el sistema educatiu i hi sigui vehicular en molts casos, la Constitució només estableix

José Rodrigo Villalpando, va donar als corregidors del Principat el 1716, perquè tinguessin «el mayor cuidado en introducir la lengua castellana», «más cuando el genio de la Nación como el de los Catalanes es tenaz, altivo y amante de las cosas de su País, y por esto parece conveniente dar sobre esto instrucciones y providencias muy templadas y disimuladas, de manera que se consiga el efecto sin que se note el cuidado» (cit. Nadal i Farreras, 1997: 105; cf. Ferrando Francés & Nicolás Amorós, 2011: 282).

²⁹Perujo Melgar (2006), un dels traductors de l'Alcorà al català, comenta les decisions i els condicionants del traductor sobre la varietat i la variació geogràfica que emergeix de manera latent en el text d'arribada.

l'obligació de saber espanyol, raó per la qual aquesta situació no s'ha revertit tampoc en el present.

Nogensmenys, des de les institucions autonòmiques que tenen el català com a llengua oficial s'han esmerçat esforços per a restablir el català en tots els àmbits d'ús. Aquestes iniciatives es despleguen amb intensitats diferents, a l'empara, principalment, de lleis educatives, d'entre les quals cal destacar la *Llei d'ús i ensenyament del valencià* i la *Llei de Plurilingüisme*,³⁰ de la Generalitat Valenciana (1983, 2018), la *Llei de normalització lingüística* i el *Decret de Mínims*, del Govern de les Illes Balears (1986, 1997), així com la *Llei de normalització lingüística* i la *Llei de política lingüística*, de la Generalitat de Catalunya (1983, 1998). Això no obstant, aquestes lleis encara no han donat tots els fruits desitjats perquè es veuen retallades per altres lleis ministerials d'aplicació estatal (cf. Pradilla Cardona, 2017: 231-235).

En relació amb la variació lingüística, doncs, aquest context resulta poc favorable perquè el català desenvolupi l'anomenada ideologia de l'estàndard amb la força que ho ha fet el francès, malgrat que també la hi puguem detectar. Per tant, en comparació amb un francòfon, seria més probable que un catalanoparlant fos més conscient que hi ha formes lingüístiques fora de la varietat estàndard, àdhuc de la norma, sense que per això restin excloses del que es considera *llengua*; per exemple, totes les variants orals dels pronoms *nosaltres* i *vosaltres*. Ara bé, en contrapartida, seria més probable que un catalanoparlant pensés que, atesa la variació de la llengua, és molt difícil que el català estengui socialment una varietat estàndard de manera reeixida; ens referim a la variació diatòpica, confosa ara i adés amb trets de la variació diafàsica, pel grau de regionalització que presenta el català com a llengua recessiva. De fet, si Veny (2001: 32) assenyala que actualment l'estàndard₂ suscita una gran problemàtica en català, és justament perquè se l'ha privat dels àmbits d'ús que li són propis. Si aquesta és la varietat dissenyada perquè funcioni com a koiné, hauria d'ésser vehicular en els mitjans de comunicació de massa i en l'administració.³¹

La situació de subordinació lingüística del català enfront de l'espanyol s'ha vist agreujada al País Valencià per la contraplanificació, seguint el terme d'Eastman (1983: 161),

³⁰Aquesta llei substitueix l'anterior *Decret de Plurilingüisme*, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esports (2017), que havia estat anul·lat parcialment pel Tribunal Superior de Justícia (TSJ) del País Valencià.

³¹Aquest mateix autor destaca el model de llengua que tradicionalment ha fet servir l'Església catòlica a Mallorca, popularment anomenat *mallorquí de trona*, que representava aquesta varietat sense que es percebés exògena ni generés el tipus de discursos socials que hi circulen avui, com una mena d'estàndard «*avant la lettre*» (Veny, 2001: 32). Aquest registre culte de la predicació en català, però, no tingué pas aqueixa continuïtat al País Valencià (Ferrando Francés & Nicolás Amorós, 2011: 284-285).

orquestrada per la dreta valenciana local (Pradilla Cardona, 2002: 101 i s.; 2008b: 76 i s.). La no inclusió en els llibres de text d'escriptors en llengua catalana que haguessin nascut fora del País Valencià (Cuenca, 2003: 111-112) implica un aïllacionisme cultural, respecte de les altres dues comunitats autònomes que l'han oficialitzat. Si, a més, tots els autors compartits per les tres versions dels llibres de text pertanyen a l'època medieval, ben bé com si la realitat cultural i lingüística comuna ja no existís pus, aquest aïllacionisme desemboca fàcilment en una fragmentació de la psicofera i de la sociosfera lingüístiques, identificables amb els processos d'aculturació.

D'entre les modificacions lingüístiques que s'efectuen en aquestes versions, més o menys respectuoses amb la normativa, Calafat (2010a: 152) documenta com en certs llibres de text l'antropònim *Jordi* s'ha canviat per *Joan* en la versió valenciana, cosa que no té res a veure amb les varietats geogràfiques. Tal vegada el motiu sigui que *Jordi* s'associa al Principat de Catalunya, per la festivitat de Sant Jordi, mentre que *Joan* és més popular al País Valencià, per les Fogueres de Sant Joan. Això demostra que el problema de fons no és la variació diatòpica, sinó el rebuig de tot allò que representi una llegua i una cultura catalanes supraregionals, capaces, doncs, de competir pel mercat amb altres llengües nacionals. Aquestes modificacions arriben a afectar fins i tot el text original d'una autora consagrada com Maria Aurèlia Capmany (Calafat, 2010a: 193-196).

Aquesta subordinació, amb l'aïllacionisme cultural que comporta, no es dona només en l'àmbit educatiu, sinó també en l'Administració i en els mitjans de comunicació de massa. Així ho demostra, per exemple, el fet que el català no es demani pas sempre per a accedir als llocs de feina públics, mentre que l'espanyol sí que hi és un requisit. Una altra prova en seria el tancament de la televisió pública valenciana, Canal 9, el 2013,³² reoberta sota el nom d'À Punt el 2018, i el tall de les emissions de la televisió pública catalana, TV3, al País Valencià el 2007, les quals encara no s'hi poden sintonitzar avui, en un panorama televisiu que ofereix més de quaranta canals en espanyol. Tot això té com a resultat la relegació del català dels àmbits formals i generals propis d'una varietat estàndard estesa socialment,³³ d'aquí que la preeminència d'una llengua o d'una altra en els mitjans de comunicació d'un mateix espai sigui decisiva en l'etapa de la vehiculació:

³²En aquell moment, la televisió pública valenciana era la sola que emetia en català, ni que fos parcialment, dins l'àmbit autonòmic.

³³Mentrestant, el 2016, en ple debat sobre l'autodeterminació de Catalunya, el Grup Koiné impulsa un manifest, signat per diversos acadèmics i intel·lectuals, per a proposar que es fes del català la veritable llengua vehicular, cosa que només s'entén si es reverteix la «bilingüització forçosa de la població» catalanoparlant; altrament, el bilingüisme social acaba conduint a un procés de substitució lingüística a favor de la llengua dominant. Vegeu: <http://llenguairepublica.cat/manifest/>

Contra la consumació dels processos de substitució lingüística, juga la dificultat actual de tancar els espais comunicatius, deguda a l'omnipresència de mitjans de comunicació que permeten l'accés a realitats d'ordres molt diversos i que atorguen un paper creixent a la possibilitat que els individus i les comunitats petites posin en circulació els seus punts de vista i les seves pròpies informacions. (Lamuela, 2004: 223)

Aquests esdeveniments són conseqüència de l'estratègia política que analitza Ninyoles (1985: 43 i s.), la qual pretén allunyar els valencians del procés d'estandardització del català. En el marc d'aquesta contraplanificació s'ha arribat a negar la unitat de la llengua catalana i a proposar per al valencià una codificació independent —semblant a la del cas gal·lec-portuguès—, que desoeix el consens acadèmic, representat per tots els informes i iniciatives legals que les universitats públiques valencianes han impulsat per al reconeixement institucional de la llengua catalana i la cooperació territorial (cf. Universitat de València, 1998). Aquest secessionisme lingüístic (Ferrando Francés, 1986; Climent-Ferrando, 2005), que té com a polèmica principal el nom de la llengua, consisteix en un antibarcelonisme, confós amb anticatalanisme, i es presenta com una eina enfront d'una suposada «colonització catalunyesa», segons l'expressió de Pradilla Cardona (2008b: 38).

Contràriament al que hom podria adduir, el cas gal·lec-portuguès no és del tot equiparable al de l'occità i el català, malgrat la gran proximitat lingüística entre aquestes dues llengües. Segons el que hem explicat en el capítol precedent, si Escandinàvia hagués esdevingut un sol estat, avui parlariem, molt probablement, d'una llengua escandinava, més que no pas del suec, del danès i del noruec (cf. Lamuela, 1994: 11), atès que tot procés d'estandardització presenta un vessant polític: 'organització de la polis'. La divisió pirinenca d'aquests dos espais, doncs, fou un dels factors que condicionà que l'occità i el català es constituïssin com a llengües distintes (cf. Lamuela, 1987: 121 i s.).³⁴ En canvi, el gal·lec-portuguès es pot considerar com una sola llengua amb dues codificacions —aquesta seria la visió de la postura reintegracionista (cf. Díaz Fouces, 1996: 110, 112, 2004: 106, 120)—.

Un text piemontès no pot ser utilitzat en context cultural italià sense traducció i si el contrari no és cert és només per la relació de dominació que existeix en el sentit italià-piemontès, no perquè un

³⁴Des de la batalla de Muret, el 1213, la impossibilitat d'avançar cap al nord portà la Corona catalanoaragonesa a expandir-se cap al sud i pel Mediterrani, mentre que Occitània restà sota el domini del Regne de França. Posteriorment, amb l'aparició de la Monarquia hispànica, a partir del segle XV, el català, llengua gal·loromànica, convergí cap a l'espanyol, de la família iberoromànica, mentre que l'estatus de l'occità se supedità al del francès. Sobre la relació del català amb l'espanyol, aquest lingüista hi afegeix el següent:

s'han fet bestieses tals com atribuir el mateix valor a trets evolutius d'abast tan diferent com la caiguda de les vocals finals en català (compareu *gat* i *gato*, *tros* i *trozo*...), que va revolucionar el sistema morfològic i que és determinant en l'aspecte fonètic global que ofereix la llengua, i l'evolució coincident en tots dos idiomes en paraules com ara *sembrar* o *fembra-hembra*, fenomen que afecta una sèrie minúscula de paraules. (Lamuela, 1987: 121-122)

parlant piemontès monolingüe fos capaç d'entendre l'italià. Per contra, l'accés d'un lector gallec a un text portuguès és perfectament pensable que es faci per adaptació, prescindint de la via de la traducció; en d'altres termes, l'educació lingüística dels gallecs es pot concebre prenent com a terme de referència el conjunt lingüístic galaico-portuguès, partint de la producció literària medieval i adquirint un coneixement passiu de les varietats cronològiques i geogràfiques altres que la llengua pròpia. Ja es veu que aquesta opció afavoreix les possibilitats expressives del gallec i la seva difusió social; per contra, la identificació del piemontès amb l'italià el condemna a la subordinació social i al calc lingüístic. I al contrari, l'isolament del gallec respecte al conjunt galaico-portuguès li resta defenses davant de la pressió de l'espanyol mentre que el reconeixement de l'autonomia del piemontès podria contribuir a un moviment de recuperació social. El terme *llengua* sol ser l'etiqueta que sanciona aquesta mena d'operacions. (Lamuela, 1987: 123)

És per això que aquest autor compara el cas gallec-portuguès amb el català, en el supòsit que el corrent secessionista hagués reeixit en una codificació diferenciada del valencià. En canvi, la subordinació del piemontès davant l'italià seria anàloga a la de l'occità davant el francès (Lamuela, 1987: 123).

Les tensions polítiques secessionistes han arribat al punt de condicionar l'Estatut d'autonomia del País Valencià. Mentre que en l'article 5 de l'*Estatut d'autonomia de les Illes Balears* (Parlament de les Illes Balears, 2007: 15-16), inspirat en l'article 6.4 de l'*Estatut d'autonomia de Catalunya* (Parlament de Catalunya, 2006: 23), es diu que «El Govern ha de promoure la comunicació, l'intercanvi cultural i la cooperació amb les comunitats i els territoris, pertanyents o no a l'Estat espanyol, que tenen vincles lingüístics i culturals amb les Illes Balears», en l'*Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana*, de 2019, es remarca la idea de l'«estricte marc geogràfic», en mantenir-hi el mateix redactat que en l'Estatut precedent, de 2006:

Aprovada la Constitució Espanyola, va ser, en el seu marc, on la tradició valenciana provinent de l'històric Regne de València es va trobar amb la concepció moderna del País Valencià i va donar origen a l'autonomia valenciana, com a integradora dels dos corrents d'opinió que emmarquen tot allò que és valencià en un concepte cultural propi en l'estricte marc geogràfic que abasta. (Corts Valencianes, 2006: 7, 2019: 5)

Aquests dos corrents d'opinió que s'hi esmenten, aparentment irreconciliables, al·ludeixen a les dues maneres d'entendre el territori: les dues llengües oficials, el valencià i el castellà —el català i l'espanyol— i, per tant, la manera de relacionar-s'hi, segons si s'entén com qualsevol de les altres regions espanyoles o com un altre tipus d'entitat. Aquesta polarització ideològica s'intensificà notablement després de la dictadura i afectà greument la llengua pròpia: en posició recessiva, el català restà associat políticament a les esquerres, cosa que afavorí, entre altres circumstàncies, alguns casos de substitució lingüística, i encara avui dificulta que es comporti com a llengua vehicular. D'aquí que en alguns àmbits s'hagin connotat políticament els models de llengua eixits de la normativa polimòrfica (cf. Mas

Castells, 2008: 88 i s., 122 i s.).³⁵ Aquesta politització afecta fins i tot el nom de la llengua — *català* o *valencià*—³⁶ i del territori —*País Valencià* o *Comunitat Valenciana*—, sense tenir-ne en compte ni l'origen ni la tradició (cf. Fuster, 1962b). Que el terme *Comunitat (Valenciana)*,³⁷ creat amb el primer Estatut, tingui una implantació social tan extraordinàriament forta demostra que hi ha canvis que es poden produir més ràpidament que no sembla.

Tant en l'Estatut valencià actual com en l'anterior s'instaura l'AVL com a «institució normativa de l'idioma valencià», la normativa de la qual «és d'aplicació obligatòria a totes les administracions públiques de la Comunitat Valenciana» (Corts Valencianes, 2006: 15, 32, 2019: 18, 42). En canvi, ni l'Estatut del Principat de Catalunya ni el de les Illes Balears no es refereixen directament a l'IEC, la Secció Filològica del qual fa la funció d'acadèmia normativitzadora de la llengua catalana. Impulsat el 1907 per Enric Prat de la Riba, la seva autoritat en matèria lingüística³⁸ és reconeguda en el Reial decret núm. 3118, de 1976, per a

³⁵Com assenyala Montoya (2008: 14), no és pas clar que tots els usuaris d'aquests models siguin conscients de les connotacions ideològiques que se'ls ha atribuït des de certs sectors polítics. Sovint, els parlants usen marques lingüístiques, més que no pas models perfectament delimitats, atès que, com hem vist més amunt, la diglòssia intralingüística no es dona pas en català. En tot cas, aquests marcadors lingüístics, assimilables a un o altre model, indicarien la font normativa que hom té com a referència, la qual sí que és més fàcil que presenti una certa orientació ideològica.

És, doncs, la quantitat de trets considerats d'àmbit restringit, àdhuc informals, el que ens permet d'identificar els models exonormatiu heterònom, endonormatiu autònom i endonormatiu integracionista, que proposa Pradilla Cardona (2004: 124-126); o secessionista, particularista, convergent i integracionista, com els bateja Lacreu (2002b: 246) i que segueix Mas Castells (2008: 122), el qual substitueix *integracionista* per *uniformista*, perquè entén que aquest terme reflecteix millor el posicionament dels autors que adopten la morfologia barcelonina (cf. Ferrando Francés, 2006a: 108). A més, en un estudi sobre els models de llengua en traductors i correctors automàtics en català, amb diverses denominacions, aquest investigador troba que «l'uniformista no s'espera que pugui configurar-se com a tal dins d'una opció anomenada valencià» (Mas Castells, 2019: 214). Aquest fet, però, contravindria les dues accepcions lingüístiques de *valencià* que presenta el DNV (AVL, 2016): l'una general, com a sinònim de *català*, l'altra restringida, com a sinònim de *català sud-occidental*.

Si relacionem les dues classificacions, el model endonormatiu autònom arriplegaria tant el model particularista com el convergent, mentre que l'exonormatiu heterònom s'identificaria clarament amb el secessionista; i l'endonormatiu integracionista, amb l'integracionista (Montoya, 2006: 56-60).

³⁶Sobre les connotacions polítiques del nom de la llengua i algunes propostes que s'han fet, no reeïdes en àmbits supraregionals, com la de *català-valencià*, per a evitar-ne els problemes juridicoadministratius (polítics) derivats, vegeu Mas Castells (2012).

³⁷A causa de les instàncies pedagògiques, notablement pels mitjans de comunicació, la societat es refereix al territori, com més va més, amb el nom de *la Comunitat* i es prescindeix del segon component del terme, *Valenciana*, malgrat la despersonalització que comporta: no és pas la sola comunitat autònoma de l'Estat espanyol, on n'hi ha disset. Aquest nom esdevé, així, «el no-nom, l'antinom, l'absència de nom, la proscripció del nom» (Mira, 2015: 32).

³⁸Arran del reconeixement legal de l'autoritat lingüística de l'IEC, aquesta institució declara que la fixació d'una normativa no està pas renyida amb els recursos d'innovació de la llengua i diferencia les interferències lingüístiques de la diversitat genuïna:

L'obsessió per la dicotomia normatiu/no normatiu o correcte/incorrecte ens fa oblidar de vegades la dicotomia més radical —i més important— encara: català/no català. La persona que diu «li'n dona un» i la persona que diu «n'hi dona un» parlen varietats diferents de català, ja siguin varietats dialectals (per exemple, valencià/català central) ja siguin varietats funcionals (cat. formal/cat. col·loquial); la persona que

l'Estat espanyol, així com en la Llei 8/1991, de 3 de maig, i en la Resolució, del 17 de maig de 2001, de la Generalitat de Catalunya (1991, 2001).³⁹

Aquest Reial decret s'esmenta en la *Declaració de l'IEC davant la constitució de l'AVL*. En aquest document, l'IEC manifesta que «ha elaborat sempre una normativa general apta per a totes les modalitats» del català i que la «unitat de la llengua que es parla de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó i l'Alguer, designada per la romanística amb el nom de *llengua catalana*, és un fet, no un objecte d'estipulació», situació que tampoc «no és alterada per l'existència d'altres denominacions territorials i tradicionals, entre les quals la de *valencià*» (IEC, 2003: 77). Tot i que en el seu *Diccionari normatiu valencià* (d'ara endavant, DNV) l'AVL defineix *valencià* tant amb el significat de 'llengua catalana': «Llengua romànica parlada a la Comunitat Valenciana, així com a Catalunya, les Illes Balears, el departament francès dels Pirineus Orientals, el Principat d'Andorra, la franja oriental d'Aragó i la ciutat sarda de l'Alguer, llocs on rep el nom de *català*» (segona accepció), com amb el de 'varietat sud-occidental': «Varietat d'esta llengua parlada a la Comunitat Valenciana» (tercera accepció) (AVL, 2016: s. n.); en els estatuts valencians s'evita la referència al terme *català* i als territoris que el tinguin com a llengua oficial.

El capital simbòlic acumulat per l'IEC i l'AVL és diferent, ni que sigui per qüestions històriques: l'IEC es va fundar el 1907 i la creació, per llei, de l'AVL va ésser el 1998, tot i que va entrar en funcionament el 2001, quan els dos principals partits de les Corts Valencianes del moment van arribar a un acord sobre els vint-i-un membres que la compondrien, alguns dels quals provenien de sectors del secessionisme lingüístic. És per això que la institució es presentà com una solució conciliadora entre les *diverses sensibilitats* (Pradilla Cardona, 2011a: 37-40). L'alternativa a l'AVL fou la proposta d'incloure en l'Estatut, com a institució consultiva, l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (d'ara endavant, IIFV), tal com es feu amb la UIB a les Illes Balears,⁴⁰ atès que ja reconeixia el poder normatiu de l'IEC i

diu «li dóna un», en canvi, no parla cap varietat nativa del català —en fa una aproximació a partir de la gramàtica de la seva llengua o a partir de la gramàtica d'allò que els especialistes en adquisició de llengües anomenen una «interllengua». (IEC, 1992a: 11)

³⁹Vegeu: https://www.iec.cat/institucio/entrada.asp?c_epigraf_num=10001

⁴⁰L'IIFV agrupa totes les universitats públiques valencianes que imparteixen estudis superiors de Filologia Catalana i va ésser creat per la Generalitat Valenciana el 1987. En el cas de les Illes Balears, la UIB, la sola universitat pública de l'arxipèlag —homòloga de l'IIFV en aquest sentit—, és «La institució oficial consultiva per a tot el que es refereix a la llengua catalana», en virtut de l'article 35 de l'Estatut (Parlament de les Illes Balears, 2007: 44). Tot i així, també hi hagueren intents que l'Institut d'Estudis Baleàrics (IEB), adscrit a la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats del Govern de les Illes Balears, acomplís aquesta funció: en l'etapa més convulsa de la política lingüística balear dels darrers anys, l'IEB (2013) publicà una obra que pretenia orientar els models de llengua insulars sense comptar amb l'assessorament de la UIB (cf. Departament de Filologia Catalana i Lingüística General, 2014).

n'aplicava la normativa al País Valencià de manera convergent (cf. IIFV, 2002). Tot i que aquesta iniciativa, òbviament, no hi va reeixir pas, el curt període de funcionament de l'AVL, juntament amb les seves obres normatives, fa que encara sigui prest per a dilucidar-ne les conseqüències pel que fa a l'extensió social de la norma.

L'aparició de l'AVL, doncs, es presentà al País Valencià com una manera de posar fi al conflicte lingüístic. Amb tot, alguns sectors polítics no han cessat en cap moment d'intentar de revifar certes polèmiques. Això suggereix que el problema no era la institució normativitzadora de referència, sinó el fet de convertir en opinable tot allò que estigui relacionat amb el català, particularment en les seves manifestacions més formals, cosa que fa minvar el simbolisme propi d'una llengua estandarditzada:

Allò que és socialment opinable per a tothom es converteix en l'antítesi del que és per definició «el símbol», el qual té significat més enllà del fet perquè és una construcció pactada socialment, i no individualment. La incertesa i el dubte són altament molestos. Fer de la llengua catalana matèria d'exposició pública, de mutabilitat, és deixar-la sense construcció simbòlica. (Calafat, 2013: s. n.)

Aquestes polèmiques, doncs, són recurrents i afecten tant la planificació del corpus com la de l'estatus, particularment al País Valencià. Ara com ara, després que el 2016 l'Ajuntament de València oficialitzés el nom de la ciutat com *València*, amb accent greu, d'acord amb el dictamen de l'AVL, els sectors polítics pròxims al secessionisme lingüístic reivindiquen l'ortografia *València*, bo i sabent que la normativa de l'AVL és de compliment obligat, i algunes veus, de manera no oficial, han proposat de canviar-la en governar (cf. Serrano, 2019; J. B. R., 2019). Ara bé, l'argumentari secessionista no es refereix mai a l'estàndard espanyol: oficialitzar *Valensia*, segons com es pronunciava quan la societat encara no havia adquirit aquest estàndard —sense la distinció entre els fonemes /θ/ i /s/, aliena al català—, o *Balencia*, perquè l'espanyol peninsular no sol distingir entre /b/ i /v/ —a diferència de la major part del català—, són arguments que sonarien absurds. L'objectiu és, doncs, desestabilitzar la codificació del català per a fer-la parèixer ambigua, polèmica i opinable, perquè l'individu opti per l'estàndard connotat positivament, el que li ofereix seguretat, el de la llengua dominant: l'espanyol. I és que en una situació de bilingüisme social, la llengua recessiva sempre és prescindible.⁴¹

A les Illes Balears, per exemple, els sectors contraris a l'estandardització del català han maldat, sense gaire succés, perquè l'article literari, propi dels àmbits formals, prengui simbolisme i se substitueixi per l'article salat, d'ús majoritari a l'oral, amb connotacions

⁴¹Un altre debat recurrent, tant a les Illes Balears com al País Valencià, és el del requisit lingüístic per a esdevenir funcionari de l'Administració pública.

patrimonials. Això ha tingut una certa rellevància als noticiaris de la televisió pública autonòmica, IB3, malgrat que aquesta havia mirat de seguir el model de llengua de l'espai balear de la televisió pública espanyola (TVE) (Melià, 2007: 27). El discurs, però, comporta que l'imaginari col·lectiu oblidí les distincions diafàsiques entre l'article salat i el literari, en considerar el primer com a propi i exclusiu de les illes i el segon, de la península, encara que la realitat lingüística sigui ben diferent.⁴²

En interpretar les dades de l'enquesta de l'AVL (2005), en relació amb la diferència entre la llengua inicial i la llengua d'identificació, Pradilla Cardona (2008b: 95) constata una evolució positiva al Principat, a Andorra i a les Illes, però negativa als altres territoris. A més, aquest investigador pronostica que, si en l'enquesta s'hagués demanat la llengua d'identificació, el percentatge resultant al País Valencià hauria estat inferior al del català com a primera llengua, el 36,5 %. Les dades d'habilitats lingüístiques (l'entén, 81,6 %; el sap parlar, 58,4 %; el sap llegir, 51,1 %; i el sap escriure, 27,3 %) situen el País Valencià a la cua:

el PV ocupa el penúltim lloc —per darrere de l'Alguer— quant a la competència oral [...] i l'avantpenúltim en relació amb la competència escrita [...]. En aquest sentit, fariem bé de no passar per alt que les dades sobre competència oral —habilitats determinants a l'hora d'establir les dinàmiques comunicatives— situen el País Valencià en l'òrbita del grup de territoris amb processos avançats de substitució lingüística. (Pradilla Cardona, 2008b: 97-98)

En la mateixa línia, Pradilla Cardona (2008b: 103-104) preveu un descens del català com a llengua prioritària a la llar, amb l'estancament dels percentatges després d'uns anys d'augment. Seguint aquest autor, aquest panorama sociolingüístic podria ésser, d'una banda, el resultat de causes exògenes, com la immigració; emperò, de l'altra, també hi hauria causes endògenes no gens menyspreables, com la manca d'identificació amb la llengua, agreujada pels casos de substitució lingüística. Tot i que aquests no s'han donat pas de manera massiva en la societat valenciana, sí que n'amenacen seriosament la transmissió generacional i, en conseqüència, la pervivència en aquest territori.

Aquestes qüestions explicarien la baixa identificació amb el català i amb la seva varietat estàndard actual, si més no al País Valencià: la norma objectiva, el model de llengua de la llar, és local, no es tracta pas de la varietat estàndard, i, tot i així, la identificació amb aquesta varietat vernacla disminueix a favor de l'espanyol. Sens dubte, les actituds i les percepcions negatives cap al valencià, en concret, i cap al català, en general, hi tenen molt a veure (cf. Ninyoles, 1985: 75 i s.; Aracil, 1982: 46 i s.). És l'assimilació de l'espanyol

⁴²El *mallorquí de trona*, abans esmentat, gestat a Mallorca, també feu servir l'article literari, entre altres trets, per a la formalitat del context eclesiàstic de l'època. D'altra banda, ni tota l'illa de Mallorca fa ús l'article salat ni aquest és impossible de trobar a la península, on encara s'usa de manera residual.

estàndard el que hauria entorpit la identificació amb el català i amb la seva varietat estàndard, tant en les manifestacions més locals com en les més generals. Normalment, les diverses varietats del català no entren pas en concurrència si hom hi té unes actituds i uns hàbits favorables. Per tant, si es vol que el procés d'estandardització continuï satisfactòriament, caldria combatre els prejudicis i les actituds negatives envers totes les manifestacions del català, seguint una perspectiva ecolingüística i sostenible pel que fa a la diversitat interna i externa (cf. Artigues & Calafat, 1998: 74-76).

Sobre la normativa polimòrfica i l'ensenyament del català a les Terres de l'Ebre, Pradilla Cardona constata el següent:

a les comarques del sud del Principat de Catalunya s'evidencia una tendència cap a l'adopció d'un estàndard basat en el català oriental central, a les comarques del nord del País Valencià la tendència va en la direcció d'assumir la norma valenciana. Al meu parer, aquest distaciamment pot acabar esborrant, amb el temps, una de les evidències més diàfaness de la unitat de llengua, això és: la continuïtat lingüísticogeogràfica del diasistema català té un garant irrefutable en el català nord-occidental de transició cap al valencià (Pradilla Cardona, 2008a: 132) —més que el dictamen sense fissures de la romanística internacional—. (Pradilla Cardona, 2008b: 140)

Per a no fragmentar el contínuum, aquest investigador troba encertat que els llibres de text prioritzin les formes locals, sense excloure'n les referencials, car l'horitzó és que el parlant assoleixi «una competència multilectal, si més no passiva», a fi que pugui triar posteriorment les opcions normatives de conveniència (Pradilla Cardona, 2008b: 138). Si bé una de les conseqüències dels processos d'estandardització és que els parlants prenen consciència de la norma i, per tant, diferencien l'estàndard del no-estàndard (Garvin, 1993: 52-53), les versions unitàries dels llibres de text —de llengua i d'altres matèries— per a la comunitat lingüística, respectuoses amb la norma referencial de llarg abast, també ajudarien a dotar-la del simbolisme propi d'una llengua estàndard i la farien més creïble com a projecte d'envergadura.⁴³

Ara bé, cal tenir present que aquesta distància entre les formes locals i les referencials és més perceptiva que no pas lingüística. Tenint en compte que les funcions d'un estàndard són la referencial, homogeneïtzadora intralingüísticament, i la diferenciadora, respecte de l'estàndard de les llengües veïnes, Pradilla Cardona veu complicada una implementació convergent, ni que sigui en el català occidental, «si es considera l'opció estrictament "comunitària" i col·loquialitzant de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua» (Pradilla Cardona, 2008b: 139):

⁴³Això sí, sempre que les institucions ho permetessin; les traves, potser, venen de la manca de voluntat política.

D'altra banda, tampoc hauríem de passar per alt que l'anomalia crònica del País Valencià en qüestions lingüísticoidentitàries no és un fenomen natural. Ans al contrari, ha estat induïda mitjançant una estratègia que conjuga la desinformació i la contrainformació tendenciosa. En relació amb el valor referencial (quasi) absolut que ha assolit l'opció onomàstica particularista, considerem que una manera de combatre els efectes individuadors que concita és justament contrastant els límits administratius amb els de la varietat lingüística. [...]

El nostre ideal seria un model únic polimòrfic on l'usuari triés entre una diversitat d'opcions no jerarquitzades. De fet, es tractaria de reprendre l'esperit que Fabra i l'Institut d'Estudis Catalans van posar de manifest en l'establiment de la codificació de la llengua escrita a principis de segle XX, talment com l'IEC aborda actualment l'assoliment de l'estàndard oral. Sens dubte, l'adopció d'un enfocament diasistemàtic no va ser —per a la llengua escrita— ni és ara —per a la llengua oral— una vel·leïtat dels codificadors: va ser i és una exigència de la situació sociolingüística. (Pradilla Cardona, 2008b: 133-134)

Respecte del *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià* (d'ara endavant, DOPV), el primer elaborat per l'AVL (2006a), aquest investigador n'enumera tres característiques principals: la «col·loquialització de la norma lèxica», l'«actitud (molt) oberta a la incorporació de castellanismes» i la «reubicació de formes en el repertori lingüístic» (Pradilla Cardona, 2008b: 48, 2011: 40). Actualment, el DOPV ha estat substituït pel DNV (AVL, 2016), del qual altres lingüistes no han dit coses gaire diferents (Bibiloni, 2016a; Esteve, 2016b), tot i que, en contrapartida, Esteve (2016a: s. n.) també n'esmenta algun aspecte positiu, com l'ampliació amb lèxic genuí valencià. En canvi, Pradilla Cardona (2008b: 50) destaca el tarannà menys particularista de la *Gramàtica normativa valenciana* (d'ara endavant, GNV) (AVL, 2006b), encara vigent.⁴⁴ Tot i que, d'una banda, aquest autor explica que la referència de l'AVL a les Normes de Castelló és un fet positiu, de l'altra, la interpreta com un eufemisme que invisibilitza la codificació de Fabra i, per extensió, de l'IEC:

D'una manera sumària, podríem dir que el model de l'AVL, en l'àrdua tasca de negociació permanent entre les diferents sensibilitats (socio)lingüístiques que conviuen en el si de l'entitat, ha acabat esdevenint una síntesi que recull els principis fonamentals del secessionisme (individuació referencial, col·loquialització de la norma i legitimació de la interferència lingüística) i els projecta sobre la codificació fabriana. [...] D'altra banda, ara en la vessant estandarditzadora, una de les qüestions més preocupants de l'esmentat model la constitueix la confusió que genera el reajustament estilístic que promou. (Pradilla Cardona, 2011a: 41)

Aquesta regionalització de la norma, per a utilitzar el terme de Robillard (1993: 154; cit. Pöll, 2005: 32), podria suposar una desestandardització, entesa no com la creació d'un nou estàndard,⁴⁵ sinó com un qüestionament: «la remise en cause o ù la redéfinition des

⁴⁴Just després de la publicació de la GNV va eixir també la *Gramàtica valenciana bàsica* (GVB) (AVL, 2006c), amb l'objectiu d'acostar la norma a l'usuari, totes dues disponibles en línia. De la mateixa manera, una vegada apareguda la GIEC (IEC, 2016), d'una extensió considerable, se n'ha elaborat una versió reduïda i simplificada: la *Gramàtica essencial de la llengua catalana* (GEIEC) (IEC, 2018), que es preveu que inclogui enregistraments sonors dels diversos parlars, atès que la pressió social de l'espanyol en algunes contrades dificulta que l'usuari adquireixi la norma oral i que en sigui conscient.

⁴⁵Seguint Pöll, reservem el terme *reestandardització* a la creació d'un nou estàndard: «une nouvelle variété de référence légitimée et codifiée» (Pöll, 2005: 63). Així, el terme *desestandardització*, de Daneš (1988), sols remet a la primera de les situacions que descriu aquest lingüista de l'Escola de Praga (segona generació).

frontières entre les registres où les niveaux de langue : des items traditionnellement considérés comme familiers tendent à investir les domaines réservés auparavant au soutenu ou soigné» (Pöll, 2005: 62-63). Així ho assenyalen també Boix-Fuster & Vila i Moreno respecte del polimorfisme del català:

la indecisió pel que fa a la norma, que sovint tradueix visions diferents de la natura mateixa de la llengua afectada, dificulta la vehiculació d'unes propostes normatives úniques i impedeix l'estandardització. Alhora, al carrer sol continuar el procés de substitució i/o de convergència lingüística cap a la llengua dominant. (Boix-Fuster & Vila i Moreno, 1998: 301; cit. Sentí, 2019: 135)

La col·loquialització de la norma en el cas català, doncs, corre el risc d'agreujar el sentiment d'inseguretat lingüística, en tant que crea confusió sobre la normativa d'una llengua recessiva. La justificació rau en un discurs que considera elitistes i arcaïques les opcions més formals, justament perquè són menys habituals a l'oral. No és tracta, però, d'essencialismes, sinó del risc que aquestes pràctiques entrebanquin la consolidació d'un estàndard composicional, car les varietats diatòpiques del català convergeixen en els registres formals, mentre que en els informals tendeixen a divergir. En aquesta línia, cal destacar un estudi de Sentí (2019: 151-152), amb estudiants universitaris valencians, en què analitza com, pel que fa al lèxic, és el model convergent, més que no pas el particularista, el que s'ha vehiculat àmpliament en aquest territori, on funcionaria com a referent per al jovent valencià en els usos (semi)formals, a despit de moltes de les preferències del DNV:

La proposta normativa del DNV pretén corregir la varietat estàndard que ha estat funcionant entre els valencians, malgrat tants impediments sociolingüístics i sociopolítics. Una part important dels mots proposats com a referents del model estàndard al DNV, en canvi, són percebuts com a perifèrics (o aliens) de la varietat estàndard, segons els informants. Per tant, caldrà preguntar-se quina és la finalitat a l'hora de proposar una (re)elaboració d'un model de referència que funciona. (Sentí, 2019: 152)

És, doncs, en l'actitud de rebuig a tot allò que es percep de més amunt de la Sènia que es manifesta el problema social valencià, situat a la base del procés d'estandardització, el qual emergeix en la forma d'un secessionisme declarat o de fet. Aquesta actitud, però, només es donaria que en certs grups socials, poc cultivats en matèria lingüística, atès que la mostra d'universitaris valencians que analitza Sentí (2019: 144) sol considerar adequats, per als registres formals i semiformals, els mots que pertanyen a l'estàndard general o bé al subestàndard valencià, de tipus convergent. En aquest cas, fomentar la tolerància a la variació i la identificació amb la llengua catalana, en totes les direccions, esdevindria una condició *sine qua non* perquè l'estandardització hi reïxi:

Com és sabut, el funcionament normal de tota llengua exigeix a les diverses formes lingüístiques del repertori comunicatiu una assignació de connotacions ben precisa. Aquest univers de connotacions l'han de compartir tots els membres de la comunitat lingüística i ha de contribuir a la configuració d'un sistema estilístic ben pausat. (Pradilla Cardona, 2011a: 42)

De moment, la situació s'ha mirat de solucionar amb un cert acostament entre l'IEC i l'AVL. En la *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC) de l'IEC (2016), que substitueix la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]), de caràcter normatiu fins aleshores, apareixen les opcions que havia impulsat l'AVL i sobre les quals l'IEC encara no s'havia pronunciat oficialment. Mentre la GIEC estava en curs de redacció, l'aleshores president de la Secció Filològica de l'IEC explicava així el polimorfisme:

Els criteris de codificació de la llengua de l'IEC intenten compensar la manca d'una política lingüística unitària al si de la societat de parla catalana. Establir una normativa que permeti un cert grau de diversitat dins una concepció unitària de la llengua, a fi que tothom la faci pròpia, és un dels objectius, i aquests objectius menen a unes propostes i a uns resultats peculiars, comparativament a d'altres processos de codificació. (Argenter, 2001: 276-277)

En contrapartida, l'AVL va aprovar el 2018 la reducció d'accents diacrítics que l'IEC havia reformat. Les poques divergències que es poden trobar avui concerneixen l'acceptació o el rebuig d'alguns mots en els diccionaris respectius: el DNV, per a l'AVL (2016) i el *Diccionari de la llengua catalana, segona edició* (DIEC2), per a l'IEC (2007). Finalment, el 7 de juliol de 2020, els presidents de l'IEC i de l'AVL, juntament amb el rector de la UIB,⁴⁶ van signar el *Protocol general d'actuació de l'Institut d'Estudis Catalans, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i la Universitat de les Illes Balears*, en el qual es declara la voluntat de «cooperar per a l'establiment d'un model normatiu comú que siga unitari i, a la vegada, respectuós amb la variació geogràfica de la llengua, i que responga gradualment a les noves necessitats de la nostra comunitat lingüística» (cf. UIB, 2020, s. n.).

Aquesta mena de consens s'ha vist, en part, propiciat per l'entrada a l'AVL d'escriptors de prestigi, com Joan Francesc Mira, en la renovació parcial de la institució que s'ha produït ordinàriament, açò és, sense la intervenció de les Corts Valencianes.⁴⁷ El català es converteix

⁴⁶A les Illes Balears la UIB és la «institució consultiva oficial per a tot el que es refereix a la llengua catalana», d'acord amb l'article 35 de l'Estatut (Parlament de les Illes Balears, 2007: 44). A diferència del País Valencià, però, la funció normativitzadora recau exclusivament en l'IEC en aquesta comunitat autònoma. És per això que la UIB no equival pas a l'AVL en aqueix sentit.

⁴⁷El 2016 també es va produir una polèmica declaració conjunta entre el president de l'AVL i el degà de la Real (sic) Acadèmia de Cultura Valenciana (RACV), negacionista de la unitat lingüística, aprovada per les dues institucions, en què la segona reconeixia l'autoritat normativa de la primera: «des del respecte a l'ordenament jurídic valencià i als àmbits competencials propis de cadascuna d'elles» (RACV, 2016: 2). Val a dir que en el redactat, entre altres qüestions, es feia ús de del mot *decà*, no normatiu, per a referir-se al principal representant de la RACV, i que el seu vot de qualitat és el que va permetre'n l'aprovació.

així en una llengua amb dues institucions normativitzadores oficialment reconegudes,⁴⁸ una d'àmbit general, l'IEC, i una altra circumscrita a l'àmbit valencià, l'AVL, però amb una sola normativa;⁴⁹ això sí, polimòrfica i matisada pels registres.

1.2.3 El pluricentrisme del català i del francès en contrast

Si seguim els criteris d'Ammon (1995: 80, 95-97), arribem a la conclusió que tant el català com el francès són, en part, llengües pluricèntriques, per bé que en graus diferents. En primer lloc, llur variació diatòpica emergeix en la parla culta, és a dir, en les dues llengües trobem parlants cultivats que, en registres formals, pel fet de procedir de zones geogràfiques diferents, no parlen exactament de la mateixa manera ni segueixen un model de llengua idèntic; tanmateix, aquests models són molt propers en les dues llengües perquè els registres formals hi són clarament convergents. En segon lloc, aquest fet té una certa representació normativa en l'estàndard, major en català que en francès, car les diverses varietats geogràfiques prestigiades funcionen com a centres codificadors, tot i que de manera desnivellada (pluricentrisme asimètric). En tercer lloc, en aquestes varietats trobem parlants model, escriptors prestigiats i obres i texts de referència, com analitzem més avall.

En canvi, el francès i el català es diferencien, principalment, en la situació política, en el nombre de parlants i en l'extensió territorial. En primer lloc, el francès és llengua d'estat, mentre que el català no rep pas aquest tractament; a Andorra, on es reconeix com a sola llengua oficial, hi presenta problemes de subsistència. En segon lloc, el francès s'estén transcontinentalment, mentre que el català es parla en una zona geogràfica més reduïda. En tercer lloc, els centres codificadors del francès estan separats per fronteres polítiques d'estat, cosa que no es dona pas en català, en què els límits administratius són interns; els territoris que romanen dividits per fronteres d'estat —Andorra, la Catalunya del Nord i l'Alguer— no han presentat cap proposta codificadora per raons sociolingüístiques.⁵⁰

⁴⁸Cal esmentar també l'Acadèmia Aragonesa de la Llengua (AAL), composta per l'Institut de l'aragonès i l'Institut aragonès del català, creada pel Govern d'Aragó el 9 de maig de 2013 en substitució de l'Acadèmia de la Llengua Aragonesa i l'Acadèmia Aragonesa del Català, que emanaven de la Llei de Llengües precedent, però que no van arribar mai a entrar en funcionament. Malgrat el caràcter oficial i públic de l'AAL com a institució assessora en matèria de política lingüística, ha tingut poca o nul·la transcendència, atès l'estatus no oficial del català a l'Aragó. Cal destacar igualment la influència política en aquesta institució: encara que una part dels membres és nomenada per la Universitat de Saragossa, l'altra ho és per les Corts d'Aragó, cosa que deixaria la porta oberta a eventuals vel·leïtats secessionistes.

⁴⁹La sola divergència entre les dues institucions consistiria en un llistat de paraules que apareixen en el DNV (AVL, 2016), però que no tenen pas entrada en el DIEC2 (IEC, 2007); algunes de les quals són analitzades en la segona part d'aquest treball. Es tracta, generalment, d'hispanismes, tot i que també hi ha alguns casos de mots locals valencians, per qüestions geogràfiques o culturals —paremiologia— (cf. Esteve, 2016a).

⁵⁰A banda del poc pes demogràfic, Andorra presenta un grau alt d'integració en les dinàmiques del Principat (Molla, 2003: 88-89). D'altra banda, a l'Alguer, on el català és a hores d'ara minoritari, encara no s'ha

L'existència de més d'un centre codificador s'accepta de manera més explícita en català que no en francès. Tant el País Valencià com el Quebec es poden considerar centres incomplets: tot i que en els dos territoris es donen les tres condicions suara citades, aquestes no hi estan del tot consolidades; en primer lloc, perquè les dues llengües estan en contacte amb una altra llengua dominant —l'espanyol i l'anglès, respectivament— i, en segon lloc, perquè els discursos a l'entorn del model referencial són fins i tot antagònics en alguns punts, en relació amb l'eix endonorma-exonorma. A més, seguint la terminologia d'Ammon (1995: 95-97), el País Valencià presentaria una relació subestatal o subnacional⁵¹ amb el centre dominant, Barcelona,⁵² atès que no estan separats per cap frontera d'estat.

D'altra banda, cal tenir en compte que la comunitat lingüística catalana, en conjunt, no seria tampoc un centre codificador complet, en tant que es troba en una posició recessiva, en graus diversos, en tot el seu territori; principalment davant l'espanyol, amb què no només comparteix estat, sinó també funcions. L'asimetria es veuria agreujada per les dinàmiques fragmentàries que generen les llengües dominants (cf. Bibiloni, 1997: 143). Pels mateixos motius, el Quebec també seria un centre incomplet, encara que el francès hi tingui dedins un pes major que l'anglès i un estatus més favorable.

A més, el Quebec, a diferència del País Valencià, presenta un pluricentrisme plurinacional o pluriestatal, atès que els centres es troben separats per fronteres d'estat. El català és una llengua transestatal però, com hem vist, el seu pluricentrisme no ho és pas.⁵³ Cal

revertit del tot el procés de substitució lingüística (Bosch i Rodoreda, 1995: 4-5; Bover i Font, 2002: 115-116). Això mateix ocorre també a la Catalunya del Nord (Puig, 2008: 113), on la diferència de prestigi, a més, pot entrebancar la cohesió dels models referencials a un costat i a l'altre dels Pirineus (cf. Hawkey, 2019: 16; Hawkey & Mooney, 2019: 3-5, 13), malgrat els esforços que s'hi han mirat d'implementar (cf. Peytaví Deixona, 2016). És per això que l'IEC també ha tingut en compte les varietats lingüístiques d'aquests territoris en la codificació, per a facilitar-ne localment l'adquisició, sense que puguin arribar a considerar-se centres codificadors, a causa d'aquests condicionants sociolingüístics: un centre codificador implica el prestigi de la varietat que codifica, cosa que és incompatible amb un procés de substitució molt avançat.

⁵¹Amb el rerefons de la comunitat lingüística catalana com a nació (cf. Fuster, 1962a). D'altra banda, Mira (2015: 38-39) també assenyala un sentiment nacional valencià, no anticatalanista, diferent del sentiment nacional català al País Valencià. Ambdós serien, però, clarament minoritaris en la societat valenciana, que se sentiria majoritàriament de nació espanyola. És, doncs, del tot evident que no s'hauria sabut —pogut?— canalitzar la llengua catalana mitjançant aquest sentiment, car ésser espanyol implica la castellanització de l'individu.

⁵²Barcelona acumula un capital polític, econòmic i simbòlic major, no només per tota la població que s'hi arreplega, sinó també perquè concentra, amb diferència, la majoria de les indústries culturals i ha estat capdavantera en tot un seguit d'iniciatives de recuperació i dignificació del català que en altres territoris no s'han pogut o volgut desplegar.

⁵³Aquesta situació podria canviar, posem per cas, amb una República catalana independent constituïda amb la comunitat autònoma de Catalunya. En aqueix cas, el pluricentrisme del català seria també, com el del francès, pluriestatal. Això no obstant, segons la planificació que se'n fes, no tindria perquè agreujar la desestructuració política ni la fragmentació perceptiva de la llengua catalana; ans al contrari, perquè seria llengua d'estat al centre codificador preponderant, que podria esdevenir, així, un centre complet. L'augment del grau de pluricentrisme, doncs, no incentiva pas forçosament les dinàmiques divergents; aquestes depenen més aviat dels interessos polítics i econòmics que hi ha al darrere.

destacar que, encara que el francès comparteixi funcions amb l'anglès al Canadà, compta amb una França que en fa el contrapès: el català es troba sota la pressió de llengües dominants —l'espanyol, el francès i l'italià— en tot el seu territori, sense que disposi externament de cap França a la catalana. En aquest cas, el francès només experimentaria una situació semblant a l'Amèrica del Nord, i en un grau molt menor que el català, car el francès al Canadà també és llengua d'estat. Tot i que a Acàdia⁵⁴ sí que es troba en una posició minoritària, al Quebec és la sola llengua oficial. En canvi, als Països Catalans només rep la consideració de llengua oficial a Andorra i seria cooficial, juntament amb l'espanyol, al Principat de Catalunya, al País Valencià i a les Illes Balears,⁵⁵ fet que no contribueix gaire a revertir-ne la subordinació.

La diferència d'estatus és el que provoca que la situació del català i del francès al Quebec evolucioni, socialment, en direccions deferents. En contrast amb la relació Quebec-França, la relació País Valencià-Principat seria més pròxima a la d'Acàdia-Quebec, per la doble subordinació davant la norma parisenc i quebequesa. Aquesta doble subordinació ha comportat una reivindicació de caire identitari del *chiac* (Boudreau & Perrot, 2010: 66 i s.), una varietat del francès acadià fortament influenciada per l'anglès, semblant, novament, al cas de l'apitxat valencià.

1.2.3.1 El pluricentrisme del català comparat amb el d'altres llengües

Quant als centres codificadors del català estàndard, és ben coneguda la visió de Fabra, el seu principal artífex:

Molts valencians i balears creuen encara que l'obra d'unificació del català escrit suposaria la supeditació de llurs varietats dialectals al català de Catalunya. No, no es pretén de supeditar cap varietat a una altra: es tracta simplement que dins cadascuna de les tres grans regions de llengua catalana, es realitzi una obra de depuració, de redreçament de la llengua. Cadascuna d'elles té els seus clàssics dins la nostra gran literatura medieval: que cadascuna els prengui per models per depurar i redreçar la seva varietat dialectal; i això sol faria que, sense sortir-nos els uns i els altres

⁵⁴Aquest territori inclou les províncies canadenques de Nova Brunsvic, Nova Escòcia i l'illa del Príncep Eduard.

⁵⁵Des del 2018, el català també té un cert reconeixement cooficial a l'Alguer, juntament amb el sard i l'italià, després que el Consell Regional de Sardenya aprovés una llei de regulació integral de llengües que, entre altres coses, permet de subvencionar-hi els mitjans de comunicació i d'implementar-les en l'ensenyament, amb una administració bilingüe a l'horitzó. Aquest marc legal també ha permès la creació de dos organismes per a promoure el català de l'Alguer des de les institucions públiques: l'Ofici Lingüístic Regional (vegeu: <https://www.comune.alghero.ss.it/ca/ofici-lingueistic-catala-de-lalguer/page-00001/>) i l'Ofici Lingüístic Municipal (vegeu: <https://www.comune.alghero.ss.it/ca/ofici-lingueistic-catala-de-lalguer/page/>), gràcies als quals, entre altres iniciatives, el web de l'Ajuntament de l'Alguer compta amb una versió en català.

Tot i que no sigui pas oficial a la Catalunya del Nord, aquest territori compta amb l'Oficina Pública de la Llengua Catalana (OPLC), que el Consell Departamental dels Pirineus Orientals va posar en funcionament el setembre de 2019 per a portar-hi a terme tasques de promoció lingüística, d'acord amb la regió Occitània i amb l'Estat francès.

del nostre català, ens trobaríem escrivint modalitats no pas molt diferents d'una sola llengua literària. (Fabra, 1918 [1932]: 78-79)⁵⁶

En efecte, Fabra accepta que la norma emani de «les tres grans regions», però l'horitzó és el de bastir «una sola llengua literària». Per bé que el fet reconèixer més d'un centre codificador ja implica, si més no, un grau de pluricentrisme, la intenció era la de conformar una sola varietat estàndard, anomenada aquí *literària* per la influència de l'Escola de Praga, que a l'època identificava el model estàndard amb la llengua dels clàssics (Lamuela & Murgades, 1984: 35, 40 i s.).

Tot i que Lleida, pel poc pes demogràfic i pel fet de trobar-se políticament dins el Principat, no s'ha considerat cap centre codificador, la varietat nord-occidental emergeix igualment en la normativa i, doncs, és representada en l'estàndard. Hi podria haver influït el fet que es trobi dins el mateix bloc dialectal que la varietat sud-occidental, atès que València sí que compta amb aquesta consideració:

la idea que s'ha obert pas és la d'un únic estàndard nacional, concebut com a composicional i pluricèntric, i doncs compartit per tots els territoris de la llengua, en cadascun dels quals convindria modular la manera concreta de realitzar l'estàndard comú, a partir de la noció de polimorfisme, sobretot pel que fa a la fonètica i el lèxic, però també pel que fa a la morfologia (nominal i verbal) [...]. Variació també dins de l'estàndard, doncs, no sols en un nivell col·loquial, però sempre dins d'una concepció bàsica de la llengua catalana com a diasistema únic i complet. És en aquest marc que té sentit que no ens referim a un estàndard nord-occidental — com si fos quelcom alternatiu a l'estàndard català general— sinó de la versió nord-occidental de l'estàndard [...]. (Turull, 2019: 197)

Això ha comportat que també hi hagi elements del nord-occidental recollits en la *Proposta per a un estàndard oral* (IEC, 1999) i que aquesta varietat comenci a tenir presència en TV3 (Ferrer-Huch, 2017: 34-38). Dins el nord-occidental també trobem Andorra, que en constituïria el contraexemple. Com hem comentat més amunt, malgrat que aquest territori sigui un estat independent i que només reconegui el català com a llengua oficial, es troba immers en les mateixes dinàmiques sociolingüístiques que el Principat: el grup social de parla espanyola és el que hi gaudeix d'un major pes (Molla, 2003: 88-89). Per això, encara que Andorra presenta les característiques polítiques, no es pot pas considerar un centre codificador, perquè no reuneix ni les condicions econòmiques ni les demogràfiques. De fet, és el poc pes poblacional el que comporta que aquest territori estigui interconnectat amb les altres àrees catalanes més grans.

En situacions de pluricentrisme asimètric, els parlants de les varietats no dominants solen ésser més conscients de les diverses opcions normatives que els parlants de les varietats

⁵⁶Aquest text es va publicar per primera vegada el 1918 en *Nova Parla* (p. 4-5).

dominants (cf. Casesnoves & Mas Castells, 2015: 64). Ara bé, caldria puntualitzar que això es pot veure alterat si es practica l'aïllacionisme en la vehiculació de la norma; en aqueix cas, algunes formes estàndards i pertanyents a la varietat dominant podrien generar estranyesa, fins i tot rebuig, en parlants d'una varietat no dominant. En una norma difusa, la dificultat de discernir clarament entre el que es considera estàndard i no-estàndard també podria contribuir a aquestes actituds.

Ara com ara, en l'estudi de Casesnoves & Mas Castells (2015: 88) els joves valencians enquestats tendeixen a percebre com a exogen un dels parlants de llur varietat, per la pronunciació *però* [pe'ɾɔ], en comptes de ['pero], i l'ús de la forma *detenir*, en lloc de *detindre*. Això apuntaria cap a un cert desconeixement dels registres formals valencians.⁵⁷ D'altra banda, els enquestats mallorquins valoren millor un dels locutors masculins de l'exovarietat que l'homòleg de l'endovarietat (Casesnoves & Mas Castells, 2015: 81), no perquè el percebin com a endògen, sinó perquè no l'identifiquen pas amb el vessant formal del (sub)estàndard. En aquest cas, això suggeriria una consciència diafàsica que ultrapassa la regionalització del català per comunitats autònomes. El fet que les valoracions dels estudiants valencians apel·lin al reconeixement de l'endonorma (Casesnoves & Mas Castells, 2015: 81) entroncaria amb la idea d'un espai comunicacional català, comú, atès que el polimorfisme normatiu hi genera interaccions. És, en part, per això que es tracta d'un model composicional, perquè les endonormes no funcionen d'una manera del tot autònoma.

En la praxi codificadora del català, pròpia d'un estàndard composicional, hi ha més d'un centre codificador, tot i que la varietat central hi tingui un pes major (varietat o centre dominant).⁵⁸ Així, se n'elabora una sola varietat estàndard perquè funcioni com a koiné en la comunitat lingüística. Amb aquestes paraules ho expressa Joan Martí i Castell, aleshores president de la Secció Filològica de l'IEC, en la introducció del DIEC2:

Hom sap que l'establiment del registre general formal i culte d'una llengua pot fer-se a partir bàsicament de dos mètodes: l'unitarista o el composicional, és a dir, tenint en compte fonamentalment un sol dialecte, unitarista, o tenint en compte els més representatius,

⁵⁷Sobre aquesta conjunció, Coromines (1995; cit. Ferrer-Huch, 2017: 41) assenyala que la pronunciació ['pero], molt habitual a València i també a Lleida, en menor mesura, és una interferència fonètica de l'espanyol que, per tant, caldria evitar en el català occidental de referència, fins i tot en el registre col·loquial dels mitjans de comunicació (Julià-Muné, Romero & Creus, 2004: 74; cit. Ferrer-Huch, 2017: 41). En les dues entrades de *però* del DNV s'inclouen les dues pronunciacions: [pe'ɾɔ] i ['pero] (AVL, 2016: s. n.).

⁵⁸De fet, a propòsit d'aquest text del mestre, Veny hi afegix que Fabra «va comprendre que l'opció unitarista basada només en el català central no tenia sentit perquè mutilava la unitat de la llengua que va de Salses a Guardamar i de Fraga a l'Alguer. Per això, després de titubejos, va decidir-se per la proposta compositiva» (Veny, 1993: 50). Tot i que no hi presenta cap objecció pel que fa a l'estàndard₁, sí que troba que, en relació amb l'estàndard₂, cal «matisar» actualment l'estratègia, perquè la distància «entre la llengua col·loquial i la llengua estàndard» no esdevingui «abismal» en el català que avui es parla al País Valencià (Veny, 1993: 50-51). Això explicaria el polimorfisme normatiu actual.

composicional. Cap de les dues possibilitats no és per si mateixa ni dolenta ni bona, tot depèn de quina llengua es tracta: en les comunitats en què les llengües tenen una variació molt marcada es tendeix al mètode unitarista; en les que no la hi tenen tant es tendeix al mètode composicional. Altra cosa és que hom vulgui veure-hi reflectides determinades solucions dels dialectes propis que no hi són. (Martí i Castell, 2007: 18-19)

El pluricentrisme, doncs, no porta forçosament a un model d'estàndards autònoms, sinó que també en pot conformar un de composicional, segons els condicionants polítics, geogràfics i socials (cf. Bibiloni, 1997b: 34-35). Si reprenem la definició de llengua pluricèntrica, «with several interacting centres, each providing a national variety *with at least some of its own* (codified) norms» (Clyne, 1995: 20; la cursiva és nostra), constatem que les diverses varietats que es codifiquen des dels centres no tenen perquè ésser autònomes entre si, sinó que algunes opcions poden pertànyer a l'exonorma. En aquest cas, doncs, les varietats podrien diferenciar-se tan sols en algunes solucions endonormatives puntuals. És per això que en un estàndard composicional, amb mecanismes pluricèntrics, s'originen varietats subestàndards o paraestàndards,⁵⁹ que arpleguen les opcions prestigiades no generals. Els diversos centres codificadors, per tant, han de contribuir, ni que sigui de manera parcial, al que s'entén per *varietat nacional*.

En català trobem diversos exemples de la composicionalitat i pluricentrisme de l'estàndard. Ara com ara, quant a les combinacions binàries de pronoms febles, encara que Fabra admet la variant *hi* al mateix nivell formal que la variant *li* en alguns casos concrets, sol prioritzar la variant *li*, la qual només coincideix amb l'ús oral dels parlars valencians.⁶⁰ Segarra (1991: 185) n'esmenta un altre exemple quan explica que Fabra tractava les formes llavors considerades dialectals o arcaïques com un recurs per a bastir la varietat estàndard, en tant que evitaven l'ús de mots no genuïns. El verb *cercar* en seria ben il·lustratiu: considerat a bona part de la península catalanoparlant com un arcaïsmes o un dialectalisme illenc, ha experimentat un gran èxit en els cercadors d'Internet —no tant, però, en altres àmbits, en què guanya l'hispanisme normatiu *buscar*—.

Aquest desmarcament de mots dialectals per a fer-los estàndard, entès des de la planificació (eco)lingüística, és una manera de vèncer el localisme per a arribar a la característica de «supradialectal» que ha de tenir una varietat estàndard (Bibiloni, 2002: 21-

⁵⁹Les llengües monocèntriques, com l'italià, també poden presentar aquesta mena de varietats intermèdies, entre els vernacles i l'estàndard, circumscrites a àrees geogràfiques més específiques (Cerruti, 2018: 79-99).

⁶⁰Vegeu l'apartat 2.5.5.1, de la p. 259, corresponent a les combinacions binàries de pronoms febles de tercera persona, en què s'explica l'ús de les dues opcions que hi ha en català quan se substitueix simultàniament el complement directe (CD) i el complement indirecte (CI): la variant *li*, habitual en els parlars valencians, i la variant *hi*, en la resta de parlars; així com la seva regulació en la normativa (Fabra, 1918 [1933]: 187-190; AVL, 2006b: 177; IEC, 2016: 211-214).

22). Així, a partir de la diversitat intralingüística, s'enriqueix la diversitat interlingüística: es possibilita que una llengua utilitzi tots els seus recursos expressius, en funció dels registres. Montoya (2006: 19) hi afegeix que *supradialectal* es pot entendre de dues maneres: com una varietat que s'estén per tota la comunitat lingüística o una varietat formal usada en àmbits formals. Aquest segon significat, al qual es refereix l'Escola de Praga sota el nom de *llengua literària*, és el que preval en la tradició europea (Lamuela: 1994: 76-79). El fet que una llengua recessiva aspiri a consolidar una varietat estàndard, plenament funcional, pot desencadenar reaccions de tot tipus. Potser és per això que en català s'equiparen adesiara els conceptes *normativa* —conjunt de normes— i *estàndard*, com si no hi hagués cap distinció. Així, el segon terme adquireix el significat del primer: «L'estàndard ha d'integrar el màxim nombre de sensibilitats, procurant generar el mínim grau de rebuig possible. [...] L'estàndard ha de ser plural, perquè variades són les situacions que ha de satisfer» (Lacreu, 2002a: 38).

Aquest autor hi veu, en el model d'estàndard, la causa que alguns polítics refusen d'emprar el català al País Valencià, «per por que els acusen de catalanistes» (Lacreu, 2002a: 38). La seva visió de l'estàndard remet al nivell de la norma codificada que Veny (2001: 31) anomena *estàndard₁*. Ara bé, l'estàndard₂, més rígid, és el que es planifica com a koiné, car es percep com a supradialectal i es difon en els mitjans de comunicació de massa. Tot i que la varietat estàndard, tal com l'entén Bibiloni (1997: 21-22), és la que coincideix amb l'estàndard₂ de Veny, també té punts en comú amb l'estàndard₁, atès que és bastant rígida —redueix el polimorfisme—, està clarament codificada, fixada i delimitada, però permet matisos, sobretot diafàsics, també alguns diatòpics, per a adequar el model de llengua als diversos canals i situacions de comunicació: més o menys formals, de curt o llarg abast, generals o restringits:

Sovint s'identifica d'una manera no gaire encertada l'estàndard amb la llengua normativa, i certament aquests són dos conceptes diferents; altres vegades s'associa, creiem, de manera massa restrictiva a un nivell intermedi, del qual s'exclouen el col·loquial i els registres més elaborats; i en una altra visió l'estàndard es concep com una varietat àmplia, que té com a característica primària el fet que la seva utilització i acceptació en tota la comunitat lingüística (oposada a les varietats geogràfiques d'abast parcial), però que pot incloure un ventall de nivells que va del col·loquial fins als més formals. (Bibiloni, 2002a: 44)

D'acord amb Bibiloni, entenem que aquest darrer concepte és el que millor s'adequa a la noció d'estàndard: una varietat àmplia, acceptada per tota la comunitat lingüística i oposada a les varietats diatòpiques d'abast parcial, però matisada pels registres. Les necessitats dels mitjans de massa en serien un bon exemple, perquè s'han de cobrir des de programes familiars fins als telenotícies sense allunyar-se de l'estàndard corresponent.

Aquestes tres maneres d'entendre l'estàndard que comenta Bibiloni, però, aplicades al cas català, ja aixecaven polèmica des de la proposta unitària de Fabra. La distinció establerta entre la llengua literària, emprada en la literatura, i la varietat estàndard, vehiculada en les instàncies pedagògiques —l'administració, l'escola i els mitjans de comunicació, principalment—, comporta que no totes les opcions acceptades —o tolerades— en la primera es transfereixin automàticament a la segona, com ara certes variants formals, de tipus morfològic i sintàctic, i el lèxic considerat dialectal (Vallverdú, 1980: 104). Que la tradició regularitzada del català s'hagués vist interrompuda en diversos períodes de la història, a diferència de la d'altres llengües de l'entorn plenament estandarditzades, i que no estigués del tot consolidat en els àmbits de la instrucció escolar i de la comunicació pública, és el que portà a Aina Moll, al principi de la codificació moderna, a afirmar que, de fet, encara no existia una veritable varietat estàndard en català (Vallverdú, 1980: 103).⁶¹

Amb tot, la manca d'implementació de la varietat estàndard no n'afecta pas la codificació. Que actualment encara no hagi assolit les funcions de cohesió, vertebració i diferenciació de l'estatus que li són pròpies en el si de la comunitat lingüística, per la desestructuració sociopolítica, no en negaria l'existència, sinó l'operativitat. Així, doncs, per tal que sigui funcional, caldria treballar perquè tota la comunitat lingüística l'accepti, tal com s'ha fet en tantes altres comunitats (cf. Lamuela, 1994: 112-115, 144-147). És per això que l'espai català de comunicació ha d'estar socialment reconegut i políticament institucionalitzat (Gifreu & Corominas, 1991; Gifreu, 2009, 2014). En qualsevol cas, aquesta varietat estàndard resultant, com a símbol, ha de percebre's comuna.

⁶¹Això motivà una resolució de l'Àmbit de Llengua del Congrés de Cultura Catalana (CCC), que fou aprovada per una àmplia majoria dels assistents:

En el cas del català, les condicions històriques no han permès la consolidació i la difusió d'una modalitat estàndard [...] La nostra normativa no s'establí en època de disciplina sinó d'anhel de llibertat: això implica que el català sigui potser la llengua que admet en la seva normativa una més gran quantitat de variants [...]. En la nostra situació actual, són necessaris uns paraestàndards dialectals o regionals. (CCC, 1977: 14; cit. Vallverdú, 1980: 105)

Aquesta visió, que «assumeix sense reticències la “tradició fabriana”» (Vallverdú, 1980: 105), és criticada per l'Equip de Català Estàndard, originat en el mateix congrés, que identificava aquesta varietat amb la normativa aleshores existent, com «un calaix de sastre en el qual es recollirien pràcticament totes les variants dialectals, amb la qual cosa renunciaria a la seva principal funció de *llengua comuna*» (Vallverdú, 1980: 104). Tanmateix, segons Vallverdú, el fet d'acceptar, ja en aquell moment, l'existència d'una varietat estàndard, si més no potencial, implicava reconèixer també els paraestàndards regionals:

La doctrina fabriana traslladada a la qüestió de l'estàndard portaria, com a conseqüència lògica, l'acceptació dels paraestàndards esmentats. El problema important que es debat aquí és de saber quina proposta és més operativa: la tradicional que implica, de fet, una quadripartició a nivell estàndard (bé que en punts molt concrets de la morfologia i de la sintaxi i en algunes formes del vocabulari) o la proposta «unificadora» d'Anna Moll, que, per tal d'assolir el seu objectiu, predica la «inexistència» actual d'un veritable estàndard. (Vallverdú, 1980: 104)

El terme *policentrisme convergent*,⁶² encunyat per Sanchis Guarner (cf. Conca, 2011: 4-5), remet al que fa servir l'IIFV en la seva *Guia d'usos lingüístics*, en què explica que l'estàndard del català es considera «policèntric i composicional» i hi afegeix que, tot i que l'estàndard sigui unitari, no té perquè ésser «necessàriament uniforme en tot l'àmbit lingüístic» (IIFV, 2002: 18).⁶³ Emperò aquest terme no s'entén pas sempre com un mitjà per a arribar a l'estàndard composicional —comú—:

El policentrisme convergent és la plasmació equilibrada d'estos sentiments contraposats: un reconeixement de la voluntat unitària de la llengua, però partint d'una codificació autònoma de cada un dels grans dialectes. [...]

El policentrisme convergent no és ajuntar paraules d'ací i d'allà, sense solta ni volta, fent un popurri despersonalitzat irreconeixible. Cada territori ha de partir de la seua realitat sociolingüística i configurar el seu model de llengua ajustat a les pròpies necessitats comunicatives. (Lacreu, 2017: 22, 26)

Ara bé, les necessitats comunicatives d'un estàndard en un espai comunicacional són, si fa no fa, les mateixes, és a dir, no divergeixen gaire entre els territoris. D'altra banda, el concepte de codificació autònoma no seria del tot compatible amb un model composicional, tal com ha estat definit en aquest treball. Si continuem hipotetitzant sobre el model d'estàndards autònoms en català, arribem a la conclusió que no es donen les característiques ni socials ni geogràfiques perquè s'hi pugui implementar. La comunitat lingüística catalana constitueix un sol marc d'interacció social ben cohesionat, per tots els contactes econòmics, polítics i humans que s'hi donen (Bibiloni, 2002b: 22 i s.). Si hi hagués la disgregació social i geogràfica necessària per a requerir estàndards autònoms, amb espais demarcats políticament, el funcionament social tendiria a demanar aquest model d'estàndard en qualsevulla que en fos la koiné.

Quan es funciona en espanyol als Països Catalans, generalment en àmbits reservats a la varietat estàndard, el model d'estàndards autònoms no es considera gens necessari (Bibiloni, 1997a: 143-145). A ningú no se li acudiria, posem per cas, que s'haguessin de fer diverses versions de contractes empresarials, prospectes de medicaments o etiquetatges de productes, ni que s'haguessin de fer diversos doblatges i subtítols per a les sales de cinema o per a les quaranta televisions que emeten contingut audiovisual, simultàniament, en aquest territori. A mesura que el català guanyés aquests àmbits, els criteris de mercat exigirien un model de

⁶²De fet, Rosa Serrano, l'editora de Tàndem, va fer servir aquest terme quan es va publicar l'adaptació valenciana del primer volum de la saga *Harry Potter*, per a justificar aquesta pràctica lingüística, alhora que explicitava el complex d'inferioritat valenciana i visibilitzava el compromís social dels editors en català al País Valencià: «Els nacionalistes valencians aplicarem així el policentrisme convergent que defensava el professor Sanchis Guarner, en lloc de sentir-nos eternament inferiors» (Serrano, 2001: 77).

⁶³Aquesta idea dona lloc al que el mateix IIFV (2002: 18) anomena «varietats de l'estàndard», més conegudes avui com *subestàndards* o *paraestàndards*.

caire unitari (composicional). Pensar que la normativa polimòrfica no permet pas que el català realitzi aquestes funcions implica entendre'l com una llengua regional i, doncs, negar-li l'opció d'arribar al nivell de l'espanyol, a Espanya, del francès, a França, o de l'italià, a Itàlia:

Espanya i l'Argentina, malgrat els contactes que hi pugui haver entre els dos països, són més dues xarxes d'interacció social separades que no pas una sola xarxa compacta, cosa que no ocorre amb les diferents regions de la península Ibèrica hispanoparlant. Per això, malgrat el fet de compartir una llengua històrica, a l'Argentina i a Espanya hi ha dos estàndards diferents, i un de sol a la península Ibèrica. Això vol dir, per exemple, que un film originalment en anglès requerirà dos doblatges diferents, un per a Espanya i un altre per a l'Argentina (o una àrea superior) mentre que ningú no s'imagina un doblatge per a Castella i un altre per a Andalusia. (Bibiloni, 2002b: 22)

Les consciències particularistes, conseqüència de la desestructuració de la comunitat lingüística catalana a partir del segle XV,⁶⁴ han provocat en els catalanoparlants una hipersensibilitat, no sempre positiva, envers la variació geogràfica, a la qual també es refereix Joan Martí i Castell, aleshores president de la Secció Filològica de l'IEC, en la introducció del DIEC2:

És prou conegut que la llengua catalana és especialment unitària en el conjunt de les llengües germanes romàniques; és, per això, un idioma macrocefal. Nogensmenys, els catalanoparlants tenen una actitud hipersensible respecte a la variació territorial, que no tenen els usuaris d'altres idiomes amb molta més diversificació. És fruit de distints i complexos processos històrics, culturals, de divisió administrativa i política. Això no obstant, totes les llengües avui tendeixen a sotmetre's al fenomen de l'anivellament, en el sentit que els sistemes de vida nous incrementen la intercomunicació, la qual genera una homogeneïtzació en perjudici del manteniment de trets diferencials; les tecnologies de la informació accentuen encara més aquest procés d'igualació. (Martí i Castell, 2007: 18)

Aquesta hipersensibilitat davant la variació diatòpica sol anar supeditada a la llengua dominant, perquè va associada a desitjos d'individuació, planificats des del poder.⁶⁵ De fet, la «percepció exagerada de les diferències dialectals acompanya típicament les llengües subordinades, afavoreix la intrusió de la llengua dominant i sovint desemboca en el secessionisme lingüístic» (Lamuela, 1994: 150). Aquestes pràctiques hi emergeixen en formes molt diverses, sobretot en els àmbits estatals. Són sobrerament coneguts els casos de planes web públiques que diferencien les opcions «Benvingut (V)» i «Benvingut (C)», així com els anuncis que el Govern espanyol emet en català, per als quals se'n fa un doblatge de base oral central, que es distribueix per TV3 i IB3, per un costat, i un altre de base oral

⁶⁴De fet, el català de la Cancelleria Reial, en la baixa Edat Mitjana, era de caire unitari i, probablement, hauria continuat per aquest camí si el procés d'estandardització no s'hagués vist mai interromput, a diferència del d'altres llengües europees.

⁶⁵Per exemple, s'arriba al punt que, en els trens de mitja i llarga distància de Renfe, en passar pel límit autonòmic entre València i Barcelona, s'hi canvia l'enregistrament que anuncia les estacions en català, mentre que la veu que les anuncia en espanyol és la mateixa a tot l'Estat.

valenciana, que s'emet per Canal 9 —actualment, À Punt—, per l'altre costat (cf. Bibiloni, 2002b: 23).

Els films estrangers doblats o subtítulats en català no solen presentar mai versions paral·leles, atesa llur escassa presència en les sales de cinema. Això no obstant, com que han d'oferir més productes audiovisuals en català, el multidoblatge i la multisubtitulació sí que es donen en les televisions autonòmiques públiques, particularment entre TV3 i Canal 9-À Punt —no pas en IB3—. Això afecta des dels anuncis governamentals, adés comentats, fins a la publicitat comercial; en el cas de la sèrie de dibuixos animats *Doraemon*, excepcionalment, en trobem una tercera versió d'IB3, de base oral mallorquina. A més, les sales de cinema que projecten els films en català, així com els DVD amb aquesta opció, són gairebé inexistents fora del Principat (Vila i Moreno, Cassel, Busquets Isart, Callejón i Mateu, Mercadal Moll & Soler Carbonell, 2007: 400). Com que tots aquests doblatges solen realitzar-se en un estàndard oral de base central, les versions paral·leles que elaboren les televisions autonòmiques públiques són aprofitades pels sectors contraris a l'estandardització del català:

En una situació de llengua ben establerta, aquesta opció podria no haver tingut més transcendència, i avui els doblatges de la CCRTV [Corporació Catalana de Ràdio i Televisió]⁶⁶ circularien lliurement per tot el domini lingüístic igual com els doblatges de base castellana són vistos sense reticències a Sevilla, Badajoz o Tenerife tot i les diferències dialectals. Malauradament —cal recordar-ho?—, la situació del català no és la d'una llengua ben establerta. Agradi o no, els sectors anticatalanistes valencians i balears han sabut aprofitar el predomini del català central als productes de la CCRTV per tal d'atjar la desconfiança envers els mitjans de comunicació del Principat i bloquejar-ne la difusió. [...]

La tendència actual condueix cap al reforçament simbòlic de les fronteres entre el català del Principat, les Illes i el País Valencià, perquè contribueix a bloquejar la circulació de productes i perquè facilita els discursos victimistes. (Vila i Moreno *et al.*, 2007: 400)

A més, pel que fa a la producció audiovisual pròpia en català, Canal 9 n'evitava l'emissió si l'estàndard oral no era pas de base valenciana. En un espai audiovisual compartimentat per comunitats autònomes, les opcions lingüístiques que més distància presenten respecte de l'espanyol són relegades als àmbits restringits o «regionals, mancats de valor referencial per a la resta de la comunitat lingüística» (Calafat, 2020: 79). Això entra en conflicte amb la diferenciació i l'autocentrament característics de tota varietat estàndard. Entenem que Esteve es refereix a aquest tipus de pràctiques quan diu que:

Si res ni ningú no hi posa remei, assistim a la consolidació d'una nova versió, molt més subtil, del secessionisme lingüístic valencià, d'allò que hom anomena popularment blaverisme. Més exactament, ha començat a escampar-se una versió que, sense proclamar-se secessionista —sense negar la unitat de la llengua catalana—, practica un aïllacionisme cultural respecte a la resta de l'àrea catalanoparlant, adopta un particularisme lingüístic militant i pren unes posicions

⁶⁶La reforma de la CCRTV el 2007 dona lloc a l'actual Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (d'ara endavant, CCMA).

ideològiques que fan que, en els resultats reals, la distància amb l'actuació i els postulats del blaverisme estricte, almenys del més moderat, siga ben curta. (Esteve, 2009: 37)

Amb tot, sense que hi hagi encara reciprocitat entre totes les televisions públiques de l'espai comunicacional català, en la nova *À Punt* s'ha decidit d'emetre la sèrie juvenil *Merlí*, produïda per TV3 en una oralitat de base central. En canvi, els acords bilaterals entre la CCMA i l'EPRTVIB (Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears) sí que n'impliquen la reciprocitat dels canals, entre altres col·laboracions.⁶⁷ La producció valenciana, però, encara és massa escassa perquè es pugui popularitzar a la resta de l'espai comunicacional.⁶⁸

Resulta molt il·lustratiu comparar aquesta situació amb el cas, més o menys anàleg, de l'andalús respecte de l'espanyol. Tot i que l'espanyol peninsular s'estandarditzà seguint un patró monocèntric, codificat a partir dels parlars nord-castellans,⁶⁹ s'hi pot detectar un grau mínim de pluricentrisme, en tant que la variació diatòpica andalusa afecta la parla culta, malgrat que no es representi en la codificació. Així, la parla prestigiada de Sevilla influeix a l'andalús occidental, mentre que l'oriental tendeix més aviat a convergir cap a l'estàndard espanyol (Villena, 2000; cit. Méndez-García de Paredes & Amorós-Negre, 2019: 184). Aquesta «natural convergence» o koineïtzació (Villena, 2008; cit. Méndez-García de Paredes & Amorós-Negre, 2019: 193) conforma una varietat intermitja o andalús regionalitzat: «basically a regional spoken standard arises as an alternative model for educated speakers to complement the central-peninsular standard» (Méndez-García de Paredes & Amorós-Negre, 2019: 193).

Aquesta mena de subestàndard oral, doncs, pren en compte la diversitat d'àmbits d'ús i de registres que ha de cobrir i no pretén substituir sinó complementar l'estàndard espanyol. Així, Sevilla es comportaria com un centre altament incomplet (asimètric), atès que fora d'Andalusia no se'l tendeix a percebre amb el mateix estatus. A més, aquestes investigadores afirmen que aquest grau mínim de pluricentrisme resta molt lluny del de les varietats americanes i no n'és del tot equiparable:

Unlike Spanish-speaking American countries, Andalusia is not an independent nation; it forms part of a national whole —the Spanish State— on whose economic budgets it depends, whose audiovisual and printed mass media it consumes, and whose publishing industries and cultural practices it shares. Furthermore, despite its uniqueness and its 1981 Statute of Autonomy —which

⁶⁷Per exemple, coproduccions d'entreteniment emeses simultàniament per TV3 i IB3, com el programa musical *No perdis el compàs*, amb presentadors dels dos territoris, i el projecte *Bon Dia TV*, un canal comú, encara com a plataforma digital, amb continguts audiovisuals compartits.

⁶⁸Després del tancament de Radiotelevisió Valenciana (RTVV) el 2013, es va crear la Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació (CVMC) el 2016, que va haver d'engegar de bell nou una ràdio i televisió públiques amb continguts. No fou fins al 2018 que el canal *À Punt* va veure la llum.

⁶⁹Normalment identificat amb les ciutats de Burgos, Valladolid, Madrid i Toledo.

defines it as a community with its own political powers— Andalusia is historically, socially and culturally a part of Spain. (Méndez-García de Paredes & Amorós-Negre, 2019: 181)

Aquest subestàndard oral andalús, amb un grau de diferenciació baix respecte de l'estàndard espanyol, és el que s'intenta prestigiar a tota la península amb eines com Canal Sur, la televisió pública andalusa, el llibre d'estil de la qual prefereix una pronunciació i unes tries lèxiques formals per als noticiaris (Méndez-García de Paredes & Amorós-Negre, 2019: 189-193); com és habitual, d'altra banda, en aquests àmbits i en qualsevol llengua. El baix grau de pluricentrisme en l'espanyol peninsular, doncs, juntament amb els condicionants polítics, econòmics i socials sura citats, porta a aquestes autores a descartar una vehiculació de tipus autònom per al subestàndard andalús:

Nevertheless, the situation does not currently seem to have acquired a sufficiently high degree of pluricentricity as to promote the explicit normativization, institutionalization, and implementation of these implicit standards or emergent educated norms, at least as far as Andalusian is concerned. (Méndez-García de Paredes & Amorós-Negre, 2019: 193)

El cas andalús, pels mateixos condicionants polítics, econòmics i socials que enumeren aquestes investigadores, seria, d'entre tots els que comentem en aquest treball, un dels més semblants al valencià, com a centres perifèrics o no-dominants. La diferència principal és la situació de llengües en contacte, que situa el català en una posició recessiva davant l'espanyol. Una altra diferència important és la normativa polimòrfica del català, que és deguda, en part, a les aportacions de diverses varietats, com les valencianes. En canvi, Sevilla no ha jugat tradicionalment aquest paper ni en la codificació, primer, ni en la configuració de la pluralitat de normes de l'espanyol, després.⁷⁰ Per tant, el català presenta un grau de pluricentrisme bastant més alt que l'espanyol peninsular, situació ja s'hi donava abans de la creació de l'AVL; en tot cas, aquesta acadèmia hauria contribuït a augmentar el grau de polimorfisme en la normativa i a institucionalitzar una dualitat referencial, si més no al País Valencià.

Segons Mas Castells (2019: 211), si entenem el monocentrisme i el pluricentrisme com una dicotomia, en funció de si existeix una sola institució normativitzadora o més d'una, respectivament, el català només podia considerar-se una llengua monocèntrica abans de l'aparició de l'AVL. Aquesta és la interpretació de monocentrisme que trobem en treballs com el de Ginebra & Solà (2007: 105 i s.), amb el benentès que «un únic centre codificador pot delimitar un nombre i varietat de recursos suficients per garantir aquesta flexibilitat

⁷⁰El reconeixement d'una varietat andalusa prestigiada vàlida per a les situacions formals és més recent i no està del tot generalitzat. Encara hi ha presentadors de televisió andalusos que en dissimulen l'accent (cf. León-Castro Gómez, 2016: 1586 i s.).

[territorial]» (Ginebra & Solà, 2007: 258). Tanmateix, com que les llengües solen situar-se gradualment en algun punt de l'espectre monocentrisme-pluricentrisme, sense atènyer les posicions més absolutes, Pöll (2012: 33-34) proposa d'abandonar aquesta dicotomia.

La distinció conceptual que seguim en aquest treball entre els termes *institució normativitzadora* i *centre codificador* —varietat prestigiada que contribueix al procés d'estandardització— permet d'explicar que una llengua presenti pluricentrisme i estigui regulada, alhora, per una sola acadèmia. Ara bé, tot i que l'aparició de l'AVL pugui suposar un augment del grau de pluricentrisme, la normativa catalana continua essent la mateixa per a tota la llengua. Com hem vist més amunt, la creació d'aquesta institució no obeeix necessitats lingüístiques, sinó interessos polítics. Encara que alguns discursos equiparin el model d'estàndards autònoms amb els límits administratius interns de la comunitat lingüística catalana, no es tracta pas d'aquest model perquè només s'hi troba condicionada la llengua subordinada i no pas la dominant.

Potenciar l'aparença dels estàndards autònoms, doncs, afavoriria la descompactació de l'espai comunicacional i la fragmentació de la psicofera i sociosfera lingüístiques. La història sociolingüística i la desestructuració politicoadministrativa comportaren que es descartés un model d'estàndard unitarista o monocèntric per al català. Un dels principals criteris que se segueix en el model composicional és el de diasistematitzat, perquè la forma fixada inclogui el màxim nombre de variació possible en el marc la comunitat lingüística, tot i que també es mira de mantenir un cert equilibri entre els criteris historicoliteraris i els socioquantitatius.

El pluricentrisme català també és asimètric, no només per la interacció de les varietats diatòpiques entre si, sinó sobretot per la pressió social de l'espanyol, que el converteix en una llengua recessiva amb ritmes diferents a cada territori. Així, en el cas particular del País Valencià, hi trobaríem una part de la societat que no en reconeixeria l'existència de cap varietat prestigiada, per desconeixement o per manca d'ús: «una part d'aquesta mateixa societat (la meitat, més de la meitat?) usa, parla, escriu i imposa el castellà com a *única* llengua de fet —i en la pràctica també de dret—, com a única llengua útil per a tota la societat» (Mira, 2015: 72). Emperò també hi ha una altra part per a la qual el català és una llengua prestigiada, que prova de superar l'estigma que té per a un sector de la societat i que en detecta una varietat, diatòpicament valenciana, que s'usa en situacions formals, així en àmbits restringits com en generals. Es tracta del model de llengua dels professors, intel·lectuals i escriptors més prestigiats, per exemple: Enric Valor, Joan Fuster o el mateix

Joan Francesc Mira, entre d'altres.⁷¹ Al País Valencià, doncs, les percepcions —i les accions— socials sobre la llengua pròpia hi arriben a ésser diametralment oposades.

El cas català també s'ha comparat alguna vegada amb el del neerlandès, amb un cert grau de pluricentrisme als Països Baixos i a Flandes (Bèlgica). Aquest darrer territori, on el neerlandès també es denomina flamenc —de manera no oficial—,⁷² és un exemple de com un procés d'estandardització pot reeixir en la reversió del bilingüisme asimètric (Cotano, 2000). Cal dir, però, que aquesta llengua sí que està dividida per una frontera d'estat, amb els condicionants socials que comporta. La diferència principal entre aquests casos rau en l'estatus: l'Estat espanyol no reconeix pas el català com a llengua d'estat, només l'espanyol gaudeix d'aquest estatus oficialment; el català és cooficial, amb l'espanyol, en tres comunitats autònomes perquè així ho establiren en els respectius estatuts —vet aquí una altra diferència fonamental entre el cas català i el castellano-andalús—. En canvi, el neerlandès és reconegut com a llengua d'estat tant als Països Baixos com a Bèlgica. En aquest darrer, tant el francès com el neerlandès reben el mateix estatus i, per això, es delimiten clarament les zones on han d'ésser vehiculars.

A diferència de tots els casos precedents, l'espanyol, el portuguès i l'anglès sí que encaixen amb el concepte d'estàndards autònoms, per l'extensió geogràfica que presenten.⁷³ El pluricentrisme de l'espanyol, però, també és en certa mesura asimètric, atès que no totes les varietats prestigiades tenen el mateix reconeixement institucional ni el mateix capital simbòlic quan interactuen entre si; tot i això, s'hi hauria arribat a una situació bastant equilibrada gràcies a la mundialització, que, en aquest cas, hauria afavorit la perifèria (Pöll, 2012: 33-34, 42). L'anglès, en canvi, és la llengua que més s'acostaria a la idea de pluricentrisme simètric, si considerem la relació entre els dos centres principals —el Regne Unit i els Estats Units—; la posició de domini internacional li permet de prescindir d'acadèmies codificadores.⁷⁴ El portuguès, pel seu costat, també s'aproximaria a aquesta idea de simetria entre Portugal i el Brasil, en menor mesura que l'anglès (cf. Pöll, 2005: 73 i s.).

⁷¹De fet, Lacreu (2002b: 247; cit. Montoya, 2006: 57-58) associa alguns d'aquests autors amb les tres tendències d'estandardització al País Valencià comentades més amunt. Així, anomena *particularista* el model de Sanchis Guarner; *convergent*, el d'Enric Valor; i *integracionista*, el de Joan Fuster. Aquestes tendències hi apareixen el 1932 en aplicar-hi la codificació de Pompeu Fabra, batejada localment com a Normes de Castelló, ciutat on es van signar.

⁷²El 1974, el Consell Cultural de Flandes, precursor de l'actual Govern de Flandes, va establir les formes *neerlandès* i *llengua neerlandesa* com a úniques denominacions oficials en matèria lingüística, que havien de substituir les altres denominacions equivalents fins i tot en els texts legals previs.

⁷³De fet, d'acord amb Pöll (2015: 205), pel que fa als productes de massa, tant l'Estat espanyol com el portuguès serien lluny de controlar el mercat iberoamericà.

⁷⁴El cas d' Austràlia mereix un comentari a banda. D'acord amb Oakes & Peled (2018: 122), malgrat el seu baix pes demogràfic, que la seva economia no sigui comparable a la del Regne Unit o a la dels Estats Units i

En resum, els condicionants polítics, socials i geogràfics a Amèrica han comportat que el pluricentrisme de l'anglès, de l'espanyol i del portuguès adquireixi la forma del model d'estàndards autònoms. Aquest seria eminentment convergent en anglès i en espanyol; també en portuguès, en certa mesura, per bé que s'hi han donat algunes divergències en la codificació.⁷⁵ D'acord amb Pöll (2015: 204-205), l'excepcionalitat del francès, dins el conjunt de les llengües colonials americanes, rau en el fet que la tendència uniformitzadora de la mundialització ajuda la perifèria en el cas de l'espanyol i del portuguès, mentre que en el cas del francès afavoreix el centre. Per la qual cosa, malgrat que en totes aquestes llengües trobem els factors identitaris que s'associen als desitjos d'individuació relacionats amb el pluricentrisme (cf. Pöll, 2005: 24, 73 i s.), és el francès la que presentaria un pluricentrisme més asimètric (Pöll, 2015: 204 i s.).

Com el cas neerlandès, el galleg-portuguès a la península Ibèrica es troba dividit per una frontera d'estat entre Galícia i Portugal. En aquest cas, però, més que la variació geogràfica, la polèmica gira a l'entorn de la codificació. Les implicacions polítiques que té el fet que es tracti de dos estats diferents ha comportat l'adopció oficial a Galícia d'una ortografia basada en l'espanyol (Díaz Fouces, 1996, 2004). Així, doncs, s'ha instaurat políticament una frontera lingüística allà on no hi ha cap frontera dialectal. Tot i així, el sector de la societat que té consciència de comunitat lingüística lusòfona també sap emprar l'ortografia anomenada *internacional* per als usos més generals, encara que no la puguin fer servir per a relacionar-se amb l'Administració gallega ni espanyola. Novament, les actituds i els prejudicis socials conduiran la situació en un sentit o en un altre en l'esdevenidor.

En matèria de planificació lingüística, Boyer (2010: 71) explica que la posició intervencionista proposa una organització equilibrada de les llengües en relació amb el seu entorn, mitjançant dues estratègies, de vegades conjugades: la identitària, amb el denominat nacionalisme lingüístic, i la dels drets lingüístics, amb la visió ecolingüística, que promou el respecte a la diversitat. Hi afegeix que, enfront de la posició intervencionista, hi ha la liberal, que representa el *laissez-faire*, perquè accepta els desequilibris de poder que, conscientment, controlen la relació entre les llengües. És per això que Calafat reprèn aquesta expressió:

que la quantitat de producció cultural també sigui inferior a la d'aquests dos estats, hi ha un consens general, tant dedins com defora, sobre l'existència d'un anglès australià estàndard.

⁷⁵L'Acadèmia de les Ciències de Lisboa (ACL), centre codificador a Portugal, ha de coordinar la seva acció amb l'Acadèmia Brasileira de Lletres (ABL) i la xarxa d'acadèmies europees i mundials, que inclou els Països Africans de Llengua Oficial Portuguesa (PALOP). Encara que aquests darrers solen seguir la norma de l'ACL, hi ha hagut desavinences ortogràfiques en diversos moments de la història entre l'ACL i l'ABL, que les ha portades a optar per solucions diferents. Caldrà observar, doncs, com evoluciona el darrer acord ortogràfic, que és d'obligat compliment des del 2015.

La planificació sempre és artificial: pensada, manipulada i socioalitzada pels mecanismes de poder. De la mateixa manera, la subordinació és també una planificació de la mort d'una llengua: les llengües no moren espontàniament. La política de minorització d'una llengua en un context democràtic, sol basar-se en el principi del *laissez faire* (sic), *laissez passer*. (Calafat, 2002: 37)

De fet, com assenyala Lamuela (2004: 238), l'estudi científic d'aquestes situacions sociolingüístiques no està gens renyit amb les consideracions ètiques, car tothom hi pren partit d'alguna manera:

Els discursos «liberals» que contesten les polítiques lingüístiques territorials posen rarament en qüestió les polítiques ultrancerament territorials d'establiment de les llengües d'estat, demostrant que no fan altra cosa que prendre partit pels poderosos, de la mateixa manera que, quan afirmen la prioritat dels drets lingüístics personals, no fan sinó pronunciar-se a favor dels drets col·lectius del grup dominant. (Lamuela, 2004: 239)

Pel que fa a la vehiculació de la llengua —i de la norma—, d'ençà de la creació de l'AVL, Pradilla Cardona (2011b: 137, 2015: 18) considera que aquesta nova conjuntura estandarditzadora que s'hi perfila prova la fallida dels factors simbólicoactitudinals, perquè presenten una forta càrrega identitària. En conseqüència, advoca per prioritzar el factor interaccional. Ara bé, segons Boyer, el factor identitari pot ésser, ara i adés, determinant perquè la planificació lingüística hi reïxi. De fet, esmenta el cas català i franco-quebequès, com a exemples, per a il·lustrar la importància del factor identitari:

Le même pôle interventionniste présente une deuxième variante, la revendication identitaire, qui peut se présenter sous la modalité du *nationalisme linguistique* [...]. Cette option est, quoi qu'on en dise, la base idéologique de certains retournements de *substitution linguistique* [...] dans lesquels la *loyauté linguistique* des usagers n'a pas failli, dont trois cas proprement spectaculaires [...]: l'hébreu moderne en Israël, le français au Québec et le catalan en Espagne dans la Communauté autonome de Catalogne. (Boyer, 2010: 72)

En un context, com el valencià, tan polaritzat ideològicament, en què la mateixa creació de l'AVL és deguda a una decisió política des de les esferes de poder, tot allò que afecti la llengua catalana, en posició recessiva, és altament susceptible de percebre's socialment marcat; el que ateny l'espanyol, però, resta fora de tota polèmica. Per consegüent, tot i que prioritzar el factor interaccional pot ésser útil per a sumar la part que menys s'identifica amb el català, els factors simbólicoactitudinals també desenvolupen una funció no gens menyspreable per a una altra part de la societat.

La planificació lingüística, tal com s'entén des de Haugen (1983), és un instrument per a crear una *llengua nacional*, atès que n'esdevé un símbol (Lodge, 1993: 25). Així, doncs, les dues estratègies, la identitària i l'ecolingüística, s'han demostrat complementàries i, per això, cal saber aplicar-les localment de manera equilibrada. Al capdavall, la varietat estàndard es caracteritza per ésser socialment acceptada, al marge de les identitats individuals. Tanmateix,

també és cert que en el cas valencià s'ha detectat una pèrdua d'identificació amb la llengua a la llar, un àmbit d'ús que roman fora de l'estàndard (cf. Pradilla Cardona, 2008b: 95). Aquesta podria ésser una de les causes que explicaria el baix nombre de valencians que llegeixen en la llengua pròpia.⁷⁶

Com a element i fenomen social (Lamuela, 2004: 227), una llengua presenta, certament, una dimensió comunicativa, però també una d'identificativa i una altra d'expressiva (Calafat, 2010a: 39). Per això, amb vista a una estandardització completa, el paper que hi juguen els mitjans de comunicació de massa resulta inestimable: cohesionen —o fragmenten— la percepció de grup (sociosfera) i difonen models de llengua,⁷⁷ cosa que repercuteix en la manera com la societat els categoritza: col·loquial, formal, argòtic, modern, etc. (cf. Artigues & Calafat, 2003).

1.2.3.2 El pluricentrisme del francès comparat amb el d'altres llengües

En una anàlisi comparativa del model de llengua en els mitjans de comunicació del Quebec i de Flandes, Remysen en destaca el valor simbòlic, car les televisions contribueixen al desenvolupament d'una identitat nacional, sovint basada en la llengua (Van den Bulck & Van Poecke, 1996): «Si les médias publics veulent contribuer à une image positive de l'identité de la communauté à laquelle ils s'adressent, leurs pratiques langagières doivent donc refléter la diversité et la spécificité culturelle et linguistique de leur public» (Remysen, 2010a: 124). Segons aquest lingüista, el debat sobre el reconeixement de les varietats nacionals està més mediatitzat al Quebec que no pas a Flandes, perquè la ideologia d'un estàndard monocèntric seria més forta en francès; de fet, aquesta seria la ideologia que porta al «mite» del francès internacional (Remysen, 2010a: 122).

Malgrat que es tracti d'un altre continent i es pugui disposar d'una xarxa d'interacció social pròpia més o menys operativa, en el context nord-americà aquesta ideologia es veuria afavorida per la pressió de l'anglès, juntament amb el pes demogràfic i sociocultural preponderant de França, molt superior al de qualsevol altra comunitat francòfona. Segons

⁷⁶Comentem aquest fet més detingudament en la discussió dels resultats de la segona part (apartat 2.7, en la p. 312).

⁷⁷En el cas català, el model de llengua que es vehicula en els mitjans de comunicació gira a l'entorn de la recurrent polèmica entre el català *light*, més influït per l'espanyol, en què abunden cales lèxics i morfosintàctics, inspirat en les parles més urbanes, i el català *heavy*, que mira de potenciar el factor diferenciador amb recursos d'arreu de la comunitat lingüística, més enllà dels centres urbans com Barcelona. Atribuïts a Joan Barril, tant l'un com l'altre venien del bàndol opositor, al costat d'altres noms que hi van aparèixer, com *català suau* o *dur* i *fàcil* o *difícil*, com deia Antoni Maria Badia i Margarit, i *planer* o *feixuc*, preferits per Francesc Vallverdú (Casals, 2001: 134; cf. Kailuweit, 2002).

Remysen (2010a: 122), aquest és l'argument que més esgrimeixen els contraris a la perspectiva pluricèntrica del francès.

L'anglès, pel domini mundial, sembla haver aconseguit un grau elevat de simetria en el seu pluricentrisme, açò és, els diversos centres codificadors disposen d'un gran capital econòmic, polític i simbòlic; l'*habitus*⁷⁸ que n'emergeix, doncs, com a norma social, (cf. Boix-Fuster & Vila i Moreno, 1998: 143 i s.), és tan forta que no necessita cap acadèmia normativitzadora. El pluricentrisme de l'espanyol i del portuguès, més asimètric que el de l'anglès, estaria bastant més equilibrat que el del francès, ni que sigui perquè, generalment, els diversos centres codificadors són complets: estats, amb o sense acadèmia. En canvi, el pluricentrisme del francès seria el més asimètric, perquè el Quebec, a diferència de França, no constituiria pas un centre complet, malgrat que es consideri un dels centres codificadors més autònoms de la francofonia (cf. Pöll, 2005; Remysen, 2010a: 121), amb una emancipació lingüística relativament avançada (cf. Hausmann, 1986).

Quant a la negació del pluricentrisme del francès, una de les crítiques que Oakes & Peled (2008: 116) fan a Meney (2010: 58) és que la intercomprensió o la eficàcia comunicativa no són raons que, per si soles, bastin per a justificar l'existència d'una sola varietat estàndard, sobretot en l'àmbit internacional, atès que les altres varietats, justament per ésser intercomprensibles, també podrien funcionar en aquest àmbit. Amb la qual cosa, Meney deixaria de banda la dimensió identificativa i la relació dinàmica entre les varietats.

Segons aquests autors, «intercomprehension is likely to be ensured less by the use of a monolithic 'international' standard than by convergence strategies on the part of individual interlocutors» (Oakes & Peled, 2008: 116). En general, els models de llengua s'adeqüen a qualsevol situació de comunicació, atès que és el context el que determina la convergència entre parlants, segons la Teoria de l'acomodació (Giles, Mulac, Bradac & Johnson, 1987; Giles, Coupland & Coupland, 1991; Moreau, 1999: 57; Jenkins, 2000: 21-22; Seidlhofer, 2011: 48-49).

El fet que l'estàndard francès presenti poca variació i aquesta sigui fonètica i lèxica, més que no pas morfosintàctica, sembla justificar la poca autonomia dels centres

⁷⁸Seguint la teoria sociològica de Bourdieu, les *habitus* són:

«systèmes de dispositions durables et transposables, structures structurées prédisposées à fonctionner comme structures structurantes, c'est-à-dire en tant que principes générateurs et organisateurs de pratiques et de représentations qui peuvent être objectivement adaptées à leur but sans supposer la visée consciente de fins et la maîtrise expresse des opérations nécessaires pour les atteindre, objectivement réglées et régulières sans être en rien le produit de l'obéissance à des règles, et, étant tout cela, collectivement orchestrées sans être le produit de l'action organisatrice d'un chef d'orchestre. (Bourdieu, 1980: 88)

normativitzadors diferents de París (Lamonde, 1998: 53; Meney, 2010: 463). Emperò, en la conformació d'una llengua com a pluricèntrica, no importa tant la quantitat de diferències, sinó el simbolisme que hi prenen, car aquestes varietats són definides principalment per elements extralingüístics (cf. Pöll, 2008: 103; Manessy, 1997; Oakes & Peled, 2018: 119). En aquest sentit, Corbeil (1980: 60) advoca per centrar-se en la codificació de la norma quebequesa, en relació amb el lèxic, principalment, i després cercar-ne la convergència amb la dels altres territoris.

Pel que fa a l'argument sobre el contrast demogràfic entre el Quebec i França, Oakes & Peled (2018: 122) addueixen l'exemple d' Austràlia. En aquest cas, sí que s'accepta l'existència d'una varietat estàndard endògena, malgrat el poc pes poblacional i cultural que presenta en comparació amb el Regne Unit o els Estats Units. Segons Pöll (2005: 296), la diferència del cas australià i quebequès s'explica pel mercat lingüístic, entès com l'espai social en què les interaccions lingüístiques s'avaluen i es jutgen legítimes o no (Bourdieu, 1991: 18). El contacte amb França, que continua operant com a centre en molts àmbits —en l'editorial, per exemple—, hi exerceix una gran influència:

Quant à la situation sur le marché du livre, on constate qu'il n'y a pratiquement pas de traductions parallèles dans le monde francophone, du fait d'une coopération étroite entre les maisons d'édition. S'ajoute à cela que les traducteurs, qu'ils soient français, belges ou québécois, se voient dans l'obligation de respecter le plus scrupuleusement possible la norme traditionnelle du bon usage. On se trouve pour ainsi dire dans un cercle vicieux : charger quelqu'un, au Québec par exemple, de faire une traduction d'un ouvrage déjà traduit (en France), ne présente aucun intérêt financier ; l'absence de traductions parallèles empêche que des mots ou expressions diatopiquement marqués (du point de vue hexagonal) mais appartenant à la norme endogène puissent s'infiltrer dans un domaine qui est crucial pour consolider cette norme. Conséquence: le besoin de disposer de traductions qui rendent compte d'usages spécifiques à telle ou telle variété nationale du français ne se fera pas sentir. [...]

La situation en Amérique latine ou aux États-Unis est totalement différente : les traductions parallèles sont la règle, et elles reflètent tout naturellement les usages de l'espagnol américain, du portugais brésilien et de l'anglais des États-Unis. Les lecteurs de ces traductions s'y attendent d'ailleurs. (Pöll, 2015: 205-206)

Les pràctiques pel que fa al doblatge en són ben il·lustratives també. Malgrat que al Quebec es doblin els films estrangers, el model de llengua emprat només reflecteix mínimament l'ús social del francès quebequès (Pöll, 2015: 206). En canvi, aquesta pràctica presenta diferències notables, novament, a l'Amèrica llatina restant. D'un costat, el doblatge i la subtítolació al Brasil segueixen la norma endògena —Portugal no sol doblar més que els dibuixos animats—; de l'altre, a l'Amèrica hispana trobem dues tendències: siga a utilitzar una mena d'espanyol neutre, sense que arribi a ésser americà ni europeu, siga a emprar-ne una de les grans varietats nacionals (Pöll, 2015: 206).

D'acord amb Pöll (2005: 201, 297, 2015: 201), el grau d'asimetria en el pluricentrisme del francès també es relaciona amb el decurs de la història: així com en espanyol i en portuguès els desitjos d'individuació apareixen amb la independència de les colònies americanes, en la primera meitat del segle XIX, en francès apareixen en la segona meitat del segle XX, a partir de la Revolució tranquil·la, quan es comença a combatre al Quebec la ideologia del monocentrisme a què havia estat sotmès tradicionalment.

Per bé que les percepcions dels parlants sobre l'estàndard poden ésser molt diverses, Oakes & Peled (2018: 124, 130) defensen que el cas del francès no és pas diferent del de les altres llengües pluricèntriques, en relació amb les consideracions normatives o ètiques, atès que les situacions són dinàmiques i, doncs, poden evolucionar en un sentit o en un altre. Segons aquests autors, com que l'opció que hi guanyi sempre serà ideològica, el Quebec tindria dret de promocionar la seva pròpia varietat, com a L1 i com a L2, si així es decideix, al marge dels condicionants històrics, demogràfics i geogràfics.

Una varietat és considerada nacional per les representacions mentals que comporta (Pöll, 2005: 60). En situacions de pluricentrisme, aquestes representacions defineixen en última instància aquesta varietat i la distingeixen de la varietat estàndard dominant (Singy, 1997: 32; cit. Oakes & Peled, 2008: 126). Atès que les diferències entre les varietats nacionals són mínimes i no pas de tipus estructural, el contrast determinant se situa entre llurs representacions i les pràctiques o discursos que susciten respecte de la dominant (Oakes & Peled, 2018: 126). De fet, Martel i Cajolet-Laganière (1996: 17, 69 i s.) justifiquen la necessitat d'un estàndard quebequès, principalment, per les representacions mentals i el discurs que se'n deriva. Per això, Pöll (2008: 103; cit. Oakes & Peled, 2018: 126) considera que el fons de la qüestió és si es demana una endonorma socialment, més que no pas si aquesta difereix gaire de la norma tradicional.

1.2.4 Síntesi

D'acord amb Pöll (2005, 2008), en lloc de classificar les llengües segons la dicotomia monocèntriques-pluricèntriques, convé parlar de mecanismes pluricèntrics o, com ho expressa Lüdi (2012), de pràctiques pluricèntriques. En comparació amb els exemples comentats de llengües colonials americanes, la població francòfona fora de França tindria poc de pes demogràfic, cultural i econòmic. Això comporta que, encara avui, el francès representi una excepció sociolingüística, amb un grau de pluricentrisme asimètric bastant descompensat

entre les varietats prestigiades de París i del Quebec (cf. Le Dû & Le Berre, 1997; Pöll, 2005: 296-297, 2015: 204 i s.).

Les situacions de pluricentrisme, lligades a desitjos d'individuació, tenen motivacions ideològiques (Pöll, 2005: 24), per la qual cosa el Quebec té dret de promocionar la varietat pròpia (Oakes & Peled, 2018: 130). Nogensmenys, que el grau de pluricentrisme tendeixi a anivellar-se o a desaparèixer no depèn només del fet que hi tinguin dret, sinó dels interessos polítics i econòmics que també hi entren en joc. Pel que fa a l'extensió territorial i demogràfica, el francès i el català són dos contraexemples. Emperò totes dues presenten un grau de pluricentrisme asimètric: perquè és llengua d'estat a diversos estats, en el cas del francès, i pel polimorfisme normatiu, en el cas del català. Les representacions escrites permeten diversos models subestàndards o paraestàndards, particularment en català. Una altra de les principals diferències entre el pluricentrisme del català i del francès és la divergència de criteris entre l'OQLF i l'AVL. Mentre que la primera està més consolidada i és fortament convergent amb la norma tradicional, la segona és molt més recent i adoptà des del seu començament una posició més aviat individuadora, tot i que recentment ha evolucionat cap a unes directrius més convergents.

Contràriament a una visió endoglòssica o de diglòssia intralingüística, quan es descriuen els usos prestigiats al Quebec des d'una perspectiva pluricèntrica, es considera que aquests pertanyen a l'endonorma, encara que també coincideixin amb l'exonorma, sempre que els empri un grup sociocultural dominant, sigui poc o molt nombrós (cf. Moreau, Bouchard, Demartin, Gadet, Guerin, Harmegnies, Huet, Laroussi, Prikhodkine, Signy, Thiam & Tyne, 2007: 10). Igualment, aquestes consideracions es poden extrapolar al cas català. Tanmateix, aquest presenta algunes especificitats en aquest aspecte.

Sense qüestionar-ne el pluricentrisme, en català trobem una dinàmica que vol consolidar una sola varietat estàndard per a la comunitat lingüística, constituïda des de les tres varietats codificadores principals, i una altra que cerca establir un model referencial diferent, segons les varietats, en el marc de les comunitats autònomes espanyoles (cf. Bibiloni, 2002b: 22 i s.). Generalment, aquesta darrera opció sol prendre en compte la variació diatòpica, adesiara confosa amb la diafàsica, cosa que pot suposar una desestandardització, mitjançant un qüestionament constant dels registres i dels nivells de llengua (cf. Robillard, 1993: 154; Pöll, 2005: 32, 62, 63). Així, es corre el risc d'incrementar el sentiment d'inseguretat lingüística en una comunitat en què la norma encara no està del tot estesa socialment.

Atès que el català es troba en una posició recessiva, en graus diversos, en tot el seu territori (cf. Xarxa CRUSCAT, 2015: 9 i s.), on comparteix funcions amb una altra llengua amb més capital polític, econòmic i simbòlic, el canvi constant de criteris normatius pot incentivar que els parlants prefereixin l'espanyol, llengua que els proporcionaria una major seguretat. L'estàndard espanyol, doncs, com a varietat referencial, seria el que ha provocat, principalment, la pèrdua d'identificació dels valencians en la llengua catalana a la llar, la qual emergeix ara i adés en forma de discurs anticatalanista —antibarcelonista—.

En català no es donen les condicions ni geogràfiques ni politicosocials perquè es pugui implementar un model d'estàndards autònoms. Si els subestàndards i paraestàndards adquireixen adesiara aquesta aparença autònoma, és perquè l'espanyol el desplaça en alguns àmbits generals, de manera que el català es veu relegat a àmbits més aviat restringits (cf. Bibiloni, 1997a: 143-145). Per tant, mentre no es reverteixi la subordinació lingüística del català, per a implementar-lo en tots els àmbits, «la veritable varietat estàndard continua[rà] sent el castellà» (Pradilla Cardona, 2008a: 131). La normativa polimòrfica permetria la confluència de les opcions referencials en tota mena d'àmbits:

ineluctablement guiat per la grafia [...] es va establir a cada una de les àrees geogràfiques catalanes allò que és considerat norma social prestigiosa i allò que no gaudeix d'aquesta consideració. D'aquesta manera s'atenyerà l'únic punt d'arribada raonable: un estàndard català únic, materialitzat amb diversos accents regionals, sense cap jerarquitització, consistents en la presència d'un petit nombre de trets fonètics bàsics de cada varietat geogràfica. L'ideal fóra que davant la lectura d'un text tothom veiés l'origen geogràfic de qui el llegís però no de qui l'hagués escrit. (Bibiloni, 1997a: 135)

Descartat el model estàndards autònoms per al català, el composicional també presenta diverses casuístiques. El trobem quan diversos centres codificadors, que constitueixen un mateix espai comunicacional, cooperen els uns amb els altres per a bastir una varietat referencial comuna, que serà més o menys rígida —polimòrfica— en funció del pes de cadascun, amb usos generals i restringits. En efecte, el model composicional és unitari, però no forçosament uniforme (IIFV, 2002: 18). Els dos casos comentats més amunt, el gallegoportuguès i l'andalús, representarien dos extrems que romandrien fora el model composicional. En el primer, encara que Galícia i Portugal comparteixin espai comunicacional,⁷⁹ els dos centres presenten una codificació independent per raons polítiques.

⁷⁹Es pot considerar que Galícia i Portugal, en alguns casos, comparteixen espai comunicacional. Aquest espai es veu molt condicionat pel fet d'estar dividit en dos estats diferents. En els àmbits generals, seria Portugal el que tindria un pes preponderant; heus aquí per què molts dels productes distribuïts a la península Ibèrica, com a xarxa comercial, es troben retolats tant en portuguès (codificació internacional) com en espanyol, però no en català ni en galleg, atès que no les tracten pas com a llengües d'estat.

En el segon, la conformació de l'espanyol peninsular estàndard ha deixat les varietats andaluses gairebé sense efectes en la codificació.

Altres llengües europees pluricèntriques, com el neerlandès o l'alemany, posen de manifest que aquests mecanismes solen emmarcar-se en fronteres d'estat. En el cas del català, són les fronteres autonòmiques, de rang inferior, les que adquireixen aquesta aparença, perquè no se la tracta pas com a llengua d'estat. La regionalització que experimenta el català, en uns àmbits més que en d'altres, és deguda a aquesta subordinació davant la llengua de l'Estat. Quant al francès, que començà el procés d'estandardització de manera monocèntrica, les pràctiques pluricèntriques hi apareixen a partir de la segona meitat del segle XX i, doncs, dibuixarien un model a mig camí entre l'unitarista i el dels estàndards autònoms. Si la perifèria s'enforteix i es tendeix a la convergència en àmbits internacionals, hi podrien augmentar el tipus de solucions composicionals, com l'ús de *courriel* en francès europeu, en lloc de l'anglicisme *e-mail*.

El purisme és més o menys present en tota llengua estandarditzada. És per això que Dressler (1987: 87-96) identifica l'absència d'aquesta ideologia com una de les característiques de la fase terminal d'una llengua, en què trobem interferències massives de la llengua dominant. Aquesta ideologia, juntament amb la rigidesa de l'estàndard, és el que provocà el sentiment d'inseguretat lingüística en francès. En canvi, aquest sentiment apareix en català per la interferència de l'espanyol. A mesura que el català consolidés el procés d'estandardització, seria presumible que aquesta ideologia adquirís més presència social.

Per a dir-ho d'una manera sumària: si considerem els principis ètics de la planificació lingüística (Oakes & Peled, 2018: 121), en el cas del francès al Quebec, per un costat, trobem una varietat geolectal que es vol consolidar com a transregistre; amb la legitimació de la norma pròpia, hom pretén combatre el sentiment d'inseguretat lingüística i, alhora, reafirmar la identitat pròpia. En el cas català, per l'altre costat, es tracta d'implementar la llengua a tot el territori, on s'ha desenvolupat històricament; del fet que el procés d'estandardització hi reïxi, en depèn la supervivència mateixa de la llengua. Tot i que amb discursos diferents, bastir un mercat lingüístic sòlid, tal com l'entén Bourdieu (1991: 18), resultarà indispensable en els dos casos.

1.3 LA TRADUCCIÓ COM A EINA DE PLANIFICACIÓ LINGÜÍSTICA

1.3.1 Variació lingüística i neologismes

D'ençà de la dècada dels cinquanta i dels seixanta, la (socio)lingüística s'enfoca com una disciplina eminentment descriptiva. Nogensmenys, des d'una perspectiva ètica, hi emergeix la qüestió sobre la legitimitat de les relacions i estructures de poder que afecten les llengües, la qual hi adquireix un valor central:

This raises the pivotal and inevitable question of which power relations or structures are legitimate and which are not. Put differently, if we identify some power structures in language as unjust or immoral, then we usually at least have some intuition about how the situation could be improved. For example, if we deem it unjust that francophone Quebecers are disadvantaged in the labour market in their own province, as was the case historically [...], then we may think that justice requires that we correct this disadvantage by prioritising French workplace. In other words, prescriptivism with regard to language matters, for all the negative connotations it may carry, is not *inherently* wrong; interventions in language can be just or unjust, depending on criteria such as aims, methods and outcomes. (Oakes & Peled, 2018: 8-9)

Així, doncs, l'intervencionisme lingüístic que defensen aquí Oakes & Peled esdevé legítim segons els objectius que persegueix i les iniciatives que implementa. De fet, la planificació lingüística «refers to deliberate efforts to influence the behavior of others with respect to the acquisition, structure, or functional allocation of their language codes» (Cooper, 1989: 45). En conseqüència, seguint Cooper, aquest intervencionisme és justificable tant pel que fa a la planificació del corpus com pel que fa a la de l'estatus, perquè, des d'una perspectiva ecolingüística, tota llengua té dret a l'estandardització, és a dir, a la plenitud de funcions en condicions d'igualtat.

En aquest sentit, la traducció és una eina primordial en la planificació lingüística (Córdoba Serrano & Diaz Fouces, 2018), particularment decisiva en els processos d'estandardització (Biosca & Castellanos, 2010 : 42 i s), no només perquè possibilita l'accés d'una comunitat a texts originalment escrits en una altra llengua i perquè és una porta oberta a l'encunyació de neologismes, sinó també perquè ajuda al fet que aquests texts es percebin com a neutres, estàndards, en tant que són vistos com a externs a la comunitat lingüística i, doncs, el model de llengua no és pas relacionat amb l'origen geogràfic de l'autor. Segons Mallafre (1991: 152-153; cit. Pradilla Cardona, 2008b: 15), la traducció suposa el pas de la tribu a la polis, atès que pot servir per a vertebrar la llengua i cohesionar la comunitat lingüística; en definitiva, per a fer país. Això adquireix una transcendència notable si tenim en compte que l'«àmbit territorial de la llengua catalana acull una quantitat ingent de tensions

disgregadores que la fan especialment vulnerable en un món global que es regeix amb criteris de mercat» (Pradilla Cardona, 2008b: 15-16).

Pel que fa a l'estatus, Branchadell (1996: 31; cit. Montoya: 2006: 16) estableix tres graus en relació amb els objectius que hauria d'atènyer el procés d'estandardització del català: el mínim suposa que tothom que ho desitgi pugui viure completament en català; el feble consisteix en el fet que el català sigui la llengua pròpia de totes les institucions; mentre que el fort implica fer-lo koiné, açò és, que tothom visqui en català. Com hem vist, les comunitats autònomes de Catalunya, les Illes Balears i el País Valencià el consideren llengua pròpia en l'Estatut d'autonomia respectiu —sota el nom de *valencià* en el darrer cas—, sempre cooficial amb l'espanyol, però no rep pas aquest tractament per part de l'Estat espanyol, que només reconeix com a llengua oficial l'espanyol o castellà. En conseqüència, tampoc no és oficial a la Unió Europea —ho podria ésser si Andorra en fes part, cosa que no s'albira en l'esdevenidor més pròxim—. Això agreuja la situació de desequilibri entre el català i l'espanyol i comporta que encara no s'hagi assolit ni l'objectiu mínim.

Quant al corpus, la problemàtica principal es podria resumir amb la cèlebre citació de Bastardas i Parera: «el problema que tenim ara mateix no és el de poder continuar parlant en català, sinó el de poder continuar pensant en la nostra pròpia llengua» (Bastardas i Parera, 1996: 162-163), cosa que es relaciona directament amb els models de llengua que es difonen en societat. Una llengua recessiva o subordinada tendeix a assimilar-se a la dominant, amb la qual comparteix funcions, per la pressió social que hi exerceix. Per convergència, les formes lingüístiques que distingeixen la recessiva de la dominant perden freqüència d'ús, en pro de les estructures paral·leles. Així, les interferències lingüístiques, com els barbarismes i els calcs, prenen força en la subordinada fins a la dissolució o la substitució. La dominant, doncs, s'interposa entre la recessiva i el món a fi i efecte que la subordinada deixi de crear neologismes per a designar les noves realitats. Aquestes interferències són quasi unidireccionals; per consegüent, són els mots genuïns de la llengua recessiva els que resten aïllats i marcats fins a caure en desús, per la major distància que presenten respecte de la dominant, que arreplega les connotacions d'actualitat i modernitat (cf. Dressler, 1987; Lamuela, 1994: 49 i s.). En català, el model de llengua que aprofundiria en aquesta subordinació seria l'anomenat *català light* o *fàcil*, perquè entorpiria la creació i la difusió social de recursos lingüístics que enriqueixen la diversitat:

Des del moment que el català fàcil barra l'especificitat al català constituït per varietats i variacions, històriques, geogràfiques i socials, el punt de vista català resta escorxat. El català fàcil barra el valor del producte de mercat i, per tant, barra la conceptualització interna i externa del

català com a llengua de comunicació, entesa aquesta en paràmetres de diferenciació cultural. (Calafat, 2010b: 61)

Aquest model és defensat amb arguments del tipus *això ja no es diu pus o ara es parla així* (cf. Bibiloni, 1987: 5). Aquesta actitud és un bon indicador del grau d'establiment social d'una llengua, atès que una de les característiques de la fase terminal és l'absència de reaccions puristes contra les interferències massives de la llengua dominant; els parlants de més edat, encara capaços de detectar-les, ja no les corregeixen pus perquè no ho consideren rellevant (Dressler, 1987: 87-96). Per tant, la tria de mots i, per extensió, del model de llengua, no seria mai innòcua. D'aquí que l'IEC hi faci aquesta reflexió:

Ara bé, el purisme és alhora un símptoma de la precària situació que travessa la llengua, car el purisme és el darrer baluard de l'orgull lingüístic i una mostra de la fidelitat de la llengua, així com l'absència de purisme és un símptoma d'un estat avançat de decadència lingüística irreversible. El purisme és certament una actitud conservadora, però cal adonar-se que el problema a què s'enfronta és essencialment un problema de conservació, i sovint de conservació d'una llengua i no d'una mera notació ortogràfica. (IEC, 1992b: 23)

Seguint el principi de categorització, enunciat en la lingüística cognitiva, cada llengua simplifica d'una manera la infinitud conceptual de la realitat. Els aspectes que hi identifica són els que es representen en la forma o construcció lingüística d'una manera única (cf. Cuenca & Hilferty, 1999: 32). És per això que tothom s'enriqueix de la diversitat, de la diferència que aporten les llengües que mantenen una relació respectuosa amb l'ecosistema.⁸⁰ Actualment, fins i tot s'investiguen els efectes cognitius del pluricentrisme: com que es tracta d'una manifestació de la variació intralingüística, s'indaga si les categoritzacions de les varietats d'una llengua també reflecteixen la diversitat cultural (Kristiansen, 2014: 7). Aplicat al cas català, Calafat expressa amb aquestes paraules les conseqüències de la tria que tota planificació del corpus comporta:

Si a la locució catalana *anar-se'n a porgar fum* li equival, més o menys, *enviar a freír espàrragos*, aquesta equivalència comunicativa no deixa de ser res més que això: la representació d'un dels tres nivells que té el llenguatge. Cadascuna d'aquestes dues expressions ens porta a observacions de la realitat diferents. Si, d'aquesta locució espanyola, en faig una traducció literal al català i en dic *Vés-te'n a fregir espàrrecs*, hauré comunicat una idea, emperò de cap manera aquesta haurà estat culturalment catalana. (Calafat, 2010a: 46)

La transcendència rau en el fet que, seguint l'autora, una llengua no és només comunicació, sinó també identificació i expressió (Calafat, 2010a: 39; cf. Riera-Gil, 2019: 174 i s.). De fet, la identificació amb el model de llengua és un dels arguments que

⁸⁰Això es pot relacionar amb el criteri d'especificitat en l'estandardització de llengües, que comentem més avall, el qual augmenta la distància respecte de les llengües veïnes, per elaboració, en prioritzar les formes més diferents (cf. Lamuela, 1995: 25).

s'addueixen en els recurrents debats sobre la conformació d'una (polèmica) varietat estàndard per a la comunitat lingüística o de diverses varietats compartimentades segons la divisió administrativa autonòmica actual. Com hem vist en el capítol precedent, la potenciació del particularisme al País Valencià no ha incrementat gaire la identificació social amb la llengua —amb qualsevulla que en siga el model—.

Tot i que una traducció, al mateix nivell que un text original, no té perquè seguir forçosament la varietat estàndard, coincideix amb aquesta en la neutralitat que se'ls atribueix socialment i el control a què són sotmeses. En aqueix sentit, la traducció pot ésser tant una eina de planificació com de contraplanificació, en tant que serveix per a ajudar a consolidar una varietat estàndard, en el primer cas, així com per a entrebancar-ne l'extensió social, en el segon. En aquest darrer cas s'emmarca la pretesa necessitat que tot producte que sigui de massa s'hagi d'adaptar a diverses varietats del català; percepció que pot tenir la millor de les intencions o la més perversa, segons els agents socials de què es tracti:

Un camp important on es produeix aquesta praxi és el dels manuals escolars: pràcticament totes les editorials barcelonines produeixen uns materials concebuts com si només existís el Principat i després en fan una versió valenciana i una versió balear. Les autoritats educatives valencianes i il·lenques exigeixen explícitament aquestes versions, és clar, però de la mateixa manera que les autoritats del Principat exigeixen sense explicitar-ho la pròpia d'aquesta regió. (Bibiloni, 2002: 24)

Històricament, les varietats estàndard s'han estès socialment mitjançant la violència simbòlica de les institucions pedagògiques (cf. Bourdieu & Passeron, 1977); i encara avui es mantenen mitjançant aquests mateixos mecanismes, que emanen dels capitals simbòlic, econòmic i polític. Per això, la identificació amb un model de llengua no ve mai donada, sinó que és treballada. Concretament en el cas valencià, si una part de la població s'identifica amb l'estàndard espanyol, no pas amb el català, i es vol estendre l'ús social del català, el que cal és promocionar aquesta identificació, no pas alterar el model de llengua estàndard. L'alteració de la varietat estàndard unilateralment, des d'una part de la comunitat lingüística, també repercuteix en la percepció que en té el conjunt en els altres territoris. Això, a més del qüestionament constant de la varietat estàndard, pot afeblir considerablement la llengua en posició recessiva; no només perquè es tracta de la mateixa llengua, sinó també perquè la societat està interconnectada.

En la traducció de *Harry Potter*, així com en català s'han apropiat lingüísticament alguns noms propis, per a fer palès els dobles sentits o els jocs fonètics —més en la traducció que no pas en el doblatge—, en espanyol s'ha tendit a mantenir-los com en l'original anglès (cf. Ordóñez Turuguet, 2011: 10 i s.). Això s'emmarca entre els pols de domesticació i

estrangerització, seguint els termes de Venuti (1995), annexió o descentrament, com ho diria Meschonnic (1973), i acceptabilitat o adequació, segons Toury (1980), respectivament. Aquesta estratègia és relativament habitual avui en traducció i s'emmarca en la Teoria de l'escopos,⁸¹ enunciada per Reiß & Vermeer (1984 [2014]: 85-94), que cerca reproduir l'efecte original en la llengua d'arribada.

El fet que hi hagi lectors que critiquin la traducció catalana, perquè s'hi adapten alguns noms propis, i no pas la francesa, per exemple, en què encara se'n canvien més, seria una altra prova de la manca d'autocentrament que comporta la subordinació lingüística. Així, trobaríem una part del públic potencial a la qual podria sobtar o molestar que les opcions catalanes es distanciessin de les espanyoles. Altrament dit, com que aquests productes de massa encara se socialitzen mitjançant la llengua dominant, una part del públic d'arribada podria rebutjar que les normes de traducció⁸² (cf. Toury, 1987: 57) en la llengua recessiva no hi siguin pas coincidents, malgrat que siguin les mateixes que en moltes llengües de l'entorn. Això pot afectar la traducció no només de noms propis, sinó també de referents culturals:

Así, vemos cómo numerosos estudios sobre la traducción de los elementos culturales critican la adaptación de dichos elementos al sistema cultural de la lengua de llegada por considerar que se trata de traducciones que traicionan el original y que son, por tanto, imperfectas. De esta idea a la de la imposibilidad de la traducción hay un paso minúsculo. Consideramos que la discusión sobre la intraducibilidad no tiene ya ningún sentido en nuestros días [...]. (Agost, 2001: 139)

Encara que hagin llegit la saga en català, molts lectors n'esmenten els referents i els neologismes en espanyol, més estrangeritzats en aquest cas, pel capital simbòlic referencial dels mitjans de comunicació de massa. La pràctica traductiva en la llengua dominant és, doncs, la que hom percep com a neutra. La variació lingüística en la traducció, però, més que un entrebanc que compartimentí una comunitat lingüística, és un recurs que aporta matisos. Així ho afirmen Vila i Moreno *et al.* respecte dels multidoblatges o doblatges paral·lels:

Si els originals en anglès ja són heterogenis, per què no ho poden ser —una mica més— les versions doblades? No es tracta, òbviament, de convertir els dibuixos animats en tractats de dialectologia recreativa. Però per quin motiu no podrien arribar a elaborar-se doblatges un poc més plurals —i, en aquest sentit, més fidels a l'original— que facilitessin alhora la seva assumpció pel conjunt de la comunitat lingüística? (Vila i Moreno *et al.*, 2007: 401)

Aquestes paraules també s'adiuen amb les de Marco, en referència a Joan F. Mira i a les conclusions del seminari de l'AELC (cf. Biosca *et al.*, 2016), sobre la variació lingüística

⁸¹També *Teoria de l'escopos o funcionalisme alemany*.

⁸²El terme *norma de traducció* prové de la Teoria dels polisistemes i es defineix com «a category for descriptive analysis of translation phenomena» (Toury, 1980: 57); des d'un enfocament funcionalista, hom pot referir-s'hi també com *convencions*. Aquests criteris per a estudiar la praxi traductiva són rellevants en tant que il·lustren les pràctiques que socialment es consideren tolerables.

en la traducció: «la llengua, la volem tota. No en volem una part, no la volem a trossos, no la volem reduïda i simplificada, digerible» (Marco, 2017: 104-105). Això implica valorar «les possibilitats d'emprar amb normalitat en les traduccions formes subestàndards a l'hora de traduir dialectes o registres molt marcats en els respectius originals» (Marco, 2017: 105). En aquest sentit, l'autor suggereix el següent:

Que potser no seria aquest, l'ideal? Si a tot arreu es publicaren traduccions amb formes pròpies de tot arreu, creixeria de manera exponencial el coneixement que tenim els lectors (de tot arreu) de la llengua, en la seua totalitat; i el coneixement és un bé en si mateix i ajuda a dissipar molts prejudicis. (Marco, 2017: 105)

Les opcions que més s'emprin en un text traduït ajudaran a decantar la balança i a perfilar la varietat que hauria de funcionar com a estàndard. El model de llengua en una traducció es pot veure condicionat per factors institucionals i ideològics que, en principi, constreixen la llibertat total que se li pressuposa a un traductor abans que en comenci el procés. La traductologia es va ocupar a les acaballes dels 80 d'estudiar aquests factors (cf. Hurtado Albir, 2004: 559). Així, s'hi introdueix la noció de mecenatge o *patronage*, que Lefevre (1997: 29) defineix com els poders —les persones o institucions— que poden afavorir o entorpir la lectura, l'escriptura o la reescriptura literàries. Aquest concepte és elemental perquè, com ho explica García González (2006: 145; cit. Cabeza i Cáceres, 2010: 225), és determinat per tres elements principals: la ideologia, és a dir, la necessitat d'exercir el control sobre la forma; l'economia, entesa com els beneficis econòmics que s'obtindran amb una pràctica determinada; i la societat, car l'autor de la pràctica hi ocupa una posició determinada, amb el risc de restar apartat del sistema si es desvia de l'*habitus* del moment. Ací, novament, ideologia es refereix al conjunt de formes, convencions i creences fonamentals d'un grup social que en determinen les accions (Van Dijk, 2003: 14).

En qualsevol encàrrec de traducció literària, els editors hi juguen el paper de mecenes i determinen les pautes que el traductor ha de seguir; per la qual cosa, poden condicionar-ne el model de llengua. De fet, la decisió d'adaptar a la varietat valenciana els dos primers volums de la saga *Harry Potter* fou dels editors. Així, doncs, les ideologies intervenen en aquest procés i hi emergeixen d'una forma més o menys visible, segons com de dominants siguin. Com a eina de planificació —estandardització—, la traducció és un contrapès que cal considerar en aquest «torcebraç», seguint l'expressió de Calafat (2010a).

1.3.2 Polimorfisme i versions paral·leles

En el context d'una llengua subordinada, la percepció sobre el prestigi d'una varietat considerada formal és variable. El grau d'elaboració d'una varietat estàndard comporta que s'allunyi més o menys de les diverses parles vernacles. És per això que, en la vehiculació, es fa pedagogia sobre el fet que, des d'un punt de vista estrictament lingüístic, una forma no és ni *millor* ni *pitjor* pel fet d'ésser estàndard o estar prestigiada. Valorar positivament la diversitat interna i la parla vernacle no és pas incompatible amb la varietat estàndard; de fet, és això el que promou l'ecolingüística.

Anteriorment, hem analitzat la relació entre la regionalització de la norma i la desestandardització. Així, doncs, si es confon la varietat estàndard amb la parla vernacle, no només s'afavoreix la regionalització la llengua, car hi podrien aparèixer tants models de referència com hom volgués, sinó que s'entrebanca el procés d'estandardització. En el cas del català al País Valencià, la varietat estàndard és criticada ara i adés, en titllar-la d'elitista i essencialista, malgrat la curta distància respecte del vernacle. El qüestionament constant de la norma prescriptiva agreuja encara més l'estatus d'una llengua recessiva, sempre prescindible si la norma no es percep ben fixada:

el fet de tornar a dissenyar normatives no es més que una manera «científica» de resoldre, d'una banda, l'entrada de castellanismes al nostre lèxic comú i, de l'altra, la necessitat d'encabir el nom valencià en un estàndard diferenciat de l'estàndard comú de la nostra comunitat lingüística. (Calafat, 2010a: 33)

En efecte, en la planificació del corpus, l'ús social és un criteri de tria incomplet per si tot sol, atesa la variabilitat d'usos que presenten les llengües, particularment si llur procés d'estandardització s'ha vist interromput al llarg de la història. Contràriament a la ideologia de l'estàndard, hi sorgeix la que proposem d'anomenar *ideologia de la regionalització*,⁸³ que mira d'encabir tota forma lingüística en una zona geogràfica concreta, en àmbits restringits, ben bé com si no hi hagués cap varietat estàndard.

Aquesta ideologia es manifesta, per exemple, en l'estranyesa que suscita en alguns parlants la forma d'imperatiu del verb *dir* amb clític (*digues-me*), pròpia de la varietat estàndard i poc habitual a l'oral informal. Aquesta estranyesa ha de comportar per força un alt grau de desconeixement de la varietat estàndard. Segons aquesta ideologia, la forma *digues-me* no s'associaria popularment a l'estàndard, sinó a una altra varietat diatòpica més desconeguda. Per exemple, en el cas valencià s'empra habitualment *dis-me*; la forma *digues-*

⁸³Ferrando Francés (2006b: 202; 2018: 235) s'hi refereix com a «regionalització lingüística i ideològica», en relació amb la situació que es deriva dels Decrets de Nova Planta, comentats més amunt.

me, doncs, s'associaria al català central. En aquest parlar, però, no s'usa tampoc *digues-me*, sinó *digue'm*. Així, doncs, aquesta forma també s'utilitzaria exclusivament en el català central si es desconeix la varietat estàndard i la variació.⁸⁴

Que algunes formes dissenyades com a estàndard encara provoquin estranyesa avui en alguns parlants és un indicatiu de les mancances que pot tenir-ne la vehiculació per part de les instàncies pedagògiques —administració, escola i mitjans de comunicació—. En aquests àmbits s'aprecia com, malgrat la unitat dialectal del català, el simbolisme patrimonial de la variació diatòpica i diafàsica es pot fer servir per a fragmentar la psicofera i la sociosfera dels parlants:

Pel fet de ser el català una llengua extremadament homogènia i compacta, establir-hi diferències insalvables i fer-ne descompactació lingüística és força complicat (?) des del mateix sistema. Cal l'ajut de la percepció psicològica de marcar distància mediàtica entre els parlants. El fet d'anomenar de manera diferent una mateixa realitat està lligat al procés psicològic de classificació i de reconeixement. Encara que la variació sigui mínima, si aquesta agafa força, la distància psicològica pot ser abismal: *puga/pugui* i *sigal/sigui* són variants amb una distància mínima de percepció. Si aquestes variants són defensades com aquell qui defensa casa seva d'un foc etern, es converteixen en eines simbòliques de descompactació. (Calafat, 2010a: 35)

Aquesta contraplanificació, sense negar necessàriament la unitat de la llengua, persegueix la diferenciació de la consciència lingüística entre el País Valencià i el Principat de Catalunya. És per això que es qüestionen i s'entorpeixen els usos formals: aquestes pràctiques pretenen justificar a la inviabilitat d'un estàndard unitari, perquè en la formalitat convergeixen les varietats que basteixen l'estàndard.

Ara com ara, en la base de dades de l'ISBN del Ministeri espanyol trobem que s'han publicat obres en català —traduïdes o no— i d'altres —bastants menys—, en valencià. Això, d'una banda, dificulta enormement la tasca de recerca i, de l'altra, obre la porta al fet que es puguin classificar les publicacions segons aquests criteris —*català* o *valencià*—, amb millors o pitjors intencions. Resulta extremadament complicat d'esbrinar els criteris seguits per a classificar les obres dins aquestes dues etiquetes; les quals, a més, apareixen ben separades en el llistat, per raons alfabètiques. Dins l'etiqueta *valencià*, no hi trobem forçosament tots els

⁸⁴Analitzem aquesta forma més detingudament la segona part, en l'apartat 2.5.5.5, de la p. 272, corresponent als efectes de la cliticització sobre la forma del verb. Actualment, seguint Fabra (1918 [1933]: 233), en la GIEC es precisa que *digues-me* és més formal que l'equivalent *digue'm* (IEC, 2016: 217). Emperò no s'hi fa aquesta distinció pel que fa a la forma *dis-me*, sinó que solament s'hi explica que la forma *dis* apareix en usos pronominals (IEC, 2016: 253). Més sintèticament, en la GEIEC (IEC, 2018: s. n.) també s'estableix *digues-me* com a equivalent formal de *digue'm*, però no s'hi esmenta en cap cas *dis-me* (cf: https://geiec.iec.cat/capitol_veure.asp?id_gelc=266&capitol=13). Cal consultar, doncs, la *Proposta per a un estàndard oral* per a comprovar que la forma *dis-me* és considerada «admissible en l'àmbit restringit» (IEC, 1999: 35). Quant a l'AVL (2006b: 180), no es pronuncia tan explícitament sobre aquests casos: en la DNV simplement s'explica la morfologia dels clítics en posició preverbal i postverbal, però s'hi beneeix l'ús de la forma *dis-me* en emprar-la en els exemples.

llibres publicats en català per editorials situades al País Valencià, com suggeriria el concepte de «propi» de l'Estatut d'autonomia, sinó que molts hi apareixen dins l'etiqueta *català*. Tampoc no pareix que es tracti de llibres amb un model de llengua més o menys localitzat al País Valencià, atès que també hi ha altres llibres amb aquests criteris lingüístics classificats dins l'etiqueta *català*; aquests criteris lingüístics depenen de cada editorial i no tenen perquè ésser del tot coincidents amb els que pregona l'AVL. A més, aquesta darrera hipòtesi no tindria gaire sentit, pel fet que la normativa lingüística és polimòrfica i no hi ha pas una etiqueta per a cada varietat geogràfica.⁸⁵ No es tracta tampoc de llibres que segueixin alguna pseudocodificació no oficial,⁸⁶ car també n'hi ha de normatius dins l'etiqueta *valencià*; d'altra banda, les publicacions secessionistes són extremadament rares, per la manca de mercat i d'interès en la llengua pròpia d'aquests sectors, i solen ésser fulletons, més que no pas llibres. Hem de deduir que es tracta d'una decisió dels autors o dels editors. En qualsevol cas, els llibres publicats en llengua espanyola hi apareixen tots sota l'etiqueta de *castellà*, també documentada anteriorment com *castellà-espanyol*, sense ambigüitats. El fet que aquesta llengua s'hagi oficialitzat en les diverses constitucions hispanoamericanes ara com a *castellà*, ara com a *espanyol*, no ha suposat cap problema. Que es tracta d'una decisió —i organització— política, resulta evident (Calafat, 2010b: 67).

El polimorfisme normatiu del català es canalitza en la *Proposta per a un estàndard oral* de l'IEC (1999) mitjançant les categories *àmbit general* i *àmbit restringit*.⁸⁷ Siga com vulga, al marge de com estiguin categoritzades socialment, tota forma lingüística té el seu espai en el repertori. Els models de llengua de diaris, com *VilaWeb*, setmanaris, com *El Temps*, o editorials, com Bromera, adreçats a tota la comunitat lingüística, demostren que es pot

⁸⁵Per exemple, no hi trobem cap etiqueta *balear*, denominació no oficial que, d'altra banda, tampoc no seria equiparable a la de *valencià*, per raons sociohistòriques; sí que ho serien, en canvi, sociolingüísticament, les denominacions *mallorquí*, *menorquí*, *eivissenc* i *formenterenc*, que no són oficials tampoc.

⁸⁶Aquestes iniciatives secessionistes solen ésser incompletes, àdhuc incoherents.

⁸⁷Perquè una forma sigui considerada d'àmbit general ha de pertànyer a, almenys, dues de les grans varietats geogràfiques. Aquest criteri, però, en referència al document de 1992, ha estat criticat per Bibiloni (1997a: 136), que no el considera «gens consistent», atès que «s'arriba a conclusions tan sorprenents com que *jo cant* és d'àmbit restringit [...] i *jo dorm*, d'àmbit general [...]; o que *tu servixes* és de primera divisió, mentre que les utilíssimes formes *cantam* i *cantau*, de llarga tradició literària a tot el territori lingüístic, de segona», cosa que es manté les versions posteriors (cf. IEC, 1999: 23). Aquest lingüista també critica que no s'expliqui pas en quins àmbits cal emprar les diverses opcions i hi addueix que aquestes categories obeeixen «un acte d'atribució de jerarquia» i no «una proposta d'ús», perquè, malgrat que es doni en poques ocasions, hi trobem formes exclusives del català central marcades com a *àmbit general*, les quals s'hi justifiquen «pel pes demogràfic i cultural d'aquest parlar», mentre que no hi ha «cap forma exclusiva del País Valencià o de les illes» dins aquesta categoria, fet que «mostra les dificultats amb que topa [...] la idea de l'estàndard composicional». Segons aquest autor, «cap proposta de planificació del corpus de la llengua no serà una proposta de llengua nacional si no afronta el tema de la fragmentació de la morfologia catalana i se cerca, com a mínim, un inici cap a la unificació». Per això, considera que aquest document de l'IEC no va en aquesta línia, «sinó que només constitueix un inventari dels elements de l'estat actual de fragmentació» (Bibiloni, 1997a: 136).

transitar, sense estridències, des de les formes més locals, passant per les restringides, fins a les més generals, amb els recursos de què ja disposa la llengua: els paraestàndards o subestàndards i l'estàndard, en registres més o menys formals. Intentar fer d'una varietat vernacle un estàndard, en adduir que la varietat ja fixada, per la seva característica de prefabricada, provoca inseguretats lingüístiques perquè s'allunya de la parla *real*, pot malmetre tot el procés de restabliment d'una llengua subordinada, com el català. A més dels llibres de text, aquest discurs ha calat particularment en les televisions:

L'aparició dels grans mitjans de comunicació en català implica que per primera vegada la llengua arriba a àmplies masses de població que no estaven familiaritzades amb els nivells formals del català. Això és el gran pretext per llançar una ofensiva tenyida de progressisme amb la bandera de la llengua real i la llengua del carrer, tot invocant la funcionalitat i el bé de la llengua dels parlants. Aquell moviment va començar tímidament reivindicant uns quants *barcos* i uns quants *siguts* i ha acabat —de moment— posant en qüestió les mateixes bases de l'estandardització del català modern, especialment les que es relacionen amb la política de la interferència. (Bibiloni, 1987: 9)

La codificació, com a etapa del procés d'estandardització, sempre suposa una certa prefabricació, independentment del nombre de parlants que n'hagin de fer ús i de la distància dialectal que presentin llurs parles vernacles, atès que la variació lingüística és inherent a les llengües. Ara i adés s'esgrimeix que el català és una llengua pluricèntrica com a argument en contra d'un estàndard unitari. Emperò, com hem vist en els capítols precedents, un concepte no és pas incompatible amb l'altre: un estàndard composicional és de caire unitari, però té en compte diversos centres codificadors. La traducció, per les característiques descrites al principi d'aquest capítol, pot ésser una eina per a ajudar aquest projecte d'estandardització o per a entrebancar-lo. Recentment, quasi vint anys després de la polèmica de les adaptacions valencianes de *Harry Potter*,⁸⁸ Jordi Manent, en el pròleg d'*El valencianisme lingüístic*, d'Abelard Saragossà,⁸⁹ denuncia la manca de «Traduccions al valencià» paral·leles:

⁸⁸En la contextualització i en la discussió dels resultats de la segona part n'analitzem l'impacte en la premsa —vegeu els apartats 2.1, de la p. 105, i 2.7, de la p. 312, respectivament—.

⁸⁹En un article d'opinió, titulat «De muts amb el PP a inflamats protestants» i publicat en el diari *La Veu del País Valencià* el 6 de novembre de 2018, Francesc Esteve comenta, des d'una perspectiva crítica, les desaprovacions d'un sector de l'AVL cap a la Direcció General de Política Lingüística i Gestió de Multilingüisme i la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esports de la Generalitat Valenciana arran de la publicació dels *Criteris lingüístics de l'Administració de la Generalitat* (Generalitat Valenciana, 2017). Aquest sector a què fa referència seria integrat per Àngel Calpe, elegit membre de l'AVL per les Corts Valencianes el 2003, poc de temps després de la creació de la institució, el context polític de la qual ja hem comentat més amunt, i Abelard Saragossà, l'autor del llibre citat, elegit pel ple de l'AVL el 2016. Justament, aquest llibre, *El valencianisme lingüístic*, sorgeix, segons Esteve, «com a resposta a la “maniobra” de Política Lingüística» (Esteve, 2018: s. n.). D'acord amb Esteve, el blanc de les crítiques fou el model de llengua dels *Criteris*: malgrat que s'ajusten completament a la normativa, no segueixen pas sempre les formes que l'AVL estableix com a prioritàries. És, doncs, evident que augmentar el grau de polimorfisme normatiu no ha aturat del tot els discursos que polemitzen sobre els models de llengua, atès que el simbolisme no ve de la lingüística, sinó de la política.

el que aquí cal denunciar és la manca de traduccions i adaptacions de llibres a la modalitat valenciana. Tot i que al llarg dels anys hi ha hagut diverses editorials valencianes que han fet i fan un esforç meritori per traduir al valencià llibres estrangers, els índex globals sobre la lectura al País Valencià són, comparant-ho amb altres territoris de l'Estat espanyol, molt baixos. Així, tan sols un 2 % dels ciutadans valencians afirmava que l'últim exemplar que va adquirir va ser en valencià, mentre que el percentatge de les Illes Balears fou del 12,4 % i el de Catalunya del 28,1 %. País Basc i Galícia es mantenen en el 5 %. La no identificació dels lectors valencians amb el model de llengua escrita que ofereixen els llibres traduïts —que és bàsicament la modalitat del català oriental— podria perjudicar l'índex de lectura dels valencians. Hi ha altres causes, tanmateix: la diglòssia que viu el valencià a casa seva (manca de coneixements i manca d'hàbits de llegir en valencià) i la manca de difusió d'un circuit cultural que promoció llibres en valencià. (Manent, 2018a: 14)⁹⁰

La varietat geogràfica del català central, però, no n'és la causa, sinó la conseqüència. Tanmateix, Manent encerta de ple quan detecta que la manca de coneixement i d'hàbits és a l'origen de la problemàtica. Ara bé, difícilment es podrà augmentar el coneixement del català si hom només es basa en una varietat, siga quina siga, de manera exclusiva. Això crea estranyesa envers el conjunt de la comunitat lingüística i n'accentua la desestructuració, cosa que dificultaria el bastiment del circuit cultural de què parla. El mateix Manent (2018b: s. n.), en una entrevista en el *Diari de Balears*, per a solucionar la problemàtica comentada més amunt sobre les etiquetes que separen *català* i *valencià*, proposa de tractar-les com a subetiquetes: «Fa molt de mal, que en un banc, (sic) et separin català i valencià. És més fàcil posar-ho en una mateixa etiqueta 'catalanovelenciana' i després, ja dins de l'opció, decidir la modalitat: la catalana o la valenciana». D'això, el 1998, Bibiloni ja en parlava en el mateix diari:

Hi ha cap comunitat autònoma en llengua espanyola on s'hagi establert que els llibres de text han d'estar escrits en les modalitats locals? Passa això a cap *land* alemany, a cap estat nord-americà, a cap regió italiana o a cap part de França o Anglaterra? [...] El fet que no pugui sortir per enlloc el nom de la llengua sense l'afegitó apegalós de les famoses «modalitats pròpies de cada illa» produirà altes dosis d'empeguement si la situació social de la llengua no impedis l'exercici del ridícul lingüístic. (Bibiloni, 1998: s. n.; cit. Calafat, 2010a: 42)

Treballar la identificació amb el model de llengua escrit i formal és possible si es pren en compte la comunitat lingüística sencera. Com hem vist, la identificació amb la varietat estàndard no depèn de la distància lingüística respecte de la varietat vernacla, sinó de la distància psicolingüística; altrament, els lectors valencians rebutjarien els llibres escrits en estàndard espanyol i, en canvi, els hi prefereixen. Amb aquesta finalitat, hom pot intentar dues alternatives: divulgar socialment la norma prestigiada, sancionada per la institució normativitzadora, o bé fer de l'ús social norma prestigiada; des del punt de vista del discurs

⁹⁰Tot i que aquest percentatge ha augmentat un punt en el darrer baròmetre, en què arriba al 3 % (FULL, 2019: 13), encara resulta clarament insuficient —vegeu l'apartat 2.7, de la p. 312, sobre la discussió dels resultats de la segona part, en què desenvolupem més aquesta qüestió—.

adés comentat, que titlla la varietat estàndard d'elitista, les dues opcions haurien d'ésser igualment democratitzadores o poc elitistes. L'inconvenient de la segona és que no ajudaria gaire a ascendir socialment amb una plena competència en la llengua recessiva, atès que obvia les distincions diafàsiques en una societat que connota el repertori lingüístic amb registres:

Marcar límits lingüístics (regionals o de comunitat autònoma) dins el nostre àmbit no ens permet cobrir formalment les necessitats d'una llengua apta per als mitjans de comunicació, la qual ha de cobrir —passant per l'estàndard— molts d'usos i registres. Fer que la segona llengua comuna d'aquests límits sigui el català no té cap marca de normalitat lingüística etnocentrada. Tot plegat, té només el nom de subllengua i de dependència. (Calafat 2010a: 100)

El terme *etnocentrament* remet a *autocentrament*, característica d'una comunitat lingüística amb plenitud de funcions, com el fa servir Castellanos (2000) en el seu estudi sobre la variació diatòpica en els processos d'estandardització. Per tant, si no es vehiculen pas les opcions de la llengua recessiva que es consideren formals, es beneficia la llengua dominant, justament perquè s'afavoreix la percepció social segons la qual un estàndard per a la llengua subordinada seria poc creïble, menys prestigiat, mentre que el de la llengua dominant no es qüestiona mai.

El discurs d'una codificació autònoma o d'un model d'estàndards autònoms per al català cauria en una fal·làcia en pressuposar que l'origen de la manca d'identificació dels valencians amb l'estàndard català es troba en la varietat central i que, per consegüent, la identificació augmentaria amb un estàndard valencià. Caldria diferenciar els discursos identitaris i la identificació amb la norma. Tot i que, d'una banda, la normativa lingüística és revisable i, de fet, les institucions normativitzadores ho fan de tant en tant, de l'altra, cal tenir present que, si es converteix la normativa en un tema del qual tothom opina constantment, en minva la simbologia, necessària com a element pactat, cosa que és contraproductiu en una llengua subordinada, percebuda com a accessòria.

En suma, la traducció és una eina de planificació lingüística que, seguint els principis ètics de Oakes & Peled (2018: 121), hauria d'ajudar a donar resposta a les dues principals problemàtiques que presenta l'estandardització del català actualment: l'acceptació d'hispanismes per part de les institucions normativitzadores i la definició del territori en què ha de funcionar la varietat estàndard, segons si s'ha de comportar com a llengua regional —de comunitat autònoma— o nacional —d'estat— (cf. Bibiloni, 1987: 5). Aquest autor considera que la morfologia verbal és un dels principals reptes pendents, perquè és el que més posa en evidència la regionalització de la norma (Bibiloni, 1987: 7). Seguint

l'estandardologia, proposa com abordar certes qüestions lèxiques, algunes de les quals apareixeran en la segona part d'aquest treball:

Les llengües modernes tendeixen a l'estandardització i a l'homogeneïtzació en casos com aquests. [*redó* i *rodó*, *cementeri* i *cementiri*, *servei* i *servici*]. El català no ha de ser diferent de les altres. Recordem les paraules de Fabra: una llengua estàndard comuna —literària deia ell— no és el conjunt multiforme de tots els dialectes sinó una llengua artificial de formes triades.»
[...] La unificació necessària de les variants formals és un assumpte completament diferent de la qüestió dels sinònims. *Escombra* i *granera*, *capell* i *barret*, *poal* i *galleda* són parelles perfectament compatibles i que no pertorben per res la funcionalitat de la llengua comuna. (Bibiloni, 1987: 11)

Pel que fa a la planificació del corpus, d'entre els criteris de codificació que comenta Lamuela (1995: 22 i s.), a banda del de difusió, que pren en compte les formes majoritàries, i del de genuïtat, que afavoreix les generades dins el sistema —no interferides—, cal assenyalar el d'especificitat, que prioritza «les formes que augmenten la distància respecte a les altres llengües» (Lamuela, 1995: 25):

Particularment, quan hi ha proximitat genètica entre llengua dominant i llengua subordinada, es constata la tendència a rebutjar les solucions que tenen formes paral·leles en les dues llengües i a preferir les que són específiques de la llengua que es vol promoure. (Lamuela, 1995: 25)

En aquest sentit, Colomina i Castanyer també s'ha pronunciat sobre qüestions simbòliques. Sense negar que les formes de possessiu *meua* i *meues* han d'ésser normatives, proposa que els valencians adopten les formes *meva* i *meves* «almenys en els registres més formals», a favor d'una homogeneïtzació de criteris, atès que «no és cert que al Principat i a les Illes només s'usen les formes amb *v*» (Colomina i Castanyer, 1995: 23). De la mateixa manera, aquest lingüista proposa d'unificar el sistema pel que fa als mots d'accentuació doble, com *cafè* i *café* o *anglès* i *anglés*, el qual parteix de «la concepció —errònia al meu modest parer—, que “el valencià s'escriu com es parla, i que es llig com s'escriu”», atès que els mots més simbòlics, com *València* i *perquè*, es troben en la mateixa situació però mantenen una sola opció d'accentuació (Colomina i Castanyer, 1995: 23). Al dèl·la de «raons tàctiques de no apartar massa la llengua escrita de la parlada», si aquestes qüestions ja no generen pus estranyesa és perquè hi ha un sistema d'escolarització en català que ensenya l'ortografia (Colomina i Castanyer, 1995: 23). En relació amb les versions paral·leles de llibres de text, aquest autor afegeix que «[s]i volem que els materials elaborats en terres valencianes siguin útils a Catalunya i a les Balears també convé unificar tot allò que siga unificable» (Colomina i Castanyer, 1995: 20).

Aquestes qüestions s'aborden en la normativa i es canalitzen mitjançant la varietat estàndard. El fet que ni en la *Gramàtica* ni en el *Diccionari general de la llengua catalana*

(d'ara endavant, DGLC) de Fabra (1918 [1933]; 1932) no s'esmenti la forma de possessiu *meua* podria haver condicionat que, actualment, s'hagi tendit a prioritzar la forma amb *v* i l'accentuació greu en aquests casos. Ara bé, cal precisar que la forma *meua*, així com les formes anàlogues amb *u* dels altres possessius, són recollides en el DIEC1 (IEC, 1995) i es consideren «pròpies de l'àmbit general» d'ençà de l'aparició de la *Proposta per a un estàndard oral* (IEC, 1999: 20). En la GIEC ja s'inclouen totes dues al mateix nivell, *meva* i *meua*, amb les formes plurals corresponents, i s'hi indica que les opcions amb *v* són més freqüents en els parlars orientals i les opcions amb *u*, en els occidentals (IEC, 2016: 609). En la mateixa línia va el que trobem en la GEIEC sobre la doble accentuació, greu i aguda:

En la tradició ortogràfica valenciana és habitual i acceptable l'ús de l'accent agut (*é*) en la majoria de casos en què la pronúncia pròpia dels parlars occidentals és tancada: *admés* (o *admès*), *anglés* (o *anglès*), *café* (o *cafè*), *cinqué* (o *cinquè*), *conèixer* (o *conèixer*), *créiem* (o *crèiem*), *ofèn* (o *ofèn*), *tèrbol* (o *tèrbol*), *véncer* (o *vèncer*) [e]. Es manté l'accent greu en alguns casos com ara en l'interrogatiu i el relatiu tònic *què*, la conjunció *perquè* i en el topònim *València*. (IEC, 2018: s. n. [cf. https://geiec.iec.cat/capitol_veure.asp?id_gelc=467&capit ol=1])

D'altra banda, en la *Gramàtica* de Fabra s'explica que hi ha substantius masculins acabats en *-eu*, com *hereu* o *romeu*, que poden formar el femení tant amb la terminació *-eva* com *-eua*: *hereva* o *hereua* i *romeva* o *romeua*, respectivament (Fabra, 1918 [1933]: 163); conseqüentment, aquestes opcions també són incloses en les entrades corresponents del DGLC. Quant a les formes amb accent agut suara citades, no les trobem ni en el DGLC ni en el DIEC2 (IEC, 2007). Tanmateix, com s'espera d'una llengua codificada, l'alternança entre els fonemes /v/ i /w/, així com l'obertura vocàlica, presenta molta més variació a l'oral que no pas a l'escrit, en què es tendeix a prioritzar una forma gràfica, segons el cas (cf. IEC, 2016: 44-45, 71).

SEGONA PART. LES ADAPTACIONS DELS DOS PRIMERS VOLUMS DE LA SAGA *HARRY POTTER* TRADUÏTS AL CATALÀ

«La tasca és àmplia, llarga, àrdua i difícil. Sobretot requereix el context polític adequat. Els pobres d'esperit diran que és una utopia inassolible o que no paga la pena. Nosaltres diem que és un projecte apassionant per a una societat valenta que vulgui embarcar-se en l'aventura fascinant de construir una llengua nacional europea amb cara i ulls.» (Bibiloni, 1987: 15)

2.1 CONTEXTUALITZACIÓ

El 1999 van eixir publicats a Barcelona els dos primers volums de la saga *Harry Potter*, traduïts al català per Laura Escorihuela i a cura de l'Editorial Empúries. Mentre que al Principat de Catalunya s'havien venut uns 73.000 exemplars del primer volum (d'ara endavant, *La pedra filosofal*), al País Valencià només se n'havien venuts uns 1.200 (Pinter, 2001: 53). Com que els editors pensaren que la varietat geogràfica que emergia en el text n'havia dificultat la recepció al País Valencià, decidiren de valencianitzar el model de llengua dels dos primers volums, mitjançant un acord amb Tàndem Edicions. Rosa Serrano, l'editora de Tàndem, ho justificava de la manera següent:

El sil·logisme era de principiants: si al País Valencià parlen i escriuen en valencià; si ja fa anys que hi malden per normalitzar aquella variant lingüística; si reconeixem que la unitat de l'idioma ha de descansar en la vitalitat i enriquiment de l'ús, el que hauríem de fer és demanar a un escriptor valencià que adapte el llibre de Rowling per tal que, a l'hora de triar, els lectors valencians no optaren per llegir Harry Potter en castellà. (Serrano, 2001: 77)

Així, doncs, coincidint amb l'estrena del primer film, doblat en espanyol,⁹¹ l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* va veure la llum el 2001 i la del segon volum (d'ara endavant, *La cambra secreta*) va aparèixer un any més tard, el 2002, totes dues de la mà de Salvador Company. Aquest fenomen, dit de la llengua migpartida, doble o bífida (Mira, 2002: 114), va desfermar una forta polèmica en la premsa. Malgrat que l'adaptació de llibres sigui més habitual en la literatura infantil i juvenil (LIJ), en què al voltant del 25 % de les

⁹¹Per al doblatge en català vam haver d'esperar fins al 2004.

obres empen la varietat valenciana (Garcia de Toro & Marco, 2010: 169), el cas de *Harry Potter* sobtà perquè es tractava de literatura juvenil i d'adults. Per tant, hom entenia que els destinataris ja haurien d'haver d'adquirir en català una competència tal que la variació lingüística no els suposés cap entrebanc. A més, aquestes adaptacions compartimentaven el públic, en una llengua mitjana europea, d'un producte que es concebia de massa. D'opinions, doncs, n'hi ha haver de tota mena.

Sobre aquesta problemàtica, l'editora de Tàndem, Rosa Serrano, explicava que la Generalitat Valenciana li rebutjà un projecte d'animació a la creació poètica a l'escola perquè en el llibre usava *petit* en lloc de *xicotet*. També al·legava, com a contraexemple del cas *Harry Potter*, que el grup editorial Enciclopèdia Catalana, situat a Barcelona, li comprà els drets de *Per filosofar*, un llibre de text de batxillerat, i que l'adaptà lingüísticament, canviant-ne fins i tot el títol: *Filosofia* (cf. Pinter, 2001: 53). Serrano verbalitza la dimensió política dels usos simbòlics de la llengua quan afirma que l'«obsessió dels polítics valencians per evitar la inclusió de paraules catalanes en els llibres ens obliga a adequar-nos molt a la variant d'ací si volem assegurar els interessos empresarials» (Serrano; cit. Pinter, 2001: 53). En l'àmbit econòmic, l'editor Vicent Olmos (2006: 90) afirma que el Principat també és el mercat natural de les editorials valencianes. Si bé no troba que tinguin cap dificultat per a publicitar-hi i distribuir-hi els llibres, sí que considera que l'aïllacionisme lingüístic que han començat a practicar alguns editors va en contra dels interessos de la indústria en català al País Valencià:

És per aquest motiu que és problemàtica la «valencianització» imposada tant si vols com si no per les nostres autoritats i també —cal dir-ho— per alguns editors valencians que han anat prenent posicions i fent-se forts en les «recomanacions» del govern i dels mitjans de comunicació que han fet fortuna, com ara les de la televisió valenciana. (Olmos, 2006: 90)

Aquest aïllacionisme, doncs, ha estat fomentat des dels Governos mitjançant models de llengua que trenquen la tradició unitària convergent.⁹² Per la seva banda, sobre la localització d'aquests models, l'editor d'Empúries, Bernat Puigtobella, admet la possibilitat que tal vegada la primera versió de *Harry Potter* fos molt barcelonina. A més, en justifica l'adaptació pel fet que, malgrat que l'editorial rebés «cada setmana cartes de nois i noies d'arreu dels Països Catalans», les que venien del País Valencià eren «totes de Castelló de la Plana en amunt» (Puigtobella, 2001: 38).

⁹²Entre el 1995 i el 2015, el Govern valencià va estar en mans de la dreta, que va impulsar la creació de l'AVL el 1998.

Atès que a les Illes no calgué cap adaptació, ni a les Terres de l'Ebre, on la distància lingüística és, si fa no fa, la mateixa que al País Valencià respecte de la varietat central, Esteve, Ferrer, Marquet & Moll (2001: 81, 83) consideren que la problemàtica és més sociopolítica que no lingüística i que l'aïllacionisme que se'n deriva no és exclusiu dels valencians, al contrari de com s'ha tendit a presentar, sinó que també s'ha promogut des de les institucions del Principat. A més, aquests investigadors alerten de les conseqüències que aquesta praxi podria tenir per a la llengua si esdevé sistemàtica:

Diguem-ho clar. El problema real no és que una obra o traducció presente trets particulars d'una o d'una altra varietat, sinó que s'haja de traduir o versionar —subratllem l'obligatorietat— a cadascuna d'aquestes varietats perquè siga viable i pugui difondre's només en el propi àmbit. Això equival a confirmar, per la via dels fets i sense estridències, la secessió lingüística. Una secessió que ara, amb sagnant ironia, es duria a terme des del bàndol "unitarista" i invocant benintencionats motius d'extensió de l'ús. Clar i català: una llengua en què cal traduir o adaptar a cadascuna de les seues varietats no funciona ni es percep com una llengua. Funciona i es percep exactament com si foren llengües separades, per molt emparentades que estiguen lingüísticament i per molt bona voluntat que hi posen els editors, els traductors o els ensenyants. (Esteve *et al.*, 2001: 81)

En un terme mig, Joan Francesc Mira reconeix que, d'una banda, no li acaba d'agradar «el llenguatge narratiu tal com queda en la versió catalana (comuna)» i, de l'altra, que «el món no s'acaba, ni la llengua es trenca perquè Harry i companyia diguen "no en saps res" en comptes de "no en saps re". Ni "finalment", en comptes d'"al final"» (Mira, 2002: 114); per bé que no calia tampoc, segons l'autor, recórrer a formes més particularistes, com el pretèrit perfet simple, quan la majoria dels valencians usen el perifràstic. Així mateix, hi afegeix que fóra bo que els preadolescents haguessin adquirit un coneixement de les principals varietats del català tal que els fos totalment natural de llegir-les en la literatura (Mira, 2002: 114). Tot i que Cabeza i Cáceres (2010: 228 i s.) va estudiar l'adaptació valenciana del primer capítol de *La pedra filosofal* i va arribar a la conclusió que, en general, les modificacions eren normatives, cal un estudi complet i profund dels dos volums adaptats.

2.2 ANÀLISI DE LES MODIFICACIONS LINGÜÍSTIQUES: OBJECTIUS I METODOLOGIA

El propòsit de la segona part d'aquest treball és estudiar la variació lingüística en les dues versions de *La pedra filosofal* i de *La cambra secreta*, la barcelonina i la valenciana. El Corpus *Harry Potter* es limita a aquests dos primers volums (dos títols, quatre versions) perquè els altres ja no s'adaptaren pas. Com que, amb l'ajut del programa Draftable Compare, es detectaren una gran quantitat de diferències entre les versions barcelonines i les posteriors adaptacions valencianes, hem hagut d'acotar, qualitativament, els elements

lingüístics que serien objecte d'estudi —un centenar en total—. Aquest llistat s'ha elaborat segons els elements que presenten polimorfisme normatiu, després d'haver comprovat que les modificacions en aquest tipus d'adaptacions es basen en aquest fenomen.

Els organitzem en quatre blocs, segons l'aspecte en què se centra l'anàlisi: ortotipografia i fonètica, lexicologia, morfologia i sintaxi. Els pocs elements relatius a les convencions gràfiques del text són tractats en el bloc d'ortotipografia i fonètica. Quan l'anàlisi es basa en les distincions semàntiques dels elements lingüístics, els tractem en el bloc de lexicologia,⁹³ atès que és la disciplina que s'encarrega d'estudiar el lèxic, des d'una perspectiva sincrònica, en relació amb el seu significat (Pérez Saldanya, Mestre & Sanmartín, 1998: 195; Espinal & Ynglès, 2002: 21). En aquest cas, les obres de referència són, eminentment, els diccionaris i classifiquem els elements segons la categoria gramatical.⁹⁴ En canvi, quan analitzem la forma dels mots, els estudiem en el bloc de morfologia. De la mateixa manera, quan es tracta d'aspectes relatius a l'ordre de l'oració, els analitzem en el bloc de sintaxi. Les obres de referència tant per al bloc de morfologia com per al de sintaxi són, principalment, les gramàtiques. Per això, seguim la classificació canònica de la GCC (Solà, Lloret, Mascaró & Pérez Saldanya, 2002) a l'hora d'ordenar-los.

Amb tot, en l'estudi de la morfologia i de la sintaxi recorrem igualment als diccionaris quan és necessari, atès que aquestes obres presenten informació sintàctica (Cabré & Rigau, 1985: 18). De la mateixa manera, en les gramàtiques també podem trobar explicacions sobre el significat; ara com ara, segons la semàntica oracional, la posició anafòrica o catafòrica d'alguns elements pot alterar el significat d'una oració (Cabré & Rigau, 1985: 179). A més, hi incorporem un enfocament pragmàtic, atès que analitzem un corpus concret, amb un context, i els elements lingüístics que hi apareixen, així com la variació que hi presenten, es poden veure condicionats per la situació de comunicació en què s'emmarquen.

Per tant, consultem en les obres lexicogràfiques els elements ordenats en el bloc de lexicologia i en les obres gramaticals els classificats en els blocs de morfologia i sintaxi. Ara bé, aquesta compartimentació ni és estanca ni entra en incompatibilitat amb el fet que les

⁹³Per a seleccionar els elements analitzats en el bloc de lexicologia també s'han prioritzat els sinònims parcials, atès que els diccionaris hi estableixen distincions semàntiques.

⁹⁴Aquestes categories són substantiu, adjectiu, verb i adverbi. En el cas dels determinants demostratius i dels quantificadors també trobem pronoms, àdhuc un sintagma pronominal. Tot i que aquests elements remetent a la sintaxi, els classifiquem en el bloc de lexicologia perquè en fem un tractament purament lèxic. També analitzem les locucions en el bloc de lexicologia perquè prioritzem l'estudi del significat al de la forma. Igualment, com que la variació verbal pot alterar la sintaxi de l'oració, trobem verbs tant en el bloc de lexicologia com en els de morfologia i sintaxi, segons si l'anàlisi se centra, respectivament, en la variació del significat, en la variació de la forma o en la variació de les construccions verbals.

estructures lingüístiques s'entenguin «com a projeccions sintàctiques del lèxic, com a projeccions del lèxic en la sintaxi» (Cabré, 1994: 29).

Una vegada definits i organitzats els elements, també analitzem l'ajustament a la norma de la variació lingüística present en el corpus d'estudi, així com la seva representació simbòlica. Aquests aspectes resulten rellevants pel fet que la saga *Harry Potter* és un producte de literari de massa, que havia d'ésser vàlid, doncs, per a tota la comunitat lingüística, cosa que entra en contradicció amb les versions paral·leles. D'altra banda, l'extensió social de la norma s'emmarca dins tot procés d'estandardització.

Per a analitzar-ne l'ajustament a la norma, des d'una perspectiva sincrònica, seguim les obres que tenien la consideració de normatives quan aparegueren les traduccions: el DIEC1 (IEC, 1995), sobretot per al lèxic, i la *Gramàtica catalana* de Pompeu Fabra (1918 [1933]), en la seva setena i darrera edició, principalment per a la morfosintaxi.⁹⁵ També seguim la *Proposta per a un estàndard oral* de l'IEC (1999)⁹⁶ per als elements que no apareixen en cap de les obres anteriors, així com els *Documents de la Secció Filològica* (IEC, 1996) per a qüestions ortotipogràfiques.

Usàrem el programa Terminus 3.0, desenvolupat per la Universitat Pompeu Fabra, per realitzar el buidatge de les concordances —les ocurrencies d'aquests elements lingüístics en llur context— que eren objecte d'estudi. Atès que l'anàlisi és qualitativa i les modificacions efectuades en les adaptacions valencianes són molt nombroses, presentem en l'annex les concordances dels elements que comporten distincions semàntiques. En el lèxic, a més, hi hem prioritzat les concordances dels que s'hi substitueixen parcialment. En aquests casos, el context resulta imprescindible.

Per a analitzar els elements no normatius en el moment de publicació de les traduccions que hagin esdevingut normatius avui, ens basem en les obres següents: *Ortografia catalana* (d'ara endavant, OIEC) (IEC, 2017), per a l'ortotipografia; DIEC2 (IEC, 2007) i DNV (AVL,

⁹⁵També hem pres en compte, puntualment, el DGLC (Fabra, 1932), del qual és hereu el DIEC1, per als aspectes que, normativament, la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]) deixava més oberts; així com el *Diccionari català-valencià-balear*, d'Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll (1962), per a la informació dialectològica. En alguns casos, com a documentació complementària, també hem recorregut al *Gran diccionari de la llengua catalana* (GDLC), de l'Enciclopèdia Catalana (1998), i a l'*Optimot*, de la Generalitat de Catalunya (s. d.). D'altra banda, quan ens referim al DIEC, sense especificar si es tracta de la primera edició o de la segona, és perquè es tracta d'una qüestió transversal que, per tant, apareix en totes dues.

⁹⁶Tot i que en aquest treball seguim l'edició de 1999, cal precisar que la *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana*, de l'IEC, es va publicar per primera vegada el 1990, per a la fonètica, i el 1992, per a la morfologia. Per al lèxic, vam haver d'esperar fins al 2018.

2016), per al lèxic; i GNV (AVL, 2006b) i GIEC (IEC, 2016), per a la morfosintaxi.⁹⁷ Comentem aquestes novetats normatives per a cada element dins un subapartat.

Finalment, si calculem la distància de Levenshtein, distància d'edició o distància entre paraules,⁹⁸ entre la primera versió barcelonina i la posterior adaptació valenciana, obtenim el valor 481147 per a *La pedra filosofal* i 541787 per a *La cambra secreta*. Això ens permet de comprovar que en el segon volum s'han efectuat més canvis que no pas en el primer.⁹⁹

2.3 ORTOTIPOGRAFIA I FONÈTICA

2.3.1 Els signes d'admiració i d'interrogació

2.3.1.1 Signes d'obertura i de tancament

Tant en *La pedra filosofal* com en *La cambra secreta*, en les dues versions, la barcelonina i la valenciana, només s'usen els signes d'admiració de tancament. En canvi, pel que fa als signes d'interrogació, en les versions barcelonines dels dos volums s'usen tant els d'obertura com els de tancament, encara que es tracti d'oracions breus, àdhuc monosíl·labs. En les adaptacions valencianes s'han suprimit aquests signes d'interrogació d'obertura i s'hi usen només els de tancament. Tan sols documentem un signe d'interrogació d'obertura en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal*, el qual s'hi manté, probablement, de manera no intencionada: «—Vinga, Harry, no sigues borinot, ¿creus que t'hi deixariem anar sol?» (p. 294).

Ajustament a la norma

Seguint les recomanacions de l'IEC (1996: 91-94), s'aconsella d'usar els signes d'interrogació i d'admiració només al final de l'oració. Aquest ha estat tradicionalment l'ús més estès en català, encara que també era possible trobar-los al començament de l'oració, particularment quan aquesta era molt llarga i no hi havia cap element que en suggerís el valor interrogatiu o exclamatiu, pràctica que va començar a estendre's als altres casos. Aquests usos també són recollits per l'AVL (2006b: 65). Així, doncs, constatem que els usos de les

⁹⁷No ens referim en cap moment al DOPV (AVL, 2006a), atès que els canvis que hi apareixen són recollits també en el posterior DNV, actualment en vigor.

⁹⁸Aquest càlcul mesura el nombre mínim de passos que es necessiten per a modificar una cadena de caràcters en una altra.

⁹⁹Aquestes dades són orientatives i tenen una finalitat comparativa. No s'han d'agafar pas com a absolutes, atès que s'han calculat amb el programa Count Words a partir de les versions digitalitzades que, malgrat les revisions, poden presentar alguns errors de digitalització.

adaptacions valencianes són els que més s'adiuen amb la tradició i amb les preferències normatives actuals, tot i que no es pot pas afirmar que les versions barcelonines transgredeixin la norma en aquest punt.

2.3.2 L'apòstrof

2.3.2.1 Apostrofació de la preposició *de* davant essa líquida

En les versions barcelonines, no hi ha cap cas en què la preposició *de* es pugui apostrofar davant essa seguida de consonant. Sí que en trobem, però, en les adaptacions valencianes, atès que es dona la combinació de la preposició *de* amb el cognom *Snape*, *d'Snape*, en *La pedra filosofal*, amb tretze ocurrències, i en *La cambra secreta*, amb nou. Aquesta combinació no apareix mai en les versions barcelonines perquè s'hi utilitza per sistema l'article determinat masculí davant els noms propis,¹⁰⁰ el qual es contreu amb la preposició *de*: *de l'Snape*. Així, s'evita el contacte directe de la preposició *de* amb els antropònims, i altres noms propis, que comencen per essa líquida.

No obstant això, trobem una ocurrència en l'adaptació valenciana de *La cambra secreta* en què s'ha deixat la preposició *de* sense apostrofar davant aquest cognom: «les classes (llevat de la de Snape, el mestre de Pocions)» (p. 13). Aquest cas és incoherent amb els criteris que segueixen les adaptacions valencianes tant en aquest segon volum com en el primer i, doncs, es tracta probablement d'una errada.

Ajustament a la norma

Segons la tradició del català escrit, l'article determinat masculí s'apostrofa davant estrangerismes que comencen per essa líquida, atès que s'hi pronuncia una vocal de suport o epentètica. No seria aquest el cas ni de l'article determinat femení ni de la preposició *de*; com que a l'oral la *s* recolza en la vocal de l'article o de la preposició, no s'hi han d'apostrofar pas. Així resta també recollit i establert en la recent OIEC (IEC, 2017: 107). Per tant, es pot considerar una desviació de la norma el fet que en les adaptacions valencianes s'apostrofi sistemàticament la preposició *de* al cognom *Snape*.

Novetats normatives

¹⁰⁰Vegeu l'apartat 2.5.3.1, de la p. 252, corresponent a l'article personal del bloc de morfologia.

A diferència de l'OIEC, en la GNV es contempla l'opció de no apostrofar l'article determinat masculí davant essa líquida, fet que demanaria a l'oral «una vocal eufònica» (AVL, 2006b: 54). Per aquesta mateixa raó, no es considera tampoc la possibilitat d'apostrofar-hi l'article determinat femení o la preposició *de*.

2.3.3 Les cometes

En les versions barcelonines s'usen les cometes pròpies de les llengües romàniques, les anomenades llatines, angulars, franceses o baixes («»). Els criteris d'ús en les adaptacions valencianes divergeixen entre la del primer volum i la del segon. En l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* s'usen sempre les cometes pròpies de les llengües germàniques, com l'anglès, anomenades saxones, angleses o altes (“”). Només hi documentem un cas en què s'ha recorregut a les cometes llatines, i és degut al fet que les han d'usar dins una citació que ja emprava cometes saxones: “*A la llista diu «de peltre»*” (p. 93). En canvi, en aquest cas, en la versió barcelonina s'han seguit els criteris tradicionals: hi han fet servir primer les cometes llatines i, dedins, s'hi han utilitzat les saxones per a la nova citació: «*A la llista hi diu “de peltre”*» (p. 81).¹⁰¹ Emperò en *La cambra secreta* s'opta pels criteris tradicionals, tant en la versió barcelonina com en l'adaptació valenciana, que impliquen l'ús de les cometes llatines per defecte.

2.3.4 Qüestions fonètiques

2.3.4.1 El Pi Cabaralla i el Pi Quesbaralla

Com que normalment els noms propis, en tant que són una creació de la traductora, es mantenen sempre en les adaptacions valencianes —a excepció de *Fra Gras* i de *la Senyora Grassa*—,¹⁰² cal analitzar detingudament en *La cambra secreta* el pas de *Pi Cabaralla*, en la versió barcelonina, a *Pi Quesbaralla*, en l'adaptació valenciana. Aquest és el nom d'una espècie d'arbre animat; aquest exemplar, en particular, pren una certa rellevància en diversos moments de la saga. Es tracta de la traducció de *Whomping Willow*; literalment, ‘salze que copeja’.

Atès que la saga *Harry Potter* ha estat un fenomen social, la forma que es popularitzà entre els joves fou la traducció espanyola *sauce boxeador*, per la pressió que hi exerceix i

¹⁰¹En aquest cas, en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* també s'ha suprimit el pronom feble *hi* per redundància, atès que el complement circumstancial de lloc (CCL) a què remet, *a la llista*, és explícit en l'oració i no hi ha cap coma que el separi del clític.

¹⁰²Vegeu l'apartat 2.4.2.2, de la p. 142, corresponent als adjectius *gros* i *gras*.

perquè els doblatges aparegueren primer en aquesta llengua. En català es traduí com *Pi Cabaralla* en la versió barcelonina. En l'adaptació valenciana s'interpreta, probablement, que aquest nom representa l'oració *pi que es baralla*, en el qual cas la conjunció *que* s'hi representaria amb les grafies *ca*, que podrien emular la pronunciació interferida per la fonètica de l'espanyol.¹⁰³ Ara bé, hi cap una altra interpretació: aquest nom també podria remetre al substantiu *picabaralla*.

Ajustament a la norma

La conjunció *que* es pronuncia ['kə], en català oriental, i ['ke], en català occidental, que no compta amb vocal neutra (cf. Alcover & Moll, 1962); la pronunciació ['ka], doncs, no és pas genuïna. En el supòsit que aquest nom representi l'oració *pi que es baralla*, doncs, seria l'adaptació valenciana que proposaria una solució més reeixida en català, atesa la diasistemacitat. Per contra, si s'entén que representa el substantiu *picabaralla*, amb entrada en les dues edicions del DIEC (IEC, 1995, 2007), l'opció de la versió barcelonina no presentaria cap objecció de tipus normatiu.

2.4 LEXICOLOGIA

2.4.1 Substantius

2.4.1.1 Ajut i ajuda

En l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* s'usa per sistema *ajuda*, que hi presenta tres ocurrencies. Una d'aquestes és comuna a la versió barcelonina (concordança 4), però les altres dues hi apareixen en substitució del mot *ajut* (concordances 2 i 3). Cal comentar específicament la concordança 1, atès que no es tracta pas del text literari com a tal. En aquest cas, el mot *ajut* en la versió barcelonina és un extret dels agraïments a la Institució de les Lletres Catalanes, els quals desapareixen en l'adaptació valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Versió barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana ¹⁰⁴
Ajut	3	0	5	1

¹⁰³L'escriptura *ca* evoca el popularment denominat *català xava*, particularment característic de l'àrea metropolitana de Barcelona, un català fonèticament influït per l'espanyol que, entre altres trets, es caracteritza per l'obertura del fonema /ə/ en /a/ (Pla Fulquet, 1995: 139, 144-145 i s.).

¹⁰⁴Les dues ocurrencies que manquen fins al total de nou corresponen a les del verb *ajudar*, que no incloem pas en el còmput perquè no comparteix pas categoria gramatical amb els mots relacionats: els substantius *ajut* i *ajuda*.

Ajuda	1	3	4	6
-------	---	---	---	---

Taula 1. Nombre d'ocurrències de *ajut* i *ajuda*

Quant a *La cambra secreta*, només hi documentem una ocurrència de *ajut* (concordança 1), compartida per les dues versions. Les sis ocurrències de *ajuda* en l'adaptació valenciana s'expliquen bé perquè s'hi manté el mateix mot de la versió barcelonina, en tres concordances (6, 7 i 8), o bé perquè s'hi reemplaça *ajut*, en les altres tres (2, 3 i 4). Hi trobem, però, dues concordances en què el mot *ajut* en la versió barcelonina s'ha reformulat en una oració amb el verb *ajudar* en l'adaptació valenciana (5 i 9), seguint, probablement, criteris idiomàtics, vist que es passa d'«ens pot ser d'ajut» a «ens hi pot ajudar» (5) i de «que doni una petita ajuda» a «que ajude un poc» (9).

Ajustament a la norma

En el DIEC1 es defineix *ajuda* com «Acció d'ajudar, ajut» i «Allò que serveix per a ajudar, ajut» (IEC, 1995: 66). A més, així com en el DIEC2, el substantiu *ajuda* hi presenta dos significats que el diferencien de *ajut*: el d'«ènema» i el d'«Antigament, acció d'ajudar o de prestar socors, contribució o subsidi al rei o al senyor jurisdiccional per tal de subvenir a les seves necessitats particulars; l'efecte». Per tant, la variació que trobem tant en les versions barcelonines com en les adaptacions valencianes és compresa dins la norma. Les modificacions que s'han efectuat en les adaptacions es basen, sobretot, en l'ús social: en registres informals, en què *ajut* i *ajuda* funcionen com a sinònims, és més habitual l'ús de *ajuda* (Parlament de Catalunya, 2017: s. n.).

Novetats normatives

A més de mantenir les dues accepcions distintives de *ajuda*, en el DIEC2 s'estableix *ajut* com a forma principal per a les accepcions que ací ens ocupen: «Acció d'ajudar» (primera) i «Allò que serveix per a ajudar» (segona) (IEC, 2007). En canvi, en el DNV es tracten com a sinònims plens i s'hi estableix *ajuda* com a forma principal (AVL, 2016).

2.4.1.2 Alçada, alçària i altura

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem una ocurrència de *alçada* i tres de *altura*. L'ocurrència de *alçada* es manté en l'adaptació valenciana, però les de *altura* hi augmenten a cinc ocurrències, car aquest substantiu també hi substitueix dues ocurrències en

la versió barcelonina de la construcció *fer d'alt*. El substantiu *alçària* no presenta cap ocurrència en aquest primer volum.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Alçada	1	1	8	2
Alçària	0	0	0	1
Altura	3	5	3	8

Taula 2: Nombre d'ocurrències de *alçada*, *alçària* i *altura*

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* comptem vuit ocurrències de *alçada* i tres de *altura*. Només dues de les ocurrències de *alçada* es conserven en l'adaptació valenciana, n'hi ha una altra que s'hi substitueix per *alçària*, substantiu que només apareix en l'adaptació valenciana d'aquest segon volum, i les cinc ocurrències restants s'hi reemplacen per *altura*. Finalment, les tres ocurrències de *altura* en la versió barcelonina es mantenen en l'adaptació valenciana, en què aquest substantiu presenta vuit ocurrències.

Ajustament a la norma

En el sentit físic, les dues edicions del DIEC presenten en l'entrada de *alçària* la definició de «[d]imensió d'un cos en direcció vertical» (primera accepció); més específicament, la *alçada* és l'«Alçària, especialment d'un home o d'una bèstia» (quarta accepció). En canvi, el substantiu *altura* s'hi defineix com la «Distància vertical d'un punt a la superfície de la Terra o a qualsevol altre terme de comparació» (accepció 1.1), sobretot usat en topografia i geometria; també s'hi inclou la locució preposicional *a l'altura de*, en el sentit d'«Al mateix paral·lel d[e]» (IEC, 1995, 2007).

Així, doncs, en *La pedra filosofal*, les tres ocurrències en què el substantiu *altura* és comú a les dues versions s'ajusten a la norma (concordances 1, 4 5), com també s'hi ajusta l'ocurrència comuna de *alçada* (concordança 6). En canvi, s'ha efectuat una correcció en l'adaptació valenciana en haver-hi substituït l'estructura *fer d'alt* per *altura* (concordances 2 i 3). L'expressió *fer quinze metres d'alt*, normativa en altres context, s'ha esmenat en l'adaptació valenciana, sense reeixir-hi: «feien quinze metres d'altura» (concordança 2). D'acord amb la norma, caldria haver-la corregida així: *feien quinze metres d'alçària* o *d'alçada*, atès que s'hi refereix a l'estatura d'uns infants i no pas a la distància respecte de la superfície de la Terra. En canvi, aquesta mateixa expressió sí que s'esmena correctament en l'adaptació valenciana, per la mateixa raó: «suspena a l'aire a un metre d'alt» en la versió barcelonina (p. 170) hi esdevé «un metre d'altura» (p. 192) (concordança 3).

Pel que fa a *La cambra secreta*, les cinc ocurrencies de *alçada* en la versió barcelonina que s’hi substitueixen, per exemple *perdre alçada* (4), no s’adequaven pas al context normativament i, per tant, en l’adaptació valenciana es corregeixen per *altura* (concordances 4, 5, 6, 8 i 9). No obstant això, trobem una concordança (7) en què *alçada* també es desvia de la norma en la versió barcelonina, però es manté en l’adaptació valenciana, sense esmenes (*des d’una gran alçada*). L’ocurrència de *alçada* que es reemplaça per *alçària* en l’adaptació valenciana es pot considerar normativa en les dues versions, per bé que seria preferible l’opció de l’adaptació valenciana, *alçària*, atès que en el context es refereix a les dimensions d’una lletra i no pas d’un ésser humà o animal (concordança 10). Per aquest mateix motiu, l’ocurrència compartida de *alçada* s’ajusta a la norma (concordança 11), així com les tres ocurrencies comunes de *altura* (concordances 1, 2 i 3).

Novetats normatives

En el DNV també s’arreglen les distincions semàntiques que trobem en les dues edicions del DIEC (AVL, 2016).

2.4.1.3 Bescoll i clatell, i derivats

Les onze ocurrencies de *clatell* que trobem en la versió barcelonina de *La pedra filosofal*, inclosa una del mot derivat *clatellot*, se substitueixen per *bescoll* —i *bescollada*, respectivament— en l’adaptació valenciana. Tan sols hi ha una excepció —la concordança que presentem en l’annex—, en què el substantiu *clatell* es manté en les dues versions. Si bé és cert que aquesta concordança pertany a la veu narradora, més formal, també ho és que hi ha altres ocurrencies de *clatell* en el mateix context que es modifiquen en l’adaptació valenciana. Per tant, el motiu no sembla obeir a distincions diafàsiques.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Bescoll	0	10	0	3
Clatell	11	1	3	0

Taula 3. Nombre d’ocurrencies de *bescoll* i *clatell*, i derivats

Respecte de *La cambra secreta*, només trobem tres ocurrencies de *clatell* en la versió barcelonina, que se substitueixen per *bescoll* en l’adaptació valenciana, sense excepció, d’aquí que no calgui tampoc presentar-les en l’annex.

Ajustament a la norma

Que les modificacions en les adaptacions valencianes hagin estat tan sistemàtiques no vol pas dir que no s'estableixi cap distinció semàntica entre *clatell* i *bescoll*. En les dues edicions del DIEC els dos mots són definits com «Nuca», però el primer es referiria a «especialment la de les persones», mentre que el segon ho faria a «especialment la dels animals» (IEC, 1995, 2007). Tanmateix, les definicions són prou obertes per a considerar que tots els usos i modificacions que trobem en aquest punt en el Corpus *Harry Potter* s'ajusten a la norma.

Novetats normatives

Per la seva banda, en el DNV es consideren els dos substantius com a sinònims plens i s'estableix com a forma principal *bescoll*, que s'hi defineix com «Part posterior del coll de l'ésser humà i dels animals» (AVL, 2016).

2.4.1.4 Bigot i bigoti

Els criteris de modificació han estat coherents: totes les ocurrencies de *bigoti* en les versions barcelonines de *La pedra filosofal* i la *La cambra secreta*, de les quals sis i dues són en plural, respectivament, s'han canviat per *bigot* en les adaptacions valencianes, mantenint els plurals. És per això que no en presentem pas les concordances d'aquests mots en l'annex.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Bigot	0	10	0	6
Bigoti	10	0	6	0

Taula 4. Nombre d'ocurrencies de *bigot* i *bigoti*

No trobem cap ocurrencia de *bigot* en les versions barcelonines.

Ajustament a la norma

Aquests substantius no són pas sinònims plens. En el DIEC1 es defineix *bigot* amb una accepció única: «Rampí de dues pues» (IEC, 1995: 249). Així, doncs, en el sentit en què es fan servir aquests mots en el Corpus *Harry Potter*, l'opció normativa quan es publicaren les traduccions era el substantiu *bigoti*: «Pèl que neix sobre el llavi superior», del qual en l'IEC (1995: 249) s'especifica que sol usar-se en plural. Per tant, en aquest punt, les modificacions que s'efectuaren en les adaptacions valencianes no s'ajustaven pas a la norma.

Aquests mots, però, sí que poden establir una distinció semàntica amb el substantiu *mostatxo*, segons la qual un *bigoti* —o *bigot**— seria més fi i estilitzat que un *mostatxo*, pèl sense perfilar. Aquesta variació s’hauria pogut utilitzar com a recurs per a traduir la variació de l’original, en què s’utilitza tant *moustache*, amb nou i quatre ocurrences en el primer volum i segon volum, respectivament, com *whiskers*, amb dues i una ocurrences en el primer i segon volum, respectivament.¹⁰⁵ Tanmateix, aquests dos substantius es tradueixen en tots els casos com *bigoti* en les versions barcelonines i *bigot* en les adaptacions valencianes.

Novetats normatives

En el DIEC2 aquests dos substantius es tracten com a sinònims parcials. A més de l’accepció privativa de *bigot*, en el sentit d’‘eina’: «Rampí de dues pues» (la segona); redirigeix aquest mot a l’entrada de *bigoti* per a totes les altres accepcions. Per tant, en el sentit que ací ens ateny, *bigoti* s’hi estableix com a forma principal: «Pèl que neix sobre el llavi superior»; i s’hi especifica que sol usar-se en plural (IEC, 2007). D’altra banda, la relació de prioritat en el DNV s’estableix a la inversa que en el DIEC2 i la forma principal és *bigot*, a la qual es remet *bigoti* (AVL, 2016). Per tant, les modificacions efectuades en les adaptacions valencianes sí que serien normatives actualment, a diferència de quan es publicaren.

En qualsevol cas, ni en les versions barcelonines ni en les adaptacions valencianes no s’estableix la distinció semàntica popular que en fa el català, i que només apareix reflectida en el DNV, en què es defineix *mostatxo*, en la primera accepció, com «Bigot gran i espés» (AVL, 2016). Per contra, en les dues edicions del DIEC es remet *mostatxo* a *bigoti* com a forma principal sense explicitar que el segon seria més fi i estilitzat que el primer (IEC, 1995, 2007).

2.4.1.5 Caixa i capsa

En la versió barcelonina *La pedra filosofal* trobem onze ocurrences de *capsa* i nou de *caixa*. No és del tot així en l’adaptació valenciana, en què només es mantenen quatre ocurrences de *capsa* (concordances 1, 2, 3 i 10) i les altres set se substitueixen per *caixa* (de la 4 a la 9 i 11). Les ocurrences de *caixa* sí que es conserven totes en l’adaptació valenciana (de l’11 a la 20).

¹⁰⁵El substantiu *moustache* remet al pèl que creix sobre el llavi superior, mentre que *whiskers*, amb aquest significat, és més arcaic i, actualment, sol usar-se tant per als animals com per a les persones, sobretot en referència al pèl que creix, de manera més descurada, sobre el llavi superior i davall l’inferior, en la barbata (cf. Merriam-Webster, s. d.).

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Caixa	9	16	4	4
Capsa	11	4	5	5

Taula 5. Nombre d'ocurrències de *caixa* i *capsa*

En canvi, en *La cambra secreta* no s'ha efectuat cap modificació: trobem cinc ocurrències de *capsa* (de l'1 a la 5) i quatre de *caixa* (de la 6 a la 9) en les dues versions.

Ajustament a la norma

En català s'ha establert una distinció semàntica entre els mots *caixa* i *capsa*,¹⁰⁶ que resta recollida en les dues edicions del DIEC. Com a receptacle, aquest diccionari normatiu convé a establir que una caixa té una certa grandària i que és fabricada generalment de fusta, mentre que una capsa és feta d'uns altres materials i sol ésser petita (IEC, 1995, 2007). Aquesta distinció semàntica es manté en les dues versions de *La cambra secreta*, que s'ajustarien plenament a la norma en aquest punt, pel fet que no s'hi ha efectuat cap modificació. És, doncs, el primer volum que en presenta algunes desviacions. En *La pedra filosofal*, els usos de *capsa* s'ajusten a la norma en les dues versions; els de *caixa*, per contra, s'ajusten a la norma en la versió barcelonina, però no pas sempre en l'adaptació valenciana, en què n'augmenten les ocurrències.

Notem que els contextos en què apareixen aquests mots en les versions barcelonines de *La pedra filosofal* i de *La cambra secreta* són els mateixos: *capsa* s'usa en frases com *capsa de bombons*, *de caramels* o *de granotes de xocolata*, d'acord amb la norma. Ara bé, les desviacions apareixen en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* quan, en alguns d'aquests contextos, *capsa* se substitueix per *caixa* en les adaptacions valencianes; fins i tot en el cas de *capsa de llatinadures* (concordança 11), en què, a més, es reemplaça *llatinadures* per *llepolies*, més habitual al Principat de Catalunya —s'estableix com a forma principal en el DIEC (IEC, 1995, 2007)—. El mot *caixa*, que no ha suscitat cap canvi, es refereix en els dos volums a una mena de bagul gros de fusta on desen les pilotes de *quidditch*, d'acord amb la norma.

Que en un volum s'hagin modificat algunes ocurrències i en l'altre, no, demostra que el criteri que s'ha seguit, si més no en el primer, no era pas semàntic. Probablement, s'ha optat per reduir la presència del substantiu *capsa* en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal*,

¹⁰⁶En aquest cas, la influència de l'espanyol ha comportat una hipodiferenciació d'unitats: alguns parlants tendeixen a emprar indistintament el substantiu *caixa*, més pròxim fonèticament al mot *caja* (Veny & Massanell, 2015: 118).

sense eliminar-lo del tot, perquè se l’ha associat, simbòlicament, al Principat de Catalunya. En contrapartida, en l’adaptació valenciana de *La cambra secreta* s’ha prioritzat l’adequació a la norma.

Novetats normatives

En el recent el DNV també es recull la distinció tradicional entre els mots *capsa* i *caixa*. No obstant això, en el DNV es divergeix del DIEC en el fet de no precisar-hi pas que una caixa sol ésser de grans dimensions; s’hi indica «de dimensions variables». A més, s’hi contempla la possibilitat que la caixa sigui d’un material altre que la fusta; s’hi esmenta el cartó, concretament (AVL, 2016). Això pot suposar un canvi normatiu, atès que és el material el que distingeix, principalment, els significats d’aquests dos substantius: en el sentit de ‘receptacle’, en el DIEC es fa servir precisament el cartó per a definir el substantiu *capsa* (IEC, 1995, 2007); d’altra banda, el DNV es puntualitza que una caixa és rígida.

2.4.1.6 Clarió i guix

Les tres ocurrencies de *guix* en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* són reemplaçades per *clarió* en l’adaptació valenciana en dos casos, mentre que en el tercer s’hi canvia per *algeps*, atès que es tracta d’una comparació: «Era blanca com els algeps». La sola ocurrencia de *guix* de la versió barcelonina de *La cambra secreta* també se substitueix per *clarió* en l’adaptació valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Clarió	0	2	0	1
Guix	3	0	1	0

Taula 6. Nombre d’ocurrencies de *clarió* i *guix*

Així, doncs, constatem que ni *clarió* apareix en les versions barcelonines ni *guix* ho fa en les valencianes. Com que al País Valencia també s’usa sovint el mot espanyol *tiza* —no normatiu—, en perjudici de qualsevol dels dos mots genuïns, és probablement a causa dels usos simbòlics que s’ha eliminat *guix* en les adaptacions valencianes.

Ajustament a la norma

En el DIEC1 es tracten *clarió* i *guix* com a quasisinònims, amb definicions lleugerament distintes. Segons el significat amb què s’usen en aquests contexts, *guix* s’hi defineix com

«Barreta de guix usada per a escriure a la pissarra» i *clarió*, com «Pasta de guix i de greda, en barretes, per a dibuixar» (IEC, 1995: 407, 984). Per tant, encara que, com a objecte, tots dos adopten la mateixa forma de barreta, la finalitat del primer seria més específica, escriure en la pissarra, mentre que la del segon seria més general, dibuixar. Atès que tant les definicions com els contextos són bastant oberts, l'alternança entre aquests dos substantius en les diverses versions entra en la norma. Això s'aplica també al sol ús del mot *algeps* en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal*, en substitució de *guix*; de fet, les dues edicions del DIEC remetent *algeps* a *guix* com a forma principal, tot i que només amb el sentit de 'mineral' i no de 'barreta de guix' (IEC, 1995, 2007). És també per això que no cal pas presentar-ne les concordances en l'annex.

Novetats normatives

Els substantius *guix* i *clarió* també són tractats com a quasisinònims, d'una manera molt semblant al DIEC2: *guix* hi conserva la mateixa definició que en el DIEC1 i *clarió* la hi amplia, en afegir-hi «o per a accentuar amb tocs de blanc un dibuix» (IEC, 2007). En canvi, en el DNV es tracten més aviat sinònims parcials, seguint la terminologia de Lyons (1981: 50-51; cf. Freixa Aymerich, 2002: 69), atès que s'hi estableix *clarió* com a forma principal d'una de les accepcions de *guix*: «Pasta blanca composta d'algeps i de greda que, en barretes, s'utilitza per a escriure en la pissarra» (AVL, 2016).

2.4.1.7 Endemà

El substantiu *endemà* presenta vint-i-dues ocurrències en *La pedra filosofal*, comunes a les dues versions. Quant al segon volum, *La cambra secreta*, en comptem vuit ocurrències en la versió barcelonina, igualment compartides per l'adaptació valenciana. En canvi, en aquesta darrera trobem una ocurrència més de *endemà*, nou en total. Això és degut al fet que una ocurrència del sintagma *el matí següent* en la versió barcelonina (p. 197) se substitueix per *l'endemà al matí* en l'adaptació valenciana (p. 219). No trobem altres ocurrències de sintagmes com *el dia següent* o *part del dia + següent* en cap versió.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC es defineix *endemà* com «Dia que segueix immediatament aquell del qual hom parla» (IEC, 1995, 2007). D'altra banda, en l'entrada de l'adjectiu *següent*, definit com «Que segueix, que es troba darrere d'un altre», trobem com a

exemple el sintagma *el dia següent* (IEC, 1995, 2007). Amb la qual cosa, tots els usos que documentem en el Corpus *Harry Potter* s'ajusten a la norma en aquest punt. Si bé, la sola modificació en l'adaptació valenciana, que consisteix a transformar *el matí següent* en *l'endemà al matí*, l'aproximaria a la genuïnitat, atès que aquest tipus d'expressions temporals amb l'adjectiu *següent* són considerades calcs de l'espanyol (cf. Lacreu, 2006: 306); si més no, en l'ús abusiu.

Novetats normatives

En el DNV no s'introdueix cap canvi normatiu respecte del DIEC en aquest punt. El substantiu *endemà* es defineix en el DNV com «Dia que segueix immediatament aquell de què es parla» (AVL, 2016). Ara bé, cal assenyalar que, en aquest diccionari, no trobem cap expressió temporal del tipus *el dia següent* en l'entrada d'aquest adjectiu.

2.4.1.8 *Esquena, espatlla, espatla i muscle*

El substantiu *esquena* no ha comportat cap modificació en el Corpus *Harry Potter*. Les quinze ocurrències en *La pedra filosofal* i les vint-i-una en *La cambra secreta* són compartides per les dues versions corresponents. El substantiu *muscle* solament apareix en les adaptacions valencianes, amb sis ocurrències en el primer volum i vint-i-vuit en el segon. Hi substitueix parcialment el substantiu *espatlla*, que presenta catorze ocurrències en la versió barcelonina del primer volum i trenta-vuit en la del segon.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Esquena	15	15	21	21
Espatlla	14	0	38	0
Espatla	0	8	0	10
Muscle	0	6	0	28

Taula 7. Nombre d'ocurrències de *esquena, espatlla, espatla i muscle*

Per exemple, *arronsar les espatlles* en les versions barcelonines esdevé *arronsar els muscles* en les adaptacions valencianes dels dos volums, però *donar uns copets a l'espatlla* en les versions barcelonines només es canvia per *donar uns colpets al muscle* en l'adaptació valenciana del segon volum, en la del primer es manté com *donar uns colpets a l'espatla*. Aquesta mateixa expressió amb el substantiu *esquena*, *donar uns co(l)pets a l'esquena*, es conserva en totes les versions. Per tant, el mot *espatla* només presenta vuit ocurrències en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* i deu en la de *La cambra secreta*. Aquestes

adaptacions prefereixen el dígraf *-tl-* per als mots que apareixen amb el dígraf *-tll-* en les versions barcelonines.

Ajustament a la norma

En el DIEC1 es defineix *esquena* com la «Part posterior del cos de l'home des de les espatlles fins a la cintura». En canvi, *espatlla* és la «Part superior i lateral del cos a cada costat del coll formada pels ossos que uneixen el braç al tronc i els músculs que els recobreixen, *muscle*»; de fet, en l'entrada de *muscle* es redirigeix aquest substantiu a *espatlla* com a forma principal (IEC, 1995: 783, 797, 1259). Aquest diccionari també admet la forma amb el dígraf *-tl-* com a normativa i la hi remet a l'opció amb el dígraf *-tll-* com a forma principal. El substantiu *espatlla*, doncs, es pot dividir semànticament en *muscle*, que prendria el significat esmentat per a *espatlla*, i *espatlla*, pròpiament, el significat del qual es reduiria en exclusiu a la «Part posterior de l'espatlla», és a dir, l'espai entre el *muscle* i l'*esquena*.

Així, doncs, tant la variació que trobem en totes les versions com les modificacions efectuades en les adaptacions valencianes s'ajusten a la norma en aquest punt. És per això que no en presentem pas tota la relació de concordances en l'annex. Ara bé, cal comentar-ne una desviació puntual en la versió barcelonina de *La cambra secreta*, en l'oració: «Aquest cop t'he cobert l'esquena amb això del Parra...» (p. 100), que no s'esmena pas en l'adaptació valenciana: «Aquesta vegada t'he cobert l'esquena amb això de Parra» (p. 114). Per ajustar-se a la norma, caldria, si més no, substituir *esquena* per *espatlles*, en plural. Semànticament, és lògic, si tenim en compte l'acció que hom fa amb el braç quan vol protegir algú d'un perill: posar-lo sobre les espatlles. El canvi de nombre s'explica perquè, d'espatlles, n'hi ha dues, mentre que, d'esquena, només n'hi ha una. En certa manera, aquesta explicació és recollida en el DIEC1: en l'entrada de *espatlla*¹⁰⁷ trobem la locució verbal *guardar o cobrir les espatlles a algú*, que pren el mateix sentit d'aquest context (IEC, 1995: 783). De fet, en el primer volum, *La pedra filosofal*, documentem el substantiu *guardaespatlles*. D'altra banda, el substantiu *esquena* s'ha lexicalitzat en unes altres unitats fraseològiques (d'ara endavant, UF) amb els verbs *donar* i *girar-se*, entre d'altres: «Donar l'esquena a algú» i «Girar-se d'esquena a algú» (IEC, 1995, 2007).¹⁰⁸

Novetats normatives

¹⁰⁷En el DIEC2 trobem aquesta locució verbal en l'entrada de *cobrir* (IEC, 2007).

¹⁰⁸Vegeu-hi l'entrada de *esquena*, en qualsevol de les dues edicions del DIEC (IEC, 1995, 2007).

En el DIEC2 s'efectuen petites modificacions en les definicions d'aquests substantius que, tanmateix, no arriben a introduir cap canvi semàntic ni normatiu respecte del DIEC1: en la definició de *esquena* del DIEC2 es canvia «cos de l'home» per «cos humà» i el substantiu *muscle* és suprimit en la definició de *espatlla* (IEC, 2007). A més, *espatlla* i *muscle* passarien a considerar-s'hi sinònims parcials, més que no pas plens, atès que *muscle* només remet que a l'accepció 1.1 de *espatlla* com a forma principal.

En el DNV trobem les mateixes distincions semàntiques adés exposades per a les dues edicions del DIEC. La sola diferència és que en el DNV s'utilitza el mot *muscle*, en lloc de *espatlla*, en la definició de *esquena* i que la forma preferent hi és *espatla*, i no pas *espatlla*. A més, en l'accepció compartida per *muscle* i *espatla*, en el DNV s'estableix *muscle* com a forma principal, a l'inversa que en el DIEC. Per tant, *muscle* i *espatlla* funcionen com a sinònims, encara que *espatlla* prengui un significat addicional (AVL, 2016).¹⁰⁹

2.4.1.9 Faena, feina, tasca i treball

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem vint-i-cinc ocurrencies del substantiu *feina*, cinc de *tasca* i cinc de *treball*. En l'adaptació valenciana trobem les mateixes ocurrencies de *treball*, però les de *feina* s'hi redueixen a vint i les de *tasca*, a dues. El substantiu *faena* només apareix en l'adaptació valenciana. Hi presenta cinc ocurrencies, que hi substitueixen *feina* en tres casos (concordances 1, 4 i 5) i *tasca*, en dos (concordances 2 i 3). A més, trobem una ocurrencia de *tasca* en la versió barcelonina que es reemplaça per *feina*, en comptes de *faena*, en l'adaptació valenciana (concordança 9). Les altres dues ocurrencies de *tasca* són les que es mantenen invariables (concordances 6 i 7). Cal puntualitzar, també, que hi ha una ocurrencia de *feina* en la versió barcelonina que se substitueix pel verb *treballar* en l'adaptació valenciana (concordança 8). Tot i que l'ús del substantiu *feina* és majoritari en les dues versions d'aquest primer volum, l'adaptació valenciana recorre a la forma *faena* en cinc concordances (de l'1 a la 5), per a representar l'oralitat i el registre informal del personatge Hagrid.¹¹⁰

¹⁰⁹A partir de la palatalització o despalatalització de la pronúncia aproximada antiga [dl], el dígraf *tl* representa la geminació de la lateral [ʎʎ] i el dígraf *tl*, de l'alveolar [ʎ], respectivament. Així, doncs, el dígraf *tl* es relaciona amb la major part dels parlars nord-occidental i dels orientals peninsular, mentre que el dígraf *tl* representa la pronúncia dels parlars sud-occidentals —tortosí i valencià— i dels orientals insulars —balearic— (cf. Corbera, 2017: 43 i s.; Beltran Calvo & Segura-Llopes, 2017: 37). Tot i que lingüísticament reeixida, aquesta doble opció ortogràfica és susceptible adquirir un cert simbolisme geogràfic, a causa d'una regionalització acusada dels usos lingüístics.

¹¹⁰De fet, en referència al mot *treball*, trobem en l'adaptació valenciana del primer volum, *La pedra filosofal*, una intervenció en estil directe d'aquest personatge, Hagrid, en què s'usa l'adjectiu *treballador* sense

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Faena	0	5	0	0
Feina	25	20	21	22
Tasca	5	2	3	3
Treball	5	5	2	1

Taula 8. Nombre d'ocurrències de *faena*, *feina*, *tasca* i *treball*

Per contra, la forma *faena* no s'usa pas com a marca diafàsica en *La cambra secreta*, atès que no apareix en cap de les dues versions d'aquest segon volum. El sol canvi que hi documentem es correspon amb la concordança presentada en l'annex, en què el substantiu *treball*, dins l'oració *fer un bon treball*, s'ha canviat per *feina* en l'adaptació valenciana. Per això, en aquesta adaptació *feina* presenta vint-i-dues ocurrències, una més que en la versió barcelonina, i el mot *treball*, una menys —tan sols una ocurrència—. Les tres ocurrències del substantiu *tasca* són comunes a les dues versions.

A més, detectem unes qüestions de nombre que mereixen un comentari a banda. Trobem tres ocurrències del plural *feines* en la versió barcelonina de *La pedra filosofal*, una de les quals correspon al lèxic comú i les altres dues, a la UF *amb prou feines*. Tan sols una ocurrència d'aquesta UF es manté en l'adaptació valenciana d'aquest primer volum, l'altra s'hi substitueix per la locució adverbial *a penes* i el lèxic comú plural, per *faenes*. Pel que fa a *La cambra secreta*, el plural *feines* presenta dues ocurrències en la versió barcelonina, totes dues corresponents a la UF *amb prou feines*, que es conserven en l'adaptació valenciana sense canvis. Tanmateix, en aquesta adaptació el plural *feines* suma una ocurrència; així, l'oració «Després li va manar una feina» en la versió barcelonina és modificada com «Després li va ordenar que fera unes feines» en l'adaptació valenciana», per raons estilístiques.

Ajustament a la norma

Seguint les dues edicions del DIEC, el substantiu *feina* és definit en la primera accepció com «Treball que hom fa per obligació, en què hom s'ocupa, amb què hom es guanya la vida», mentre que *treball* seria «Allò en què hom treballa» (accepció 1.2) o l'«Acció de treballar, esforç sostingut» (accepció 1.1), perquè estan relacionades amb el verb *treballar*: «Emprar-se físicament o mentalment amb un esforç sostingut en l'execució d'alguna cosa, especialment pel guany que en prové o per l'obligació del propi càrrec o professió»; o,

la *d* intervocàlica, com a transgressió ortogràfica, per a marcar distància respecte d'un registre mínimament formal: «Sí que esteu treballaors...» (p. 218).

directament, «Tenir una feina, exercir una professió». La forma *faena* és igualment normativa, però es remet a *feina* com a forma principal, d'ús més general. D'altra banda, el substantiu *tasca* és definit com «Treball que hom té l'obligació de fer, que li han assenyalat o s'ha assenyalat». A més, tant *tasca* com *feina* poden ésser 'unitats de treball' (IEC, 1995, 2007).

Així, doncs, el pas de *feina* a *faena*, àdhuc els casos puntuals en què *tasca* esdevé ara *feina*, ara el verb *treballar*, en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* s'ajusten a la norma en el context. En canvi, la sola modificació que detectem en l'adaptació valenciana de *La cambra secreta* s'efectua per a redreçar-la cap a la norma. La transformació d'«has fet un bon treball», en la versió barcelonina, en «has fet una bona feina», en l'adaptació valenciana, serveix per a corregir un calc de l'espanyol: *has hecho un buen trabajo*. Els usos restants són igualment normatius en les dues versions dels dos volums.

Novetats normatives

No hi ha cap canvi normatiu relatiu a aquests mots. En el DNV les definicions no divergeixen gaire de les del DIEC. Tan sols caldria comentar que l'ordre de preferència s'inverteix en el DNV i que en aquest diccionari s'estableix *faena* com a forma principal. A més, en l'entrada de *treball* aquest substantiu també es defineix com «Ocupació, faena» (tercera accepció) (AVL, 2016). Per tant, en el DNV restaria un tant difusa la distinció semàntica entre els mots *treball* i *feina*; a diferència del que es dilucida en el DIEC, en què s'incideix en la idea d'activitat i esforç, per a *treball*, i en la necessitat o obligació, per a *feina* (IEC, 1995, 2007). A més, el substantiu *tasca* també s'explica en el DNV com «Treball o faena» i «Faena que algú té l'obligació de fer en un temps determinat»; val a dir que en aquest diccionari s'inclou una segona entrada de *tasca*, d'un altre camp semàntic, en què se'l remet a *taberna* com a forma principal (AVL, 2016), significat que ja apareix en el DCVB (cf. Alcover & Moll, 1962), però no en cap de les edicions del DIEC.

2.4.1.10 Foll i boig

Aquesta parella de substantius no ha suscitat modificacions en cap versió del segon volum i n'ha comportat molt pocs en el primer. En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* comptem vint-i-vuit ocurrences de *boig*. Gairebé totes es mantenen en l'adaptació valenciana, tret de dues, que se substitueixen pel mot *foll* (concordances 2 i 3).

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Foll	0	2	1	1
Boig	28	26	24	24

Taula 9. Nombre d'ocurrències de *foll* i *boig*

Per contra, en *La cambra secreta* les vint-i-quatre ocurrències de *boig* i la sola ocurrència de *foll* són comunes a les dues versions, sense modificacions. L'adaptació valenciana del primer volum, doncs, és la que tendeix a mostrar una major variabilitat lèxica en aquest punt respecte de la versió barcelonina; per això, només presentem les concordances de *foll*, i derivats,¹¹¹ en l'annex.

Ajustament a la norma

Els adjectius *boig* i *foll* no solen presentar gaire simbolisme geogràfic¹¹² en els parlars valencians, atès que col·loquialment es tendeix a usar l'hispanisme no normatiu equivalent: *loco*. No acostumen a presentar tampoc cap distinció semàntica en l'ús; si bé, cal destacar que en les dues edicions del DIEC s'inclou 'rabiós' com a significat privatiu de *foll*, sempre que es refereixi a una bèstia. Per a tots els altres contextos, en el DIEC es remet a *boig* com a forma principal (IEC, 1995, 2007). Amb la qual cosa, tots els usos que trobem en les diverses versions entren en la norma.

Novetats normatives

No hi ha cap canvi normatiu en aquest punt. Tot i així, cal comentar que en el DNV no s'explicita l'accepció privativa que presenta *foll* en les dues edicions del DIEC, sinó que *boig* i *foll* són tractats com a sinònims plens, per bé que sí que coincideixen a assenyalar *boig* com a forma principal (AVL, 2016).

¹¹¹Els derivats de *foll* requereixen un comentari al marge, atès que es tracta d'altres categories gramaticals. Ens referim a l'adjectiu *enfollit*, que només trobem en *La pedra filosofal*, amb una sola ocurrència comuna a les dues versions (concordança 1); i a *esbojarrat*, que presenta dues ocurrències en el primer volum, en què s'ha substituït per *destrellat* en l'adaptació valenciana, i en una sola ocurrència en el segon volum, *La cambra secreta*, que és compartida per les dues versions.

¹¹²En aquest cas, ni *boig* ni *foll* no tendrien a associar-se al Principat de Catalunya o al País Valencià, simplement s'identifiquen amb la llengua normativa, en tant que eviten l'hispanisme no normatiu *loco*.

2.4.1.11 *Llavadora i rentadora*

Només trobem una ocurrència de *rentadora* en la versió barcelonina de *La pedra filosofal*, que es manté en l'adaptació valenciana. La forma habitual en els parlars valencians es *llavadora*, per la qual cosa *rentadora* tendeix a associar-se al Principat de Catalunya.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Llavadora	0	0	0	1
Rentadora	1	1	1	0

Taula10. Nombre d'ocurrències de *llavadora* i *rentadora*

En canvi, la sola ocurrència que trobem de *rentadora* en la versió barcelonina del segon volum, *La cambra secreta*, sí que se substitueix per *llavadora* en l'adaptació valenciana, d'acord amb l'ús social i amb el valor més patrimonial.

Ajustament a la norma

Aquests dos substantius són normatius perquè tenen entrada en les dues edicions del DIEC, en què s'estableix *rentadora* com a forma principal. D'altra banda, com a terme del camp dels electrodomèstics, en el DIEC es defineix com «Màquina de rentar roba»¹¹³ (IEC, 1995, 2007). Per tant, els usos en totes les versions, així com les modificacions en l'adaptació valenciana del segon volum s'ajusten a la norma.

Novetats normatives

En la normativa, no hi ha cap canvi relatiu a aquesta qüestió. Ara bé, en el DNV trobem algunes petites diferències sobre el tractament d'aquests mots. D'una banda, s'hi inverteix la relació de preferència de les dues edicions del DIEC i, doncs, en el DNV *llavadora* s'estableix la forma principal. De l'altra, en el sentit d'«electrodomèstic», en el DNV es defineix com: «Màquina per a llavar la roba» (AVL, 2016), en lloc de «Màquina de rentar roba», del DIEC (IEC, 1995, 2007). Amb la qual cosa, en el DNV se segueix la distinció, general en els parlars valencians, entre *llavar*, en el sentit de 'netejar amb sabó', i *rentar*, en el sentit de 'llavar només amb aigua, sense sabó'; a diferència de les dues edicions del DIEC, en què es tracten aquests dos verbs com a sinònims plens.

¹¹³Si analitzem aquesta definició, observem que s'hi evoca el terme equivalent *màquina de rentar*. Aquest terme, que segueix una categorització genuïna, també s'usa en la comunitat lingüística catalana com a sinònim de *rentadora*, tot i que hi és menys conegut perquè rarament s'ha difós en els mitjans de comunicació (cf. Calafat, 2010a: 82-83).

2.4.1.12 *Pardal i ocell*

Les ocurrencies del mot *ocell*, les set de *La pedra filosofal* i les vint-i-cinc de *La cambra secreta*, no han suscitat cap modificació en cap versió.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Pardal	2	2	0	1
Ocell	7	7	25	25
Au	0	0	0	0

Taula 11. Nombre d'ocurrencies de *pardal*, *ocell* i *au*

El substantiu *pardal* no ha comportat tampoc canvis en *La pedra filosofal*, amb dues ocurrencies compartides per les dues versions. Sí que ha comportat, però, una certa variació en el segon volum. En trobem una ocurrencia del substantiu derivat amb el sufix augmentatiu, *pardalot*, en l'adaptació valenciana de *La cambra secreta*, en què presenta un sentit argòtic i s'hi ha fet servir per a substituir el mot *babau* en el context d'aquesta oració: «com vaig enxampar el babau aquell del Hagrid.»¹¹⁴

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC *ocell* és la forma que s'estableix com a principal, de la qual *au*¹¹⁵ seria un sinònim ple i *pardal*, un sinònim parcial, atès que presenta algunes accepcions privatives de tipus argòtic (IEC, 1995, 2007). Així, doncs, la sola modificació que s'ha introduït en *La cambra secreta* és normativa en el context i els usos que trobem en totes les versions s'ajusten igualment a la norma. Per tant, no cal pas presentar-ne les concordances en l'annex.

Novetats normatives

No s'ha produït cap canvi normatiu en relació amb aquests substantius. El mateix tractament que en fan les dues edicions del DIEC es trasllada al DNV, amb la diferència que en el DNV la forma principal és *au* (AVL, 2016).

¹¹⁴En aquesta oració, a més, el verb *enxampar* és substituït per *atrapar*; vegeu l'apartat 2.4.3.3, de la p. 160, corresponent a aquests verbs.

¹¹⁵El substantiu *au* no presenta cap ocurrencia en el Corpus *Harry Potter*.

2.4.1.13 *Passadís i corredor*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem vuit ocurrències de *corredor*, de les quals una se substitueix per *passadís* en l'adaptació valenciana, probablement per a evitar la repetició cacofònica en l'oració següent: «es van posar a córrer per un altre corredor» (p. 157). Les set ocurrències restants de *corredor* són comunes a les dues versions. Quant a *passadís*, doncs, en comptem trenta-sis en la versió barcelonina, i una més, trenta-set, en l'adaptació valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Passadís	36	37	33	33
Corredor	8	7	28	28

Taula 12. Nombre d'ocurrències de *passadís* i *corredor*

En el segon volum, *La cambra secreta*, trobem trenta-tres ocurrències de *passadís* i vint-i-vuit de *corredor* compartides per les dues versions, sense modificacions.

Ajustament a la norma

Aquests dos substantius, *passadís* i *corredor*, es consideren quasisinònims en les dues edicions del DIEC, si més no en l'àmbit de la construcció. Cal puntualitzar que en el DIEC es vincula *passadís* a una casa: «En una casa, peça de pas al llarg de diferents cambres, apartaments, etc.» (accepció 1.2). En canvi, per a *corredor* se suggereix més aviat un altre tipus d'edifici més gran: «Peça de pas, llarga i estreta, en un edifici, en una nau, etc.» (primera accepció). Tot i així, *passadís* també es pot estendre a un àmbit més general, com un lloc «llarg i estret» per on es passa (accepció 1.1) (IEC, 1995, 2007).

Pel que fa a la sola oració que ha experimentat una modificació, com que l'escenari és un castell, tant l'ús de *corredor* com de *passadís* hi són normatius, encara que el DIEC orientaria cap a l'ús de *corredor*, tal com s'ha fet en la versió barcelonina. Ara bé, tant en les versions barcelonines com en les valencianes, dels dos volums, s'usen els dos substantius com a sinònims en contexts molt semblants. Per la qual cosa, no sabríem veure cap altra raó que justifiqui aquesta modificació que no sigui estilística, atès que no presenten cap marca diatòpica. Per tant, tots aquests usos, en conjunt, s'ajusten a la norma. Com que només s'hi ha efectuat un canvi i no hi trobem cap distinció semàntica permanent en el context, no en presentem pas les concordances en l'annex.

Així com en les dues edicions del DIEC, aquests dos substantius es consideren quasisinònims en el DNV. A més, el DNV coincideix amb el DIEC en la sisena accepció de *corredor*: «Peça de pas, llarga i estreta, per a accedir a altres parts d'un edifici, d'una casa, d'una nau»; i en la definició més general de *passadís*: «Pas llarg i estret» (segona). La sola diferència respecte del DIEC apareix en l'altra accepció de *passadís*, en el DNV es remet a la sisena accepció de *corredor* com a forma principal, sense distingir si s'aplica a una casa més que no pas a un altre tipus de construcció (AVL, 2016).

2.4.1.14 *Rajola, totxo i maó*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem tres ocurrencies del substantiu *totxo* (concordances 1, 2 i 3) i una de *maó* (4),¹¹⁶ que són la traducció del mot anglès *brick*.¹¹⁷ Aquestes quatre ocurrencies, però, se substitueixen en l'adaptació valenciana per un sol substantiu: *rajola*.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Rajola	0	4	0	0
Totxo	3	0	2	0
Maó	1	0	0	0

Taula 13. Nombre d'ocurrencies de *rajola, totxo i maó*

Els substantius *rajola, totxo i maó* no presenten cap ocurrencia en les versions del segon volum, *La cambra secreta*. Les dues ocurrencies de *totxo* que trobem en la versió barcelonina no corresponen al substantiu, sinó a l'adjectiu, el qual, fora de l'àmbit de la construcció, pren els significats d'«enteniment obtús» i d'«excessiva bona fe». Com que, en aquest sentit, *totxo* no és un mot gaire usat en els parlars valencians, l'expressió «veritable totxo» (p. 162) es modifica en l'adaptació valenciana com «autèntic tararot» (p. 180); i «no siguis totxo» (p. 171), com «no sigues fava» (p. 190), respectant en els dos casos l'estil oral.

¹¹⁶La concordança 4 de *La pedra filosofal* és un dels exemples del tractament de vós com a forma de cortesia en les versions barcelonines, sempre modificat pel de vostè en les adaptacions valencianes. Tan sols l'usen rarament alguns professors entre si, car recorren al tractament de vostè amb els alumnes, sense que se'n pugui dilucidar una norma d'ús clara en el context de l'obra. En aquest cas, es tracta d'un diàleg entre la professora McGonagall, sotsdirectora de l'escola, i el professor Dumbledore, el director. Val a dir que aquests dos personatges es caracteritzen per un registre més aviat formal en anglès, cosa que s'hauria vist representada amb aquesta forma lingüística en les versions barcelonines.

¹¹⁷En el diccionari Merriam-Webster (s. d.) es defineix *brick* com «a handy-sized unit of building or paving material typically being rectangular and about 2¹/₄ × 3³/₄ × 8 inches (57 × 95 × 203 millimeters) and of moist clay hardened by heat».

Ajustament a la norma

El substantiu *totxo* presenta dues entrades en les dues edicions del DIEC. De la primera entrada, en retenim la primera accepció: «Maó de 5 o més centímetres de gruix»; i, de la segona entrada: «D'enteniment obtús» i «D'excessiva bona fe». És, doncs, pel gruix que en el DIEC es distingeix *totxo* i *rajola*: així com un *totxo* seria més aviat gruixut, una *rajola* seria un «Maó prim» (accepció 1.2), fins i tot una «Peça de ceràmica de forma prismàtica», més aviat fina, «que és emprada per a fer paviments, cobrir parets, etc.» (accepció 1.1) (IEC, 1995, 2007). Encara que en el DIEC no s'estableix pas *maó* com a forma principal del substantiu *totxo*, s'hi utilitza per a definir-lo. Finalment, en el DIEC un *maó* és un «Bloc d'argila endurit al sol o al foc, emprat per a fer parets, voltes, xemeneies, etc., especialment el de 29 × 14 × 4 centímetres» (IEC, 1995, 2007).

En l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* no es manté cap distinció semàntica entre *totxo* i *maó*, a diferència de la versió barcelonina, vist que tots dos hi són reemplaçats pel substantiu *rajola*. És, doncs, pel context que el lector ha d'inferir que aquest substantiu hi pren el sentit de 'totxo' i que, per tant, es tracta de peces de ceràmica gruixudes: *comptar totxos/rajoles* i *donar co(l)ps a un totxo / una rajola* (concordances 1, 2 i 3). En aquests casos, el sentit en què s'empra *rajola* en l'adaptació valenciana no es correspon del tot amb els significats que es recullen en el DIEC. En canvi, el fet de substituir *mur de maó* per *mur de rajola* (concordança 4) no seria pas tan problemàtic, car en el DIEC s'atribueix a *rajola* el sentit de 'maó més prim del que és habitual'. Pel seu costat, les modificacions i els usos de *totxo*, com a adjectiu, en *La cambra secreta* s'ajusten plenament a la norma en el context, atès que hi pren els significats de la segona entrada del DIEC, fora del camp semàntic de la construcció.

Novetats normatives

La distinció semàntica entre *totxo* i *rajola* no es troba pas recollida en el DNV. En l'entrada única de *totxo* s'arreglen totes les accepcions com a adjectiu, però es remet al substantiu *rajola* com a forma principal per a totes les altres accepcions de l'àmbit de la construcció. A més, en el DNV es defineix *rajola* com: «Peça d'argila secada i cuita, utilitzada per a fer parets i altres elements de la construcció.» Així, doncs, la definició que el DIEC atribueix al terme *rajola de València* s'ha de cercar en el DNV en l'entrada de *rajoleta (de Manises)* o de la forma principal *taulell* (AVL, 2016). Com hem vist, en el DIEC s'utilitza el

substantiu *maó* per a definir *totxo*, encara que la forma principal sigui el segon i no pas el primer. En canvi, en el DNV també es redirigeix *maó* a la primera accepció de *rajola*.

2.4.1.15 *Vesprada, tarda, vespre i nit*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem quinze ocurrences del substantiu *tarda*, que se substitueixen íntegrament per *vesprada* en l'adaptació valenciana. També comptem cinc ocurrences de *vespre* en la versió barcelonina, que es reemplacen pel mot *nit* en l'adaptació valenciana, del qual hi arribem a comptar fins a setanta-sis ocurrences.

En el segon volum, *La cambra secreta*, documentem una dinàmica semblant. Les tretze ocurrences de *tarda* en la versió barcelonina se substitueixen per *vesprada* en l'adaptació valenciana. També hi ha una de les dotze ocurrences de *vespre* que es modifica com *vesprada* en l'adaptació valenciana, en què arriba a les catorze ocurrences. Les onze ocurrences restants de *vespre* es reemplacen per *nit* en l'adaptació valenciana, en què aquest mot passa de les seixanta-tres a les setanta-quatre ocurrences.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Vesprada	0	15	0	14
Tarda	15	0	13	0
Vespre	5	0	12	0
Nit	71	76	63	74

Taula 14. Nombre d'ocurrences de *vesprada, tarda, vespre i nit*

Així, doncs, la distinció entre *vespre* i *nit* desapareix en les adaptacions valencianes dels dos volums, atès que *vespre* no hi presenta cap ocurrencia. D'altra banda, els substantius que han suscitat més canvis són *tarda* i *vespre*, més per raons simbòliques que normatives.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC es defineix *vespre* com «Part del dia compresa entre la tarda i la nit», de manera que el *capvespre*¹¹⁸ és el «Crepuscle vespertí, part de la tarda quan el sol ja s'ha post», tot i que en la segona accepció també pren aquest significat de *tarda*: «Part del dia compresa entre el migdia i el vespre».¹¹⁹ El substantiu *horabaixa* es pot usar tant

¹¹⁸El substantiu *capvespre* no presenta cap ocurrencia en el Corpus *Harry Potter*.

¹¹⁹Cal precisar que, com a franja horària, *migdia* és defineix com «Mig del dia, hora en què el Sol passa pel meridià» (accepció 1.1) i com a «Part del dia compresa entre el matí i la tarda» (accepció 1.2). Com que el migdia horari —les 12.00 h— no es correspon del tot amb el migdia geogràfic (les 14.00 h) als Països Catalans, popularment s'anomena *migdia* qualsevol moment d'aquesta franja temporal. D'altra banda, la *matinada* és el «Començament del dia» i el *matí* s'estén des d'aquest punt fins al migdia.

en el sentit de ‘tarda’ com en el de ‘capvespre’, com a «Crepuscle vespertí». Al seu torn, el mot *vesprada* funciona com a sinònim de *horabaixa*, en la mesura que es refereix a una franja horària més àmplia que arplega, passat el migdia, tant la tarda com el capvespre, entès com ‘crepuscle vespertí’. Quant al substantiu *nit*, doncs, és la «Part del dia solar compresa entre el vespre i la matinada» (accepció 1.1), caracteritzada pel fet que «no hi ha absolutament claror de dia» (accepció 1.2) (IEC, 1995, 2007).

Pel que fa a les fórmules de salutació, en l’entrada de *dia* i de *tarda* del DIEC trobem les UF corresponents: *bon dia* i *bona tarda*, respectivament; en canvi, en l’entrada de *vespre*, i a despit de l’ús viu a Mallorca, no s’hi inclou la fórmula *bon vespre* (Bibiloni, 2012: 87), ni *bona vesprada* en la de *vesprada*, per al cas dels parlars valencians. A més, segons aquest lingüista, les expressions *bones tardes*, primer, i *bona tarda*, després, serien producte de la interferència de l’espanyol, popularitzades a causa de la influència dels mitjans de comunicació, que calquen el sistema de salutacions de la llengua dominant: *buenos días* – *buenas tardes* – *buenas noches* (cf. Calafat, 2010: 92-93), que no s’ajusta del tot al de la majoria de les llengües europees.¹²⁰

Les cinc ocurrencies de *vespre* que documentem en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* (concordances de l’1 a la 5), les quals es reemplacen sempre per *nit* en l’adaptació valenciana, s’ajusten totes a la norma en les dues versions; el context és bastant obert, atès que no s’hi precisa pas el moment horari. En canvi, d’entre les dotze ocurrencies de *vespre* en la versió barcelonina del segon volum, *La cambra secreta*, sí que hi trobem tres ocurrencies com a complement de l’expressió de l’hora; en les concordances 6 i 8 documentem les fórmules *set del vespre* (*seven o’clock* [sense *evening*]) i *vuit del vespre* (*eight o’clock that evening*), que es modifiquen, respectivament, com *set de la nit* i *huit de la nit* en l’adaptació valenciana i, així, s’allunyen de la norma i de la genuïnitat. Per contra, en la tercera concordança en qüestió, la fórmula *dos quarts de vuit del vespre* (*half past seven in the evening*) es transforma en *set i mitja de la vesprada* en la mateixa adaptació, igualment normativa. Les altres nou ocurrencies de *vespre* s’hi substitueixen per *nit* (concordances 1, 3, 4, 5, 7, de la 9 a la 12), com en el primer volum, i també s’adhereixen a la norma perquè els

¹²⁰Per això, Bibiloni defensa l’ús tradicional de l’expressió *bon dia* no només de matí, sinó també d’horabaixa, i reserva l’expressió *bon vespre* a partir del capvespre, és a dir, quan és fosc, mentre que *bona nit* seria la fórmula de comiat, d’acord amb els usos genuïns. La part del dia immediatament posterior al migdia, que en espanyol s’anomena *tarde*, correspondria a l’expressió *après dinar* de la llengua antiga, usada actualment com *després de dinar*. En caure en desús aquesta forma medieval, els mots *vesprada*, al País Valencià, *horabaixa*, a Mallorca, i *capvespre*, a Menorca, hi incorporaren aquest sentit, que s’afegia al de ‘primeres hores del vespre’. De fet, seguint el model de l’italià (*giorno-giornata*), del francès (*jour-journée*) i del català (*diada*), *vesprada* faria referència a la durada del vespre —així com *sera-serata* i *soir-soirée*, respectivament— (Bibiloni, 2018b: s. n.).

contextes resulten bastant oberts. D'entre aquestes, cal destacar la concordança 4, en què es refereix a l'edició d'un periòdic: *el Periòdic Profètic del Vespre (the Evening Prophet)*, adaptada com *El Periòdic Profètic de la Nit*; en aquest cas es juga amb els límits de la norma, sense arribar a desajustar-se'n del tot, car s'entén que l'edició ix a la venda abans que sigui completament fosc.¹²¹

Quant a les fórmules de salutació, *bon vespre* no apareix en cap versió; en el seu lloc, s'usa *bona nit* en el començament de conversa, amb tres i sis ocurrències en el primer i segon volum, respectivament, comunes a les dues versions corresponents. També s'empra en el comiat, amb una i dues ocurrències en el primer i segon volum, respectivament, igualment compartides per les dues versions corresponents. Com que hi ha disset i vint-i-una ocurrències de *evening* en els originals anglesos de *La pedra filosofal* i de *La cambra secreta*, respectivament, constatem que aquest substantiu no s'ha traduït sistemàticament per *vespre* en les versions barcelonines, malgrat que es considerin equivalents, sinó que també s'ha recorregut a *tarda* i a *nit*, segons el cas. Deixant de banda la qüestió de la genuïnitat, aquestes opcions respecten la norma del DIEC. Els altres mots, com *matí* i *migdia*, no han estat mai objecte de modificacions.

Novetats normatives

No trobem cap divergència normativa en el DNV. Nogensmenys, notem que és el substantiu *vesprada* que s'hi estableix com a forma principal, a què es remet no només *tarda*, sinó també *horabaixa*, que hi conserva el sentit de 'capvespre'. Tot i que no s'hi recull tampoc l'expressió *bon vespre*, sí que s'hi inclou *bon dia de vesprada*, juntament amb *bona vesprada*, com a fórmules de salutació per a aqueixa part del dia. Respecte de la fórmula *bona nit*, en el DNV es coincideix amb el DIEC a establir que s'usa durant la nit, és a dir, quan és fosc, però particularment quan hom s'acomiada (AVL, 2016).

D'altra banda, en la GIEC s'equiparen semànticament els mots *tarda*, *vesprada* i *horabaixa* i s'hi diferencien de *vespre* i *a boqueta (de) nit*, també considerats com a sinònims. Així mateix, s'hi admeten les fórmules *bon dia*, *bona tarda* o *bona vesprada* i *bona nit*,

¹²¹Segons els criteris ortotogràfics (IEC, 2017: 111), la preposició *de* s'apostrofa a un article i no s'hi contrau pas, si aquest fa part d'un nom propi que no sigui cap topònim català. Com que en aquest cas es tracta del títol d'una publicació periòdica, convindria apostrofar-lo a l'article i mantenir-ne la majúscula com a primera lletra del títol, tal com ho han fet en l'adaptació valenciana. Ara bé, atès que es tracta d'un periòdic fictici, fruit d'una traducció, caldria aclarir si l'article fa part del títol o no; altrament, l'opció de la versió barcelonina seria la que s'adequaria a la norma, sense haver de menester cap modificació. Al nostre parer, vist que en català l'article sol fer part d'aquest tipus de títols, considerem més idiomàtica l'opció de l'adaptació valenciana. En qualsevol cas, des d'un punt de vista traductològic, es tracta d'una decisió legítima dels agents de traducció: del traductor, primer, i del corrector, després.

estes socialment segons l'ús propi de l'espanyol o del portuguès, tot i que s'hi explica que, tradicionalment, *bon dia* s'usava «per a la franja posterior al migdia» i que *bon vespre*, «que encara es manté en parlars baleàrics i s'està recuperant en parlars del Principat de Catalunya», era la fórmula de benvinguda que hi succeïa (IEC, 2016: 1184-1185).

2.4.1.16 *Volta, vegada i co(l)p*

En l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* trobem vint-i-dues ocurrences del substantiu *volta*, en el sentit de 'vegada'. Aquest mot no pren mai aquest significat en la versió barcelonina. És per això que aquestes vint-i-dues ocurrences són fruit d'haver substituït el substantiu *cop*, en aquest mateix sentit, present en la versió barcelonina, en què s'usa majoritàriament —n'hi trobem noranta-set ocurrences amb aquest significat—. D'altra banda, el mot *vegada*, tot i que formal i estàndard, no ha adquirit pas tant de simbolisme en els parlars valencians. És per això que n'augmenta el nombre d'ocurrences de quaranta-nou, en la versió barcelonina, a noranta-tres, en l'adaptació valenciana. Aquestes quaranta-quatre ocurrences de diferència de *vegada* en l'adaptació valenciana també provenen de la substitució de *cop*. Finalment, en l'adaptació valenciana només resten trenta-una ocurrences de *cop*, que sempre apareix sota la forma *colp*, amb el significat de 'vegada'.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Volta	0	22	0	6
Vegada	49	93 ¹²²	50	79
Cop	97	0	105	0
Colp	0	31	0	70

Taula 15. Nombre d'ocurrences de *volta*, *vegada*¹²³ i *co(l)p*

Les modificacions en el segon volum, *La cambra secreta*, segueixen la mateixa dinàmica que en el primer volum. En l'adaptació valenciana trobem sis ocurrences de *volta*, amb el significat de 'vegada', que hi apareixen després de reemplaçar sis ocurrences de *cop* en la versió barcelonina. El substantiu *vegada* també n'augmenta les ocurrences, tot i que en una proporció menor que en el primer volum. En *La cambra secreta* passem de les cinquanta ocurrences de *vegada* en la versió barcelonina a les setanta-nou de l'adaptació valenciana,

¹²²Entre les ocurrences esmentades, en trobem cinc de *vegà* en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* i una en *La cambra secreta*, en intervencions en estil directe de Hagrid. La transgressió ortogràfica que suposa constitueix un altre exemple encara d'aquesta tècnica literària, que emula la de l'obra original en anglès, per a caracteritzar el registre col·loquial d'aquest personatge (cf. Marco, 2002: 65 i s.; cf. Mayoral Asensio, 1999: 198-200).

¹²³D'entre les ocurrences de *vegada* comptabilitzades en la taula 15, hi trobem les locucions adverbials *de vegades* i *a vegades* —vegeu l'apartat 2.4.8.6, de la p. 229, corresponent a aquestes locucions—.

guanyant-ne vint-i-nou, que també provenen d'haver reemplaçat *cop*. En l'adaptació valenciana del segon volum augmenten les ocurrencies de *cop* respecte de les del primer volum; en el sentit de 'vegada', en *La cambra secreta* en trobem setanta en l'adaptació valenciana, sempre sota la forma *colp*, i cent cinc en la versió barcelonina. Val a dir que el mot *volta* també presenta altres ocurrencies en totes les versions, però no les recollim pas ací perquè hi prenen altres significats.

Ajustament a la norma

D'entre les diverses accepcions de *volta* que trobem en les dues edicions del DIEC, en aquest apartat ens centrem en «Trajecte més o menys tortuós a recórrer» (1.2) i en la sisena, que remet a *vegada* com a forma principal, és a dir: «Dins la idea de repetició d'una acció o d'un esdeveniment, cada cas d'acompliment d'aquesta acció o d'aquest esdeveniment». El mot *cop*, en aquest sentit, també remet en la seva onzena accepció a *vegada* com a forma principal; això és fa extensiu a la forma no principal *colp*, atès que la seva ortografia també és normativa (IEC, 1995, 2007).

Per tant, tots els usos que trobem d'aquests mots en el Corpus *Harry Potter* s'ajusten a la norma. Si bé, la tendència d'utilitzar *cop*, com a sinònim de *vegada*, en les versions barcelonines no s'adheriria del tot amb les preferències del DIEC.

Novetats normatives

No s'hi introdueixen canvis substancials en el DNV pel que fa a aquests mots. Notem que el mot *vegada* es manté com a forma principal de *volta* i que en la primera entrada de *colp*, forma principal de *cop* segons aquest diccionari, no s'inclou cap accepció relativa a *vegada* (AVL, 2016). Això contrasta amb l'ús que se'n fa en les versions valencianes, en què *cop* s'adapta com *colp* però conserva el sentit de 'vegada'.

2.4.1.17 Les variants formals *carbassal/carabassa, cargol/caragol i cranc/carranc*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* s'usa sistemàticament la forma *cargol*, i derivats, mentre que en l'adaptació valenciana s'opta per la forma *caragol*, i derivats. Tanmateix, hi trobem formes derivades que no es mantenen sempre en l'adaptació valenciana, sinó que, com veiem en les concordances 12 i 13 sobre els verbs *encaragolar* i *caragolar*, són, respectivament, modificacions dels verbs *entortolligar* i *retorçar*, presents en la versió barcelonina.

En *La cambra secreta* s'ha seguit aquesta mateixa dinàmica: en la versió barcelonina s'empra la forma *cargol*, i derivats, i es modifica com *caragol*, i derivats, en l'adaptació valenciana. El que crida l'atenció en aquest segon volum, però, és que no s'ha fet pas sistemàticament; com observem en les concordances 1, 2 i 3, no s'ha produït cap canvi en l'adaptació valenciana perquè en la versió barcelonina ja s'utilitza la forma *caragol*, i derivats, trencant-hi la coherència. De fet, en la concordança 2 trobem el terme *escala de caragol* en la versió barcelonina, que contrasta amb el de la setena concordança, escrit *escala de cargol*.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Cargol	11	0	6	0
Caragol	0	11 ¹²⁴	3	9
Carbassa	0	0	0	0
Carabassa	5	5	9	9

Taula 16. Nombre d'ocurrències de *cargol*, *caragol*, *carbassa* i *carabassa*

Pel que fa als mots *carbassa* i *carabassa*, el criteri d'ús és coherent: s'opta sempre per la forma principal de les obres de referència, *carabassa*, en les cinc ocurrències de *La pedra filosofal* i en les nou del segon volum, *La cambra secreta*, tant en la versió barcelonina com en l'adaptació valenciana. Atès que el tractament d'aquests mots és sistemàtic i no hi trobem cap forma derivada, no en presentem pas les concordances en l'annex.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC les formes principals són *caragol* i *carabassa*, i derivats, a les quals remeten, respectivament, les entrades de *cargol* i *carbassa*, i derivats, tot respectant el criteri de diasistemacitat (IEC, 1995, 2007). Tant la variació entre les versions barcelonines i valencianes com les modificacions efectuades en aquestes darreres, per tant, són compreses dins la norma. Nogensmenys, són les adaptacions valencianes que s'adeqüen més a les preferències del diccionari normatiu. A més, l'ús sistemàtic de *carabassa* en totes les versions també respon a aquestes preferències, a diferència del que ha ocorregut amb el de *caragol*. D'altra banda, quant a l'alternança entre *escala de caragol* (p. 242) i *escala de*

¹²⁴Atès que no es tracta pas de substantius, no hi hem inclòs les dues ocurrències dels verbs derivats *caragolar* i *encaragolar*. En canvi, pel mateix motiu, sí que hem comptabilitzat en la taula 3 les ocurrències dels substantius *bescollada* i *clatellada*, perquè comparteixen categoria gramatical amb els mots de què deriven: *bescoll* i de *clatell*, respectivament.

cargol (p. 204), més que d'una desviació de la norma, es tracta d'una incoherència respecte dels criteris seguits en la versió barcelonina de *La cambra secreta*.

Novetats normatives

No hi ha cap canvi normatiu en aquest punt. En el DNV es coincideix tant amb les opcions normatives com amb les preferències amb les dues edicions del DIEC (IEC, 1995, 2007).

No obstant això, sobre les formes *cranc* i *carranc*, tot i que no hi presenten cap ocurrència, sí que cal comentar que el DIEC i el DNV en divergeixen en el tractament en referència a l'animal: en el DIEC tan sols es classifica *carranc* com a adjectiu, mentre que en el DNV també s'accepta com a substantiu, amb el significat d'‘animal’ (AVL, 2016), que en el DIEC només s'atribueix a la forma *cranc*. Així com en el cas de *caragol* i *carabassa*, en el DNV s'estableix *cranc* com a forma principal per qüestions etimològiques i diasistèmiques, però s'hi afegeix una altra entrada de *carranc* amb el significat únic d'‘instrument musical’, d'origen onomatopèic (Alcover & Moll, 1962).

2.4.1.18 Les variants formals *servici/servei*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem dues ocurrències del substantiu *servei*; i en la de *La cambra secreta*, tres. Totes aquestes ocurrències es mantenen sistemàticament en les adaptacions valencianes dels dos volums, en què no apareix mai la forma *servici*.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Servici	0	0	0	0
Servei	2	2	3	3

Taula 17. Nombre d'ocurrències de *servici* i *servei*

Malgrat que no s'ha detectat ni variació ni canvis en les diverses versions relatius a aquest punt, considerem pertinent de comentar-lo igualment, per a documentar que aquesta parella de mots no ha suscitat cap modificació en les adaptacions valencianes, malgrat el simbolisme que la forma *servici* ha adquirit en els parlars sud-occidentals.

Ajustament a la norma

Aquest substantiu presenta dues opcions històricament genuïnes, amb el sufix *-ici* i amb el sufix *-ei*. És per això que en les dues edicions del DIEC s'accepten totes dues com a sinònims plens; ara bé, s'hi estableix *servei* com a forma principal (IEC, 1995, 2007). El tractament que han rebut aquests mots en el Corpus *Harry Potter*, doncs, encaixa plenament amb la norma i amb les preferències de l'estàndard.

Novetats normatives

En el DNV també s'accepten les dues formes com a normatives, tot i que la relació de preferència s'hi inverteix, respecte de la del DIEC, i és *servici* la forma que s'hi estableix com a principal, atesa la major freqüència d'ús en els parlars valencians (AVL, 2016).

Malgrat que només en divergeixen en el sufix, el simbolisme geogràfic dels dos mots és palès. Ara com ara, hi ha autors que els tracten com a geosinònims: *servici*, per al País valencià, i *servei*, per al Principat de Catalunya i les Illes Balears (Lacreu, 2017: 162). Per bé que la freqüència d'ús varia notablement en l'actualitat, històricament es documenten les dues formes a gairebé tots els territoris. A Mallorca, per exemple, hi guanya avui l'ús de *servei*, tot i que socialment es reserva la forma *servici* per a referir-se al servei militar. Siga com vulga, com que es tracta de variants formals, més que no pas de sinònims, Bibiloni (1987: 11) explica que, en aquests casos, una varietat estàndard n'ha de prioritzar una de les dues. En el cas de la varietat estàndard del català, la que s'imposaria és *servei*. En aquest punt, doncs, el Corpus *Harry Potter* hauria superat l'ús simbòlic i la regionalització de la norma.

2.4.2 Adjectius

2.4.2.1 Banyat, mullat, xop, moll, amerat i amarat, i derivats

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem quatre ocurrències de *mullat*, de les quals només se'n conserva una en l'adaptació valenciana (concordança 4), mentre que les altres tres s'hi substitueixen per *banyat* (concordances 1, 2 i 3). L'adjectiu verbal *banyat* només presenta aquestes tres ocurrències en l'adaptació valenciana, mentre que no en comptem cap en la versió barcelonina. Quant a l'adjectiu *amarat*, amb dues ocurrències en la versió barcelonina, es modifica segons la variant *amerat* en l'adaptació valenciana (concordances 5 i 6). Ni *moll* ni *xop* no són presents en cap de les dues versions del primer volum.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Banyat	0	3	0	11
Mullat	4	1	3	1
Xop	0	0	6	1
Moll	0	0	6	0
Amerat	0	2	0	9
Amarat	2	0	7	0

Taula 18. Nombre d'ocurrències dels adjectius verbals *banyat*, *mullat*, *xop*, *moll*, *amerat* i *amarat*, i derivats

Pel que fa al segon volum, *La cambra secreta*, no hi detectem tampoc ocurrències de *banyat* en la versió barcelonina. Sí que hi trobem, però, sis ocurrències de *xop*, de les quals tres se substitueixen per *banyat* en l'adaptació valenciana (concordances 2, 5 i 6), dues s'hi reemplacen per *amerat* (1 i 4) i una s'hi manté (4). També hi ha tres ocurrències de *mullat* en la versió barcelonina, de les quals una es manté en l'adaptació valenciana (concordança 9) i les altres dues s'hi substitueixen per *banyat* (7 i 8). L'adjectiu *banyat*, doncs, arriba així a les onze ocurrències en l'adaptació valenciana. D'altra banda, les sis ocurrències que documentem en la versió barcelonina de l'adjectiu *moll* es canvien per *banyat* en l'adaptació valenciana (concordances de la 10 a la 15), cosa que comporta que *moll* no presenti cap ocurrència en l'adaptació. Finalment, les set ocurrències de *amarat* en la versió barcelonina es transformen totes en la variant corresponent, *amerat*, en l'adaptació valenciana (concordances de la 16 a la 22).¹²⁵

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC es defineix *xop* com «Completament moll» i *moll*, entre altres significats, com «Impregnat d'aigua». D'altra banda, segons aquest diccionari, *mullat*, com a participi de *mullar*, seria el resultat que l'aigua, o un altre líquid, cobreixi una superfície o s'hi adhereixi en penetrar-ne els porus, mentre que *banyat*, com a participi de *banyar*, a més de sinònim de *mullat*, amb el matís d'abundància, també seria el resultat d'haver submergit algú o alguna cosa en l'aigua o un altre líquid durant un temps. Finalment, l'adjectiu *amarat*, participi del verb *amarar*, és el resultat d'haver mullat una cosa de manera que hagi absorbit la major quantitat de líquid possible; també s'hi accepta *amerat*, però és l'altra forma la que hi té consideració de principal, sense cap distinció semàntica (IEC, 1995, 2007).

¹²⁵En la concordança 17 de *La cambra secreta* observem també que *lliscar* s'ha substituït per *esvarar* en l'adaptació valenciana. De (*re*)*lliscar*, en trobem quinze ocurrències tant en el primer volum com en el segon, de les quals se n'han modificades vuit en l'adaptació valenciana del primer volum; en el segon, s'hi modiquen totes. Segons les dues edicions del DIEC i el DNV, *lliscar* és sinònim de *esvarar*, tret de quan aquest es refereix a 'perdre l'estabilitat sobre una superfície llisa', en què seria sinònim de *relliscar* (IEC, 1995, 2007; AVL, 2016).

Així, doncs, pel que fa a la variació, adés explicada, que les ocurrencies d'aquests adjectius presenten en el Corpus *Harry Potter*, els contextos són prou oberts, i els significats extensos a bastament, perquè tots els usos que hi trobem es puguin considerar normatius — vegeu-ne el llistat de concordances en l'annex (p. 451 i s.)—.

Novetats normatives

Quant al recent DNV, cal destacar que, en l'entrada de *moll*, s'hi aporta el matís que una cosa s'ha ablanit a causa de la pluja o el reg. A més, s'hi remet *xop* a *xopat* com a forma principal, definida com «Completament banyat, amerat». Val a dir que no s'hi fa cap diferència entre *mullar* i *banyar* en el sentit d'«adherir-se a la superfície i penetrar els porus» i «reblanir»; ara bé, per a aquest diccionari, seria privatiu de *mullar* el significat que en el DIEC es remet a *sucar*. Pel que fa a les formes *amarat* i *amerat*, és aquesta darrera la que considera com a principal, a l'inrevés que el DIEC (AVL, 2016).

2.4.2.2 Gros, gras, major i gruixut

En *La pedra filosofal* no trobem cap ocurrencia de *gras* en l'adaptació valenciana. Això ha afectat fins i tot alguns noms de personatges, com *el Fra Gras* i *la Senyora Grassa*,¹²⁶ que apareixen com *Fra Gros* i *la Senyora Grossa* en les adaptacions valencianes, fet que altera aquests referents entre els lectors, vista la transcendència de la saga. En l'adaptació valenciana d'aquest primer volum s'empra l'adjectiu *gros* tant en el sentit de 'voluminós' com en el de 'gras' i n'hi comptem fins a vint ocurrencies. D'entre aquestes vint, només cinc ocurrencies són compartides per les dues versions del primer volum (concordances 1, 2, 3, 5 i 13); en aquests casos, l'ús de *gros* en la versió barcelonina es manté en l'adaptació valenciana perquè hi presenta el sentit de 'voluminós'. En canvi, en les altre quinze ocurrencies (concordances 4, de la 6 a la 12¹²⁷ i de la 14 a la 20), l'adjectiu *gros* apareix en l'adaptació valenciana per a substituir l'adjectiu *gras*, que sí que s'usa en les versions barcelonines, amb catorze ocurrencies en aquest sentit; en el cas restant, però, *gras* hi modifica uns altres mots, com l'adjectiu verbal *sortit*, referit a *ulls* (concordança 12).

¹²⁶De fet, *Fra Gras*, el fantasma de la casa Hufflepuff, és *Fat Friar* en l'original, així com la *Senyora Grassa* és la traducció de *the Fat Lady*. En general, l'ús de l'adjectiu *gras* en les versions barcelonines es correspon, literalment, al de *fat* en l'original anglès, mentre que *gros* ho faria al de *big*, distinció que no es conserva pas en les adaptacions valencianes.

¹²⁷En la concordança 7 de *La pedra filosofal*, l'adjectiu *gras* hi apareix derivat, *grassoneta*, i se substitueix pel diminutiu corresponent de *gros*, *grosseta*, en l'adaptació valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Gros	5	20	7	21
Gras	14	0	10	1
Major	0	1	1	1
Gruixut	10	10	12	10

Taula 19. Nombre d'ocurrències de *gros*, *gras*, *major* i *bastant*

Quant al segon volum, *La cambra secreta*, hi documentem una ocurrència de l'adjectiu *grasset*, derivat de *gras* (concordança 21). En aquest cas, no es tracta d'una ocurrència compartida, sinó que modifica l'adjectiu *grassonet* en la versió barcelonina. Tret d'aquesta, no trobem cap altra ocurrència de *gras* en l'adaptació valenciana. Les dotze que presenta aquest adjectiu en la versió barcelonina se substitueixen per *gros* en l'adaptació, en què en comptem fins a vint-i-una ocurrències, que arpleguen tant el significat de 'voluminós' com el de 'gras'. Les set ocurrències de *gros* en la versió barcelonina en què presenta el sentit de 'voluminós' són les que es mantenen en l'adaptació valenciana (concordances de l'1 a la 7).¹²⁸ En canvi, seguint la dinàmica del primer volum, les catorze ocurrències noves de *gros* en l'adaptació valenciana (concordances de la 8 a la 20 i 22)¹²⁹ provenen de substituir l'adjectiu *gras* en deu casos, que sí que s'usa en les versions barcelonines; els quatre casos restants són particulars: en un d'ells s'hi reemplaça l'adjectiu *gran* (11),¹³⁰ en un altre el verb *engreixar* s'hi transforma en la locució *fer gros* (16) i en els dos darrers és l'adjectiu *gruixut* el que s'hi substitueix (17 i 20).¹³¹

Finalment, no hi ha cap ocurrència de l'adjectiu *major* en la versió barcelonina de *La pedra filosofal*. Emperò sí que n'hi apareix una en l'adaptació valenciana, com a resultat d'una modificació estilística: l'oració: «gairebé tota la infància», en la versió barcelonina, es transforma en: «la major part de la infància» en l'adaptació (concordança 21); interpretem

¹²⁸En la concordança 4 de *La cambra secreta* és el substantiu derivat *engrossiment* el que es manté en les dues versions.

¹²⁹En la concordança 17 de *La cambra secreta*, el substantiu *canell* s'ha substituït per *monyica* en l'adaptació valenciana, que en el DCVB es marca, juntament amb la forma *monyeca*, com a hispanisme (Alcover & Moll, 1962). Com que, tot i que té entrada en les dues edicions del DIEC, amb *monyeca* com a forma principal, no hi pren en cap cas el significat de 'canell', aquest ús no era pas normatiu quan es publicaren aquestes traduccions (IEC, 1995, 2007). Pel seu costat, en l'entrada de *monyica* del DNV se'n recullen actualment tots els significats, també el de *canell* (AVL, 2016).

¹³⁰En la concordança 11 de *La cambra secreta*, l'adjectiu *gran*, en la versió barcelonina, i *gros*, en l'adaptació valenciana, s'hi refereix a una mandràgora, un tipus de planta la tija i les arrels de la qual són voluminoses i de forma hominoide. Per això, podem considerar que les dues opcions són normatives, tot i que la de l'adaptació valenciana sembla més adequada, atès que s'hi refereix més aviat al volum que no pas a la mida o a l'edat.

¹³¹Aquestes són les dues ocurrències de *gruixut* que se substitueixen en l'adaptació valenciana de *La cambra secreta*, les altres deu ocurrències resten intactes en les dues versions. A més, val a dir que aquest adjectiu no ha suscitat cap canvi en el primer volum, *La pedra filosofal*, del qual també comptem deu ocurrències en cada versió.

que això és degut a la voluntat d'eliminar l'adverbi *gairebé*. Pel que fa a *La cambra secreta*, la sola ocurrència de l'adjectiu *major* és compartida per les dues versions, en el sintagma: «la major part» (concordança 23).

Ajustament a la norma

L'adjectiu *gros* és definit en la primera accepció de les dues edicions del DIEC com: «Que té un volum considerable, que ultrapassa el volum ordinari», mentre que *gras* significa «Que conté greix» (IEC, 1995, 2007). Seguint aquesta distinció semàntica, les ocurrències en què *gras* se substitueix per *gros* en les adaptacions valencianes, o se'n canvia el significat, o no s'ajustarien pas a la norma.

D'altra banda, la norma que s'estableix en el DIEC diferencia l'adjectiu *major*, 'més gran' i 'més important', de *gran*, 'de més edat' i 'de grans dimensions'. A més, així com l'adjectiu *gran* evoca la idea de dimensions i grandària, *gros* evocaria la idea de volum. Pel seu costat, l'adjectiu *gruixut* es refereix al gruix i no pas a la grossària o al volum. Les ocurrències puntuals d'aquests adjectius que han comportat modificacions en l'adaptació valenciana de *La cambra secreta*, una en el cas de *gran* (concordança 11) i dues en el de *gruixut* (concordances 17 i 20), que s'hi reemplacen per *gros*, s'ajustarien a la norma, atès que els contextos són prou oberts perquè aquests canvis es puguin considerar estilístics, sota l'empara de la norma. Quan el verb *engreixar* s'hi substitueix per la locució *fer gros* (16), en el context es fa referència a la quantitat màxima d'aliments que una persona pot ingerir, no tant en el sentit de cúmul de greix sinó de volum —es tracta de la traducció de *thick*—; per tant, l'adaptació valenciana hi hauria reeixit més que la versió barcelonina. Els usos de *major* són residuals en els dos volums, però s'ajusten a la norma, siguin fruit de modificacions o no. Com que la problemàtica semàntica afecta principalment els adjectius *gros* i *major*, en l'annex presentem les concordances de totes llurs ocurrències en les adaptació valencianes.

Novetats normatives

En la primera accepció de les dues edicions del DIEC (IEC, 1995, 2007) *gros* és definit com «Que té un volum considerable, que ultrapassa el volum ordinari», mentre que *gras* significa «Que conté greix». En el DNV es canvia la distinció semàntica que es fixa en les dues edicions del DIEC entre *gros* i *gras*. Mentre que en l'entrada de *gras* trobem la mateixa definició en el DIEC en la primera accepció, en la tercera se l'equipara a «Gros, gord», com a sinònim, fet que no succeeix pas en el DIEC. Ara com ara, en l'entrada de *gros* de les dues

edicions del DIEC, *estar grossa* es defineix com «Estar prenyada» (tercera accepció) (IEC, 1995, 2007). En canvi, segons el DNV també es podria entendre com ‘estar grassa’; potser és per això que l’oració *estar grossa* no apareix ni en els exemples ni en les accepcions (AVL, 2016). Això implica que, per a aquest diccionari, les ocurrencies de *gras* que se substitueixen per *gros* en les adaptacions valencianes ja no es desviarien pus de la norma avui.

D’altra banda, en el DNV es manté la mateixa distinció semàntica entre l’adjectiu *major*, ‘més gran’ i ‘més important’, i l’adjectiu *gran*, ‘de més edat’ i ‘de grans dimensions’. La sola diferència apareix en el valor relatiu a l’edat: en el DIEC es defineix *gran* com «De més edat» (accepció 2.2), mentre que, en aquest sentit, en el DNV es remet a les accepcions 3-5 de l’adjectiu *major*, com a forma principal. Així, doncs, en l’entrada de *major* del DNV trobem tant el significat ‘més gran que un altre en edat o alçària’ com ‘persona d’edat adulta o avançada’, així com ‘avantpassat’, entre d’altres. En canvi, en el DIEC només trobem, en relació amb l’edat, les accepcions d’«Avantpassat» (cinquena) i de «major d’edat» (tercera), com a expressió legal i administrativa. Per tant, la distinció que s’estableix en el DIEC entre *major*, ‘més gran’ i ‘més important’, i *gran*, ‘de més edat’ i ‘de grans dimensions’, restaria difuminada en el DNV, que tracta aquests dos adjectius com a quasisinònims. Finalment, tant el DIEC i com el DNV coincideixen que l’adjectiu *gran* evoca la idea de dimensions i grandària, mentre que *gros* evocaria la idea de volum; igualment, l’adjectiu *gruixut* es refereix al gruix i no pas a la grossària o al volum.

2.4.2.3 *Grosser* i *groller*

L’adjectiu *groller* presenta dues ocurrencies en la versió barcelonina de *La pedra filosofal*, que són substituïdes per *grosser* en l’adaptació valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Grosser	0	2	0	2
Groller	2	0	4	0

Taula 20. Nombre d’ocurrencies de *grosser* i *groller*

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* trobem quatre ocurrencies de *groller*, de les quals dues es reemplacen per *grosser* en l’adaptació valenciana. Les dues restants que apareixen en la versió barcelonina obeeixen a criteris traductològics i estètics: el títol *Holidays with Hags*, un llibre de l’univers Harry Potter, es tradueix com *Una primavera fent de mainadera a una fera grollera* en la versió barcelonina i *Unes quantes escapades amb*

bruixes condemnades en la valenciana.¹³² Ambdós reproduïxen a la seva manera la comicitat i la repetició fonètica de l'anglès, però l'adjectiu *groller* només apareix en el de la versió barcelonina. Ara bé, l'opció valenciana s'aproximaria més a l'original perquè recorre al substantiu *bruixa*.¹³³ Siga com siga, que l'adjectiu *groller* s'hagi eliminat en les adaptacions valencianes permet de deduir que es tracta d'un mot simbòlicament associat al Principat de Catalunya.

Ajustament a la norma

L'adjectiu *grosser* té entrada en el DIEC1, en què es defineix com «De mena grossa» (primera accepció) i com «Descortès, poc delicat, groller» (segona accepció) (IEC, 1995: 977). És en aquesta segona accepció que en el DIEC es considera sinònim parcial de *groller*, atès que *groller* també hi és definit com «Bast, poc fi, quant al material o al treballat» (primera accepció) i, en sentit figurat, «Grosser» (IEC, 1995: 976). Així, doncs, segons el DIEC1, *groller* es pot aplicar tant a persones com a resultats, mentre que *grosser* sol referir-se només a resultats o acabats, per bé que també es pot fer servir per a persones, en sentit figurat. Per tant, encara que totes les ocurrències de *groller* que trobem en les versions barcelonines es refereixen al caràcter i no pas al resultat o acabat, tots els usos d'aquest corpus s'ajusten a la norma.

Novetats normatives

En el DIEC2 se suprimeix «groller» de la definició de *grosser*: «Descortès, poc delicat» i no s'hi marca pas com a figurat l'ús de *groller* en el sentit de 'grosser' (IEC, 2007). Amb la qual cosa, s'hi accentua més la distinció semàntica entre aquests adjectius respecte del DIEC1. Així, *grosser* sempre es podria utilitzar com *groller*, tant per a acabats com per a persones. En canvi, això no succeiria pas a la inversa, vist que *groller* es reserva per a persones i caràcters. Mentre que en les dues edicions del DIEC els adjectius *grosser* i *groller* es tracten com a sinònims parcials, en el DNV es consideren sinònims plens i s'hi estableix *grosser* com a forma principal, amb l'accepció única de 'sense finor' (AVL, 2016).

¹³²En els dos casos s'usa la preposició *a* davant el títol amb valor locatiu, tant en la versió barcelonina com en l'adaptació valenciana, al marge que un llibre no sigui cap lloc físic i que el mot amb què comença el títol sigui l'article indefinit. Malgrat que l'ús de la preposició *a* sigui normatiu en aquests casos, s'hi tendeix a preferir la preposició *en* (cf. Fabra, 1918 [1933]: 252-253; IEC, 2016: 727-728).

¹³³El substantiu *hag* es pot traduir al català com *bruixa*, vist que en anglès es defineix com «witch» 'bruixa' (tercera accepció) i també hi presenta un ús més pejoratiu: «an ugly, slatternly, or evil-looking old woman» (primera accepció) (Merriam-Webster, s. d.).

2.4.2.4 *Obscur* i *fosc*, i derivats

Gairebé no hi ha cap modificació que afecti aquests adjectius. Tanmateix, resulta interessant d'analitzar-ne l'ús que presenten en cada volum, atès que funcionen com a sinònims, però un és molt més pròxim a l'espanyol que l'altre.¹³⁴ En versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem tan sols una ocurrència de l'adjectiu *obscur*, que es manté en l'adaptació valenciana. De l'adjectiu *fosc*, en comptem vint-i-cinc ocurrències en la versió barcelonina, comunes a les dues versions. En l'adaptació valenciana apareix una ocurrència de *fosc* de més, vint-i-sis en total. Això és degut al fet que el sintagma *negra nit* en la versió barcelonina es transforma en *nit fosca* en l'adaptació valenciana, probablement per qüestions d'idiomacitat: «Mitja hora més tard ja era negra nit i van deixar l'entrenament.»

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Obscur	1	1	3	3
Fosc	25	26	32	32

Taula 21. Nombre d'ocurrències de *obscur* i *fosc*

Quant al segon volum, *La cambra secreta*, comptem tres ocurrències de *obscur* i trenta-dues de *fosc* en la versió barcelonina, compartides per l'adaptació valenciana, sense cap modificació.

Ajustament a la norma

Els adjectius *obscur* i *fosc* són sinònims parcials, atès que l'entrada de *obscur* en les dues edicions del DIEC presenta una accepció privativa: «Humil, no conegut» (segona) (IEC, 1995, 2007). Com que tots els usos que trobem en el Corpus *Harry Potter* prenen el sentit cromàtic, s'ajusten completament a la norma en aquest punt.

Novetats normatives

El tractament d'aquests adjectius en el DNV és força semblant al del DIEC. En aquest cas, però, a més de la mateixa accepció privativa de *obscur* que trobem en el DIEC, n'hi trobem una altra: «Difícil de comprendre, gens clar» (AVL, 2016). Per a tots els altres

¹³⁴No analitzem pas el que hi succeeix amb els substantius associats a aquests adjectius, *obscuritat* i *fosc*, perquè no han suscitat cap modificació. Nogensmenys, pel mateix motiu, val a dir que *obscuritat* presenta una ocurrència en *La pedra filosofal* i una en *La cambra secreta*, compartida per les dues versions corresponents; i que, de *fosc*, en trobem disset ocurrències en el primer volum i vint-i-quatre en el segon, igualment compartides per les dues versions corresponents, la barcelonina i la valenciana.

significats, es remet *obscur* a *fosc*, com a forma principal, en el DIEC2, mentre que en el DIEC1 i en el DNV es fa servir l'adjectiu *fosc* en la definició en què *obscur* pren aquest sentit, però sense arribar establir-hi *fosc* com a forma principal de *obscur* (IEC, 1995: 1299; AVL, 2016)

2.4.2.5 *Petit, menut i xicotet*

L'adjectiu *petit* també ha estat sovint objecte de modificacions, a causa del seu simbolisme, més en el primer volum que no pas en el segon. En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem cinquanta-cinc ocurrences i només se'n conserven quinze en l'adaptació valenciana. N'hi ha trenta-cinc que se substitueixen per *menut* en l'adaptació valenciana i les cinc restants, per *xicotet*.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Petit	55	15	60	31
Menut	0	35	0	20
Xicotet	0	5	0	9

Taula 22. Nombre d'ocurrences de *petit, menut i xicotet*

Quant al segon volum, *La cambra secreta*, en la versió barcelonina trobem seixanta ocurrences de l'adjectiu *petit*, de les quals es mantenen trenta-una en l'adaptació valenciana. En detectem vint que s'hi reemplacen per *menut* i les nou restants, per *xicotet*.

Ajustament a la norma

En el DIEC1 l'adjectiu *xicotet* remet a *petit* com a forma principal, el qual, per als contextos en què apareix en aquest corpus, hi és definit com «Que no ateny les dimensions ordinàries», «De dos o menys germans, el de menys anys» i, com a substantiu, «Persona o animal que està en els primers períodes de la seva creixença» (IEC, 1995: 1898, 1403). D'altra banda, la primera accepció de l'adjectiu *menut* en les dues edicions del DIEC és «De poc volum» i també hi pren, com a substantiu, el significat genèric de *infant*, definit com «Nen, nena» (segona accepció) (IEC, 1995, 2007). Com que els contextos de les ocurrences de *menut* i *xicotet* en les adaptacions valencianes són prou oberts, tant en el sentit del volum com en el de l'edat, tots els usos i modificacions en el Corpus *Harry Potter* s'ajusten a la norma en aquest punt.

Cal comentar un ús vacil·lant en l'adaptació valenciana del primer volum, *La pedra filosofal*. Hi trobem una ocurrencia de l'adjectiu *xicotet* en un context en què sol utilitzar-se

l'adjectiu *menut*: «xiquet xicotet» (p. 24). Aquesta frase, pròpia de l'oralitat dels parlars valencians, tradueix l'anglesa «baby boy» (p. 16) i es consideraria normativa, tant l'adjectiu *xicotet* es refereix a les dimensions com si es refereix a l'edat. En tots els altres casos, en les adaptacions valencianes s'empra *menut* per a expressar l'edat.

Novetats normatives

En el DIEC2 es redirigeix l'adjectiu *xicotet* a *petit* com a forma principal, només, però, a la primera accepció: «Que no arriba a les dimensions ordinàries, a la mesura ordinària, entre les coses de la mateixa espècie» (IEC, 2007). Respecte del DIEC1, doncs, l'adjectiu *xicotet* perdria el significat «De menys edat» (accepció 1.3), que trobem en l'entrada de *petit* del DIEC2. Quant al DNV, l'adjectiu *petit* s'hi defineix com «Menut, xicotet» (primera accepció), però no s'hi arriba pas a establir com a forma principal. Per als contextes d'aquest corpus, en la línia de les dues edicions del DIEC, *menut* també hi pren, com a substantiu, el sentit d'«infant», definit ací com «Xiquet» (segona accepció) i, com a adjectiu, a més del volum, també hi adquireix un valor dimensional: «De poca grandària» (primera accepció) (AVL, 2016). Ara bé, en l'entrada de *xicotet* del DNV trobem les definicions que el DIEC exposa en l'entrada de *petit*, del qual funcionaria com a forma principal en aquest diccionari; per tant, a més de definir les dimensions, l'adjectiu *xicotet* també es refereix en el DNV a l'edat, fet que el diferencia del DIEC.

En resum, usat com a adjectiu, la definició de *menut* en el DIEC se centra en el volum, però en el DNV s'engloba tant el volum com les dimensions. El significat d'«infant» per al substantiu *menut* és comú als dos diccionaris. Quant a l'adjectiu *petit*, no se subordina explícitament a cap forma principal en el DNV, però s'hi defineix com «Menut, xicotet»; amb la qual cosa, cal anar a les seves respectives entrades per a saber-ne més. Per consegüent, la relació de preferència de *petit* i *xicotet* en el DIEC s'inverteix, de fet, en el DNV. Finalment, l'adjectiu *xicotet* pren, a més del valor dimensional, el de l'edat, que no trobem pas en el DIEC. Així, doncs, tots els usos d'aquests adjectius que trobem en el Corpus *Harry Potter* s'ajustarien a la norma, segons l'actual DNV. En canvi, segons el DIEC2, *xicotet* només hi podria substituir *petit* en el sentit dimensional i no pas en el de l'edat.

2.4.2.6 Roí, roïn i dolent

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem onze ocurrències de *dolent*. Solament se'n conserva una en l'adaptació valenciana, en què les deu restants en la versió

barcelonina se substitueixen per *roïn* (sic) en l'adaptació.¹³⁵ Els adjectius *roí* o *roïn** no presenten cap ocurrència en la versió barcelonina.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Roí	0	0	3	3
Roïn	0	10	0	14
Dolent	11	1	14	0

Taula 23. Nombre d'ocurrències de *roí* i *dolent*

El segon volum, *La cambra secreta*, presenta més variació. Trobem catorze ocurrències de l'adjectiu *dolent* i tres de *roí* en la versió barcelonina. Mentre que les tres ocurrències de *roí* es mantenen en l'adaptació valenciana, les catorze de *dolent* s'hi substitueixen per *roïn* (sic).

Ajustament a la norma

L'adjectiu *dolent* presenta un sentit moral, que es recull en les dues edicions del DIEC. Hi és definit com: «Inclinat a fer mal» (accepció 1.1), «entremaliat, indòcil» (accepció 1.2), «Contrari a la llei moral (tercera accepció), «Que no té les qualitats desitjables, mancat de les qualitats que el farien bo a un fi assenyalat o propòsit» (accepció 4.1) i «Contrari al bé d'algú o d'alguna cosa» (accepció 4.2) (IEC, 1995, 2007). En canvi, l'adjectiu *roí* hi presenta una accepció única: «De baixa qualitat, mesquí, menyspreable» (IEC, 1995: 1608) —mesquí desapareix posteriorment en la definició del DIEC2 (IEC, 2007)—. La forma *roïn* no té entrada en cap de les dues edicions del DIEC.

Malgrat que en *La pedra filosofal* totes les ocurrències de *dolent* presentin un sentit moral, se substitueixen per *roïn* (sic) en l'adaptació valenciana. Això les hi allunya de la norma: d'un costat, l'ortografia d'aquesta forma no és pas reconeguda pel DIEC i, de l'altre, en l'entrada de la forma normativa *roí* no es recullen pas totes aquestes accepcions. Si analitzem la sola ocurrència de *dolent* que ha romàs invariable en aquest primer volum (concordança 2), trobem que s'hi refereix a les notes acadèmiques. A més, hi detectem que l'adverbi de polaritat negativa *pas* s'ha canviat per *gens*, cosa que comporta una diferència semàntica: amb *pas* es comunica que les notes no eren bones o acceptables, al contrari del

¹³⁵En la concordança 6 de *La pedra filosofal*: «Dolents, dolents, us agafaran per les dents» (p. 158), l'adjectiu *dolent* hi apareix com a traducció de *naughty*: «Naughty, naughty, you'll get caughty» (p. 170). Així, doncs, seguint l'aproximació de la Teoria de l'escopos de Reiß & Vermeer (1984 [2014]), en la versió barcelonina s'ha representat satisfactòriament en català la rima i el ritme que trobem en l'original en anglès. No obstant això, aquest efecte es perd en l'adaptació valenciana: «Roïns, roïns, us agafaran per les dents» (p. 178), vist que l'adjectiu *dolent* s'hi substitueix per *roïn* (sic).

que hom podia suposar, mentre que amb *gens* s'expressa que les notes no eren dolentes en absolut i que, per tant, eren bastant bones (cf. IEC, 2016: 1309-1210); en el segon cas, doncs, s'entén que les notes eren encara millors que en el primer. Siga com siga, la substitució de l'adverbi *pas* per *gens* en l'adaptació valenciana seria deguda als usos simbòlics, segons els quals *pas* estaria marcat al País Valencià com a principatí.

El segon volum, *La cambra secreta*, contrasta amb el primer en el fet que sí que presenta ocurrències dels dos adjectius, *dolent* i *roí*, en la versió barcelonina. Com que totes les ocurrències de *dolent* se substitueixen per *roïn* (sic) en l'adaptació valenciana (concordances de l'1 a la 12), mentre que les de *roí* hi romanen invariables (13, 14 i 15), l'alternança ortogràfica entre *roí* i *roïn* seria la que en mantindria la distinció semàntica en aquesta versió, baldament també s'allunyi de la norma. En aquest cas, l'adjectiu *dolent* pren sempre un sentit moral, mentre que *roí* pren el sentit de 'menyspreable' en les seves concordances. Aquesta distinció semàntica resulta particularment rellevant en la concordança 15, atès que l'oració «un vulgar muggle roí» (p. 306 i 343) cerca transmetre la idea que és menyspreable, i no pas que tingui inclinació a fer mal. De fet, com en les altres dues ocurrències de *roí*, es tracta de la traducció de l'adjectiu anglès *foul*,¹³⁶ mentre que *dolent* sol ésser-ho de *bad*.

Novetats normatives

En el DNV trobem algunes diferències normatives respecte del DIEC en aquest punt. Per exemple, el sol significat distintiu que s'hi atribueix a l'adjectiu *dolent* és «Afectat per un dolor, malalt» (segona accepció); tots els altres significats, inclosos els de tipus moral, els remet a l'entrada de *roïn* (AVL, 2016). Així, doncs, no només l'ortografia de la forma *roïn* seria normativa per a aquest diccionari, sinó que també s'hi estableix com a forma principal de *roí*, que s'hi tracta com a sinònim ple. Per tant, si ens acollíssim avui a aquest diccionari, la distinció que es mira d'establir en l'adaptació valenciana entre les formes *roí* i *roïn* perdria el sentit.

2.4.2.7 Roig i vermell, i derivats

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem trenta-nou ocurrències de l'adjectiu *vermell*, les quals se substitueixen sistemàticament per *roig* en l'adaptació

¹³⁶Segons el Merriam-Webster (s. d.), l'adjectiu *foul* és definit en l'accepció 3a com «morally or spiritually odious: detestable» i en l'accepció 10 com «being odorous and impure: polluted», significats equiparables als de *roí*, mentre que és *bad* el que pren un sentit més aviat moral.

valenciana, en què no trobem cap ocurrència de *vermell*. També trobem onze ocurrències de l'adjectiu *roig* en la versió barcelonina que no han comportat cap canvi en l'adaptació valenciana (concordances de l'1 a la 6 i de la 9 a la 13), en alguns casos perquè fa part de l'adjectiu compost *pèl-roig*.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Roig	11	50	5	44
Vermell	39	0	42	3

Taula 24. Nombre d'ocurrències dels adjectius cromàtics *roig* i *vermell*, i derivats

Quant a *La cambra secreta*, en la versió barcelonina trobem quaranta-dues ocurrències de *vermell*, la major part de les quals se substitueixen per *roig* en l'adaptació valenciana. Així com en el primer volum, hi documentem cinc ocurrències de *roig* (de l'1 a la 5), normalment relacionades amb l'adjectiu compost *pèl-roig*, en les dues versions. La diferència en aquest segon volum, respecte del primer, és que sí que hi documentem tres ocurrències de *vermell* que es mantenen en l'adaptació valenciana (de la 7 a la 9).

Per a analitzar-ne l'ajustament a la norma, recollim en l'annex el llistat de concordances de les ocurrències de *vermell*, en les adaptacions valencianes, i de *roig*, en les versions barcelonines.

Ajustament a la norma

Al contrari del que el discurs social en diria per l'alt grau de simbolisme que han pres aquesta parella de mots, no es tracta pas de dos sinònims plens, atès que les entrades que presenten en els diccionaris normatius no comparteixen pas totes les accepcions. En les dues edicions del DIEC no s'estableix pas una distinció clara entre *roig* i *vermell*; en l'entrada de *roig* es remet a *vermell* com a forma principal per a les seves dues primeres accepcions: «Del color de la sang arterial, de les roselles» i «Color vermell, situat en l'extrem de l'espectre solar, tocant el color de taronja» —«tocant a l'ataronjat», en el DIEC2— (IEC, 1995, 2007). És, doncs, en el sentit d'aquesta primera accepció que trobem la locució verbal *posar-se vermell* —de manera explícita en el DIEC2—. Per tant, també s'hi consideraria normativa la variant *posar-se roig*, encara que la forma principal en les dues edicions seria *enrojolar-se*. D'altra banda, quant a l'espectre cromàtic, es defineix *roig* amb dues accepcions privatives: «Vermell, tirant a groc» i «Dit del cabell o pèl que, a causa d'una pigmentació característica de la melanina, és de color roig» (IEC, 1995: 1698); després de la primera accepció, també

s’hi recull *vermell* com a sinònim, en un sentit més genèric. Deixant de banda els altres significats,¹³⁷ en aquest apartat ens centrarem en la seva semàntica com a pigment.

En resum, atenent a l’espectre cromàtic, en el DIEC s’atribueix a *vermell* —també a *roig*, però com a forma no principal— les tonalitats més vives, ‘el color de la sang arterial i de les roselles’, tirant al taronja; mentre que s’hi associa a *roig*, de manera exclusiva, unes tonalitats menys vives, ‘el color dels cabells o de l’argila’ —vegeu l’entrada de *roig* del DCVB (Alcover & Moll, 1962)—, que tiren al groc i que poden arribar a prendre una tonalitat com més va més intensa, quasi marronenca.

Per tant, pel que fa a les tretze concordances del primer volum, *La pedra filosofal*, en què l’adjectiu *roig* és compartit per les dues versions (de l’1 a la 13),¹³⁸ totes s’ajusten a la normativa i a la genuïtat, perquè s’hi fa referència a una tonalitat groguenca, tret de la 13. A més d’aquesta darrera, cal comentar tres casos particulars de *roig* en què no es tracta pas del color dels cabells amb l’adjectiu compost *pèl-roig*.

En la concordança 13 trobem una ocurrència de l’adjectiu *roig* que, tot i no haver suscitat cap canvi en l’adaptació valenciana, resta allunyada de la norma. Es tracta de l’adjectiu amb què es qualifica la pedra filosofal: *roja*. En anglès s’usa el color *blood-red*, és a dir, ‘vermell fosc’, una tonalitat intensa que, també gràcies al film, sabem que és més propera al marró porpra que no pas al marró groguenc, com sí que ho seria el roig. Per això, hauria estat preferible de traduir-lo en aquest context per algun matís del *vermell*. Com que la versió barcelonina es va publicar uns anys abans del film, interpretem que es va traduir com *roig*, en un primer moment, per la voluntat de desmarcar-se de les altres tonalitats que hi havien aparegut.

La concordança 7 és un altre dels casos particulars. S’hi fa referència a un *Remembrall*, traduït com *recordatori* en català: un objecte que canvia de color si el posseïdor oblida alguna cosa. Tant en la versió barcelonina com en l’adaptació valenciana trobem que, si l’objecte torna de color *roig*, significa que hi ha hagut un oblit. Es tracta d’una altra desviació de la norma, atès que en l’original en anglès es parla del color *scarlet* ‘escarlata’, una mena de vermell viu, doncs, que tira a l’ataronjat; de fet, en el DIEC es defineix *escarlata* com «Un vermell viu» (IEC, 1995, 2007).

¹³⁷Per exemple, l’accepció: «Esquerrà» (IEC, 1995, 2007), que Bibiloni (2012: 18 i s.) ja assenyala com a hispanisme, si més no en els parlars orientals.

¹³⁸D’acord amb la norma (Fabra, 1918 [1933]: 176), en la concordança 1 de *La pedra filosofal* manca el pronom feble *hi* en les dues versions: en l’oració «La porta del compartiment es va obrir i el pèl-roig petit va entrar», de la versió barcelonina, se substitueix l’adjectiu *petit* per *menut* en l’adaptació valenciana, però no s’hi afegeix el clíctic *hi* al verb *entrar*, que requereix un CCL, *al compartiment*, que no hi és explícit.

També cal comentar la concordança 8 (taula 25), atès que en la versió barcelonina s'usa tant *roig* com *vermellós* i en l'adaptació valenciana es recorre a *roig* i *rogenc*. En aquest cas els adjectius es fan servir en la descripció d'un centaure; en anglès s'usa *red* per referir-se al color dels cabells i *reddish* per al de la cua, després de d'especificar que el cos de cavall era d'una tonalitat *gleaming chestnut*, traduït com *castany*. Les dues versions coincideixen, encertadament, a dir que, respecte dels cabells, el centaure és *pèl-roig*; per contra, pel que fa a la cua, només seria l'adaptació valenciana la que hi hauria reeixit. En anglès, l'adjectiu *reddish*, quan es refereix a les cues dels animals, designa un pigment semblant al color de l'argila, més que no pas al de la rosella; de fet, en aquests contextos, sovint s'acompanya, més específicament, de l'adjectiu *brown* 'marró': *reddish brown tail*. Si tenim en compte que el centaure és *pèl-roig* i que el pelatge del cos és *castany*, és lògic, com trobem en l'adaptació valenciana, que la cua sigui més roja que no pas vermella.¹³⁹

Text de partida (TP)	Text d'arribada ₁ (TA ₁) Empúries (Barcelona)	Text d'arribada ₂ (TA ₂) Tàndem (València)
—was it a man, or a horse? To the waist, a man, with red hair and beard, but below that was a horse's gleaming chestnut body with a long, reddish tail.	¿Era un home o un cavall? Fins a la cintura, era un home, pèl-roig i amb barba, però sota el tors tenia un cos de cavall de color castany amb una cua llarga i vermellova.	Era un home o un cavall? Fins a la cintura, era un home, pèl-roig i amb barba, però sota el tors tenia un cos de cavall de color castany amb una cua llarga i rogenca.

Taula 25. Concordança 8 dels adjectius cromàtics *roig* i *vermell* de *La pedra filosofal*

Finalment, a banda d'aquestes concordançes en què l'adjectiu *roig* és compartit per les dues versions, documentem la concordança 14, en què trobem una ocurrència de *vermell* en la versió barcelonina que, tot i que també s'ha substituït per *roig* en l'adaptació valenciana, és diferent de totes les altres: «El Ron tenia la cara tan vermella com els cabells» (p. 108). Es tracta de la traducció de «Ron's face was as red as his hair» (p. 116). L'anglès, sense diferenciar semànticament les dues tonalitats en aquest context, estableix un paral·lelisme entre el color de la cara i el dels cabells, vist que aquest personatge és *pèl-roig*. En la versió barcelonina s'empra en diversos casos l'expressió *posar-se vermell*, adés explicada, sempre modificada com *posar-se roig* en l'adaptació valenciana. Encara que s'ha intentat de mantenir el mateix adjectiu en aquesta concordança, *vermell* no pot pas fer-se servir per a un color natural dels cabells. D'acord amb el DIEC, *roig* pot usar-se com *vermell*, però *vermell* no funciona pas sempre com *roig*, vet-ne aquí un exemple. Per això, malgrat que cap de les dues

¹³⁹De fet, Colomina (1985: 206) explica que en tot el valencià meridional alacantí no es fa pas la distinció entre *ros* «color entre el castany clar i el groc d'or (dit del pèl del cabell)» i *roig* «vermell tirant a groc (dit del pèl, del cabell)», car s'usa aquest darrer per als dos casos.

versions no es mostri la distinció genuïna entre *roig* i *vermell*, l'adaptació valenciana s'ajusta a la norma, a diferència de la versió barcelonina. A fi de conservar-hi la genuïtat i l'adhesió a la norma, ens permetem de suggerir altres opcions, com *El Ron tenia la cara tan vermella com rojos els seus cabells* o *El Ron s'havia enrojolat tant com els seus cabells*.

Pel que fa a *La cambra secreta*, trobem tres ocurrences de *vermell* en la versió barcelonina que sí que es mantenen en l'adaptació valenciana. Totes tres s'ajusten a la norma en les dues versions: *posar-se vermell* (7), *plomatge vermell i daurat* (8) i *llum vermella* (9). Encara que en la concordança 7 s'hi manté l'adjectiu *vermell*, hi ha altres ocurrences de la mateixa locució verbal, *posar-se vermell*, que s'adapten normativament amb l'adjectiu *roig* en l'adaptació valenciana. Respecte de la concordança 8 es tracta del plomatge del fènix combina el *vermell* i el *daurat* —*red and gold* en l'original en anglès—; com que són tonalitats vives en què el *vermell* és més pròxim al groc ataronjat que no pas al groc emmarronit, s'entén que es mantingui així en les dues versions.

Quant a les cinc ocurrences de *roig*, també comunes a les dues versions, hi ha un cas particular en la concordança 2 que cal comentar: es tracta d'un llibre de text, titulat en anglès com *The Adventures of Martin Miggs, the Mad Muggle* i traduït com *Les aventures de Muci Roig, el muggle boig*; la tècnica de traducció prioritza, així, la sonoritat a la semàntica (cf. Reiß & Vermeer, 1984 [2014]). Les altres quatre ocurrences de *roig* es refereixen al color dels cabells, sempre com a part de l'adjectiu compost amb *pèl* (1, 3, 4 i 5) i s'ajusten igualment a la norma. En relació amb la tonalitat dels cabells, cal comentar la concordança 6, en què l'adjectiu *vermell* en la versió barcelonina es desvia de la norma i, per això, se substitueix per *roig* en l'adaptació valenciana. En aquest cas, a diferència de tots els altres del segon volum, es tracta d'una correcció, perquè la tonalitat natural d'uns cabells no és vermella, sinó roja, i en la versió barcelonina trobem que «el poc cabell que li quedava era tan vermell com el de qualsevol dels seus fills» (p. 42) (concordança 6). Com que, gràcies al context, sabem que es tracta d'una família de pèl-rojos, caldria traduir com *roig* l'adjectiu *red* en aquesta oració: «the little hair he had was as red as any of his children's» (p. 39).

Novetats normatives

Mentre que en l'entrada de *roig* del DIEC1 l'accepció «Vermell» apareix en segon lloc, després de l'accepció privativa «Vermell, tirant a groc» (IEC, 1995: 1608), en el DIEC2 *vermell* s'instaura com a forma principal de *roig* en les seves dues primeres accepcions (IEC, 2007). La distinció cromàtica, doncs, és recollida d'una manera més explícita en el DIEC1.

En la línia de les dues edicions del DIEC2, en el DNV no es mostra tampoc una distinció clara entre *roig* i *vermell*. Hi trobem, però, algunes diferències: la relació de preferència s’hi inverteix i la forma principal hi esdevé *roig*, en comptes de *vermell*. Tot i que els dos adjectius cromàtics també hi reben el tractament de quasisinònims, en el DNV se’n simplifica més la distinció: cal anar a l’entrada de *roig*, com a forma principal, per a trobar-ne totes les definicions; en l’entrada de *vermell* simplement es remetent a *roig* totes les accepcions en què es consideren equivalents semànticament, segons l’ús social majoritari en els parlars valencians¹⁴⁰ (AVL, 2016). Així, com en les dues edicions del DIEC, *vermell* sempre es pot substituir normativament per *roig*, però no pas sempre a l’inversa, atès que *roig* sí que presenta significats privatis. Nogensmenys, si *vermell* es percep com un adjectiu prescindible, podria reforçar-ne els usos simbòlics que adscriuen *vermell* al Principat de Catalunya i *roig* al País Valencià, tot obviant-ne la realitat lingüística.

2.4.2.8 Les variants formals *huit/vuit*, *dèsset/disset*, *dihuit/divuit* i *dènou/dinou*

Les diverses formes lingüístiques d’aquests numerals han suscitat modificacions en les adaptacions valencianes. No obstant això, no se segueix un criteri del tot clar en el primer volum. En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem sempre la forma *vuit*, que hi presenta dues ocurrències com a adjectiu, concretament en referència a l’edat: en un cas es tracta d’un context informal, un diàleg, i en l’altre és més formal, perquè hi apareix com a extret d’una notícia. Aquestes dues ocurrències no es modifiquen pas en l’adaptació valenciana. Per contra, n’hi ha una de la forma *huit*, com a substantiu, que es refereix a l’expressió d’una hora, *les huit i mitja*, que apareix en l’adaptació valenciana perquè prové modificar la fórmula *dos quarts de nou* que trobem en la versió barcelonina, en un context igualment formal, atès que es tracta de la veu narradora. La vacil·lació entre *huit* i *vuit* en l’adaptació valenciana, doncs, no sembla obeir a cap criteri diafàsic. De *dinou* o *dènou*, en canvi, no en trobem cap ocurrència, però sí que n’hi ha dues de *disset* en la versió barcelonina que es canvien per *dèsset* en l’adaptació valenciana, en què es refereix a una quantitat de diners —en *sickels*—.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i> Ver. barcelonina	Adap. valenciana	<i>La cambra secreta</i> Ver. barcelonina	Adap. valenciana
--------------------	---	------------------	--	------------------

¹⁴⁰Per exemple, Colomina documenta l’ús habitual de *vermell* «en alguns pobles situats a prop de la línia Biar-Bussot, sobretot al Nord —la Canyada, Castalla, Tibi, Xixona, la Torre, Finestrat, la Vila— però també al Sud —Petrer, Monòver—. En aquestes dues darreres localitats *vermell* es troba en competència amb *encarnat*, usat sobretot pels jòvens» (Colomina, 1985: 206-207).

Huit	0	1	0	10
Vuit	2	2	10	0
Dèssset	0	1	0	0
Disset	1	0	0	0
Díhuit	0	0	0	0
Divuit	0	0	0	0
Dènou	0	0	0	0
Dinou	0	0	2	2

Taula 26. Nombre d'ocurrències dels numerals: *huit* i *vuit*, *dèssset* i *disset*, *díhuit* i *divuit* i *dènou* i *dinou*

Quant al segon volum, *La cambra secreta*, les modificacions són més sistemàtiques en aquest punt. Les deu ocurrències que trobem en la versió barcelonina de la forma *vuit*, en tot tipus de contexts, es canvien sistemàticament per la forma *huit* en l'adaptació valenciana. Emperò, tot i que no hi ha ocurrències de *disset* o *dèssset*, sí que n'hi trobem dues de *dinou*, en diàlegs informals, que es mantenen en l'adaptació valenciana. Les formes *divuit* i *díhuit* no presenten ocurrències en cap dels dos volums.

Ajustament a la norma

Com hem vist, en les versions barcelonines s'usen sempre les formes *vuit*, *disset* i *dinou*. En l'adaptació valenciana del primer volum es vacil·la entre l'ús de *huit* i *vuit*, però s'hi prefereix la forma *dèssset*. En la del segon volum s'opta sistemàticament per la forma *huit* i s'hi prefereix, com en la versió barcelonina, la forma *dinou*.

Totes aquestes opcions s'ajustaven a la norma quan es publicaren aquestes traduccions. Les formes *vuit*, *disset*, *divuit* i *dinou* s'estableixen com a principals en les dues edicions DIEC (IEC, 1995, 2007). Tot i que les formes *díhuit*, *dèssset* i *dènou* no tenien pas entrada en el DIEC1 (IEC, 1995), a diferència de *huit* i de les formes baleàriques *desset*, *devuit* i *denou*, l'IEC (1999: 21) sí que les reconeixia totes en la *Proposta per a un estàndard oral* i, juntament amb les formes baleàriques, les atribuïa a l'àmbit restringit. Així, doncs, les formes que s'empren en les versions barcelonines són les que es consideren d'àmbit general. Això mateix s'aplicaria també a les diverses opcions normatives dels cardinals corresponents, però no se'n troba cap en el Corpus *Harry Potter*.

Novetats normatives

En el DIEC2 no s'introdueixen gaires canvis normatius en aquest punt respecte del DIEC1. Ara bé, les formes *díhuit* i *dènou*, que no apareixen en el DIEC1, ja tenen entrada en el DIEC2, com a formes secundàries (IEC, 2007), seguint la *Proposta per a un estàndard oral* de l'IEC (1999: 21). Per això, també hi tenen entrada avui, igualment com a formes secundàries,

les baleàriques *desset*, *devuit* i *denou* (IEC, 2007). En l'actual DNV trobem totes les formes de que tenen entrada en el DIEC2, però s'hi inverteix la relació de preferències i les que s'hi consideren principals són les més esteses oralment en els parlars valencians: *huit*, *díhuit*, *dèssset* i *dènou*. Per contra, a diferència de l'IEC, s'hi reconeix com a normativa la forma secundària *dèneu* (AVL, 2016).

2.4.3 Verbs

2.4.3.1 Acostar, apropar i aproximar

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem trenta-tres ocurrencies de *apropar*. En l'adaptació valenciana aquest verb en disminueix nou i hi presenta vint-i-quatre ocurrencies. Aquestes nou ocurrencies de *apropar* se substitueixen en l'adaptació valenciana per *acostar*. Quant al verb *acostar*, en comptem onze ocurrencies en la versió barcelonina i vint-i-tres en l'adaptació valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Acostar	11	23	27	33
Apropar	33	24	33	29
Aproximar	0	0	1	1

Taula 27. Nombre d'ocurrencies de *acostar*, *apropar* i *aproximar*

En *La cambra secreta* detectem la mateixa dinàmica, tot i que no d'una manera tan contundent. En la versió barcelonina trobem vint-i-set ocurrencies de *acostar*, que n'augmenten sis en l'adaptació valenciana, fins a arribar-hi a les trenta-tres. Del verb *apropar*, en canvi, n'hi ha trenta-tres ocurrencies, i en disminueix quatre en l'adaptació valenciana, en què li resten vint-i-nou ocurrencies. El verb *aproximar*, però, només n'hi presenta una, comuna a les dues versions. Així, doncs, en aquest segon volum, tan sols quatre ocurrencies del verb *apropar* es reemplacen per *acostar* en l'adaptació valenciana. Aquestes modificacions suggereixen que el verb *apropar* presenta una freqüència d'ús baixa al País Valencià, on es vincularia socialment al Principat de Catalunya.

Ajustament a la norma

En el DIEC1 es defineix *apropar* com «Acostar, aproximar» i el verb *aproximar* s'hi remet, directament, a *acostar* com a forma principal (IEC, 1995: 140, 141). Atès que aquests verbs no presenten cap distinció semàntica entre si, els usos i modificacions tant en les

versions barcelonines com en les adaptacions valencianes, en els dos volums, resten dins la norma. Com que es tracta de sinònims plens, no en presentem pas les concordances en l'annex.

Novetats normatives

En el DIEC2 (IEC, 2007) es va una passa més enllà i, com en el DNV (AVL, 2016), es redirigeix tant *apropar* com *aproximar* al verb *acostar* com a forma principal.

2.4.3.2 Afonar i enfonsar

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem sis ocurrences del verb *enfonsar*, de les quals quatre es mantenen en l'adaptació valenciana (concordances de la 4 a la 7) i dues s'hi substitueixen per *afonar* (concordances de l'1 a la 3). Quant al verb *afonar*, no en trobem cap ocurrència en la versió barcelonina, però en comptem tres en l'adaptació valenciana, de les quals dues es corresponen amb les modificacions del verb *enfonsar* suara comentades i l'altra és una substitució del verb *ensorrar* en la versió barcelonina (concordança 2).

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Afonar	0	3	0	0
Enfonsar	6	4	11	11

Taula 28. Nombre d'ocurrences de *afonar* i *enfonsar*

En la versió barcelonina del segon volum, *La cambra secreta*, comptem onze ocurrences de *enfonsar*, que no han suscitat cap canvi en l'adaptació valenciana, en què el verb *afonar* no presenta cap ocurrència.

Ajustament a la norma

Els verbs *afonar* i *enfonsar* no presenten cap distinció semàntica entre si. En les dues edicions del DIEC s'estableix *enfonsar* com a forma principal (IEC, 1995, 2007). Per tant, tots els usos que trobem en els dos volums són normatius, amb modificacions o sense.

Nogensmenys, constatem que no s'ha seguit cap criteri semàntic en *La pedra filosofal* a l'hora de substituir dues ocurrences de *enfonsar* en la versió barcelonina per *afonar* en l'adaptació valenciana, atès que s'hi refereix a l'estat emocional dels personatges (concordances de 1 i 3). El mateix significat pren el verb *enfonsar* en la concordança 4, en què es conserva en les dues versions. En canvi, en les tres concordances restants en què

enfonsar s’hi manté (5, 6 i 7), aquest verb hi pren un sentit físic: ‘(fer) anar cap al fons’ (IEC, 1995, 2007). Només resta per comentar la concordança 2, en què el verb *ensorrar* en la versió barcelonina se substitueix per *afonar* en l’adaptació valenciana: tot i que els dos verbs són normatius i es tracta d’una modificació més aviat estilística, *afonar* seria semànticament més acurat, atès que s’hi refereix al mar i, segons el DIEC, *ensorrar* significa ‘enfonsar a la sorra’, i no pas en un líquid.

En *La cambra secreta* les deu ocurrencies de *enfonsar* també presenten tant un sentit físic com un de figurat. Igualment, totes s’ajusten a la norma i no s’hi ha efectuat cap modificació. D’aquest segon volum, doncs, no cal presentar-ne les concordances en l’annex.

Novetats normatives

En el DNV no trobem cap diferència normativa respecte de *afonar* i *enfonsar*. Ara bé, al contrari que en el DIEC, és *afonar* el verb que s’hi estableix com a forma principal (AVL, 2016).

2.4.3.3 Agarrar, agafar, atrapar i enxampar

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem divuit ocurrencies del verb *enxampar*, que se substitueixen íntegrament per *agafar* en l’adaptació valenciana. També n’hi ha una del verb *agafar*, en la veu narradora, que s’hi reemplaça per *agarrar* en l’adaptació valenciana: «Va agarrar una aixeta i la va llançar tan fort com va poder contra la paret» (p. 196). El verb *agarrar* no presenta cap ocurrencia en la versió barcelonina.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Agarrar	0	1	0	1
Agafar	133	152	153	165
Atrapar	8	8	9	18
Enxampar	18	0	18	0

Taula 29. Nombre d’ocurrencies de *agarrar*, *agafar*, *atrapar* i *enxampar*

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* també comptem divuit ocurrencies del verb *enxampar*, igualment desaparegudes en l’adaptació valenciana, però en aquest segon volum hi ha hagut diverses opcions per a reemplaçar-les. Així, doncs, en l’adaptació valenciana s’ha canviat per *atrapar*, en nou casos (concordances 4, 5, de la 10 a la 13, 15, 16 i 18); *agafar*, en vuit (concordances 2, 3, de la 6 a la 9, 14 i 17); i *agarrar*, en un (1).

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC es defineix *enxampar* com «Atrapar», especialment amb un efecte sorpresa (IEC, 1995, 2007). Per tant, el fet d’haver substituït totes les ocurrencies del verb *enxampar* per *agafar* en les adaptacions valencianes no suposa cap desviació de la norma, per bé que, d’acord amb la semàntica, hauria estat més acurat reemplaçar-lo en aquests contextos per *atrapar*. Si més no, aquestes modificacions sí que són força reveladores del simbolisme que des del País Valencià se li hauria atribuït al verb *enxampar*.

D’altra banda, el verb *agarrar*, en l’ús transitiu, hi presenta un significat distintiu: ‘agafar fortament’ (IEC, 1995, 2007). Aquest verb tan sols presenta una ocurrencia en cadascuna de les adaptacions valencianes. En la de *La pedra filosofal* apareix com a substitució del verb *agafar* en l’oració següent: «Va agafar una aixeta i la va llançar tan fort com va poder contra la paret» (p. 174).¹⁴¹ En la de *La cambra secreta* reemplaça el verb *enxampar* i es tracta del sol cas en què aquest verb no s’hi substitueix pas per *agafar* (concordança 1). Per tant, en l’adaptació valenciana del primer volum es respecta en aquest context l’especificitat semàntica del verb *agarrar*, d’acord amb la norma; en canvi, en la del segon es difumina aquesta distinció en un registre més aviat formal, atès que es tracta de la veu narradora i els verbs *enxampar* i *agarrar* no són pas sinònims plens.

Novetats normatives

En el DNV no s’introdueix cap canvi normatiu respecte dels verbs *enxampar* i *atrapar*. Ara bé, s’hi simplifiquen les definicions, atès que ambdós s’hi consideren sinònims plens i s’hi estableix *atrapar* com a forma principal (AVL, 2016). En la mateixa línia, pel que fa al verb *agarrar*, en el DNV també se’n presenta el significat distintiu d’‘agafar fortament’, però en la primera accepció s’inclouen els usos que no presenten el matis semàntic ‘fortament’

¹⁴¹També cal comentar, respecte del verb *atrapar*, una oració de *La cambra secreta* en què el verb es manté, però s’hi ha transformat la resta del context, canviant-ne el sentit: així, «Vaig trobar tan intel·ligent la manera com va atrapar l’últim drac amb una xarxa de pescar» en la versió barcelonina (p. 164) esdevé «Vaig trobar tan intel·ligent la manera com va atrapar l’últim dimoni amb un colador de te» en l’adaptació valenciana (p. 182). Es tracta de la traducció de «So clever, the way you trapped that last one with the tea-strainer» (p. 172), en què es refereix a un llibre fictici titulat, en l’original en anglès, *Gadding with Ghouls* (p. 171), traduït en la versió barcelonina com *Un bivac amb un drac eslovac* (p. 164), en què s’ha prioritzat l’efecte estètic del joc fonètic, seguint la Teoria de l’escopos de Reiß & Vermeer (1984 [2014]), i s’ha adaptat en la versió valenciana com *De viatge amb poni amb la colla d’un dimoni* (p. 182), en què, sense descurar l’efecte de la repetició de fonemes, també s’ha mirat de traslladar el significat del títol, atesa la especificitat del context, car *ghoul* significa ‘dimoni necròfag’. En aquest cas, per tant, la solució de l’adaptació valenciana s’aproximaria més a l’original.

d'acord amb els parlars valencians; per a aquests casos s'hi remet a *agafar* com a forma principal (AVL, 2016).

2.4.3.4 *Alçar* i *aixecar*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem vuitanta-cinc ocurrencies del verb *aixecar* i tan sols cinc del verb *alçar*. Totes les ocurrencies de *aixecar* desapareixen en l'adaptació valenciana, en què se substitueixen pel verb *alçar*. Les ocurrencies de *alçar* també es mantenen en l'adaptació valenciana, tret d'una, en forma d'interjecció: «Alça!» (p. 96),¹⁴² que es modifica com «Fiiixa't!» en l'adaptació valenciana (p. 109), sense el clític *hi* i amb transgressió ortogràfica— (concordança 3); en contrapartida, aquesta ocurrencia es compensa amb una altra de *alçar* que apareix de bell nou en l'adaptació valenciana en forma de participi: «amb la vareta enlaire» en la versió barcelonina s'hi modifica com «amb la vareta alçada» (concordança 6).

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Alçar	5	90	8	121
Aixecar	85	0	113	0

Taula 30. Nombre d'ocurrencies de *alçar* i *aixecar*

Igualment, en la versió barcelonina de *La cambra secreta* trobem cent tretze ocurrencies del verb *aixecar*, que se substitueixen íntegrament pel verb *alçar* en l'adaptació valenciana, en què se sumen a les vuit ocurrencies d'aquest verb compartides per les dues versions.

Ajustament a la norma

En el DIEC1 els verbs *alçar* i *aixecar* són tractats com a sinònims parcials. Pel que fa als significats que atenyen els contextos d'aquest corpus, *alçar* hi és definit com: «Portar a un nivell més alt», tant en un sentit més físic, «Alçar un pes», com no tan físic, «Alçar la vista, la mirada, els ulls»; també s'hi inclouen els significats «Llevar-se del llit» i «guardar, desar», així com «Apujar», «Augmentar l'alçària», «edificar» i «Tenir d'alt», entre d'altres (IEC, 1995: 72). En els casos en què són intercanviables, és a dir, quan l'elevació comporta una pèrdua de contacte, s'hi estableix *aixecar* com a forma principal. Així, doncs, *aixecar*

¹⁴²La interjecció *alça* té entrada pròpia en tots els diccionaris normatius: DIEC1, DIEC2 i DNV (IEC, 1995, 2007; AVL, 2016). En la GIEC es classifica com a interjecció impròpia d'admiració i incredulitat (IEC, 2016: 1288, 1290).

presenta en el DIEC1 un sentit més físic, vist que significa: «Separar (una cosa) d'una altra sobre la qual descansa», «Enlairar», «posar-se dret», «llevar-se» i «Rebel·lar-se, agafar les armes», entre altres accepcions privatives (IEC, 1995: 65).

En conseqüència, si el verb *aixecar* desapareix en les adaptacions valencianes, a favor de *alçar*, tal com ha succeït en els dos volums, s'hi esvaeix la distinció semàntica, fet que aprofundeix en la norma difusa. Emperò tots les usos i modificacions que trobem en les dues versions dels dos volums juguen amb les diverses opcions normatives i, per tant, no se'n desvien en cap cas. Siga com vulga, tant les versions barcelonines com les adaptacions valencianes presenten usos que en el DIEC1 s'accepten, però no pas de forma preferent. Ara com ara, cal destacar una ocurrència del verb *alçar* en el sentit de 'rebel·lar-se' compartida per les dues versions en *La pedra filosofal* (concordança 5), accepció que es defineix en l'entrada del verb *aixecar*; així com la concordança 6 d'aquest primer volum, en què es reemplaça *aixecar el cap* en la versió barcelonina per *alçar el cap* en l'adaptació valenciana, d'acord amb la norma, atès que s'hi porta a un nivell més alt sense separar-se'n ni guanyar en altura.¹⁴³ Quant al segon volum, *La cambra secreta*, també trobem un ús del verb *alçar* compartit per les dues versions, en què el verb *aixecar* seria preferent, atès que s'hi perd el contacte en posar-se dret del lloc on s'està assegut (concordances 1 i 2).

Novetats normatives

Els verbs *alçar* i *aixecar* presenten més punts de coincidència en el DIEC2, en què passarien a considerar-se quasisinònims. Així, es transfereixen a l'entrada de *aixecar* els significats següents: «Posar dret», «Llevar-se» (accepcions 7.1 i 7.3), «Augmentar l'alçària», «edificar» i «Tenir d'alt» (accepcions 8.1, 8.2 i 8.4), entre d'altres (IEC, 2007), que en el DIEC1 trobàvem en l'entrada de *alçar*.

En el DNV s'estableix un vincle més fort encara entre els verbs *alçar* i *aixecar*, sense arribar a tractar-los-hi com a sinònims plens, però s'hi inverteix la relació de preferència: totes les accepcions de *aixecar* s'hi redirigeixen a les catorze primeres de *alçar*, com a forma principal (AVL, 2016).

¹⁴³En l'entrada de *aixecar* del DIEC2 trobem l'expressió *aixecar el cap*, forma principal de *alçar el cap*, amb un significat figurat: «Sortir de la pobresa o la desgràcia» (accepció 11) (IEC, 2007), però ni la recull el DIEC1 ni és el cas de la concordança 6 de *La pedra filosofal*.

2.4.3.5 Amoïnar i preocupar, i derivats

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem catorze ocurrencies del verb *amoïnar* i divuit de *preocupar*. Totes les ocurrencies de *amoïnar* desapareixen en l'adaptació valenciana, en què se substitueixen pel verb *preocupar*, que hi arriba a les trenta-dues ocurrencies.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Amoïnar	14	0	6	4
Preocupar	18	32	25	27

Taula 31. Nombre d'ocurrencies de *amoïnar* i *preocupar*

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* comptem sis ocurrencies del verb *amoïnar* i vint-i-cinc de *preocupar*. En aquest segon volum, però, tan sols són dues ocurrencies del verb *amoïnar* que se substitueixen per *preocupar* en l'adaptació valenciana, en què *amoïnar* resta amb quatre ocurrencies i *preocupar* n'hi presenta vint-i-set. Presentem les concordances d'aquestes dues ocurrencies en l'annex.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC els verbs *amoïnar* i *preocupar* es tracten com a sinònims parcials. Totes les accepcions de *amoïnar* hi són equivalents de *preocupar*, tret de l'accepció 1.2, en què es defineix com «Importunar, molestar». En canvi, no totes les accepcions de *preocupar* són substituïbles per *amoïnar* segons aquest diccionari, atès que *amoïnar* no significa «Ocupar abans que un altre» (primera accepció) ni «Ocupar-se amb un interès especial» (tercera accepció); *amoïnar* equivaldria a *preocupar* en el sentit de 'causar ànsia o turment' (segona accepció) (IEC, 1995, 2007). Tanmateix, com que els contextos d'aquests verbs són prou oberts, tots els usos i modificacions que hi trobem s'ajusten a la norma en aquest punt.

Novetats normatives

En el DNV s'estableix la mateixa distinció semàntica entre els verbs *amoïnar* i *preocupar*, només que expressada amb menys accepcions que en el DIEC (AVL, 2016).

2.4.3.6 Anar-se'n i marxar

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem cent quatre ocurrencies del verb *anar-se'n* i quaranta del verb *marxar*, que es redueixen fins a dues en l'adaptació valenciana. Les trenta-vuit ocurrencies restants se substitueixen per *anar-se'n* en l'adaptació d'aquest primer volum, en què arribaria fins a les cent quaranta-dues ocurrencies.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Anar-se'n	104	142	107	149
Marxar	40	2	43	1

Taula 32. Nombre d'ocurrencies de *anar-se'n* i *marxar*

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* trobem cent set ocurrencies del verb *anar-se'n* i quaranta-tres de *marxar*, que redueix la seva presència en l'adaptació valenciana a una sola ocurrencia. Les quaranta-dues ocurrencies restants se substitueixen pel verb pronominal, *anar-se'n*, les ocurrencies del qual augmentarien a cent quaranta-nou en l'adaptació valenciana d'aquest segon volum.

No trobem cap ocurrencia del verb *partir* en què s'usi amb el significat que comparteix amb aquests verbs, *marxar* i *anar-se'n*, ni en el primer volum ni en el segon.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC el verb *marxar* pren els significats 'caminar, amb un cert pas' i 'anar', tant en el sentit físic com en el figurat de 'funcionar'. A més, en la darrera accepció és definit com «Anar-se'n» (IEC, 1995, 2007). Per tant, el verb *marxar* es pot emprar normativament amb el significat de *anar-se'n*, sense distincions semàntiques. En conseqüència, la variació en l'ús d'aquesta parella de verbs en el Corpus *Harry Potter* s'ajusta a la norma.

Novetats normatives

En el DNV el verb *marxar* també pren els significats 'caminar, amb un cert pas' i 'anar', tant en el sentit físic com en el figurat de 'funcionar', tal com en el DIEC. Igualment, hi coincideix en el significat d'«anar-se'n» en la darrera accepció, definit en el DNV com «Partir d'un lloc» (AVL, 2016). La sola diferència que trobem en aquest diccionari és la inclusió d'una segona entrada per al verb *marxar* amb unes definicions privatives de l'àmbit esportiu de la pilota valenciana.

2.4.3.7 *Aturar/parar*

El verb *aturar*, malgrat la baixa freqüència d'ús que presenta en els parlars valencians, a favor del verb *parar*, no ha suscitat cap canvi en les adaptacions valencianes i compta amb una presència considerable en les dues versions, amb trenta-vuit ocurrences en *La pedra filosofal* i cinquanta-vuit en *La cambra secreta*.

Ajustament a la norma

Els verbs *aturar* i *parar* són tractats com a quasisinònims en les dues edicions del DIEC, tot i que *parar* és semànticament més ampli, perquè en la seva entrada hi inclou més accepcions distintives (IEC, 1995, 2007). Tanmateix, en els contextos en què els trobem en el Corpus *Harry Potter* poden funcionar com a sinònims, atès que remeten als significats comuns als dos verbs: 'impedir de continuar un moviment', 'cessar de moure's' i 'detenir-se en un indret, restar-hi'. Com que no hi ha modificacions ni desviacions de la norma, no en presentem pas les concordances en l'annex.

Novetats normatives

La distinció semàntica entre els verbs *aturar* i *parar* es conserva en el DNV. Ara bé, pel que fa als significats comuns, s'hi intensifica l'equiparació entre els dos verbs, en considerar-s'hi sinònims parcials: mentre que en el DIEC no es mostra cap relació de preferència, en el DNV s'estableix *parar* com a forma principal per a les accepcions compartides (AVL, 2016).

2.4.3.8 *Cridar, xisclar, trucar, telefonar, picar i tocar, i derivats*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem quaranta ocurrences del verb *cridar* que se substitueixen per *xisclar* en l'adaptació valenciana. Totes les ocurrences de *trucar* en la versió barcelonina, quatre, es reemplacen per *telefonar* en l'adaptació valenciana. El verb *trucar*, doncs, desapareix en les adaptacions valencianes dels dos volums, substituït bé per *telefonar*,¹⁴⁴ o bé per altres verbs equivalents en els contextos en què funciona amb

¹⁴⁴Malgrat que els diccionaris normatius només reconeixen *trucar* (*per telèfon*) i *telefonar* com a verbs intransitius, en català presenten alternança de cas, atès que trobem parlants, particularment de la varietat central, considerada innovadora, que en fan un ús transitiu, amb el significat 'telefonar', en contraposició amb els de les varietats valencianes i baleàriques, dites conservadores, que tendeixen a fer-ne un ús intransitiu. Els verbs que impliquen interacció entre persones poden presentar aquest tipus de variació sintàctica (Pineda, 2015: 76 i s.).

significats, com *tocar*. També trobem catorze ocurrencies de *picar* en la versió barcelonina que es reemplacen per *tocar* en l'adaptació valenciana.¹⁴⁵

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Cridar	121	81	137	138
Xisclar	19	61	24	24
Trucar	4	0	1	0
Telefonar	0	2	0	1
Picar	36	22	35	14
Tocar	48	65	35	45

Taula 33. Nombre d'ocurrencies de *criidar*, *xisclar*, *trucar*, *telefonar*, *picar* i *tocar*

Quant a *La cambra secreta*, en la mateixa línia, trobem vint-i-una ocurrencies de *picar* en la versió barcelonina que se substitueixen per *tocar* en l'adaptació valenciana. Igualment, la sola ocurrencia de *trucar* se substitueix per *telefonar* en l'adaptació valenciana. A diferència del primer volum, en aquest segon els verbs *criidar* i *xisclar* no presenten gaire variació entre les versions.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC el verb *xisclar* és definit com «Fer xiscles», és a dir, «Crit(s) amb veu aguda i penetrant [...]». D'entre les diverses accepcions de *criidar* que hi trobem, retenim «Fer crits» (1.1), «Parlar massa alt» (1.2) i «Invitar (algú), especialment pronunciant el seu nom, a venir, a anar a un lloc» (3.1); no n'hi ha cap que es correspongui amb el significat 'telefonar'. En canvi, sí que es tracta com a sinònim de *telefonar* el verb *trucar* (2.2). Aquest verb també hi presenta coincidències semàntiques amb el verb *tocar*, en el sentit intransitiu de «Donar trucs a una porta, a una finestra, etc.» (1.1), significat proper al transitiu de *tocar* en l'accepció 1.2: «Fer entrar en contacte una part del nostre cos, quelcom manejat o llançat per nosaltres (amb algú o alguna cosa)», d'on es desprèn que *tocar* implica un contacte menys bruscat i més perllongat que *trucar*. Finalment, quant al verb *picar*, funciona com a sinònim de *trucar* en el sentit anteriorment esmentat de 'fer trucs (a una porta, a una finestra, etc.)'; tanmateix, és el verb *trucar* que s'estableix com a forma principal en les dues edicions del DIEC. Hi trobem altres significats més comuns de *picar*, com «Fer un petit forat a la pell [...]» (1.1) o «Prendre una mica (d'un menjar)» (3.7). A continuació, comprovem que els usos d'aquests verbs en la versió barcelonina, així com les modificacions que s'hi han efectuat en les adaptacions valencianes, respecten la norma.

¹⁴⁵Atès el nombre d'ocurrencies i la quantitat de verbs, obviem els casos particulars en aquest apartat.

Si n'analitzem els usos en el Corpus *Harry Potter*, constatem que les ocurrencies del verb *xisclar* augmenten en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* perquè s'hi utilitza per a substituir les ocurrencies de *cridar* en la versió barcelonina, amb els significats 'fer crits' o 'parlar massa alt'. El verb *cridar* també s'usa en l'adaptació valenciana, però, preferentment, amb els altres significats. En canvi, això no succeeix pas en el segon volum, *La cambra secreta*.

Les dues ocurrencies del verb *trucar* en la versió barcelonina, amb el significat 'telefonar', se substitueixen pel verb *telefonar* en l'adaptació valenciana (concordances 2 i 4).¹⁴⁶ Això mateix ha ocorregut en el segon volum, *La cambra secreta* (concordança 4), d'acord amb la norma. En les concordances restants de *trucar*¹⁴⁷ en *La pedra filosofal*, sense el significat 'telefonar', s'hi reemplaça per *tocar* (3 i 5); concretament, en la concordança 3 de *La pedra filosofal*, l'oració «trucar a la Marge» en la versió barcelonina (p. 27) esdevé «tocar a Marge» en l'adaptació valenciana (p. 31). Aquest canvi no s'ajustaria del tot a la norma del DIEC en el context perquè comporta un canvi de significat.

D'altra banda, en el sentit tàctil, trobem vuit ocurrencies del verb *tocar* en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* que hi apareixen en substitució dels verbs *trucar* (concordança 5) i *picar* (concordances de la 6 a la 12). Això se situaria en el límit de la norma, vist que en l'adaptació valenciana del primer volum no s'hi plasmaria pas la distinció semàntica entre *tocar*, d'un costat, i *trucar* i *picar*, de l'altre. Finalment, en la mateixa línia, les vint-i-una ocurrencies del verb *picar*, en el sentit tàctil, que trobem en la versió barcelonina de *La cambra secreta* es reemplacen per *tocar* en l'adaptació valenciana, seguint el model de les concordances 7 i 8.¹⁴⁸ Tanmateix, documentem una ocurrencia de *picar de*

¹⁴⁶De la mateixa manera, el substantiu associat, *trucada*, s'ha substituït per *telefonada* en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* (concordança 1). En les versions barcelonines només trobem el substantiu *telèfon* en quatre ocurrencies en cada volum: de la 13 a la 16, per a *La pedra filosofal* i de l'1 a la 4 per a *La cambra secreta*, però el verb derivat *telefonar* no hi apareix mai.

¹⁴⁷D'entre les ocurrencies del verb *tocar* amb valor transitiu, en documentem una en *La cambra secreta* en què s'usa la preposició *a* davant el CD: «No tocarà a Harry Potter!». Com que, en la seva *Gramàtica*, Fabra (1918 [1933]: 246-247) hi estableix que aquest ús de la preposició *a* no és pas normatiu, atès que el CD, *Harry Potter*, no és un pronom fort —o semblant: *tots, tothom, el qual*— ni un ésser susceptible de realitzar l'acció, ni hi ha cap verb sobreentès, en l'adaptació valenciana s'ha detectat aquest ús de la preposició *a* com a desviació de la norma i s'hi ha corregit: «No tocarà Harry Potter!» No seria aquest tampoc un dels casos en què la GIEC explica que és possible l'ús del CD preposicional en català, atès que és una oració simple d'ordre bàsic en què el CD n'és el sol complement i no hi ha ni dislocació, ni paral·lelisme sintàctic, etc. (IEC, 2016: 730 i s.). D'altra banda, també cal assenyalar que aquest és un dels pocs casos de les versions barcelonines en què no s'ha emprat cap article davant l'antropònim, potser perquè es tracta d'una intervenció de Dobby, personatge no humà que s'expressa d'una manera particular —vegeu l'apartat 2.5.3.1, de la p. 252, corresponent a l'article personal—.

¹⁴⁸Presentem les concordances 7 i 8 com a exemples perquè permeten mostrar una divergència puntual en l'ús del pronom feble *hi*. En la setena, seguint la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]: 176), hi manca aquest clíctic, que substitueix anafòricament el CCL *a la porta*: «fins que no van ser davant mateix de la porta. Van picar i el Hagrid els va obrir a l'acte.» En canvi, en la concordança 8, en què es tracta d'un context força semblant, s'usa

mans (concordança 5), única en l'adaptació valenciana, i una de *tocar el timbre* (concordança 6), única en la versió barcelonina, que són comunes a les dues versions.

Novetats normatives

Respecte del verb *cridar*, en el DNV es mantenen les accepcions de les dues edicions del DIEC. A més, s'hi incorpora com a normativa l'accepció «Telefonar» (onzena). No hi ha, però, cap divergència respecte del verb *xisclar*, quasisinònim de *cridar* (AVL, 2016).

Contràriament al DIEC, en el DNV es tracta el verb *tocar* com a sinònim de *trucar*, en el significat intransitiu: «Pegar colps a la porta per a demanar que òbriguen» (vuitena accepció) i de «Sonar el timbre del telèfon», així com a sinònim de *telefonar* (novena accepció). A més, s'hi estableix com a forma principal per a aquestes accepcions compartides, a excepció del significat 'telefonar'. En aquest cas, és el verb *telefonar* que s'estableix en el DNV com a forma principal, tant de *cridar* com de *trucar* i *tocar* (AVL, 2016). En resum, així com el DIEC delimita els significats de tots aquests verbs, fins al punt que *tocar* i *cridar*, en el sentit de 'telefonar', no serien pas sinònims normativament; en el DNV, en canvi, es consideren sinònims sense embuts, d'acord amb els usos populars valencians, però sense indicacions diafàsiques.

Finalment, respecte del verb *picar*, en el DNV també es conserva el significat de «Pegar colps (a algú o a alguna cosa)» (onzena accepció), sense remetre'l a *trucar*. Emperò en l'entrada del substantiu *porta* s'admet, com a UF, la locució verbal *tocar (o picar) a la porta*.

2.4.3.9 Eixir i sortir, i derivats

Del verb *sortir*, en trobem cent setanta-dues ocurrències en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* i dues-centes vint-i-nou en la de *La cambra secreta*. En les adaptacions valencianes corresponents se substitueixen totes pel verb *eixir*.¹⁴⁹

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Eixir	0	172	0	229
Sortir	172	0	229	0
Reeixir	0	0	0	0
Ressortir	0	0	0	0

normativament el pronom *hi* amb valor catafòric: «Va serrar les dents i hi va picar. La porta es va obrir a l'acte.» Aquest element, però, no ha sofert cap modificació en l'adaptació valenciana en aquests casos.

¹⁴⁹El substantiu corresponent *sortida* presenta set ocurrències en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* i dues en la de *La cambra secreta*, que també se substitueixen sistemàticament pel substantiu *eixida* en les adaptacions valencianes.

Sobreeixir	0	3	0	5
Sobresortir	3	0	5	0

Taula 34. Nombre d'ocurrències de *eixir*, *sortir*, *reeixir*, *ressortir*, *sobresortir* i *sobreeixir*

Els verbs derivats *ressortir* i *reeixir* no apareixen en cap de les versions. En canvi, el verb *sobresortir* presenta tres ocurrències en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* i cinc en la de *La cambra secreta*, que també es reemplacen sistemàticament pel verb *sobreeixir* en les adaptacions valencianes corresponents.

Ajustament a la norma

D'acord amb les dues edicions del DIEC, els verbs *sortir* i *eixir* són sinònims plens i és el primer que s'hi fixa com a forma principal (IEC, 1995, 2007).¹⁵⁰ Per tant, totes les substitucions del verb *sortir* per *eixir* en les adaptacions valencianes s'ajusten a la norma, així com els usos de *sortir* en les versions barcelonines.

Per contra, els verbs derivats *sobresortir* i *sobreeixir* no s'hi consideren pas sinònims. En les dues edicions del DIEC es remet *sobresortir* a les formes principals *ressortir* i *excel·lir*, segons els dos significats que presenta: un de més físic, 'ressaltar', i un altre de més metafòric, 'destacar', respectivament. Per l'altre costat, al verb *sobreeixir* s'atribueixen aquestes dues definicions: «Un recipient ple a vessar, deixar escapar, per damunt les vores, una quantitat del líquid quan el volum d'aquest augmenta per addició o dilatació» i «El mateix líquid, vessar-se» (IEC, 1995, 2007). Així, doncs, si analitzem les concordances de *sobresortir*, que recollim en l'annex, constatem que tots els usos de *sobresortir* en la versió barcelonina respecten la norma del DIEC: d'una banda, en les concordances 2 i 3 de *La pedra filosofal* i 1, 2, 3 i 5 de *La cambra secreta* pren un dels dos sentits de *ressortir*: 'ressaltar' o 'destacar'; de l'altra, en la concordança 1 del primer volum i en la 4 del segon pren el significat 'excel·lir'. En qualsevol cas, com que en totes aquestes concordances se substitueix pel verb *sobreeixir* 'vessar-se un líquid' en les adaptacions valencianes, són aquestes que es desvien de la norma en aquest punt.

Finalment, encara que els verbs *reeixir* i *ressortir* no presenten cap ocurrència en el Corpus *Harry Potter*, val a dir que no es tracten tampoc com a sinònims en les dues edicions del DIEC. Mentre que *ressortir* hi presenta un sentit més aviat físic, *reeixir* hi pren un sentit metafòric i s'hi inclou el factor sort: «Una cosa, sortir bé a qui se la proposa» (primera

¹⁵⁰Els substantius corresponents, en canvi, hi són tractats com a sinònims parcials, atès que *eixida* hi presenta dues accepcions privatives: «Espai clos i descobert a un costat d'un edifici i en comunicació amb aquest» (segona) i «Pati exterior d'una casa» (tercera). Per a totes les altres accepcions, és *sortida* que s'hi estableix com a forma principal (IEC, 1995, 2007).

accepció) i «Algú, tenir èxit en alguna cosa que emprèn» (segona accepció) (IEC, 1995, 2007).

Novetats normatives

Mentre que en el DIEC es tracten *eixir* i *sortir* com a sinònims plens i s’hi fixa el segon com a forma principal, en el DNV s’estableixen com a sinònims parcials: el verb *eixir* n’és la forma principal per a la majoria d’accepcions, però en l’entrada de *sortir* trobem sis accepcions addicionals que serien privatives d’aquest verb, dues de les quals es correspon amb la forma pronominal *sortir-se’n*: «Superar, algú, les dificultats que se li presenten» (sisena accepció) i «Tindre èxit, algú, en alguna empresa complicada» (setena accepció) (AVL, 2016). En el DIEC es condensen aquestes dues accepcions en una sola definició per al verb gran: «Algú, salvar-se, de compromisos, dificultats, entrebancs, etc., que el destrenyen, sortir airós d’una empresa dificultosa, deseixir-se’n» (IEC, 1995, 2007).

Per contra, quant als derivats, en el DNV es fusionen els significats dels verbs *sobresortir* i *sobreixir* en l’entrada de *sobreixir*. Així, *sobreixir* hi seria, en les seves dues primeres accepcions, la forma principal de *sobresortir*. La distinció semàntica entre els verbs *reeixir* i *ressortir* també s’hi difumina, atès que en l’entrada de *reeixir* s’inclouen les dues accepcions del DIEC, a més d’una tercera: «Sobreixir, ressaltar», que s’hi estableix com a forma principal de *ressortir* (AVL, 2016). Finalment, el verb *sobreixir* també pren en el DNV el significat de *sobresortir*, per la qual cosa cap dels usos i modificacions efectuades en les adaptacions valencianes no es desviaria actualment de la norma, segons aquest diccionari.

2.4.3.10 *Enfadar, enutjar, empipar i empenyar*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem setze ocurrències del verb *enfadar*, cinc de *empipar* i una de *empenyar*. Atès que és el verb *empipar* que ha suscitat modificacions en l’adaptació valenciana, en què desapareix, dues de les seves ocurrències s’hi substitueixen per *empenyar*, que hi presenta tres ocurrències, i les tres restants s’hi reemplacen per *enfadar*, que hi arriba a les dinou ocurrències.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Enfadar	16	19	21	21
Enutjar	0	0	1	1
Empipar	5	0	5	1
Empenyar	1	3	6	10

Taula 35. Nombre d’ocurrències de *enfadar, enutjar, empipar i empenyar*

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* comptem vint-i-una ocurrences del verb *enfadar*, una de *enutjar*, cinc de *empipar* i sis de *emprenyar*. Novament, són les formes verbals de *empipar* que susciten modificacions en l'adaptació valenciana, tot i que en aquest segon volum no hi arriba a desaparèixer del tot, atès que se n'hi conserva una. Així, doncs, les quatre ocurrences restants de *empipar* s'hi substitueixen per *emprenyar*, que hi presenta deu ocurrences.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC el verb *enutjar* significa 'causar enuig', és a dir, 'causar un fort desplaer, contrarietat o molèstia'. En aquest sentit, *empipar* remet a *enutjar* com a forma principal en aquest diccionari per a totes les seves accepcions, tret d'una, privativa de *empipar*: «Destorbar, fer nosa (a algú)» (IEC, 1995, 2007). D'altra banda, seguint les dues edicions del DIEC, el verb *emprenyar* significa 'enutjar(-se) fortament'. Ara bé, el verb *enfadar* no té pas entrada en aquest diccionari (IEC, 1995, 2007); en el DCVB se'l marca com a hispanisme (Alcover & Moll, 1962).

Per tant, els contextos són prou oberts perquè tots els usos i modificacions que hi trobem en les diverses versions s'ajustin a la norma. Per contra, els usos del verb *enfadar*, que són majoritaris en les dues versions dels dos volums, no són pas normatius, com tampoc no ho són les substitucions del verb *empipar* per *enfadar* en l'adaptació valenciana del primer volum. En aquest punt, doncs, les dues versions presenten desviacions de la norma en els dos volums. No cal pas presentar-ne les concordances en l'annex perquè en els contextos no remaquem cap distinció semàntica. Nogensmenys, notem que és *empipar*, un verb normatiu i genuí, que ha suscitat modificacions a causa del seu simbolisme, cosa que no ha succeït en cap cas amb *enfadar*, un hispanisme no normatiu.

Novetats normatives

Al contrari que en el DIEC, en el DNV es considera normatiu el verb *enfadar*, que s'hi estableix com a forma principal del verb *enutjar*. Tot i que *enfadar* no s'hi estableix pas com a forma principal de *empipar*, sí que es fa servir en les definicions de la seva entrada, juntament amb els verbs *irritar*, *molestar* i *importunar*, a més d'incloure-hi altres accepcions que no trobem pas en el DIEC: «Engaldir, engolir amb voracitat» (tercera accepció), entre d'altres (AVL, 2016). També s'hi recorre al verb *enfadar* per a definir *emprenyar*.

2.4.3.11 Engolir(-se) i empassar-se

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem tretze ocurrences del verb *empassar-se*, que se substitueixen sistemàticament per *engolir-se* en l'adaptació valenciana. Això mateix ocorre en el segon volum, *La cambra secreta*; les disset ocurrences de *empassar-se* en la versió barcelonina es reemplacen totes per *engolir-se* en l'adaptació valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Engolir(-se)	0	13	0	17
Empassar-se	13	0	17	0

Taula 36. Nombre d'ocurrences de *engolir(-se)* i *empassar-se*

No detectem, doncs, cap ocurrencia de *empassar-se* en les adaptacions valencianes ni de *engolir-se* en les versions barcelonines.¹⁵¹ Atès que les modificacions són sistemàtiques, sense excepcions, no en presentem pas les concordances en l'annex.

Ajustament a la norma

Els verbs *engolir* i *empassar* presenten accepcions privatives en el DIEC1. Això no obstant, també hi trobem accepcions pròximes, amb què poden funcionar com a sinònims en alguns contextos. Així, *engolir* s'hi defineix com «Fer-se passar (quelcom que s'ingereix) de la boca a l'esòfag» i, figuradament, «Un abisme, un corrent, etc., fer desaparèixer sobtosament en el seu si». D'altra banda, *empassar-se*, que també es pot emprar figuradament, hi és definit com «Fer-se passar (quelcom) gola avall, de la boca a l'esòfag, enviar-se, engolir» (IEC, 1995). Per consegüent, tots els usos i modificacions que trobem en el Corpus *Harry Potter* s'ajusten a la norma.

Novetats normatives

En el DIEC2 s'inclou, a més, l'ús pronominal del verb *engolir*: *engolir-se*, que s'hi reserva per als accidents geogràfics. Alhora, en referència als éssers vius, s'hi remet el significat de *engolir* a l'accepció 1.1 de *empassar-se*, definida així: «Fer-se passar (quelcom) gola avall, de la boca a l'esòfag» (IEC, 2007). Al contrari, en el DNV es remet *empassar-se* a *engolir-se* com a forma principal en tots els sentits (AVL, 2016).

¹⁵¹Documentem, però, un adjectiu relacionat amb el verb *engolir* en el primer volum, *La pedra filosofal*, compartit per les dues versions: es tracta del sintagma *gàrgoles engolidores*.

2.4.3.12 *Escollir, triar i elegir*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem nou ocurrencies del verb *escollir* i onze de *triar*, però no cap de *elegir*. En l'adaptació valenciana detectem vuit ocurrencies de *escollir* i dotze de *triar*; només una de les ocurrencies de *escollir* en la versió barcelonina, doncs, se substitueix per *triar* en l'adaptació valenciana. El verb *elegir* no hi presenta tampoc ocurrencies.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Escollir	9	8	2	2
Triar	11	12	26	26
Elegir	0	0	1	0

Taula 37. Nombre d'ocurrencies de *escollir*, *triar* i *elegir*

Igualment, en *La cambra secreta* només trobem una modificació: la sola ocurrencia del verb *elegir* de la versió barcelonina es reemplaça per *preferir* en l'adaptació valenciana. No hi detectem pus modificacions en aquest segon volum: les dues ocurrencies de *escollir* i les vint-i-sis de *triar* són compartides per les dues versions.¹⁵²

Ajustament a la norma

El verb *escollir* és definit en les dues edicions del DIEC com «Prendre de preferència», mentre que *triar*, que també és sinònim de *escollir* en la tercera accepció, inclou altres definicions en la seva entrada, pròximes en la semàntica, com «D'un conjunt de coses de la mateixa naturalesa, separar-ne (una o algunes) atenent a la seva bondat o a una altra qualitat», també es fa servir aquest verb, concretament, quan se separa el gra «dels cossos estranys que l'acompanyen», entre d'altres. Finalment, en les accepcions més properes, el verb *elegir* es defineix com «Escollir, seleccionar, entre diverses possibilitats per a un fi determinat» (primera accepció) i «Escollir per votació (algú) per a un càrrec, una dignitat, etc.» (segona) (IEC, 1995, 2007). Així, doncs, mentre que el verb *escollir* incideix en la preferència del subjecte, *triar* ho fa en el procés de selecció, en funció de les característiques de l'objecte, i *elegir* se centra en la finalitat d'aquesta selecció.

¹⁵²Quant als substantius associats, solament hi trobem *tria*, que presenta una ocurrencia en el primer volum i tres en el segon, totes compartides per les dues versions respectives; *elecció* no hi apareix mai. L'alt nombre d'ocurrencies del verb *triar* són degudes a *el Barret de Tria*, nom propi que no ha sofert cap modificació: en trobem tres ocurrencies en *La pedra filosofal* i dinou en *La cambra secreta*.

El verb *escollir* presenta actualment una certa tendència social a usar-se en tots els contextos, sense les distincions semàntiques adés citades, per convergència amb l'espanyol, atès que és més paral·lel a l'equivalent *escojer* (cf. Bibiloni, 2007, 2018a). En *La pedra filosofal*, d'entre les nou concordances que documentem de *escollir* en la versió barcelonina, és la 8 la que es modifica en l'adaptació valenciana, en què aquest verb se substitueix per *triar*. En aquest cas, però, no sembla que el canvi sigui degut a la distinció semàntica entre els dos verbs, sinó a una qüestió estilística: el verb *escollir* és més rar en els parlars valencians. Siga com vulga, segons la norma, en aquest context seria el verb *escollir* el més adient, tal com s'usa en la versió barcelonina, vist que els personatges han de cantar la cançó de l'escola i el director, el professor Dumbledore, demana: «Que tothom esculli la melodia que més li agradi», és a dir, en funció de les preferències de cadascú, sense que l'ús del verb *triar* es pugui considerar erroni tampoc. D'altra banda, en la concordança 2 trobem alhora l'ús dels dos verbs, *triar* i *escollir*, mantinguts en les dues versions, per a marcar la distinció semàntica entre seleccionar una cosa d'entre un conjunt, 'triar', i optar per una cosa segons la preferència, 'escollir': «Les dues coses que la majoria d'éssers humans triarien si poguessin escollir».

En contrapartida, en les vuit concordances restants del primer volum, el verb *escollir*, comú a les dues versions, hi presentaria alternatives normatives: en les concordances 7 i 3 es posa èmfasi en la preferència, amb la qual cosa *escollir* funciona normativament; en la concordança 1 s'incideix en la idea de procés, que comporta el verb *triar*; i en les concordances restants (4, 5, 6 i 9) el verb *escollir* també funciona normativament, encara que s'hagués pogut recórrer a *elegir* com a sinònim, perquè s'hi incideix en la idea de finalitat i fins i tot s'hi suggereix la de votació.

Quant al segon volum, *La cambra secreta*, tot i que les dues ocurrències de *escollir* en la versió barcelonina (concordances 1 i 2) no han comportat canvis en l'adaptació valenciana, els contextos són prou oberts perquè es pugui emprar el verb *triar*, d'acord amb la norma. En la concordança 3 documentem una ocurrència del verb *elegir* en la versió barcelonina que se substitueix per *preferir* en l'adaptació valenciana, sense desviar-s'hi tampoc de la norma, per raons estilístiques i idiomàtiques.

Novetats normatives

En el DNV es mantenen els mateixos matisos semàntics que en el DIEC per als verbs *escollir*, *triar* i *elegir* (AVL, 2016).

2.4.3.13 *Esgarrar, estripar i esquinçar*

En *La pedra filosofal* trobem que les tres ocurrences del verb *estripar* en la versió barcelonina se substitueixen per *esgarrar* en l'adaptació valenciana, mentre que la sola ocurrencia del verb *esquinçar* és compartida per les dues versions.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Esgarrar	0	3	0	12
Estripar	3	0	5	2
Esquinçar	1	1	10	1

Taula 38. Nombre d'ocurrences de *esgarrar, estripar i esquinçar*

En el segon volum, *La cambra secreta*, trobem que, d'entre les deu ocurrences de *esquinçar* en la versió barcelonina, nou es reemplacen per *esgarrar* en l'adaptació valenciana. Igualment, d'entre les cinc ocurrences del verb *estripar*, tres se substitueixen també per *esgarrar* en l'adaptació valenciana, en què s'arriba a les dotze ocurrences d'aquest verb. Així, en l'adaptació tan sols resten dues ocurrences de *estripar* i una de *esquinçar*. El verb *esgarrar* no presenta cap ocurrencia en les versions barcelonines dels dos volums.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC es defineix *estripar* com «Traure les tripes, la tripa», en la primera accepció, i, en la segona, es remet a *esquinçar* com a forma principal, que pren el sentit d'«esgarrar»: «Rompre, fer trossos amb una estirada» (IEC, 1995, 2007). De fet, per a aquest darrer sentit, en la primera entrada de *esgarrar* del DIEC1 es defineix aquest verb com «Esqueixar, esgarrinxar»¹⁵³ (IEC, 1995: 774) i, al seu torn, el verb *esqueixar* hi és definit com «Esquinçar» en la primera accepció (IEC, 1995: 796). Així, doncs, els verbs *estripar* i *esgarrar* són sinònims parcials, vist que el primer recull més significats que el segon: *estripar* es pot aplicar tant a éssers vius com a papers i teixits, mentre que el segon no s'aplicaria pas als éssers vius, amb l'excepció del sentit de 'mutilar', com a quasisinònim. L'ús del verb *esquinçar*, per la seva banda, seria més pròxim al de *esgarrar*.

¹⁵³El verb *esgarrar* és definit en la segona entrada del DIEC1 com «Mutilar» (IEC, 1995: 774). D'altra banda, en la primera entrada del DIEC2 el verb *esgarrar* es defineix directament com «Esquinçar, esgarrinxar» i en la segona, com «Esguerrar» (IEC, 2007). Al seu torn, en les dues edicions del DIEC *esguerrar* és definit en la seva segona accepció com «Mutilar» i aquest verb es defineix en la seva entrada com «Llevar (a algú) un membre o una part essencial del cos» (accepció 1.1), significat que també adquireix un sentit figurat (accepció 2.2) (IEC, 1995, 2007).

En *La pedra filosofal*, les tres ocurrencies del verb *estripar* en la versió barcelonina, que se substitueixen per *esgarrar* en l'adaptació valenciana, s'ajusten a la norma en les dues versions (concordances 1, 2 i 3), car en ambdues es refereixen a papers i teixits. Així, doncs, el verb *estripar* desapareix de l'adaptació valenciana. Pel mateix motiu, la sola ocurrencia de *esquinçar*, compartida per les dues versions, és igualment normativa (concordança 4).

Quant a *La cambra secreta*, només una ocurrencia de *esquinçar* és compartida per les dues versions (concordança 15), les altres nou ocurrencies se substitueixen pel verb *esgarrar* en l'adaptació valenciana (concordances de la 6 a la 14), respectant igualment la norma. Per contra, les tres ocurrencies del verb *esgarrar* en aquesta adaptació, com a substitució de *estripar*, incorren en una alteració semàntica, si s'usa en el sentit de 'mutilar', o en una desviació de la norma, si es fa servir amb el significat 'estripar', atès que en aquests contextes es refereix a un ésser viu (concordances 2, 3 i 4). A més, es tracta d'un mot altament simbòlic, perquè el pronuncia el monstre del castell cada vegada que vol matar algú: el lector no sap de quina mena de monstre es tracta fins al final del llibre i durant la trama només el reconeix que pels mots que pronuncia. Això no obstant, les dues ocurrencies del verb *estripar* compartides per les dues versions s'ajusten a la norma (concordances 1 i 5), tot i que en aquests casos sí que s'haurien pogut substituir normativament per *esgarrar* en l'adaptació valenciana, en referència a papers i teixits.

D'aquestes modificacions, en podem concloure que els verbs *estripar* i *esquinçar* s'han percebut amb un simbolisme diatòpic més fort, vist que quasi s'han eliminat per complet en les adaptacions valencianes. A més, l'ús de *estripar* en *La cambra secreta* adquireix un valor particularment simbòlic i hi esdevé crucial per a la trama. En aquest segon volum funciona com a marca identificativa d'un monstre, en forma d'una veu misteriosa repetitiva, la identitat del qual no es revela sinó al final: «Estripar... Trossejar... Matar...» (p. 139). En canviar-lo per un altre verb en l'adaptació valenciana, s'altera aquest referent per als lectors del segon volum: «Esgarrar... Trossejar... Matar...» (p. 155).

Novetats normatives

En el DNV trobem totes les accepcions que el DIEC atribueix a *estripar* en la seva entrada, amb la diferència que en el DNV es reenvien a altres formes principals: *desbudellar*, per a la primera accepció, referida a éssers vius, i *esgarrar*, per a la segona, referida a papers o teixits. El verb *esgarrar* també s'estableix com a forma principal de *esquinçar* en el DNV (AVL, 2016).

2.4.3.14 *Espentar, empentar i empènyer*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* documentem dotze ocurrencies del verb *empènyer*, onze de les quals se substitueixen per *espentar* en l'adaptació valenciana, verb que també hi presenta dotze ocurrencies. L'ocurrencia restant de *empènyer* és compartida per les dues versions. Una de les ocurrencies de *espentar* en l'adaptació valenciana és una substitució del verb *endur-se*.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Espentar	0	12	0	0
Empentar	0	0	2	18
Empènyer	12	1	16	0

Taula 39. Nombre d'ocurrencies de *espentar, empentar i empènyer*

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* trobem setze ocurrencies del verb *empènyer*, que es reemplacen íntegrament per *empentar* en l'adaptació valenciana. Com que les dues ocurrencies de *empentar* en la versió barcelonina també s'hi mantenen, comporten que aquest verb arribi a les divuit ocurrencies en l'adaptació valenciana d'aquest segon volum.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC el verb *empènyer* és definit com «Moure o tractar de moure exercint una pressió» (primera accepció) i com «Fer pressió (sobre algú) perquè faci quelcom» (segona accepció). També hi trobem el verb *empentar*, que s'hi remet a *empentejar* com a forma principal, definit com «Donar empentes (a algú o a alguna cosa)», que al seu torn també es defineix com «Pressió exercida més o menys bruscament, en un temps més o menys llarg, sobre alguna persona o cosa empenyent-la» (IEC, 1995, 2007). Amb la qual cosa, aquests mots es poden considerar com a sinònims en la majoria dels contextos. Ara bé, la forma *espentar* no és pas normativa, d'acord amb aquest diccionari, perquè no té entrada en cap de les dues edicions, tot i que sí que n'hi té el substantiu *espenta*, remés a *empenta* com a forma principal.

En *La pedra filosofal*, la sola ocurrencia del verb *empènyer* compartida per les dues versions no presenta cap problema normatiu (concordança 13). Les onze ocurrencies restants no són pas normatives en l'adaptació valenciana, atès que el verb *empènyer* s'hi substitueix per *espentar* (concordances de la 2 a la 12). A més, trobem una ocurrencia del verb *espentar*

en l'adaptació valenciana que és fruit d'haver reemplaçat el verb *endur-se* en la versió barcelonina (concordança 15); encara que aquesta modificació es produeix per raons més estilístiques que simbòliques, l'adaptació valenciana es desvia igualment de la norma en aquest cas.¹⁵⁴

En *La cambra secreta*, les dues ocurrences del verb *empentar* que es mantenen en les dues versions s'ajusten a la norma (concordances 1 i 2), tal com les setze ocurrences de *empènyer* en la versió barcelonina que se substitueixen per *empentar* en l'adaptació valenciana (concordances de la 3 a la 18). Per tant, el segon volum respecta més la norma que el segon.

Novetats normatives

En el DNV tenen entrada *empentar* i *empènyer* —aquest darrer s'accepta tant amb accent greu com agut, *empényer*—, però s'hi redirigeixen a *espentar* com a forma principal, verb que passaria a considerar-se normatiu en aquest diccionari. Els substantius *empenta* i *espenta* també continuarien essent normatius, però amb l'ordre de preferència invers respecte del DIEC (AVL, 2016).

2.4.3.15 Furtar i robar

La versió barcelonina de *La pedra filosofal* presenta dinou ocurrences del verb *robar*, divuit de les quals se substitueixen per *furtar* en l'adaptació valenciana; tan sols una ocurrencia de *robar* és compartida per les dues versions.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Furtar	0	18	0	0
Robar	19	1	8	8

Taula 40. Nombre d'ocurrences de *furtar* i *robar*

A diferència del primer volum, les vuit ocurrences del verb *robar* que trobem en la versió barcelonina de *La cambra secreta* es mantenen en l'adaptació valenciana, en què no detectem cap canvi en aquest sentit. Com en el primer volum, el verb *furtar* no presenta cap ocurrencia en la versió barcelonina.

Ajustament a la norma

¹⁵⁴En la concordança 1 de *La pedra filosofal* trobem el substantiu *empenta*, modificat com *espenta* en l'adaptació valenciana, dins els límits de la norma, en aquest cas.

Aquesta parella de verbs són quasisinònims i el seu ús varia segons la zona geogràfica. En les dues edicions del DIEC l'acció de *robar* implica violència i engany, fins i tot un cert punt d'intimidació, mentre que la de *furtar* es produeix sense violència ni intimidació,¹⁵⁵ car sol succeir d'amagat (IEC, 1995, 2007).

En *La pedra filosofal* els contextos no permeten d'esbrinar del tot si l'acció comporta violència o intimidació, cosa que impossibilita d'avaluar l'ajustament a la norma de manera precisa. Per això, es pot considerar que l'ocurrència compartida de *robar* s'ajusta a la norma (concordança 19). D'entre les divuit ocurrències de *robar* en què aquest verb se substitueix per *furtar* en l'adaptació valenciana (concordances de l'1 a la 18), però, sí que n'hi trobem sis en què es dilucida més clarament que l'acció no implica violència ni intimidació, perquè es realitza d'amagat (concordances 1, 7, 11, 13 i 18).¹⁵⁶ Per tant, en aquests casos seria l'adaptació valenciana que s'aproximaria més a la norma, en contraposició amb els altres, en què ho faria la versió barcelonina (concordances de la 2 a la 6, 8, 9, 10, 12 i de la 14 a la 17). Tanmateix, tant en una versió com en l'altra es desdibuixa la distinció semàntica que s'explica en el DIEC.¹⁵⁷

Pel que fa a *La cambra secreta*, hi resta igualment difuminada la distinció semàntica en les vuit ocurrències del verb *robar*,¹⁵⁸ compartides per les dues versions (concordances de l'1 a la 4, 6, 7, 8 i 10).¹⁵⁹ Els contextos, però, suggereixen en aquests casos el significat de *furtar*, car sempre hi ha el matís d'amagat i sense violència ni intimidació.

Novetats normatives

¹⁵⁵Com a alternança de cas, Pineda documenta parlants de català central que usen indistintament el datiu o l'acusatiu amb el verb *robar* «(Un carterista li/el va robar a l'autobús)»; en canvi, per a expressar el matís de violència, recorren exclusivament a l'acusatiu «(El van apallissar uns criminals i el van robar)» (Pineda, 2015: 80).

¹⁵⁶En la concordança 18 de *La pedra filosofal*, el possessiu fort o tònic *el teu* en la versió barcelonina es reemplaça pel feble o àton *ton* en l'adaptació valenciana, atès que s'hi refereix a un parentiu: *pare*.

¹⁵⁷El substantiu *robatori* presenta en *La pedra filosofal* quatre ocurrències, compartides per les dues versions (concordances 20, 21 i 22), mentre que *furt* no hi apareix mai. Això implica que *robatori* s'usa en l'adaptació valenciana en els mateixos contextos que el verb *furtar*, en lloc del substantiu corresponent, *furt*, per la qual cosa no s'han tingut en compte els criteris semàntics normatius a l'hora d'efectuar-ne les modificacions.

D'altra banda, en la concordança 22 de *La pedra filosofal* notem que el verb *enfurismar* s'hi substitueix per *enfurir* en l'adaptació valenciana. Tot i que en el DNV aquests verbs es consideren sinònims plens, amb *enfurir* com a forma principal (AVL, 2016), en les dues edicions del DIEC es tracten com a quasi sinònims: *enfuriar*, com a forma principal de *enfurir*, tindria unes connotacions més fortes que *enfurismar*, perquè en el primer cas significa 'viu sentiment' i 'irritar', respectivament, i en el segon, 'fúria' (IEC, 1995, 2007).

¹⁵⁸Com en el primer volum, en *La cambra secreta* s'evita tant el verb *furtar* com el substantiu *furt* en les dues versions. El substantiu *robatori*, en canvi, hi presenta dues ocurrències comunes (concordances 5 i 9).

¹⁵⁹Aquesta concordança 4 de *La cambra secreta* és un dels exemples en què el verb *enxampar*, que desapareix en les adaptacions valencianes, s'hi reemplaça per *agafar*; el verb *atrapar* ha estat un altre dels recursos emprats amb aquest fi —vegeu l'apartat 2.4.3.3, de la p. 160, corresponent a aquests verbs—.

En el DNV es recullen els mateixos matisos semàntics distintius de les dues edicions del DIEC (AVL, 2016).

2.4.3.16 *Llançar i llençar*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem cinc ocurrences del verb *llençar* i vint-i-vuit de *llançar*, mentre que el verb *llençar* desapareix en l'adaptació valenciana i les ocurrences de *llançar* hi augmenten fins a les vint-i-nou. Les cinc ocurrences del verb *llençar* en la versió barcelonina no se substitueixen sempre per *llançar* en l'adaptació valenciana, sinó que això només ha succeït en dos casos (concordances 2 i 3). D'entre els tres restants, en dos casos s'hi reemplaça pel verb *tirar* (concordances 5 i 8) i en l'altre, per *amollar* (concordança 6).

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Llançar	28	29	40	41
Llençar	5	0	12	0

Taula 41. Nombre d'ocurrences de *llançar* i *llençar*¹⁶⁰

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* comptem dotze ocurrences del verb *llençar* i quaranta del verb *llançar*. Novament, les ocurrences de *llençar* desapareixen en l'adaptació valenciana, mentre que les de *llançar* hi augmenten fins a les quaranta-una. En aquest segon volum, però, totes les ocurrences de *llençar* en la versió barcelonina se substitueixen en l'adaptació valenciana pel verb *tirar* (concordances de l'1 a la 8, 10, 11, 13 i 14), excepte la concordança 7, en què es canvia per *desfer-se*.

Ajustament a la norma

Com que tenen entrada en les dues edicions del DIEC, els dos verbs, *llançar* i *llençar*, són normatius. No es tracta pas de variants formals, atès que hi presenten una distinció semàntica. El verb *llançar* s'hi estableix com a forma principal per a totes les accepcions, a excepció de la següent, privativa de *llençar*: «Tirar (alguna cosa) a terra o posar-la en un lloc destinat a recollir les deixalles, per desfer-se'n» (primera) (IEC, 1995, 2007). La definició més corrent de *llançar* és la que trobem en la primera accepció: «Deixar anar amb fort impuls

¹⁶⁰El substantiu *llençol* presenta sis ocurrences en *La pedra filosofal* i dues en *La cambra secreta* i es mantenen sense modificacions en les adaptacions valencianes respectives (concordances 1, 3, 7, 9, 10 i 11 per al primer volum i 9, 10 i 12 per al segon), d'acord amb la norma de les dues edicions del DIEC, en què *llençol* no té entrada (IEC, 1995, 2007). No obstant això, en el DNV la forma *llençol* ja és considerada normativa, atenant l'ús social valencià, per bé que no s'hi estableix com a forma principal (AVL, 2016).

(alguna cosa) de manera que recorri una distància en l'aire» (primera accepció) (IEC, 1995, 2007).

En el primer volum, *La pedra filosofal*, tots els usos i modificacions que hi documentem s'ajusten a la norma. Els dos casos en què *llençar* en la versió barcelonina se substitueix per *llançar* en l'adaptació valenciana respecten la distinció semàntica normativa (concordances 2 i 3), atès que en ambdós es tracta de la traducció del verb *to throw*, que en anglès significa 'llançar', és a dir, 'deixar anar alguna cosa amb un fort impuls'.

En el segon volum, *La cambra secreta*, tots els usos i modificacions s'ajusten igualment a la norma. Tot i que el verb *llençar* en la versió barcelonina es reemplaça en l'adaptació valenciana per *tirar* en tots els casos, també s'hi hauria pogut substituir per *llançar*, atès que hi pren el seu significat. De fet, en les dues edicions del DIEC el verb *tirar* pren el matís semàntic de *llançar* en la vuitena accepció: «Deixar anar amb cert impuls (alguna cosa)» (IEC, 1995, 2007). La tria, doncs, ha estat estilística.

Novetats normatives

En el DNV se simplifica la distinció semàntica entre els verbs *llençar* i *llançar*, atès que s'hi tracten com a sinònims plens i, doncs, funcionarien com a variants formals, en fusionar-hi totes les accepcions; també és *llançar* que s'hi estableix com a forma principal (AVL, 2016).

2.4.3.17 Rascar i gratar

En *La pedra filosofal* trobem quatre ocurrències del verb *rascar* i una del verb *gratar*, totes compartides per les dues versions, la barcelonina i la valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Rascar	4	4	7	7
Gratar	1	1	0	0

Taula 42. Nombre d'ocurrències de *rascar* i *gratar*

En *La cambra secreta* comptem set ocurrències del verb *rascar*, novament compartides per les dues versions, sense cap modificació. El verb *gratar* no apareix en aquest segon volum.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC els verbs *rascar* i *gratar* es tracten com a sinònims plens i s’hi estableix *gratar* com a forma principal (IEC, 1995, 2007). Atès que no hi ha modificacions ni desviacions de la norma, no en presentem pas les concordances en l’annex.

Novetats normatives

En el DNV els verbs *rascar* i *gratar* no es consideren pas sinònims plens i s’hi prioritza *rascar* només quan es considera sinònim de *gratar*: en les tres primeres accepcions; les altres accepcions són més properes als significats del verb *raspar* (AVL, 2016).

2.4.3.18 Tardar i trigar

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* tan sols trobem una ocurrència del verb *tardar* i cinc de *trigar*. Totes les ocurrències del verb *trigar* se substitueixen per *tardar* en l’adaptació valenciana, en què *tardar* arriba a les sis ocurrències.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Tardar	1	6	0	6
Trigar	5	0	6	0

Taula 43. Nombre d’ocurrències de *tardar* i *trigar*

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* comptem sis ocurrències del verb *trigar*, que també es reemplacen sistemàticament per *tardar* en l’adaptació valenciana. En aquest segon volum el verb *tardar* no presenta ocurrències en cap versió.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC s’estableix una distinció semàntica entre els verbs *trigar* i *tardar*. El verb *trigar* s’hi defineix com «Fer una cosa més tard del que cal, del que era d’esperar, de l’hora convinguda, etc.», mentre que, en les quatre primeres accepcions, s’hi defineix *tardar* com «Venir tard», «Posar-se tard a fer quelcom», «Passar tal o tal temps abans de fer, d’acomplir-se, una cosa» i «Passar tal o tal temps a fer una cosa», respectivament. Així, doncs, *trigar* pren un sentit relatiu, car remet a un acord o al que s’espera, mentre que *tardar* adoptaria un significat més aviat absolut, en relació amb una mesura objectiva del temps. La sola accepció en què *tardar* és susceptible de confondre’s per *trigar*, doncs, és en la segona: «Posar-se tard a fer quelcom» (IEC, 1995, 2007).

Com que se substitueix *trigar* per *tardar* en les adaptacions valencianes, la distinció semàntica entre aquests dos verbs s’hi esvaeix i la norma s’hi regionalitza, en associar el verb *trigar* al Principat de Catalunya i *tardar* al País Valencià. No obstant això, ni totes les ocurrencies de *trigar* en les versions barcelonines són normatives ni totes les modificacions efectuades en les adaptacions valencianes s’allunyen de la norma. Per exemple, en *La pedra filosofal* trobem dues ocurrencies de *trigar* en la versió barcelonina en què, segons aquests criteris, hi correspondria el verb *tardar*, tal com s’ha fet en l’adaptació valenciana (concordances 1 i 3): en la concordança 1¹⁶¹ pren el sentit de l’accepció: «Passar tal o tal temps abans de fer, d’acomplir-se, una cosa», sense que hi hagi cap hora convinguda o temps esperat (*no tardaria a despertar-se*);¹⁶² i en la 3 adquireix el de l’accepció «Passar tal o tal temps a fer una cosa» (*va tardar trenta segons a...*). En canvi, en la concordança 6 s’empra el verb *tardar* en les dues versions mentre que hi pertocaria *trigar*, si entenem que el temps en depassa les expectatives: «Van tardar bastant a sortir de l’andana» (p. 297) i «Van tardar prou a eixir de l’andana» (p. 331). En la resta de les concordances (2, 4 i 5) és l’adaptació valenciana que es desvia de la norma, amb l’ús de *tardar*, vist que hi escau el verb *trigar* (*trigar a decidir-se, a respondre*).

El mateix succeeix en el segon volum, *La cambra secreta*. Trobem cinc ocurrencies del verb *trigar* en la versió barcelonina que no s’ajusten pas a la norma perquè demanen el verb *tardar*, tal com s’ha fet en l’adaptació valenciana (concordances 1 i de la 3 a la 6), amb els dos significats suara citats. Quant a la cinquena ocurrencia, correspon a la concordança 2 i també requereix el verb *tardar*, però amb un altre significat: «Passar tal o tal temps a fer una cosa» (*trigar vint minuts a explicar una cosa*). Per tant, en el segon volum, solament s’ajustaria a la norma l’adaptació valenciana. En canvi, en el primer volum, les dues versions se’n desvien parcialment.

Novetats normatives

En el DNV es desdibuixa la distinció semàntica entre els verbs *trigar* i *tardar*, atès que se’ls hi tracta com a sinònims plens: s’hi estableix *tardar* com a forma principal i en condensa tots els significats en tres accepcions (AVL, 2016).

¹⁶¹La concordança 1 de *La pedra filosofal* és un dels exemples en què el verb *llevar*, en el sentit de ‘sortir del llit’, se substitueix pel verb *alçar* en l’adaptació valenciana —vegeu els apartats 2.4.3.4, de la p. 162, i 2.4.3.21, de la p. 187, corresponents als verbs *alçar* i *llevar-se*, respectivament—.

¹⁶²Aquesta oració també seria possible amb el verb *trigar*, però amb un canvi semàntic:

- 1) *No tardarà a despertar-se*. (‘Es despertarà d’ací a poc.’)
- 2) *No trigarà a despertar-se*. (‘No es despertarà gens tard.’ / ‘Dormirà poc.’)

2.4.3.19 *Tastar/provar*

El verb *tastar* no ha comportat cap modificació en les adaptacions valencianes. Presenta quatre ocurrencies en *La pedra filosofal* i en *La cambra secreta*, en cadascuna de les versions corresponents.

Ajustament a la norma

En el Corpus *Harry Potter* es manté, d'acord amb la norma, la distinció semàntica entre els verbs *tastar* i *provar*. En les dues edicions del DIEC trobem que un dels significats més usuals de *provar* és el d' 'intentar fer una cosa'. Nogensmenys, per influència de l' espanyol, de vegades s'usa socialment en el sentit de *tastar*, és a dir: 'menjar molt poc d'una cosa, per primera vegada o per apreciar-ne el gust' (IEC, 1995, 2007). També trobem una ocurrencia del verb *provar* en *La pedra filosofal*, compartida per les dues versions, en què presenta l'ús intransitiu *provar alguna cosa a algú*: «Resultar-li beneficiosa, fer-li bé, anar-li bé» (accepció 3.1) (IEC, 1995, 2007). A diferència d'altres casos comentats, doncs, en aquest no s'ha decidit de transgredir la norma per a caracteritzar les desviacions de l'estàndard de cap personatge.

Novetats normatives

En el DNV no s'introdueix cap canvi normatiu en aquest punt i s'hi manté la distinció semàntica entre els verbs *tastar* i *provar*, d'acord amb la norma (AVL, 2016).

2.4.3.20 *Usar, utilitzar, fer servir i emprar*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* comptem quatre ocurrencies del verb *usar*, dues de *utilitzar* i divuit de la locució verbal *fer servir*. Aquesta darrera forma és la sola que ha suscitat modificacions en l'adaptació valenciana, en què totes les seves ocurrencies se substitueixen pel verb *utilitzar*, que hi arriba a les vint ocurrencies.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Usar	4	4	7	7
Utilitzar	2	20	3	28
Fer servir	18	0	25	0
Empurar	0	0	0	0

Taula 44. Nombre d'ocurrencies de *usar, utilitzar, fer servir i emprar*

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* trobem set ocurrencies del verb *usar*, tres de *utilitzar* i vint-i-cinc de la locució verbal *fer servir*. Novament, és aquesta darrera forma la sola que ha suscitat canvis en l'adaptació valenciana, en què totes les seves ocurrencies es reemplacen pel verb *utilitzar*, que hi arriba a les vint-i-vuit ocurrencies. El verb *emprar* no apareix en el Corpus *Harry Potter*.

Ajustament a la norma

Malgrat que tots aquests verbs no siguin pas sinònims plens, sí que en comparteixen les definicions més recurrents, fet que comporta que puguin funcionar com a sinònims en la majoria dels contextos. Al marge de l'accepció privativa del verb *usar*,¹⁶³ en el DIEC1 és definit com «Fer ús (d'una cosa), fer-la servir, emprar-la» (accepció 1.1). D'altra banda, el verb *utilitzar* s'hi defineix com «Emprar, fer servir» (accepció única), cosa per la qual en seria un sinònim parcial. Quant al verb *emprar*, que també hi presenta algunes accepcions privatives, la primera s'hi redirigeix a *usar* com a forma principal. Finalment, en l'entrada de *servir* trobem la locució *fer servir una cosa*, definida com «Fer-ne ús, emprar-la» (accepció 1.3) (IEC, 1995). Atès que en tots els contextos del Corpus *Harry Potter* aquests verbs funcionen amb aquests significats, tots els usos i modificacions que hi detectem s'ajusten a la norma. Per consegüent, com que no hi presenten cap distinció semàntica, no en presentem pas les concordances en l'annex.

Novetats normatives

En el DIEC2 no s'alteren pas les distincions semàntiques entre aquests verbs. Si bé, cal puntualitzar que la definició corresponent de *usar* s'hi redueix a «Fer ús (d'una cosa)» (accepció 1.1) i que la de *utilitzar* s'hi reformula com «Usar, emprar». També hi és més breu la definició de la locució *fer servir una cosa*, que trobem en l'entrada del verb *servir*: «Usar-la» (accepció 1.3) (IEC, 2007).

En canvi, en el DNV s'elabora més la definició del verb *usar*: «Fer servir (una cosa) per a alguna finalitat». També s'hi estableix una relació de preferència més explícita, car s'hi redirigeix el verb *utilitzar* a *usar* com a forma principal. Per tant, en aquest diccionari els verbs *utilitzar* i *usar* es consideren sinònims plens, en desaparèixer-hi les accepcions privatives de *usar* que trobem en el DIEC. Encara que el verb *emprar* no es remet en el DNV a

¹⁶³Es tracta de la segona accepció, com a verb auxiliar: «Acostumar (a fer alguna cosa)» en el DIEC1 (IEC, 1995) i «Davant d'infinitiu, fer habitualment l'acció indicada per aquell infinitiu» en el DIEC2 (IEC, 2007).

cap forma principal, sí que s’hi defineix amb els verbs equivalents: «Usar, utilitzar.» Tot i que no hi trobem la locució verbal *fer servir* ni en l’entrada de *fer* ni en la de *servir*, també es pot considerar sinònima, car la trobem en la definició del verb principal: *usar* (AVL, 2016).

2.4.3.21 Les variants formals *traure/treure*, i derivats, en relació amb els verbs *llevar(-se)* i *prendre*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem cent setze ocurrencies de la forma verbal *treure*, i derivats, que se substitueixen en l’adaptació valenciana per la variant *traure*, en setanta-sis casos, i pel verb *llevar*, en els quaranta restants (concordances 1, 3, 4, 8, 9, 10, 12, de la 14 a la 27,¹⁶⁴ de la 29 a la 45, 47 i 49);¹⁶⁵ per exemple, *treure’s un pes* en la versió barcelonina es modifica com *llevar-se un pes* en l’adaptació valenciana. Així, el verb *llevar* arriba a les quaranta-nou ocurrencies en l’adaptació valenciana, entre d’altres, perquè també ha servit per a reemplaçar-hi sis ocurrencies del verb *prendre* en la versió barcelonina (concordances 5, 6, 7, 11, 13 i 48); per exemple, *prendre-li la carta* en la versió barcelonina esdevé *llevar-li la carta* en l’adaptació valenciana. Així, doncs, el verb *llevar* no presenta cap ocurrencia en la versió barcelonina; sí que n’hi presenta sis, però, la forma pronominal *llevar-se*, que, al seu torn, es reemplaça sistemàticament per *alçar-se* en l’adaptació valenciana.¹⁶⁶

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Traure	0	76	0	91
Treure	116 ¹⁶⁷	0	132 ¹⁶⁸	0
Llevar	0	49	0	46
Llevar-se	6	0	5	0

Taula 45. Nombre d’ocurrencies de *traure*, *treure*, *llevar* i *llevar-se*¹⁶⁹

¹⁶⁴En la concordança 23 de *La pedra filosofal* s’usa l’estructura *anar amb tu*, que es manté en l’adaptació valenciana. Sobre les construccions amb els verbs *anar* i *venir*, vegeu l’apartat 2.6.4.3, de la p. 299, corresponent a les estructures d’aquests verbs.

¹⁶⁵Pel que fa a les tres concordances de *llevar* que resten en *La pedra filosofal*, la construcció *sortir del mig* en la versió barcelonina es modifica com *llevar-se del mig* en l’adaptació valenciana (concordances 2, 28 i 46), evitant-hi el verb *sortir*.

¹⁶⁶Vegeu l’apartat 2.4.3.4, de la p. 162, corresponent als verbs *alçar* i *aixecar* del bloc.

¹⁶⁷Dins les ocurrencies del verb *treure* en el primer volum comptem les dels verbs derivats *distreure*, amb quatre; i *atreure*, *contreure*, *extreure* i *retreure*, amb una, respectivament, atès que es veuen afectats pel mateix tipus de variació.

¹⁶⁸Dins les ocurrencies del verb *treure* en el segon volum tenim en compte les dels verbs derivats *distreure*, amb nou; *atreure*, amb tres; *contreure*, amb dues; i *extreure* i *retreure*, amb una, respectivament, atès que es veuen afectats pel mateix tipus de variació.

¹⁶⁹No hi hem pres en compte ni les ocurrencies de les locucions conjuntives equivalents *tret que* i *llevat que* ni de les prepositives *tret de* i *llevat de* —vegeu l’apartat 2.4.8.15, de la p. 242, corresponent a aquestes locucions—.

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* comptem cent trenta-dues ocurrències de la forma verbal *treure*, que se substitueixen en l'adaptació valenciana per la variant *traure*, en noranta-un casos, i pel verb *llevar*, en els quaranta-un restants (concordances de la 2 a la 8, de la 10¹⁷⁰ a la 15, de la 17 a la 20, de la 22 a la 29 i de la 31 a la 46);¹⁷¹ el verb *llevar* arriba a les quaranta-sis ocurrències en l'adaptació valenciana perquè, entre d'altres, també ha servit per a substituir-hi una ocurrència del verb *prendre* (concordança 9). Novament, el verb *llevar* no presenta cap ocurrència en la versió barcelonina, però hi trobem cinc ocurrències del verb *llevar-se*, reemplaçat, al seu torn, pel verb *alçar-se* en l'adaptació valenciana, en tots els casos.

Ajustament a la norma

L'alternança entre les formes *treure* en les versions barcelonines i *traure* en les adaptacions valencianes no suposa cap desviació de la norma. Les dues formes tenen entrada en les dues edicions del DIEC, en què s'estableix *treure* com a forma principal, com a sinònim ple (IEC, 1995, 2007). A més, ambdues són considerades d'àmbit general per l'IEC (1999: 45). Això també s'aplicaria a tots els verbs derivats.

Pel que fa als significats que presenten les ocurrències d'aquests verbs en el Corpus *Harry Potter*, en les dues edicions del DIEC trobem que s'atribueixen al verb *llevar* els significats següents: 'separar (alguna cosa) d'allò a què està aplicada' i 'aixecar' i 'alçar', també en el sentit de 'sortir del llit'. En canvi, en el DIEC atribueixen al verb *treure* els significats següents: 'fer desaparèixer', 'separar d'un tot' i 'obtenir quelcom' (IEC, 1995, 2007). Hi hauria, però, un significat comú: 'fer sortir'. Per tant, els usos i modificacions que presenta aquesta parella de verbs en les diverses versions restaria dins els límits de la norma.

Quant al verb *prendre*, en el DIEC1 trobem, en relació amb les concordances adés esmentades, la següent definició: «Emparar-se (d'alguna cosa d'altri); usurpar» (IEC, 1995: 1469). Heus aquí el sentit que pren aquest verb en els contextos en què se substitueix per *llevar* en les adaptacions valencianes. Així, doncs, aquestes modificacions encaixarien de

¹⁷⁰En la concordança 11 de *La cambra secreta*, l'indefinit *tots* acompanya el numeral *dos*, amb funció de pronom: *tots dos*. Això es modifica en l'adaptació valenciana amb el sintagma *els dos* —vegeu l'apartat 2.4.6.2, de la p. 213, corresponent als sintagmes quantificadors *tots + numeral*—.

¹⁷¹Quant a les tres concordances de *llevar* que resten en *La cambra secreta*, n'hi ha dues en què, novament, la construcció *sortir del mig* en la versió barcelonina es reformula com *llevar-se del mig* en l'adaptació valenciana (concordances 16 i 30), evitant-hi el verb *sortir*, i una en què s'hi substitueix el verb *enretirar*, present en la versió barcelonina (concordança 1). Cal destacar també el neologisme *llevadesgavells*, compartit per les dues versions (concordança 21).

manera difusa en els límits de la norma, malgrat l'ús social valencià, vist que no trobem pas aquest matís semàntic en el DIEC per al verb *llevar*.

Novetats normatives

En el DNV s'estableix una distinció semàntica entre *treure* i *traure*, a diferència de les dues edicions del DIEC, en què es consideren sinònims plens. En el DNV només es tracta com a forma principal de *treure* la primera entrada de *traure*; la segona entrada de *traure*, relacionada amb l'àmbit esportiu, no hi rep pas aquest tractament. Els significats que trobem en la primera entrada de *traure* en el DNV es corresponen amb els que en el DIEC s'atribueixen a *treure/traure*. Ara bé, en el DNV no es redirigeixen pas a *traure* totes les accepcions de *treure* (AVL, 2016).

D'altra banda, en el DNV s'estableix *traure* com a sinònim de *llevar* en les seves quatre primeres accepcions: «separar (alguna cosa) del lloc on està», «suprimir o fer desaparèixer alguna cosa», «desposseir o privar algú (d'alguna cosa que posseïa)» i «despullar algú (d'alguna peça de roba)» (AVL, 2016), prenent en compte l'ús social valencià. Això s'adiu amb les substitucions del verb *prendre* per *llevar* en les adaptacions valencianes. Emperò en el DIEC2 no s'atribueix aquest matís semàntic al verb *llevar*, sinó que, en la línia del DIEC1, només el trobem en l'entrada del verb *prendre*: «Agafar (alguna cosa d'altri), sovint contra la voluntat d'aquest, amb una certa violència» (IEC, 2007).

2.4.3.22 Les variants formals *nàixer/néixer*, *xarrar/xerrar*, *xuplar/xuclar*, *arrancar/arrencar* i *arredonir/arrodonir*, i derivats

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem tres ocurrences del verb *néixer*, nou de *xerrar*, dos de *xuclar*, sis de *arrencar*, una de *arrodonir* i una altra de *rodolar* que s'han canviat sistemàticament en l'adaptació valenciana per la forma verbal corresponent: *nàixer*, *xarrar*, *xuplar*, *arrancar*, *arredonir* i *rodolar*, respectivament; no hi ha cap verb derivat.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Nàixer	0	3	0	7
Néixer	3	0	7	0
Xarrar	0	9	0	9
Xerrar	9	0	9	0
Xuplar	0	2	0	4
Xuclar	2	0	4	0
Arrancar	0	6	0	9

Arrencar	6	0	9	0
Arredonir	0	1	0	1
Arrodonir	1	0	1	0
Redolar	0	1	0	3
Rodolar	1	0	3	0

Taula 46. Nombre d'ocurrències de *xarrar*, *xerrar*, *xuplar*, *xuclar*, *arrencar*, *arrencar*, *arredonir*, *arrodonir*, *redolar* i *rodolar*.¹⁷²

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* trobem set ocurrències del verb *néixer*, comptant-hi la sola ocurrència del verb derivat *renéixer*, nou de *xerrar*, quatre de *xuclar*, nou de *arrencar*, una de *arrodonir* i tres de *rodolar*, que es reemplacen sistemàticament en l'adaptació valenciana per la forma verbal corresponent: *nàixer* i *renàixer*, *xarrar*, *xuplar*, *arrencar*, *arredonir* i *redolar*, respectivament.

Ajustament a la norma

Les dues opcions són normatives perquè tenen entrada en les dues edicions del DIEC, amb l'excepció de *arredonir*,¹⁷³ que no hi és pas recollida (IEC, 1995, 2007). Les que s'hi estableixen com a formes principals, sense presentar-hi cap distinció semàntica, són: *néixer*, *xerrar*, *xuclar*, *arrencar*, *arrodonir* i *rodolar*, respectivament. Per tant, com que cada versió és coherent en relació amb els criteris fixats, tots els usos i modificacions s'ajusten a la norma en aquest punt, llevat de la forma *arredonir*, emprada en les adaptacions valencianes, que sí que constituiria una desviació de la norma. A més, les dues formes, *néixer* i *nàixer*, són considerades d'àmbit general per l'IEC (1999: 40), cosa s'aplicaria als verbs derivats; en *La proposta per a un estàndard oral*, però, no s'esmenten pas les altres formes analitzades en aquest apartat.

Si més no, el que aquest tipus de modificacions suggeriria és una certa regionalització de la norma, car es tracta de variants formals. Les analitzades en aquest apartat són el tipus de divergències que es tendeixen a reduir en la varietat estàndard, encara que no pas forçosament en la normativa. D'acord amb Bibiloni (1987: 11), la varietat estàndard sol decantar-se per una de les opcions en aquests casos perquè no aporten cap matís semàntic.

Novetats normatives

¹⁷²Seguint la mateixa dinàmica que en els verbs *arrodonir/arredonir* i *rodolar/redolar*, l'adjectiu *rodó*, amb onze ocurrències en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* i cinc en la de *La cambra secreta*, es canvia en tots els casos per *redó* en les adaptacions valencianes respectives.

¹⁷³Per contra, l'adjectiu *redó* sí que és considerat normatiu en les dues edicions del DIEC, en què es remet a *rodó* com a forma principal (IEC, 1995, 2007). En el DNV s'inverteix aquesta relació de preferència i és *redó* que s'hi estableix com a forma principal (AVL, 2016).

En el DNV s'inverteix la relació de preferència en tots els casos i s'hi estableix *nàixer*, *xarrar*, *xuplar*, *arrancar*, *arredonir* i *redolar* com a formes principals; notem que en aquest diccionari la forma verbal *arredonir* ja és considerada normativa (AVL, 2016). Això s'aplicaria igualment als verbs derivats.

2.4.4 Adverbis

2.4.4.1 Ausades

No trobem l'adverbi *ausades* en cap de les versions barcelonines. No obstant això, en comptem cinc ocurrències en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* i una en la de *La cambra secreta*. En tots aquests casos hi apareix en substitució de la locució adverbial *i tant* (concordances de l'1 a la 5 per al primer volum i 1 per al segon),¹⁷⁴ malgrat que aquesta també sigui habitual en els parlars valencians (cf. Lacreu, 2006: 320).

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC es defineix l'adverbi *ausades* com «Certament, en veritat». D'altra banda, en la primera entrada de *tant* trobem la locució adverbial *i tant*, definida com «Exclamació que equival a *evidentment*, *naturalment*» (IEC, 1995, 2007). Atès que, com a quasisinònims, funcionen semànticament com a equivalents en aquests contextos, tots els usos i modificacions en aquest punt s'ajusten a la norma en el Corpus *Harry Potter*.

Novetats normatives

En el DNV trobem, per a l'adverbi *ausades*, la mateixa definició que en el DIEC i, a més, s'afegeixen tres UF en la seva entrada. Pel que fa a *tant*, en la seva única entrada s'arregla la locució *i tant (que sí)* amb valor interjectiu, la qual «S'usa per a corroborar allò que un altre acaba de dir» (AVL, 2016). Per tant, en el DNV no s'introdueix cap canvi semàntic respecte del DIEC.

¹⁷⁴En la concordança 2 de *La pedra filosofal* trobem el pronom d'acusatiu de tercera persona en forma plena, *ne*, en les dues versions, com a CD indeterminat. Atesa la posició preverbal, correspondria en aquest context la forma reforçada, *en*, que en la *Proposta per a un estàndard oral* no es considera pròpia de l'àmbit general, sinó, tot simplement, «admissible [...] davant consonant» (IEC, 1999: 22). Com que es tracta d'una intervenció en estil directe de Hagrid, aquest ús s'empra com a tècnica de traducció per a marcar el registre informal d'aquest personatge, representat en anglès mitjançant una altra mena de transgressions.

A més, en la concordança 3 de *La pedra filosofal* detectem que la UF *estar com un llum* en la versió barcelonina es canvia per *estar com una cabra*, igualment normativa, que funciona com a equivalent semàntic en el context.

2.4.4.2 Darrerament i últimament

Amb valor temporal, en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem una ocurrència de l'adverbi *darrerament* i tres de *últimament*, compartides per l'adaptació valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Darrerament	1	1	0	0
Últimament	3	3	3	3

Taula 47. Nombre d'ocurrències de *darrerament* i *últimament*¹⁷⁵

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* també comptem tres ocurrències de l'adverbi *últimament*, igualment compartides per l'adaptació valenciana. En canvi, no trobem ocurrències de *darrerament* en cap versió del segon volum.

Ajustament a la norma

Aquest dos adverbis són normatius perquè tenen entrada en les dues edicions del DIEC, en què es tracten com a sinònims parcials. L'adverbi *últimament* presenta una accepció privativa: «En darrer lloc, després de tots els altres» (primera); la segona accepció que hi presenta és sinònima de *darrerament*, el qual s'hi estableix com a forma principal, definit així: «En els darrers temps» (IEC, 1995, 2007). Per tant, tots els usos que en detectem en el Corpus *Harry Potter* respecten la norma.

Novetats normatives

En el DNV no s'introdueix cap diferència normativa respecte de les dues edicions del DIEC. L'adverbi *últimament* hi manté les dues accepcions i es considera sinònim de *darrerament* en l'accepció compartida. Ara bé, s'hi inverteix l'ordre de preferència i *últimament* s'hi fixa com a forma principal de *darrerament* (AVL, 2016).

¹⁷⁵Pel que fa als adjectius, *últim* presenta quaranta-dues ocurrències en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* i quaranta-set en la de *La cambra secreta*, totes compartides per les adaptacions valencianes corresponents; de *darrer*, solament en comptem dues en la versió barcelonina de *La pedra filosofal*, comunes a l'adaptació valenciana. En les versions de *La cambra secreta* no trobem cap ocurrència de l'adjectiu *darrer*.

Aquests usos no comporten cap desviació de la norma, atès que, com a adjectius, són tractats com a sinònims plens tant en les dues edicions del DIEC com en el DNV (IEC, 1995, 2007; AVL, 2016). Ara bé, s'hi inverteix la relació de preferència: en el DIEC s'estableix *darrer* com a forma principal, mentre que en el DNV és *últim* que rep aquesta consideració.

2.4.4.3 Enguany

L'adverbi *enguany* no presenta cap ocurrència en les versions barcelonines. Sí que en presenta, però, en les adaptacions valencianes, set en la del primer volum i cinc en la del segon, en substitució del sintagma nominal *aquest any*. Els sintagmes *aquest any* i *este any* no presenten cap ocurrència en les adaptacions valencianes.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC es defineix *enguany* com «Aquest any» (IEC, 1995, 2007). Per tant, tots els usos i modificacions que trobem en el Corpus *Harry Potter* s'ajusten a la norma en aquest punt. Ara bé, l'ús abusiu de *aquest any*, en detriment de *enguany*, particularment als territoris on l'ús de *enguany* és ben viu, no afavoreix pas la funció diferenciadora de l'estàndard, en aproximar-se al model de l'espanyol, *este año*, i d'altres llengües dominants de l'entorn, com el francès, *cette année*, o l'italià, *quest'anno*; de fet, en alguns llibres d'estil s'ha arribat a titllar *enguany* d'arcaisme (cf. Calafat, 2010a: 83-84).

Novetats normatives

En el DNV no s'introdueix cap canvi normatiu en aquest punt respecte del DIEC. En el DNV es defineix *enguany* com «L'any en curs» i, a més, s'hi arreplega la locució adverbial *enguany passat*, definida com «L'any passat» (AVL, 2016).

2.4.4.4 Finalment

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem trenta-cinc ocurrències de *al final* i vint-i-quatre de l'adverbi *finalment*. D'entre les trenta-cinc ocurrències de *al final*, en vint-i-tres casos s'usa com a locució adverbial i en dotze, com a locució preposicional. La locució adverbial *al remat* no hi presenta cap ocurrència, però sí que apareix en l'adaptació valenciana, amb tres ocurrències. D'altra banda, les ocurrències de *al final* en disminueixen tretze en l'adaptació valenciana, en què en comptem vint-i-dues, dotze de les quals com a locució preposicional i les deu restants com a locució adverbial. En canvi, l'adverbi *finalment* n'augmenta set en l'adaptació valenciana i hi arriba a les trenta-una ocurrències.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Al final	35	22	18	17
Finalment	24	31	42	42

Al remat	0	3	0	0
----------	---	---	---	---

Taula 48. Nombre d'ocurrències de *al final*, *finalment* i *al remat*

En el segon volum, *La cambra secreta*, no trobem gaire variació entre les versions. La locució adverbial *al remat* no hi presenta cap ocurrència i les quaranta-dues ocurrències de l'adverbi *finalment* de la versió barcelonina es mantenen en l'adaptació valenciana. D'entre les divuit ocurrències de *al final* que trobem en la versió barcelonina, disset són compartides per l'adaptació valenciana i només una s'hi substitueix per al *capdavall*. A més, en l'adaptació valenciana *al final* solament funciona com a locució adverbial en quatre ocurrències, en totes les restants es tracta d'una locució preposicional.

Ajustament de la norma

El sintagma *al final* no apareix ni com a locució ni com a sintagma en el DIEC1. Com a substantiu, s'hi defineix amb un valor ordinal: «Que és a la fi d'una cosa» (accepció 1.1) i «Última part d'una cosa» (accepció 1.2). Per contra, com a adverbi, només s'hi recull que *finalment*, amb una sola accepció, que arreplega un sentit tant ordinal com temporal: «En últim resultat, en conclusió» (IEC, 1995: 879). Amb la qual cosa, segons el DIEC1, la locució preposicional *al final de* i la locució adverbial *al final* prenen un sentit locatiu, físic i no físic, però no serien pas equivalents de l'adverbi *finalment*, amb valor temporal. Sí que serien sinònims de *finalment*, però, les locucions adverbials *en fi* i *per fi*, que trobem en la primera entrada de *fi* de les dues edicions del DIEC, definides com «Finalment, en conclusió» (IEC, 1995, 2007). Quant al substantiu *remat*, en el DCVB es presenta sota la marca d'hispanisme (Alcover & Moll, 1962), d'aquí que l'IEC no el consideri pas normatiu i, en conseqüència, no li doni entrada en cap de les dues edicions del DIEC. Això s'aplicaria també, per extensió, a la locució *al remat*.

Per tant, d'entre les trenta-cinc ocurrències que presenta *al final* en la versió barcelonina de *La pedra filosofal*, en trobem onze de normatives, com a locució preposicional amb valor locatiu, compartides per l'adaptació valenciana (concordances 12, 15, 18, de la 21 a la 25, 27, 28, 30 i 33). Les altres ocurrències, com a locució adverbial temporal, amb el significat 'finalment', es desviarien d'aquesta norma; per exemple, *al final va dir*. Per això, en l'adaptació valenciana s'esmena amb l'adverbi *finalment* en deu ocurrències (concordances 4, 6, 7, 9, 13, 14, 16, 17, 19 i 26) i amb la locució adverbial *per fi* en dues (concordances 29 i 34). No obstant això, en l'adaptació valenciana es mantenen vuit ocurrències de *al final* com a locució adverbial temporal, les quals, per tant, també es desvien

de la norma en aquesta versió (concordances 5, 8, 10, 11, 20, 31, 32 i 35). En canvi, la concordança 36 s'ajusta a la norma perquè hi trobem la locució adverbial *al final*, comuna a les dues versions, utilitzada amb un valor locatiu no físic: al final d'un espai temporal. També trobem dues ocurrències més de *al final* en la versió barcelonina del primer volum que es desajusten de la norma en les dues versions, atès que en la barcelonina s'empra com a locució adverbial i en la valenciana se substitueix per *al remat* (concordances 1 i 2). En la concordança 3 només és l'adaptació valenciana que es desvia de la norma, atès que en la versió barcelonina s'usa correctament l'adverbi *finalment* i en l'adaptació valenciana es reemplaça per la locució *al remat*.

El segon volum, *La cambra secreta*, presenta un ajustament a la norma major que el primer. D'entre les divuit ocurrències de *al final* en la versió barcelonina, en catorze casos s'utilitza com a locució preposicional (concordances de l'1 a la 10 i de la 15 a la 18) i en quatre, com a locució adverbial (concordances de l'11 a la 14). Per tant, només detectem desviacions de la norma en aquestes quatre ocurrències, compartides per les dues versions. L'ús de *al final* com a locució preposicional en la versió barcelonina no presenta cap problema normatiu i es manté en l'adaptació valenciana en tots els casos tret d'un, en què *al final de* s'hi substitueix per *al capdavant de* (concordança 2). En aquest cas, les dues versions s'ajusten a la norma, car la locució preposicional *al capdavant de* conserva el mateix sentit locatiu en les dues edicions del DIEC (IEC, 1995, 2007).

Cap de les ocurrències de l'adverbi *finalment* no presenta desviacions de la norma en el Corpus *Harry Potter*.

Novetats normatives

Sense introduir-hi cap canvi normatiu respecte del DIEC1, en el DIEC2 es puntualitza que el substantiu *final* pot presentar un sentit tan físic: «Última part d'una cosa en l'espai» (accepció 2.2), com temporal: «Última part d'una cosa en el temps» (accepció 2.1) (IEC, 2007).

Contràriament a les dues edicions del DIEC, en l'entrada de *final* del DNV trobem *al final* amb el valor de locució adverbial temporal, amb *a la fi* com a forma principal: «Després d'un procés, d'una espera». Per tant, en aquest diccionari es tracta la locució *al final* com a sinònim parcial de l'adverbi *finalment*, atès que en la primera accepció el defineix com «A la fi» i en la segona, com «En suma, resumint, com a punt final» (AVL, 2016). Una altra divergència respecte del DIEC és que el substantiu *remat* hi té entrada i s'hi recull *al remat*

com a locució adverbial, amb el significat de ‘finalment’: «Després de tot, finalment» (tercera acceptió) (AVL, 2016). Pel que fa a les locucions adverbials temporals *en fi*, *per fi* i *al capdavall* i a la locució preposicional *al capdavall de*, amb un sentit tant locatiu com temporal, aquest diccionari no presenta cap diferència respecte del DIEC.

2.4.4.5 *Gratis* i *debades*

No trobem cap ocurrència d'aquests adverbis en el primer volum, *La pedra filosofal*, ni en la versió barcelonina ni en l'adaptació valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Gratis	0	0	1	0
Debades	0	0	0	1

Taula 49. Nombre d'ocurrències de *gratis* i *debades*

Quant a *La cambra secreta*, solament documentem una ocurrència de *gratis* en la versió barcelonina, que se substitueix per *debades* en l'adaptació valenciana; es tracta de l'oració següent: «on podem trobar set Nimbus 2001 gratis per al partit» (p. 127). Així, ni l'adverbi *debades* apareix en la versió barcelonina, ni *gratis* ho fa en l'adaptació valenciana.

Ajustament a la norma

Els dos adverbis són normatius, atès que tenen entrada en les dues edicions del DIEC. Si bé, s'hi tracten com a quasisinònims. D'una banda, *gratis* s'hi redirigeix a la locució adverbial *de franc*¹⁷⁶ com a forma principal i s'hi estableix, així, una relació de sinonímia plena. D'altra banda, *debades* hi presenta dos significats: s'hi estableix com a opció preferent per al l'acceptió «En va, sense efecte, inútilment», però s'hi remet a *de franc* com a forma principal per al significat «Sense pagar» (IEC, 1995, 2007).

Per tant, tant el sol ús de l'adverbi *gratis* en la versió barcelonina del segon volum com la seva substitució per *debades* en l'adaptació valenciana s'ajusten a la norma. En tot cas, l'opció de l'adaptació valenciana marcaria una major distància lingüística respecte de l'espanyol, segons la funció diferenciadora de l'estàndard, atès que l'adverbi *gratis*, procedent del llatí (cf. Alcover & Moll, 1962), hi presenta una alta freqüència d'ús.

Novetats normatives

¹⁷⁶La locució adverbial *de franc* no presenta cap ocurrència en el Corpus *Harry Potter*.

En el DNV no s'estableix cap relació de prioritat entre *gratis* i *de franc*, a diferència del DIEC. Tanmateix, s'hi considerarien sinònims: *de franc* s'hi defineix com «Sense pagar, debades» i *gratis*, com «Gratuïtament, sense pagar o cobrar res». En canvi, sí que s'hi fixa un ordre de preferència pel que fa a l'adverbi *debades*: per al significat que comparteix amb *gratis* i amb locució *de franc*, s'hi remet *debades* a *gratis* com a forma principal (AVL, 2016).

2.4.4.6 Hui i avui

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem vint-i-una ocurrències de l'adverbi temporal *avui*, però no en trobem cap de *hui*. Com que totes les ocurrències de *avui* se substitueixen per *hui* en l'adaptació valenciana, l'adverbi *hui* hi presenta vint-i-una ocurrències, mentre que *avui* hi desapareix.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Hui	0	21	0	27
Avui	21	0	27	0

Taula 50. Nombre d'ocurrències de *hui* i *avui*

Seguint la mateixa pràctica que en el primer volum, totes les ocurrències de *avui* en la versió barcelonina de *La cambra secreta*, vint-i-set, es reemplacen per *hui* en l'adaptació valenciana. Així, ni l'adverbi temporal *hui* presenta cap ocurrència en la versió barcelonina, ni *avui* ho fa en l'adaptació valenciana.¹⁷⁷

Ajustament a la norma

Aquest dos adverbis temporals, *hui* i *avui*, són sinònims plens. Així es tracten en les dues edicions del DIEC, en què *hui* es remet a *avui* com a forma principal (IEC, 1995, 2007). Per tant, tots els usos i modificacions, tant en les versions barcelonines com en les adaptacions valencianes dels dos volums, s'ajusten plenament a la norma.

Novetats normatives

En el DNV no s'introdueix cap canvi normatiu respecte del DIEC. Si bé, l'ordre de preferència s'hi inverteix i *hui* s'hi estableix com a forma principal (AVL, 2016).

¹⁷⁷La forma *hui* procedeix, directament, del català antic i era comuna en els usos medievals. La variant *avui*, més moderna, apareix al final del segle XVI i està fortament implantada al Principat i a les Illes Balears, així com al nord del País Valencià. Simbòlicament, l'adverbi *hui* també és un dels mots que més s'ha associat al País Valencià, on ha adquirit certes connotacions patrimonials (cf. Lacreu, 2018: s. n.). També s'ha enarborat com a bandera de la forma *hui* en els discursos blavers o secessionistes de la llengua.

2.4.4.7 Llavors i aleshores

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem setanta-tres ocurrencies de l'adverbi *llavors* i setze de *aleshores*, que augmenten a setanta-set i disset, respectivament, en l'adaptació valenciana. D'una banda, les set ocurrencies de *llavors* que hi ha de més en l'adaptació valenciana són conseqüència d'haver-hi modificat *llavòrens* en la versió barcelonina. De l'altra, l'ocurrencia de més que hi ha de *aleshores* en l'adaptació valenciana és producte d'haver-hi substituït *llavors* en la versió barcelonina per *aleshores* (p. 136), per raons estilístiques, en l'oració següent: «“Turpin, Lisa” va anar a Ravenclaw i llavors li va tocar al Ron, que estava blanc» (p. 121).

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Llavors	73	77	106	109
Aleshores	16	17	29	28

Taula 51. Nombre d'ocurrencies de *llavors* i *aleshores*

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* comptem cent sis ocurrencies de l'adverbi *llavors* i vint-i-nou de *aleshores*, mentre que en l'adaptació valenciana en trobem cent nou i vint-i-vuit, respectivament. Les tres ocurrencies de més que trobem de *llavors* en l'adaptació valenciana provenen, com en el primer volum, d'haver-hi reemplaçat *llavòrens* en la versió barcelonina. En canvi, l'ocurrencia de menys que hi ha de *aleshores* en l'adaptació valenciana és conseqüència d'haver-hi reemplaçat una ocurrencia de la locució adverbial *de sobte* en la versió barcelonina, atès que, per raons estilístiques, l'oració «Però aleshores l'ocell es va convertir en foc» (p. 206) es reformula com «quan de sobte l'ocell es va convertir en foc» en l'adaptació valenciana (p. 229).

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC es tracten els adverbis *llavors* i *aleshores* com a sinònims plens i s'hi estableix *llavors* com a forma principal (IEC, 1995, 2007).

La variant *llavòrens*, però, no és pas normativa, atès que no apareix en cap edició d'aquest diccionari. Aquest adverbi s'empra en les versions barcelonines per a caracteritzar el registre col·loquial del personatge Hagrid i s'ha evitat en les adaptacions valencianes, amb altres transgressions, perquè no s'usa pas en els parlars valencians. Per tant, els usos dels adverbis *llavors* i *aleshores* en totes les versions, així com les escasses modificacions en les adaptacions valencianes, s'ajusten a la norma. Quant a la forma *llavòrens*, tot i que no sigui

normativa, és adequada al context, com a recurs de traducció literària (cf. Mayoral Asensio, 1999: 198-200).

Novetats normatives

En el DNV es recull la mateixa norma que en les dues edicions del DIEC (AVL, 2016).

2.4.4.8 *Prompte* i *aviat*

L'adverbi *prompte* no apareix en cap de les dues versions barcelonines. En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem vint-i-set ocurrencies de l'adverbi *aviat*, de les quals disset se substitueixen per *prompte* en l'adaptació valenciana. En canvi, la sola ocurrencia de la locució adverbial *d'hora* en la versió barcelonina desapareix en l'adaptació valenciana, en què es reemplaça per *aviat*; així, l'oració «L'endemà al matí el Harry es va despertar d'hora» en la versió barcelonina (p. 63) es modifica com «L'endemà al matí Harry es va despertar ben aviat» en l'adaptació valenciana (p. 73). Per tant, *prompte* presenta disset ocurrencies en l'adaptació valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Prompte	0	17	0	5
Aviat	27	11	20	19
D'hora	1	0	5	3

Taula 52. Nombre d'ocurrencies de *prompte*, *aviat* i *d'hora*

Quant al segon volum, *La cambra secreta*, comptem vint ocurrencies de *aviat* en la versió barcelonina, de les quals solament tres es reemplacen per *prompte* en l'adaptació valenciana. En la versió barcelonina també trobem cinc ocurrencies de la locució *d'hora*, de les quals dues se substitueixen per *prompte* en l'adaptació valenciana. Per tant, en l'adaptació valenciana trobem cinc ocurrencies de *prompte*, dinou de *aviat* i tres de *d'hora*.

Com a conseqüència d'una reformulació per raons estilístiques, en l'adaptació valenciana del segon volum apareixen dues ocurrencies de l'adverbi *aviat* que no es troben pas en la versió barcelonina. D'aquesta manera, l'oració¹⁷⁸ «El Harry va aprendre de seguida a no sentir pena pels gnoms» en la versió barcelonina (p. 41) es transforma en «Ben aviat els gnoms van deixar de fer-li pena, a Harry» en l'adaptació valenciana (p. 50) i «Com abans

¹⁷⁸Aquesta oració es correspon amb la concordança 1 de *La pedra filosofal* de les locucions adverbials *tot d'una* i *de seguida* (vegeu l'apartat 2.4.8.9, de la p. 233).

obtinguem la confessió del Malfoy, millor» en la versió barcelonina (p. 184) esdevé «Com més aviat obtinguem la confessió de Malfoy, millor» en l'adaptació valenciana (p. 205).

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC l'adverbi *prompte* es remet a *aviat* com a forma principal. En aquest sentit, l'adverbi *aviat* es defineix en el DIEC com «Dins poc temps, sense tardar» (accepció 1.1), «D'hora» (accepció 1.2) i «De pressa» (accepció 2) (IEC, 1995, 2007). Les locucions adverbials d'aquestes dues darreres accepcions, *d'hora* i *de pressa*, s'hi estableixen, respectivament, com a formes principals. Per tant, la locució *d'hora* es defineix com «A una hora relativament poc avançada» en l'entrada de *hora* (IEC, 1995, 2007). En les dues edicions del DIEC *prest* es considera sinònim tant de l'adjectiu *prompte* com l'adverbi *aviat*. Tanmateix, aquest mot no presenta cap ocurrència en el Corpus *Harry Potter*.

Per tant, totes les ocurrències de *aviat* en les versions barcelonines que es canvien per *prompte* en les adaptacions valencianes s'ajusten a la norma, així com l'ocurrència de *d'hora* en la versió barcelonina del primer volum que se substitueix per *aviat* en l'adaptació valenciana. Per contra, les dues ocurrències de *d'hora* que es reemplacen en el segon volum es desvien de la norma en la versió barcelonina: «Les vacances d'estiu es van acabar massa d'hora pel gust del Harry» (p. 69) i «Mai és d'hora per pensar en el futur, així que et recomano Futurologia» (p. 248). Com que aquests dos contextos no fan cap referència al significat 'a una hora poc avançada', es reajusten a la norma en l'adaptació valenciana, en què es canvien per *prompte*: «Les vacances d'estiu s'acabaren massa prompte per al gust de Harry» (p. 79) i «Mai no és massa prompte per a pensar en el futur, de manera que et recomane Futurologia» (p. 278).¹⁷⁹

Finalment, respecte de les dues ocurrències de *aviat*, suara esmentades, que apareixen en l'adaptació valenciana del segon volum, s'ajusten a la norma en aquesta versió. Aquestes dues ocurrències substitueixen *de seguida*,¹⁸⁰ en un cas, i *com abans millor*, en l'altre, en la versió barcelonina (vegeu-ne el context més amunt). En el primer cas, l'opció barcelonina també s'ajusta a la norma; emperò, en l'altre, se'n desvia, per interferència amb l'espanyol. En el seu lloc, es prefereixen altres expressions equivalents, com *tan aviat com*, *tan prompte com* o *com més aviat millor* (cf. Lacreu, 2006: 150, 303-304).

¹⁷⁹A més, en aquesta oració de l'adaptació valenciana es manté l'adverbi de negació, *no*, darrere l'adverbi *mai*, com a element de polaritat negativa, mentre que l'adverbi *no* s'omet, en aquest cas, en la versió barcelonina (vegeu l'apartat 2.6.5, de la p. 303, corresponent a la negació).

¹⁸⁰Vegeu també l'apartat 2.4.8.9, de la p. 233, corresponent a les locucions adverbials *tot d'una* i *de seguida*.

No detectem cap canvi en aquest punt. En el DNV s'inverteix la relació de preferència del DIEC i, com a adverbí, *prompte* s'hi estableix com a forma principal. A més, l'adverbí *enjorn* també s'hi tracta com a forma principal tant de la locució adverbial *d'hora* com de l'adverbí *prompte*.

Pel que fa a l'expressió *com abans*, cal assenyalar que en la GEIEC s'especifica que «*com més aviat millor* no pot ser mai substituït per *com abans millor* ni per *quant abans millor*» (IEC, 2018: s. n.).¹⁸¹ Amb l'adverbí *abans*, l'adverbí *com* només pot funcionar en un sentit comparatiu: *era tan bonic com abans*.

2.4.4.9 Prou i bastant

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem cinquanta ocurrencies de *prou*, d'entre les quals en trenta-vuit funciona com a adverbí (*calmar-se prou, prou!*) i en dotze,¹⁸² com a adjectiu (*prou força, si tingués/tinguera prou diners*). De *bastant*, en comptem vuit ocurrencies en la versió barcelonina, sempre usat com a adverbí, d'entre les quals cinc se substitueixen en l'adaptació valenciana per l'adverbí *molt*, en un cas (concordança 2); per *totalment*, en un altre (concordança 3); i per *prou*, en els tres restants (concordances 4, 7 i 8). Així, *prou* arriba a les cinquanta-cinc ocurrencies en l'adaptació valenciana i, de *bastant*, n'hi resten tres, compartides per les dues versions (concordances 1, 5 i 6). La locució adverbial *a bastament* no presenta cap ocurrencia en el primer volum.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Prou	50	55	34	38
Bastant	8	3	3	0
A bastament	0	0	1	1

Taula 53. Nombre d'ocurrencies de *prou*, *bastant* i *a bastament*

Quant al segon volum, *La cambra secreta*, en la versió barcelonina documentem trenta-quatre ocurrencies de *prou*, set de les quals com a adjectiu¹⁸³ i les vint-i-set restants com a adverbí. També hi trobem tres ocurrencies de *bastant*, sempre usat com a adverbí, les quals es reemplacen en l'adaptació valenciana per *prou*, en dos casos (concordances 1 i 2), i per *molt*, en un (concordança 3). Així, *bastant* no presenta cap ocurrencia en l'adaptació valenciana,

¹⁸¹Cf. https://geiec.iec.cat/capitol_veure.asp?id_gelc=140&capitol=10

¹⁸²Dues de les quals corresponen a la UF *amb prou feines*.

¹⁸³De les quals dues corresponen també a la UF *amb prou feines*.

mentre que *prou* hi arriba a les trenta-vuit. De la locució *a bastament*, en comptem una ocurrència en aquest segon volum, compartida per les dues versions, tot i que en la versió barcelonina presenta una errada: hi apareix sense la preposició *a* (p. 308), cosa que s'ha esmenat en l'adaptació valenciana (concordança 4).¹⁸⁴

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC *prou* significa «Quantitat suficient de», com a adjectiu, i «En quantitat suficient, tant com cal o en cal», com a adverbi, mentre que *bastant* s'hi defineix com «Quantitat o nombre més que regular de», com a adjectiu, i «En quantitat, nombre o grau més que regular», com a adverbi (IEC, 1995, 2007). Així, doncs, hi trobem un matís semàntic distintiu, car *prou* remet a una finalitat i *bastant* no pren en compte el fi, sinó que simplement compara una quantitat amb l'habitual. La locució adverbial *a bastament* funcionaria com a sinònim de *prou*, atès que en les dues edicions del DIEC es defineix com «En quantitat suficient» (IEC, 1995, 2007).

D'acord amb els registres formals i l'àmbit general, com a adjectiu, *prou* no presenta marques ni de gènere ni de nombre en el Corpus *Harry Potter*. Tot i que *bastant* es flexiona en nombre en aquests contextos, no apareix mai usat com a adjectiu en aquest corpus. La flexió de gènere de *bastant* és considerada d'àmbit general, però informal, i les flexions de *prou* no són en cap cas recomanables (IEC, 1999: 20-21).

Per tant, en *La pedra filosofal*, les tres ocurrències de *bastant* compartides per les dues versions són normatives (concordances 1, 5 i 6). En canvi, les tres ocurrències de *bastant* que se substitueixen per *prou* en l'adaptació valenciana (concordances 4, 7 i 8) s'ajusten a la norma en la versió barcelonina, però se'n desvien en la valenciana (*quedar prou sorprès, idea prou clara, tardar prou a eixir*), perquè hi presenten un sentit de quantitat i no pas de suficiència. Respecte de les dues ocurrències de *bastant* en la versió barcelonina que resten per comentar, en l'adaptació valenciana es reemplacen per l'adverbi *molt*, en un cas (concordança 2), i per l'adverbi *totalment*, en l'altre (concordança 3). Aquestes modificacions, doncs, s'ajusten a la norma en les dues versions i no n'alteren pas el significat, atès que tots dos impliquen una quantitat major que *bastant*: «En grau considerable», el primer, i «De manera total», el segon (IEC, 1995, 2007). En aquest primer volum trobem quatre ocurrències de l'adverbi *prou* que es desvien de la norma en les dues versions, atès que no hi presenten pas el sentit de suficiència i escauria d'usar-hi *bastant*

¹⁸⁴En la concordança 4 de *La cambra secreta* l'oració *anar per feina* en la versió barcelonina es transforma en *posar-se a la feina* en l'adaptació valenciana.

(concordances 9, 12, 13 i 14).¹⁸⁵ La resta d'ocurrències de *prou* en les dues versions de *La pedra filosofal* s'ajusten a la norma, siga adverbi, siga adjectiu.

En *La cambra secreta*, la sola ocurrència de *bastant* compartida per les dues versions s'ajusta igualment a la norma (concordança 3). Així com en el primer volum, les dues ocurrències de *bastant* que es reemplacen per *prou* en l'adaptació valenciana (concordances 1 i 2) són normatives en la versió barcelonina, però es desvien de la norma en la valenciana (*prou ridícul per a enganyar la bala*¹⁸⁶ i *prou sensat*), atès que hi presenten un valor quantitatiu més que no pas de suficiència. La sola ocurrència de *bastant* en la versió barcelonina que se substitueix per l'adverbi *molt* en l'adaptació valenciana s'ajusta a la norma i funciona semànticament en el context (concordança 3). La sola ocurrència de la locució adverbial *a bastament*, compartida per les dues versions, és igualment normativa en l'ús (concordança 4). Quant a l'adverbi *prou*, es desvia de la norma en quatre ocurrències, compartides per les dues versions, perquè no hi presenta pas el sentit de suficiència (concordances 5, 6, 8 i 11). La resta d'ocurrències de *prou* en *La cambra secreta* respecten la norma en les dues versions, ja sigui adverbi o adjectiu, tret d'una ocurrència com a adjectiu, compartida per les dues versions, que remet a la quantitat i no pas a la suficiència i, per tant, hi correspondria *bastant* (concordança 9).

Novetats normatives

En el DNV es desdibuixa la distinció semàntica que s'estableix en el DIEC entre *prou* i *bastant* i s'hi tracten com a sinònims parcials. En l'entrada de *prou* s'inclou l'accepció següent: «Una quantitat entre regular i elevada» (quarta), la qual coincideix amb la primera accepció de l'entrada de *bastant* (AVL, 2016).

¹⁸⁵La concordança 14 de *La pedra filosofal* es tracta d'una intervenció en estil directe de Hagrid. Tanmateix, no sembla que l'ús de *prou* en comptes de *bastant* sigui en aquest cas una tècnica per a caracteritzar-ne el registre col·loquial, atès que les altres concordances en què l'ús de *prou* es desvia de la norma no pertanyen a aquest personatge ni són informals. A més, en aquest cas s'han emprat en les dues versions altres marques, com la forma plena del pronom feble singular de primera persona *me*, en lloc de la reforçada *em*. A més, en l'adaptació valenciana s'utilitza en aquest cas la forma plena del pronom feble plural de segona persona *vos*, en lloc de la reduïda *us*, i la flexió del present singular de primera persona del verb *haver*, *haig*, en lloc de *he*.

¹⁸⁶En la concordança 1 de *La cambra secreta* el substantiu *tombarella* en la versió barcelonina s'ha substituït per *volantí* en l'adaptació valenciana, més habitual en aquests parlars. En les dues edicions del DIEC es tracten com a sinònims parcials: *volantí* s'hi defineix com el «Salt o tombarella que fa el volantiner» (segona accepció), mentre que *tombarella* hi pren un sentit més general (IEC, 1995, 2007). Per l'altre costat, en el DNV es consideren sinònims plens i s'hi estableix *volantí* com a forma principal en aquest sentit (AVL, 2016).

A més, en aquesta mateixa concordança, com que l'adverbi *bastant* en la versió barcelonina es reemplaça per *prou* en l'adaptació valenciana just davant un CC de finalitat, hi semblaria que la *tombarella* ha d'ésser ridícula a fi d'enganyar la bala, quan el que s'hi comunica és que la *tombarella* era ridícula, d'una banda, i que Harry va aconseguir el seu fi, esquivar la bala, de l'altra.

2.4.4.10 Quasi i gairebé

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem quatre ocurrences de l'adverbi *quasi* i cinquanta-set de *gairebé*, mentre que en l'adaptació valenciana comptem cinquanta-sis ocurrences de *quasi* i sis de *gairebé*. Això indica que la majoria d'ocurrences de *gairebé* en la versió barcelonina, una cinquantena, se substitueixen per *quasi* en l'adaptació valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Quasi	4	56	7	26
Gairebé	57	6	61	38

Taula 54. Nombre d'ocurrences de *quasi* i *gairebé*

Aquesta tendència es manté en el segon volum, *La cambra secreta*, però d'una manera més equilibrada. En la versió barcelonina trobem set ocurrences de *quasi* i seixanta-una de *gairebé* i en l'adaptació valenciana en comptem vint-i-sis de *quasi* i trenta-vuit de *gairebé*. En aquest cas, una vintena d'ocurrences de l'adverbi *gairebé* en la versió barcelonina es reemplacen per *quasi* en l'adaptació valenciana.

Ajustament a la norma

En el DIEC1 els adverbis *quasi* i *gairebé* es tracten com a sinònims plens i s'hi estableix *gairebé* com a forma principal, definit així: «No ben bé però faltant-hi poc» (IEC, 1995: 928). Per tant, els usos d'aquests dos adverbis que trobem en totes les versions, així com les substitucions de *gairebé* per *quasi* en les adaptacions valencianes, s'ajusten plenament a la norma.

Novetats normatives

En el DIEC2 els adverbis *quasi* i *gairebé* també funcionen com a sinònims plens. Emperò, a diferència del DIEC1, no s'hi estableixen relacions de preferència, sinó que cada adverbi és definit de la mateixa manera en la seva entrada corresponent, amb la mateixa definició que trobem en el DIEC1 per a *gairebé* (IEC, 2007). Tot i que en el DNV se'n reprèn el tractament com a sinònims plens, s'hi inverteix la relació de preferència i s'hi remet *gairebé* a *quasi* com a forma principal, amb la mateixa definició que en el DIEC, però sense el clíctic *hi*: «No ben bé però faltant poc» (AVL, 2016).

2.4.5 Els determinants

2.4.5.1 Els pronoms demostratius

Els pronoms demostratius neutres solen mantenir un sistema díctic binari en totes les versions, amb els pronoms demostratius neutres *això* i *allò*. No trobem, doncs, cap ocurrència del pronom de primer grau, *açò*, en les dues versions barcelonines. Nogensmenys, documentem quatre ocurrències en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* (concordances de l'1 a la 4) i sis en la de *La cambra secreta* (de l'1 a la 6) en què el pronom *això* es modifica per *açò* en l'adaptació valenciana corresponent. En aquests casos s'hi representaria puntualment la dixi ternària. Ara bé, com que els marcadors del sistema ternari hi tenen una presència residual, per a caracteritzar els parlars valencians, sense arribar a emprar-s'hi sistemàticament, no es pot afirmar tampoc que en les adaptacions valencianes se segueixi aquest sistema.

Cal precisar que el pronom neutre amb valor demostratiu de primer grau, *açò*, és emprat per diversos personatges.¹⁸⁷ No es tracta, doncs, de cap recurs per a caracteritzar la parla de Hagrid, marcat per un registre fortament col·loquial. Amb la qual cosa, confirmem que la decisió de decantar-se per un sistema díctic binari o ternari no està pas relacionada amb el registre, atès que les dues opcions es troben tant en àmbits formals com informals.

Pel que fa a als demostratius *aquest*, *aqueix* i *aquell*, no en trobem cap modificació com a pronom en el Corpus *Harry Potter*. Igualment, es tendeix a seguir una dixi binària *aquest-aquell* en totes les versions. Les poques modificacions en què emergeixen marques de la dixi ternària mitjançant aquestes formes afecten el valor adjectiu, no pas el pronominal.¹⁸⁸

Ajustament a la norma

La major part de la comunitat lingüística diferencia oralment dos graus demostratius, *això* i *allò*, perquè segueix el sistema díctic binari. Segons els usos històrics, el català «disposava d'un sistema ternari, que s'ha mantingut en els parlars valencians, de la Franja i en eivissenc» (IEC, 2016: 601), representats pels pronoms *açò*, *això* i *allò*, propis del sistema

¹⁸⁷També empren el pronom neutre de primer grau, *açò*, alguns professors. Aquests personatges tendeixen a adoptar un registre més aviat formal, atès que de vegades fan servir el tractament de cortesia de *vós*.

¹⁸⁸Vegeu l'apartat 2.4.5.2, de la p. 208, corresponent als adjectius demostratius, per a més informació sobre els usos que en trobem en el Corpus *Harry Potter* i l'ajustament a la norma.

díctic ternari.¹⁸⁹ Els dos sistemes són normatius i admissibles en registres formals (IEC, 1999: 19; 2016: 600-603, 798-801).

Per tant, totes les concordances (de l'1 a la 4) que presenten modificacions sobre els pronoms demostratius neutres en *La pedra filosofal* s'ajusten a la norma. En aquests casos, el pronom de segon grau, *això*, funciona com a primer grau *i*, en conseqüència, s'ha substituït per *açò*, d'acord amb la norma. Tanmateix, el pronom *això* també és usat amb el valor de primer grau díctic en la resta del primer volum, en les dues versions, segons el sistema binari, sense que s'hi hagi substituït pel ternari. Amb la qual cosa, no podem dir tampoc que el sistema díctic emprat en l'adaptació valenciana sigui ternari, perquè els demostratius que el diferencien del binari —l'adjectiu o pronom de segon grau, reforçat, *aqueix*, i no reforçat, *eixe*, així com el pronom neutre de primer grau, *açò*— hi tenen una presència residual, més aviat simbòlica que funcional.

La mateixa dinàmica trobem en el segon volum, *La cambra secreta*. En tres de les sis concordances, el pronom de segon grau, *això*, en la versió barcelonina se substitueix pel de primer grau, *açò*, en l'adaptació valenciana (1, 4 i 6).¹⁹⁰ En canvi, en les altres tres concordances el pronom neutre *açò* s'hi introdueix de bell nou, bé perquè *tot plegat* en la versió barcelonina es reformula com *tot açò* en l'adaptació valenciana (2 i 3), o bé perquè s'hi explicita el subjecte (5). Aquestes modificacions respecten l'ús oral dels parlars valencians, però, com en el primer volum, n'hi ha massa pocs perquè es pugui afirmar que en l'adaptació valenciana se segueix un sistema díctic ternari.

D'acord amb la dixi ternària, els usos del pronom *açò* que documentem presenten un valor catafòric en les adaptacions valencianes dels dos volums. En la segon volum, a més, en trobem d'anafòrics: en la concordança 5 (taula 54), per exemple, l'oració «És tot el que he de

¹⁸⁹¹⁸⁹A Menorca també s'usa el pronom neutre de primer grau, *açò*, encara que no apareix pas classificat en la GIEC com un parlar de dixi ternària (IEC, 2016: 601). D'altra banda, el pronom i adjectiu demostratiu de segon grau, *aqueix*, també es fa servir, de manera discontinua, en parlars de dixi binària insulars i peninsulars, sense diferenciar-lo espacialment del corresponent de primer grau, *aquest*; vegeu els mapes 1903 i 1904 de Veny & Pons i Griera (2016: <https://aldc.espais.iec.cat/mapes/volum-viii-16-el-mar-els-vaixells-la-pesca-17-varia-18-morfologia-no-verbal/mapes-viii-2/>).

¹⁹⁰En la concordança 1 de *La cambra secreta* observem, en les dues versions, la forma verbal *deixa'm*, escrita sense respectar les regles ortogràfiques: *dixa'm*. Es tracta de la traducció de *gerroff me*; normativament, *get off me*. Aquesta transgressió lingüística puntual s'hi utilitza per a representar la parla dels gnoms, que, malgrat les poques intervencions que hi tenen, també hi presenten una parla marcada i allunyada de l'estàndard. Aquesta tècnica, de vegades emprada en la traducció literària, a banda d'aquest exemple, només la trobem que en algunes intervencions de Hagrid. Ara bé, al delà de la variació diafàsica, aquesta forma també representa la variació diatòpica, car no la trobem pas en tots els registres informals de totes les àrees geogràfiques de parla catalana. És sobretot característica del català occidental, particularment al sud de l'Ebre. Amb la qual cosa, malgrat que sigui una tècnica totalment legítima des d'un punt de vista traductològic, caldria anar alerta amb les representacions socials perquè no s'interpretés com una manera d'estigmatitzar certs parlars. Entre altres coses, això ajudaria la recepció de l'obra en tota la comunitat lingüística. En aquest cas, l'ús d'aquesta forma en aquest context no fou gens polèmic; fins i tot s'ha mantingut en l'adaptació valenciana.

dir» en la versió barcelonina (p. 259) esdevé «Açò és tot el que me cal dir» en l'adaptació valenciana (p. 290), en què s'explicita el subjecte el·líptic. Per tant, en l'adaptació valenciana trobem l'ús de *això* i de *açò* com a subjectes explícits de dues oracions consecutives. En la versió barcelonina no es dona pas aquesta situació, atès que el pronom *això* és compartit per les dues versions, però el pronom *açò* és un subjecte el·líptic en la barcelonina. Tot i que remeten a antecedents diferents, el del pronom *açò* no és pas forçosament més pròxim que el de *això*. De fet, en els parlars valencians també seria habitual usar el pronom de segon grau, *això*, com a subjecte de la segona oració: *Això és tot el que he de dir*. En aqueix cas, però, seria estrany tenir el mateix pronom com a subjecte explícit en dues oracions consecutives i, per tant, es tendiria a ometre'n un dels dos o a reformular-ho d'una altra manera. A banda d'aquestes qüestions, els diversos usos dels pronoms neutres amb valor demostratiu són igualment normatius en les dues versions de *La cambra secreta*.

Finalment, en aquesta concordança 5 (taula 55), també trobem en l'adaptació valenciana la forma plena del pronom feble singular de primera persona, *me*, per a caracteritzar el registre col·loquial de Hagird, abans comentat. Es marca així l'oralitat en aquesta concordança perquè en la versió barcelonina s'utilitza l'hispanisme no normatiu *algo*, que no apareix en l'adaptació valenciana, en què se substitueix pel pronom *res*.

Text de partida (TP)	Text d'arribada ₁ (TA ₁) Ver. barcelonina	Text d'arribada ₂ (TA ₂) Adap. valenciana
'If anyone wanted ter find out some stuff, all they'd have ter do would be ter follow the spiders. That'd lead 'em right! That's all I'm sayin'.' (p. 279)	—Si algú volgués trobar algo, l'únic que hauria de fer és seguir les aranyes. Això el portaria pel bon camí! És tot el que he de dir. (p. 259)	—Si algú volguera trobar res, l'únic que li caldria fer és seguir les aranyes. Això el portaria pel bon camí! Açò és tot el que me cal dir. (p. 290)

Taula 55. Concordança 5 dels pronoms demostratius de *La cambra secreta*

La tècnica traductiva de compensació (cf. Mayoral Asensio, 1999: 198-200) defereix en aquest punt en la genuïnitat, vist que en l'adaptació valenciana es prioritza un recurs propi del diasistema, mentre que en la versió barcelonina es prefereix l'hispanisme no normatiu *algo* per a traduir les diverses transgressions ortogràfiques de l'original en anglès: *ter* (*to*), *they'd* (*they would*), *'em* (*them*) i *sayin* (*saying*). Cal assenyalar que, per a expressar l'obligació, en la versió barcelonina s'empra la perífrasi *haver de + infinitiu*, mentre que en l'adaptació valenciana s'opta pel verb *caldre*, particularment associat als registres formals. En cap dels dos casos no es recorre a la perífrasi *tenir que + infinitiu*, fruit de la interferència amb l'espanyol, que no és pas normativa, tot i que presenti una altra freqüència d'ús a l'oral en bona part de la comunitat lingüística.

No trobem cap canvi normatiu sobre els pronoms demostratius neutres en la en la GNV, en què s'accepten tots tres al mateix nivell (AVL: 2006b: 131 i s.).

2.4.5.2 Els adjectius demostratius

En totes les versions d'aquests dos volums s'usen els adjectius demostratius en forma reforçada i no hi trobem cap ocurrència del demostratiu *aqueix*. Hi documentem algunes modificacions que comporten que en les adaptacions valencianes apareguin, puntualment, les formes no reforçades, *este* o *eixe*: en quatre casos en la de *La pedra filosofal* (concordances de l'1 a la 4) i en dos en la de *La cambra secreta* (1 i 2). Tots aquests casos presenten una característica comuna: es tracta d'intervencions en estil directe de Hagrid, personatge marcat per una parla fortament col·loquial i, doncs, més allunyada de l'estàndard, com hem comentat més amunt. Així, doncs, malgrat que en el Corpus *Harry Potter* no se segueixi pas una dixi ternària, les formes pròpies d'aquest sistema que hi apareixen puntualment no presenten cap marca de registre; en canvi, sí que hi detectem una distinció diafàsica en l'ús del demostratiu *este*, informal, en contraposició a la forma reforçada homòloga, *aquest*, més formal.

Ajustament a la norma

Com hem comentat en l'apartat dels pronoms demostratius, la major part de la comunitat lingüística catalana segueix una dixi binària, representada en aquest cas pels adjectius *aquest* i *aquell*. En els parlars valencians, de la Franja i eivissenc, però, es mantenen els tres graus d'íctics: *aquest*, *aqueix* i *aquell*, d'acord amb el sistema ternari i amb els usos de la llengua antiga. És per això que els dos sistemes són igualment normatius i admissibles en registres formals i escrits (IEC, 1999: 19; cf. 2016: 600-603 i 798-801). Nogensmenys, les formes no reforçades de primer i segon grau, *este* i *eixe*, respectivament, són considerades «pròpies de l'àmbit restringit [...], característiques dels parlars valencians i d'alguns altres nord-occidentals» (IEC, 1999: 19). El mateix tractament reben aquestes formes en la normativa quan funcionen com a pronoms. Emperò no els analitzem pas en aquest treball perquè, en aqueixa categoria gramatical, no han suscitat cap modificació en el Corpus *Harry Potter*.

Pel que fa a les quatre concordances documentades en *La pedra filosofal* en què un demostratiu reforçat se substitueix per un de no reforçat en l'adaptació valenciana, en tres casos s'hi modifica la forma *aquest* com *este* (2, 3 i 4) —vegeu, per exemple, la taula 56—

.¹⁹¹ En canvi, en la concordança 1, el demostratiu *aquest*, de primer grau, s’hi transforma en el de segon grau no reforçat, *eixe*, que només presenta aquesta ocurrència en l’adaptació valenciana del primer volum.

Text de partida (TP)	Text d’arribada ₁ (TA ₁) Ver. barcelonina	Text d’arribada ₂ (TA ₂) Adap. valenciana
‘Oh, well - I was at Hogwarts meself but I - er - got expelled, ter tell yeh the truth. In me third year. They snapped me wand in half an’ everything. But Dumbledore let me stay on as gamekeeper. Great man, Dumbledore.’ (p. 65)	—Mmm, bé... Jo també vaig anar a Hogwarts, però, si t’he de ser sincer, me’n van fer fora. Al tercer any. Me van partir la vareta en dues parts i aquestes coses que fan... Però el Dumbledore me va deixar quedar-me com a guardabosc. (p. 62)	—Mmm, bé... Jo també vaig anar a Hogwarts, però, si t’he de ser sincer, me’n van expulsar. Al tercer any. Me van partir la vareta en dos parts i estes coses que fan... Però Dumbledore me va deixar quedar-me com a guardabosc. (p. 71)

Taula 56. Concordança 3 dels adjectius demostratius de *La pedra filosofal*

Quant a les dues concordançes extretes del segon volum, *La cambra secreta*, en els dos casos es tracta de la forma no reforçada *este*, que apareix en l’adaptació valenciana per a substituir una ocurrència en la versió barcelonina de la forma reforçada *aquest*, en un cas (concordança 1), i com a adició, en l’altre (concordança 2). En aquest darrer, es tracta d’un complement de règim verbal (d’ara endavant, CRV), introduït per la preposició *de*, que ja és present en la versió barcelonina en la forma del pronom feble *en*. Aquesta estructura es manté en l’adaptació valenciana, en què s’explicita, a més, el CRV, *d’estos*, aïllat normativament amb una coma: «No val la pena escoltar-ne cap, d’estos» (p. 77). L’altra forma no reforçada, *eixe*, no presenta cap ocurrència en aquest segon volum.

Novetats normatives

No hi ha cap canvi substancial pel que fa al tractament d’aquestes formes en la normativa. En la GIEC també es consideren acceptables tant les reforçades com les no reforçades, però es prefereixen les reforçades en els registres formals. A més, en *La proposta per a un estàndard oral*, així com en la GIEC, les formes no reforçades antigues, *est* i *eix*,

¹⁹¹Com veiem en la concordança 3 de *La pedra filosofal* (taula 56), l’aparició de la forma no reforçada en l’adaptació valenciana s’esdevé per compensació (cf. Mayoral Asensio, 1999: 198-200). Les diverses transgressions ortogràfiques de l’anglès —*meself* (*myself*), *ter* (*to*), *yeh* (*you*), *me* (*my*) i *an’* (*and*)— es representen en la versió barcelonina com *prò* (*però*), que hi apareix dues vegades, i com la forma plena *me*, en lloc de *em*. En l’adaptació valenciana, però, només s’hi ha mantingut la forma plena d’aquest pronom, probablement perquè la conjunció *prò*, en comptes de la normativa *però*, es percep com una marca barcelonina i, per tant, presenta una major simbologia. La innovació que s’introdueix en l’adaptació valenciana, doncs, és l’ús de la forma no reforçada *este*. Malgrat que no constitueixi una transgressió ni ortogràfica ni normativa, sí que representa una desviació de l’estàndard més general. Tanmateix, no s’ha alterat la sintaxi en cap de les dues versions amb aquesta finalitat; per exemple, no s’ha suprimit el clític en l’oració *me’n van expulsar*, d’acord amb la norma, encara que aquest ús del pronom feble *en* no sigui característic de l’oralitat dels parlars valencians.

reben el mateix tractament que les actuals (IEC, 1999: 19; 2016: 601). Per l'altre costat, la norma que trobem en la GNV encaixa igualment amb la de la GIEC: s'hi puntualitza que, en els àmbits més formals, literaris i universitaris, hi ha una gran preeminència de les formes reforçades dels demostratius, cosa que guarda relació amb els usos de la llengua antiga, encara que les formes no reforçades *este* i *eixe* siguin avui les més habituals en els parlars valencians (AVL: 2006b: 131 i s.).

2.4.5.3 Els adverbis demostratius

Les versions barcelonines dels dos volums, *La pedra filosofal* i *La cambra secreta*, segueixen un sistema díctic binari amb els adverbis *aquí* i *allà*; no hi trobem cap ocurrència de l'adverbi *allí*. En les adaptacions valencianes corresponents també es redueixen els graus díctics de tres a dos amb els pronoms *ací* i *allà*, atès que totes les ocurrències de l'adverbi *aquí* en les versions barcelonines, amb valor de primer grau, se substitueixen per *ací* en les adaptacions valencianes. No hi trobem tampoc ocurrències de *allí*, tret de l'adaptació valenciana del primer volum, *La pedra filosofal*, en què la sola ocurrència d'aquest adverbi substitueix el clític *hi* en la versió barcelonina.¹⁹² Així, no trobem cap ocurrència de *aquí* en les adaptacions valencianes ni de *ací* en les versions barcelonines. L'adverbi *ahí* no presenta ocurrències en cap versió de cap volum.

Ajustament a la norma

La major part de la comunitat lingüística catalana diferencia oralment dos graus demostratius, *aquí-allí/allà*,¹⁹³ perquè segueix el sistema díctic binari. En els parlars valencians, de la Franja i eivissenc es mantenen oralment els tres graus díctics: *ací-aquí-allí/allà*, perquè fan servir el sistema díctic ternari. Tots dos són normatius i admissibles en registres formals i escrits, també la dixi ternària, pròpia dels usos històrics del català, atès que enllaça l'estàndard actual amb els usos de la llengua antiga (IEC, 1999: 19; 2016: 600-603 i 798-801). Per tant, tots els usos i modificacions que documentem en el Corpus *Harry Potter* en aquest punt s'ajusten a la norma.

¹⁹² Així, l'oració «Jo hi era! Vaig veure com el Dumbledore la deixava» en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* (p. 53) esdevé «Jo estava allí! Vaig vore com Dumbledore la deixava» en l'adaptació valenciana (p. 61).

¹⁹³ En els parlars en què els dos adverbis, *allí* i *allà*, tenen més vitalitat, *allí* hi sol adquirir un sentit més definit que *allà*; aquest darrer remetria a una zona, més que no pas a un punt concret (IEC, 2016: 800). D'altra banda, els parlars en què *allí* i *allà* presenten usos indistints tendeixen a preferir el segon; és per això que *allí* es defineix en el DIEC1 com «En aquell lloc, *allà*» (IEC, 1995: 82) i en el DIEC2 *allà* s'estableix com a forma principal de *allí* (IEC, 2007).

En la GNV (AVL: 2006b: 131 i s.) també s'expliquen les mateixes consideracions suara citades. Nogensmenys, sí que hi trobem una diferència a l'hora d'exposar els usos de la dixi espacial, atès que en la GNV (AVL, 2006b: 135) s'exposa *ahí* com a adverbí locatiu de segon grau. S'hi addueix que, malgrat que tradicionalment aquest valor correspongui a l'adverbí *aquí*, seria complicat de substituir *ahí* per *aquí* en els parlars valencians, atès que *aquí* ha adquirit el valor de primer grau allà on s'utilitza oralment. Això, però, també ocorre en els parlars amb dixi binària, en què *aquí* ha tendit a reemplaçar *ací* a l'oral. Tot i que *ahí* no té entrada ni en el DIEC1 ni en el DIEC2 (IEC, 1995, 2007), l'IEC ja s'hi va pronunciar en la *Proposta per a un estàndard oral*: l'adverbí *ahí* no és pas genuí, però és admissible per als parlars valencians en àmbits restringits i en registres informals (IEC, 1999: 19).

2.4.6 La quantificació

2.4.6.1 El pronom *tothom*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem quaranta-sis ocurrencies del pronom *tothom*, que es redueixen a quaranta-tres en l'adaptació valenciana. Una d'aquestes ocurrencies en la versió barcelonina s'hi ha substituït per la locució pronominal *tot lo món* en l'oració següent: «Tot ,lo (sic) mon té barca?» (p. 126) (concordança 1).¹⁹⁴ Les dues ocurrencies restants es reemplacen pel pronom *tots* en l'adaptació valenciana (concordances 2 i 3). Tot i que el pronom *tothom* no presenta una freqüència d'ús gaire alta en els parlars valencians, no s'ha tendit pas a eliminar-lo en l'adaptació. Cal assenyalar que locució pronominal *tot el món* no apareix en cap volum.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Tothom ¹⁹⁵	46	43	43	26

¹⁹⁴La major distància de l'estàndard que presenta la locució pronominal *tot lo món* es fa servir en aquest cas com a recurs per a caracteritzar, novament, la parla de Hagrid, atès que es tracta d'una intervenció en estil directe d'aquest personatge, que acaba amb «Llavorens endavant!» en la barcelonina (p. 111) i «Llavors avant!» en l'adaptació valenciana (p. 126). D'altra banda, també s'hauria pogut emprar l'article literari clàssic *lo* en altres contextos en expressions en què s'ha lexicalitzat, com *tot lo dia*, però no en trobem cap ocurrencia en cap versió.

¹⁹⁵Cal comentar a banda dos casos particulars en què s'ha mantingut el pronom *tothom*, però s'hi han produït modificacions d'altres tipus. En la versió barcelonina de *La cambra secreta*, l'oració «tothom es va posar a aplaudir» (p. 64) es modifica com «tothom va començar a aplaudir» en l'adaptació valenciana (p. 74), per raons estrictament estilístiques, car en l'accepció 5 de l'entrada del verb *posar* de les dues edicions del DIEC és definit com a sinònim de *començar*; de fet, la construcció *posar-se a + infinitiu* és habitual en les dues versions i en els dos volums.

Tot el món	0	0	0	0
Tot lo món	0	1	0	0

Taula 57. Nombre d'ocurrències de *tothom*, *tot el món* i *tot lo món*

No obstant això, sí que es mostra una tendència més forta a reduir les ocurrències del pronom *tothom* en el segon volum, *La cambra secreta*, vist que en passa de quaranta-tres en la versió barcelonina a vint-i-sis en l'adaptació valenciana. Novament, el recurs que s'empra per a substituir-lo en les disset ocurrències restants és el pronom *tots* (de l'1 a la 17). La locució *tot lo món*, pel seu costat, no presenta cap ocurrència en les dues versions de *La cambra secreta*.

Ajustament a la norma

El pronom *tothom* és definit com «Tota la gent» en les dues edicions del DIEC. En aquest diccionari també es redirigeix la locució pronominal *tot lo món* a *tothom* com a forma principal. Quant al pronom *tots*, segons el DIEC, remet a un grup de persones determinat: «Totes les persones de què es tracta» (accepció 3.2) (IEC, 1995, 2007).

Per tant, el pas del pronom *tothom* en la versió barcelonina a la locució *tot lo món* en l'adaptació valenciana del primer volum, *La pedra filosofal*, no s'ajusta pas a la norma del DIEC, atès que en aquestes concordances no es refereix a un conjunt determinat de persones, sinó indeterminat, 'tota la gent' (concordances 2 i 3). Per la mateixa raó, l'adaptació valenciana de *La cambra secreta* es desvia de la norma en set casos, en substituir-hi *tothom* pel pronom *tots* (concordances 2, 3, 6, 10, 12, 15 i 16). En contrapartida, hi trobem dues concordances, la 7 i la 14, en què el pronom *tots* es pot considerar l'opció més adient, segons la normativa, perquè s'hi refereix a un conjunt de persones concret, més que no pas a la idea de 'tota la gent' i, doncs, seria l'adaptació valenciana la que més s'aproximaria a la norma. D'altra banda, el context és prou difús en les altres set concordances (1, 4, 5, 8, 9, 11, 13 i 17) perquè les dues opcions, la de la versió barcelonina i la de l'adaptació valenciana, es puguin considerar normatives, segons el matís que s'hi vulgui expressar. A més, això també pot comportar altres errades, si no es pren en compte el canvi de persona verbal corresponent; és el que ha ocorregut en la concordança 4: «Mentre parlava, va assenyalar una fila de safates

A més, en *La pedra filosofal* trobem un canvi de clític en una d'aquestes oracions: «Tothom n'és aficionat» (p. 80); el pronom *en* en la versió barcelonina se substitueix per *hi* en l'adaptació valenciana: «Tothom hi és aficionat» (p. 92), d'acord amb la norma, atès que aquesta construcció regeix la preposició *a* —vegeu l'apartat 2.5.5.1, de la p. 259, corresponent a les combinacions binàries de pronoms febles de tercera persona—.

fondes i tothom s’hi va acostar per a veure-les millor» (p. 94), el verb de la qual apareix intacte en l’adaptació valenciana: «tots s’hi va acostar per a veure-les millor» (p. 107).

Novetats normatives

No trobem cap canvi normatiu sobre aquests pronoms. En el DNV, de fet, es fa servir la mateixa definició del pronom *tothom* que empra el DIEC. A diferència del DIEC, però, en el DNV no s’estableix cap relació de preferència entre les locucions pronominals *tot lo món* i *tot el món*, les quals hi són definides de la mateixa manera que *tothom*, i s’hi recull tant la versió amb l’article literari estàndard actual, *tot el món*, com amb l’article literari clàssic, *tot lo món*. En el DNV també se segueix la mateixa definició del DIEC per a *tots* i s’hi explicita que, com a pronom, pren la forma invariable del masculí plural (AVL, 2016).

2.4.6.2 Els sintagmes *tots* + numeral

Amb valor pronominal, el sintagma *tots dos* presenta dinou ocurrències en la versió barcelonina de *La pedra filosofal*, d’entre les quals vuit se substitueixen per *els dos* en l’adaptació valenciana. Les dotze ocurrències restants, gairebé la meitat, són comunes a les dues versions. La forma femenina, *totes dues*, també hi suscita modificacions. D’entre les quatre ocurrències que presenta en la versió barcelonina del primer volum, tres es reemplacen per *les dues* en l’adaptació valenciana. L’ocurrència restant és compartida per les dues versions.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Els dos	0	8	0	8
Les dues	1	4	1	1
Tots dos	19	11	19	11
Totes dues	4	1	1	1

Taula 58. Nombre d’ocurrències dels sintagmes pronominals *els dos* i *les dues* i *tots dos* i *totes dues*¹⁹⁶

Quant a *La cambra secreta*, d’entre les dinou ocurrències de *tots dos* en la versió barcelonina, vuit se substitueixen per *els dos* en l’adaptació valenciana. Les onze ocurrències restants són compartides per les dues versions. La sola ocurrència que trobem en aquest

¹⁹⁶Només trobem una ocurrència de *els dos* com a pronom en cada volum. En aquets cas, està flexionat en femení i és comú a les dues versions: «entre les dues [andanes], res de res», en *La pedra filosofal* (p. 91 i 193), i «Les dues [potes] del davant eren les que el subjectaven», en *La cambra secreta* (p. 270 i 303). Atès el valor determinant, en aquests contextos no es pot pas fer servir el sintagma *tots* + numeral, com expliquem en el subapartat de les «Novetats normatives».

segon volum de la flexió femenina, *totes dues*, es manté en l'adaptació valenciana (concordança 3).

Així, doncs, en les versions barcelonines dels dos volums es tendeix a distingir entre els sintagmes *tots dos*, amb valor pronominalitzant, i *els dos*, amb valor determinant, mentre que aquesta distinció es difumina en les adaptacions valencianes, en què gairebé la meitat de les ocurrencies de *tots dos* es reemplacen per *els dos* amb valor pronominal. Per això, en l'annex només presentem les concordances de les formes en què *tots dos* o *totes dues* tenen un valor determinant, és a dir, se situen davant el substantiu, sense substituir-lo.¹⁹⁷ En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* tan sols comptem quatre concordances del sintagma *tots dos* amb valor determinant i en la de *La cambra secreta*, tres. D'entre les quatre ocurrencies del primer volum, l'adjectiu *tot* es modifica per l'article determinat en l'adaptació valenciana en tres casos, només en la concordança 2 es manté davant el substantiu en les dues versions: «amb totes dues mans» (p. 148 i 167). En canvi, les tres ocurrencies en la versió barcelonina del segon volum conserven *tot* en l'adaptació valenciana, sense que s'hi efectui cap modificació en aquest sentit.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Tot(e)s tres	15	5	10	5
Tot(e)s quatre	2	1	2	2
Tot(e)s cinc	0	0	1	1

Taula 59. Nombre d'ocurrencies dels altres sintagmes pronominals amb *tots + numeral*

Pel que fa a altres sintagmes pronominals amb l'adjectiu *tot*, constatem igualment la tendència a substituir-los pels corresponents amb l'article determinat en les adaptacions valencianes, en una proporció més alta en el primer volum, *La pedra filosofal*, particularment amb el numeral *tres*. Amb valor determinant, només trobem una ocurrencia de *tots tres* en la versió barcelonina de *La pedra filosofal*, en l'oració següent: «¿Com se suposa que has de controlar-li tots tres caps alhora?» (p. 181), modificada amb l'article determinant *els* en l'adaptació valenciana.

Ajustament a la norma

Aquests sintagmes pronominals presenten freqüències d'ús molt variades en els diversos parlars i, com que la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]) no aborda pas directament

¹⁹⁷Les ocurrencies en què aquests sintagmes presenten un valor determinant, en comptes de pronominal, doncs, no s'han comptabilitzat pas en la taula 58.

aquesta qüestió, la norma no era gaire explícita quan es publicaren aquestes traduccions. En l'entrada de *ambdós* de les dues edicions del DIEC trobem que aquest adjectiu també funciona com a pronom. Tot i que no s'hi presenta cap definició de *ambdós* com a pronom, sí que se'n proposen altres opcions equivalents en la definició d'adjectiu: «Tots dos, totes dues; l'un i l'altre, l'una i l'altra» (IEC, 1995, 2007). Amb la qual cosa, aquestes opcions equivalents amb valor adjectival també ho serien amb valor pronominal. Per tant, la variació que trobem en aquest punt en totes les versions s'ajusta a la norma, així com les modificacions efectuades en les adaptacions valencianes. Cal puntualitzar, però, que la forma *ambdós* no presenta cap ocurrència en les versions analitzades, tampoc en la flexió femenina.

Novetats normatives

Aquesta qüestió s'aborda en la GIEC sense que s'estableixi cap canvi normatiu respecte dels usos: els sintagmes amb el quantificador universal *tot(e)s* presenten un significat de grup o totalitat, que no necessàriament tenen els sintagmes amb l'article determinat. A més, els sintagmes amb *tot(e)s* tenen un sentit més pronominalitzat que els sintagmes amb l'article determinat, atès que s'usen quan el nom i els seus complements resten sobreentesos; en canvi, quan només se sobreentén el nom, no es poden emprar mai els sintagmes amb *tot(e)s*. El quantificador *ambdós* funciona de manera equivalent a *tots dos*: presenta flexió de gènere i s'usa amb noms comptables, que poden ésser explícits o no, segons si es comporta com a pronom o com a adjectiu. En qualsevol cas, totes aquestes formes són sovint intercanviables, atès que hi ha parlars que no presenten pas la construcció amb *tot(e)s* (IEC, 2016: 662-663).

2.4.7 Altres mots simbòlics amb connotacions patrimonials

En aquest apartat analitzem, a partir de la lexicologia, la variació d'alguns mots particularment simbòlics, pels usos patrimonials que se n'han fet des de certs sectors socials. Aquest fenomen no es dona només en català, sinó que també el podem trobar en tota mena de llengües, més o menys esteses territorialment, amb el procés d'estandardització consolidat. La gestió que es fa d'aquests discursos, ja sigui per a promocionar-los o per a minimitzar-los, és eminentment política.

D'acord amb Pradilla Cardona, la consciència és un dels elements en què se sustenta la noció de comunitat lingüística. La funció demarcativa, en contraposició amb la comunicativa, se centra en el component identitari, que exacerba les particularitats comunicatives dels individus i de les societats. En principi, les comunitats lingüístiques presenten una situació

d'equilibri entre les dues funcions. Quan s'altera aquesta relació, el component demarcatiu tendeix a augmentar en una de les parts. Això aniria en detriment de la funció comunicativa, en perdre interlocutors totes les varietats resultants (Pradilla Cardona, 2015: 34).

Des del punt de vista de l'estandardologia, per a legitimar una forma lingüística, a més de la freqüència d'ús en la distribució geogràfica, és crucial decidir-ne la inclusió en el diccionari normatiu i, en cas afirmatiu, especificar-hi si l'ús que se'n fa és neutre o marcat (Corbeil, 2007: 314). Això resulta determinant en una llengua regionalitzada, com la catalana, encara en vies de consolidar el procés d'estandardització. L'extensió social de la varietat referencial es pot entrebancar mitjançant els usos simbòlics d'elements lingüístics connotats com a patrimonials, en funció la percepció social de la variació geogràfica. Aquests usos simbòlics transcendeixen la lingüística: així com en una llengua ben estandarditzada, el pas d'unes formes a unes altres es percep com un canvi de registre, en una llengua en vies d'estandardització és vist com una pèrdua o una renúncia identitària:

Per a un parlant espanyol, el fet de substituir *pa* per *para* és un canvi de qualitat de llengua, mentre que per a molts de catalans substituir *naltres* per *nosaltres* o *mos* per *ens* és percebut sovint simplement com a petits canvis d'identitat lingüística, considerats de vegades com a anormalitat o defecció. (Bibiloni, 1997a: 59)

Aquestes etiquetes identitàries no són innòcues, sinó que s'atribueixen des dels discursos planificats pel poder. Com a representació de la parla vernacle, solen afectar més el lèxic i la morfologia que no pas la sintaxi o l'ortografia, segons el grau d'establiment de l'estàndard. Així, mentre que en català en podem trobar en tots els nivells de llengua, en francès s'han limitat més a la fonètica i al lèxic. En el cas quebequès, Corbeil ho expressa amb aquestes paraules:

On constante même un certain militantisme de la langue parlée populaire au nom de l'identité québécoise, comme si notre spécificité culturelle et sociale était ainsi mieux exprimée, comme si elle se cristallisait dans cette langue et dans la tranche de la population dont c'est l'usage, le « vrai monde » dont se font les champions certains politiciens populistes en mal de votes ou d'animateurs et de chroniqueurs en mal de cote d'écoute. D'où vient l'idée que le « vrai monde » comprend mieux quand on massacre le français ? Le « vrai monde » comprend tout aussi bien la langue standard dont il a une réelle connaissance, du moins pour la comprendre sans problème. Ce n'est tout de même pas une langue étrangère ! (Corbeil, 2007: 311)

Ara bé, aquest autor també avisa que les obres lingüístiques que descriuen la norma social del francès quebequès serveixen per a estudiar els límits del que els parlants consideren tolerable, a fi d'establir i estendre socialment una norma que hi sigui veritablement referencial i que, alhora, els cohesioni amb la resta dels francòfons:

Vouloir décrire cette norme n'est ni une forme d'exhibitionnisme linguistique, ni faire la promotion d'un néo-créole autochtone composé d'un mélange de français et d'anglais, encore moins faire montre de séparatisme linguistique militant. Il s'agit essentiellement de proposer un modèle qui puisse guider l'emploi des variantes du français québécois entre nous et avec les autres francophones. (Corbeil, 2007: 308-309)

D'acord amb Bourdieu (1982: 244; cit. Corbeil, 2007: 305), la idea de mercat lingüístic es defineix en relació a aquest tipus de variació. Aquest sociòleg explica que, d'entre les diverses varietats que hi ha en una comunitat lingüística, a cadascuna de les quals s'atribueix un valor social, és a l'estàndard que s'atorga l'ús legítim. És, doncs, l'estàndard el que ven, per les representacions que té i les ideologies apreses —socialitzades—. En aquest sentit, Calafat (2010b: 61) assenyala que és la capacitat de vendre's com a marca única allò que consolida el mercat d'una llengua, cosa que seria independent del nombre de parlants.

2.4.7.1 Els substantius *pastanaga*, *pessigolles*, *escombraries*, *petó*, *ampolla*, *patata*, *cubell*, *galleda*, *escombra*, *noi*, *nen*, *paio* i *ximpleria*

En aquest darrer apartat dels elements lèxics, comentem alguns substantius particularment simbòlics pel que fa a la variació geogràfica que han comportat canvis en les adaptacions valencianes respecte de les versions barcelonines, alguns dels quals són puntuals o només apareixen en un dels dos volums. Per exemple, en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem una ocurrència de *pastanaga*, cinc de *pessigolles*, sis de *escombraries* i set de *petó*, substituïdes sistemàticament en l'adaptació valenciana per *carlota*, *cosquerelles*, *fem* i *bes*, respectivament, totes normatives, tret de *carlota*, que no apareix amb el significat de 'pastanaga' en cap de les dues edicions del DIEC (IEC, 1995, 2007), atès que es tracta d'un gal·licisme assimilat a l'antropònim, per bé actualment sí que es recull en el DNV (AVL, 2016).

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* comptem disset ocurrències de *ampolla*, substituïdes en catorze casos per *botella* en l'adaptació valenciana, mentre que en els altres tres s'hi manté la forma *ampolla*. En canvi, tot i que aquesta modificació també és normativa,¹⁹⁸ en *La cambra secreta* s'ha optat per mantenir les deu ocurrències de *ampolla* en les dues versions, en què ja no trobem cap ocurrència de *botella*.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i> Ver. barcelonina	Adap. valenciana	<i>La cambra secreta</i> Ver. barcelonina	Adap. valenciana
--------------------	---	------------------	--	------------------

¹⁹⁸El substantiu *ampolla* és la forma principal per als significats comuns en les dues edicions del DIEC (IEC, 1995, 2007), mentre que en el DNV ho és *botella* (AVL, 2016). Val a dir que el mot *botella* no apareix en la versió barcelonina de cap dels dos volums.

Pastanaga	1	0	0	0
Carlota	0	1	0	0
Pessigolles	5	0	0	0
Cosquerelles	0	5	0	0
Escombraries	6	0	0	0
Fem	0	6	0	0
Petó	7	0	0	0
Bes	0	7	0	0
Ampolla	17	2	10	10
Botella	0	14	0	0
Patata	8	0	1	0
Creïlla	0	8	0	1
Cubell	8	0	5	0
Galleda	0	0	2	0
Poal	0	8	0	7
Escombra	81	0	37	0
Granera	0	81	0	37
Noi	99	0	85	0
Xic	0	99	0	85
Nen	25	1	13	2
Xiquet	0	24	0	11
Infant	0	0	0	0
Paio	3	3	2	2
Xerrameca	1	0	2	0
Xarrameca	0	1	0	1
Romanços	0	0	0	1
Ximpleria	4	0	5	0
Disbarat	0	8	0	6
Estupidesa	0	3	0	0

Taula 60. Nombre d'ocurrències de *pastanaga*, *carlota*, *pessigolles*, *cosquerelles*, *escombraries*, *fem*, *petó*, *bes*, *ampolla*, *botella*, *patata*, *creïlla*, *cubell*, *galleda*, *poal*, *escombra*, *granera*, *noi*, *xic*, *nen*, *xiquet*, *infant*, *paio*, *xerrameca*, *xarrameca*, *ximpleria*, *disbarat* i *estupidesa*

En les versions barcelonines del primer volum, *La pedra filosofal*, i del segon, *La cambra secreta*, trobem, respectivament, vuit ocurrències i una ocurrència de *patata*, així com vuit ocurrències i cinc ocurrències de *cubell* —a més de dues de *galleda* en la del segon volum— i vuitanta-una ocurrències i trenta-set ocurrències de *escombra*, totes substituïdes per sistema en les adaptacions valencianes per *creïlla*, *poal* i *granera*, respectivament, d'acord amb la norma i amb la genuïnitat de la llengua. El substantiu *noi*, particularment simbòlic, presenta noranta-nou ocurrències en la versió barcelonina primer volum i vuitanta-cinc en la del segon, que se substitueixen sistemàticament per *xic* en l'adaptació valenciana; de la mateixa manera, les vint-i-cinc ocurrències de *nen* en la versió barcelonina del primer volum i les tretze de la del segon es canvien per *xiquet*. D'entre les ocurrències de *nen*, cal assenyalar-ne cinc en el primer volum i deu en el segon, corresponents al femení *nena*, que conserven una ocurrència en l'adaptació valenciana del primer volum i dues en la del segon, cosa que no ha ocorregut mai per a la forma masculina, *nen*. D'altra banda, no hi torbem cap ocurrència de *infant*, mot estàndard no gens marcat geogràficament (cf. Esteve, Ferrer, Marquet & Moll, 2003: 181). En canvi, les tres ocurrències de *paio* en la versió barcelonina

de *La pedra filosofal* i les dues en la de *La cambra secreta* no es modifiquen pas en les adaptacions valencianes, malgrat que sigui un mot associat a Barcelona.

També hi ha altres canvis menys sistemàtics. Per exemple, la sola ocurrència de *xerrameca* en la versió barcelonina del primer volum es canvia en l'adaptació valenciana per *xarrameca*. Emperò, de les dues ocurrències que presenta en la versió barcelonina del segon, una s'adapta de la mateixa manera en l'adaptació valenciana i l'altra s'hi canvia per *romanços*. Pel que fa a *ximpleria*, de les quatre ocurrències que presenta en la versió barcelonina del primer volum, *La pedra filosofal*, tres se substitueixen per *disbarat* en l'adaptació valenciana (concordances 1, 3 i 6) i una per *estupidesa* (9); en el segon volum, *La cambra secreta*, sempre s'hi reemplaça per *disbarat*, en les seves cinc ocurrències (concordances 2 i de la 4 a la 7).

2.4.7.2 Els adjectius *ximple*, *beneit* i *babau*

Quant als adjectius, també en trobem que, pel seu simbolisme, s'eliminen en les adaptacions valencianes: es tracta de *ximple* i *beneit*. En el primer volum, *La pedra filosofal*, documentem sis ocurrències de *ximple* en la versió barcelonina, que se substitueixen per *despistat* (7), *fava* (8), *borinot* (4, 5 i 10) i *babau* (2) en l'adaptació valenciana. Les tres ocurrències de *beneit* en la versió barcelonina hi donen lloc a *innocent* (11), *bajoca* (12) i *babau* (13). Pel que fa al segon volum, *La cambra secreta*, trobem vuit ocurrències de *ximple* en la versió barcelonina, reemplaçades en l'adaptació valenciana per *fava* (3 i 11), *bajoca* (10 i 12), *bleda* (13), *borinot* (8) i *babau* (1 i 9). La sola ocurrència de *beneit* s'hi substitueix per *bajoc* (concordança 14).

Notem que, d'una banda, l'adjectiu *babau* s'ha fet servir com a recurs per a reemplaçar adjectius com *ximple* i *beneit*; emperò, de l'altra, l'adjectiu *babau* també ha estat objecte de substitució; concretament, per *pardalot* —vegeu l'apartat 2.4.1.12, corresponent al substantiu *pardal*, de la p. 128—. En efecte, aquest canvis, que sovint no són pas sistemàtics, imprimeixen un nou estil en les adaptacions valencianes i, més que una problemàtica sobre la norma, el que sovint posen de manifest és el simbolisme diatòpic dels mots.

2.4.7.3 Els verbs *petonejar*, *bellugar*, *escombrar*, *cercar*, *emborratxar* i *clavar* (una *estomacada*)

El verb *petonejar* tan sols presenta una ocurrència en les versions barcelonines de *La pedra filosofal* i de *La cambra secreta*, que se substitueixen pel verb *besar* en les dues

adaptacions valencianes. Per la seva banda, no trobem ocurrencies del verb *besar* en cap de les dues versions barcelonines. El verb *petonejar* tenia originàriament connotacions vulgars, d'aquí que l'alta freqüència d'ús que presenta avui al Principat de Catalunya sigui un fenomen més aviat recent; en detriment del sinònim *besar*, més formal tradicionalment. Per això, en aquest cas, l'oposició que exerceix la regionalització contra el procés d'estandardització rauria en el fet d'«expulsar de la llengua capitalina paraules tan bàsiques com *bes*, *besada* o *besar*» (Bibiloni, 2012: 169-170).

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Petonejar	1	0	1	0
Besar	0	1	0	1
Menejar	0	6	0	1
Bellugar	6	0	5	4
Agranar	0	1	0	1
Escombrar	1	0	1	0

Taula 61. Nombre d'ocurrencies de *petonejar*, *besar*, *menejar*, *bellugar*, *agranar* i *escombrar*

Seguint aquesta mateixa dinàmica, el verb *bellugar*, que presenta sis ocurrencies en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* i cinc en la de *La cambra secreta*, es reemplaça sistemàticament per *menejar* en l'adaptació valenciana del primer volum, però només en una cas en la del segon; les altres quatre ocurrencies de *bellugar* s'hi mantenen. La sola ocurrencia de *escombrar* en les versions barcelonines del primer i segon volum també se substitueix per *agranar* en les adaptacions valencianes corresponents. Deixant la genuïtat a banda, alguns hispanismes normatius, com *buscar*, s'usen en el Corpus *Harry Potter* sense que s'hagin alternat en cap versió per altres opcions, igualment vives, com el verb *cercar*, pràctica habitual en aquesta parella de verbs (cf. Calafat, 2010: 54-55). Un altre exemple en seria el participi *emborratxat*: les dues ocurrencies que presenta en les versions barcelonines del primer volum, així com la sola ocurrencia en la del segon volum, es mantenen en les adaptacions valencianes corresponents, per bé que s'hi hauria pogut substituir pel participi del verb *bufar-se*.

Finalment, en la versió barcelonina del segon volum, *La cambra secreta*, documentem una ocurrencia de la locució verbal *clavar una estomacada*, modificada com *clavar una nyespla* en l'adaptació valenciana, recollida en les dues edicions del DIEC sota la forma *nespla* (IEC, 1995, 2007); la forma popular *nyespla* tan sols té entrada en el DNV, en què es remet a *nespla* com a forma principal (AVL, 2016).

2.4.8 Altres elements lèxics: les locucions

La fraseologia es troba entre el lèxic i la sintaxi, atès que hi ha sintagmes i combinacions de paraules que resten fora l'inventari lèxic d'una llengua, però que presenten trets semblants a les paraules, és a dir, que els distancien de la llibertat de combinació que caracteritza la sintaxi (Lorente Casafont, 2002: 833). En aquest apartat analitzem totes les locucions seleccionades,¹⁹⁹ ja siguin lèxiques —adjectivals, verbals i adverbials— o gramaticals —quantificacionals, prepositives i conjuntives— (Lorente Casafont, 2002: 869). En canvi, les construccions amb verbs lleugers o de suport, les interjeccions i els connectors textuais són abordades en el bloc de sintaxi.

Concretament, analitzem les construccions amb verbs lleugers en l'apartat corresponent a les estructures verbals del bloc de sintaxi, atès que aquest tipus d'UF tendeix a presentar un grau de lexicalització bastant menor que els altres (cf. Lorente Casafont, 2002: 853). A més, en aquest cas, l'anàlisi no es basa tant en la forma, sinó en el context en què apareixen i en els canvis semàntics que la variació hi pot comportar.

D'altra banda, els connectors textuais i les interjeccions són tractats en l'apartat homònim del bloc de sintaxi. Les interjeccions seleccionades consisteixen en fórmules de salutació i cortesia i en expressions amb significats varis, que disposen d'un grau molt alt d'autonomia oracional, atès que s'identifiquen amb oracions completes que constitueixen per si mateixes actes de parla concrets (cf. Lorente Casafont, 2002: 841). Quant al sol connector que hi recollim, *no obstant això*, també l'analitzem com a element sintàctic perquè, al del·là de la forma, ens centrem en els valors que adquireix com a connector parentètic (cf. Cuenca, 2002: 3179), més que no pas com a locució conjuntiva (Lorente Casafont, 2002: 845).

2.4.8.1 Les locucions verbals *perdre la xaveta* i *perdre l'oremus*

Solament documentem la locució verbal *perdre la xaveta* en la versió barcelonina de *La pedra filosofal*. Les dues ocurrències que hi presenta se substitueixen per la locució *perdre l'oremus* en l'adaptació valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Perdre la xaveta	2	0	0	0
Perdre l'oremus	0	2	0	0

Taula 62. Nombre d'ocurrències de *perdre la xaveta* i *perdre l'oremus*

¹⁹⁹No hem seleccionat cap locució nominal. Aquestes locucions es diferencien de les altres en el fet que presenten un grau de lexicalització molt més alt (Lorente Casafont, 2002: 869).

Aquest canvi obeeix, probablement, a raons estilístiques, atès que la locució *perdre la xaveta* està gaire marcada geogràficament.

Ajustament a la norma

Les dues UF són normatives perquè les trobem en les dues edicions del DIEC. En l'entrada de *xaveta* d'aquest diccionari en trobem la definició de *perdre la xaveta*: «Perdre el seny»; i en la de *oremus*, la de *perdre l'oremus*: «perdre el control de si mateix» (IEC, 1995, 2007). Com que ambdues funcionen com a equivalents, aquests usos i modificacions s'ajusten a la norma.

Novetats normatives

En el DNV també és defineix *perdre l'oremus* com «perdre el control de si mateix» i, de *perdre la xaveta*, en dona igualment una definició equivalent a la del DIEC: «Perdre l'enteniment, el trellat» (AVL, 2016); notem que en la definició del DNV s'evita el mot *seny*, simbòlicament associat al Principat de Catalunya.

2.4.8.2 La locució adverbial *a espai*

Només trobem aquesta locució adverbial en el segon volum, *La cambra secreta*, amb una ocurrència en cada versió. Ara bé, no es tracta pas de la mateixa, perquè l'ocurrència en la versió barcelonina se suprimeix en l'adaptació valenciana (concordança 1).²⁰⁰ En contrapartida, documentem una ocurrència del verb *vigilar* amb valor interjectiu en la versió barcelonina que se substitueix per la locució *a espai* en l'adaptació valenciana (concordança 2). Cal assenyalar que comptem una altra ocurrència del verb *vigilar* amb aquest valor compartida per les dues versions (concordança 3).

Pel que fa al primer volum, *La pedra filosofal*, no trobem cap ocurrència de la locució adverbial *a espai*. El verb *vigilar* no hi apareix tampoc amb valor interjectiu.

Ajustament a la norma

²⁰⁰Aquesta concordança és la traducció de: «'Go?' said Aragog slowly. 'I think not ...'» (p. 295), traduïda en la versió barcelonina com «—¿Marxar? —va fer Aragog a espai—. Jo diria que no...» (p. 273). Per la qual cosa, s'ha produït una omissió en l'adaptació valenciana (p. 307). L'adverbi *slowly* 'lentament' en anglès es correspon amb el sentit de *a espai* en català.

En l'entrada de *espai* de les dues edicions del DIEC trobem la locució adverbial *a espai* o *d'espai*, redirigida a *lentament* com a forma principal (IEC, 1995, 2007). D'altra banda, en l'entrada del verb *vigilar* en trobem l'ús interjectiu suara esmentat en els exemples de la tercera accepció, definida així: «Estar atent al que pot ocórrer (en un lloc), especialment per prevenir un perill» (IEC, 1995, 2007). Amb la qual cosa, tots els usos documentats són normatius i les modificacions serien merament estilístiques, car s'ajusten al context.

Novetats normatives

En l'entrada de *espai* del DNV es recullen fins a tres significats diferents per a la locució adverbial *a espai*: «En veu baixa» (accepció 16), «Alerta, amb compte» (accepció 17) i «A poc a poc, lentament» (accepció 18) (AVL, 2016). Quant al verb *vigilar*, les tres accepcions que trobem en aquest diccionari coincideixen amb les del DIEC. Per tant, més que un canvi normatiu, el que s'ha produït és una ampliació semàntica respecte de la locució *a espai*, atenent els usos valencians. Així, l'ús de *a espai* en la concordança 2 de *La cambra secreta* resulta més explícit en l'accepció 17.

Tot i que ni el DIEC ni en la GIEC no s'especifica que el verb *vigilar* pot funcionar com a interjecció conativa impròpia, la GEIEC sí que n'arreglega aquest ús (IEC, 2018: s. n.).²⁰¹

2.4.8.3 Les locucions adverbials *de veres*, *de veritat* i *de debò*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem deu ocurrencies de la locució adverbial *de veritat*, compartides per l'adaptació valenciana (concordances de la 2 a la 6, 8, 10, 11 i 13), i vint-i-cinc de *de debò*, de les quals només una es manté en l'adaptació valenciana (concordança 1). Les vint-i-quatre ocurrencies restants de *de debò* se substitueixen en l'adaptació valenciana per *de veritat* en tres casos (concordances 7, 9 i 12), la qual hi arriba a les tretze ocurrencies, i per *de veres* en altres vint-i-un casos. La locució *de veres*, més viva en els parlars valencians (cf. Giner Monfort, 2016: 221), no presenta cap ocurrencia en la versió barcelonina.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
De veres	0	21	0	16
De veritat ²⁰²	10	13	3	3

²⁰¹Vegeu https://geiec.iec.cat/capitol_veure.asp?id_gelc=391&capitol=31

²⁰²També trobem cinquanta-una ocurrencies de la interjecció *oi* en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* i cinquanta en la de *La cambra secreta*. Aquesta interjecció fàtica pròpia d'acord o confirmació desapareix en les adaptacions valencianes respectives, en què se substitueix per una d'impròpia, *veritat*,

De debò	25	1	16	0
---------	----	---	----	---

Taula 63. Nombre d'ocurrències de *de veres*, *de veritat* i *de debò*

En *La cambra secreta* les modificacions són més sistemàtiques. En la versió barcelonina trobem tres ocurrències de la locució adverbial *de veritat*, compartides per l'adaptació valenciana (concordances 1, 2 i 3), i les setze ocurrències de *de debò* en la versió barcelonina es reemplacen per *de veres* en l'adaptació valenciana. Així, la locució *de debò* desapareix en l'adaptació valenciana i *de veres* no presenta tampoc ocurrències en la versió barcelonina.

Ajustament a la norma

Tot i que la freqüència d'ús variï geogràficament, les locucions adverbials *de veres* i *de debò* no presenten cap distinció semàntica rellevant. De fet, en el DIEC1 es defineix *de veres*, així com totes les seves variants —*de ver*, *de bon veres* o *de bon de veres*—, com «En veritat, realment» (IEC, 1995: 1856). D'altra banda, la locució *de debò* es defineix així en les dues edicions del DIEC: «Realment, no de per riure» (IEC, 1995, 2007). En canvi, en l'entrada de *veritat* de les dues edicions del DIEC es remet la locució *de veritat* a l'adverbi *veritablement*, definit en la seva entrada com «D'una manera veritable», és a dir, d'una manera «Conforme a la veritat, a allò que realment és», «No fingit» (IEC, 1995, 2007).

Per tant, els usos de les locucions *de veres* i *de debò*, així com tots els casos en què *de debò* se substitueix per *de veres* en l'adaptació valenciana, no comporten cap desviació de la norma, atès que no presenten cap distinció semàntica en el context. En canvi, la locució *de veritat* sí que pot presentar matisos semàntics distintius respecte de *de debò*, segons si hom es refereix a 'seriosament' —*de debò*— o a 'd'acord amb la veritat o realitat' —*de veritat*—. Tanmateix, en alguns contextos poden funcionar totes dues com a equivalents, si aquesta distinció hi resta difusa. Per això, només recollim en l'annex les concordances de les ocurrències de la locució *de veritat*, així com de la sola ocurrència de *de debò* compartida per les dues versions. Si analitzem les ocurrències de *de debò* en la versió barcelonina que se substitueixen per *de veritat* en l'adaptació valenciana, fet que només succeeix en el primer volum, *La pedra filosofal* (concordances 7, 9 i 12),²⁰³ podem concloure que la locució *de*

semànticament equivalent (IEC, 1995, 2007). Aquestes modificacions són, doncs, normatives, a excepció de vuit ocurrències en l'adaptació valenciana del primer volum i de dues en la del segon, que es corresponen amb la forma *vitat*. El context en justifica l'ús, com a tècnica per a traduir el registre informal de Hagrid, atès que en tots els casos es tracta d'intervencions en estil directe d'aquest personatge.

²⁰³A més, observem que, en la concordança 7 de *La pedra filosofal*, l'atribut (*el*) *Harry* se substitueix pel pronom determinat *el* en la versió barcelonina i pel pronom neutre *ho* en l'adaptació valenciana, ambdues

veritat seria més adequada al context. Amb la qual cosa, a banda dels usos simbòlics de la variació diatòpica, que associarien *de debò* al Principat de Catalunya i *de veres* al País Valencià, les modificacions també segueixen criteris semàntics en aquest punt.

Novetats normatives

Tant *de veres*, com totes les seves variants —*de ver*, *de bon veres* o *de bon de veres*— es redirigeixen a la locució *de debò* en el DIEC2 com a forma principal, en què passarien a tractar-se com a sinònims plens (IEC, 2007). Tot i que aquestes locucions presenten la mateixa consideració semàntica en el DNV, s’hi inverteix la relació de preferència i es remet *de debò* a *de veres*, la qual s’hi fixa com a forma principal, definida com «Expressió amb què es remarca que l’assertió que es fa és conforme a la realitat, que es parla seriosament» (AVL, 2016). A més, *de veres* també s’hi estableix com a forma principal per a la locució *de (bona) veritat* i s’hi esborra, així, la distinció semàntica que trobem en les dues edicions del DIEC.

2.4.8.4 Les locucions adverbials espacials de verticalitat

La versió barcelonina del *La pedra filosofal* prefereix la locució adverbial reforçada *al damunt*, en lloc de *damunt*. Cinc de les vuit ocurrències de la locució *al damunt* en la versió barcelonina se substitueixen per l’adverbi *damunt* en l’adaptació valenciana (concordances 26, 27, 28, 31 i 32) i només les tres restants són compartides per les dues versions (concordances 25, 29 i 30). Les vint ocurrències de l’adverbi *damunt* en l’adaptació valenciana són conseqüència d’haver-hi substituït la locució *al damunt* en aquests cinc casos i *a sobre* en els altres quinze. En canvi, en el segon volum, *La cambra secreta*, les ocurrències de les locucions adverbials reforçades *al damunt*, *del damunt* i *pel damunt* no han comportat modificacions en cap de les dues versions.

contemplades actualment per la normativa (IEC, 2016: 680; AVL, 2006b: 180). Aquesta modificació s’explica per la preferència de la *Gramàtica* normativa del moment d’utilitzar el pronom determinat, *el*, si el complement era introduït per un article determinat, *el Harry*, i el pronom neutre, *ho*, si el complement no era introduït per cap article determinat, *Harry* (Fabra, 1918 [1933]: 175-176). Vet aquí un dels canvis normatius en les gramàtiques actuals respecte de la del moment de publicació de la saga (Ginebra, 2017: 20). Cal recordar que en la versió barcelonina s’usa l’article determinat davant els antropònims, mentre que en l’adaptació valenciana se’l suprimeix gairebé sempre, tret de quan es tracta d’èssers no humans, com el Dobby o el Pelut —vegeu també la nota al peu de l’apartat 2.4.3.8, de la p. 166, corresponent als verbs *cridar*, *xisclar*, *trucar*, *telefonar*, *picar* i *tocar*, i derivats—.

En la concordança 9 de *La pedra filosofal* també documentem que el verb *enganyar* en la versió barcelonina es transforma en *mentir* en l’adaptació valenciana. Ambdós són possibles en el context, tot i que presenten una distinció semàntica: *mentir* és més contundent i implica un grau de consciència, de coneixement, major que *enganyar* —vegeu les dues edicions del DIEC (IEC, 1995, 2007) i el DNV (AVL, 2016)—. Atès que tots dos s’usen habitualment en els parlars valencians, aquesta modificació és deguda a qüestions d’estil.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Amunt	23	23	35	38
Avall	17	17	27	28
Al damunt	8	3	5	5
Del damunt	1	0	2	2
Pel damunt	1	1	1	1
Damunt	0	20	0	0
De damunt	0	10	1	5
Per damunt	2	36	3	20
A sobre	18	3	19	1
De sobre	9	0	4	0
Per sobre	34	0	28	11
A davall	0	5	0	1
De davall	0	3	0	3
Per davall	0	10	0	1
A sota	15	8	18	14
De sota	6	2	12	7
Per sota	11	1	6	5
Dessota	0	0	0	0

Taula 64. Nombre d'ocurrències dels adverbis i locucions adverbials de verticalitat

Les versions barcelonines dels dos volums prioritzen les locucions adverbials amb *sobre* i *sota*, mentre que les adaptacions valencianes les prefereixen amb *damunt* i *davall*. Amb tot, *sota* presenta ocurrències en les adaptacions valencianes, mentre que *davall* no apareix en les versions barcelonines. L'adverbi *dessota* i, per extensió, les locucions adverbials associades, no presenten cap ocurrència en el Corpus *Harry Potter*.

Ajustament a la norma

En les entrades de *damunt*, *davall*, *sobre* i *sota* de les dues edicions del DIEC tenen entrada tots els adverbis i locucions adverbials de la taula 64. Els adverbis *damunt* i *davall* s'hi estableixen com a formes principals de *sobre* i *sota*, respectivament. A més, *damunt* també s'hi fixa com a forma principal de la locució *al damunt*. L'adverbi *damunt* presenta un sentit d'adició a alguna cosa o circumstància, però amb aquest significat no adquireix pas forçosament connotacions negatives. En canvi, la locució adverbial *a sobre* adopta el mateix significat, però sempre en un sentit negatiu (IEC, 1995, 2007).

Per tant, els usos que aquests adverbis i locucions adverbials presenten en totes les versions, així com les modificacions que s'han efectuat en les adaptacions valencianes, s'ajusten plenament a la norma. En tot cas, els adverbis *sobre* i *sota*, així com les respectives locucions associades, s'haurien vinculat, simbòlicament, al Principat de Catalunya. Això hauria motivat que s'hagin reemplaçat majoritàriament en les adaptacions valencianes per *damunt* i *davall*, més freqüents en els parlars valencians. Les modificacions han estat més

sistemàtiques en el cas de *sobre* que en el de *sota*, atès que tan sols el trobem residualment en les adaptacions valencianes, particularment en la del primer volum, *La pedra filosofal*.

Novetats normatives

En el DNV no es recull l'ús adverbial ni de *sobre* ni de les seves locucions associades, significats que només apareixen en l'entrada de *damunt*. Sí que hi trobem l'ús de *sobre* com a preposició, per al qual s'hi estableix també *damunt* com a forma principal (AVL, 2016). D'altra banda, en la GIEC es classifiquen tots els adverbis espacials de la taula 63 com a estàtics de verticalitat, tret de *amunt* i *avall*, que serien dinàmics (IEC, 2016: 757-758).

2.4.8.5 Les locucions adverbials espacials d'horitzontalitat

En el primer volum, *La pedra filosofal*, la versió barcelonina prefereix les locucions adverbials *al davant*, *del davant* i *al darrere*, en comptes dels adverbis corresponents, *davant* i *darrere*, però en l'adaptació valenciana trobem una major diversificació d'usos. Pel que fa a l'adverbi *davant*, la versió barcelonina del primer volum mostra una certa inclinació a preferir la locucions adverbials *al davant* i *del davant*. D'entre les vuit ocurrències de *al davant* en la versió barcelonina, tres es reemplacen per *davant* en l'adaptació valenciana (concordances 20, 23 i 24) i cinc es mantenen en les dues versions (concordances 17, 18, 19 i 21). Quant a la locució *del davant*, set de les onze ocurrències que presenta en la versió barcelonina també se substitueixen per *davant* en l'adaptació valenciana. Detectem la mateixa dinàmica pel que fa a la locució *al darrere*, tres ocurrències de les quatre que presenta en la versió barcelonina es reemplacen per *darrere* en l'adaptació valenciana (concordances 35, 36 i 37), mentre que les altres dues s'hi mantenen (concordances 33 i 34). No obstant això, les locucions adverbials *del darrere* i *pel darrere* són compartides per l'adaptació valenciana, sense modificacions.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Endavant	17	0	19	20
Avant	0	17	0	0
Endarrere	1	1	2	2
Arrere	0	1	0	0
Enrere	22	22	38	39
Davant	2	12	2	0
Al davant	8	5	11	13
Del davant	11	4	13	13
Pel davant	0	0	0	0
Darrere	1	3	0	0

Al darrere	5	3	15	15
Del darrere	4	4	21	21
Pel darrere	1	1	0	0

Taula 65. Nombre d'ocurrències dels adverbis i locucions adverbials d'horitzontalitat

En canvi, quant al segon volum, *La cambra secreta*, les dues versions prefereixen les locucions adverbials, que no solen suscitar cap canvi en l'adaptació valenciana. De fet, l'adverbi *darrere* no presenta cap ocurrència en les dues versions i, fins i tot, dues ocurrències de *davant* en la versió barcelonina se substitueixen per la locució *al davant* en l'adaptació valenciana (concordances 12 i 13), les quals se sumen a les onze ocurrències de *al davant* que ja eren comunes a les dues versions (concordances de l'1 a l'11).

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem disset ocurrències de l'adverbi *endavant*, les quals se substitueixen totes per l'adverbi *avant* en l'adaptació valenciana (concordances de l'1 a la 16), de manera que no detectem ni *avant* en la versió barcelonina ni *endavant* en la valenciana. A més, una de les ocurrències de *enrere* en la versió barcelonina es reemplaça per *arrere* en l'adaptació valenciana, per a caracteritzar el registre informal del personatge Hagrid (concordança 39). La sola ocurrència de *endarrere* és comuna a les dues versions (concordança 38). En canvi, en el segon volum, *La cambra secreta*, les vint ocurrències que presenta *endavant* en la versió barcelonina es mantenen en l'adaptació valenciana,²⁰⁴ en què no apareix ni *avant* ni *arrere*. Les ocurrències de *enrere* i *endarrere* també són compartides per les dues versions (concordances 14 i 15).

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC la primera accepció de l'adverbi *endavant* remet a la idea de moviment: «En direcció a la banda que és davant algú»; l'adverbi *avant* hi és definit d'una manera molt semblant: «En direcció a un indret que és davant nostre, enllà en el sentit del moviment»; i la locució *en avant* és reserva per a texts escrits. Igualment, *endarrere* s'hi defineix com «En direcció a la banda que és darrere algú»; *enrere* remet a *endarrere* com a forma principal, així com *arrere*, amb la diferència que en la seva entrada s'inclou privativament la locució *tornar arrere*, definida com «Desdir-se hom del que prometé, de la paraula donada» (IEC, 1995, 2007). Quant a l'ús adverbial de *davant* i de *darrere*, en les

²⁰⁴La sola modificació que afecta l'adverbi *endavant* en el segon volum, *La cambra secreta*, és documentada en l'oració següent de la versió barcelonina: «Un temps després, Slytherin i Gryffindor van tenir una discussió molt forta sobre això, i Slytherin va marxar de l'escola» (p. 152). En aquest cas, el complement circumstancial de lloc (CCL), *un temps després*, es transforma en «Més endavant» en l'adaptació valenciana (p. 170). Això explica l'ocurrència de més que hi ha de *endavant* en l'adaptació valenciana respecte de la versió barcelonina.

entrades corresponents, també s’hi inclouen les locucions *al davant* i *al darrere*, respectivament, com a formes secundàries. Per tant, els usos que trobem en totes les versions, així com les modificacions que s’han efectuat en les adaptacions valencianes, s’ajusten a la norma.

Novetats normatives

En el DNV els adverbis *endavant* i *avant* es tracten com a sinònims plens, a diferència de les dues edicions del DIEC, en què es tracten com a quasisinònims. Així, *endavant* s’hi remet a *avant* com a forma principal. També s’hi inverteixen les preferències pel que fa als adverbis *arrere*, *enrere* i *endarrere* i és el primer que s’hi fixa com a forma principal (AVL, 2016). A més, contràriament al DIEC, no s’inclouen les locucions adverbials *al davant* i *al darrere* en les entrades de *davant* i *darrere*, respectivament (AVL, 2016), tot i que això no implica pas que restin fora de la norma. De fet, quan van precedides per altres preposicions, com *de* i *per*, no apareixen tampoc en el DIEC i, això no obstant, s’ajusten a la gramàtica (cf. IEC, 2016: 721).

2.4.8.6 Les locucions adverbials *de vegades* i *a vegades*

Troblem quatre ocurrències de *a vegades* i sis de *de vegades* en la versió barcelonina de *La pedra filosofal*. La locució *a vegades* redueix en una el nombre d’ocurrències en l’adaptació valenciana del primer volum i, doncs, n’augmenta una de *de vegades*; es tracta de l’oració següent: «—Encara que pogués, no ho faria. Les cicatrius poden ser molt pràctiques, a vegades» (p. 20), que resta modificada així en l’adaptació valenciana: «—Encara que poguera, no ho faria. Les cicatrius poden ser molt pràctiques, de vegades» (p. 24).

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
A vegades	4	3	0	0
De vegades	6	7	4	4

Taula 66. Nombre d’ocurrències de *a vegades* i *de vegades*

En canvi, en *La cambra secreta* no trobem cap ocurrència de la locució *a vegades* i tampoc no hi ha cap modificació sobre la locució *de vegades*: les seves quatre ocurrències són compartides per les dues versions. La locució *a voltes* no presenta cap ocurrència en el Corpus *Harry Potter*.

Ajustament a la norma

Tots els usos documentats en les diverses versions, així com les modificacions en les adaptacions valencianes, s'ajusten a la norma. En l'entrada de *vegada* de les dues edicions del DIEC trobem que la locució adverbial es pot formar tant amb la preposició *a* com amb la preposició *de*, atès que s'hi recullen les dues opcions.

Novetats normatives

En l'entrada de *volta* del DNV trobem la locució adverbial *a voltes*, habitual en els parlars valencians, la qual es remet a l'opció *a vegades* com a forma principal (AVL, 2016). Tant en el DIEC com en el DNV es recullen les dues formes de la locució, amb la preposició *a* i amb la preposició *de*, però aquesta darrera es presenta entre parèntesi en els dos diccionaris. Encara que en l'entrada de *volta* del DIEC no trobem la locució adverbial *a voltes*, s'hi tracta aquest substantiu com a sinònim parcial de *vegada*, la qual s'hi estableix com a forma principal per a tots els usos compartits, també per al de la locució adverbial *a vegades*. Per la qual cosa, la locució *a voltes* també s'ajustaria a la norma i en el DNV no s'introduiria cap canvi normatiu respecte de les dues edicions del DIEC.

2.4.8.7 Les locucions adverbials *en acabant* i *en acabat*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* no trobem cap ocurrència de la locució adverbial *en acabant*, però sí que n'hi trobem tres de *en acabat*. D'entre aquestes, només una es manté en l'adaptació valenciana (concordança 2), les altres dues s'hi substitueixen per *en acabant* (concordances 1 i 3), de manera que aquesta locució apareix en l'adaptació valenciana amb dues ocurrències.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
En acabant	0	2	0	7
En acabat	3	1	7	0

Taula 67. Nombre d'ocurrències de *en acabant* i *en acabat*

Quant al segon volum, *La cambra secreta*, comptem set ocurrències de la locució adverbial *en acabat* en la versió barcelonina, les quals es reemplacen sistemàticament per *en acabant* en l'adaptació valenciana (concordances de l'1 a la 7). Amb la qual cosa, la locució *en acabat* no presenta cap ocurrència en l'adaptació valenciana, així com de *en acabat* no en trobem tampoc ocurrències en la versió barcelonina.

Ajustament a la norma

En l'entrada de *acabat* de les dues edicions del DIEC trobem la locució adverbial *en acabat*, definida com a «Més tard». Pel que fa a la locució *en acabant*, apareix en l'entrada del verb *acabar* del DIEC, definida com «Després, tot seguit». Ambdues s'hi tracten, doncs, com a quasisinònims, atès que poden funcionar amb matisos de significació lleugerament distints: *en acabant* hi presenta un sentit d'immediatesa que no s'infereix pas forçosament de la definició de *en acabat* (IEC, 1995, 2007).

Com que tots els contextos són bastant oberts, els usos de les dues locucions en totes les versions, així com les modificacions en les adaptacions valencianes, s'ajusten a la norma. No sembla, però, que s'hagi tingut en compte aquest matis de significació entre *en acabat* i *en acabant* en cap de les ocurrències modificades en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* (concordances 1 i 3), atès que en tots els casos s'aprecia el sentit d'immediatesa, també en l'ocurrència comuna (concordança 2).²⁰⁵ Aquesta distinció no s'ha tingut en compte tampoc en *La cambra secreta*, atès que la substitució de *en acabat* en la versió barcelonina per *en acabant* en l'adaptació valenciana és sistemàtica.

Novetats normatives

En el DNV no es recull la locució *en acabat* ni en l'entrada de *acabat* ni en la de *acabar*. Sí que trobem la locució *en acabant (de)* en l'entrada de *acabant*, tant en un sentit adverbial com preposicional, definida com «Després (de)» (AVL, 2016). Ara bé, que la locució *en acabat* no aparegui en el DNV no implica pas que es desvii necessàriament de la norma. D'acord amb la GNV, si es tracta d'una forma d'infinitiu precedida per la preposició *en*, com *en (haver) acabat*, és gramatical i adquireix un valor temporal d'immediatesa (AVL, 2006b: 201).

2.4.8.8 La locució adverbial *tot plegat*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem sis ocurrències de la locució adverbial *tot plegat*. Totes desapareixen en l'adaptació valenciana, en què se substitueix per

²⁰⁵Sobre l'ortotipografia, cal comentar que en la concordança 3 de *La pedra filosofal* s'afegeix una coma en l'adaptació valenciana abans de la locució *en acabant* i després de la conjunció coordinada copulativa *i*: *i, en acabant*. Així, es marca l'incís que, com a connector, suposa aquesta locució. En canvi, en la versió barcelonina la coma només apareix després de la locució *en acabat*: *i en acabat*. Aquest ús és comú a les dues versions.

tot allò en tres casos (concordances 1, 2, 3 i 5),²⁰⁶ per *tota la resta*, en l'altre cas (concordança 4) i per *tot això* en el darrer cas (concordança 8).²⁰⁷

Quant al segon volum, *La cambra secreta*, en la versió barcelonina també trobem sis ocurrencies de *tot plegat*. Novament, aquesta locució adverbial desapareix en l'adaptació valenciana, en què es reemplaça per *tot allò* en tres casos (concordances 1, 2 i 7) i per *tot açò* en els altres tres (concordances 4, 5 i 6).²⁰⁸

Ajustament a la norma

En l'entrada de *plegat* del DIEC1 trobem que la locució adverbial *tot plegat* es defineix com «En resum, en definitiva» (IEC, 1995: 1431). Encara que les construccions *tot + demostratiu* solen presentar un valor pronominal, en el context funcionen com a equivalents semàntics. Per tant, tots els usos que trobem d'aquesta locució adverbial en les versions barcelonines, així com totes les modificacions en les adaptacions valencianes, s'ajusten a la norma.

Novetats normatives

En l'entrada de *plegat* del DIEC2 trobem que la locució adverbial *tot plegat* presenta un significat addicional, que s'hi remet a *tot junt* com a forma principal. En l'entrada de *junt* es defineix com «En conjunt, tot reunit» (IEC, 2007). D'altra banda, les dues entrades de *plegat*

²⁰⁶La concordança 3 de *La pedra filosofal* és una intervenció en estil directe de Hagrid, personatge que es caracteritza per un registre informal, àdhuc col·loquial. En anglès es representa amb diversos tipus de transgressió lingüística. En català, en aquest cas, aquesta tècnica literària s'empra de manera més puntual. En aquesta intervenció sí que s'utilitza la transgressió com a tècnica traductiva en la versió barcelonina, amb l'adverbi *llavòrens* 'llavors', la conjunció adversativa *prò* 'però' i el pronom neutre *xò* 'això', a més de diverses formes plenes del pronom feble singular de segona persona, *te*, que no arriben pas a la transgressió (p. 58). En l'adaptació valenciana solament es mantenen aquestes formes plenes, fet que s'hi compensa amb la desviació ortogràfica el substantiu *vegà* 'vegada'. Tal com la forma plena del pronom feble, en l'adaptació valenciana també es recorre a altres elements que, emprats com a marques diafàsiques, introdueixen desviacions en el text que no arriben tampoc a la transgressió, com ara la forma *vares*, del pretèrit perfet perifràstic singular de segona persona, el substantiu *faena*, en comptes de *feina*, i el pronom demostratiu *este*, en lloc de *aquest* (p. 67) —vegeu els apartats 2.4.1.9, de la p. 124, i 2.4.5.2, de la p. 208, corresponents a aquests elements, respectivament—.

²⁰⁷En les concordances 6 i 7 de *La pedra filosofal* trobem la construcció *tots plegats* amb valor pronominal en la versió barcelonina. Aquesta locució desapareix en l'adaptació valenciana, en què, en el primer cas, s'hi substitueix per *tots aquests* i, en el segon, l'oració «els supero a tots plegats» (p. 117) es reformula com «els tinc a tots superats» (p. 131), per qüestions estilístiques de redacció.

²⁰⁸En la concordança 3 de *La cambra secreta* trobem *plegat* usat com a adjectiu verbal, aplicat a una persona, en el sentit d'«estar doblat». De fet, hi tradueix el verb anglès *double up*.

En la concordança 8 de *La cambra secreta* trobem *plegat* usat com a adjectiu verbal, aplicat a roba, en el sentit de «posar en doble una o més vegades». A més, en aquesta concordança la locució adjectiva *un munt* s'hi modifica com *un muntó* en l'adaptació valenciana —vegeu l'apartat 2.4.8.11, de la p. 236, corresponent a aquesta locució quantificacional—.

que trobem en les dues edicions del DIEC s'uneixen en una de sola en el DNV. Tot i que no hi torbem pas la locució adverbial *tot plegat*, sí que hi trobem l'accepció «Junts, l'un amb l'altre» (tercera). En l'entrada de *junt* del DNV es documenta la locució adverbial *tot junt*, definida com «En resum, en definitiva» (AVL, 2016).

2.4.8.9 Les locucions adverbials *tot d'una* i *de seguida*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* la locució *tot d'una* presenta onze ocurrencies, que es redueixen a quatre en l'adaptació valenciana (concordances 3, 5, 7 i 10). Les set ocurrencies restants en la versió barcelonina es modifiquen mitjançant diversos recursos en l'adaptació valenciana: s'hi substitueix per *de colp i volta* en dos casos (concordances 2 i 4) i per *de colp*²⁰⁹ en tres (concordances 6, 8 i 11). Les dues ocurrencies restants s'hi reformulen atenent al context: en la concordança 9, l'oració «Tot d'una el Harry es va posar dret» en la versió barcelonina (p. 257) esdevé «Harry es va posar dret d'un bot» en l'adaptació valenciana (p. 288); i en la concordança 1, l'oració «Ho havia dit tot d'una tirada» en la versió barcelonina (p. 105) es reformula com «Havia dit tot allò d'una tirada» en l'adaptació valenciana (p. 119), per qüestions estilístiques. El fet que la locució *tot d'una* sigui menys freqüent en els parlars valencians explicaria per què el nombre d'ocurrencies que presenta en la versió barcelonina del primer volum es redueix a menys de la meitat en l'adaptació valenciana. Tanmateix, en el segon volum, *La cambra secreta*, manté les vuit ocurrencies en les dues versions, sense modificacions. Si la locució adverbial *de sobte*, més habitual en els parlars valencians (cf. Lacreu, 2006: 285), no s'ha emprat pas com a recurs per a substituir *tot d'una*, s'explicaria pel fet que ja compta amb una presència considerable en el Corpus Harry Potter, amb més de cinquanta ocurrencies en les dues versions del primer volum i més de quaranta en les dues del segon. Com que la locució *tot d'una* solament presenta variació en el primer volum, només en recollim les concordances del primer volum en l'annex.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Tot d'una	11	4	8	8
De co(l)p i volta ²¹⁰	10	12	7	7

²⁰⁹Contràriament al criteri seguit per al substantiu *cop*, pel que fa al verb *copejar* s'opta per emprar la forma *colpejar* no només en les adaptacions valencianes, sinó també en les versions barcelonines dels dos volums. En qualsevol cas, en coherència amb el tractament del substantiu, la forma principal d'aquest verb és *copejar* en les dues edicions del DIEC i *colpejar* en el DNV (IEC, 1995, 2007; AVL, 2016).

²¹⁰En les versions barcelonines se segueix la variant *cop* i en les adaptacions valencianes, la variant *colp*. En les dues edicions del DIEC s'estableix la variant *cop* com a forma principal (IEC, 1995, 2007).

De seguida	9	12	7	6
De sobte	55	56	41	42

Taula 68. Nombre d'ocurrències de *tot d'una*, *de co(l)p i volta*, *de seguida* i *de sobte*

De la mateixa manera, la locució adverbial *de cop i volta* no presenta gens de variació en el segon volum, amb set ocurrències comunes a les dues versions. Quant al primer volum, les deu ocurrències en la versió barcelonina també són compartides per l'adaptació valenciana, però en aquesta darrera en comptem dues més, dotze, com expliquem més amunt. Pel que fa a la locució *de seguida*, presenta nou ocurrències en la versió barcelonina del primer volum, que augmenten a dotze en l'adaptació valenciana. Això és degut al fet que tres ocurrències de la locució adverbial *tot seguit* en la versió barcelonina se substitueixen per *de seguida* en l'adaptació valenciana. En canvi, en el segon volum la locució *de seguida* disminueix en nombre i passa de set ocurrències en la versió barcelonina a sis en l'adaptació valenciana. En aquest cas, s'explica per un canvi estilístic (concordança 1): l'oració «El Harry va aprendre de seguida a no sentir pena pels gnoms» en la versió barcelonina (p. 41) es reformula com «Ben aviat els gnoms van deixar de fer-li pena, a Harry» en l'adaptació valenciana (p. 50).

Ajustament a la norma

En l'entrada de *un* del DIEC1 trobem la locució adverbial *tot d'una* definida com «De sobte, tot seguit», és a dir, «Sobtadament, tot d'un plegat d'improvís», segons es defineix en aquest mateix diccionari la locució adverbial en *de sobte* en la seva entrada (IEC, 1995: 1690, 1832). Els recursos per a substituir la locució *tot d'una* en l'adaptació valenciana del primer volum són les locucions adverbials *de colp i volta* i *de colp*. Les tres locucions funcionen com a equivalents; en l'entrada de *cop* es defineix *de cop* i *de cop i volta* de la mateixa manera: «Sense pensar-s'hi, bruscament» (IEC, 1995: 493). Per tant, els usos que trobem en totes les versions, així com les modificacions efectuades en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal*, s'ajusten a la norma.

Novetats normatives

En l'entrada de *un* de del DIEC2 detectem un significat addicional per a la locució adverbial *tot d'una*: «De seguida», és a dir, «Sense tardar», segons es defineix aquesta locució en la seva entrada (IEC, 2007). A més, en l'entrada de *volta* es remet *de cop i volta* a *de cop* i en l'entrada de *cop* es defineix *de cop* com «Sense pensar-s'hi, bruscament,

sobradament» (IEC, 2007). Tanmateix, aquestes modificacions no introdueixen cap canvi normatiu en la segona edició del DIEC.

Quant al DNV, s’hi prioritza la variant *colp* com a forma principal de *cop*, al contrari que en el DIEC. No hi trobem tampoc diferències semàntiques, car la locució adverbial *de colp* s’hi redirigeix a *de sobte* com a principal, definida com «D’improvís, sense esperar-ho». En l’entrada de *un* del DNV també es conserven els dos significats de la locució *tot d’una*: «De seguida» (accepció 15) i «De sobte» (accepció 16) (AVL, 2016).

2.4.8.10 Les locucions quantificacionals *un poc de* i *una mica de*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem tretze ocurrències de la locució *una mica de*, però no n’hi detectem cap de *un poc de*. Tan sols es mantenen quatre ocurrències de la locució *una mica de* en l’adaptació valenciana, les nou restants s’han substituït per *un poc de*; a més, d’entre aquestes quatre, dues corresponen a la forma derivada en diminutiu *una miqueta de*.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Un poc de	0	9	0	0
Una mica de	13	4	20	20

Taula 69. Nombre d’ocurrències de *un poc de* i *una mica de*

Quant al segon volum, *La cambra secreta*, hi comptem vint ocurrències de la locució *una mica de* en la versió barcelonina; de la locució *un poc de*, no n’hi apareix cap. Aquestes vint ocurrències es conserven també en l’adaptació valenciana, dues de les quals hi apareixen en la forma derivada en diminutiu *una miqueta de*; de la locució *un poc de*, no n’hi trobem cap ocurrència tampoc.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC, *mica* és definit en la seva segona entrada com «Petita porció d’una cosa» (primera accepció). Així mateix, *poc* significa tant «En petita quantitat» (accepció 1.1 de la primera entrada) com «Petita quantitat de, un petit nombre de» (accepció 1.1 de la segona entrada) (IEC, 1995, 2007). D’altra banda, en el DIEC1 es defineix *un poc* com «Que ultrapassa lleugerament la mesura desitjable o habitual» (IEC, 1995: 1437). Per tant, *mica* i *poc* funcionen com a sinònims en la majoria de contexts, si bé *mica* seria més específic per a elements que poden ésser fraccionats. A més, els mecanismes de la llengua

permeten que el mot *mica* es pugui derivar com *miqueta* mitjançant el sufix diminutiu *-et/-eta*, raó per la qual tots dos són normatius, malgrat que *miqueta* no tingui entrada en cap de les dues edicions del DIEC (IEC, 1995, 2007).

Així, doncs, tots els usos que trobem en les diverses versions són normatius. Tanmateix, es tendeix a reduir la presència de la locució *una mica* en les adaptacions valencianes, més en el primer volum que no pas en el segon. Això ens permet de deduir que els usos simbòlics foren particularment decisius quan s'adaptà el primer volum, *La pedra filosofal*, atès que encara no se sabia com respondria el públic ni quin impacte tindria.

Novetats normatives

En el DNV no es manifesten canvis normatius respecte de les dues edicions del DIEC. Si bé, notem que les accepcions de *mica* es redirigeixen a l'entrada de *miqueta*, com a forma principal, i que, a més, en l'entrada de *mica* s'inclou l'accepció 2, que no trobem pas en el DIEC: «Porció de pa xicoteta» (AVL, 2016), que normalment també s'usa amb el sufix derivatiu diminutiu en els parlars valencians.

D'altra banda, la locució *un poc* es remet a *una mica* en el DIEC2 com a forma principal (accepció 2.2) (IEC, 2007), cosa que no trobem pas en el DIEC1.

2.4.8.11 Les locucions quantificacionals *una pila de* i *un munt de*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem nou ocurrencies de la locució *una pila de*, que es mantenen en l'adaptació valenciana. Només una d'aquestes hi resulta modificada, sense canviar de locució: la frase «una petita pila de paquets» (p. 196) esdevé «una pila menuda de paquets» en l'adaptació valenciana (p. 221) (concordança 10). Pel que fa a la locució *un munt de*, presenta nou ocurrencies en la versió barcelonina, però només se'n conserva una en l'adaptació valenciana (concordança 3). Les altres vuit ocurrencies s'hi substitueixen per les locucions *un muntó de* (5 i 8), *a muntó de* (4, 6 i 7),²¹¹ *una muntonada de* (9), *una gran quantitat de* (1)²¹² i l'adjectiu *molt* (2).

²¹¹En la versió valenciana de la concordança 6 de *La pedra filosofal* documentem encara una altra transgressió lingüística per a caracteritzar el registre col·loquial de Hagrid, que consisteix en la contracció no normativa de la preposició *per a* amb l'article determinat masculí singular *el*: *pa'l*.

²¹²Malgrat que en la concordança 1 de *La pedra filosofal* es modifiqui la locució adjectiva *un munt de* en l'adaptació valenciana, no s'hi substitueix pas el substantiu *cel·lo*, el qual, independentment de l'ortografia — siga *cel·lo*, siga *cello*, com la marca original, popularitzada posteriorment en espanyol sota la forma *celo*— no era pas normatiu en el moment de publicació, car no el recull cap de les dues edicions del DIEC (IEC, 1995, 2007). Actualment, només té entrada en el DNV (AVL, 2016). Cal assenyalar que en el Termcat (s. d.) es presenta amb l'etiqueta *den. desest.* davall el terme genuí *cinta adhesiva*.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Una pila de	9	9	9	9
Un munt de	9	1	30	0

Taula 70. Nombre d'ocurrències de *una pila de* i *un munt de*

Quant al segon volum, *La cambra secreta*, la locució *una pila de* no hi comporta cap modificació i conserva les seves nou ocurrències en la versió barcelonina així com en l'adaptació valenciana. En canvi, en l'adaptació no es manté cap de les trenta ocurrències de *un munt de* que trobem en la versió barcelonina; per això, és d'aquesta locució que en presentem les concordances en l'annex. Comprovem, doncs, que *un munt de* es modifica en l'adaptació valenciana com *un muntó de* en divuit casos (concordances 1, 2, de la 6 a la 9, 11, de la 14 a la 17, 19, 21, 24 i de la 27 a la 30) i *a muntó de* en els altres dotze (concordances 3, 4, 5, 10, 12, 13, 18, 20, 22, 23, 25 i 26).

Ajustament a la norma

En el sentit d'aquestes locucions, en les dues edicions del DIEC trobem que el mot *pila* es defineix en la seva entrada com «Munt d'una alçària relativament considerable» (accepció 2.1) i «Gran quantitat» (tercera accepció). D'altra banda, *munts* funciona com a sinònim de *pila*, perquè també hi és definit com «Conjunt de coses les unes sobre les altres formant una elevació» (2.1) o «Gran nombre» (2.2). A més, quan *munts* pren el sentit d'aquestes dues darreres definicions, funciona com a sinònim de *muntsó*. La locució adverbial *a muntsó* també remet a *a munts* com a forma principal, és a dir, «En gran nombre» (IEC, 1995, 2007).

En conseqüència, la locució *a muntsó de* se situa al límit de la norma, car en l'entrada de *muntsó* de les dues edicions del DIEC s'explica que el valor d'aquesta locució és adverbial, no adjectiu, i, doncs, no aniria pas seguida de la preposició *de* (IEC, 1995, 2007). Per tant, les tres ocurrències del primer volum (concordances 4, 6 i 7) i les dotze del segon (concordances 3, 4, 5, 10, 12, 13, 18, 20, 22, 23, 25 i 26) en què aquesta locució s'empra per a substituir *un munt de* en les adaptacions valencianes corresponents restarien fora de la norma, així com les dues ocurrències en què reemplaça *una munió de* en la del segon volum (concordances 31 i 32).

Cal destacar que el nombre d'ocurrències de la locució *un muntsó de* s'incrementa notablement en l'adaptació valenciana del segon volum respecte de la del primer en vint-i-sis ocurrències, per a reemplaçar-hi *un munt de*. Com que no s'estableix cap distinció semàntica entre aquestes locucions adjectives, aquests canvis regionalitzen la norma, no tant en el primer volum com en el segon, atès que *muntsó* és una forma normativa més pròxima l'oralitat

dels parlars valencians; en les dues edicions del DIEC se'l redirigeix a *mund* com a forma principal. La decisió de fer-la servir en uns contextos i no pas en uns altres no obeeix a cap criteri diafàsic: la trobem tant en la veu narradora com en intervencions de personatges en estil directe. En qualsevol cas, no s'hi arriba pas a emprar la locució *un montó de*, l'ortografia de la qual no és pas normativa perquè *montó* no presenta cap entrada en el DIEC.

Novetats normatives

En el DNV no detectem cap divergència normativa en les definicions d'aquests mots (AVL, 2016).

2.4.8.12 Les locucions prepositives *dins de* i *dintre de*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem trenta-set ocurrencies de la preposició *dins*, la qual no sol enllaçar-se pas amb la preposició *de*, fet que només ocorre en vuit casos. Aquesta tendència, però, augmenta en l'adaptació valenciana, en què les ocurrencies seguides de la preposició *de* augmenten a dinou —onze més que en la versió barcelonina i una més de la meitat—.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Dins + art.	29	17	19	16
Dins de	8	19	7	13
Dintre + art.	0	0	0	0
Dintre de	0	0	0	0

Taula 71. Nombre d'ocurrencies de les preposicions locatives *dins* i *dintre* i de les locucions corresponents

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* trobem vint-i-sis ocurrencies de la preposició *dins*, la qual solament apareix enllaçada amb la preposició *de* en set ocurrencies. Com en l'adaptació valenciana del primer volum, aquesta tendència s'incrementa en la del segon, en què les ocurrencies de *dins* seguides de preposició *de* augmenten a tretze —sis més que en la versió barcelonina una menys de la meitat—. Quant a la preposició *dintre*, no presenta cap ocurrencia en el Corpus *Harry Potter*.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC s'estableix *dins* com a forma principal de *dintre* per a tots els casos.²¹³ En l'entrada de *dins* s'especifica que aquesta preposició pot anar seguida de *de* o tota sola (IEC, 1995, 2007). Per tant, tots els usos documentats en el Corpus *Harry Potter* s'ajusten plenament a la norma. En aquest punt, les modificacions efectuades en les adaptacions valencianes són estrictament estilístiques.

Novetats normatives

En el DNV no trobem cap canvi normatiu respecte de les dues edicions del DIEC. La preposició *dins* es tracta com a sinònim ple de *dintre* i s'hi estableix com a forma principal per a totes les accepcions, també per a la substantivada, amb el significat 'interior'. Tot i que en l'entrada de *dins* no s'especifica pas que pot anar seguida de la preposició d'enllaç *de*, aquest ús resta palès en els exemples, en què s'alternen les dues opcions (AVL, 2016).

2.4.8.13 Les locucions prepositives espacials de verticalitat *sota de, davall de, sobre de i damunt de*

D'altra banda, en les adaptacions valencianes les preposicions de verticalitat tendeixen a anar seguides de l'enllaç *de*, al contrari que en les versions barcelonines. Davant demostratiu, només en trobem un cas en *La pedra filosofal*: «sota aquest» en la versió barcelonina (p. 25) es modifica com «davall d'aquest» en l'adaptació valenciana (p. 30), amb l'addició de la preposició *de*. En canvi, el sol cas que detectem en el segon volum, *La cambra secreta*, també amb la preposició *sota*, apareix sense l'enllaç *de* en les dues versions: «sota aquest» (p. 8 i 12). Les dues ocurrencies de la preposició *sobre* davant demostratiu que documentem en el segon volum també són compartides per les dues versions, sense l'enllaç *de*.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Damunt + art.	4	5	3	1
Damunt de	7	42	1	23
Sobre + art.	112	77	123	104
Sobre de	10	3	22	10
Davall + art.	0	2	0	1
Davall de	0	26	0	11
Sota + art.	45	22	50	36
Sota de	3	0	2	2

²¹³En l'entrada de *dintre* de les dues edicions del DIEC en trobem una accepció, substantivada, com a sinònim de *interior*, en què no se la remet a *dins* com a forma principal. Tanmateix, també trobem aquest sentit en l'entrada de *dins* (IEC, 1995, 2007).

D'altra banda, les versions barcelonines dels dos volums prioritzen la preposició *sobre*, en lloc de *damunt*, que hi presenta usos residuals. En canvi, les adaptacions valencianes prefereixen la preposició *damunt*, encara que les ocurrències que hi manté *sobre* no són pas tan residuals com les de *damunt* en les versions barcelonines. La preposició *davall* no apareix en les versions barcelonines de cap dels dos volums, a favor de la preposició *sota*. Ara bé, mentre que aproximadament la meitat de les ocurrències de la preposició *sota* en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* se substitueixen per *davall* en l'adaptació valenciana, aquestes modificacions només afecten una desena d'ocurrències en l'adaptació valenciana de *La cambra secreta*, en què *sota* presenta, proporcionalment, una presència major que en la del primer volum.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC s'atribueix un significat privatiu a la preposició *sota*, amb valor figurat: «Amb dependència o subordinació respecte a algú o a alguna cosa» (IEC, 1995, 2007). Amb valor físic, totes les altres accepcions s'hi redirigeixen a *davall* com a forma principal. Igualment, les preposicions *sobre* i *damunt* s'hi tracten com a sinònimes i s'hi estableix *damunt* com a forma principal. Cal assenyalar que en els parlars valencians la preposició *davall* també es troba en concurrència amb *baix*, usat com a preposició (IEC, 2016: 759), per influència de l'espanyol (Lacreu, 2006: 346). D'acord amb el DIEC, *baix* pot funcionar com a substantiu, adjectiu i adverb, però no pas com a preposició (IEC, 1995, 2007). Per això, *baix* no presenta cap ús preposicional en el Corpus *Harry Potter*.

D'altra banda, en les entrades *damunt* i *davall* del DIEC s'explica que, com a preposicions, poden anar seguides de l'enllaç *de*. En canvi, això no s'explicita ni en el cas de *sobre* ni en el de *sota*. Ara bé, seguint el que s'exposa per a les formes principals, la gramàtica contemplaria que totes aquestes preposicions puguin anar precedides d'una altra preposició, com *a*, *de* i *per*, segons el context.²¹⁴ Així, doncs, també podrien formar locució amb la preposició *de*, tal com apareix exemplificat en l'entrada de *sota*. Per tant, tots els usos que presenten aquestes preposicions i locucions en les quatre versions, així com les modificacions efectuades en les adaptacions valencianes, s'ajusten a la norma.

²¹⁴ Així apareix reflectit en el *Corpus textual informatitzat de la llengua catalana* (CTILC) (IEC, s. d.) i en el *Corpus informatitzat del valencià* (CIVAL) (AVL, 2013: s. n.).

En el DNV no s'introdueixen canvis respecte del DIEC ni pel que fa a la norma ni pel que fa a l'ordre de preferència (AVL, 2016). A més, en la GIEC s'indica que «les preposicions *sobre* i *sota* poden elidir el complement si les precedeix una altra preposició» i que «és possible l'ús de la preposició d'enllaç *de* [...] llevat dels casos en què aquestes preposicions s'usen amb valors no locatius» (IEC, 2016: 757-758).

2.4.8.14 Les locucions prepositives espacials d'horitzontalitat *darrere de*, *rere de* i *davant de*

En les versions barcelonines del primer volum, *La pedra filosofal*, les preposicions d'horitzontalitat tendeixen a evitar l'enllaç amb *de*, a excepció de *davant*, que sí que hi presenta més ocurrencies com a locució: disset, enfront de vint-i-cinc sense *de*. En canvi, en la del segon volum, *La cambra secreta*, aquestes preferències s'inverteixen: quant a *darrere*, gairebé la meitat de les ocurrencies van seguides de la preposició *de*; i en el cas de *davant*, la majoria s'hi enllacen també. Quant a les adaptacions valencianes dels dos volums, s'hi prioritza que les preposicions *darrere* i *davant* vagin enllaçades amb *de*, d'una manera més contundent que en la versió barcelonina del segon volum.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Davant + art.	25	13	8	5
Davant de	17	29	28	30
Darrere + art.	18	18	16	11
Darrere de	6	25	13	21
Rere	29	51	26	20
Rere de	1	1	0	0

Taula 73. Nombre d'ocurrencies de les preposicions d'horitzontalitat i de les locucions corresponents

Pel que fa a la preposició *rere*, no va mai seguida de l'enllaç *de* en el Corpus *Harry Potter*, a excepció d'una ocurrencia en *La pedra filosofal*, compartida per les dues versions. D'altra banda, en la versió barcelonina del primer volum es prefereix la preposició *rere* en comptes de *darrere*, encara que *darrere* hi acumula quasi la meitat de les ocurrencies. Aquesta relació s'inverteix en la del segon volum, en què es prefereix la preposició *darrere*, tot i que *rere* també hi reuneix gairebé la meitat de les ocurrencies. L'adaptació valenciana del primer volum manté les preferències de la versió barcelonina respecte de *rere* i *darrere*, però la del segon volum prefereix *darrere*, en lloc de *rere*, d'una manera més clara que la

versió barcelonina corresponent. No trobem aquestes preposicions usades davant demostratiu en cap versió.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC s'estableix *darrere* com a forma principal de *rere*. D'altra banda, en les entrades de *davant* i de *darrere* s'especifica que aquestes preposicions poden anar totes soles, seguides de la preposició *de* com a enllaç i seguides d'un possessiu (IEC, 1995, 2007). Per tant, tots els usos documentats en el Corpus *Harry Potter* s'ajusten plenament a la norma.

Novetats normatives

En el DNV no s'introdueix cap canvi normatiu respecte de les dues edicions del DIEC. Ara bé, no s'hi explicita pas la possibilitat que aquestes preposicions vagin seguides de l'enllaç *de*. Tampoc no hi trobem cap indicació quan se situen davant un possessiu. En aquest cas, les preferències del DNV s'han de deduir dels exemples, en què *darrere* sempre s'enllaça amb *de* davant de possessiu: *darrere de mi*, contràriament al DIEC, que utilitza *darrere meu* (AVL, 2016). Tot i que actualment les dues opcions són igualment normatives, d'acord amb la GIEC, (IEC, 2016: 615, 679, 720-721, 759-760), quan es publicaren aquestes traduccions de *Harry Potter* es prioritzava la forma *darrere meu* (cf. Ginebra, 2017: 25).

2.4.8.15 Les locucions prepositives *tret de* i *llevat de*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem quatre ocurrències de la locució prepositiva *tret de*, d'entre les quals dues es mantenen en l'adaptació valenciana i les altres dues s'hi substitueixen per *llevat de*. La locució prepositiva *llevat de* no presenta cap ocurrència en la versió barcelonina.²¹⁵

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Tret de	4	2	1	0
Llevat de	0	2	0	2

Taula 74. Nombre d'ocurrències de *tret de* i *llevat de*

²¹⁵La concordança 1 de *La pedra filosofal* es correspon amb la 45 de les construccions amb els verbs *ésser* i *estar* en el bloc de sintaxi.

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* només trobem una ocurrència de la locució *tret de*, que es reemplaça en l'adaptació valenciana per *llevat de*. Així, ni *tret de* presenta ocurrències en l'adaptació valenciana ni *llevat de* ho fa en la versió barcelonina. La locució *llevat de* augmenta una ocurrència en l'adaptació valenciana, en què substitueix un ús preposicional de *menys* en la versió barcelonina, en l'oració següent: «Tothom va sortir de l'aula menys ell i el Ron» (p. 97).

Ajustament a la norma

Les dues locucions prepositives són normatives perquè tenen entrada en les dues edicions del DIEC. Ara bé, a diferència de les locucions conjuntives corresponents, *tret que* i *llevat que*, no s'hi estableix cap ordre de preferència. En la segona entrada de *tret* trobem la locució prepositiva corresponent definida com «Excloent, exceptuant» (primera accepció). En la segona entrada de *llevat* se'n defineix l'ús prepositiu així: «En combinació amb *de* o *sol*, expressa una relació que denota exclusió» (primera accepció) (IEC, 1995, 2007). En canvi, en l'entrada de *menys* no se'n recull cap ús prepositiu. Per tant, els usos que trobem en totes les versions, així com les modificacions efectuades en les adaptacions valencianes, s'ajusten a la norma, a excepció de l'ús prepositiu de *menys* en la versió barcelonina del segon volum. En aquest cas, l'adaptació valenciana es redreça cap a la norma.

Novetats normatives

Solament trobem una divergència en el DNV: contràriament al DIEC, s'hi accepta *menys* com a preposició, definida com «Llevat de» (AVL, 2016). D'altra banda, sense alterar la norma, detectem algunes diferències pel que fa al tractament d'aquestes locucions en el DNV. En la tercera entrada de *tret* es recull *tret de* com a locució prepositiva, a diferència del DIEC, en què es classifica com a preposició composta, i s'hi remet a *llevat de* com a forma principal. En la segona entrada de *llevat* també es recull *llevat de* com a locució prepositiva, en comptes de preposició composta, però s'hi especifica que és «usada a vegades sense la preposició *de*» (AVL, 2016).

2.4.8.16 Les locucions conjuntives *així que* i *de manera que*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem vint-i-dues ocurrències de la locució *així que* i tretze de la locució *de manera que*, compartides per l'adaptació valenciana. D'entre totes les ocurrències de *així que* en el primer volum, només dues presenten un valor

temporal, ‘de seguida que’, mentre que les vint restants presenten un valor consecutiu, ‘de manera que’. Cal assenyalar que en l’adaptació valenciana la locució *així que* adopta la forma *aixina que* en sis de les vint-i-dues ocurrencies. En tots aquests casos es tracta d’intervencions en estil directe del personatge Hagrid, caracteritzat per un registre informal, amb marques col·loquials i desviacions de la norma.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Així que	22	22	70	10
De manera que	13	13	19	76

Taula 75. Nombre d’ocurrencies de *així que* i *de manera que*

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* comptem setanta ocurrencies de *així que* i dinou de *de manera que* i hi trobem cinquanta-set ocurrencies de *així que* que se substitueixen per *de manera que* en l’adaptació valenciana, a diferència del primer volum. Així, doncs, la locució *així que* disminueix fins a les deu ocurrencies en l’adaptació valenciana i *de manera que* hi augmenta fins a les setanta-sis ocurrencies. Cal assenyalar que la locució *així que* apareix en la versió barcelonina amb un valor tant temporal com consecutiu, però en l’adaptació valenciana només adquireix el valor consecutiu, atès que les seves deu ocurrencies presenten el significat ‘de seguida que’, d’entre les quals cinc són compartides per la versió barcelonina (concordances 1, 4, 5, 7 i 10) i les altres cinc hi substitueixen les expressions *tan bon punt* (2, 3, 6 i 9) i *tot just* (8).

Ajustament a la norma

En l’entrada de *així* del DIEC1 es recull la locució conjuntiva *així que* amb el valor temporal i consecutiu, definida com «Tot seguit que; de manera que» (IEC, 1995: 65). La locució conjuntiva *de manera que* també pot presentar un valor final, a més del consecutiu (IEC, 1995: 1170). Per tant, els usos que documentem en totes les versions, així com les modificacions en l’adaptació valenciana de *La cambra secreta*, s’ajusten a la norma. No obstant això, sí que en constituïrien una desviació les sis ocurrencies de la forma *aixina que* en l’adaptació valenciana de *La pedra filosofal*, atès que no té cap entrada en aquest diccionari. Nogensmenys, aquest ús està justificat en el context, com a recurs de traducció del registre (cf. Mayoral Asensio, 1999: 198-200).

Novetats normatives

En l'entrada de *així* del DIEC2 també trobem la locució conjuntiva *així que*, però els dos valors, el temporal i el consecutiu, s'hi desdoblen en dos subaccepcions: «Tot seguit que» (5.a), per al primer, i «De manera que» (5.b), per al segon (IEC, 2007). A més, amb el valor consecutiu, *de manera que* s'hi estableix com a forma principal. Tanmateix, aquestes tractament lleugerament diferent no introdueix cap canvi normatiu en la segona edició del DIEC.

Com en les dues edicions del DIEC, la locució *així que* també apareix en el DNV amb els valors temporal i consecutiu i la locució *de manera que*, amb el consecutiu i final. En canvi, sí que s'hi recull la forma *aixina*, categoritzada com a «col·loquial», que s'hi redirigeix a l'adverbi *així* com a forma principal, en l'entrada del qual trobem la locució *així que* (AVL, 2016). Per tant, per extensió, en aquest diccionari sí que es reconeix la locució *aixina que*. Ara bé, amb aquesta matisació diafàsica, no es pot considerar tampoc que en el DNV s'introdueixin canvis normatiu respecte del DIEC en aquest punt.

2.4.8.17 Les locucions conjuntives *tret que* i *llevat que*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem una ocurrència de la locució conjuntiva *tret que* i dues de *llevat que*, compartides per l'adaptació valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Tret que	1	1	1	2
Llevat que	2	2	0	0

Taula 76. Nombre d'ocurrències de *així que* i *de manera que*

En la versió barcelonina de *La cambra secreta*, només comptem una ocurrència de la locució *tret que*, comuna a l'adaptació valenciana. Aquesta locució presenta una ocurrència de més en l'adaptació valenciana, que serveix per a substituir-hi la locució *a menys que*, que trobem en la versió barcelonina, en l'oració següent: «van decidir que no dirien res al Hagrid a menys que hi hagués un altre atac» (p. 246).²¹⁶ La locució *llevat que* no presenta ocurrències en cap versió del segon volum.

Ajustament a la norma

²¹⁶El substantiu *assalt* en la versió barcelonina se substitueix sistemàticament per *atac* en l'adaptació valenciana de *La cambra secreta*, atès que es tracta d'un calc de l'anglès *assault*.

Les locucions conjuntives *tret que* i *llevat que* apareixen en les dues edicions del DIEC. La locució *tret que* s'estableix com a forma principal en la primera edició (IEC, 1995: 1133, 1807). Per tant, aquests usos s'ajusten plenament la norma en totes les versions. D'altra banda, l'ús de *a menys que* en la versió barcelonina del segon volum en constituiria una desviació, atès que aquesta locució no apareix pas en el DIEC1 (IEC, 1995). L'adaptació valenciana, però, sí que redreçaria cap a la norma en aquest punt, atès que la locució *a menys que* s'hi substitueix per *tret de*.

Novetats normatives

A l'inrevés que en la primera edició, en el DIEC2 s'estableix la locució *llevat que* com a forma principal de *tret que*, sense alterar-ne la norma. En canvi, en l'entrada de *menys* del DIEC2 s'hi inclou la locució conjuntiva *a menys que* (IEC, 2007), cosa que no trobem pas en el DIEC1. En el DNV es recull la norma del DIEC2 i també s'hi estableix *llevat que* com a forma principal de *tret que* i *a menys que* (AVL, 2016). La normativitat de *a menys que* es reafirma en la GNV i en la GIEC, en què es presenta com una locució condicional (AVL, 2016: 323; IEC, 2016: 769, 782, 1151).

2.5 MORFOLOGIA

2.5.1 El gènere

2.5.1.1 Els numerals *dos* i *dues*

El numeral *dos* apareix flexionat segons el gènere tant en les versions barcelonines com en les adaptacions valencianes, en els dos volums: *La pedra filosofal* i *La cambra secreta*.

Ajustament a la norma

Quan es publicaren aquests volums de la saga, l'IEC, en la *Proposta per a un estàndard oral*, ja admetia en l'àmbit general «l'ús invariable de dos» (IEC, 1999: 21). Amb la qual cosa, d'acord amb la norma, en les adaptacions valencianes s'haguessin pogut adoptar criteris més particularistes en aquest punt. No obstant això, es van decantar pel criteri general.

Novetats normatives

Les dues edicions del DIEC prioritzen la flexió de gènere, si mirem tots els exemples que ofereixen en l'entrada del numeral *dos* (IEC, 1995, 2007). Això mateix es desprèn també

de la GNV (AVL, 2006b: 143), de tarannà més convergent. D'alta banda, malgrat reconèixer que hi ha parlars, notablement els valencians, en què no es flexiona *dos*, en la GIEC s'expliciten criteris diafàsics i s'hi explica que és preferible de mantenir la flexió de gènere en registres formals (IEC, 2016: 627). En canvi, en el DNV es posa al mateix nivell de preferència tant la flexió de gènere *dos/dues* com l'ús invariable de *dos*, perquè s'hi inclouen les dues opcions en la mateixa entrada (cf. AVL, 2016).

2.5.1.2 Mots amb doble gènere: *son*, *mar* i *fred*

Pel que fa als mots que admeten doble gènere amb canvi semàntic, cal comentar el cas de *son*, car s'hi ha produït una modificació en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal*. En aquest primer volum trobem dues ocurrencies de *son* en gènere masculí; en *La cambra secreta*, però, només n'hi ha una. El context és el mateix en els dos volums: la construcció *caure en un son intranquil* (concordances 1 i 1, respectivament), que també es manté en gènere masculí en les adaptacions valencianes corresponents, d'acord amb la norma. En contrapartida, la construcció *caure en un son profund*, només documentada en *La pedra filosofal*, es modifica en femení en l'adaptació valenciana (concordança 2), introduint-hi una desviació de la norma, que comentem en el subapartat següent.

Quant als mots que admeten doble gènere sense canvi semàntic, no en detectem cap modificació ni en el primer volum ni en el segon. Constatem que el mot *mar* s'hi usa sempre en masculí. Cal assenyalar que la locució adverbial *la mar de*, en el sentit de 'molt', en la construcció *estar la mar de bé* (la concordança 3 de *La pedra filosofal*), només admet el gènere femení. Pel que fa al substantiu *fred*, tot i que admet el gènere femení, s'usa més habitualment en masculí i, de fet, el trobem sempre en aquest darrer gènere en els dos volums.

Ajustament a la norma

La distinció semàntica entre el doble gènere del substantiu *son* és clara en la normativa. D'acord amb les dues edicions del DIEC, i amb el DNV, *son* és un mot masculí, en totes les seves accepcions, en el sentit d'estat fisiològic, tret de quan significa 'ganes de dormir', en què adopta el gènere femení (IEC, 1995, 2007; AVL, 2016). Així, doncs, la sola modificació detectada, que s'ha efectuat en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal*, allunya aquesta adaptació de la norma, vist que en el context el mot *son* remet a l'estat fisiològic i no pas al significat 'ganes de dormir'. En aquest cas és la versió barcelonina que s'ajusta a la norma.

Sobre el gènere femení privatiu del mot *mar*, que hem comentat en la locució adverbial *la mar de*, amb el significat ‘molt’, apareix recollit, explícitament, en la trentena accepció de l’entrada de *mar* del DNV (AVL, 2016) i en la quarta de la del DCVB (Alcover & Moll, 1962) i, implícitament, com a exemple, en l’accepció 4.3 de les dues edicions del DIEC (IEC, 1995, 2007).

2.5.1.3 Els possessius

Les formes femenines del possessiu tònic singular, *la seva*, i plural, *les seves*, es modifiquen per sistema en les corresponents *la seua* i *les seues* en l’adaptació valenciana, d’acord amb els usos dels parlars valencians (cf. Beltran Calvo & Segura-Llopes, 2017: 200).

D’altra banda, encara que les formes tòniques són, amb diferència, les més usades en les dues versions de cada volum, en les adaptacions valencianes es recorre als possessius àtons per a referir-se als parentius, com *pare* i *mare*, atenent els usos més estesos en els parlars valencians (*mon pare* i *ma mare*), contràriament a les versions barcelonines, en què sempre s’utilitzen els possessius tònicos (*el meu pare* i *la meua mare*). Ara bé, aquestes modificacions no són gaire sistemàtiques i la tria d’una opció o l’altra no depèn ni del context ni del registre. A més, malgrat que també siguin parentius, amb *germà* i *germana* es prefereixen les formes tòniques en tots els casos. No trobem cap forma de possessiu davant els parentius *oncle* i *tia*, però en l’adaptació valenciana de *La pedra filosofal* sí que documentem possessius tònicos emprats amb *avi* i *àvia*. En les dues versions del primer volum també comptem dues ocurrències de *en ma vida*, frase feta lexicalitzada amb el possessiu àton, sense modificacions. En canvi, les formes *llur* i *llurs*, que remetent a diversos posseïdors, no apareixen en cap versió.

Segons l’IEC (1999: 20), totes les formes possessives esmentades en aquest apartat són pròpies de l’àmbit general.

2.5.1.4 Les variants morfològiques *xocolate/xocolata* i *dentiste/dentista*

Pel que fa als mots amb doble terminació *-e/-a*, amb el consegüent canvi de gènere, en el Corpus *Harry Potter* trobem *xocolate/xocolata* i *dentiste/dentista*. En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* comptem setze ocurrències de la forma femenina *xocolata*, que es mantenen en l’adaptació valenciana. La sola ocurrència que hi trobem de *dentista* és comuna a les dues versions.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Xocolate	0	0	0	5
Xocolata	16	16	5	0
Dentiste	0	0	0	0
Dentista	1	1	1	1

Taula 77. Nombre d'ocurrències de *xocolate*, *xocolata*, *dentiste* i *dentista*

Per contra, les cinc ocurrències de *xocolata* que detectem en la versió barcelonina de *La cambra secreta* sí que s'han canviat per l'opció masculina *xocolate* en l'adaptació valenciana. Quant a *dentiste/dentista*, en la versió barcelonina de *La cambra secreta* tan sols en trobem, així com en el primer volum, una ocurrència. En aquest cas, però, sí que podem afirmar que es tracta de la forma *dentista*, en singular, usada com a masculí genèric. Això ens permet de suposar que, probablement, en *La pedra filosofal* també s'ha seguit aquest criteri, encara que la sola ocurrència hi aparegui en plural, *dentistes*, invariable pel que fa al gènere.

Ajustament a la norma

En el cas de *xocolate* i *xocolata*, en les dues edicions del DIEC s'accepten les dues formes i s'hi estableix la femenina, *xocolata*, com a forma principal. Pel que fa a *dentiste* i *dentista*, només s'accepta la forma *dentista*, amb els dos gèneres; la masculina, acabada en *-e*, no hi té cap entrada (IEC, 1995, 2007). Per tant, els usos que trobem en les dues versions de *La pedra filosofal*, en què no detectem cap modificació, s'ajusten plenament a la norma. Igualment, els casos en què *xocolata* en la versió barcelonina se substitueix per *xocolate* en l'adaptació valenciana de *La cambra secreta*, són normatius. Aquestes modificacions en el segon volum obeirien més aviat a una intenció particularista en aquest punt, atès que no hi estan pas condicionades per la variació diafàsica.

Novetats normatives

A diferència de les dues edicions del DIEC, en el recent DNV s'accepta tant la forma *dentista*, sense flexió de gènere, com el desdoblament *dentiste/dentista*, amb el mateix grau de preferència, atès que s'hi inclouen totes dues en la mateixa entrada. A més, s'hi inverteix la relació de preferència en consideració a *xocolate*, que hi esdevé la forma principal, a la qual es redirigeix *xocolata* (AVL, 2016). Així, si hom vol representar la distinció fonètica dels parlars occidentals a l'escrit, implicaria que *dentiste* designa un home, mentre que *dentista* designaria una dona; en canvi, si només s'usa la forma acabada en *-a*, aquesta s'aplicaria

invariablement tant a un subjecte masculí com a un de femení, amb la variació d'article corresponent

D'altra banda, en la mateixa línia del DIEC, en l'actual GIEC es considera que, malgrat la variació a l'oral, el sufix *-ist(a)* en substantius i adjectius és invariable a l'escrit per als dos gèneres (IEC, 2016: 162, 174).

2.5.2 El nombre

2.5.2.1 Els plurals de *nas* i *nariu*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem sis ocurrències de *nassos* (concordances de l'1 a la 6) i en la de *La cambra secreta*, tres (de l'1 a la 3). Totes aquestes ocurrències són compartides per les adaptacions valencianes corresponents, a excepció d'una: la concordança 2 de *La pedra filosofal*. En aquest cas, *la cua dels nassos* en la versió barcelonina se substitueix per *la maleïda cua* en l'adaptació valenciana, per raons estilístiques.

Del plural de *nariu*, en trobem sis ocurrències en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* (7, 8 i de la 10 a la 13), mentre que només n'hi ha una en la de *La cambra secreta* (4), que són igualment compartides per les adaptacions valencianes corresponents. Tanmateix, documentem una ocurrència de *nariu*, en singular, en les dues versions de *La pedra filosofal* (9). Malgrat que aquest mot no sigui gaire habitual en els parlars valencians, no s'ha substituït en cap cas per un sinònim.

Ajustament a la norma

Els diccionari expliquen que el plural de *nas* és *nassos*, sense entrar a precisar a fons en quins casos el plural és genuí i, per tant, normatiu. En les dues edicions del DIEC, però, trobem en plural les locucions *ésser de nassos*, amb el significat d'«Ésser molt bo» (accepció 2.1) i *tenir nassos*, amb el de «Tenir barra» (accepció 2.3) (IEC, 1995 i 2007). Són els lingüistes, com Bibiloni (2012: 144) o Reig (2011, s. n.), els qui documenten que, sovint, les construccions en plural amb parts del cos singulars, com *nassos*, són un calc de l'espanyol. En català, en principi, *nassos* significa 'més d'un nas'.

Per tant, només serien genuïnes les concordances 5 i 6 de *La pedra filosofal* i 2 de *La cambra secreta*, comunes a les dues versions corresponents: «tres nassos» (p. 159 i 179), «més nassos com el seu» (p. 204 i 231) i «davant dels nassos dels de Gryffindor» (p. 113 i 126), respectivament. En canvi, les concordances restants, amb les expressions *davant els*

nassos d'algú, per nassos i picar de nassos (concordances 1, 3 i 4 de *La pedra filosofal*, respectivament); i *dels nassos i clavar als nassos d'algú* (concordances 1 i 3 de *La cambra secreta*, respectivament), es desviarien de la norma en les dues versions. Criteris d'idiomacitat a banda, la modificació de la concordança 2 de *La pedra filosofal* que hem comentat, doncs, reajusta l'adaptació valenciana a la norma, en tant que desfà el plural de *nas*, en passar-hi de *la cua dels nassos* a *la maleïda cua*. Es tractaria, però, d'una correcció fortuïta, atès que les altres ocurrences de *nassos*, en plural, no s'hi modifiquen pas.

El substantiu *nariu* 'forat del nas' sí que apareix en plural habitualment, atès que, segons el DIEC, un nas té dos narius (IEC, 1995, 2007). De fet, d'acord amb el context, la seva sola ocurrencia en *La cambra secreta* és plural (concordança 4). També s'ajusten a la norma tant la sola ocurrencia en singular com les sis en plural en les dues versions de *La pedra filosofal*.

Novetats normatives

En les obres normatives més recents no detectem cap canvi relatiu a aquests substantius: el tractament de *nariu/narius* és el mateix en el DNV de l'AVL (2016). Ara bé, quant a *nas*, sí que cal puntualitzar que en la seva entrada no en trobem la forma en plural en cap exemple ni en cap locució, a diferència del que hem vist en el DIEC.

2.5.3 L'article

Aquest apartat se centra en l'article personal. No hi analitzem l'ús general de l'article ni determinat ni indeterminat, perquè no presenta pas variació en el Corpus *Harry Potter*. Tanmateix, cal assenyalar el substantiu *Nadal*, el qual presenta vint-i-cinc ocurrences en cada versió de *La pedra filosofal* i catorze en les de *La cambra secreta*. En el primer volum apareix precedit de l'article masculí singular determinat en set casos i de l'indeterminat, en dos; en el segon volum, només porta article determinat en dos casos, sense que aquests usos hagin suscitat cap modificació en les adaptacions valencianes corresponents.

Tot i que aquesta qüestió no s'aborda pas directament en les obres normatives prèvies, en la GIEC s'explica que el substantiu *Nadal*, com a festivitat, és una de les expressions temporals que presenta un valor dític variable, segons el context en què s'usa (IEC, 2016: 1178-1179). Per això, s'empra generalment tot sol, en el sentit de proximitat, o amb la preposició *per*, mentre que l'article es fa servir, amb altres modificadors, per a especificar-lo i marcar-ne l'anterioritat o posterioritat respecte de la situació de comunicació.

D'acord amb aquesta norma, en els contextos en què el trobem en aquest corpus pertocaria utilitzar-lo sense article. En serien una excepció cinc casos en *La pedra filosofal*, comuns a les dues versions, dels quals tres amb article determinat: «el millor Nadal» (p. 192, 201 i 216, 226), amb dues ocurrències, i «es va passar tot el Nadal» (p. 211 i 237). Els dos casos restants són els de l'article indeterminat: «Ha passat un altre Nadal» (p. 209 i 236) i «que passi[e]s un molt bon Nadal» (p. 198 i 223); en el darrer, però, l'article indeterminat seria prescindible. Si en el primer volum comptàvem set ocurrències de *Nadal* amb article determinat, això significa que les quatre restants, comunes a les dues versions (*el Nadal s'apropava*, *passar el Nadal*), així com les dues del segon volum (*passar el Nadal*), també compartides per les dues versions, es desviarien de la norma, atès que el substantiu *Nadal* ja estaria determinat pel context.

Amb tot, per bé que en aquests contextos el substantiu *Nadal* té un valor de proximitat i no hi resulta gens ambigu, la construcció *passar el Nadal* suscita dubtes sobre la seva normativitat. D'acord amb la norma, només caldria determinar aquest substantiu per a oposar-lo, díticament, a *un altre Nadal*. Tanmateix, en la seva entrada del *DIEC2* (actual versió en línia) trobem que l'article determinat s'usa en la definició de la UF *per Nadal cada ovella a son corral*: «Expressió per a indicar que el Nadal s'ha de passar en família» (IEC, 2007: s. n.).

2.5.3.1 L'article personal

Les formes *en* i *na* no apareixen en cap versió. En general, l'article determinat s'empra davant els noms propis en les versions barcelonines, però no es fa servir mai en aquests casos en les adaptacions valencianes, siga en diàlegs, siga en la veu narradora. Els noms propis dels animals, com Pelut o Errol, i els d'éssers no humans, com Dobby, en serien l'excepció, atès que també mantenen l'article determinat en les adaptacions valencianes.

Nogensmenys, trobem alguns casos particulars. Hedwig, l'òliba de Harry, malgrat que es tracta d'un animal, no conserva pas l'article en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal*. En la de *La cambra secreta*, però, es torna a la norma general i s'empra l'article davant aquest nom propi, seguint l'exemple d'Errol, un mussol missatger, com Hedwig, en totes les ocurrències de les dues versions. En canvi, Fawkes, el fènix, el qual tan sols apareix en *La cambra secreta*, porta article en les trenta ocurrències de versió barcelonina, però tan sols el conserva en una en l'adaptació valenciana. Pel que fa a Scabbers, la rata de Ron, porta

article en les versions barcelonines dels dos volums i en l'adaptació valenciana del segon volum, mentre que el perd en l'adaptació valenciana del primer.

Quant al nom propi de l'antagonista, tant en la forma *Voldemort* com en la forma *Tod Rodlel*, no apareix mai amb article en les adaptacions valencianes. En canvi, sí que en porta ara i adés en les versions barcelonines, particularment en les intervencions més informals dels personatges, en funció de si en el context se'l vol connotar familiarment, respectant la distinció de registre que hi fa el català en aquest sentit.

2.5.4 La flexió verbal regular

La morfologia verbal és normativa tant en les versions barcelonines com en les adaptacions valencianes. Tanmateix, atès el polimorfisme que presenta, ha comportat modificacions. Segons la classificació de la *Proposta per a un estàndard oral* de l'IEC (1999), presentem a continuació els criteris que ha seguit cada versió.

2.5.4.1 El present d'indicatiu

En les adaptacions valencianes s'usen les formes singulars de primera persona *cante*, en lloc de *canto*, i *servisc*, en lloc de *serveixo*, ambdues considerades d'àmbit restringit. Ara bé, s'hi mantenen les formes singulars de segona i tercera persona d'àmbit general, *serveixes* i *serveixen*, en comptes de les restringides *servixes* i *servix*. També s'hi empra la forma singular de primera persona *perd*, en lloc de *perdo*; en aquest cas, però, totes dues es classifiquen com a àmbit general (IEC, 1999: 23). Aquesta variació s'aplica a la primera persona singular de tots els altres verbs que segueixen aquests models en les dues versions dels dos volums, segons si es tracta de les valencianes o de les barcelonines, respectivament: la flexió *-e/-o* per als verbs de la primera conjugació, la flexió *-isc/-ixo* per als verbs incoatius i la desinència zero o la flexió *-o* per als verbs de la segona i tercera conjugació, sempre que presentin aquesta segona opció.

Quant al verb *ésser*,²¹⁷ en trobem onze ocurrències en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* en què la forma singular de segona persona *eres*, amb valor present,

²¹⁷En el Corpus *Harry Potter* apareix sistemàticament la forma d'infinitiu *ser*, d'ús social majoritari. Totes dues reben el mateix tractament en la *Proposta per a un estàndard oral*: són considerades d'àmbit general (IEC, 1999: 29). D'altra banda, en les dues edicions del DIEC, hereu del DGLC (Fabra, 1932), s'estableix *ésser* com a forma principal (IEC, 1995, 2007). De fet, *ésser* només sol aparèixer que en àmbits molt formals. Al contrari que en la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]), en la GIEC i la GNV ja s'empra normalment la forma *ser* i en el DVN s'estableix com a forma principal (AVL, 2006, 2016; IEC, 2016).

Per tant, les dues ocurrències de *ésser* en *La pedra filosofal* i les set en *La cambra secreta* corresponen a la forma substantiva i no pas a la verbal.

substitueix la forma *ets*, pròpia de l'àmbit general, en la versió barcelonina;²¹⁸ en *La cambra secreta* això només succeeix una vegada. En tots aquests casos, es tracta d'intervencions en estil directe de Hagrid, un personatge caracteritzat per una parla informal i allunyada del model referencial. Es tracta, per tant, d'un recurs per a inserir l'oralitat en les adaptacions valencianes, emulant les tècniques que també segueixen els originals en anglès, tot recorrent a la variació. En la resta de casos es fa servir la forma *ets* en les dues versions dels dos volums. En aquests contextos, també comptem en l'adaptació valenciana del primer volum tres ocurrences de la forma velaritzada singular de primera persona del verb voler, *vullc*, com a modificació de *vull* en la versió barcelonina (concordances 1, 2 i 3).²¹⁹ Funciona com a marca diafàsica en l'adaptació valenciana, atès que no era recollida ni en la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]: 212) ni en la *Proposta per a un estàndard oral* (IEC, 1999). De fet, Lacreu (2006: 214) proposa d'evitar-la en l'estàndard oral dels parlars valencians. Actualment, circumscrita a l'àmbit valencià i als registres informals (cf. IEC, 2016: § 9.6.1.1a), la forma *vullc* s'arregla en la GNV, per al present d'indicatiu, al costat de la forma *vull* (AVL, 2006b: 293), no sense matisar-hi la distinció diafàsica:

el model no velaritzat, és el regular, el clàssic i el que presenta un major grau de convergència amb els altres parlars de la llengua. Per això mateix, és el model que s'ha usat majoritàriament en els registres formals, i el que convé preservar en estos registres i en l'estàndard. El model velaritzat, amb tot, pot ser útil en aquells casos en què es pretenga reproduir un llenguatge més directe i espontani.» (AVL, 2006b: 260).

Pel que fa al present del verb *haver* en perífrasi d'obligació, les dues formes singulars de primera persona, tant *he* com *haig*, són considerades d'àmbit general (IEC, 1999: 27). En les versions barcelonines només trobem una ocurrencia de *haig* en *La pedra filosofal*. Malgrat que no sigui gaire habitual en els parlars valencians, aquesta forma augmenta a cinc ocurrences en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* i fins a les catorze en la de *La cambra secreta*, emprada per diversos personatges. Tret de la perífrasi d'obligació, la primera persona del singular només presenta la forma *he* en el Corpus *Harry Potter*, seguint la sola opció normativa (IEC, 1999: 27).

²¹⁸A banda d'aquestes, hi ha dues ocurrences de *eres* com a flexió del pretèrit imperfecte tant en *La pedra filosofal* com en *La cambra secreta*, que romanen invariables en les adaptacions valencianes. Així, doncs, només seria el personatge de Hagrid que no mantindria la distinció semàntica entre *ets* i *eres* en les adaptacions valencianes.

²¹⁹En aquestes concordances 1, 2 i 3 de *La pedra filosofal* també trobem possessius àtons i formes plenes de pronoms febles que s'introdueixen en l'adaptació valenciana.

2.5.4.2 L'imperfet d'indicatiu

No hem detectat cap canvi en aquest punt. Totes les formes es corresponen amb les de l'àmbit general (IEC, 1999: 24).

2.5.4.3 El perfet d'indicatiu

En la *Proposta per a un estàndard oral* es presenten com a pròpies de l'àmbit general, per al pretèrit perfet perifràstic, les formes plurals de primera, segona i tercera persona del verb auxiliar *anar*, respectivament: *vam*, *vau* i *van*, però també s'admeten com a generals les altres formes corresponents: *vàrem*, *vàreu* i *varen*, respectivament (IEC, 1999: 24).

No trobem cap ocurrència de les formes *vàrem*, *vàreu* i *varen* en les versions barcelonines, en què s'usen per sistema les formes corresponents: *vam*, *vau* i *van*, respectivament. En alguns casos, però, sí que s'han substituït per les corresponents *vàrem*, *vàreu* i *varen* en les adaptacions valencianes, en què es tendeix a mostrar una major varietat. Hi tenen en comú que es fan servir per a inserir l'oralitat i, per això, apareixen en intervencions en estil directe de personatges, com ara aquesta de Hagrid en *La pedra filosofal*: «No t'has preguntat mai com te vares fer la cicatriu que tens al front?» (p. 67). En el primer volum comptem set ocurrències de *vàrem*, quatre de *vàreu* i quatre de *varen*; mentre que en *La cambra secreta* en trobem vuit de *vàrem* i tres de *vàreu*, però no cap de *varen*.

A més, així com en les versions barcelonines s'empra per sistema el pretèrit perfet perifràstic, algunes de les seves conjugacions es modifiquen, de manera més aviat puntual, per les del pretèrit perfet simple, de caire més formal, que gairebé només s'usa a les comarques del Túria-Xúquer, al Baix Vinalopó i a Guardamar. Aquests canvis no segueixen cap criteri concret pel que fa a la variació diafàsica, atès que els trobem tant en diàlegs com en la veu narradora. Cal dir que el pretèrit perfet perifràstic és el que s'usa també en la resta de parlars valencians (Beltran Calvo & Segura-Llopes, 2017: 220).

2.5.4.4 El condicional

Talment com l'imperfet d'indicatiu, aquesta conjugació no presenta modificacions en cap de les versions. Totes les formes es corresponen amb les de l'àmbit general: *cantaria*, *perdria* i *serviria*, segons els models. Igualment, quant als verbs *haver* i *ésser*, en totes les versions es fan servir les formes singulars de primera i tercera persona: *hauria* i *seria*, d'àmbit general. L'altra forma general que correspon al verb *ésser* en aquest cas, *fóra*, pròpia dels registres formals, no hi presenta cap ocurrència (IEC, 1999: 24, 28, 30).

2.5.4.5 El present de subjuntiu

En les adaptacions valencianes s'usen les formes singulars de primera i tercera persona més habituals en els parlars sud-occidentals, considerades d'àmbit general: *cante*, en lloc de *canti*; *servisca*, en lloc de *serveixi*; i *dorma*, en lloc de *dormi* (IEC, 1999: 24). Igualment, en la primera i tercera persona del singular, pel que fa als verbs *haver* i *ésser*, trobem en les adaptacions valencianes les formes *haja*, en lloc de *hagi*, i *sig*, en lloc de *sigui* (IEC, 1999: 24, 28, 30).

Quant al present de subjuntiu del verb *saber*, en la *Proposta per a un estàndard oral* s'admet la conjugació *sàpia* com a normativa en l'àmbit restringit dels parlars valencians, mentre que l'altra forma corresponent, *sàpiga*, fa part de l'àmbit general (IEC, 1999: 43). En el Corpus *Harry Potter*, totes les ocurrences de la forma *sàpiga*, i flexions anàlogues, en les versions barcelonines es transformen en *sàpia*, i en les seves flexions anàlogues, en les adaptacions valencianes. A més, per eufonia, el pronom impersonal *es* n'adopta la forma plena, *se*, es posició preverbal en les dues versions dels dos volums.²²⁰

Sí que trobem, però, una flexió no normativa del verb *saber* en *La cambra secreta*, que hauria d'aparèixer sota la forma *sabés* en aquesta oració: «Per molt que detestés el Filch, el Harry no podia evitar que li sapigués greu» (p. 144). La revisió addicional que ha suposat de l'adaptació valenciana ha servit en aquest cas per esmenar aquesta desviació de la norma, car s'hi ha utilitzat la flexió *sabera* (p. 160), equivalent de *sabés* i igualment normativa, per bé que d'àmbit restringit. Entenem que es tracta d'una desviació involuntària perquè són paraules del narrador omniscient, que sol adoptar un estil més formal que no pas el d'altres personatges quan intervenen en estil directe.

2.5.4.6 L'imperfet de subjuntiu

En les adaptacions valencianes s'empren les formes d'àmbit restringit, habituals en els parlars sud-occidentals: *cantara*, en lloc de *cantés*; *perdera*, en lloc de *perdés*; i *servira*, en lloc de *servís*, segons el model de conjugació. Igualment, pel que fa als verbs *haver* i *ésser*, en les adaptacions valencianes es fan servir les formes *haguera*, en lloc de *hagués*, i *fóra*, en lloc de *fos*, també d'àmbit restringit, a diferència de les segones, d'àmbit general, que són les que es fan servir en les versions barcelonines (IEC, 1999: 26, 28-29, 31).

²²⁰En canvi, en les gramàtiques normatives actuals també s'accepta de mantenir la forma reforçada, *es*, davant verbs començats per /s/ (Ginebra, 2017: 20).

2.5.4.7 L'imperatiu

En totes les versions se segueixen les formes majoritàries més generals, en la segona persona del singular i del plural: *canta* i *canteu*, *perd* i *perdeu*, *serveix* i *serviu* i *dorm* i *dormiu*, segons els models (IEC, 1999: 26).

Quant al verb *tenir*, cal puntualitzar que en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem tres ocurrencies de la forma *té*, amb el valor d'imperatiu singular de segona persona, *tingues*, que s'han substituït per la forma *tin* en l'adaptació valenciana. La mateixa dinàmica observem en *La cambra secreta*, en què les dues ocurrencies de *té* amb aquest valor en la versió barcelonina es modifiquen com *tin* en l'adaptació valenciana. Cal destacar que en alguns d'aquests casos no es tracta d'intervencions en estil directe de Hagrid, sinó d'altres personatges, com Harry o Ron, que no es caracteritzen pas forçosament per una parla que es desvii de la norma.²²¹ En la *Proposta per a un estàndard oral* es considera que tant la forma *té* com *tingues* pertanyen a l'àmbit general, mentre que la forma *tin* restaria circumscrita a l'àmbit restringit dels parlars valencians (IEC, 1999: 44).

Pel que fa al verb *obrir*, trobem que la forma *obrin* en la versió barcelonina, amb dues ocurrencies seguides «Obrin-se, obrin-se!» (p. 189), es canvia per la forma velaritzada *òbriguen* en l'adaptació valenciana: «Òbriguen-se, òbriguen-se» (p. 210). Aquestes formes amb increment s'associen a l'ús col·loquial (cf. Lacreu, 2006: 215). Vist que en aquest cas es tracta d'una intervenció en estil directe, s'entén com un recurs per a inserir-hi l'oralitat. Aquestes formes d'imperatiu de tercera persona, *òbriga* i *òbriguen*, en singular i plural, respectivament, no apareixen ni en la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]: 226) ni en la *Proposta per a un estàndard oral* (IEC, 1999). Actualment, sí que s'arrepleguen en la GIEC, en què s'atribueixen a l'àmbit restringit dels parlars valencians i baleàrics, juntament amb les corresponents d'àmbit general: *obre/obri*, *obri*, *obrim*, *obriu*, *obrin*, d'acord amb la tradició fabriana (IEC, 2016: § 9.6.1.1a). En canvi, el sol model d'imperatiu que s'esmenta en la GNV és el següent: *obri*, *òbriga*, *obrim*, *obriu*, *òbriguen* (AVL, 2006b: 281). Atès que es tracta de la traducció de «Stop! Stop!» (p. 203), dit per un professor, també s'hauria pogut optar en el context per alternatives com *obriu-vos*, *aparteu-vos*, *feu-vos a un costat* o *deixeu pas*.

²²¹Per a més informació sobre aquestes formes d'imperatiu i llur context, vegeu també l'apartat 2.5.5.5, de la p. 272, corresponent als efectes de la cliticització sobre la forma del verb.

2.5.4.8 Casos particulars de participis

Quant a la doble opció normativa del participi del verb *sofrir*, malgrat que la forma *sofrit* sigui més habitual en els parlars sud-occidentals, en l'adaptació valenciana de *La cambra secreta* es manté la forma *sofert*, la qual hi presenta dues ocurrències. No en trobem cap ocurrència en *La pedra filosofal*. En canvi, sí que hi detectem una modificació en un altre cas paral·lel, el verb *omplir*: la sola ocurrència de *omplert* en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* s'ha substituït per *omplit* en l'adaptació valenciana; no en detectem cap ocurrència en *La cambra secreta*. En una altre cas semblant, el verb *incomplir*, la forma de participi que prefereixen les adaptacions valencianes de *La pedra filosofal* i de *La cambra secreta*, en la sola ocurrència respectiva que n'hi ha, és *incomplit*. En aquest cas, però, no es tracta d'una modificació de la forma *incomplert*, sinó d'evitar l'anglicisme de les versions barcelonines: *trencar el reglament* i *trencar les normes*, respectivament (*break the rules*).

Finalment, pel que fa a les dues opcions de participi del verb *matar*, constatem la tendència a usar *matat* en les versions barcelonines. Nogensmenys, en alguns casos, aquesta forma s'ha substituït per *mort* en les adaptacions valencianes. En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem quatre ocurrències de *matat*, d'entre les quals tres es mantenen en l'adaptació valenciana i una s'hi substitueix per la forma *mort*. Aquesta tendència augmenta en el segon volum: en la versió barcelonina de *La cambra secreta* documentem set ocurrències de *matat*, però només una es conserva en l'adaptació valenciana, car les altres sis s'hi reemplacen per la forma *mort* (cf. IEC, 1999: 26).

2.5.5 Cliticització

Els clítics «són elements que es troben a mig camí entre el morfema i el mot», en tant que d'elements veïns però són sintàcticament independents que «poden fer la mateixa funció que altres elements no clítics» (Bonet, 2002: 935). Seguint Bonet (2002: 933), en aquest apartat analitzem, en primer lloc, les combinacions binàries dels clítics pronominals o pronoms febles de tercera persona; en segon lloc, la cliticització dels verbs seleccionats que presenten clítics inherents:²²² *veure*, *sentir*, *pensar* i *repensar*; i en tercer lloc, els efectes de la cliticització sobre la forma del verb, concretament sobre l'infinitiu de la segona conjugació acabat en *-er* i l'imperatiu de segona persona acabat en *-s*.

²²²D'acord amb Bonet (2002: 941), els clítics inherents són aquells sense els quals un verb canvia de significat, com ara *veure-hi*, que comunica la capacitat de visió, i *veure-s'hi*, que n'expressa la transitorietat.

2.5.5.1 Combinacions binàries de pronoms febles de tercera persona

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem set ocurrencies de la combinació *n'hi*, que se substitueixen sistemàticament en l'adaptació valenciana per *li'n*, en referència a un CD indeterminat (concordances 48, 54, 55, 56, 57 i 58), i cinquanta-una de la combinació *l'hi*, amb diversos valors morfosintàctics. Quan *l'hi* remet a un CI singular però es combina amb un CD determinat masculí singular, en deu casos en total, se substitueix per *li'l* en l'adaptació valenciana (concordances 3, 5, 16, 24, 25, 28, 33, 34, 36 i 37); quan es combina amb un CD determinat femení singular, en onze casos, s'hi modifica com *li la* (concordances 7, 8, 14, 18, 19, 23, 30, 38, 41, 46, i 50); i quan remet a un CD neutre, en vint-i-cinc casos en total, s'hi substitueix per la combinació *li ho* (concordances 1, 2, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 20, 21, 26, 27, 29, 35, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 47, 52 i 53). En el sol cas en què *l'hi* no remet a cap CI, sinó a un CCL, se'n desfà l'elisió en l'adaptació valenciana: *la hi* (concordança 31). No hi trobem casos en què s'hagi substituït un CI plural en cap versió.

La resta d'ocurrencies que documentem són casos particulars. L'ocurrencia de *li'n* que apareix de més en l'adaptació valenciana és deguda al verb *marxar* (*el dolor, a Harry*) en la versió barcelonina, que s'hi substitueix pel verb *anar-se'n*, amb els clítics lexicalitzats i, per tant, en comporta la combinació amb *li* en l'adaptació valenciana (concordança 49). Pel que fa a les altres quatre ocurrencies de *l'hi* en la versió barcelonina, desapareixen en l'adaptació valenciana (17, 22, 32 i 51). En la concordança 32 es tracta d'una confusió amb el pronom *li*, per homofonia; en la 17 no s'escau perquè el verb *preferir* és transitiu;²²³ en la 22 trobem una duplicació pronominal en la versió barcelonina, en l'adaptació valenciana es manté la duplicació del CD, més natural a l'oral, però no pas la del CP, més rara (cf. Fabra: 1918 [1933]: 246; AVL, 2006b: 164; IEC, 2016: 490 i 493);²²⁴ i en la 51 el pronom *hi* remet a un CCL (*a la festa*) en la versió barcelonina, però s'elimina en l'adaptació valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
L'hi	51	0	23	0
Li'l	0	10	0	7
Li ho	0	25	0	10
La hi	0	1	0	0
Li la	0	11	0	3

²²³En les dues edicions el DIEC trobem que hom prefereix *una cosa (la) a una altra (hi)* (IEC, 1995, 2007). En qualsevol cas, el complement introduït per la preposició *a* no apareix en aquest context, en què només s'esmenta que el pare de Harry preferí una vareta de caoba i no es diu en cap moment a quina altra vareta.

²²⁴En la GIEC s'explica que CI també es pot duplicar en alguns casos, d'acord amb la norma, particularment quan el CI es troba dislocat a l'esquerra i quan el pronom de datiu acompanya un verb psicològic o que expressi negació o obligació (IEC, 2016: 493).

Els hi	0	0	4	2
Li'ls	0	0	0	1
Les hi	0	0	1	0
Li les	0	0	0	1
N'hi	6	0	5	0
Li'n	0	7	0	2
Els n'hi	0	0	0	0
Els en	0	0	0	0

Taula 78. Nombre d'ocurrències de combinacions binàries de pronoms febles

Seguint la mateixa dinàmica que en el primer volum, en la versió barcelonina de *La cambra secreta* trobem vint-i-tres ocurrències de la combinació *l'hi*, amb diversos valors morfosintàctics. Quan hi remet a un CI singular i es combina amb un CD determinat masculí singular, en set casos, se substitueix per *li'l* en l'adaptació valenciana (10, 11, 15, 16, 18, 19, 28);²²⁵ en combinació amb un CD determinat femení singular, en tres casos, s'hi reemplaça per *li la* (concordances 7, 13 i 21); i en combinació amb un CD neutre, en deu casos, s'hi modifica com *li ho* (concordances 6, 8, 9, 12, 14, 17, 20, 23, 24 i 25). Les tres ocurrències restants de *l'hi* són casos particulars i la combinació desapareix en l'adaptació valenciana, com expliquem més avall.

La combinació *n'hi* presenta cinc ocurrències en la versió barcelonina del segon volum. En el cas en què el pronom *en* remet a un CD indeterminat, se substitueix per *li'n* en l'adaptació valenciana (concordança 29). En els quatre casos restants, aquesta combinació depèn de la UF *Déu n'hi do* i desapareix en l'adaptació valenciana, en modificar-la-hi com *Mare de Déu*²²⁶ (concordances de la 30 a la 33). L'ocurrència de *li'n* que trobem de més en l'adaptació valenciana, hi apareix com a transformació de la combinació *us en* (concordança 35). Es tracta d'un dels casos en què es fa servir el tractament de vós en la versió barcelonina, que es modifica sistemàticament pel de vostè en l'adaptació valenciana.²²⁷

A diferència del primer volum, en la versió barcelonina de *La cambra secreta* documentem quatre ocurrències de la combinació *els hi* (concordances 1 i 2) i una de *les hi*

²²⁵En la concordança 10 de *La cambra secreta*, el pronom numeral apareix determinat per l'article *els*, en lloc de l'adjectiu *tots*, en l'adaptació valenciana. Així, l'oració «I l'hi signarem tots dos» en la versió barcelonina (p. 100) esdevé «I li'l signarem els dos» en l'adaptació valenciana (p. 113). Es tracta d'una modificació estilística que podria estar condicionada pel fet que aquesta construcció no sigui gaire freqüent en els parlars valencians (IEC, 2016: 663).

²²⁶En la GIEC també trobem aquestes UF classificades com a interjeccions. Tot i que les dues són expressives, *Mare de Déu* comunicaria sorpresa o esglai, mentre que *déu-n'hi-do* seria de conformitat o satisfacció (IEC, 2016: 1288).

²²⁷Tot i que el tractament de vós, en segona persona del plural, correspon a la forma tradicional de cortesia en català, el de vostè l'ha desplaçat particularment a les zones més urbanes (IEC, 2016: 195-196), on la pressió social de l'espanyol és més forta.

(concordança 5).²²⁸ En la concordança 1 i 5 es tracta d'un CI singular que es combina amb un CD determinat plural masculí, en el primer cas, i femení, en el segon. Per això, les combinacions *els hi* i *les hi* se substitueixen per *li'ls* i *li les*, respectivament, en l'adaptació valenciana. En canvi, en la concordança 1 la combinació *els hi* només fa referència a un CI plural i, en conseqüència, es reemplaça pel pronom datiu plural de tercera persona, *els*, en l'adaptació valenciana. Quant a les dues ocurrències restants de *els hi* en la versió barcelonina, es mantenen en l'adaptació valenciana perquè el pronom *hi* remet a un CCL (concordances 3 i 4).

Pel que fa a les tres ocurrències restants de *l'hi* en la versió barcelonina, que exposàvem més amunt, es tracta de duplicacions pronominals que desapareixen en l'adaptació valenciana, a fi i efecte d'evitar-hi la redundància sintàctica (concordances 16, 26 i 27). En la concordança 16 i 27, *l'hi* hi representa la combinació *li ho* i en l'adaptació valenciana només es manté el pronom *ho* perquè el CI (*al Flitwick* i *al Dumbledore*, respectivament) ja hi és explícit.²²⁹ En la concordança 26, el pas de *l'hi* a *li* en l'adaptació valenciana seria una confusió per homofonia.²³⁰ Finalment, l'ocurrència de més que trobem de *li'n* en l'adaptació valenciana és deguda a una adició del pronom *en*, que remet a un CRV explícit en la proposició principal (*de la boca*); aquest CRV es reprèn en la segona proposició amb el verb *sortir* —*eixir* en l'adaptació valenciana—, però el pronom que el representa, *en*, s'omet en la versió barcelonina —*li* és comú a les dues versions— (concordança 34).²³¹

²²⁸En la concordança 5 de *La cambra secreta* també se substitueix el verb *retornar* en la versió barcelonina per *tornar* en l'adaptació valenciana. Aquests verbs són sinònims parcials, atès que només en comparteixen l'ús intransitiu. Aquesta és la sola accepció recollida per les dues edicions del DIEC en l'entrada de *tornar*, que també s'atribueix a *retornar* en la tercera accepció (IEC, 1995, 2007). El verb *tornar* no presenta pas els altres usos transitius de *retornar*. Segons aquesta distinció semàntica, en aquesta concordança: «les hi va retornar com si fossin noves» [*les ulleres*], el significat que hi presenta no és el de desplaçament (intransitiu), sinó el de restitució (transitiu). Per tant, l'opció normativa seria la de la versió barcelonina: *retornar*.

²²⁹En les concordances 16 i 27 de *La cambra secreta* s'efectua una altra modificació: l'article davant l'antropònim *Flitwick* i *Dumbledore*, respectivament, en la versió barcelonina se suprimeix en l'adaptació valenciana. Aquesta és l'ús general en els parlars valencians (Beltran Calvo & Segura-Llopes, 2017: 197). En canvi, en la concordança 16 no es modifica en cap de les dues versions la referència temporal *aquest matí* per *avui de matí*, cosa que hauria ajudat a «fer segona oralitat en un estàndard transversal» amb una construcció genuïna que s'allunyaria més d'«un sistema lingüístic fins fa quatre dies ben aliè» (Calafat, 2010a: 92).

²³⁰Una vegada resolta la situació de conflicte, el personatge de Ron demana a Harry com sortir d'aquell lloc. En l'original, «Where now? [...] Harry pointed» (p. 344) es tradueix així: «¿I ara què? [...] El Harry l'hi va assenyalar el què» en la versió barcelonina (p. 317). En l'adaptació valenciana es modifica així: «I ara on anem? [...] Harry li va assenyalar on» (p. 356). En qualsevol cas, com que aquest referent espacial pren la forma de CD neutre en les dues versions i hi és explícit, no cal substituir-lo pel pronom *ho*, però hi escau igualment el pronom *li*, que remet a *Ron*.

²³¹Així, «El Ron va obrir la boca per parlar, però, en lloc de sortir-li paraules, va fer un rot impressionant» en la versió barcelonina (p. 115) esdevé «Ron va obrir la boca per a parlar, però, en lloc d'eixir-li'n paraules, va fer un rot impressionant» en l'adaptació valenciana (p. 128) (concordança 34 de *La cambra secreta*). També en el segon volum trobem una altra estructura sintàctica que demana el clític *en*, com a CD indeterminat. Es tracta de l'oració *encara hi ha més*, calcada de l'espanyola *todavía hay más*, que tradueix l'anglesa «There's something else» (p. 194). En qualsevol cas, el clític s'evita en l'adaptació valenciana, en

Ajustament a la norma

En català els pronoms febles es poden combinar segons dues variants: la variant *li*, característica dels parlars valencians, i la variant *hi*, pròpia de la resta de parlars. En la *Gramàtica* de Fabra només es contempla la variant *hi* quan aquest representa un pronom de datiu singular de tercera persona, és a dir, quan és equivalent de *li*, i es combina amb un pronom acusatiu de tercera persona: *el*, *la*, *els* i *les*. Altrament dit, la variant *hi* solament s'accepta quan el CI és singular i es combina amb un CD determinat. Així, les combinacions *l'hi*, *la hi*, *els hi* i *les hi*, amb aquest valor morfosintàctic, són tan normatives com les corresponents de la variant *li*: *li'l*, *li la*, *li'ls* i *li les* (Fabra, 1918 [1933]: 187-190). En aquest punt, totes les versions s'ajusten a la norma, les barcelonines amb la variant *hi* i les valencianes amb la variant *li*. Ara bé, les versions barcelonines dels dos volums se'n desvien en apostrofar la combinació *la hi* sistemàticament.

Per a tots els altres casos, en la *Gramàtica* de Fabra es prioritza la variant *li*: quan el CI és plural, açò és, quan és representat pel pronom datiu plural de tercera persona, *els*, i quan el CD és indeterminat o neutre, representat pels clítics *en* i *ho*, respectivament. Per tant, les combinacions de la variant *li*: *els el*, *els la*, *els els*, *els les* i *els ho*, són preferibles a les equivalents de la variant *hi*: *els hi*; així com *els en* es prefereix a *els n'hi*. Igualment, les combinacions de la variant *hi*, *l'hi* i *n'hi*, resten descartades, encara que el CI sigui singular, a favor de les corresponents de la variant *li*: *li ho* i *li'n*. En aquest punt, les versions barcelonines dels dos volums es desvien de la norma, atès que segueixen per sistema les opcions de la variant *hi*, mentre que les adaptacions valencianes s'hi reajustarien, en substituir-les per la variant *li*.

Cal assenyalar la concordança 1 de *La cambra secreta*, en què trobem que *els hi* en la versió barcelonina no combina dues funcions sintàctiques, sinó que es tracta d'un CI plural: «els hi he donat una mica de» (p. 119). Aquest ús, habitual a l'oral en els parlars que no segueixen la variant *hi*, és qualificat d'erroni en la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]: 175). Tanmateix, es tracta d'una intervenció en estil directe de Hagrid, personatge caracteritzat per

substituir-hi l'expressió per una altra de més idiomàtica, *això no és tot*. Per tant, «—Encara hi ha més —va dir el Harry [...]. El Dobby m'ha vingut a veure durant la nit» en la versió barcelonina (p. 184) es converteix en «—I això no és tot —va dir Harry [...]. El Dobby m'ha vingut a veure durant la nit» en l'adaptació valenciana (p. 205). Igualment, en el primer volum, *La pedra filosofal*, documentem un altre cas en què s'afegeix aquest mateix clíctic en l'adaptació valenciana, en referència a un CRV introduït per la preposició *de* (*d'escombres voladores*). Així, «—¿I tu què saps, Weasley, si no et podries comprar ni la caixa?» en la versió barcelonina (p. 164-165) esdevé «—I tu què en saps, Weasley, si no et podries comprar ni la caixa?» en l'adaptació valenciana (p.185). Totes aquestes modificacions en les adaptacions valencianes dels dos volums reajusten el text a la norma (Fabra, 1918 [1933]: 176).

una parla informal, àdhuc col·loquial. Per tant, entenem que en aquest cas concret la traductora en faria un ús conscient i intencionat, per tal de transmetre aquest efecte en català (cf. Marco, 2002: 65 i s.; Reiß & Vermeer, 1984 [2014]). Així, la combinació *els hi* se substitueix pel pronom de datiu plural de tercera persona, *els*, en l'adaptació, per a adequar-ho als parlars valencians. En compensació, el diminutiu de *mica* hi insereix l'oralitat: «els he donat una miqueta de» (p. 133).

Nogensmenys, les altres desviacions que documentem apareixen en la veu narradora, o bé en intervencions d'altres personatges que l'original anglès no marca diafàsicament amb cap transgressió lingüística. Per exemple, en la concordança 51 de *La pedra filosofal*, documentem el pronom *hi* en la versió barcelonina, que remet a un CCL (*a la festa*), el qual s'elimina en l'adaptació valenciana, contràriament al que estableix la normativa: «diu que l'hi he de deixar anar» (p. 292) i «diu que l'he de deixar anar» (p. 326).²³² Igualment, en la concordança 34 de *La cambra secreta*, en la versió barcelonina s'omet el pronom *en*, regit pel verb *sortir* —*eixir* en l'adaptació valenciana—, que remet a un CRV (*de la boca*), explicitat en la primera proposició de la coordinada: «en lloc de sortir-li paraules» (p. 115). Aquest clíctic s'afegeix en l'adaptació valenciana, per a reajustar-la a la norma (cf. Fabra, 1918 [1933]: 176; AVL, 2006b: 181-183; IEC, 2016: 708), i hi crea una combinació amb el pronom *li*: «en lloc d'eixir-li'n paraules» (p. 128). Això contrasta amb les concordances 3 i 4 de *La cambra secreta*, en què el pronom *hi* es manté en les dues versions en contextos semblants.

Novetats normatives

A partir de la tradició fabriana, en la GIEC s'explica que, per a les combinacions binàries de pronoms febles, tant la variant *li* com la variant *hi* són igualment acceptables en els parlars respectius. Ara bé, quan el pronom d'acusatiu que substitueix el CD és femení singular, *la*, es permet que s'elideixi amb el pronom *hi*, *l'hi*, tot i que s'hi matisa que en els registres formals és preferible de mantenir-hi la vocal *a*, *la hi*.²³³ També s'hi amplien les opcions de la variant *hi* quan s'hi explica que les formes de la variant *li* amb el CD neutre i indeterminat, *li ho* i *li'n*, són més habituals en els registres formals que les respectives de la variant *hi*: *l'hi* i *n'hi* (IEC, 2016: 211-212; cf. Ginebra, 2017: 19). Així, doncs, a partir de

²³²Sense el clíctic, *deixar anar* adquireix el significat 'desprendre's o alliberar-se d'algú o d'alguna cosa'.

²³³En l'actual *Ortografia catalana* s'explica que el pronom *la*, així com l'article homògraf, no s'apostrofa «davant les vocals *i* o *u* àtones, precedides o no de *h*» (IEC, 2017: 106). Com que *hi* no és un pronom fort, sinó feble, hi correspondria l'escriptura *la hi*, més que no pas *l'hi*.

l'argument de quantitat sobre la freqüència d'ús, recau en mans del parlant la decisió d'optar per la variant *li* o *hi* en els registres formals, quan es combinen amb els pronoms *ho* i *en*.

Pel que fa a les combinacions de la variant *hi* quan el CI és plural, *els hi* i *els n'hi*, en la GIEC s'explica que els pronoms d'acusatiu de tercera persona, tant singulars com plurals, *el*, *la*, *els*, *les*, *ho* i *en*, que representen el CD, es transformen en el clític *hi*, mentre que el pronom de datiu plural de tercera persona, *els*, amb la funció de CI, manté la mateixa forma. Per a evitar el sincretisme, tot enllaçant amb la tradició fabriana, s'hi estableix que aquestes opcions de la variant *hi* no són pas adequades en registres formals, als quals corresponen les combinacions respectives de la variant *li*: *els el*, *els la*, *els els*, *els les*, *els ho* i *els en* (IEC, 2016: 213-214).

Quant a la GNV, no hi trobem cap canvi normatiu respecte de la GIEC, per bé que no s'hi expliquen les opcions de la variant *hi* amb tanta profunditat. Això és degut al fet que els parlars valencians segueixen la variant *li*, tret del tortosí o del valencià septentrional, en què es tendeix a usar la variant *hi* (AVL, 2006b: 177; cf. Beltran Calvo & Segura-Llopes, 2017: 208-209). Per això, l'AVL (2006b: 17 i 177) estableix que la variant *hi* és d'ús restringit dins l'àmbit valencià. A diferència de la GIEC, en la GNV no trobem cap puntualització sobre la preferència de *la hi*, sense elisió, o sobre les combinacions binàries de la variant *hi* amb els pronoms *en* i *ho*, ni quan el pronom de datiu de tercera persona és singular ni quan és plural.

2.5.5.2 La cliticització dels verbs de percepció *veure* i *sentir*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem nou ocurrences de *veure*, com a verb de percepció, amb el clític *hi*, les quals es mantenen en l'adaptació valenciana (concordances 1, 3, 4, 5, 8, 9, 10 i 11). També documentem en la versió barcelonina una ocurrencia del verb gran *veure-s'hi*, compartida per l'adaptació valenciana (concordança 12). Aquest verb cliticitzat augmenta una ocurrencia en l'adaptació valenciana, en què en presenta dues en total, perquè una ocurrencia de *veure-hi* en la versió barcelonina s'hi modifica com *veure-s'hi* (concordança 2). Pel que fa al verb *sentir*, no en trobem cap ús intransitiu en el primer volum. En canvi, com a verb transitiu, hi comptem tretze ocurrences, comunes a les dues versions, d'entre les quals en dos casos es tracta del verb de percepció, sense clític (concordances 15 i 21), i en els onze restants, en el sentit de 'lamentar', sol aparèixer amb el clític *ho* (concordances 13, 14, de la 16 a la 20, de la 22 a la 25).

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i> Ver. barcelonina	Adap. valenciana	<i>La cambra secreta</i> Ver. barcelonina	Adap. valenciana
--------------------	---	------------------	--	------------------

Veure + hi	8	7	1	1
Veure's + hi	1	2	2	2
Sentir (tran.)	13	13	6	6
Sentir + hi	0	0	0	0

Taula 79. Nombre d'ocurrències de *veure + clítics* i *sentir + clítics*

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* trobem dues ocurrències de *veure-s'hi* (concordances 1 i 3) i una de *veure-hi* (concordança 2), totes compartides per l'adaptació valenciana. Com en el primer volum, en el segon no en detectem tampoc usos intransitius del verb *sentir*. En la versió barcelonina trobem sis ocurrències de *sentir* amb usos transitius, compartides per l'adaptació valenciana, d'entre les quals només en una presenta un sentit sensorial (concordança 9), mentre que en les altres cinc adquireix el significat 'lamentar' (concordances de la 4 a la 8), generalment amb el clíctic *ho*. Els usos transitius del verb *veure* en les versions barcelonines, amb el clíctic *ho* o sense, no susciten modificacions en les adaptacions valencianes de cap volum.

Ajustament a la norma²³⁴

En les dues edicions del DIEC es distingeixen els usos transitius i intransitius del verb *veure*. Com a verb de percepció, l'ús transitiu comunica 'percebre una imatge'. En els usos intransitius, hi trobem la forma pronominal, *veure-s'hi*, que significa 'tenir prou claror per a veure-hi', i la forma *veure-hi*, definida com «Tenir el sentit de la vista» (IEC, 1995, 2007). Igualment, quant al verb *sentir*, en les dues edicions del DIEC es distingeix l'opció transitiva, «Percebre per mitjà dels sentits», i la intransitiva, *sentir-hi*, definida com «Tenir el sentit de l'oïda» (IEC, 1995, 2007).²³⁵ D'altra banda, també s'hi accepta com a normatiu l'ús transitiu del verb *sentir* com a 'lamentar' (quarta accepció). Aquest darrer significat és considerat un

²³⁴En les concordances 14 i 15 de *La cambra secreta* trobem les construccions *sentit a parlar* i *sentit a dir*, respectivament, en la versió barcelonina. En total, hi comptem dotze ocurrències d'aquestes estructures amb el verb *sentir* tant en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* com en la de *La cambra secreta*. En aquests casos, la preposició davant infinitiu se suprimeix en l'adaptació valenciana del primer volum, mentre que es manté en la del segon volum, amb nou ocurrències. Les tres ocurrències en què s'elimina en l'adaptació valenciana de *La cambra secreta* es corresponen amb les concordances 14 i 15, suara esmentades, així com amb la concordança 3 de l'apartat corresponent a les construccions amb els verbs *anar* i *venir* del bloc de sintaxi.

Pel que fa a la construcció *veure a venir*, en comptem una ocurrència en cada versió barcelonina. En aquests casos, es conserva la preposició en l'adaptació valenciana del primer volum (concordança 7), però s'elimina en la del segon volum (concordança 16). La *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]) no es pronuncia clarament sobre aquesta qüestió i, actualment, la normativa admet tant el manteniment com l'elisió de preposició davant CD introduïts per infinitiu (IEC, 2016: 1019).

²³⁵La lexicalització del pronom feble *hi* en els verbs de percepció *veure-hi* i *sentir-hi*, amb el significat 'tenir-ne el sentit', ja es recull en la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]: 176).

hispanisme, que s'hauria estès actualment en detriment de l'alternativa genuïna *saber greu una cosa a algú* (Bibiloni, 2016b: 23).²³⁶

Per tant, els usos que documentem en totes les versions s'ajusten a la norma. Hi detectem un cas difús: es tracta de la sola modificació que trobem en *La pedra filosofal*, en què la forma *veure-hi* en la versió barcelonina es modifica com *veure-s'hi* en l'adaptació valenciana (concordança 2). En aquest cas, el motiu de pèrdua de visió no és la claror, sinó un mal físic. Tanmateix, l'adaptació valenciana ho relaciona metafòricament amb la pèrdua transitòria de la capacitat de visió.

Novetats normatives

En el DNV es manté la mateixa distinció semàntica que en el DIEC entre els significats transitius i intransitius del verb *veure*. Ara bé, s'hi difumina la distinció entre els usos intransitius, atès que s'hi incorporen els significats de *veure-hi* a *veure-s'hi* (accepció 10).²³⁷ Així, en el DNV la forma verbal *no m'hi veig* podria significar: 'no em veig així o aquí', 'no tinc prou claror per a veure-hi' i 'no hi veig' (AVL, 2016).

Quant al verb *sentir*, en el DNV es manté l'opció transitiva del DIEC: 'percebre per mitjà dels sentits'. En canvi, l'opció intransitiva, 'tenir el sentit de l'oïda', corresponent a la forma *sentir-hi*, hi desapareix (AVL, 2016). En conseqüència, segons aquest diccionari, caldria expressar aquest significat de manera transitiva, si més no en els parlars valencians, fet que comportaria una certa divergència puntual entre les dues institucions normatives. També s'hi considera normatiu el sentit de 'lamentar' (quarta accepció). A banda de totes les accepcions transitives, les dues pronominals que s'hi inclouen es corresponen amb els significats 'tenir consciència del propi estat' i 'tenir el sentiment d'alguna cosa' (accepcions 5 i 6, respectivament).

²³⁶El verb *sentir* amb el significat 'lamentar' es manté en les adaptacions valencianes no sense modificacions: s'hi substitueix la desinència *-o* per la zero —vegeu l'apartat 2.5.4.1, de la p. 253, corresponent a la flexió verbal regular del present d'indicatiu—. Nogensmenys, de la locució genuïna equivalent en aquests contextos, *saber greu una cosa a algú*, en trobem cinc ocurrences en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* (concordances de la 26 a la 30) i quatre en la de *La cambra secreta* (concordances de la 10 a la 13), totes compartides per les adaptacions valencianes respectives. La concordança 11 de *La cambra secreta* es correspon amb la desviació normativa que documentem en l'apartat corresponent a la flexió verbal regular del present de subjuntiu del bloc de morfologia respecte del verb *saber*: la forma *sapigués* en la versió barcelonina es corregeix com *sabera* en l'adaptació valenciana.

²³⁷Justament la forma *veure-s'hi* és un dels escassos usos que presenta el pronom feble *hi*, de manera lexicalitzada, en els parlars valencians, tot i que també hi tendeix a desaparèixer (cf. Beltran Calvo & Segura-Llopes, 2017: 208).

2.5.5.3 La cliticització dels verbs *pensar* i *repensar-se*

Quant al verb *pensar*, en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* en trobem una ocurrència amb el clític *ho*, compartida per l'adaptació valenciana (concordança 3), i set amb el clític *hi*, d'entre les quals tan sols tres són comunes a les dues versions (concordances 7, 8 i 9). Així, les quatre ocurrències restants en la versió barcelonina amb el clític *hi* es modifiquen amb el clític *ho* en l'adaptació valenciana (concordances 1, 2, 6 i 9), en què arriba a les cinc ocurrències. Pel que fa al verb *repensar-se*, en la versió barcelonina del primer volum solament en comptem dues amb el clític *hi*, les quals es transformen en l'adaptació valenciana amb el clític *ho* (concordances 4 i 5). En conseqüència, el verb *repensar-se* no apareix ni amb el clític *ho* en la versió barcelonina ni amb el clític *hi* en l'adaptació valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Pensar + ho	1	5	5	5
Pensar + hi	7	3	1	2
Repensar-se + ho	0	2	0	0
Repensar-se + hi	2	0	0	0

Taula 80. Nombre d'ocurrències de *(re)pensar* + clítics

Quant al verb *pensar*, en la versió barcelonina de *La cambra secreta* en documentem cinc ocurrències amb el clític *ho*, compartides per l'adaptació valenciana (concordances 1, 3, 4, 5 i 6), i una amb el clític *hi*, igualment comuna a les dues versions (concordança 2). No obstant això, en detectem una ocurrència de més amb el clític *hi* en l'adaptació valenciana, en què en presenta dues ocurrències en total, com a conseqüència d'haver-hi substituït un CRV amb pronom neutre en la versió barcelonina pel clític corresponent. Així, l'oració «pensar en això» en la versió barcelonina (p. 91) esdevé «pensar-hi» en l'adaptació valenciana (p. 104) (concordança 7). Pel que fa al verb *repensar-se*, no en trobem cap ocurrència en el segon volum.

Ajustament a la norma

Els verbs *pensar* i *repensar-se* presenten una distinció semàntica entre els usos transitius i intransitius. Per la qual cosa, el complement se substitueix pel pronom feble *ho*, en els primers casos, i per *hi*, en els segons. En l'entrada del verb *pensar* del DIEC1 es defineix l'accepció transitiva com «Concebre, judicar, (alguna cosa)», mentre que la intransitiva, que regeix la preposició *en*, s'hi explica així: «Tenir present en l'esperit, no oblidar» (IEC, 1995:

1383-1384). D'altra banda, en l'entrada de *repensar* també en trobem un significat transitiu i un de pronominal intransitiu. Tal com el seu prefix indica, com a verb transitiu, significa «Tornar a pensar»; en canvi, com a verb pronominal i intransitiu, no hi trobem cap definició. Del sol exemple que s'hi presenta es dedueix que en aquest cas pren el significat de 'canviar de parer': «Anava a fer-ho; però m'hi vaig repensar i vaig veure que no calia» (IEC, 1995: 1578).

Pel que fa als usos transitius i intransitius de *(re)pensar(-se)*, d'acord amb la normativa, el CD se substitueix pel pronom *ho*, en el primer cas, mentre que el CRV ho fa amb el pronom feble *hi*, el segon (cf. Fabra 1918 [1933]: 175-176). Per tant, trobem un pas de transitivitat a intransitivitat en les concordances 1, 2, 6²³⁸ i 9 de *La pedra filosofal*; en aquests quatre casos, el clíctic *hi* en la versió barcelonina es reemplaça per *ho* en l'adaptació valenciana. Això mateix ocorre amb les dues ocurrencies de *repensar-s'hi* en la versió barcelonina quan es transformen en *repensar-s'ho* en l'adaptació valenciana, amb el consegüent canvi semàntic (concordances 4 i 5). Quant a *La cambra secreta*, tots els usos s'ajusten plenament a la norma en les dues versions, atès que en l'adaptació valenciana no se substitueix cap clíctic *hi* per *ho*. De fet, la sola modificació que trobem en aquest segon volum consisteix a afegir el pronom *hi* en l'adaptació, en substituir «pensar en això» en la versió barcelonina (p. 91) per «pensar-hi» en la valenciana (p. 104) (concordança 7).

Novetats normatives

En el DIEC2 no s'introdueix cap canvi respecte del DIEC1 sobre les distincions semàntiques entre les accepcions transitives i intransitives del verb *pensar* (IEC, 2007). Pel que fa al verb *repensar*, en la seva entrada en trobem tres accepcions, en lloc de les dues accepcions del DIEC1. La primera, transitiva, és idèntica a la del DIEC1; la segona, pronominal i intransitiva, hi és definida com «Mudar d'intenció després d'haver reflexionat sobre una cosa»; i la tercera es correspon amb el verb cliticitzat *repensar-s'hi*, definit com «Canviar de parer» (IEC, 2007). Així, doncs, en el DIEC2 s'especifiquen amb més detall els diversos significats.

²³⁸La concordança 6 de *La pedra filosofal* és la mateixa que documenta Cabeza i Cáceres (2010: 239). L'autor atribueix el pas del clíctic *hi* en la versió barcelonina al clíctic *ho* en l'adaptació valenciana a l'ús dels pronoms febles en els parlars valencians. Per bé que l'ús del clíctic *hi* és residual en aquests parlars (Beltran Calvo & Segura-Llopes, 2017: 208), també s'empra en les adaptacions valencianes dels dos volums, d'acord amb la norma. De fet, en trobem alguns usos amb el verb *pensar* en contextos semblants als que susciten modificacions. Per tant, no es pot afirmar del tot que el criteri per a eliminar o substituir el clíctic *hi* en les adaptacions valencianes sigui estrictament dialectal, vist que succeeix en casos puntuals.

En canvi, en el DNV detectem algunes divergències respecte del DIEC. Ara com ara, en l'entrada de *pensar* la locució per a «negar rotundament una cosa» és *ni pensar-ho*, mentre que aquest significat és atribuït a la UF *ni pensar-hi*²³⁹ en les dues edicions del DIEC. No obstant això, els usos transitius i intransitius de *pensar* i, per extensió, l'ús que dels pronoms febles que s'escau en cada cas, són els mateixos que en el DIEC. En canvi, en l'entrada de *repensar* trobem una diferència substancial. En el DNV s'elimina l'accepció de *repensar-s'hi* i només hi trobem les altres dues accepcions: la transitiva, «Tornar a pensar», i la pronominal intransitiva, «Canviar d'intenció després d'haver reflexionat sobre alguna cosa», que solament hi apareix amb el clític *ho*, com *repensar-s'ho* (AVL, 2016). En conseqüència, en el DNV el verb cliticitzat *repensar-s'ho* absorbiria el significat que en el DIEC2 s'atribueix a *repensar-s'hi*.

2.5.5.4 La cliticització del verb *jugar*

En el sentit de 'apostar', en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem tres del verb *jugar-se* (concordances 2, 3 i 9)²⁴⁰ i set de *jugar-s'hi* (concordances 1, de la 4 a la 8 i 10), totes compartides per l'adaptació valenciana, en què no en detectem cap modificació.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Jugar-s'hi	7	7	1	6
Jugar-se	4	4	6	1

Taula 81. Nombre d'ocurrències de *jugar-s'hi*

Per contra, amb aquest mateix significat, en la versió barcelonina de *La cambra secreta* comptem sis ocurrències de *jugar-se* (concordances 1 i de la 3 a la 7) i una de *jugar-s'hi* (concordança 2). Mentre que l'ocurrència de *jugar-s'hi* és compartida per les dues versions, les ocurrències de *jugar-se* es canvien per *jugar-s'hi* en l'adaptació valenciana (concordances de l'1 a la 5 i 7), tret d'un cas (concordança 6), en què es manté la forma *jugar-se* en les dues versions: «Em juko [juge] cinc galeons que el proper morirà» (p. 263 i 295).

A banda dels clítics inherents, lexicalitzats en la forma *jugar-s'hi*, el verb *jugar* també pot portar el pronom *hi*, en referència a un complement introduït per la preposició *a*, quan en presenta el significat general: «Passar el temps en quelcom que es fa amb [...] objecte

²³⁹Tanmateix, en la GIEC ja trobem les dues formes, *pensar-hi/ho*, com a interjecció fàtica de negació (IEC, 2016: 1290).

²⁴⁰La concordança 3 de *La pedra filosofal* es correspon amb la 3 dels adverbis temporals *darrerament* i *últimament* en el bloc de lexicologia.

d'entretenir-se, de divertir-se» (IEC, 1995, 2007). Tanmateix, trobem contextos semblants en els dos volums en què el pronom feble es fa servir ara i adés, de manera aleatòria, com documentem en la taula 82.

Núm.	<i>La pedra filosofal</i> (ver. barcelonina)	<i>La cambra secreta</i> (ver. barcelonina)
1	se n'anava a veure el camp de quidditch on aprendria a jugar (1) aquell vespre. [...] —Bé, doncs —va dir el Roure—, el quidditch és ben fàcil d'entendre, tot i que jugar-hi (2) ja és una altra cosa. (p. 165-166)	No podien fer servir pilotes de quidditch de veritat, perquè els posarien en un compromís si s'escapessin i volessin cap al poble, així que, en lloc d'això, jugaven (3) amb pomes. (p. 50)
2	El Ron va ensenyar al Harry a jugar (4) a escacs màgics. S'hi jugava (5) igual que als escacs dels muggles, [...]. El Harry jugava (6) amb unes figures que el Seamus Finnigan li havia deixat i que no confiaven gens ni mica en ell. Encara no jugava (7) gaire bé i les figures li havien de donar consells, [...]. (p. 196)	Al Harry Potter li van donar una Nimbus 2000 l'any passat i un permís especial del Dumbledore perquè pogués jugar (8) per a Gryffindor (p. 55)
3	Amb veu baixa, perquè ningú no el sentís, el Harry els va explicar el desig sobtat i sinistre de l'Snape de ser àrbitre de quidditch. —No juguis (9) —va dir l'Hermione, sense pensar-s'ho dos cops. [...] —No puc —va dir el Harry—. No tenim caçador de reserva. Si jo no jugo (10), Gryffindor no pot jugar (11). (p. 213)	—Encara no he entès com funciona el quidditch —va dir el Pau esbufegant—. ¿És veritat que es juga (12) amb quatre pilotes? (p. 109)

Taula 82. Exemples de *jugar(-hi)*²⁴¹

En la taula 82 trobem exemples del verb *jugar*: tres concordances de cada volum amb dotze exemples en total. En tots els casos el CRV és *a quidditch*, llevat del segon exemple del primer volum (casos 4, 5, 6 i 7), en què el CRV és *a escacs màgics*. Notem, però, que tan sols en els casos 2 i 5, en el primer volum, s'empra el clíctic *hi* en referència al CRV que correspon, sense canvis en l'adaptació valenciana, d'acord amb la norma (Fabra, 1918 [1933]: 176). En tots els altres casos el verb apareix sense clíctic en les dues versions, sense modificacions. El cas 12, en el segon volum, en seria una excepció, perquè sí que s'afegeix el clíctic *hi* en l'adaptació valenciana.²⁴²

Ajustament a la norma

La norma sobre els clíctics inherents al verb *jugar* es presenta de manera difusa en les obres de referència. En les dues edicions del DIEC es recull el sentit de 'apostar' d'aquest verb

²⁴¹Vegeu també la concordança 1 de *La pedra filosofal* de les locucions prepositives *tret de* i *llevat de* (apartat 2.4.8.15, p. 499).

²⁴²Les pàgines en l'adaptació valenciana són 186-187 (exemple 1), 220-221 (exemple 2) i 239 (exemple 3), per al primer volum, i 59 (exemple 1), 64 (exemple 2) i 121 (exemple 3) per al segon.

en l'accepció 5.3: «Arriscar al joc (una quantitat)» (IEC, 1995, 2007). Se n'exemplifica aquest ús amb l'oració «Jugo tot el que tinc a aquesta carta», també en forma pronominal: «Jugar-se moltes pessetes» (IEC, 1995: 1093).²⁴³ El verb *jugar*, doncs, requereix el clíctic *hi* si en el context regeix la preposició *a*, sempre que el complement no hi estigui pas explicitat (cf. Fabra, 1918 [1933]: 176). La forma tan oberta d'explicar aquesta norma permet d'arreplegar tots els usos i modificacions documentats en el Corpus *Harry Potter*.

Novetats normatives

En el DNV no s'introdueix cap canvi normatiu respecte de les dues edicions del DIEC. L'accepció 11 del verb *jugar*, «Apostar (alguna cosa) en un joc d'atzar», s'exemplifica amb «Enguany no he jugat molts diners en la rifa» i «Jugar a la loteria» i l'accepció 12, amb l'ús pronominal, «Arriscar-se a perdre alguna cosa si no resulta allò que s'espera», s'exemplifica així: «En aquell assumpte es va jugar el seu prestigi com a polític» (AVL, 2016). En la GNV es recull *jugar* com un dels verbs que regeix la preposició *a* i, en aquest cas, el CRV «pot aparèixer representat» pel clíctic *hi* (AVL, 2006b: 308). Aquest és un dels usos del pronom feble «que s'han perdut en la llengua espontània, però que convé mantindre en els registres formals, d'acord amb l'ús propi dels autors clàssics i de la llengua literària» (AVL, 2006b: 182-183). En canvi, en la GIEC ja s'arreplega *jugar-s'hi*, juntament amb *entendre-s'hi*, *trobar-s'hi* i *no poder-hi fer res*, com a verb amb clíctic lexicalitzat:

La lexicalització de *hi* pot implicar que el pronom coincideixi amb el complement que representa (*Què t'hi jugues que avui no venen?*) o que actui com a pronom de represa del complement dislocat (*Amb tots aquests telèfons, jo no m'hi entenc; No hi podem fer res, amb els anys de l'àvia; Doncs jo no m'hi trobo, fent de paleta*). (IEC, 2016: 712)

De fet, altres fonts, com l'*Optimot*, expliquen que, amb aquest significat, els clíctics del verb *jugar-s'hi* estan lexicalitzats i que, en conseqüència, els ha de conservar en tots els casos:

El verb *jugar*, en sentit general, significa 'passar el temps en quelcom que es fa amb l'objecte d'entretenir-se, de divertir-se'. Per exemple: *Es passa el dia jugant a futbol*.

Ara bé, l'expressió *jugar-s'hi* té el significat de 'apostar' o 'arriscar-se a perdre' i sempre duu els pronoms perquè estan lexicalitzats amb el verb. Per exemple: *Aquest noi és un romancer. Què t'hi jugues que avui no es presenta a la festa? Si continues fent el ronso, t'hi jugues la feina*. (Generalitat de Catalunya, s. d.: fitxa 7420/3: s. n.)

D'acord amb aquesta norma, només s'hi ajustarien els usos del verb *jugar-s'hi* i, per tant, les dues versions del primer volum la respectarien més que la versió barcelonina del

²⁴³En el DIEC2 l'exemple pronominal s'actualitza com «Jugar-se molts diners» (IEC, 2007), sense alterar-ne la norma.

segon volum, encara que en tots els casos en trobaríem desviacions. A més, l'adaptació valenciana del segon volum, en què gairebé totes les ocurrències de *jugar-se* en la versió barcelonina, amb aquest valor, s'hi modifiquen com *jugar-s'hi*, és la versió que més s'hi ajustaria.

2.5.5.5 Efectes de la cliticització sobre la forma del verb: l'infinitiu de la segona conjugació acabat en *-er* i l'imperatiu de segona persona acabat en *-s*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem tres ocurrències de la forma d'imperatiu *té* (concordances 6, 7 i 8),²⁴⁴ dues de la d'infinitiu + clíctic *conèixe'l* (concordances 3 i 4) i una de la d'imperatiu + clíctic *digue'ns* (concordança 1), que es modifiquen en l'adaptació valenciana com les formes corresponents *tin*, *conèixer-lo* i *digues*, sense clíctic, respectivament.

Cal assenyalar tres casos particulars. En la concordança 5 documentem que el verb *marxar* en la versió barcelonina se substitueix en l'adaptació valenciana pel verb *anar-se'n*, amb els clítics lexicalitzats, combinats així: «se n'hem d'anar» (p. 277). De la mateixa manera, el verb *anar-se'n* en la concordança 9 apareix amb els clítics en posició preverbal en la versió barcelonina, «ens n'hem d'anar» (p. 71), i en posició postverbal en l'adaptació valenciana, «hem d'anar-se'n» (p. 82).²⁴⁵ En la concordança 2 documentem l'elisió de la forma plena *em* amb l'adverbi de negació *no*: «no'm», compartida per les dues versions (p. 77 i 88).

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Té	3	0	2	0
Tin	0	3	0	2
Conèixe'l	2	0	0	0
Conèixer-lo	0	2	0	0
Digues	0	1	0	2
Dis	0	0	0	0
Digue'm	0	0	3	0
Digue'ns	1	0	2	0
Digues-me	0	0	0	2
Digues-nos	0	0	0	1
Digue'ls	0	0	1	0

²⁴⁴La concordança 6 de *La pedra filosofal* es correspon amb la concordança 55 de l'apartat relatiu a les construccions amb els verbs *ésser* i *estar* del bloc de sintaxi.

²⁴⁵Tant en la concordança 5 com en la 9 de *La pedra filosofal*, la morfologia dels clítics del verb *anar-se'n* en l'adaptació valenciana es correspon amb la tercera persona singular, encara que es refereixen a la primera persona plural. Aquest ús, característic dels parlars valencians (cf.; Beltran Calvo & Segura-Llopes, 2017: 205), es fa servir en aquests dos casos per a marcar l'oralitat del personatge Hagrid —vegeu el subapartat següent sobre l'ajustament a la norma—.

Digue'ns-ho	0	0	1	0
Digues-los	0	0	0	1
Digues-nos-ho	0	0	0	1
Convence'ns	0	0	1	0
Convence's	0	0	1	0
Convèncer-nos	0	0	0	1
Convèncer-se	0	0	0	1
Explica'ns-ho	0	0	1	0
Explicar-nos-ho	0	0	0	1
Coneixe't	0	0	3	0
Coneixe'l	0	0	1	0
Conèixer-te	0	0	0	2
Conèixer-lo	0	0	0	1
Mi-te'ls	0	0	1	0
Mira-te'ls	0	0	0	1
Sorti'ns-en	0	0	1	0
Aconseguir-ho*	0	0	0	1
Demana'ls-en	0	0	1	0
Els en demanes	0	0	0	1
No'm diguis	1	0	0	0
No'm digues	0	1	0	0
Ens ho han dit*	1	0	0	0
Mos ho han dit	0	1	0	0

Taula 83. Nombre d'ocurrències de verbs amb i sense clítics

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* trobem tres ocurrències de les formes d'imperatiu singular + clíctic *digue'm* i dues de *digue'ns*; una ocurrència en cada cas se substitueix per la forma corresponent sense clíctic, *digues*, en l'adaptació valenciana (concordances 2 i 11, respectivament), mentre que les ocurrències restants, dues de *digue'm* i una de *digue'ns*, s'hi modifiquen segons la forma plena corresponent, *digues-me* i *digues-nos* (concordances 5, 12 i 15, respectivament). En la versió barcelonina també comptem una ocurrència de la forma d'imperatiu singular + clíctic *digue'ls* (10), una de *digue'ns-ho* (6), una de *mi-te'ls* (8), una ocurrència de la forma d'infinitiu + clíctic *convence'ns* (4), una de *convence's* (17), una de *explica'ns-ho* (7), tres de *coneixe't* (13, 14 i 21) i una de *coneixe'l* (18), que es modifiquen per sistema en l'adaptació valenciana com les corresponents *digues-los*, *digues-nos-ho*, *mira-te'ls*, *convèncer-nos*, *convèncer-se*, *explicar-nos-ho*, *conèixer-te* i *conèixer-lo*, respectivament. Com en el primer volum, en la versió barcelonina del segon trobem dues ocurrències de la forma d'imperatiu singular del verb *tenir*, *té*, que es modifiquen en l'adaptació valenciana com *tin* (concordances 19 i 20).

Cal comentar quatre casos particulars en el segon volum. En les concordances 1²⁴⁶ i 9 trobem, respectivament, la forma d'infinitiu + clíctic *obri'ls-hi* i la forma d'imperatiu singular

²⁴⁶En la concordança 1 de *La cambra secreta* se suprimeix en l'adaptació valenciana el pronom feble *hi*, present en la versió barcelonina, perquè es tracta d'una de les combinacions *els hi* que Fabra considera errònies —vegeu l'apartat 2.5.5.1, de la p. 259, corresponent a les combinacions binàries de pronoms febles de tercera persona—.

+ clíctic *demana'ls-en* en la versió barcelonina. En l'adaptació valenciana els clítics passen a una posició preverbal pel canvi de temps i conjugació: a la primera persona singular del futur simple d'indicatiu, «els obriré» (p. 16), i a la segona persona singular del present d'indicatiu, «els en demanes» (p. 110), respectivament. En la concordança 3 també documentem un canvi de verb, en passar de la forma d'infinitiu + clíctic, «podríem sorti'ns-en», en la versió barcelonina (p. 162) a «ho podríem aconseguir» en l'adaptació valenciana (p. 180),²⁴⁷ amb el clíctic en posició preverbal. Finalment, en la concordança 16, l'adverbi *on* en la versió barcelonina, en una interrogativa directa, és precedit de la preposició *a* en l'adaptació valenciana.²⁴⁸

Ajustament a la norma

Quant a l'elisió de la ròtica final en els infinitius plans i de la sibilant final en les formes velaritzades de la segona persona del singular, en la *Gramàtica* fabriana es prefereixen les formes d'infinitiu amb *r* en la llengua escrita, *conèixer-nos* i *convèncer-lo*, en lloc de *coneixe'ns* i *convence'l*, considerades col·loquials. La mateixa cosa succeeix amb els imperatius acabats en *-es*, la forma que s'hi prioritza en la llengua escrita és la que conserva la *s*: *digues-li* en lloc de *digue-li* o *digues-me* en lloc de *digue'm* (Fabra, 1918 [1933]: 233). Aquestes formes preferents en la *Gramàtica* fabriana s'estableixen com a «pròpies de l'àmbit general» en la *Proposta per a un estàndard oral* (IEC, 1999: 22), però també s'hi considera admissible l'elisió de la ròtica final, així com l'ús de les formes plenes davant verbs que comencen per consonant. En canvi, no hi trobem cap referència a la supressió de la *s* en els imperatius acabats en *-es* i de la *r* en els infinitius que no siguin de la segona conjugació:

És admissible en l'àmbit general l'ús proclíctic de les formes plenes *me*, *te*, *se*, *ne* (davant consonant) i *vos*.

També és admissible en l'àmbit general l'omissió de la *-r* final en els infinitius de la segona conjugació acabats en *-er* àton seguit de forma pronominal feble: *conèixer-te* (pron. *conèixe't*), *convèncer-vos* (pron. *convènce-us*). Tanmateix, convé articular-la en els registres formals en els parlars que l'emmudeixen. (IEC, 1999: 22)

Per tant, en aquest punt, les adaptacions valencianes dels dos volums s'ajusten a les preferències normatives de la llengua estàndard, mentre que les versions barcelonines se'n

²⁴⁷Tot i que el verb *sortir* desapareix en les adaptacions valencianes, a favor de *eixir*, el verb gran *eixir-se'n* no arplega pas el significat 'aconseguir' (AVL, 2016) i, per tant, no podria pas funcionar com a sinònim de *sortir-se'n* amb aquesta accepció (vegeu les novetats normatives de l'apartat 2.4.3.9, de la p. 169, corresponent als verbs *eixir* i *sortir*, i derivats).

²⁴⁸Segons les dues edicions del DIEC i el DNV, l'adverbi *on* pot anar «eventualment» precedit de la preposició *a* (IEC, 1995, 2007; AVL, 2016). En la GNV i en la GIEC també s'explica aquesta doble opció, però s'hi indica que en registres formals sol anar tot sol (AVL, 2006b: 188-189; IEC, 2016: 1054); tanmateix, la preferència per l'adverbi *on* sense preposició *a* és més explícita en la GNV que no pas en la GIEC (cf. Ginebra, 2017: 72).

desmarquen. Tot i així, les opcions barcelonines funcionen en llur context, atès que apareixen en intervencions en estil directe, en un registre, doncs, més informal. Tanmateix, resten geogràficament marcades per a un públic valencià.

Pel que fa a l'ajustament a la norma, cal comentar dos casos particulars. Les formes «se n'hem d'anar» (p. 277) i «hem d'anar-se'n» (p. 82) en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* es desvien de la norma, al contrari que les corresponents en la versió barcelonina, «hem de marxar» (p. 247) i «ens n'hem d'anar» (p. 71), respectivament (concordances 5 i 9, respectivament) (cf. IEC, 2016: 705-706). Tot i que en la *Proposta per a un estàndard oral* es desaconsella de fer servir el pronom *es* amb el valor de *ens* (IEC, 1999: 22), aquestes formes funcionen en el context, atès que es tracta d'un recurs per a caracteritzar el registre col·loquial de Hagrid.²⁴⁹ En la concordança 2 de *La pedra filosofal*, documentem l'elisió de la forma plena *em* amb l'adverbi de negació *no* en les dues versions: «no'm» (p. 77 i 88). Aquesta transgressió de la norma també és conscient, a fi de mostrar l'oralitat del registre de Hagrid. A més, aquestes representacions s'insereixen en aquesta intervenció en estil directe amb altres elements, com la supressió de la *s* en l'adverbi *res* en la versió barcelonina i la supressió de *-da* en el substantiu *tornà* en l'adaptació valenciana, cosa que remet a la pèrdua de la *d* intervocàlica dels parlars valencians i la posterior reducció sil·làbica. Aquesta tècnica literària i traductiva (cf. Mayoral Asensio, 1999: 198-200), puntual en català, emula la de l'autora, J. K. Rowling, que sovint recorre a la transgressió ortogràfica en anglès per a marcar la parla d'aquest personatge.

Novetats normatives

²⁴⁹Seguint aquesta tècnica literària i traductiva, en la mateixa intervenció en estil directe de la concordança 5, en l'adaptació valenciana també s'empra el pronom feble *mos* per a representar la variació diafàsica: «Sí, ja mos ho han dit» (p. 277). Aquesta forma reforçada plural de primer persona, *mos*, presenta cinc ocurrences en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* i una en la de *La cambra secreta*, en tots els casos hi substitueix la forma equivalent normativa, *ens*, en les versions barcelonines i es fa servir per a caracteritzar el registre col·loquial del personatge Hagrid.

En la *Proposta per a un estàndard oral*, així com en les dues edicions del DIEC, només es reconeix la forma plena *nos* quan se situa darrere un verb «acabat en consonant o en *-u*» (IEC, 1999: 22; cf. IEC, 1995, 2007). En canvi, en el DNV es recull la forma *mos* com a pronom, en la seva segona entrada, marcada com a col·loquial, i s'hi redirigeix a *nos* com a forma principal. En l'entrada de *nos*, a més de l'ús que s'arplega en les dues edicions del DIEC i en la *Proposta per a un estàndard oral*, se n'esmenta la posició preverbal: «Forma clàssica de l'acusatiu o el datiu del pronom de primera persona del plural davant d'un verb o d'un altre pronom feble» (segona accepció) (AVL, 2016). D'acord amb els registres, en la GNV també s'expliquen els usos i les variants del pronom *mos* (AVL, 2006b: 171-172).

Seguint la tradició fabriana, en la GIEC s'explica que l'elisió de la ròtica final en els infinitius plans, *convence'l* i *coneixe'ns* en lloc de *convèncer-lo* i *conèixer-nos*,²⁵⁰ es produeix fonamentalment en la llengua oral i resta, doncs, exclosa dels registres formals. Això també s'aplica a l'elisió de la sibilant final de les formes velaritzades de la segona persona del singular, *digue'm* en lloc de *digues-me* (IEC, 2016: 217). Quant a la GNV, no trobem que s'hi faci cap referència a aquests casos, rars en els parlars valencians; simplement s'hi exposa la morfologia dels clítics davant i darrere el verb. No obstant això, documentem en un dels exemples del pronom neutre *ho* un cas semblant als exposats en la *Gramàtica* de Fabra i en la GIEC: «Dis-me la veritat: està malalt o no ho està?» (AVL, 2006b: 180), en què el pronom *em* apareix en posició postverbal i en forma plena per la reducció de l'imperatiu singular *digues* en *dis*, forma que en la *Proposta per a un estàndard oral* es considera «admissible en l'àmbit restringit» dels parlars valencians, «només, però, en registres informals» (IEC, 1999: 35). En canvi, en la GIEC no trobem pas aquesta especificació, tan sols s'hi explica que la forma *dis* es fa servir en usos pronominals (IEC, 2016: 253; cf. Ginebra, 2017: 83).

2.6 SINTAXI

2.6.1 Les funcions sintàctiques: el complement directe

2.6.1.1 La concordança amb el participi

En català el participi pot concordar en gènere i nombre amb el CD quan aquest el precedeix en forma de clíctic. En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* en trobem trenta-quatre casos, d'entre els quals el participi s'acorda amb el CD en disset casos, comuns a l'adaptació valenciana (concordances 7, 9, de l'11 a la 19, de la 23 a la 26, 32 i 33), mentre que en els altres disset es manté invariable, en masculí singular (concordances de l'1 a la 6, 8, 10, 20, 21, 22, de la 27 a la 31 i 34).²⁵¹ En l'adaptació valenciana comptem vint-i-set casos en

²⁵⁰Ortogràficament, en el DNV s'admet explícitament la doble accentuació del verb *conèixer*, tot i que l'opció que apareix en primer lloc és la de l'accent agut o tancat, *conéixer* (AVL, 2016). Els exemples que en trobem en la seva entrada són coherents amb aquesta preferència. En canvi, en les dues edicions del DIEC només el trobem escrit amb l'accent greu o obert: *conèixer* (IEC, 1995, 2007). El mateix tractament reben en cadascun d'aquests diccionaris els mots amb doble accentuació, com el pronom *vostè*. Dit això, constatem que en les dues adaptacions valencianes, així com en les versions barcelonines, es manté l'ús del verb *conèixer* i del pronom *vostè* amb accentuació greu.

²⁵¹En la concordança 34 de *La pedra filosofal* s'usa el verb transitiu *enganyar*, el participi del qual no s'acorda pas en nombre amb el CD masculí plural anteposat, en la forma del pronom *els*. Ara bé, aquest verb se substitueix en l'adaptació valenciana per *mentir*, intransitiu, fet que comporta que no sigui possible la concordança amb cap CD.

En les concordances 35 i 36 de *La pedra filosofal* documentem el verb *pegar*, amb valor intransitiu, tractat com a transitiu en la versió barcelonina. Tanmateix, com que el complement és masculí singular, no ha

què s'hi acorda el participi, deu més que en la versió barcelonina (concordances de l'1 a la 5, 7, 9, de l'11 a la 28, 32 i 33). Tanmateix, n'hi resten sis, compartits per la versió barcelonina, en què el participi es manté en masculí singular (concordances 6, 8, 10, 29, 30, i 31).

El criteri no és del tot coherent en la versió barcelonina. En setze dels disset casos en què s'hi acorda el participi es tracta d'un CD determinat femení (concordances 9, de l'11 a la 19, de la 23 a la 26, 32 i 33). No obstant això, en els deu casos restants d'aquest tipus, amb els pronoms *la* o *les*, el participi es manté invariable, en masculí singular, en la versió barcelonina. Aquests són els deu casos en què el participi es flexiona en femení, singular o plural, en l'adaptació valenciana, més sistemàtica en aquest sentit (concordances de l'1 a la 5, 20, 21, 22, 27 i 28). Pel que fa al cas restant, es tracta d'un CD indeterminat femení singular, en forma de pronom *en*, i el participi s'hi acorda en les dues versions (concordança 7). Per contra, en l'altra ocurrència d'aquest pronom davant participi, com a CD femení plural, aquest es manté invariable, en masculí singular, en les dues versions (concordança 6). Quan el CD és masculí plural, en forma de pronom *els*, el participi apareix sempre en masculí singular en les dues versions (concordances 8, 10, 29, 30 i 31).²⁵²

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Amb concordança	17	27	28	30
Sense concordança	17	3	18	16

Taula 84. Nombre d'ocurrències de *clític* (CD) + *temps verbal compost*²⁵³

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* aquesta circumstància es dona en quaranta-sis casos, d'entre els quals el CD s'acorda amb el participi en vint-i-vuit casos, comuns a l'adaptació valenciana (concordances 1, 22, 24, de la 26 a la 35, 38, 39, 42, 43 i 46); en els divuit restants s'hi manté invariable, en masculí singular (concordances de la 2 a

comportat cap flexió en el participi. Aquesta desviació de la norma s'ha corregit en l'adaptació valenciana, en què el pronom *el* se substitueix pel clític de CI corresponent, *li*. Tot que tant en la versió barcelonina com en l'adaptació valenciana trobem usos intransitius del verb *pegar*, d'acord amb la norma, en detectem un cas en què s'hi tracta com a transitiu, sense que s'hagi esmenat en cap versió: «havia pegat el seu pare amb un pal» (p. 41 i 48, respectivament).

En la concordança 21 de *La pedra filosofal* la construcció *fer la impressió* en la versió barcelonina es modifica com *tenir la impressió* en l'adaptació valenciana.

²⁵²La concordança 2 de *La pedra filosofal* és un exemple de la preposició *sota* en la versió barcelonina substituïda per *davall* en l'adaptació valenciana.

La concordança 3 de *La pedra filosofal* és un exemple de la preposició *per* davant infinitiu en la versió barcelonina modificada com *per a* en l'adaptació valenciana.

La concordança 17 de *La pedra filosofal* és un exemple del verb *enxampar* en la versió barcelonina substituït per *agafar* en l'adaptació valenciana.

²⁵³Només s'han comptabilitzat els casos en què el CD no és pas masculí singular, atès que, altrament, la concordança s'hi dona per defecte, sense que pugui haver-hi variació.

la 14, de la 16 a la 21, 23, 25, 36, 37, 40, 41, 44, 45 i 47). En l'adaptació valenciana trobem trenta casos en què el participi s'acorda amb el CD (concordances 1, 2, 3, 14, 16, 17, 18, de la 20 a la 24, de la 26 a la 35, 38, 39 i de la 42 a la 47), dos més que en la versió barcelonina; en els setze restants, comuns a la versió barcelonina, el participi s'hi conserva en masculí singular (concordances de la 4 a la 13, 19, 25, 36, 37, 40 i 41).

En total, són tretze els casos en què el participi es manté invariable, en masculí singular, en la versió barcelonina (com ara *les han trobat* o *me n'has donat*) però s'acorda en gènere i nombre amb el CD en l'adaptació valenciana (com *les han trobades* i *me n'has donada*) (concordances 2, 3, 14, 16, 17, 18, 20, 21, 23, 25, 44, 45 i 47). En tots aquests casos es tracta d'un CD determinat femení, en forma de pronoms *la* o *les*, a excepció de dos, en què el CD és indeterminat, en forma de pronom *en* (concordances 16 i 44). Amb la qual cosa, com en el primer volum, el criteri per a flexionar el participi en femení no és tampoc coherent en la versió barcelonina, mentre que l'adaptació valenciana és més sistemàtica en aquest sentit. Tanmateix, trobem tres casos de CD femení, en forma de pronom, anteposat al participi en què aquest es manté en masculí singular en les dues versions del segon volum (concordances 25, 36, 37), malgrat que en la concordança 37 el participi *xuclat* en la versió barcelonina es modifiqui com *xuplat* en l'adaptació valenciana. En els tretze casos restants, en què el participi no s'hi acorda pas en l'adaptació valenciana, es tracta d'un CD masculí plural, en forma de pronom *els*; com, per exemple, *els han vist* (concordances de la 4 a la 13, 19, 40 i 41).²⁵⁴ Així, doncs, el participi no es flexiona mai en masculí plural en el Corpus *Harry Potter*.

Ajustament a la norma

En la seva *Gramàtica*, Fabra considera altament preferible, quasi amb un sentit d'obligatorietat, que s'acordi el participi amb el CD quan aquest apareix en posició preverbal

²⁵⁴En la concordança 15 de *La cambra secreta* no correspon fer-hi la concordança del participi perquè el CD anteposat al verb és una oració subordinada adjectiva. A més, cal assenyalar que el substantiu *vivenda*, hispanisme no normatiu segons les dues edicions del DIEC, s'esmena per *habitatge* en l'adaptació valenciana, que es reajusta a la norma (IEC, 1995, 2007). Emperò aquest hispanisme sí que s'accepta actualment en el DNV (AVL, 2016), fet que hi suposa una divergència normativa.

Les concordances 6, 27 i 29 de *La cambra secreta* són exemples d'oracions negatives sense l'adverbi no en la versió barcelonina que es reforcen en l'adaptació valenciana.

En la concordança 22 de *La cambra secreta* trobem un dels exemples del participi *estat* i *matat* en la versió barcelonina substituïts, respectivament, per *sigut* i *mort* en l'adaptació valenciana.

La concordança 12 de *La cambra secreta* és un dels exemples del verb *treure* en la versió barcelonina substituït per *llevar* en l'adaptació valenciana.

Les concordances 12 i 14 es corresponen amb les concordances 2 i 21 de l'apartat relatiu a les combinacions binàries de pronoms febles de tercera persona del bloc de morfologia.

substituït per un «pronomen personal feble de tercera persona», és a dir, *el, la, els, les* i *en* (Fabra, 1918 [1933]: 229-230). També s'hi expliquen altres casos que admeten la flexió del participi *i*, en canvi, s'hi recomana de tractar-lo com a invariable.

Per tant, en aquest punt, com que el participi no s'acorda mai amb el CD masculí plural, cap versió no s'ajusta del tot a les preferències normatives de Fabra. D'altra banda, les versions barcelonines dels dos volums també s'allunyen més d'aquestes preferències que les adaptacions valencianes, atès que presenten una vacil·lació major sobre la concordança del participi en femení.

Finalment, cal comentar dos casos particulars. En la concordança 10²⁵⁵ de *La pedra filosofal*, com que no es flexiona el participi en masculí plural en cap versió, es poden causar algunes confusions sintàctiques, atès que «els havien encantat» (p. 109 i 124) pot significar tant que 'els ha agradat molt' (ús intransitiu) com que 'els han embruixats' (ús transitiu). Per contra, si es flexiona el participi, *els ha encantat* (ús intransitiu) es diferencia morfològicament de *els ha encantats* (ús transitiu). Aquesta distinció semàntica, doncs, dependria del context, encara que en aquest cas no deixi lloc a equívoc. Quant a la concordança 16 de *La cambra secreta*, l'antecedent del CD, *fotos firmades*, presenta una transgressió ortogràfica en l'adaptació valenciana: «fotos firmaes» (p. 132). En aquest cas, la pèrdua de la *d* intervocàlica caracteritza el registre col·loquial del personatge Hagrid.

Novetats normatives

En la GIEC la norma és menys restrictiva que en la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]: 229-230), en què que s'enumeren tots els pronoms de CD amb què cal acordar el participi. Solament s'hi diu que l'acord del participi passat «ha perdut terreny en favor de la construcció amb el participi invariable» (IEC, 2016: 492), sense precisar-hi si això és degut a la interferència amb l'espanyol. En aquest punt, la GNV s'alinea més amb la *Gramàtica* fabriana, atès que s'hi estableix que el «participi dels temps verbals compostos concorda en gènere i en nombre amb els pronoms d'acusatiu de tercera persona *lo, la, los, les*» (AVL, 2006b: 180). En canvi, la GNV en difereix en el tractament del CD indeterminat, en forma de pronomen *en*. En aquest cas, no només no s'hi explicita que l'acord és possible, sinó que, en un dels exemples, dona a entendre no s'escau pas: «—Has menjat pomes? —Me n'he menjat tres de roges» (AVL, 2006b: 181).

²⁵⁵Aquesta concordança també és un exemple d'un pretèrit perfet perifràstic en la versió barcelonina que es transforma en el pretèrit perfet simple en l'adaptació valenciana.

2.6.2 Les preposicions

Seguint la classificació canònica que explica Sancho Cremades (2002: 1700), hi ha dos tipus de preposicions: les àtones i les tòniques. Aquesta distinció fonològica té efectes sintàctics i semàntics en el procés de gramaticalització. A més, segons la forma, es classifiquen en simples i dobles o compostes (Lorente Casafont, 2002: 846). En aquest apartat analitzem la variació de les preposicions àtones simples: *a*, *en*, *amb* i *per*, així com de la composta *per a*, les quals entren en concurrència entre si en alguns contextos.²⁵⁶

2.6.2.1 Les preposicions àtones *a*, *en* i *amb*

No trobem gaire variació en els usos d'aquestes preposicions en el Corpus *Harry Potter*. Davant els articles indeterminats sol usar-se la preposició *en*, principalment amb valor locatiu; la preposició *a* també hi apareix si és regida pel verb. Igualment, amb valor locatiu, es tendeix a usar la preposició *en* davant els pronoms i adjectius demostratius; les ocurrencies de la preposició *a* en aquests casos són degudes al fet que és regida pel verb.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
A + art. indet.	54	47	91	86
En + art. indet.	114	119	162	173
A + pron./adj. dem.	13	13	15	15
En + pron./adj. dem.	39	40	44	46
En el	84	75	118	108

Taula 85. Nombre d'ocurrencies de les preposicions *a* i *en*

Davant els articles determinats s'usa la preposició *a*, particularment amb valor locatiu físic; la preposició *en* hi apareix quan és regida pel verb o quan el valor locatiu no és pas físic. Nogensmenys, aquest criteri no és del tot coherent. Hi trobem vacil·lació davant

²⁵⁶La variació que presenten les preposicions tòniques depèn de les locucions prepositives corresponents i, per tant, les analitzem en l'apartat de locucions, en el bloc de lexicologia, atès que en aquest cas l'anàlisi no se centra tant en el context en què apareixen, sinó en el significat.

Cal diferenciar les preposicions compostes de locucions prepositives. Totes dues estan formades «per més d'un mot» i mostren «un comportament sintàctic unitari» (Sancho Cremades, 2002: 1701-1702). Ara bé, les compostes presenten un grau de gramaticalització major i consten de dues preposicions, una tònica i l'altra àtona, amb l'excepció de *per a*, en què les dues són àtones. En canvi, les locucions prepositives solen adoptar, entre d'altres, l'estructura *mot lèxic + preposició*, com *llevat de* i *tret de*, o *preposició + preposició*, com *després de* o *damunt de* (Sancho Cremades, 2002: 1702). De fet, en alguns d'aquests casos, l'element passa a considerar-se locució prepositiva, si s'enllaça amb la preposició àtona *de* (Sancho Cremades, 2002: 1717).

D'acord amb Lorente Casafont, encara que no sempre hi ha unanimitat a l'hora de considerar la combinació de dues preposicions com a preposicions compostes o dobles o com a locucions prepositives, en aquest treball no tractem pas com a locucions les preposicions dobles àtones, «a causa de la seva atonicitat, del significat més general i perquè també intervenen en altres locucions prepositives» (Lorente Casafont, 2002: 847).

substantius com *món*, en els dos volums, i *cel*, en el primer. Els sintagmes *al món* i *al cel* presenten quatre i dues ocurrencies, respectivament, en la versió barcelonina de *La pedra filosofal*, compartides per l'adaptació valenciana, mentre que *en el món* i *en el cel* hi presenten una ocurrencia, respectivament, comuna a les dues versions, sense que variï el context. En la versió barcelonina de *La cambra secreta* el sintagma *al món* presenta quatre ocurrencies i *en el món*, cinc, totes compartides per l'adaptació valenciana; en canvi, el substantiu *cel* només apareix precedit de la preposició *a*, amb tres ocurrencies, comunes a les dues versions. Detectem una altra divergència, pel que fa a l'ús de la preposició *a* amb valor locatiu, davant el substantiu *pàgina* en *La pedra filosofal* (concordança 3). En aquest cas, en la versió barcelonina s'empra la preposició *a* (*a cada pàgina*) i en l'adaptació valenciana, la preposició *en* (*en cada pàgina*), bé perquè una pàgina no es considera cap lloc físic o perquè precedeix l'adjectiu *cada*, que admet la preposició *en* amb valor espacial estàtic (cf. IEC, 2016: 727-728).

Pel que fa a les preposicions *en* i *amb* davant mitjans de transport, tan sols hi trobem el cas del substantiu *cotxe*, amb dues ocurrencies en cada volum i en cada versió. En les dues versions *La pedra filosofal* el criteri no és pas coherent, atès que s'usa la preposició *en* en el primer cas (concordança 1) i la preposició *amb* en el segon (concordança 2). En canvi, en les dues versions de *La cambra secreta* s'empra la preposició *en* en tots els casos (concordances 1 i 2).²⁵⁷

Ajustament a la norma

En la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]) no s'aborden pas directament aquests usos preposicionals. En les dues edicions del DIEC s'explica que la preposició *a* s'empra per a expressar «L'indret on és o s'esdevé alguna cosa, especialment amb els noms geogràfics i amb l'article definit» i que la preposició *en* es fa servir per a expressar «L'indret on és o s'esdevé alguna cosa» (IEC, 1995, 2007).

Davant mitjans de transport, en l'entrada de la preposició *en* no s'exemplifica aquest ús en cap accepció.²⁵⁸ En la de la preposició *amb* s'explica que «Expressa relacions que denoten l'acompanyament, la concurrència a una acció, el contacte, l'instrument, el mitjà». A més, en

²⁵⁷Sobre l'ortotipografia, cal assenyalar que la concordança 1 de *La cambra secreta* és una oració composta coordinada copulativa, que apareix juxtaposada amb una coma davant la conjunció *i* en la versió barcelonina. Aquesta coma s'elimina en l'adaptació valenciana.

²⁵⁸Recentment, des de la darrera actualització en línia, ja s'explicita aquest ús en el DIEC2: «El mitjà de locomoció. *Hi podem anar en cotxe o en tren*» (accepció 2b) (IEC, 2007).

l'entrada de *cotxe* tan sols trobem com a exemple la preposició *amb* en aquest context (IEC, 1995, 2007).

Com que la definició de la preposició *en* resta bastant oberta, els usos en totes les versions, així com les modificacions puntuals efectuades en les adaptacions valencianes, s'ajusten a la norma.

Novetats normatives

Tant en la GIEC com en la GNV es puntualitza que, per als mitjans de transport, les dues preposicions, *amb* i *en*, són igualment normatives (IEC, 2016: 737; AVL, 2006b: 202), cosa que no trobem pas en la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]). Quant als usos de les preposicions *a* i *en* amb valor espacial, en la GIEC se n'expliquen els usos de manera més extensa, sense introduir-hi canvis normatius, i s'hi matisa que la preposició *en* tendeix a emprar-se davant llocs figurats o metafòrics, en contraposició a la preposició *a*, que es fa servir davant llocs físics, com els topònims, tant en situacions dinàmiques com estàtiques. En canvi, davant els indefinits i els demostratius sol usar-se la preposició *en*, per eufonia. Tanmateix, hi ha diversos casos difusos en què totes dues són possibles, així com altres preposicions més específiques, com *dins* o *contra* (cf. IEC, 2016: 727-728).

2.6.2.2 Les preposicions *per* i *per a* amb valor final

Les preposicions *per* i *per a* amb valor final presenten variació entre les versions barcelonines i les adaptacions valencianes, però no pas entre el primer volum i el segon. En les versions barcelonines s'empra sistemàticament la preposició *per* davant d'infinitiu, fins i tot davant el verb *fer* i darrere el verb *servir*. En canvi, en les adaptacions valencianes es prefereix la preposició *per a* davant infinitiu, d'acord amb la distinció d'usos dels parlars valencians. En altres construccions diferents de les d'infinitiu, en les dues versions dels dos volums es distingeixen els usos de *per*, que sol presentar un sentit causal, i els de *per a*, que sol expressar destinació.

Ajustament a la norma

En la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]) no es concreten pas els usos de les preposicions *per* i *per a* amb valor final. En les dues edicions del DIEC s'indica que la preposició *per* «Seguida d'un infinitiu, denota que l'acció indicada per aquell infinitiu encara no s'ha acomplert», mentre que seguida de *a* expressa que «La destinació [...] no és de règim

verbal» i que «L'efecte o ús [...] no són imputables a voluntat o intenció» (IEC, 1995, 2007). En el DIEC també s'atribueix a *per*, entre d'altres, un valor causal, agentiu, instrumental i modal, mentre que a *per a* s'associa la destinació i la direcció. Atès que la norma resta bastant difusa, tots els usos que presenten les preposicions *per* i *per a* en totes les versions, tant davant infinitiu com en altres estructures, s'ajustarien a la norma.

Novetats normatives

En la GIEC s'explica que, davant infinitiu, són acceptables en tots els registres tant l'ús de la preposició *per* com el de *per a*, atès que en alguns parlars, sobretot en els orientals, la preposició *per a* ha perdut vitalitat a l'oral. Ara bé, sí que hi ha parlars, com els valencians, que distingeixen els usos de *per* i *per a* davant infinitiu, segons si el context és agentiu, *per*, o no agentiu, *per a*. També s'hi puntualitza que, davant construccions diferents de les d'infinitiu, convé mantenir la distinció entre causa, *per*, i destinació, *per a* (IEC, 2016: 1125-1126).

En la GNV no s'introdueix cap canvi i s'hi recullen les mateixes opcions que en la GIEC (AVL, 2006: 203-205). D'altra banda, aquests usos i distincions també s'expliquen en l'entrada de *per* del DNV, en què, a diferència de les dues edicions del DIEC, es presenta la locució conjuntiva *per a que* marcada com a col·loquial, redirigida a *perquè* com a forma principal (AVL, 2016). En aquests casos, en la GNV s'estableix que «en els registres formals cal aplicar la caiguda» de preposició davant la conjunció *que*, tot i que «en la llengua general» es tendeix a mantenir-la-hi (AVL, 2006b: 205). En la mateixa línia, en la GIEC s'explica que el contacte de la preposició amb la conjunció *que* es dona en «els registres informals i en estils pròxims a la llengua espontània» (IEC, 2016: 1004).

2.6.3 Les oracions subordinades de relatiu

2.6.3.1 Amb antecedent i preposició

Si analitzem el conjunt de les trenta concordances amb construccions relatives amb antecedent i preposició extretes de la versió barcelonina del primer volum, *La pedra filosofal*, constatem que en la meitat dels casos, aproximadament, s'opta pel relatiu simple, corresponent a l'estructura *preposició + què* (concordances de l'1 a la 14, 23 i 24), mentre que en l'altra meitat es prefereix el relatiu compost, segons l'estructura *preposició + article + qual* (de la 15 a la 22 i de la 25 a la 30). A continuació analitzem les poques modificacions que s'efectuen en l'adaptació valenciana, tres en total.

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem dotze ocurrences del relatiu simple *en què*, tant amb valor locatiu metafòric com temporal (concordances de l'1 a la 12). Aquestes ocurrences es conserven en l'adaptació valenciana, tret de dues, que s'hi substitueixen per l'adverbi relatiu *on*, en un cas (2), i pel relatiu compost *en + article + qual*, en l'altre (7). A més, detectem un cas en què l'estructura *en què* es modifica en l'adaptació valenciana com una oració no relativa (4). En la versió barcelonina també detectem vuit ocurrences del relatiu compost *de + article + qual* (concordances de la 15 a la 22)²⁵⁹ i dues del simple *de què* (13 i 14), compartides per l'adaptació valenciana. Igualment, hi comptem dues ocurrences del simple *amb què* (23 i 24) i una del compost *amb + article + qual* (25), sense modificacions en l'adaptació valenciana. Les altres preposicions que documentem formen l'estructura relativa amb el pronom *qual*. Es tracta de *a*, amb una ocurrencia (26); *per*, amb tres ocurrences (27, 28 i 30); i *rere*, amb una ocurrencia (29);²⁶⁰ totes comunes a l'adaptació valenciana.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
A què	0	0	0	0
A + art. + qual	1	1	3	3
En què	12	10	24	20
En + art + qual	0	1	0	0
On	*	1	*	4
De què	2	2	3	3
De + art. + qual ²⁶¹	8	8	9	9
Amb què	2	2	4	3
Amb + art. + qual	1	1	0	1
Per què	0	0	0	0
Per + art. + qual	3	3	5	5

Taula 86. Nombre d'ocurrences dels models d'oracions relatives

Quant a la versió barcelonina del segon volum, *La cambra secreta*, hi trobem més ocurrences de relatius simples en comparació amb la del primer volum; concretament, trenta-una ocurrences de relatius simples enfront de divuit de compostos. En la versió barcelonina comptem vint-i-quatre ocurrences del simple *en què* (concordances de l'1 a la 24),

²⁵⁹En la concordança 15 de *La pedra filosofal* el substantiu *ampolla* es manté en l'adaptació valenciana, tot i que s'associa al Principat de Catalunya. La forma anglesa *a bottle of* s'hauria pogut traduir en aquest cas per *botella*, d'acord amb la norma. Les dues edicions del DIEC estableixen *ampolla* com a forma principal en aquest sentit, amb el seu significat privatiu: «Vas portàtil de vidre, cristall, plàstic etc., de coll estret, destinat a contenir líquids» (IEC, 1995, 2007). En el DNV es tracten aquests mots de la mateixa manera, però s'hi considera *botella* com a forma principal (AVL, 2016).

²⁶⁰En la concordança 29 de *La pedra filosofal*, la preposició *rere* apareix seguida de la preposició *de* en les dues versions. Aquest ús és optatiu, d'acord amb la norma, vist que entre la preposició i el locatiu no s'intercala l'adjectiu *mateix* ni el locatiu és un nom propi (IEC, 2016: 759).

²⁶¹Hi incloem els relatius amb la funció de complement del nom.

compartides per l'adaptació valenciana en divuit casos; quatre de les ocurrencies en la versió barcelonina se substitueixen en l'adaptació valenciana per l'adverbi relatiu *on*, que remet a un lloc físic (4, 8, 14 i 20). Les dues ocurrencies restants en la versió barcelonina es reformulen en l'adaptació valenciana en una oració no relativa (6) i en una oració relativa sense preposició (18).

També documentem en la versió barcelonina nou ocurrencies del relatiu compost *de + article + qual* (concordances de la 28 a la 36)²⁶² i tres del simple *de què* (25, 26 i 27), totes comunes a l'adaptació valenciana. Del relatiu simple *amb què*, en trobem quatre ocurrencies en la versió barcelonina (37, 38, 39 i 40), compartides per l'adaptació valenciana (37, 39 i 40), tret d'una, en què en desapareix la preposició en l'adaptació valenciana (38).²⁶³ A més, en l'adaptació documentem una ocurrencia del relatiu compost *amb + article + qual* que no apareix en la versió barcelonina (41). Es tracta del sol cas en què en l'adaptació valenciana s'introdueix una estructura de relatiu inexistent en la versió barcelonina. Com en el primer volum, la resta de preposicions formen un relatiu compost. Es tracta de *a*, amb tres ocurrencies (42, 43 i 44); *sota*, amb una (45); *per*, amb cinc (46, 48, 49, 51 i 51); *contra*, amb una (47); *entre*, amb una (52); i *rere*, amb una (53).

Finalment, cal assenyalar que en les dues versions dels dos volums es prioritza l'ús de l'adverbi *on* amb antecedents locatius físics.²⁶⁴ No obstant això, quan el valor locatiu és metafòric, en totes les versions s'opta més aviat pel relatiu amb la preposició *en*, vist que l'adverbi *on* «no té en català un ús tan extens com en altres llengües romàniques» (cf. IEC, 2016: 1055). Igualment, es prefereix l'ús del pronom *qui* per a antecedents humans en les

²⁶²En la concordança 25 de *La cambra secreta* el substantiu *ratpenat* en la versió barcelonina se substitueix per *rata penada* en l'adaptació valenciana. Com que *ratpenat* també s'usa en els parlars valencians, entenem que el canvi no és degut només al simbolisme geogràfic, sinó també a qüestions estilístiques. Encara que totes aquestes formes són normatives, la principal per a les dues edicions del DIEC és *ratapinyada* (IEC, 1995, 2007) i per al DNV, *rata penada* (AVL, 2016), separada en dos mots, com ja apareix en l'adaptació valenciana, sense que estigués recollida pel DIEC.

En la concordança 31 de *La cambra secreta* l'antropònim *Collin* (sic) es canvia per *Pau* en l'adaptació valenciana. En aquest cas es tracta d'una errada, que s'esmena en l'adaptació valenciana, atès que *Colin* remet al personatge *Colin Creevey* en l'original, traduït com *Pau Parra* al català, en les dues versions, seguint la Teoria de l'escopos de Reiß & Vermeer (1984 [2014]), per mantenir el joc fonètic. És el sol cas que hem documentat en què s'hagi produït una incoherència d'aquest tipus, tot i que aquesta tècnica de traducció s'ha fet servir en diversos noms propis i jocs de paraules.

²⁶³Vegeu el subapartat següent sobre l'ajustament a la norma.

²⁶⁴En la sola ocurrencia que presenta en cada volum, la preposició composta *fins a* perd la *a* davant l'adverbi de relatiu *on* en les dues versions. En canvi, la preposició *cap a* la conserva adesiara en la versió barcelonina del primer volum, en comptem una ocurrencia de cada tipus, mantinguda en les dues versions. Cal assenyalar que, d'entre les tres ocurrencies que presenta *cap a on* en la versió barcelonina segon volum, una d'elles es modifica com *cap on* en l'adaptació valenciana, en què trobem dues ocurrencies de *cap on*. En qualsevol cas, la construcció *cap on* ja apareixia igualment en una ocurrencia comuna a les dues versions del segon volum. Totes aquestes opcions s'ajusten a la normativa: per bé que aquestes preposicions solen perdre la *a* davant els adverbis, no és pas obligatori (Fabra, 1918 [1933]: 255; IEC, 2016: 1054).

quatre versions (cf. IEC, 2016: 1049 i s.). Aquest relatiu admet preposició i pot substituir-se pel pronom *qual*. En qualsevol cas, com que en aquests casos no trobem gens de variació entre les versions barcelonines i les adaptacions valencianes, no en presentem pas les concordances de les ocurrencies en l'annex.

Ajustament a la norma

En la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]: 192 i s.) s'estableix que les estructures de relatiu, si més no en el català escrit, han de formar-se segons dues opcions: *preposició + què* o bé *preposició + article + qual*, essent-hi el pronom *qual* variable en gènere i nombre, d'acord amb l'article. Així, *en què* i *en + article + qual*, o *a què* i *a + article + qual*, segons el cas, serien equivalents del pronom *on* amb valor relatiu. Per tant, els usos documentats en totes les versions, així com les modificacions puntuals efectuades en les adaptacions valencianes, s'ajusten plenament a la norma.

La sola desviació que detectem es troba en la versió barcelonina de *La cambra secreta*, esmenada en l'adaptació valenciana amb la supressió de la preposició (concordança 38).²⁶⁵ En aquest cas, l'oració «Van notar una certa duresa en el to amb què va dir “Bon dia”» en la versió barcelonina (p. 89) esdevé «Van notar una certa duresa en el to que va utilitzar per a dir “bon dia”» en l'adaptació valenciana (p. 101). Com que el sintagma preposicional fa la mateixa funció en la proposició principal i en la de relatiu, es pot mantenir l'estructura *preposició + relatiu* o usar el pronom relatiu feble *que* sense preposició al davant. En qualsevol cas, la preposició que hi correspon és *en*, com en l'adaptació valenciana, i no *amb*, com en la versió barcelonina (cf. IEC, 2016: 1045).

Novetats normatives

En la GNV i en la GIEC no s'introdueix cap canvi respecte de la *Gramàtica* fabriana, per bé que s'hi inclouen explicacions més extenses, matisades pels registres. Per exemple, sobre l'estructura interferida per l'espanyol *preposició + article + que*, que no apareix pas en el Corpus *Harry Potter*, en la *Gramàtica* fabriana s'estableix que «no s'escriurà mai» (Fabra, 1918 [1933]: 195). En canvi, en la GNV s'indica que aquestes construccions relatives «no s'admeten en els registres formals» (AVL, 2006b: 187). Tot i que aquesta estructura també resta descartada en la GIEC (cf. IEC, 2016: 1028 i s.), s'hi precisen algunes qüestions que no

²⁶⁵L'expressió *Bon dia* en la concordança 38 de *La cambra secreta* és escrita en minúscula en l'adaptació valenciana. Segons si s'entén de manera aïllada o com a fórmula que comença un text, totes dues tenen una justificació ortotipogràfica.

trobem pas en la GNV, com el fet que els relatius *en què*, *en el qual* i *on* no només poden adquirir un valor locatiu, sinó també temporal (IEC, 2016: 1038, 1053, 1055).

Pel que fa a l'alternança entre el relatiu simple i el compost, en la GIEC s'especifica que només el compost s'ajusta a la norma, a excepció dels casos amb les preposicions *a*, *de*, *en*, *amb*, *sobre* i *per*, en què s'accepten les dues opcions (IEC, 2016: 1044). Això explicaria per què les altres preposicions detectades en el corpus, diferents de les de la taula 86, formen sistemàticament l'estructura de relatiu compost.

2.6.4 Estructures verbals

2.6.4.1 Construccions amb els verbs *ésser* i *estar*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem vuit ocurrències de la construcció *ja + estar* (de tipus *ja està*) (concordances de la 2 a la 9),²⁶⁶ dues de *estar fosc* (11 i 12), vuit de *ésser fosc* (de la 13 a la 17, 20, 22 i 77),²⁶⁷ dues de *ésser buit* (19 i 31), quatre de *estar buit* (25, 28, 29 i 30), dues de *ésser fred* (19), una de *estar fred* (11), una de *ésser dolent* (55),²⁶⁸ una de *ésser boig* (148), tres de *estar boig* (146, 147 i 149), una de *estar viu* (42), una de *ésser mort* (53), una de *estar mort* (47), dues de *estar clar* (33 i 34) i dues de *estar(-se)* amb valor locatiu (58 i 78), totes compartides per l'adaptació valenciana.

El verb *ésser* sol usar-se amb valor locatiu puntual²⁶⁹ en les dues versions del primer volum i el seu participi hi sol adoptar la forma *estat*.²⁷⁰ Tanmateix, en la versió barcelonina trobem cinc ocurrències d'aquest verb amb valor locatiu (com ara *jo hi era* i *ja hi som tots*) que se substitueixen en l'adaptació valenciana per *estar* (*jo estava allí* i *ja estem tots*) en dos casos (59 i 81), per *aplegar* (*ja hi som / ja hem aplegat*) en dos casos (79 i 80) i per *ací mateix* en un cas (82); de la mateixa manera, vint-i-cinc ocurrències del participi *estat* en la versió barcelonina es reemplacen per *sigut* en l'adaptació valenciana (de la 94 a la 118).

²⁶⁶Cal assenyalar que, en alguns casos, es tracta de les estructures *estar a punt* (concordança 3), *estar ple* (6) i *estar preparat* (8), compartides per les dues versions de *La pedra filosofal*.

La concordança 4 de *La pedra filosofal* es correspon amb la concordança 1 de l'apartat relatiu al nombre dels substantius *nas* i *nariu* del bloc de morfologia i amb la 2 de l'apartat relatiu als verbs *estripar*, *esgarrar* i *esquinçar* del bloc de lexicologia.

²⁶⁷En la concordança 17 de *La pedra filosofal* se substitueix el verb *empènyer* en la versió barcelonina per *espentar* en l'adaptació valenciana.

²⁶⁸La concordança 55 de *La pedra filosofal* es tracta del sol cas en què l'adjectiu *dolent* es refereix al menjar i, per tant, presentaria variació a l'oral amb els verbs *ésser* i *estar*. Tanmateix, només la construcció amb el verb *ésser* segueix les preferències normatives en aquest context —vegeu el subapartat següent sobre l'ajustament a la norma—.

²⁶⁹Recollim, com a exemple, dinou ocurrències del verb *ésser* amb valor locatiu puntual comunes a les dues versions de *La pedra filosofal* (concordances 56, 57 i de la 60 a la 76).

²⁷⁰Recollim, com a exemple, vint-i-quatre ocurrències del participi *estat* comunes a les dues versions de *La pedra filosofal* (concordances de la 119 a la 143).

Igualment, comptem una ocurrència de *ja hi som* (1), una de *ja ho tenim* (10), tres de *ésser fosc* (18, 21, i 23), quatre de *ésser buit* (24, 26, 27, 32), dues de *estar boig* (144 i 145), tres de *ésser viu* (43, 44 i 45), sis de *ésser mort* (46, 48, 49, 50, 51 i 52) i una de *estar bé* (54)²⁷¹ que es modifiquen en l'adaptació valenciana com *ja està* (1 i 10), *estar fosc*, *estar buit*, *estar tocat (de l'ala)*, *estar viu*, *estar mort* i *estar bo*, respectivament.

La UF *som-hi*, amb onze ocurrències en la versió barcelonina, també se substitueix sistemàticament en l'adaptació valenciana per altres UF, com *au*, en quatre casos (83, 84, 91 i 92); *i avant*, en un (85); *anem*, en tres (86, 87 i 93); i *vinga*, en tres (88, 89 i 90).²⁷² De la mateixa manera, la construcció *ésser clar* presenta set ocurrències en la versió barcelonina que es modifiquen en l'adaptació com *clar*, en tres casos (35, 36 i 37); *per suposat*, en tres (38, 40 i 41); i *sí*, en un (39).

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Ésser buit	6	2	0	0
Estar buit	1	5	0	0
Ésser fred	1	1	4	4
Estar fred	1	1	2	2
Ésser fosc	11	8	2	2
Estar fosc	2	5	3	3
Ésser clar ²⁷³	7	0	1	1
Estar clar ²⁷⁴	2	2	7	3
Ésser sord	0	0	1	1
Estar sord	0	0	0	0
Ésser viu	3	0	3	4
Estar viu	1	4	5	4
Ésser mort	7	1	0	1
Estar mort	1	7	11	10
Estar(-se) (posició)	2	2	2	2
Sigut	0	25	1	28
Som-hi	11	0	10	0
Ja + estar	8	10	10	10
Ja hi som	1	0	1	0

Taula 87. Nombre d'ocurrències de construccions amb els verbs *ésser* i *estar*²⁷⁵

²⁷¹Recollim aquesta ocurrència de *estar bé* perquè, a diferència de les altres, es refereix a 'trobar-se bé, no estar pus malalt'.

²⁷²En la GIEC també trobem aquestes UF classificades com a interjeccions. Encara que totes són conatives, *som-hi*, *au*, *va* i *avant* es farien servir per a iniciar o incitar, mentre que *vinga* es troba entre les de pregar i, a més, entre les fàtiques de disconformitat (IEC, 2016: 1289).

D'altra banda, Lacreu (2006: 207) arreplega en aquesta mena de contextos la UF *som-hi* com a recurs per a l'estàndard oral dels parlars valencians.

²⁷³Totes les ocurrències es corresponen a l'expressió *és clar*.

²⁷⁴Es tracta d'usos equivalents a l'expressió *és clar*.

²⁷⁵Quan el verb *ésser* apareix en infinitiu en el Corpus *Harry Potter*, ho fa sempre en la forma *ser*. El substantiu *ésser* presenta dues ocurrències en *La pedra filosofal*, en cada versió, i set en *La cambra secreta*, en cada versió.

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* trobem deu ocurrències de la construcció *ja + estar* (de tipus *ja està*) (ocurrències de la 3 a l'11 i 49),²⁷⁶ una de *ésser sord* (1), dues de *ésser fosc* (12 i 14) tres de *estar fosc* (13, 15, 16), quatre de *ésser fred* (17, 18, 20 i 21), dues de *estar fred* (19 i 22), una de *estar boig* (130), tres de *ésser viu* (32, 33 i 38), quatre de *estar viu* (de la 34 a la 37), deu de *estar mort* (de la 39 a la 48), una de *ésser clar* (47), tres de *estar clar* (24, 26 i 28) i dues de *estar(-se)* amb valor locatiu (54 i 67), totes comunes a l'adaptació valenciana.

El verb *ésser* també sol emprar-se amb valor locatiu puntual²⁷⁷ en les dues versions del segon volum i el seu participi hi sol aparèixer en la forma *estat*, tret d'una ocurrència de *sigut*, comuna a les dues versions (98).²⁷⁸ Nogensmenys, detectem vint-i-vuit ocurrències del participi *estat* en la versió barcelonina que se substitueixen per *sigut* en l'adaptació valenciana (de la 78 a la 105). Igualment, trobem una ocurrència de *ja hi som* (2), dues de *estar boig* (131 i 132), una de *estar viu* (30) i una de *estar mort* (31) que es modifiquen en l'adaptació valenciana com *ja hi hem arribat*, *ésser boig*, *ésser viu* i *ésser mort*, respectivament.

De la mateixa manera, les deu ocurrències de *som-hi* en la versió barcelonina se substitueixen sistemàticament en l'adaptació valenciana per *va*, en un cas (68); *vinga*, en tres (69, 70, 76); *au vinga*, en un (71); *anem*, en quatre (72, 74, 75 i 77); i *au anem*, en un (73). Finalment, la construcció *estar clar* presenta quatre ocurrències en la versió barcelonina que es reemplacen en l'adaptació valenciana per *ésser evident*, en tres casos (23, 25 i 29), i *quedar clar*, en un (27).

Ajustament a la norma

Els verbs *ésser* i *estar* no s'aborden pas directament en la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]). En les dues edicions del DIEC es recull el valor locatiu puntual del verb *ésser*: «Trobar-se en un lloc.» També s'hi explica que «Davant de participi passat atribueix un estat o qualitat del subjecte» i els exemples que hi apareixen se centren en els verbs *néixer* i *morir*: «Ell és nat de l'agost» i «Son pare és mort». Quant a la construcció *som-hi*, s'hi estableix que és una «Expressió que hom dirigeix a algú altre per a incitar-lo a començar plegats una

²⁷⁶Cal assenyalar que, en alguns casos, es tracta de les estructures *estar llest* (concordances 3 i 5), *estar de tornada* (7) i *estar a punt* (9, 10 i 77), totes normatives i comunes a les dues versions de *La cambra secreta*.

²⁷⁷Documentem, com a exemple, setze ocurrències del verb *ésser* amb valor locatiu puntual en *La cambra secreta* (concordances de la 50 a la 53 i de la 55 a la 66), compartides per les dues versions.

²⁷⁸Documentem, com a exemple, vint-i-tres ocurrències del participi *estat* en *La cambra secreta* (concordances de la 119 a la 143), compartides per les dues versions.

acció» (IEC, 1995, 2007). En canvi, en l'entrada del verb *estar* se'n recull el valor locatiu no puntual: «No moure's, no allunyar-se, d'un lloc, romandre-hi, durant un espai de temps més o menys llarg» i «Trobar-se, mantenir-se, per algun temps en una actitud, en un estat, en una condició, fent una cosa», àdhuc «Habitar, viure, en un lloc» (IEC, 1995, 2007).

Pel que fa als subjectes animats, el verb *estar* s'usa davant un adjectiu per a indicar canvi d'estat: «Algú, tenir accidentalment tal o tal qualitat», amb l'exemple de *estar bo o malalt*, i «Algú, ésser en un estat estable, però subratllant la idea que és fruit d'un canvi o que pot canviar», amb l'exemple de *estar sord i casat*, en contraposició amb *ésser casat*. L'ús del verb *estar* per a expressar el resultat d'un canvi pren més força amb subjectes inanimats: «Una cosa, presentar una propietat contingent o, com a resultat d'un procés de canvi, trobar-se en un estat estable», hi apareix com a exemple *estar fred* (IEC, 1995, 2007). Per contra, tant per a subjectes animats com inanimats, si no es vol incidir en la temporalitat o canvi d'estat, s'empra el verb *ésser*: «Verb còpula que serveix per a afirmar del subjecte que posseeix tal o tal qualitat o atribut, expressat per un adjectiu o per una locució adjectival», amb els exemples de *ésser bo o dolent* (el menjar) i de *ésser oberta o tancada* (la porta) (IEC, 1995, 2007).

Per tant, la majoria de construccions amb els verbs *ésser* i *estar* que documentem en les dues versions dels dos volums s'ajusten a la norma. Tanmateix, en *La pedra filosofal* trobem diverses ocurrencies del verb *ésser* davant els adjectius *fosc* i *buit*, amb subjecte inanimat (com *el camí, el bosc, una cambra, una aula o un armari*), substituïdes adesiara pel verb *estar* en l'adaptació valenciana, sense que en el context sigui gaire clar si l'estat és permanent o transitori (concordances 18, 21 i 23 per a *fosc* i 24, 26, 27 i 32 per a *buit*). Tot i que aquests casos amb l'adjectiu *fred* no comporten cap modificació entre les versions del primer volum i s'ajusten a la norma (concordances de la 13 a la 17, 20, 22 i 77 per a *ésser* i 11 i 12 per a *estar*), no sembla que el criteri d'ús dels verbs *ésser* i *estar* sigui semàntic ni en la versió barcelonina ni en l'adaptació valenciana, vistes les vacil·lacions en l'ús.

En contrapartida, pel que fa als subjectes animats en el primer volum, sí que hi reeixiria, semànticament, el pas de *estar bé* en la versió barcelonina a *estar bo* en l'adaptació valenciana, amb el significat 'estar sa' (concordança 54). En canvi, l'adjectiu *boig* presenta vacil·lació amb els verbs *ésser* i *estar*. Tot i que els contextos són prou oberts perquè es considerin tant una descripció puntual com un canvi d'estat, el de les concordances 147 i 148 és si fa no fa el mateix i en la primera s'usa el verb *estar*, mentre que en la segona es recorre a *ésser*, en les dues versions; per la qual cosa, els criteris no són pas sistemàtics. El verb *estar*

amb els adjectius *viu* i *mort* en les dues versions es desviaria de les preferències normatives fabrianes, particularment en l'adaptació valenciana, en què algunes ocurrències del verb *ésser* en aquests casos se substitueixen per *estar*. Així mateix, les ocurrències de *estar clar* com a expressió, comunes a les dues versions, no s'ajustarien tampoc a la norma, atès que només la construcció amb el verb *ésser* és recollida en la segona entrada de *clar* amb aquest significat: «Expressió amb què hom dona per certa, assegurada, la cosa que es diu» (IEC, 1995, 2007).

Totes aquestes consideracions també s'apliquen a les dues versions de *La cambra secreta*. Si bé, en l'adaptació valenciana del segon volum s'efectuen menys modificacions que en la del primer i les dues versions presenten un ajustament a la norma lleugerament major. Per exemple, davant adjectius amb subjectes inanimats, com *buit*, i animats, com *sord*, els verbs *ésser* i *estar* hi respecten la distinció semàntica. Quant als subjectes animats, amb l'adjectiu *boig*, els criteris no són tampoc coherents: la concordança 130 presenta un sentit més aviat descriptiu i, no obstant això, es fa servir el verb *estar* en les dues versions; en canvi, el context de les concordançes 131 i 132 és més obert i, tot i així, se substitueix pel verb *ésser* en l'adaptació valenciana. Com en el primer volum, en el segon també es desvien de la norma les ocurrències del verb *estar* davant els adjectius *viu* i *mort* en les dues versions, així com les de l'expressió *està clar*, en lloc de *és clar*.

Quant als usos amb valor locatiu dels verbs *ésser* i *estar(-se)*, són normatius en les dues versions dels dos volums. Tan sols trobem una desviació de la norma en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* (concordança 59): «Jo hi era!» en la versió barcelonina (p. 53), amb valor locatiu puntual, esdevé «Jo estava allí!» en l'adaptació valenciana (p. 61).²⁷⁹ Tanmateix, es tracta d'una transgressió conscient, per tal de caracteritzar el registre col·loquial de Hagrid. De fet, en aquesta concordança, en l'adaptació valenciana es recorre a la forma *vore* 'veure',²⁸⁰ amb aquesta finalitat. També en la mateixa concordança, les dues versions s'ajusten a la norma en substituir el pronom *hi* en la versió barcelonina per l'adverbi *allí* en l'adaptació valenciana, tot mantenint-hi l'oralitat. En contrapartida, l'adaptació valenciana del primer volum s'ajustaria més a la norma en la concordança 68, en què el verb

²⁷⁹En la seqüència de la concordança 59 de *La pedra filosofal* també trobem la UF *fer-ne un gra massa* en la versió barcelonina (p. 52), que es modifica com *passar-se de la mida* en l'adaptació valenciana (p. 60). Ara bé, a diferència de l'opció de la versió barcelonina, la forma pronominal del verb en l'opció de l'adaptació valenciana, habitual en espanyol, no és pas prevista per la normativa: en les dues edicions del DIEC només es recull aquesta locució verbal en forma no pronominal: *passar de mida* (accepció 3.4) (IEC, 1995, 2007).

²⁸⁰La forma *vore* presenta nou ocurrències en l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal* i tres en la de *La cambra secreta*, en tots els casos es fa servir per a representar la variació diafàsica del personatge Hagrid i es correspon amb la forma *veure* en les versions barcelonines. La forma *vore* no té entrada en cap de les dues edicions del DIEC i només és recollida pel DNV, amb *veure* com a principal (AVL, 2016). En la *Proposta per a un estàndard oral* la forma *veure* es considera «pròpia de l'àmbit general», mentre que la forma *vore* es considera «admissible en l'àmbit restringit» dels parlars valencians, «només, però, en registres informals» (IEC, 1999: 46).

ésser en la versió barcelonina, amb valor locatiu duratiu, s’hi reemplaça per *continuar*; també s’hi hauria pogut emprar el verb *estar*. Respecte de *La cambra secreta*, tan sols cal assenyalar la concordança 27, en què el verb *estar* en la versió barcelonina se substitueix per *quedar* en l’adaptació valenciana, sense alterar-ne el significat en el context, d’acord amb la norma.²⁸¹

Pel que fa al participi del verb *ésser*, tot i que en la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]: 215) només es recull la forma *estat*, en les dues edicions del DIEC es recopila que el participi del verb *ésser* és «*estat* (també *sigut* i *set*)» (IEC, 1995, 2007). A més, en la *Proposta per a un estàndard oral* s’explica que la forma *estat* és «pròpia de l’àmbit general», mentre que les formes *sigut* i *set* serien «admissibles en l’àmbit general, d’acord amb els usos característics de cada parlar» (IEC, 1999: 29).²⁸² Amb valor locatiu, quan el verb *ésser* es conjuga en pretèrit indefinit, no pot sinó adoptar la forma de participi *estat* en les dues versions.²⁸³ Per tant, tots els usos en el Corpus *Harry Potter* s’ajusten a la norma en aquest punt. No obstant això, cal comentar la sola ocurrència de *sigut* en la versió barcelonina del segon volum (concordança 98): «Quina pena que no hagi sigut la Granger» (p. 263), compartida per les dues versions. Com que es tracta d’una intervenció en estil directe de Draco Malfoy, aquesta forma s’empra com a recurs per a inserir-hi l’oralitat. Tot i que aquest personatge no es caracteritza per fer servir un registre gaire informal, en aquest cas s’omet en l’original el pronom-subjecte, transgressió que marca l’oralitat informal en anglès: «Bet you five Galleons the next one dies. Pity it wasn’t Granger...» (p. 282).

Novetats normatives

En el DNV s’estableix *ser* com a forma principal, a diferència de les dues edicions del DIEC, que prefereixen *ésser*. Tanmateix, en els dos diccionaris s’estableix *ésser* només com a principal quan funciona com a substantiu. En el DNV s’accepta el valor locatiu puntual tant en l’entrada de *ésser* com en la de *estar*: «trobar-se present en un lloc» (vuitena i primera accepció, respectivament). Tot i així, també s’expressa el matís locatiu de durabilitat del verb *estar* en els exemples, com: «Estaré en l’oficina tot el matí», «T’estaràs en casa fins que torne de la compra i cuidaràs el teu germà» i «Estarem tota la vesprada i no acabarem» (AVL, 2016).

²⁸¹El verb *quedar*, normatiu, és considerat un hispanisme antic, vegeu el DCVB i les dues edicions del DIEC (Alcover & Moll, 1962; IEC, 1995, 2007).

²⁸²Per a l’estàndard oral dels parlars valencians, seguint el *Llibre d’estil de l’Ajuntament de Barcelona*, dirigit per Joan Solà, Lacreu suggereix de «preservar l’ús coherent entre *ser/sent/sigut*, d’una banda, i *ésser/essent/estat*, d’una altra» (Lacreu, 2006: 212).

²⁸³Vegeu, per exemple, les concordances 133, 135 i 141 de *La pedra filosofal* i la 114 de *La cambra secreta* (cf. IEC, 2016: 876).

En canvi, en la GNV no trobem cap divergència respecte de la GIEC sobre els usos dels verbs *ésser* i *estar*. En ambdues es prioritza la forma *ésser* com a substantiu i *ser* com a verb i s'hi expliquen les diverses opcions segons els registres i la tradició (AVL, 2006b: 312-316). D'acord amb la norma del DIEC respecte de l'expressió amb l'adjectiu *clar*, en la GNV se'n presenten dos exemples amb el verb *ésser*, *és clar* (AVL, 2006b: 154, 209) i un amb el verb omès, tot indicant-hi prèviament el verb *ésser* entre parèntesi (AVL, 2006b: 330). En la GIEC trobem dos exemples amb l'expressió *és clar* (IEC, 2016: 863, 1301) i, a més, s'hi explica que pot funcionar com a sintagma verbal en una oració copulativa, així com interjecció, sense incloure-hi cap opció amb el verb *estar* (IEC, 2016: 862-863). També s'hi inclou *clar* com un dels adjectius que van tradicionalment amb el verb *ésser*, en un sentit neutre, sense canvi d'estat (IEC, 2016: 870-871).

En la GIEC s'explica que, en referència als subjectes animats, l'alternança dels verbs *ésser* i *estar* davant alguns adjectius i participis, com *fred*, és més habitual i recomanable que en d'altres, com *boig*. En principi, aquesta alternança comporta un canvi semàntic: *ésser bo* implica una descripció neutra, puntual, mentre que *estar bo* 'sa'²⁸⁴ representa un estat assolit. De la mateixa manera, *estar sord* té un significat momentani, mentre que *ésser sord* comunica un estat permanent. També s'hi reconeix que davant els adjectius *viu* i *mort* és tradicional l'ús del verb *ésser*, però també s'hi accepta el verb *estar*, en adduir que, actualment, s'usa sense cap diferència semàntica.²⁸⁵ D'acord amb la GIEC, en referència als estats civils, «és preferible no apartar-se de l'ús tradicional amb *ser*» (IEC, 2016: 869-870), atès que en alguns parlars s'usen els dos verbs sense distinció semàntica en aquests casos. Respecte dels subjectes no animats, davant adjectius com *fosc*, l'ús tradicional del verb *ésser* comunica igualment una descripció, mentre que el verb *estar* implica un canvi d'estat, com a resultat d'un procés. Segons la GIEC, «en el parlar col·loquial dels joves, l'ús del ver *estar* s'ha generalitzat darrerament amb altres adjectius com *bo/dolent*» (IEC, 2016: 870-871), sense especificar-hi cap preferència més enllà de classificar els usos com a més o menys tradicionals.

Quant al valor locatiu dels verbs *ésser* i *estar*, en la GIEC s'explica que el verb *ésser* expressa la localització de manera neutra, com el verb *haver-hi*, mentre que *estar* comporta un perllongament en el temps, semblant als verbs *restar* i *romandre*. Per això, el verb *estar(-se)* s'utilitza també en el sentit de 'residir'. Amb el significat 'estar situat', sovint són

²⁸⁴En aquest cas, en la GIEC també es reconeix el significat *estar bo* 'ésser atractiu', marcat com a col·loquial (IEC, 2016: 870).

²⁸⁵Sempre que es tracti del mateix context. En altres contextos, l'alternança de verb sí que pot comportar canvis semàntics; per exemple, *ésser mort* 'no viu' i *estar mort* 'molt cansat' (cf. IEC, 2016: 869).

possibles tant el verb *estar* com *ésser* i *haver-hi*. Nogensmenys, s'hi puntualitza que, en «certs parlars, sobretot valencians, [...] no hi són vius els usos locatius del verb *ser*» (IEC, 2016: 873-875). Pel que fa a la construcció amb l'adverbi *ja*, en la GIEC s'admet que, tot i que és informal, es pot deixar el verb *estar* sense atribut en aquells contextos en què se sobreentén: *ja està* (IEC, 2016: 871). També s'hi recull que el verb *estar* es fa servir quan l'atribut és un sintagma preposicional, com en el cas de *estar a punt*, en què l'ús del verb *ésser* s'esdevé per ultracorrecció (IEC, 2016: 868).

En la GIEC es recull l'expressió *som-hi*, amb els significats 'afanyem-nos', 'anem-hi' i 'fem-ho' (IEC, 2016: 872). També s'hi exposa que, tot i que popularment es tendeix a diferenciar el participi del verb *ésser* (*sigut*) i del verb *estar* (*estat*), en els registres formals es prioritza el participi comú, *estat*, d'acord amb els usos històrics (IEC, 2016: 876). Finalment, pel que fa a la perífrasi *estar + gerundi*, s'hi explica que en català s'usa menys que en altres llengües romàniques, atès que en català solen utilitzar-se els temps imperfectius per a expressar el valor progressiu: el present i l'imperfet. Tanmateix, aquesta perífrasi situa el focus en la durada de l'acció, a diferència dels altres dos temps verbals (IEC, 2016: 953).

2.6.4.2 Construccions amb els verbs lleugers *fer*, *donar* i *tenir*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem una ocurrència de la col·locació *tenir gust* (concordança 1), tres de *fer un petó*²⁸⁶ (concordances 3, 4, 5 i 6), una de *donar importància* (8), tres de *fer mitja volta* (15, 21 i 22), una de *fer una volta a alguna cosa* (19), una de *fer la volta a alguna cosa* (24), dues de *donar voltes* 'meditar' (25 i 29), dues de *fer voltes* (26 i 27), dues de *tenir pinta* (7 i 13), tres de *fer pinta* (9, 10 i 11), dotze de *donar cops* (de la 32 a la 43), una de *clavar cops* (31), deu de *donar un cop* (44, 48, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 58 i 59), dues de *clavar un cop* (46 i 53), una de *ventar un cop* (47) i una de *fer un cop* (49), les quals són compartides per l'adaptació valenciana.²⁸⁷

No obstant això, aquestes col·locacions, així com d'altres de noves, sí que hi comporten modificacions en uns altres casos. Documentem una ocurrència de *fer un petó* (concordança

²⁸⁶A excepció del substantiu *petó* en la versió barcelonina, que se substitueix sistemàticament per *bes* en l'adaptació valenciana.

²⁸⁷En catorze concordances de *La pedra filosofal* (de la 33 a la 44, 50 i 50), el substantiu *cop/colp* apareix amb el sufix diminutiu *-et* tant en la versió barcelonina, *copet*, com en l'adaptació valenciana, *colpet*.

D'altra banda, en tres concordances del primer volum (51, 52 i 49), el substantiu *cop/colp* apareix amb els afegits *d'ull*, *de peu* i *de volant*, respectivament, en les dues versions.

A més, en tres concordances de *La pedra filosofal* (32, 46 i 53), la col·locació *cop de puny* en la versió barcelonina se substitueix per *punyada* en l'adaptació valenciana, mantenint-hi el verb lleuger corresponent.

Finalment, en la concordança 39 de *La pedra filosofal* trobem que el substantiu *totxo* en la versió barcelonina es reemplaça per *rajola* en l'adaptació valenciana.

2), dues de *fer un tomb* (concordances 14 i 30), cinc de *fer mitja volta* (16, 17, 18, 20 i 23),²⁸⁸ una de *fer voltes* (28), una de *donar un cop* (57), una de *fer un mos* (62) i una de *donar un cop d'ull* (45) que esdevenen en l'adaptació valenciana, respectivament: *donar un bes*, *pegar una volta* (14) i *girar (al llit)* (30), *pegar mitja volta*, *pegar voltes*, *pegar un colp*, *pegar un mos* i *fer una ullada*. Així mateix, les sis ocurrències de *donar una ullada* en la versió barcelonina es modifiquen com *fer una ullada* en l'adaptació valenciana.²⁸⁹

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Fer una/la volta	2	2	5	5
Pegar una/la volta	0	1	0	0
Donar voltes	2	2	8	4
Pegar voltes	0	1	0	0
Fer voltes	3	2	3	7
Fer mitja volta	8	3	1	1
Pegar mitja volta	0	5	0	0
Fer un petó/bes	5	4	0	0
Donar un petó/bes	0	1	0	0
Fer pinta	3	3	3	3
Tenir pinta	2	2	0	0
Tenir gust	1	1	6	6
Fer + tomb	2	0	1	0
Donar + tomb	0	0	0	0
Donar cops	12	12	16	22
Clavar cops	1	1	1	1
Fer cops	0	0	7	1
Donar un cop	12	9	14	11
Clavar un cop	2	2	4	4
Fer un cop	1	2	3	4
Fer + ullada	0	7	13	13
Donar + ullada	6	0	0	1

Taula 88. Nombre d'ocurrències de construccions amb els verbs lleugers *fer*, *donar* i *tenir*.²⁹⁰

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* trobem una ocurrència de la col·locació *donar a algú a tastar alguna cosa* (concordança 13), quatre de *donar voltes* 'meditar' (concordances 29, 39, 55 i 57), tres de *fer pinta* (42, 43 i 44), una de *fer mitja volta* (46), dues

²⁸⁸En la concordança 20 de *La pedra filosofal* el pretèrit perfet perifràstic del verb *fer* en la versió barcelonina es transforma en el pretèrit perfet simple de *pegar* en l'adaptació valenciana. Aquest tipus de modificació s'efectua adesiara en l'adaptació valenciana sense seguir cap criteri clar.

²⁸⁹En les concordances 60 i 61 de *La pedra filosofal*, corresponents a la locució *donar/fer una ullada*, documentem el pronom feble *hi* en la versió barcelonina, en referència a un antecedent animat, el qual es conserva en l'adaptació valenciana en la concordança 61, però s'hi substitueix per *li* en la 60, sense seguir cap criteri clar.

²⁹⁰Tant en les versions barcelonines com en les adaptacions valencianes s'usa per sistema la forma *tenir*. Ara bé, set ocurrències d'aquesta forma en la versió barcelonina *La pedra filosofal* es modifiquen com *tindre* en l'adaptació valenciana, a fi de caracteritzar l'oralitat informal del personatge Hagrid. Les dues formes, *tenir* i *tindre*, són normatives perquè tenen entrada en les dues edicions del DIEC, amb *tenir* com a forma principal (IEC, 1995, 2007). En canvi, en el DNV s'estableix *tindre* com a forma principal (AVL, 2016). En la *Proposta per a un estàndard oral* es considera que la forma *tenir* és «pròpia de l'àmbit general», mentre que *tindre* hi és «admissible» (IEC, 1999: 44).

de *fer una volta* (48 i 49), tres de *fer la volta* (50, 51 i 52), quatre de *fer voltes* (53, 54, 56 i 59), sis de *tenir gust*²⁹¹ (de l'1 a la 6), quinze de *donar cops* (7, 8, 9, 12, 25, 26, 31, 32, 61, 62, 63, 70, 71, 73 i 74), una de *fer cops* (66), una de *clavar cops* (72), catorze de *donar un cop* (10, 14, 16, 17, 19, 20, 34, 38 i de la 79 a la 84) i quatre de *clavar un cop* (36, 54, 75 i 77), les quals són compartides per l'adaptació valenciana.²⁹² També són comunes a les dues versions del segon volum algunes col·locacions amb el verb *donar*, com *donar la mà* (concordança 37), *donar una baieta* (23), *donar una lliçó* (24), *donar publicitat* (30), *donar setmanada* (33) i *donar un ensurt* (35), amb una ocurrència cadascuna.

Com en el primer volum, de manera aleatòria, algunes d'aquestes col·locacions i d'altres de noves susciten modificacions en uns altres casos.²⁹³ En la versió barcelonina de *La cambra secreta* comptem una ocurrència de *donar satisfacció* (concordança 11), quatre de *donar voltes* (22, 27, 28 i 58),²⁹⁴ una de *fer tombs* (15), sis de *fer cops* (41, 64, 65, 67, 68, 69), tres de *fer un cop* (18, 76 i 78)²⁹⁵ i una de *fer una ullada* (40) que es modifiquen en l'adaptació valenciana com *causar satisfacció*, *fer voltes*, *rodar*, *donar colps*, *donar un colp* i *donar una ullada*, respectivament. Les tretze ocurrències de *fer una ullada* en la versió barcelonina es conserven en l'adaptació valenciana.²⁹⁶ A més, documentem tres UF, una amb

²⁹¹La col·locació *tenir gust*, comuna a les dues versions de *La cambra secreta*, presenta el sentit de 'sabor' en les concordances de l'1 a la 4 i el de 'discernir allò bell d'allò lleig' en les concordances 5 i 6.

En la concordança 6 del segon volum s'omet el verb *tenir* en la col·locació *tenir gust* tant en la versió barcelonina com en l'adaptació valenciana.

²⁹²En setze concordances de *La cambra secreta* (10, 25, 26, 31, 32, 41 i de la 61 a la 70), el substantiu *cop/colp* apareix amb el sufix diminutiu *-et* tant en la versió barcelonina, *copet*, com en l'adaptació valenciana, *colpet*.

D'altra banda, el substantiu *cop/colp* apareix amb els afegits *de puny*, en tres concordances (14, 16 i 72); *de peu*, en quatre (17, 19, 73 i 74); *de colze*, en una (20); *de vareta*, en una (32); i *d'escombra*, en una (73), coincidents en les dues versions, a excepció del substantiu *escombra*, que se substitueix sistemàticament per *granera* en les adaptacions valencianes.

A més, les col·locacions *cop de cap*, en tres concordances (8, 12 i 71), i *cop de peu*, en una (9), en la versió barcelonina de *La cambra secreta* se substitueixen, respectivament, per *cabotada* i *puntada* en l'adaptació valenciana, sense modificar-hi el verb lleuger corresponent.

Tot i que no n'ha estat el cas, les locucions *cop de colze* i *cop d'escombra* en les versions barcelonines també s'haurien pogut substituir pels substantius *colzada* i *granerada* en les adaptacions valencianes, els quals tenen entrada en les dues edicions del DIEC i en el DNV (IEC, 1995, 2007; AVL, 2016); no seria pas així amb el mot *patada*, que només és recollit avui pel DNV.

Finalment, en la concordança 36 de *La cambra secreta* documentem el verb *picar* en la versió barcelonina, que es reemplaça per *colpejar* en l'adaptació valenciana.

²⁹³En la concordança 47 de *La cambra secreta*, la col·locació *volta de reconeixement* en la versió barcelonina es modifica com *ronda de reconeixement* en l'adaptació valenciana.

²⁹⁴La locució *donar voltes* presenta en les dues versions de *La cambra secreta* tant el sentit de 'moure's' (22 i 58) com el de 'meditar' (27 i 28).

²⁹⁵En les concordances 18 i 78 de *La cambra secreta* el substantiu *cop/colp* fa part de les locucions *cop de peu* i *cop de colze*, respectivament, compartides per les dues versions, sense modificacions.

²⁹⁶En la concordança 85 de *La cambra secreta*, corresponent a la locució *fer una ullada*, documentem el pronom feble *li* en la versió barcelonina, el qual remet igualment a un antecedent animat, però, en aquest cas, al contrari del que succeeix en les concordances anàlogues 60 i 61 de *La pedra filosofal*, se substitueix per *hi* en

el verb *donar* i dues amb el verb *ésser*, que hi comporten modificacions. Es tracta de *tant se li'n donava* (concordança 21), *tant us era* (45) i *és igual* (60),²⁹⁷ amb una ocurrència cadascuna en la versió barcelonina, modificades com *tant li feia*, *us feia igual* i *té igual*, respectivament, en l'adaptació valenciana.

Ajustament a la norma

Com que en la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]) no s'aborda pas directament aquesta qüestió, cal consultar-la en el diccionari. A diferència del DGLC (Fabra, 1932: 1743),²⁹⁸ en l'entrada de *volta* del DIEC1 no trobem cap exemple de *donar una volta* amb el significat de 'passejar'. La col·locació *donar o fer la volta* s'orienta cap al sentit de 'girar', mentre que *és fer una volta* la que es defineix com 'passejar'. D'altra banda, la col·locació *donar voltes a una cosa* es defineix com 'meditar-hi' i *donar mil o cent voltes a algú* s'orienta cap al sentit figurat de 'ser superior amb escriuix' (IEC, 1995: 1883).

Quant al substantiu *pinta*, s'accepta tant la col·locació amb *fer* com amb *tenir*, sense canvis semàntics. Seguint les preferències fabrianes, en l'entrada de *pinta* de les dues edicions del DIEC només en trobem exemples amb el verb *fer* (IEC, 1995, 2007), però en la seva entrada en el DCVB, en el GDLC i en el DNV també en trobem amb el verb *tenir* (Alcover & Moll, 1962; Enciclopèdia Catalana, 1998; AVL, 2016). En el cas del substantiu *gust*, tant les dues edicions del DIEC com el DNV, el DCVB i el GDLC en mostren exemples amb el verb *tenir*, tot i que això no exclou pas de la norma l'usual col·locació amb el verb *fer* en el sentit de 'sabor' (IEC, 1995, 2007; AVL, 2016; Alcover & Moll, 1962; Enciclopèdia Catalana, 1998). Com a sinònims, estableixen col·locació amb el verb *donar* tant la locució *cop d'ull* com el substantiu *ullada*, segons els exemples de les entrades de *cop* i de *ullada* en les dues edicions del DIEC: *donar un cop d'ull* i *donar una ullada* (IEC, 1995, 2007). Segons els exemples en l'entrada de *cop*, aquest substantiu *cop* també sol anar amb el verb *donar* quan adquireix el sentit actiu de 'propiciar cops' (IEC, 1995, 2007).

Per tant, totes les locucions documentades en la versió barcelonina de *La pedra filosofal*, així com les modificacions efectuades en l'adaptació valenciana, s'ajusten a la norma. En canvi, en el segon volum, *La cambra secreta*, en trobem algunes desviacions;

l'adaptació valenciana. Amb la qual cosa, en el segon volum no se segueix tampoc un criteri determinat en aquest punt.

²⁹⁷La concordança 60 de *La cambra secreta* es correspon amb la concordança 9 de l'apartat «Termes de polaritat negativa», en què analitzem altres aspectes de les modificacions sofertes.

²⁹⁸En l'entrada de *volta* del DGLC trobem en els exemples que la col·locació amb el verb *fer* s'orienta cap al valor semàntic de 'recórrer un trajecte tortuós' i amb el verb *donar* significaria 'passejar' en el sentit de 'passejar' (Fabra, 1932: 1743).

concretament, les locucions *fer un cop* (concordances 18, 76 i 78), *donar voltes* ‘moure’s’ (22), *fer cops* (41, 64, 65, 67, 68, 69) i *fer una ullada* (40) en la versió barcelonina, les quals s’esmenen en l’adaptació valenciana perquè s’hi modifiquen com *donar un colp*, *fer voltes*, *donar colps* i *donar una ullada*, respectivament. En contrapartida, detectem dues ocurrencies de la locució *donar voltes* ‘meditar’ (concordances 27 i 28) que s’ajusten a la norma en la versió barcelonina però se’n desvien semànticament en l’adaptació valenciana, atès que s’hi modifiquen com *fer voltes*. A més, també es desvien de la norma totes les ocurrencies de *fer una ullada*, les quals apareixen en l’adaptació valenciana del primer volum en substitució de *donar una ullada* i en les dues versions del segon. Amb la qual cosa, aquestes modificacions no semblen seguir cap criteri determinat.

Cal assenyalar la concordança 27 de *La cambra secreta*. Si l’analitzem detingudament (taula 89), trobem que el verb de l’original és *to lie awake*, que en anglès significa ‘romandre estirat al llit, despert’. Com que s’hi comunica la idea de ‘meditar’, hi correspondria la col·locació *donar voltes*, talment com en la versió barcelonina. Tanmateix, caldria afegir-hi el clíctic *hi* o *li*, que remet a ‘a les paraules d’Hermione’, perquè s’ajustés plenament a la norma en la versió barcelonina. L’adaptació valenciana es desviaria del sentit original, atès que amb la locució *fer voltes* es comunica que Harry es movia constantment al llit, per inquietud o incomoditat, més que no pas la idea que rumiava sobre un tema que el preocupava.

Text de partida (TP)	Text d’arribada (TA) Versió barcelonina	Text d’arribada (TA) Adaptació valenciana
<p>‘You’ll find that hard to prove,’ said Hermione. ‘He lived about a thousand years ago; for all we know, you could be.’</p> <p>Harry lay awake for hours that night. Through a gap in the hangings round his four-poster he watched snow starting to drift past the tower window, and wondered.</p> <p>Could he be a descendant of Salazar Slytherin?</p>	<p>—Et costarà demostrar-ho —va dir l’Hermione—. Va viure fa mil anys i, pel que sabem, ho podries ser.</p> <p>Aquella nit el Harry va passar moltes hores donant voltes al llit. A través d’una escletxa que deixaven les cortines del llit amb baldaquí observava la neu que queia a l’altra banda de la finestra i no parava de pensar.</p> <p>¿Podia ser que fos descendent de Sírpentin Slytherin?</p>	<p>—Et costarà demostrar-ho —va dir Hermione—. Va viure fa mil anys i, pel que sabem, ho podries ser.</p> <p>Aquella nit Harry va passar moltes hores fent voltes al llit. A través d’una escletxa que deixaven les cortines del llit amb baldaquí observava la neu que queia a l’altra banda de la finestra i no parava de pensar.</p> <p>Podia ser que fóra descendent de Sírpentin Slytherin?</p>

Taula 89. Concordança 27 de *La cambra secreta* dels verbs lleugers *fer*, *donar* i *tenir*

Pel que fa a les UF en el sentit de ‘preocupar’ o ‘importar’, les opcions de la versió barcelonina del segon volum *tant se li’n donava* (concordança 21), *tant us era* (45) i *és igual* (60) s’ajusten a la norma, atès que són recollides, respectivament, en l’entrada de *donar* i de *ésser* de les dues edicions del DIEC (IEC, 1995, 2007). Les corresponents en l’adaptació valenciana, *tant li feia*, *us feia igual* i *té igual*, respectivament, també són acceptables, atès

que apareixen en l'entrada del verb *fer* del DCVB i del GDLC (Alcover & Moll, 1962; Enciclopèdia Catalana, 1998), exceptuant-ne la darrera, *tenir igual*, que sempre hi apareix amb el verb *ésser*.

Novetats normatives

Respecte del DIEC1, en l'actual DIEC2 s'incorpora a *fer una volta* el sentit figurat de 'rotar o girar al voltant d'un eix' i s'hi inclou la locució *donar volta*, que significa «Fer que un objecte resti subjectat per una corda que s'hi caragola per afermar-lo o per moure'l estirant la corda» (IEC, 2007). D'altra banda, a més del verb *ésser* (*ser*), la col·locació de *igual* amb el verb *tenir* (*tindre*) i *fer* només és recollida actualment en el DNV, en l'entrada d'aquest adjectiu (AVL, 2016).

Quant a les gramàtiques, en la GNV no s'aborda pas directament aquesta qüestió (AVL, 2006b) i en la GIEC no s'introdueixen canvis normatius respecte de les dues edicions del DIEC. Si bé, s'hi expliquen més detalladament totes les opcions. D'acord amb la GIEC, el verb lleuger *donar* funciona quan hi ha algun tipus de transferència d'una entitat a una altra per part d'un subjecte i, per tant, no sol emprar-se ni quan el subjecte no controla pas l'acció ni per a expressar l'entrada en un estat físic o anímic, tret d'algunes excepcions. Així, doncs, hi ha casos en què els verbs lleugers *fer* i *donar* són tots dos possibles, amb distinció semàntica, com *fer* o *donar vacances*, i d'altres en què funcionen com a equivalents, particularment quan expressen moviments circulars o giratoris, com *fer* o *donar un tomb, un volt, un giravolt, mitja volta*, entre d'altres. A més, en alguns d'aquests casos, *pegar* també funciona com a verb lleuger, equivalent de *fer* i de *donar*, en locucions com *pegar un bot, un cop, un crit, voltes*, entre d'altres. Quant a les construccions amb el verb lleuger *fer*, solen tenir els significats prototípics de 'crear', 'produir' i 'generar'. Per això, per a l'acció de *mirar*, es fa servir el verb *donar*, en locucions com *donar un cop d'ull, una mirada, una ullada*, entre d'altres, en contraposició amb les expressions *fer* o *picar l'ullet* i *fer els ulls grossos* (IEC, 2016: 825-832).

2.6.4.3 Construccions amb els verbs *anar* i *venir*

Pel que fa a la dixi, en les versions barcelonines dels dos volums els verbs *anar* i *venir* s'usen segons el sistema binari, mentre que en les adaptacions valencianes es modifiquen segons el sistema ternari. Això es posa de manifest quan en el context intervé un emissor, un receptor i un element extern a la situació de comunicació.

En aquests casos particulars, documentats en la taula 90, els verbs *anar* i *venir* presenten variació en funció de si la dixi és binària o ternària. Trobem que en les versions barcelonines, amb dixi binària, el verb *venir* es fa servir, obviant el clític *hi*, quan l'emissor es desplaça cap al receptor i viceversa. En canvi, en les adaptacions valencianes, amb dixi ternària, el verb *venir* només s'empra quan el receptor es desplaça cap a l'emissor; quan l'emissor es desplaça cap al receptor, s'hi fa servir el verb *anar*, obviant igualment el clític *hi* perquè, com en el sistema binari, se sobreentendria (cf. IEC, 2016: 848-849) (vegeu els casos 1, 2, 4 i 5). Novament, les quatre versions, així com els dos sistemes díctics, coincideixen en l'ús del verb *anar* quan l'emissor es desplaça cap a un lloc extern a la situació de comunicació, en el qual cas escau l'ús del pronom *hi*.

Cas	<i>La pedra filosofal</i> Versió barcelonina	Adaptació valenciana	<i>La cambra secreta</i> Versió barcelonina	Adaptació valenciana
1	—«Brasil, espera'm que vinc... Gràciesss, <i>amigo</i> .»	—“Brasil, espera'm que vaig... Gràciesss, <i>amigo</i> .”	—Em sembla que al final no vindré amb vosaltres. Marxeu sense mi.	—Em sembla que al final no aniré amb vosaltres. Aneu-vos-en sense mi.
2	—Vinc amb vosaltres. —No, no véns amb nosaltres.	—Vaig amb vosaltres. —No, no véns amb nosaltres.	—Ja vinc —va dir el Hagrid	—Ja vaig —va dir Hagrid
3	¿Puc anar amb tu a veure el Hagrid?	Puc anar amb tu a veure Hagrid?		
4	—Venim amb tu —va dir Hermione. Harry va obrir la porta.	—Anem amb tu —va dir Hermione. Harry va obrir la porta.		
5	—Ara venim, mare.	—Ara anem, mare.		

Taula 90. Casos particulars dels verbs *anar* i *venir*²⁹⁹ segons la dixi

Cal comentar el cas 3 de la taula 90, atès que es produeix una desviació del sistema díctic binari en la versió barcelonina de *La pedra filosofal*. Encara que l'emissor i el receptor parlin de desplaçar-se a un lloc extern, l'emissor es refereix al fet d'acompanyar el receptor. En un sistema díctic ternari, aquesta idea es comunica amb el verb *anar*, tal com es fa en l'adaptació valenciana. Emperò, en un sistema díctic binari, hi escau el verb *venir* i, això no obstant, en la versió barcelonina també s'hi fa servir el verb *anar*. Això contrasta amb el cas 4 de *La pedra filosofal*: tot i que es tracta del mateix tipus de context, els usos verbals s'adeqüen al sistema díctic corresponent en les dues versions.

²⁹⁹Tant en les versions barcelonines com en les adaptacions valencianes s'usa per sistema la forma *venir*. Ara bé, tres ocurrencies d'aquesta forma en la versió barcelonina *La pedra filosofal* es modifiquen com *vindre* en l'adaptació valenciana, a fi de caracteritzar l'oralitat informal del personatge Hagrid. Les dues formes, *venir* i *vindre*, són normatives perquè tenen entrada en les dues edicions del DIEC, amb *venir* com a forma principal (IEC, 1995, 2007). En canvi, en el DNV s'estableix *vindre* com a forma principal (AVL, 2016). En la *Proposta per a un estàndard oral* es considera que la forma *venir* és «pròpia de l'àmbit general», mentre que *tindre* hi és «admissible» (IEC, 1999: 45).

Quant a altres construccions amb aquests verbs, en *La pedra filosofal* documentem tres ocurrencies de *venir de gust* en la versió barcelonina, que se substitueixen sistemàticament pel verb *abellir* en l'adaptació valenciana (concordances 1, 2 i 3). El verb *anar* en imperatiu i amb el clític *hi* presenta tres ocurrencies en la versió barcelonina. Es tracta en tots els casos de la segona persona del singular, *vés-hi*, i es conserva en l'adaptació valenciana sense modificacions (concordances 4 i 5), tret de la concordança 6, en què el pronom *hi* s'hi elimina.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Venir de gust	3	0	2	0
Abellir	0	3	0	2
Anar-hi (imperatiu)	3	2	0	0

Taula 91. Nombre d'ocurrencies d'altres construccions amb *anar* i *venir*

En *La cambra secreta* no trobem ocurrencies de l'imperatiu del verb *anar* amb el clític *hi* en cap versió. Sí que en comptem dues de *venir de gust* en la versió barcelonina, que es reemplacen pel verb *abellir* en l'adaptació valenciana (concordances 1 i 2). En conseqüència, la locució verbal *venir de gust* desapareix en les adaptacions valencianes dels dos volums, en què no presenta cap ocurrencia.

Ajustament a la norma

Tot i que per als demostratius s'accepta tant la dixi binària com la ternària, per als usos dels verbs *anar* i *venir* es prioritza el sistema binari. Aquesta qüestió no s'aborda pas en la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]), però en les dues edicions del DIEC es defineix el verb *venir* com «Algú, transportar-se d'un lloc al lloc on és [...] qui parla o aquell a qui parla, moure's amb moviment contrari al designat per *anar*», mentre que *anar* significa «Moure's passant d'un punt a l'altre dirigint-se a un indret determinat, que no és ni *ací* [lloc de l'emissor] ni *aquí* [lloc del receptor]» (IEC, 1995, 2007). Per tant, en els casos que presenten variació, són les versions barcelonines dels dos volums les que s'ajusten a la normativa en aquest punt, mentre que les adaptacions valencianes se'n desviarien. La sola excepció seria el cas 4 en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* (taula 90), comentat més amunt, en què el verb *anar* no és pas congruent amb el sistema binari.

Quant a l'imperatiu del verb *anar* amb el clític *hi*, en la versió barcelonina de *La pedra filosofal* en trobem una ocurrencia que perd el pronom *hi* en l'adaptació valenciana: «vés-hi per sota» (p. 272) esdevé «vés per sota» (p. 304) (concordança 6). Així, doncs, en la versió

barcelonina es distingeixen dos CCL: *per sota* i *hi*, que remet a *cap a la clau*, mentre que en l'adaptació valenciana cal sobreentendre el CCL *cap a la clau* dins el CCL *per sota*. En aquest cas, si *per sota* adquireix tot el significat com a CCL, les dues versions s'ajustarien a la norma (Fabra, 1918 [1933]: 176).

Pel que fa a la locució verbal *venir de gust*, es documenta com a exemple en l'entrada de *venir* de les dues edicions del DIEC, en la definició: «Una cosa, ésser convenient, apetible, etc., a algú». De fet, el verb *abellir* hi és definit com «Venir de grat, despertar un desig o apetit, produir una temptació» (IEC, 1995, 2007). Per tant, totes aquestes opcions en el Corpus *Harry Potter* s'ajusten a la norma.

Novetats normatives

En la GIEC s'explica que els verbs *anar* i *venir* es comporten diferentment segons si se segueix un sistema díctic binari o ternari. En els parlars de dixi binària el verb *anar* no pot prescindir mai del CCL, siga explícit, siga en forma de clíctic, perquè remet a un lloc extern a la situació de comunicació, *allí/allà*, que no és ni el de l'emissor, *ací*, ni el del receptor, *aquí*. En canvi, el verb *venir* es pot referir tant al lloc de l'emissor com al del receptor, cosa per la qual el CCL sol sobreentendre's i no cal substituir-lo per cap pronom feble. Per contra, en els parlars de dixi ternària, com els valencians, el verb *venir* s'usa per a indicar direcció cap l'emissor, però no pas cap al receptor, mentre que el verb *anar* indica direcció cap a un lloc diferent del de l'emissor i del receptor. D'aquesta manera, el verb *anar* prescindeix del clíctic *hi*, *ara vaig*, quan s'empra amb el valor que pren el verb *venir* en els parlars de dixi binària, *ara vinc*. Així, doncs, seguint la GIEC, en els parlars de dixi binària, l'oració *Vols anar al cinema?* només té sentit si l'emissor no hi va pas (IEC, 2016: 848-849). Nogensmenys, a diferència de les dues edicions del DIEC, en la GIEC no s'estableix cap preferència per un dels dos sistemes díctics en relació amb els verbs *anar* i *venir*.

Com en la *Gramàtica* de Fabra (1918 [1933]), aquesta qüestió no s'aborda tampoc directament en la GNV (AVL, 2006b). En canvi, en el DNV, a diferència del DIEC, es defineixen els verbs *anar* i *venir* segons el sistema díctic ternari: *anar*, com «Moure's dirigint-se a un lloc determinat» (segona accepció) i *venir*, amb *vindre* com a forma principal, com «Desplaçar-se, algú o alguna cosa, d'un lloc al lloc on es troba el parlant o l'oient, o a un altre lloc en companyia del parlant» (primera accepció) (AVL, 2016). Quant a la locució *venir de gust* i el verb *abellir*, no detectem cap divergència normativa en el DNV respecte del DIEC.

De fet, en l'entrada de *vindre* es remet *vindre de gust* a *abellir* com a forma principal, cosa que hi evidencia, més que en el DIEC, la relació de sinonímia.

2.6.5 La negació

2.6.5.1 Termes de polaritat negativa

En català la negació s'expressa amb l'adverbi *no*, el qual pot anar precedit o seguit d'un terme de polaritat negativa, segons el significat que es vulgui expressar: *cap*, *gens*, *gaire*, *ningú*, *res*, *mai*, *enlloc*, *ni*, *sinó*, *tampoc* i *pas*. Sovint, quan l'element de polaritat negativa se situa davant l'activador negatiu *no*, aquest adverbi es pot ometre i, aleshores, el terme de polaritat adquireix tota la càrrega negativa. L'estructura *no + verb + terme de polaritat* no mostra variació en les versions que constitueixen aquest corpus, sinó que és l'estructura *terme de polaritat + no + verb* que n'hi presenta, atès que és menys freqüent a l'oral, particularment en els parlars valencians. Per tant, a fi d'analitzar-ne la variació, n'hem extret totes les concordances d'aquesta darrera.³⁰⁰

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem vuitanta-set ocurrències de l'estructura *terme de polaritat + no + verb*, d'entre les quals trenta són compartides per l'adaptació valenciana (concordances 2, 3, 4, 12, 29, 35, 48, 49, 51, 54, 55, 56, 59, 60, 62, 63, de la 66 a la 70, 73, 75, 77, 88, 95, 97, 99, 103 i 110).³⁰¹ Les cinquanta-set ocurrències restants es modifiquen en l'adaptació valenciana, en què adopten l'estructura *no + verb + terme de polaritat* (concordances 1, de la 5 a l'11, 13, 14, 15, de la 18 a la 28, de la 30 a la 34, 46, 47, 61, 74, 76, de la 78 a la 87, de la 89 a la 94, 96, 98, 100, 101, 102, 104, 105, 106 i 113).³⁰² Tan sols comptem onze ocurrències en la versió barcelonina en què els termes de polaritat prenen tota la càrrega negativa perquè s'omet l'adverbi *no*, d'entre les quals set són compartides per l'adaptació valenciana (concordances 16, 37, 57, 58, 64, 65 i 72), mentre que les quatre restants s'hi modifiquen segons l'estructura *no + verb + terme de polaritat* (17, 107, 108 i 109).³⁰³

³⁰⁰L'estructura *terme de polaritat + no + verb* no és possible ni amb *pas* ni amb *sinó*, cosa per la qual no n'hem extret cap concordança.

³⁰¹La concordança 42 de *La pedra filosofal* és un exemple del verb *picar* (*a la porta*) en la versió barcelonina substituït per *tocar* en l'adaptació valenciana.

³⁰²En la concordança 11 de *La pedra filosofal* és un exemple de la preposició *a* usada amb valor locatiu per a llibres o obres escrites, en comptes de la preposició *en*, que sol preferir-se per a llocs no físics.

³⁰³L'oració de la concordança 71 de *La pedra filosofal* no és pas negativa i que, per tant, l'adjectiu *cap* s'hi usa amb un valor interrogatiu. En canvi, la concordança 39 de *La cambra secreta* l'adjectiu *cap* adquireix tota la càrrega negativa, en absència de l'adverbi *no*.

La concordança 71 de *La pedra filosofal* també és un exemple del tractament de vós en la versió barcelonina, modificat segons el tractament de vostè en l'adaptació valenciana. Cal assenyalar que en aquest cas

A més, en el primer volum trobem deu ocurrències en què els termes de polaritat negativa *res* i *mai* es fan servir per a respondre oracions interrogatives directes i apareixen sense l'adverbi *no* en les dues versions (concordances 36, de la 38 a la 45 i 50). Comptem sis ocurrències de la partícula *pas* en la versió barcelonina: quatre casos de l'estructura *no + verb + pas* (concordances de la 116 a la 119)³⁰⁴ i dos de la locució *no pas* (concordances 114 i 115). En tots els casos, l'adverbi *pas* s'elimina en l'adaptació valenciana, exceptuant la concordança 116,³⁰⁵ en què s'hi substitueix per *gens*. Quant al terme de polaritat negativa *gaire*, en la versió barcelonina en trobem trenta-nou ocurrències, d'entre les quals tan sols dues són comunes a l'adaptació valenciana. Les trenta-set restants s'hi substitueixen ara per *molt* (per exemple, en les concordances 10, 20, 53, 87 i 89), ara per *massa* (per exemple, en les concordances 13, 52 i 64). Igualment, les dues ocurrències que presenta la locució *no gaire* en la versió barcelonina se substitueixen en l'adaptació valenciana per *no molt*, en un cas (concordança 53), i *no massa*, en l'altre (concordança 52). També documentem dues oracions negatives expletives en la versió barcelonina, però l'adverbi *no* s'elimina darrere la conjunció *que* en l'adaptació valenciana (concordances 111 i 112).

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Terme + no + verb	87	30	11	85
No + terme + verb	*	61	*	5
Terme sense no	11	7	84	5
No pas	6	0	6	0
Locució no + terme	0	0	0	2
Locució sense no	10	10	5	3
Expletiva	2	0	3	1

Taula 92. Ocurrències dels termes de polaritat negativa segons la posició

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* trobem onze ocurrències de l'estructura *terme de polaritat + no + verb*, d'entre les quals sis són comunes a l'adaptació valenciana (concordances 5, 6, 10, 34, 38 i 59) i cinc s'hi modifiquen segons l'estructura *no + verb + terme de polaritat* (concordances 31, 32, 33, 60 i 61). També comptem en la versió barcelonina vuitanta-quatre ocurrències en què els termes de polaritat prenen tota la càrrega negativa perquè s'omet l'adverbi *no*, d'entre les quals solament cinc són compartides per

es tracta d'una intervenció en estil directe de Hagrid. Tot i que aquest personatge es caracteritza per un registre col·loquial, amb diverses transgressions de la norma, en aquest context s'adreça al professor Dumbledore i, per tant, intenta augmentar-ne la formalitat.

³⁰⁴En la concordança 113 de *La pedra filosofal* trobem el terme de polaritat negativa *res* en posició postverbal en les dues versions. En canvi, l'altre terme que hi apareix, *ningú*, amb la funció de subjecte, apareix en posició preverbal en la versió barcelonina i passa a posició postverbal en l'adaptació valenciana.

³⁰⁵La concordança 116 de *La pedra filosofal* es correspon amb la concordança 2 de l'apartat relatiu als adjectius *roí* i *dolent* del bloc de lexicologia.

l'adaptació valenciana (concordances 35, 36, 37, 47 i 101), mentre que les setanta-nou restants s'hi modifiquen segons l'estructura *terme de polaritat + no + verb* (concordances de l'1 a la 4, 7, 8, 13, 14, 15, de la 17 a la 30, de la 40 a la 46, de la 48 a la 58 i de la 62 a la 100).³⁰⁶

En la versió barcelonina del segon volum trobem cinc ocurrències dels termes de polaritat negativa *mai* i *res* en resposta a oracions interrogatives directes, els quals no van pas precedits de l'adverbi *no*;³⁰⁷ en tres casos no s'introdueix cap modificació en l'adaptació valenciana (concordances 9, 12 i 16), però en els dos restants, del pronom *res*, s'hi afegeix l'adverbi *no* al davant (concordances 7 i 8). També comptem sis ocurrències de la partícula *pas* en l'estructura *no + verb + pas*, en cinc casos (concordances de la 105 a la 109),³⁰⁸ i en la locució *no pas*, en el restant (concordança 104). En tots els casos, l'adverbi *pas* s'elimina en la adaptació valenciana. Quant al terme de polaritat negativa *gaire*, que presenta trenta-set ocurrències en la versió barcelonina, se substitueix sistemàticament en l'adaptació valenciana, ara per *molt* (per exemple, en la concordança 42), ara per *massa* (per exemple, en les concordances 6, 60 i 66); no detectem ocurrències de la locució *no gaire* en cap versió. Pel que fa a les oracions negatives expletives, en documentem tres ocurrències en la versió barcelonina, però tan sols una es conserva sense modificacions en l'adaptació valenciana (concordança 105), en les altres dues s'hi modifica l'oració per a eliminar l'adverbi *no* darrere la conjunció *que* (concordances 102 i 103).

Ajustament a la norma

En la *Gramàtica* fabriana es reconeix la tendència d'ometre l'adverbi *no* quan aquest apareix darrere un terme de polaritat negativa, però s'hi desaconsella aquesta pràctica, particularment quan la construcció pot donar lloc a equívoc, per a aquells termes que també poden presentar un valor interrogatiu: *ningú, res, cap, gens, mai, enlloc*.³⁰⁹ Per això, també s'hi estableix que no es redueixi mai la locució pronominal *no res* en *res*, la qual es considera «inacceptable», i que s'eviti «curosament» la reducció de la locució adverbial *no gens* en

³⁰⁶En la concordança 13 de *La cambra secreta*, l'oració «—Si no li fa res» en la versió barcelonina (p. 39) es transforma en «—Si no li importa» en l'adaptació valenciana (p. 49). Tot i que això no suposa cap desviació normativa, mostra la idea que l'ús de *res* com a pronom interrogatiu resultaria estrany a un públic valencià. L'extensió de l'hispanisme *algo*, que s'alterna a l'oral amb *alguna cosa* per paral·lelisme, aniria en detriment d'aquest ús genuí del pronom *res* (cf. Beltran Calvo & Segura-Llopes, 2017: 204).

³⁰⁷En la concordança 11 de *La cambra secreta* l'adverbi *mai* també adquireix tota la càrrega negativa, en absència de *no*. El context, però, no és gens sincrètic, atès que es tracta d'una exclamació que apareix a continuació d'una oració amb l'estructura *no + verb + mai* en les dues versions.

³⁰⁸En la concordança 107 de *La cambra secreta*, l'atribut introduït per la preposició *de* s'aïlla amb una coma en l'adaptació valenciana, en què s'afegeix el clític *en*.

³⁰⁹Les concordances 15 i 16 de *La cambra secreta* serien un exemple d'aquest sincretisme.

gens, la qual només seria possible darrere *ni* (Fabra, 1918 [1933]: 239-241). D'altra banda, sobre la partícula *pas*, s'hi explica que el seu ús no té pas el mateix funcionament que l'equivalent francès. En català, *pas* pot acompanyar altres termes de polaritat negativa, establint-hi una distinció semàntica. Així, doncs, l'estructura *no pas* sol aparèixer, principalment, davant la conjunció *sinó*, darrere la conjunció *que*, en comparacions i per a introduir proposicions amb verb el·líptic en què es nega parcialment un enunciat precedent (Fabra, 1918 [1933]: 244-245). També s'hi exposen els casos en què és necessari l'adverbi *no* darrere la conjunció *que*, així com altres construccions equivalents (Fabra, 1918 [1933]: 242-243).

Per tant, gairebé tots els usos en les diverses versions, així com les modificacions efectuades en les adaptacions valencianes, s'ajusten a la norma. Només s'allunyarien de les preferències fabrianes les oracions en què el terme de polaritat pren tota la càrrega negativa perquè l'adverbi *no* s'omet: onze i set ocurrences en la versió barcelonina i en l'adaptació valenciana del primer volum, respectivament, i vuitanta-quatre i cinc en la versió barcelonina i en l'adaptació valenciana del segon volum, respectivament. També es desviarien de la norma les locucions de tipus *no + terme de polaritat*, que solen funcionar com a resposta a oracions interrogatives directes, en què l'adverbi *no* s'omet: deu ocurrences en les dues versions de *La pedra filosofal* i cinc i tres en la versió barcelonina i en l'adaptació valenciana de *La cambra secreta*, respectivament. Les altres modificacions en les adaptacions valencianes són estilístiques, atès que en la del primer volum es tendeix a preferir l'estructura *no + verb + element de polaritat*, mentre que en la del segon es prioritza *terme de polaritat + no + verb*.

Quant al terme de polaritat negativa *gaire* en les versions barcelonines, que se substitueix sistemàticament en les adaptacions valencianes per *molt* i per *massa*, totes les opcions s'ajusten a la norma en el context. Si bé, en les adaptacions valencianes *molt* s'hi adequa més, atès que en les dues edicions del DIEC, així com en el DNV, *gaire* es defineix com a equivalent de *molt* en oracions negatives, interrogatives i condicionals (IEC, 1995, 2007; AVL, 2016). De fet, *molt* és la forma que adopta *gaire* en els parlars valencians, en què presenta una freqüència d'ús baixa o nul·la (cf. IEC, 2016: 645). Així, doncs, en les adaptacions valencianes resta difuminada la distinció semàntica entre *no gaire* 'poc, no molt' i *no massa* 'no en excés'.

L'ús puntual de la negació expletiva en les versions barcelonines és estilístic. Els dos exemples detectats en la del primer volum pertanyen a la veu narradora, l'un, i al vers d'una

cançó, l'altre. També trobem en la veu narradora dues de les tres ocurrences de la negació expletiva en la versió barcelonina del segon volum, mentre que la restant, el sol cas de que es manté en una adaptació valenciana, es tracta d'una intervenció en estil directe de Dobby, un elf, sense que es tracti d'un registre gaire formal. Per tant, no sembla que s'hagi seguit cap criteri clar a l'hora de transformar o mantenir aquestes construccions en les adaptacions valencianes.

Novetats normatives

En la GIEC s'explica que, tot i que l'adverbi *no* pot ometre's quan els termes de polaritat negativa van davant el verb, sol mantenir-se en registres formals. La mateixa cosa s'estableix quan l'adverbi *tampoc*, els constituents focalitzats *ni* o *ni tan sols*, els sintagmes coordinats amb *ni* i els sintagmes de reforç minimitzador apareixen en posició preverbal. Quan els elements de polaritat negativa funcionen com a resposta a una oració interrogativa, s'hi accepta que aquests quantificadors vagin tots sols o precedits de *no* (IEC, 2016: 1304-1305). D'altra banda, a més del que s'explica en la *Gramàtica* de Fabra sobre l'ús de l'adverbi *pas*, en la GIEC se'n concreten els diversos matisos semàntics (IEC, 2016: 1309-1311). Quant a la negació expletiva en oracions comparatives, s'hi explica que era més habitual en la llengua clàssica que no pas en l'actualitat, tot i que sol preferir-se en els registres formals (IEC, 2016: 1313-1314). Aquesta norma s'adiu amb la de la *Gramàtica* fabriana, però és menys restrictiva i matisa les opcions segons els registres.

Quant a la GNV, no hi trobem canvis normatius respecte de la GIEC. D'una manera més general, s'hi exposa que l'adverbi *no* pot prescindir dels termes de polaritat negativa quan van davant el verb, sense cap indicació diafàsica. Igualment, quant a la partícula *pas*, s'hi explica que s'ha perdut en els parlars valencians, però que pot acompanyar, opcionalment, l'adverbi *no*. En la mateixa línia, s'hi diu que la «negació expletiva era molt habitual en la llengua clàssica i es manté en la majoria de parlars de l'àmbit lingüístic, però ha perdut vitalitat en valencià», sense cap informació sobre el registre (AVL, 2006b: 231-232).

2.6.6 Els connectors textuais i les interjeccions

Aquest tipus d'UF són formes molt fixades i simples que només tenen valor interjectiu. Seguint Cuenca (2002: 3200), es classifiquen en pròpies, que remetent a sons col·loquials, i impròpies, com les fórmules que salutació i cortesia seleccionades, que són expressions força més complexes. Tot i que les interjeccions impròpies que provenen de formes verbals poden

conservar restes de la variació morfològica i de les estructures verbals, tendeixen a funcionar com a invariables perquè en perden el vincle, com ara *va* i *vaja* (IEC, 2016: 1286 i s.)

2.6.6.1 El connector parentètic *no obstant això*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem dues ocurrències del connector *no obstant això*, que es conserven en l'adaptació valenciana, i una de *això no obstant* (p. 216), que s'hi modifica com *no obstant això* (p. 243). La forma *això no obstant* no presenta cap ocurrència en l'adaptació valenciana del primer volum.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
No obstant això	2	3	5	5
Això no obstant	1	0	0	0

Taula 93. Nombre d'ocurrències de *no obstant això* i *això no obstant*

En la versió barcelonina de *La cambra secreta* comptem cinc ocurrències del connector *no obstant això*, les quals es mantenen totes en l'adaptació valenciana. En canvi, en el segon volum no trobem ocurrències de la forma *això no obstant* en cap de les dues versions.

Ajustament a la norma

En l'entrada del verb *obstar* del DIEC1 trobem el connector *no obstant això* definit així: «Sense que sigui obstacle el que s'acaba de dir» (IEC, 1995: 1300). Per tant, totes les ocurrències d'aquest connector en el Corpus *Harry Potter* s'ajusten a la norma; només se'n desviaria l'ocurrència de *això no obstant* en la versió barcelonina del primer volum, que s'hi reajusta en l'adaptació valenciana com *no obstant això*. També s'ajusten a la norma totes les versions en el fet que la forma *no obstant* no hi presenta cap ocurrència sense anar seguida o precedida del pronom neutre *això*.

Novetats normatives

En l'entrada del verb *obstar* del DIEC2 s'inclou *això no obstant* com a equivalent de *no obstant això*, amb la mateixa definició que en el DIEC1, i s'hi tracten com a locucions adverbials (IEC, 2007). Quant al DNV, en l'entrada del participi present *obstant* trobem les dues formes, *no obstant això* i *això no obstant*, tractades com a locucions adverbials i definides com «A pesar d'això, malgrat això» (segona accepció). A més, contràriament a les

dues edicions del DIEC, s’hi recull *no obstant* com a locució prepositiva, definida com «A pesar de, malgrat» (primera accepció) (AVL, 2016).

Pel que fa a les gramàtiques, en la GIEC s’accepten totes aquestes formes com a connectors parentètics, tant *no obstant* com *això no obstant* i *no obstant això*, amb el mateix valor (IEC, 2016: 975, 1159), cosa que consolida aquest canvi normatiu (cf. Ginebra, 2017: 45-46). En la GNV no apareix pas la forma *no obstant*, però sí que s’hi recullen els connectors *no obstant això* i *no obstant amb* el valor de locucions conjuntives i adverbials (AVL, 2006b: 67, 321).

2.6.6.2 Les interjeccions impròpies *entesos* i *d’acord*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem dues ocurrencies de la interjecció *entesos* i tretze de *d’acord*. Totes les ocurrencies de *entesos* se substitueixen en l’adaptació valenciana per *d’acord*, en què aquesta interjecció arriba a les quinze ocurrencies, mentre que *entesos* hi desapareix.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Entesos	2	0	3	1
D’acord	13	15	12	14

Taula 94. Nombre d’ocurrencies de *entesos* i *d’acord*

Quant al segon volum, *La cambra secreta*, en la versió barcelonina trobem tres ocurrencies de *entesos* i dotze de *d’acord*. Dues de les ocurrencies de *entesos* es reemplacen per *d’acord* en l’adaptació valenciana, de manera que la interjecció *d’acord* hi arriba a les catorze ocurrencies, mentre que la interjecció *entesos* només presenta una ocurrencia en l’adaptació valenciana. En aquest cas, s’hi manté per a evitar una repetició, car la fórmula d’assentiment *d’acord* ja apareix en la mateixa oració: «D’acord, ho farem. Però res d’ungles de peu, ¿entesos?» (p. 167).

Ajustament de la norma

La interjecció *d’acord* és recollida en l’entrada de *acord* en les dues edicions del DIEC com a fórmula d’assentiment: «Expressió amb què es manifesta la conformitat, el consentiment» (tercera accepció). Quant a la interjecció *entesos*, com a fórmula d’assentiment, té entrada pròpia en les dues edicions del DIEC (IEC, 1995, 2007). Per tant, els

usos d'aquestes interjeccions en totes les versions, així com les modificacions efectuades en les adaptacions valencianes, s'ajusten a la norma.

Novetats normatives

La fórmula d'assentiment *d'acord* apareix en la novena accepció de l'entrada de *acord*, com a locució interjectiva, definida d'una manera quasi idèntica a la del DIEC. En canvi, no trobem en el DNV la interjecció *entesos* ni en l'entrada del verb *entendre* ni en la de l'adjectiu *entès* (AVL, 2016). No obstant això, de les accepcions es desprèn que l'ús de *entesos* com a fórmula d'enteniment és igualment normatiu, a més de genuí. Per tant, en el DNV no s'introdueix cap canvi normatiu respecte de les dues edicions del DIEC.

2.6.6.3 Les interjeccions impròpies *sisplau*, *si us plau* i *per favor*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* trobem tretze ocurrencies de la interjecció *sisplau* i quatre de *per favor*. Totes les ocurrencies de *sisplau* se substitueixen per la interjecció *per favor* en l'adaptació valenciana, en què arriba a les disset ocurrencies. Les quatre ocurrencies de *per favor* en la versió barcelonina depenen en tots els casos del verb *demanar*, en la fórmula *demanar per favor*. La interjecció *si us plau* no presenta ocurrencies en cap versió del primer volum.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Sisplau	13	0	23	0
Si us plau	0	0	0	0
Per favor	4	17	0	23

Taula 95. Nombre d'ocurrencies de *sisplau*, *si us plau* i *per favor*

Pel que fa al segon volum, *La cambra secreta*, en la versió barcelonina comptem vint-i-tres ocurrencies de la interjecció *sisplau*, que es reemplacen sistemàticament per la interjecció *per favor* en l'adaptació valenciana. Així, ni *per favor* apareix en la versió barcelonina ni *sisplau* ho fa en l'adaptació valenciana. La interjecció *si us plau* no presenta tampoc ocurrencies en les versions del segon volum.

Ajustament a la norma

La forma *sisplau* no és pas normativa,³¹⁰ atès que no apareix en cap de les dues edicions del DIEC. Com a fórmula de cortesia, en l'entrada del verb *plaure* solament trobem la forma *si us plau*, definida com «Expressió de cortesia per a demanar alguna cosa» (IEC, 1995, 2007). Igualment, en l'entrada de *favor* trobem la fórmula *per favor*, tractada com a locució adverbial i remesa a *si us plau* com a forma principal, tant per a la segona persona del plural com del singular.³¹¹ Per tant, en aquest cas les versions barcelonines dels dos volums es desvien de la norma, amb l'ús de la forma *sisplau*, mentre que les adaptacions valencianes s'hi redreçarien, en substituir-la per l'expressió *per favor*.

Novetats normatives

La forma *sisplau* no és recollida tampoc pel DNV. Quant a la fórmula *si us plau*, no apareix pas en l'entrada del verb *plaure*, atès que s'hi estableix com a forma secundària del verb *agradar*, al qual es redirigeixen totes les accepcions (AVL, 2016). Ara bé, com que el verb *plaure* és normatiu, també es podria fer servir en una fórmula de cortesia, seguint aquest diccionari. Per tant, en el DNV no s'introdueix cap canvi normatiu respecte del DIEC. Quant a la locució *per favor*, sí que la trobem, com a fórmula de cortesia, en l'entrada de *favor*, d'acord amb l'ús habitual en els parlars valencians.

2.6.6.4 La interjecció pròpia *xe* i la impròpia *bufa*

En la versió barcelonina de *La pedra filosofal* només trobem una ocurrència de la interjecció *bufa*, la qual se substitueix per l'expressió *xe* en l'adaptació valenciana, totes dues seguides per un signe d'exclamació.

Element lingüístic	<i>La pedra filosofal</i>		<i>La cambra secreta</i>	
	Ver. barcelonina	Adap. valenciana	Ver. barcelonina	Adap. valenciana
Xe	0	1	0	1
Bufa	1	0	1	0

Taula 96. Nombre d'ocurrències de *xe* i *bufa*

³¹⁰El marcador discursiu *sisplau* presenta un estadi avançat de gramaticalització, fruit de la simplificació fonològica i morfosintàctica de la construcció condicional *si + datiu + plaure*, com a fórmula de cortesia (Alturo & Chodorowska-Pilch, 2009: 16 i s., 33-34).

³¹¹Bibiloni (2012: 154) alerta de la probable influència de l'espanyol sobre la locució *per favor* (cf. Alturo & Chodorowska-Pilch, 2009: 19) i, així com el GDLC (Enciclopèdia Catalana, 1998), advoca per la forma *si et plau* per al tractament de cortesia en segona persona del singular.

Com en el primer volum, en la versió barcelonina de *La cambra secreta* tan sols comptem una ocurrència de l'expressió *bufa*, la qual es reemplaça per la interjecció *xe* en l'adaptació valenciana, ambdues seguides igualment per un signe d'exclamació.

Ajustament a la norma

En les dues edicions del DIEC trobem la interjecció *bufa*, en la seva darrera entrada, definida com «Expressió usada per a manifestar sorpresa, contrarietat, etc.» (IEC, 1995, 2007). La interjecció *xe* també hi és recollida i s'hi defineix d'una manera força semblant, com a quasisinònim: «Expressió usada per a demostrar admiració, alegria, entusiasme, enuig, etc.» (IEC, 1995, 2007). Per tant, les dues opcions s'ajusten a la norma en totes les versions i funcionen en el context.

En la GIEC es reconeix que la interjecció *xe* està particularment associada als parlars valencians i s'hi classifica tant com a conativa com a expressiva, segons si pretén «incidir en el comportament del receptor» o si verbalitza «estats d'ànim de l'emissor», respectivament (IEC, 2016: 1285, 1288-1289). També s'hi recull la interjecció impròpia *bufa*, invariable, procedent del verb *bufar* (IEC, 2016: 1286). Quant a la GNV, hi trobem la interjecció *xe* tractada de la mateixa manera que en la GIEC, però la interjecció *bufa* no hi apareix pas (AVL, 2006b: 329).

Novetats normatives

La interjecció *bufa* no apareix pas en el DNV, en què només es recull la interjecció *xe*, definida d'una manera molt semblant al DIEC: «S'usa per a expressar sentiments molt diversos, com ara admiració, entusiasme, alegria o enuig» (AVL, 2016). Nogensmenys, això no nega la normativitat de la interjecció *bufa*, sinó que, en tot cas, en suggereix la estranyesa en els parlars valencians.

2.7 DISCUSSIÓ DELS RESULTATS

2.7.1 Ajustament a la norma

Reprenent les conclusions de Cabeza i Cáceres (2010: 228 i s.), corroborarem que l'adaptació valenciana de *La pedra filosofal*, en general, s'ajusta a la normativa. Fem extensiva aquesta afirmació a l'adaptació valenciana del segon volum, *La cambra secreta*, la qual presenta un grau d'adhesió a la normativa lleugerament major en alguns elements

concrets, com els de polaritat negativa i els substantius *caixa* i *capsa*. De fet, les dues versions del segon volum segueixen uns criteris lingüístics més generals i unificats en algun aspecte puntual, com les locucions adverbials espacials. Això podria ésser degut a la polèmica que desfermà l'adaptació del primer volum (cf. Puigtobella, 2001: 38; Serrano, 2001: 77). Ara bé, no tota la variació que documentem entre les versions s'ajusta a la norma ni totes les modificacions que s'efectuen en les adaptacions valencianes serveixen per a corregir aquestes desviacions. Aquesta variació juga amb la norma, mirant de mantenir-ne l'equilibri amb un ús social no sempre genuí. Per això, les desviacions que en detectem en les quatre versions són més puntuals que sistemàtiques. Quant a les modificacions efectuades en les adaptacions valencianes, estan motivades pels usos simbòlics i afecten tots els nivells de llengua.

D'entre els cent elements lingüístics que hem analitzat en la segona part d'aquest treball, aproximadament, quaranta presenten algun tipus de desviació:

Desviacions molt puntuals de la norma:

- En la versió barcelonina del primer volum:
 1. Construccions amb els verbs *anar* i *venir*.
 2. El connector parentètic *no obstant això*.
- En la versió barcelonina del segon volum:
 1. *Gros, gras, major* i *gruixut*.
 2. Les locucions prepositives *tret de* i *llevat de*.
 3. Les locucions conjuntives *tret que* i *llevat que*.
 4. Les oracions subordinades de relatiu amb antecedent i preposició.
- En l'adaptació valenciana del primer volum:
 1. Les cometes.
- En l'adaptació valenciana del segon volum:
 1. *Agarrar, agafar, atrapar* i *enxampar*.

Desviacions puntuals, per versions:

- En les dues versions barcelonines:
 1. Combinacions binàries de pronoms febles de tercera persona (les desviacions en les adaptacions valencianes són molt puntuals, en comparació amb les barcelonines, i es podrien considerar errades).
 2. La cliticització dels verbs de percepció *veure* i *sentir*.
- En les dues adaptacions valencianes:
 1. *Eixir* i *sortir*, i derivats.
 2. Les variants formals *traure/treure*, i derivats, en relació amb els verbs *llevar(-se)* i *prendre*.
 3. Les variants formals *nàixer/néixer*, *xarrar/xerrar*, *xuplar/xuclar*, *arrancar/arrencar* i *arredonir/arrodonir*, i derivats.

Desviacions puntuals, per volums:

- En el segon volum (en les dues versions):

1. *Esquena, espatlla, espatla i muscle.*
 2. *Faena, feina, tasca i treball* (particularment en la versió barcelonina).
 3. *Roig i vermell*, i derivats.
 4. *Esgarrar, estripar i esquinçar.*
- En els dos volums (en totes les versions):
 1. Construccions amb els verbs *ésser* i *estar*.
 2. Termes de polaritat negativa (particularment en el segon volum).

Desviacions parcials més sistemàtiques:

- En l'adaptació valenciana del primer volum:
 1. *Caixa i capsà.*
 2. *Espentar, empentar i empènyer.*
 3. La clíctització dels verbs *pensar* i *repensar-se*.
- En la versió barcelonina del segon volum:
 1. *Prompte i aviat.*
- En l'adaptació valenciana del segon volum:
 1. *Vesprada, tarda, vespre i nit.*

Desviacions parcials més sistemàtiques, per versions:

- En les dues versions barcelonines:
 1. Les interjeccions impròpies *sisplau, si us plau* i *per favor*.
- En les dues adaptacions valencianes:
 1. Apostrofació de la preposició *de* davant essa líquida.
 2. *Bigot i bigoti.*
 3. *Roí, roïn i dolent.*
 4. *Prou i bastant.*
 5. Les locucions quantificacionals *una pila de* i *un munt de*.
 6. Mots amb doble gènere: *son, mar* i *fred* (particularment en el primer volum).

Desviacions parcials més sistemàtiques, per volums:

- En el segon volum (en les dues versions):
 1. Construccions amb els verbs lleugers *fer, donar* i *tenir*.
- En els dos volums (en totes les versions):
 1. *Alçada, alçària i altura.*
 2. *Cridar, xisclar, trucar, telefonar, picar* i *tocar*, i derivats.
 3. *Enfadar, enutjar, empipar* i *emprenyar*.
 4. *Escollir, triar* i *elegir*.
 5. *Furtar* i *robar*.
 6. *Tardar* i *trigar* (a excepció de l'adaptació valenciana del segon volum).
 7. *Finalment*.
 8. El pronom *tothom* (a excepció de la versió barcelonina del primer volum).
 9. Els plurals de *nas* i *nariu*.
 10. La concordança amb el participi (particularment en les versions barcelonines).

Els seixanta elements restants s'ajusten plenament a la norma. Ara bé, cal assenyalar que ni l'ús de l'article personal és sempre coherent ni les formes d'infinitiu i imperatiu amb clíctic segueixen sempre les preferències fabrianes, fet que contribueix a localitzar geogràficament les versions barcelonines. Amb tot, els criteris lingüístics de les adaptacions valencianes no són tampoc excessivament particularistes. Ara com ara, com en les versions barcelonines, s'hi manté l'accent greu tradicional en aquells verbs que, com *empènyer*, també s'accepten avui amb accent agut (*empényer*). En canvi, s'hi prefereix el dígraf *tl* a *tll*, en els mots amb doble ortografia, així com *colp* a *cop*, a diferència de les versions barcelonines. En general, els geosinònims i les variants formals són el tipus d'element que més variació presenta entre les versions, cosa que posa en relleu una certa regionalització de la norma. En contrapartida, totes les versions opten per la forma *servei*, en lloc de *servici*, sense circumscriure la norma a l'àmbit restringit.

2.7.2 El simbolisme de la variació diatòpica

Atès el simbolisme geogràfic, en l'adaptació valenciana del segon volum, més que no pas en la del primer, es mantenen més ocurrencies dels mots associats al Principat. Aquest criteri s'hauria prioritzat per indicacions de l'editorial; segons l'adaptador, «tant la correctora com Rosa Serrano [l'editora] digueren que no, que s'havien de posar sinònims, per demostrar no sé què. [...] A mi em sembla un criteri docent, pedagògic, però no literari» (Company; cit. Cabeza i Cáceres, 2004: 55; cit. 2010: 239). En són un exemple els verbs *amoïnar* i *preocupar*, els adverbis *endavant* i *avant*, els quantificadors *mica* i *poc* o les fórmules *entesos* i *d'acord*, que hi susciten menys modificacions que en el primer volum; de fet, en l'adaptació valenciana del segon volum fins i tot apareix el color *vermell*, l'ús del qual no és pas sempre adequat en les versions barcelonines.

Aquests usos simbòlics reforcen les marques geogràfiques dels mots i en difuminen les distincions semàntiques. Això és el que ha succeït amb els verbs *trigar* i *tardar* o *sobresortir* i *sobreeixir*, en les versions barcelonines es prioritzen els primers, mentre que en les adaptacions valencianes es prefereixen els segons. En contrapartida, el verb *aturar* suscita ben poques modificacions allà on es podria substituir per *parar* i té una presència notable en les dues versions dels dos volums, d'acord amb els criteris de genuïtat i diferenciació.

Ara bé, quant a la genuïtat, els criteris no són tampoc coherents. Fins i tot en l'adaptació valenciana del segon volum trobem hispanismes no normatius, com *monyica*, que hi substitueix el substantiu *canell* en la versió barcelonina i, en contrapartida, s'hi corregeix

vivenda com *habitatge*. Els usos simbòlics comporten que, de vegades, es prioritzi un hispanisme, normatiu o no, en comptes d'un mot genuí, considerat com un regionalisme o arcaisme. En alguns casos, també s'obvien els mots que poden funcionar en àmbits generals. Per exemple, en les versions barcelonines s'usa *nen*, el qual se substitueix sistemàticament per *xiquet* en les adaptacions valencianes, sense que cap versió no recorri a l'equivalent *infant*, igualment genuí.

Pel que fa a la manera com es canalitzen els elements analitzats en les obres normatives actuals, cal assenyalar que les distincions semàntiques que trobem en les dues edicions del DIEC (IEC, 1995, 2007) es tendeixen a simplificar en el DNV (AVL, 2016), en què es passa de la sinonímia parcial a la total. A més, s'hi sol establir com a forma principal aquella que en el DIEC es considera secundària, com és el cas de *dolent* i *roí* o de *alçar* i *aixecar*, entre d'altres.

Així com el DNV sí que presenta discrepàncies de preferència, i fins i tot accepta alguns mots que el DIEC no considera pas normatius, no detectem cap divergència entre la GIEC i la GNV (IEC, 2016; AVL, 2006b). Per bé que aquesta darrera és més sintètica i se centra a explicar els usos més freqüents en els parlars valencians, les dues gramàtiques normatives recullen les mateixes opcions, matisades pels registres, cosa que contribueix a la convergència entre les dues institucions. Ara com ara, la GVN explica els verbs *ésser* i *estar* segons els registres i els usos clàssics (AVL, 2016: 314-316); això complementa el DNV, en què es recullen tots aquests usos sense indicacions diafàsiques.

La transgressió lingüística és un recurs literari que s'empra en les dues versions dels dos volums per a traduir la variació, principalment la diafàsica (cf. Mayoral Asensio, 1999: 198-200), d'una manera més puntual que en l'original. A banda d'alguns personatges efímers, com uns gnoms, aquesta tècnica es fa servir per a caracteritzar el registre familiar, àdhuc col·loquial, de Hagrid. Per exemple, per a la parla dels gnoms, en les dues versions del segon volum documentem la forma d'imperatiu *dixa'm* 'deixa'm' (p. 40-41 i 50). Per a la de Hagrid, en les versions barcelonines trobem desviacions ortogràfiques, com l'adverbi *llavòrens* 'llavors', el pronom *re* 'res' o la conjunció *prò* 'però', entre d'altres, amb diverses ocurrències. Aquesta tècnica s'utilitza de manera més recurrent en les adaptacions valencianes, amb formes com la preposició *pa* 'per a', l'infinitiu *vore* 'veure' o la velarització del present *vullc* 'vull', entre d'altres, també amb diverses ocurrències. D'altra banda, dins els límits de la normativa, en les adaptacions valencianes documentem algunes formes plenes de pronoms febles en posició preverbal, així com demostratius no reforçats, *este* i *eixe*, per a

marcar un contrast diafàsic amb les formes reforçades corresponents, que apareixen tant en la veu narradora com en les intervencions en estil directe dels altres personatges.³¹²

Aquesta mena de transgressions, però, corren el risc d'interpretar-se com una caricatura d'una varietat geogràfica concreta. Tanmateix, aquest aspecte no ha suscitat crítiques en cap versió. En les barcelonines s'utilitzen formes associades tant al català central: *llavòrens*, *prò* o *re*; com al sud-occidental: *dixa 'm*. En canvi, com que l'abast territorial és més restringit, en les adaptacions valencianes, i particularment en la del primer volum, s'empren marques encara més locals: *pa*, *vullc* i *este*, així com la interjecció *xe*, amb connotacions patrimonials.³¹³

La regionalització de la llengua comporta que un traductor hagi d'ésser summament curós a l'hora de fer servir aquesta mena de recursos lingüístics si el text s'adreça a tota la comunitat lingüística, per tal de diferenciar la variació diatòpica i la diafàsica. Altrament, es pot estigmatitzar una varietat simplement pel fet d'estar associada a un territori. Amb aquest fi, es podria recórrer a les formes col·loquials més esteses arreu de la comunitat lingüística. D'acord amb Marco (2017: 105), trobem que, al delà de la varietat estàndard, els subestàndards o paraestàndards i la transgressió de la norma són eines en la traducció literària que enriqueixen els matisos de l'obra i, alhora, cohesionen la percepció dels parlants sobre la pròpia llengua.³¹⁴

2.7.3 Les representacions dels models de llengua

En relació amb el simbolisme de les varietats geogràfiques en català, Mira (2002: 114) troba que si el cas de *Harry Potter* hagués ocorregut a la inversa, al Principat no s'hauria llegit massivament ni amb naturalitat. Cal assenyalar, però, el cas de *El príncep canalla*, de George R. R. Martin, una preqüela de la saga *Joc de trons* traduïda per Valentí Martí i publicada per l'Encobert. Aquesta editorial valenciana va adquirir els drets per a traduir el recull d'històries *Canalles* tant al català com a l'espanyol i va decidir de fer-la aparèixer

³¹²En les adaptacions valencianes s'empren adesiara les formes plenes dels pronoms febles per a caracteritzar la parla de Hagrid. En la *Proposta per a un estàndard oral* es consideren «admissible[s] en l'àmbit general» quan el verb comença per consonant; les formes «pròpies» d'aquest àmbit són les reforçades, si el verb comença per consonant, i les elidides, si el verb comença per vocal, així com la forma plena de tercera persona, *se*, quan el verb comença per «s- o [...] ce-, ci-» (IEC, 1999: 22). També s'utilitzen per als parentius els possessius àtons en les intervencions d'aquest i d'altres personatges, cosa que els caracteritza de manera diafàsica en contraposició amb la veu narradora, malgrat que l'IEC (1999: 20) no els consideri pas més informals que els tòpics.

³¹³En comptes de la interjecció *xe*, en les versions barcelonines es fa servir la interjecció *bufa*, igualment localitzada geogràficament.

³¹⁴Les traduccions de Pau Vidal de la sèrie de novel·les sobre el comissari Montalbano, de l'escriptor Andrea Camilleri, en són un exemple ben reeixit.

primer en català, no sense destacar que hi hauria marques geogràfiques valencianes (Andrés Durà, 2017; Rodríguez, 2017). Tot i que la premsa en va destacar que tots els catalanoparlants podrien llegir-la en *valencià*, no n’hi ha hagut cap debat sobre la recepció. Cal assenyalar, també, la traducció de Jaume Vidal Alcover del *magnum opus* de Marcel Proust, *A la recerca del temps perdut*, el poc succés de la qual es va atribuir a l’ús de formes lingüístiques considerades mallorquines (Bezsonoff, 2013); les retraduccions posteriors ja són barcelonines (Puigtobella, 2015).

En el seu article sobre la polèmica de les adaptacions valencianes de *Harry Potter*, Mira (2002: 114) també es refereix a un article de Solà (2001: 75), sobre la mateixa temàtica, per a argumentar que, al delà de la varietat geogràfica que emergís en aquestes traduccions, el model de llengua no era del tot adequat, vist el públic d’arribada. Com a fenomen de massa, podia tenir un impacte especial en els lectors joves. De fet, després que es publicés la traducció del quart volum, Martí i Bertran ho considerà «una oportunitat ben malaguanyada», en titllar el model de llengua de «catanyol» (Martí i Bertran, 2002: 26). En la taula 97 recollim les expressions que assenyala Solà (2001: 75) en la versió barcelonina de *La pedra filosofal*, bé perquè estan interferides per l’espanyol (de l’1 a la 8) o perquè no les considera gaire adequades (de la 9 a la 15). Constatem que aquestes expressions es corregeixen en les edicions barcelonines posteriors³¹⁵ i que no susciten tampoc modificacions en l’adaptació valenciana, a excepció de la 15, en què, per coherència, els pronoms febles es combinen segons la variant *hi* en la versió barcelonina i segons la variant *li* en l’adaptació valenciana.

Núm.	<i>La pedra filosofal</i> Ver. barcelonina (1a ed.)	Ver. barcelonina (12a ed.)	Adap. valenciana (2a ed.)
1.	va girar el cap d’una volada	va girar el cap d’una revolada	va girar el cap d’una revolada
2.	les broques li van anar del cap	les broques li van fugir del cap	les broques li van fugir del cap
3.	mirava el carrer privet avall	mirava cap al carrer privet,	mirava cap al carrer privet,
4.	mai s’havia vist algú semblant	no s’havia vist mai ningú semblant.	no s’havia vist mai ningú semblant.
5.	fins que no estigui llest per pair-ho	fins que estigui preparat per pair-ho	fins que estiga preparat per a pair-ho?
6.	se n’anava per la cantonada de l’altre final del carrer	se n’anava per la cantonada de l’altre cap del carrer	se n’anava per la cantonada de l’altre cap del carrer
7.	Es va girar panxa amunt	Es va girar panxa amunt	Es va girar panxa amunt
8.	els cabells desendreçats	els cabells embullats	els cabells en un bolic
9.	recol·lectar diners	recaptar diners	recaptar diners
10.	d’ençà que ha sortit el sol aquest matí	així que ha sortit el sol aquest matí	així que ha eixit el sol aquest matí
11.	Un cop van haver allitat el Dudley	Un cop van haver ficat el Dudley al llit	Quan van ficar Dudley al llit
12.	Va deixar el Harry al llindar	Va deixar el Harry al llindar	Va deixar Harry al llindar amb

³¹⁵La versió barcelonina de *La pedra filosofal* que constitueix el nostre corpus és la dotzena edició i, per tant, aquestes qüestions ja s’hi han esmenat.

	amb molta cura	amb molta cura	molta cura,
13.	que parlés de coses que no es comportaven de la manera que ho havien de fer	que parlés de coses que no es comportaven com ho havien de fer	que parlara de coses que no es comportaven com ho havien de fer
14.	van comprar dos gelats grans	van comprar dos gelats grans	van comprar dos gelats grans
15.	Li ho havia d'explicar	L'hi havia d'explicar	Li ho havia d'explicar

Taula 97. Elements lingüístics documentats per Joan Solà

Malgrat que les dificultats en la recepció d'una obra s'atribueixin de vegades a les varietats geogràfiques, aquesta problemàtica ultrapassa la lingüística i té a veure, més que amb el corpus, amb l'estatus del català. Des d'una perspectiva lingüística, fem nostra l'afirmació d'Esteve, Ferrer, Marquet i Moll (2001: 81) sobre l'adaptació del primer volum de *Harry Potter*: «Es tracta —subratllem-ho—, d'un text tan correcte i tan poc o molt dialectal com ho és el d'Empúries». Com que totes les llengües presenten variació, l'origen d'aquests fenòmens «no el tenim en la norma, sinó en la seua vehiculació» (Pradilla Cardona, 2015: 37). Segons la retroalimentació entre llengua i ús pròpia de les llengües que han consolidat el procés d'estandardització, aquesta vehiculació és el que hauria de permetre que es consolidés «un model de llengua prou fixat i alhora flexible per fer un text acceptable arreu de l'àrea lingüística» (Esteve, Ferrer, Marquet & Moll, 2001: 82). Tanmateix, hi ha autors que subratllen el paper dels factors intralingüístics:

el cosistema lingüístic és un dels que juguen un paper més important en el fenomen de la multitraduïció. Trobem que això és així perquè si la nostra llengua no tinguera una sèrie de característiques lingüístiques que permeteren la multitraduïció, simplement aquest fenomen no existiria. (Cabeza i Cáceres, 2010: 227)

Amb tot, com que la variació és inherent a tota llengua mínimament estesa, en qualsevol llengua trobaríem característiques que permetessin aquestes pràctiques editorials. Per contra, no trobem aquests fenòmens ni en totes les llengües ni en la mateixa intensitat, de la mateixa manera que la variació no comporta pas forçosament que una llengua es consideri pluricèntrica, car hi intervenen factors políticsocials.

El públic avesat a llegir en català sol entendre la diversitat lingüística, interna i externa, com una riquesa, més que no pas com un problema. Per això, Josep Gregori, editor de Bromera, veu en el cas de *Harry Potter* «un cert perill de fragmentació lingüística» i sosté que «[c]al·lia una acció més comercial que no lingüística per arribar al públic valencià» (Gregori; cit. Pinter, 2001: 53). D'altra banda, Bernat Puigtobella i Rosa Serrano (cit. Pinter, 2001: 53), editors d'Empúries i de Tàndem, respectivament, l'entenen com una oportunitat per a sumar joves lectors en català, perquè després llegeixin altres obres en aquesta llengua, clàssiques o no, en qualsevulla que siga la varietat geogràfica.

En el darrer baròmetre de la Fundació pel Llibre i la Lectura, d'ara endavant FULL (2019: 47), observem que el públic al qual es destinava la saga *Harry Potter* quan es publicà, joves menors de 35 anys, són els qui més llegeixen en català al País Valencià actualment, tot i que aquest col·lectiu compleix dues condicions: té estudis universitaris i resideix a les regions d'Alcoi-Gandia i Castelló. Segons aquest estudi, el 6,8 % prefereix llegir en català, si ho pot triar, mentre que el 90,5 % es decanta per l'espanyol; percentatges que també es traslladen als joves d'entre 14 i 24 anys. Aquests percentatges contrasten amb els de les competències lingüístiques, més elevats, i suggereixen que molts lectors potencials al País Valencià ni tan sols pensen a llegir en català, o prefereixen no fer-ho (cf. Hernández, 2010: s. n.).

Tanmateix, tot i que Serrano no troba que les adaptacions valencianes de *Harry Potter* representin cap perill de fragmentació lingüística, sí que reconeix que «moltes vegades es prenen decisions com a empresa que potser siguen equivocades a llarg termini» (Serrano; cit. Pinter, 2001: 53). En aquest sentit, en referència al moment en què Bromera recorregué al català central per a traduir obres de caire més internacional, amb la mirada posada al Principiat, Marco afegeix que «si algú sent la temptació de censurar aquest canvi de política, que pense abans en com són de desencoratjadores les xifres que de tant en tant es publiquen sobre el percentatge de valencians que lligen en la llengua pròpia fora de contextos acadèmics o escolars» (Marco, 2017: 105).

El cas de *Harry Potter*, però, és una altra història. Com a producte de massa, destinat a un públic juvenil i adult, entra en conflicte amb la idea de l'espai català de comunicació (Gifreu & Corominas, 1991; Gifreu, 2009 i 2014). Amb tot, és un cas bastant únic en aquest tipus de literatura que no ha generat cap reacció en cadena. D'altra banda, que només s'adaptessin els dos primers volums indica que el nombre de lectors no devia haver incrementat gaire.

La superació d'aquest tipus de regionalització lingüística és condicionada per la major facilitat d'accedir a aquests productes mitjançant l'espanyol.³¹⁶ Al del·là de l'ajustament a la norma de cada versió i de si el model de llengua està més o menys localitzat o s'aproxima a la varietat estàndard, el fons de la qüestió no és la variació diatòpica, sinó que tan sols el 3 % dels joves valencians llegeixen llibres en català habitualment, sense que els importi ni poc ni massa el model de llengua; així com el fet que menys de la meitat, el 44,3 %, llegeix en

³¹⁶Parcerisas (2010: 21 i s.) explica que les traduccions espanyoles, a banda de competir amb les catalanes en llur espai geogràfic, solen comercialitzar-se amb preus més baixos, perquè el públic potencial que abasten és major, i hi solen aparèixer abans, atesa la major solvència de les editorials per a adquirir-ne els drets. Hi afegeix que aquesta situació es podria reequilibrar amb ajuts específics per a la traducció al català.

català en alguna ocasió, mentre que els qui ho fan habitualment en espanyol en són el 99,7 % (FULL, 2019: 13).³¹⁷

³¹⁷De fet, tan sols el 5 % dels enquestats indica que el darrer llibre que havia llegit era en català (FULL, 2019: 13).

TROISIÈME PARTIE. LES VERSIONS DES ŒUVRES DE JONATHAN FRANZEN TRADUITES EN FRANÇAIS

«Una de les preguntes feia referència als mètodes possibles per “destruir el patuès” de cada territori. Els delegats revolucionaris de Perpinyà varen respondre això, a propòsit del català [...]: “Per destruir-lo, caldria destruir el sol, la frescor de les nits, la diversitat dels aliments, la qualitat de l’aigua, l’home sencer”.»

Joan-Lluís Lluís: *Conversa amb el meu gos sobre França i els francesos*. Barcelona: La Magrana, 2011, p. 90.

3.1 CONTEXTUALISATION

Jonathan Franzen, né à Western Springs (Illinois, États-Unis) le 17 août 1959, est l’auteur des œuvres *The Corrections* (2001), *Freedom* (2010) et *Purity* (2015), entre autres. Ces romans sont parus l’année suivante de leur édition originale respective, en français, fruit d’une coédition. Les droits de distribution pour le Canada francophone appartiennent aux Éditions du Boréal, tandis qu’ils sont détenus par les Éditions de l’Olivier pour le reste du monde. Néanmoins, les textes commercialisés par chacune de ces maisons d’édition ne sont pas tout à fait identiques. Compte tenu du fait que les traducteurs sont français : Rémy Lambrechts, Anne Wicke et Olivier Deparis, respectivement, on peut dire que quelques modifications linguistiques ont été effectuées pour distribuer ces romans au Québec.

L’introduction de la variation géographique entre les deux versions, en modifiant des éléments linguistiques qui présentent une fréquence d’usage différente entre la France et le Québec (par exemple, *cacahuète* et *arachide*), pourrait être due à des facteurs non seulement identitaires mais aussi économiques et politiques. On trouve des exemples très célèbres d’œuvres québécoises qui ont été adaptées lors de leur réception en France, notamment *Le Matou*, d’Yves Beauchemin, dont les changements linguistiques affectaient une quarantaine d’expressions (Vaugois, 2002 : 248). Cependant, le cas inverse, c’est-à-dire le traitement de la variété linguistique franco-française au Québec, a été moins étudié. En outre, il n’est pas fréquent de trouver des cas où des mots jugés trop parisiens aient été remplacés par d’autres considérés plus québécois, particulièrement lorsqu’il ne s’agit pas

d'un roman écrit originalement en français, mais d'une traduction de l'anglais dont le résultat dans la langue cible est supposé être perçu comme étant « neutre », autrement dit, « externe » à la communauté linguistique.

Pour Vaugeois (2002 : 251), « la coédition est définitivement un phénomène qui s'observe cas par cas. Chaque livre est un produit unique, alors chaque projet de coédition est unique ». C'est pour cela que, dans cette thèse, nous abordons l'étude de ce phénomène comme des cas individuels. Nous avons sélectionné les trois romans de Jonathan Franzen qui ont été coédités par les Éditions de l'Olivier (France) et les Éditions du Boréal (Québec), l'une des maisons d'éditions québécoises les plus puissantes dans le milieu littéraire, où des pratiques de coéditions ont été documentées, notamment avec Fides et Les Éditions de l'Homme (Buzelin, 2007 : 690). Le concept associé au terme *coédition* n'est pas toujours clair et celui-ci en diffère selon les cas et les auteurs :

Pour la majorité des éditeurs, coéditer signifie proposer un titre à un partenaire, se mettre d'accord sur un manuscrit, et partager les coûts de production et les revenus selon une entente de tirage et de distribution par territoires. Pour d'autres, la coédition consiste en la vente de lots d'un livre fini à une maison d'édition étrangère. L'adaptation d'un livre pour le marché français ou inversement est également perçue comme de la coédition. Il en est de même pour la vente de droits et le « packaging » : ces deux formes d'échange sont aussi considérées comme des coéditions par certains éditeurs. La coédition est donc une réalité multiple où n'existe aucune règle préétablie. (Vaugeois, 2002 : 247)

Afin de rassembler toutes ces nuances, nous proposons aussi de suivre la définition de Buzelin, selon laquelle une coédition serait « l'action d'éditer ensemble » (2007 : 688). Une pratique assez générale est celle de délimiter les territoires, afin que chaque éditeur puisse prévoir le tirage et les coûts de production. Les livres peuvent être imprimés là où les coûts sont plus bas, ou bien chaque éditeur peut les imprimer dans son territoire. Dans ce dernier cas, il arrive plus facilement de trouver des couvertures et des numéros ISBN différents (Vaugeois, 2002 : 248). Cela a été le cas des romans de Jonathan Franzen, une coédition simultanée (elle peut être différée) qui fait état de changements linguistiques, car la coédition peut inclure aussi cette pratique (Buzelin, 2006 : 161). Cette coédition se produit dans le cadre d'une « entente de diffusion », où une maison d'édition — celle qui a acquiert d'abord les droits d'auteur — cède les droits à une autre maison d'édition pour qu'elle puisse reprendre la traduction et y faire éventuellement des modifications (Buzelin, 2007 : 705). En revanche, lorsque le texte publié est exactement le même, on préfère parler de *coimpression* (Buzelin, 2007 : 693 et 718).

Pendant la Révolution tranquille (années 60 et 70), le Québec commence à prendre un nombre de mesures considérable pour favoriser son marché du livre. L'un des résultats est la

loi 51 du Québec, approuvée en 1981 à la fin de ladite Révolution tranquille, qui vise à le promouvoir. Par exemple, en 2001, la Société de développement des entreprises culturelles (SODEC) attribue au Québec 35 % de présence dans le marché du livre national, alors que la France en détenait 65 % (cit. Bajou, 2004 : 19-36). À partir des années 1980, les coéditions deviennent un phénomène systématique, mais ce n'est que jusqu'aux années 1990 qu'elles augmentent considérablement. Toutefois, le phénomène reste assez rare. Les éditeurs québécois ne coéditent que deux ou trois titres par année avec un partenaire français (Vaugeois, 2002 : 248). Buzelin signale que le nombre de coéditions au Québec continue à diminuer, en opposition à la tendance mondiale. Même si les pratiques éditoriales s'internationalisent, grâce aussi au numérique, les discours qui les modulent restent assez nationaux (Buzelin, 2007 : 703). Ainsi, par exemple, comme nous avons vu au début de ce travail, les tomes de *Harry Potter* en anglais ont aussi été adaptés pour les États-Unis, et le titre du premier d'entre eux, *Harry Potter and the Philosopher's Stone*, a même subi une modification, devenant *Harry Potter and the Sorcerer's Stone*.

En suivant le schéma des échanges littéraires exposé par Casanova (1999), fondé sur les pôles dominant-dominé, de Bourdieu (1998), ou centre-périphérie, issus de la théorie du polysystème d'Even-Zohar (1979), nous partageons l'idée, avec Buzelin (2009 : 69-70) et Beaulieu (2014 : 21), que, depuis une perspective interdisciplinaire combinant la traductologie, la sociologie et la linguistique, il est possible d'analyser les implications politiques, économiques et linguistiques, voire les rapports de force identitaires. Du point de vue de l'édition en langue française au Québec, Paris demeure encore un centre littéraire si l'on souhaite être mieux connu en France (Bajou, 2004 : 84), ainsi qu'augmenter le public cible potentiel et partager les coûts (Vaugeois, 2002 : 248). Cela constitue un outil au service des petits éditeurs pour entreprendre des projets avec plus d'envergure et de standardisation culturelle, conçus pour un public très large (Buzelin, 2007 : 710). Normalement, ce sont les auteurs anglo-canadiens qui sont traduits au Québec, grâce aux subventions du Conseil des arts, alors que le reste de la littérature anglophone est généralement traduite en France (Buzelin, 2007 : 706).

La compartimentation territoriale des marchés est l'un des facteurs qui se trouve à la base du fait que le nombre de livres en format papier présente une tendance lente mais constante à diminuer en faveur du format numérique (Beaulieu, 2014 : 1). D'ailleurs, la « nationalisation ces marchés [régionaux] et l'accès à la lecture de nouvelles classes sociales

non formées en langues étrangères suscitent un essor des pratiques de traduction » (Sapiro, 2009 : 10-11).

Solange Beaulieu (2014 : 1-2) a étudié les pratiques de coédition franco-québécoises en lien avec la traduction littéraire. Cette chercheuse se pose des questions au sujet des traductions littéraires menées à terme par des traducteurs québécois qui sont coédités — de façon simultanée ou différée — en France. Par rapport au modèle de langue, Beaulieu détecte que « le comportement de standardisation et d'uniformisation linguistiques opérés par les parties en présence pour rejoindre leur public n'ont rien d'étonnant » (Beaulieu, 2014 : 89). Autrement dit, ses conclusions portent sur l'idée que ce genre de coédition favorise la consolidation du surnommé par certains traducteurs et éditeurs comme *mid-atlantic French* (Buzelin, 2006a, 2006b et 2007). La coédition amènerait donc les traducteurs et les éditeurs québécois à utiliser ce français plutôt européen, tout en s'imposant une sorte d'autocensure quant aux choix linguistiques. Buzelin (2006a : 150) a même étudié des cas où ils arrivent à vérifier sur *Google.fr* l'existence des expressions qu'ils utilisent, et qui sont tout à fait idiomatiques à leur oreille, de l'autre côté de l'Atlantique. Pourtant, comment cette problématique est abordée et perçue dans le cas opposé ? Quelle est la conscience des agents éditoriaux français par rapport à la communauté linguistique francophone transatlantique ?

Dans cette thèse, nous nous occupons du cas inverse, suivant la ligne que Beaulieu (2014 : 90) suggère à la fin de son travail. Nous nous proposons d'énumérer les changements linguistiques effectués par les éditeurs québécois dans des romans traduits en France, afin d'élucider quel genre de modèle de langue est utilisé. L'identification du surnommé français international avec le français de France nous porte à croire que les traductions littéraires faites au Québec se rapprocheraient plus du *mid-atlantic French* que celles faites en France. Sans laisser de côté le sujet des modèles de langue, il faut faire remarquer que les agents impliqués dans la rédaction des textes littéraires traduits, interviewés par Buzelin pour son étude (2007 : 691-694), se comportaient, par rapport aux choix linguistiques et culturels, comme s'il s'agissait d'une coédition avec la France, et c'était l'éditeur qui avait le dernier mot. Cela montre qu'il y avait une conscience de l'internationalisation de l'œuvre et que la France faisait partie du public cible imaginaire.

3.2 ANALYSE DES MODIFICATIONS LINGUISTIQUES : OBJECTIFS ET MÉTHODOLOGIE

Afin de détecter les modifications, nous avons utilisé Draftable Compare. Ce logiciel ne servant que pour des versions en format numérique, nous avons utilisé les versions numériques existantes et numérisé celles qui ne l'étaient pas. Compte tenu des nombreuses erreurs que ces dernières peuvent présenter, nous avons contrasté la liste de modifications avec les versions en papier pour vérifier son authenticité. La liste de toutes les concordances, les éléments linguistiques dans son contexte, est présentée à l'annexe.

Nous avons classifié ces éléments en quatre groupes, suivant l'ordre traditionnel : orthotypographiques, morphologiques, lexicaux et syntaxiques.³¹⁸ Afin d'analyser l'extension sociale de la norme concernant ces modifications linguistiques, nous avons pris en compte les grands ouvrages normatifs de référence actuels, de par leur valeur officielle ou symbolique. Pour la France, nous avons eu recours au *Dictionnaire* de l'Académie française ainsi qu'à *Le bon usage*, de Maurice Grevisse (1936 [1969]), reconnu par cette dernière. En ce qui concerne le *Dictionnaire* de l'Académie française, nous avons consulté sa neuvième édition (s. d.), ainsi que sa huitième édition (1935), dans le cas des mots qui ne sont pas encore présents dans la neuvième, qui recueille jusqu'à *sabéisme*. Nous avons également pris en considération le dictionnaire du *Trésor de la langue française informatisé (TLFi)*, du laboratoire Analyse et traitement informatique de la langue française (ATILF) (2002), qui offre une vision plus large du français européen actuel, notamment pour les mots qui ne sont pas présents dans le *Dictionnaire* de l'Académie française. Pour le Québec, nous avons suivi l'Office québécois de la langue française (OQLF), institution de référence pour le Québec et pour l'Amérique du Nord francophone, et utilisé ses ouvrages normatifs: la *Banque de dépannage linguistique (BDL)* (2002) et le *Grand dictionnaire terminologique (GDT)* (2012).

Nous analyserons ci-après les différences linguistiques entre les versions française et québécoise des trois romans (en papier et numérique), ainsi que leur rapport avec la norme française et québécoise, afin d'étudier comment la perception des agents de traduction a conditionné le modèle de langue résultant. Nous analyserons également dans quelle mesure la politique des agents de traduction a changé d'une œuvre à l'autre, moyennant la comparaison des éléments linguistiques qui ont été modifiés dans nos trois romans, à partir non seulement

³¹⁸ Les éléments lexicaux sont ordonnés selon leur catégorie grammaticale et traités notamment à partir d'ouvrages lexicographiques, tandis que les éléments syntaxiques sont principalement étudiés dans des ouvrages grammaticaux.

d'une perspective sociolinguistique, mais aussi traductologique, en prenant en compte les normes préliminaires — le fonctionnement de la commande de traduction comme projet d'entreprise — et les normes opératoires — le processus de traduction en soi, ainsi que la réception du texte traduit — (Toury, 2000 : 202).

3.3 ÉLÉMENTS ORTHOTYPOGRAPHIQUES

3.3.1 *Les corrections*

3.3.1.1 Suppression de point

Dans ce cas, la version française reste plus proche de l'originale que la version québécoise, car c'est dans la version québécoise où le point qui apparaît dans le texte de départ en anglais, pour séparer deux phrases, est remplacé par une virgule (concordance 2). Le fait que cela se fasse devant le nom propre *Gitanas*, qui commence aussi par majuscule, n'entraîne plus de modifications typographiques. Néanmoins, ce changement peut se justifier par la volonté de la version québécoise de s'éloigner des interférences linguistiques anglaises. Certes, la phrase qui commence par « *Gitanas* » est une proposition subordonnée explicative dont la relation avec la proposition principale est mieux expliquée grâce à la virgule qu'au point.

3.3.1.2 Élision de préposition

Devant le nom du journal *USA Today*, la version française a opté pour l'élision « d'*USA Today* » et la version québécoise, pour la contraction avec l'article masculin singulier *le*, qui évite l'apostrophe : « du *USA Today* » (concordance 1). D'après la section « Journaux et périodiques » de la BDL (OQLF, 2002), lorsque l'article fait partie du titre du journal, la contraction avec les prépositions *à* et *de*, en minuscule et sans italiques, est privilégiée, comme si l'article n'appartenait pas au titre du journal. Il serait donc logique de suivre cette règle, tel que la version québécoise l'a fait. En outre, l'option française poserait un problème de prononciation, à cause du consonantisme du *u* dans l'acronyme *USA*, qui n'est pas tout à fait inconnu pour un public francophone.

3.3.1.3 Majuscule et minuscule

Il y a une modification linguistique concernant la majuscule dans le cas de *mylar*, présente dans plusieurs concordances (7, 8 et 9). Ce nom apparaît en majuscule dans la

traduction française, dans la phrase « préimprimés en Mylar » (p. 449, 452 et 459), tandis que dans la version québécoise il apparaît en minuscule, dans les mêmes pages. Pourtant, dans la p. 71 nous le trouvons en minuscule dans les deux versions. Selon la fiche *polyéthylène téréphtalate* du GDT, il est traité comme une matière plastique et classifié comme un « terme utilisé dans certains contextes » ; en tant que « marque de commerce », il serait donc utilisé en majuscule (OQLF, 2012). Cependant, dans la fiche *bande plastique*, il est rattaché au domaine des supports plastiques pour l'informatique en tant que « Nom déposé par la firme Dupont de Nemours » ; il est alors utilisé en minuscule. Vu que dans le contexte de l'œuvre il fait plutôt référence à la bande mylar, c'est-à-dire à un nom popularisé aux États-Unis et au Royaume-Uni pour désigner ce sort de bande plastique en générale, il serait souhaitable d'utiliser la forme en minuscule, comme l'a fait la version québécoise. Cependant, dans le seul cas où la version française a utilisé la minuscule, le terme ferait référence au matériau en soi popularisé par cette firme, c'est-à-dire au polyéthylène téréphtalate : « Chip réussit à extraire la cassette et plusieurs poignées de mylar » (p. 71). Cette distinction ne semble pas incohérente ou fortuite, mais il s'agirait d'une différence de critères entre la traduction française et la version québécoise.

3.3.1.4 Variation géographique et anglicismes

Pour ce qui est de l'abréviation de *toilettes* (concordances 4 et 5), la version française privilégie la forme anglophone *WC*, alors que la version québécoise l'adapte aux préférences typographiques francophones *W.-C.* Il est très intéressant de constater que le GDT (OQLF, 2012) marque ce terme comme étant utilisé en Europe francophone ; l'option privilégiée pour l'Amérique francophone serait *toilette*. Nous avons également détecté une petite incohérence dans la p. 159, où les deux versions utilisent la forme *W.-C.* ; dans tous les autres cas (p. 360 et 421), la version française emploie désormais la forme anglaise.

3.3.1.5 Errata

Les concordances 3 et 6 contiennent deux errata. Dans cette dernière, il s'agit d'une question directe sans le point d'interrogation dans la version française, ce qui a été corrigé dans la version québécoise. Dans la concordance 3, le changement touche la firme d'automobiles américaine *Oldsmobile*, qui apparaît erronément sous la forme *Oldiemobile* (p. 228) dans la version française ; dans tous les autres cas de la même version (dans la p. 610, par exemple) elle apparaît sous la forme correcte.

3.3.2 *Freedom*

3.3.2.1 Suppression de point

Le seul changement typographique dans *Freedom* porte sur un point qui sépare une phrase en deux. Ce point n'existe pas dans le texte de départ en anglais, ce qui rapproche la version québécoise de l'originale. Pourtant, le paragraphe où cette phrase est insérée est une représentation de l'oralité : c'est un chauffeur qui parle par le mégaphone et toutes les phrases qu'il dit, relativement courtes, se trouvent enchaînées sans aucun signe de ponctuation, afin d'exprimer la monotonie des explications. Il s'agit donc d'un choix stylistique. Étant donné que l'article du nom du bar El Triunfo, auquel il fait référence, le choix de mettre un point devant n'affecte pas la majuscule. Il serait aussi naturel de faire une pause là, même dans un discours linéaire.

3.3.3 *Purity*

3.3.3.1 Élision de préposition

Il s'agit de l'élision de la locution prépositive *parce que* devant le nom propre *Andreas* (concordance 1). La version française a opté pour ne pas faire l'élision : « parce que Andreas comprend », tandis que la version québécoise a choisi la faire : « parce qu'Andreas comprend » (p. 35). Toutes deux seraient acceptables du point de vue de la norme, même s'il n'y a pas un consensus absolu. La BDL (OQLF, 2002), dans la section « Parce que et puisque », explicite que « Le *-e* final de *parce que* s'élide toujours devant *à, elle, elles, en, il, ils, on, un* et *une* », sans spécifier l'interdiction de le faire dans d'autres cas. *Le Bon Usage*, de Grevisse (1936 [1969] : 63), explique que la non élision de *parce que* n'est acceptable que pour certains grammairiens et que cette locution peut suivre les règles générales d'élision de la conjonction *que*. Quant à l'élision devant un nom propre, dans la section portant ce titre, la BDL (OQLF, 2002) explique que l'« On fait normalement l'élision devant un nom propre s'il commence par une voyelle ou un *h* muet. C'est donc la même règle que celle qui s'applique pour les noms communs ». L'élider dans ces contextes reste donc un choix plutôt stylistique.

3.3.3.2 Variation géographique et anglicismes

Dans l'orthotypographie de *Purity* nous trouvons également des questions géographiques. La concordance 5 porte sur l'écriture du nom *soja*, pour la version française,

et *soya*, pour la version québécoise (p. 525). La seule précision sur la territorialité de ces graphies se trouve dans le GDT : « Au Canada, on emploie *soya*, tandis qu'en Europe, *soja* est davantage en usage » (OQLF, 2012). Il n'est pas possible de savoir quel traitement en fait le *Dictionnaire* de l'Académie française, car aucune des deux formes n'y est présente, ni dans sa neuvième ni dans sa huitième édition. Les deux formes apparaissent dans le TLFi (ATILF, 2002), où la forme *soya* renvoie à *soja* comme forme principale. Toutefois, son traitement dans le GDT est légèrement différent : la fiche terminologique *soya* indique que les deux formes sont privilégiées et ajoute la précision sur la fréquence d'usage en Europe et au Canada.

Veillez noter que l'abréviation de *post-scriptum* apparaît dans *Purity* sous la forme *PS* : (voir l'élément 10, p. 541, sur les anglicismes lexicaux de *Purity*), dans le contexte d'un message, au lieu de *P.-S.*, comme ce serait la recommandation de la BDL (OQLF, 2002), dans la section « Post-scriptum ». Il se peut que le traducteur ait choisi la forme anglaise (*PS*) afin de marquer la localité du contexte états-unien aussi bien que le style, plutôt familier et vulgaire, comme il a été le cas de plusieurs anglicismes lexicaux dans *Purity*. Mais il se peut aussi que ni le traducteur ni les réviseurs français et québécois ne l'aient pas détecté dans ce roman ; si le traducteur est différent à celui de *Les corrections* et *Freedom*, il en va de même pour les réviseurs, probablement. De fait, contrairement au roman *Les corrections* (version française, voir le paragraphe correspondant), la version française de *Purity* a suivi les recommandations typographiques françaises pour l'abréviation anglaise de *toilette* : *W.-C.* (GDT) ; de l'autre côté, la version québécoise utilise la forme *toilette*. Ce ne serait pas tout à fait cohérent que la même version prenne en compte ces considérations pour une abréviation (*W.-C.*) et pas pour l'autre (*PS*).

3.3.3.3 Trait d'union

La concordance 3 peut représenter un petit écart par rapport à la norme dans la version française. Il s'agit de l'usage du trait d'union dans les deux occurrences d'*état civil*. La version française en a recours, alors que la version québécoise ne l'utilise pas (p. 52). Dans tous les exemples issus du *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.) et du GDT (OQLF, 2012) il est toujours écrit sans trait d'union. Même si l'orthotypographie n'est qu'une convention, cette unité ne semble pas suffisamment lexicalisée pour l'écrire avec le trait (voir les sections « Trait d'union dans les unités lexicales » et « Mots composés de formation

diverse » de la BDL) ; d'ailleurs, d'après la BDL (OQLF, 2002), *civil* est un adjectif, et pas un nom épithète (voir la section « Généralités sur le nom épithète » de la BDL).

3.3.3.4 Majuscule et minuscule

Il y a aussi un cas semblable au précédant concernant l'usage de la majuscule. La version française écrit « carte de Sécurité sociale » et la version québécoise, « carte de sécurité sociale » dans les deux occurrences de la p. 52. Le GDT (OQLF, 2012) présente le terme *sécurité sociale* en minuscule. Ce terme n'est pas présent dans les exemples du *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.). En revanche, le TLFi précise qu'il est normalement écrit en majuscule s'il se réfère à l'« ensemble des organismes administratifs » (ATILF, 2002). Étant donné que dans le contexte de ce roman le terme est utilisé plutôt d'une façon générique, pour exprimer la nature de la carte, sans se référer à aucune institution portant ce nom, la forme en minuscule semble plus appropriée, même si aucune des deux ne pourrait se considérer fautive.

3.4 ÉLÉMENTS MORPHOLOGIQUES

3.4.1 *Les corrections*

3.4.1.1 Singulier et pluriel

Il n'y a que deux éléments morphologiques dans *Les corrections*. Celui de la concordance 10 porte sur la problématique des pluriels des mots composés venant de l'anglais. La version française forme le pluriel du mot principale : « starts-up » ; tandis que la version québécoise prend tout le mot comme étant une unité lexicale et ajoute le *s* au final, en écrivant : « start-ups » (p. 559). Bien qu'il soit un anglicisme, il est possible de le naturaliser en français en lui appliquant la règle générale explicité par la BDL (OQLF, 2002). Il y en aurait toujours deux interprétations possibles : Si *start* se considère comme étant un nom, il serait variable ; par contre, la préposition *up*, qui joue le rôle de particule suffixe, ne serait pas variable, sans pouvoir lui ajouter un *s*. En revanche, si l'on considère que *start* a un sens verbal, comme on l'a fait dans la version québécoise, il serait invariable et le *s* devrait donc se placer au final, d'après la BDL :

Selon la règle traditionnelle du pluriel des mots composés, certaines associations d'éléments sont toujours invariables. C'est le cas des mots composés d'éléments qui sont toujours invariables (verbe, adverbe, préposition, nom propre); d'éléments qui sont parfois invariables selon leur sens ou ce qui les précède, ou qui sont déjà au pluriel; ou d'éléments dont l'association exige

l'invariabilité (adjectif de couleur composé, mot formé d'une phrase, d'une expression, d'éléments onomatopéiques ou d'éléments latins).

Un même élément peut avoir des natures différentes qui le rendent variable ou invariable selon le cas. Par exemple, dans les noms composés avec le mot *garde*, ce dernier est invariable lorsqu'il est employé comme élément verbal (*des garde-fous*) mais prend un *s* au pluriel lorsqu'il est utilisé comme nom au sens de « gardien » (*des gardes-chasse*). (OQLF, 2002 : s. n.)

Même si le trait d'union venant de la forme anglaise empêche de lui appliquer la règle du pluriel des mots simples, la forme choisie par la version québécoise semble plus naturalisée et le résultat serait pareil. En dépit du fait que le traducteur ait choisi l'anglicisme *start-up en dot-com*, probablement à cause du contexte et du registre du roman, le GDT privilégie l'équivalent français *jeune entreprise Internet* et *entreprise Internet en démarrage*, dont le sens est beaucoup plus transparent. De plus, il explicite qu'« En français, l'expression *start-up* est à éviter, car il s'agit d'un emprunt à l'anglais qui entre inutilement en concurrence avec les termes français déjà existants » (OQLF, 2012) et, quoique déconseillé, accepte la forme sans trait d'union *startup*. Hors le domaine de l'Internet, le GDT reconnaît aussi le terme *jeune pousse* — entre autres équivalents, tels que *jeune entreprise*, *entreprise en démarrage*, *entreprise naissante* et *entreprise nouvelle*. Dans cette fiche terminologique, il précise qu'« En France, le terme *jeune pousse* est recommandé officiellement par la Commission d'enrichissement de la langue française, depuis 2001 » et soutient que « L'emprunt intégral à l'anglais *start-up* et sa variante graphique ne s'inscrivent pas dans la norme sociolinguistique du français au Québec » (OQLF, 2012).

3.4.1.2 Masculin et féminin

L'adjectif *dévalué*, appartenant à la concordance 11, doit s'accorder avec *litai*, le pluriel du nom masculin *litas*, l'ancienne monnaie lituanienne : « Les salaires fixes en litai dévalués » (p. 561). La version française a écrit « dévaluées », comme si le nom de la monnaie était féminin pluriel, erratum qui a été corrigé dans la version québécoise, après un processus de révision indépendant.

3.4.2 Freedom

3.4.2.1 Errata

Dans la version québécoise, on trouve la phrase « les jeunes mères étaient occupés » (p. 53), où il faut faire l'accord du participe passé attribut avec le sujet au féminin pluriel. Le fait que la version française ne présente pas cet erratum permet de déduire qu'elle a été révisée postérieurement, dans un processus indépendant à celui de la version québécoise.

3.4.3 *Purity*

3.4.3.1 Errata

Deux des éléments morphologiques détectés dans *Purity* constituent des errata (concordances 5 et 6). Pour le premier, il s'agit d'un pluriel qui ne s'accorde pas avec le nom : « Sans être en tout point identique, les deux récits » (p. 54). L'adjectif *identique* a été mis au pluriel dans la version québécoise pour l'accorder avec *récits*, ce qui indique qu'au Québec le texte a subi un dernier processus de révision indépendant à celui de la version française. La même chose dans le sens contraire pour le second élément : le verbe *comporter* manque le *c* dans la version québécoise — « omporter » (p. 114) —, mais pas dans la version française, ce qui vérifie que le texte d'arrivée a également suivi un processus de révision indépendant en France avant sa parution.

3.4.3.2 Masculin et féminin

La concordance 7 traite de l'alternance entre la forme féminine et masculine : « épaisse polaire », selon la version française, ou « épais polar », selon la version québécoise (p. 394), comme traduction de « thick fleece jacket », en référence à la réduction de *veste (en) polaire*. Le GDT nous offre les équivalents en français du terme anglais *polar fleece* : *tissu polaire*, *polaire* et *micropolaire*. De plus, il déconseille la forme *polar* : « L'emprunt intégral à l'anglais *polar* est à éviter en français en raison de son manque d'adaptation au système du français et de sa coexistence avec l'équivalent français *polaire*, utilisé couramment dans l'usage » (OQLF, 2012). Ainsi, contrairement à beaucoup d'autres cas, c'est donc la version québécoise qui utilise un anglicisme. Il se peut que la première forme utilisée par le traducteur ait été *épais polar* et que, dans une révision postérieure, elle ait été modifiée, car remplacer consciemment un mot français par un anglicisme ne serait pas cohérent avec la pratique suivie dans le reste du roman.

3.4.3.3 Singulier et pluriel

Il y a une différence dans la façon de traiter cet aspect dans les anglicismes. D'une part, dans l'élément 40 des anglicismes (éléments lexicaux) de *Purity*, le nom *selfie* apparaît accordé au masculin pluriel « les selfies pris par un dentiste » (p. 307), aussi bien en Europe qu'au Canada, comme traduction de « some dentist's selfies ». D'autre part, d'autres anglicismes appartenant au domaine des nouvelles technologies n'ont pas été accordés dans

des contextes similaires ; par exemple, « un profil Facebook affichant de nombreux “like” » (p. 595), traduction d’« a much-liked Facebook profile ». Le nom *like* n’est pas non plus accordé au masculin pluriel dans la version québécoise, bien qu’il ait été remplacé par « j’aime » (voir l’élément 75, de la p. 543, sur les anglicismes lexicaux de *Purity*).

L’autre concordance touchant cet aspect est la n° 9 : « Au fil des années, il avait veillé à ne pas perdre tout contact avec elle. Il se rappelait ses anniversaires » (p. 660). C’est particulièrement le syntagme *ses anniversaires* qui est passé au singulier dans la version québécoise : *son anniversaire*. Dans le texte de départ, il se trouve aussi au singulier : « Over the years, he’d been careful not to fall completely out of touch with her. He remembered her birthday and occasionally forwarded her links pertaining to one of her causes ». En effet, le contexte se réfère à plusieurs anniversaires, ce qui entraîne que les deux options aient du sens. Cependant, c’est peut-être l’option québécoise qui serait préférable, non pas pour une question de fidélité à l’original, mais pour des raisons stylistiques, car il ne s’agit que d’un anniversaire par année.

3.4.3.4 Anglicismes et dérivation

Le dernier changement morphologique (concordance 8), c’est la traduction de l’adjectif *unequipped*, complétant le nom *personne*, ce qui a donné *inéquipée* dans la version française et *mal équipée* dans la version québécoise (p. 422). Cette modification entraîne une altération sémantique. Selon le Merriam-Webster (s. d.), dictionnaire américain de référence, *unequipped* signifie la même chose que l’option québécoise : « not provided with what is needed », c’est-à-dire qu’elle ne possède pas ce qui est nécessaire, alors qu’*inéquipée* serait *not equipped*, autrement dit, qu’elle n’est pas équipée du tout, de ce qui est nécessaire et de ce qui ne l’est pas. Cette petite nuance de signification est la conséquence du calque morphologique de l’originale en anglais.

3.5 ÉLÉMENTS LEXICAUX

3.5.1 Les corrections

3.5.1.1 Néologismes

Il s’agit de l’adjectif dérivé du nom *orgone* dans la version française : « de fabricants de couvertures orgoniques » (p. 436), comme traduction d’« orgone-blanket manufacturers » (concordance 12). Dans la version québécoise, l’adjectif *orgonique* a été remplacé par

organique, dont le sens n'est pas le même. Le Merriam-Webster (s. a.) définit *orgone* comme « a vital energy held to pervade nature and be a factor in health in the theories of Wilhelm Reich ». En tant que néologisme, sa forme française comme adjectif ne serait pas évidente. En tout cas, l'option *organique* l'emporte : elle est utilisée dans le livre *Le Mystère de l'Inquisiteur Eymerich*, de Valerio Evangelisti (1996), qui parle du psychanalyste autrichien Wilhelm Reich, le créateur du terme. De son côté, le *Dictionnaire* de l'Académie française, dans sa troisième acception, la plus proche à ce contexte, définit *organique* comme « Qui présente l'organisation et l'activité caractéristiques des êtres vivants ; qui est propre aux êtres organisés ». Étant donné qu'ils n'ont pas le même sens, que la version québécoise l'ait changé par *organique* pourrait être dû au fait que le réviseur ait pris *organique* par un erratum, compte tenu du fait qu'il s'agit d'un mot méconnu.

3.5.1.2 Erreurs de traduction

La concordance 18 aborde la traduction de « Beginning a Short Note, she felt as if she were pushing her pen through molasses », ce qui a été exprimé dans la version française comme « Entamant un Message court, elle eut l'impression que son stylo devait se frayer un chemin dans de la molasse » (p. 600), dont le dernier mot a été changé à « mélasse » dans la version québécoise. Suivant le GDT (OQLF, 2012), la confusion vient du fait que le terme anglais *molasse*, appartenant au domaine de la géologie, a comme équivalent français *molasse*, tandis que *molasses*, le terme utilisé dans le texte de départ, est traduit comme *mélasse*, que le GDT définit comme « Résidu sirupeux et épais ». C'est donc encore une fois la version québécoise qui a corrigé l'erratum, grâce à une révision additionnelle.

3.5.1.3 Anglicismes

Passant aux anglicismes, nous trouvons deux traductions pour « Du Pont's vice president of Compliance » : l'une, c'est « vice-président de Compliance pour Du Pont », dans la version française ; et l'autre, « vice-président aux Normes et aux Règlement pour Du Pont », dans la version québécoise (p. 384) (concordance 14). Le GDT ne conseille le terme *compliance* que dans le domaine de la médecine, en coïncidant avec l'anglais ; dans le domaine de la gestion qui nous occupe dans ce cas, ce dictionnaire propose *conformité* comme équivalent et, dans la fiche de ce dernier terme, il explique ceci : « En gestion de la qualité totale, adéquation des caractéristiques du produit ou du service aux normes de qualité établies ou aux exigences définies par le client » (OQLF, 2012). Compte tenu du fait qu'il

s'agit d'un terme assez général, en tant que nom de département d'entreprise, l'option québécoise semble plus transparente et évite l'anglicisme.

La concordance 13 porte sur la différence entre *honoraire* et *honorifique*. La phrase « doctorat honoraire en humanités », dans la version française, a été modifiée ainsi dans la version québécoise : « doctorat honorifique en humanités » (p. 555). Vu qu'il s'agit de la traduction d'« honorary Doctorate of Humane Letters », cet élément peut être classé dans les anglicismes, mais ce serait également un erratum, corrigé dans la version québécoise. En le traitant comme un terme, le GDT (OQLF, 2012) nous indique que *doctorat honorifique* est celui qui l'emporte au Canada, tandis qu'en France *doctorat honoris causa* serait le plus utilisé. De son côté, l'Académie française (s. d.) définit l'adjectif *honoraire* ainsi : « Qui porte le titre honorifique sans exercer la fonction » et, dans un domaine spécialisé, « Qui, après avoir longtemps exercé une fonction, une charge, se voit accorder le droit d'en conserver le titre et les prérogatives honorifiques après avoir pris sa retraite ». D'ailleurs, pour cette même institution, *honorer* signifie « Qui procure de l'honneur, de la considération, sans autre avantage ; qui est destiné à honorer » ; « Recevoir un titre honorifique » en est l'un des exemples. Compte tenu du fait que le contexte se réfère au titre et non pas à l'individu, le sens d'*honorifique* devient le plus adéquat.

Le syntagme « a carton of eggnog » est traduit comme « une brick de lait de poule » dans la traduction française et remplacé par « une boîte de lait de poule » dans la version québécoise (p. 600) (concordance 17). Voilà encore un exemple de la tendance des versions québécoises à éviter les anglicismes. Le GDT (OQLF, 2012) présente les termes *boîte de lait* et *carton de lait* comme équivalents de *milk tin* et *carton of milk*, respectivement, cette dernière ayant plutôt le sens du contexte source. L'option québécoise est tout à fait valide, car en français *boîte* présente le double sens, celui de *pot* et celui de *carton*. Or, l'anglicisme *brick* apparaît dans le *Dictionnaire* de l'Académie française, avec une acception différente (un voilier). Il est aussi recueilli par le GDT (OQLF, 2012), où il prend encore une nouvelle acception (un genre de fromage américain). Pourtant, dans la définition de *boîte*, le *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.) inclut « boîte à lait » parmi les exemples, ce qui montre que ce nom fonctionnerait mieux dans les deux versions du point de vue de la norme.

La concordance 20 va dans la même direction que les deux précédentes. Il s'agit du syntagme « hordes de seniors » dans la version française, changé par « hordes de vieux » dans la version québécoise (p. 369). Le texte de départ en anglais utilise aussi le mot *senior*. Le GDT ne reconnaît *sénior*, écrit avec l'accent, que dans le domaine du sport. Pour le milieu

sociologique, il propose le terme *personne âgée*, donc *vieux* dans ce contexte, pour des questions du registre. Dans cette fiche terminologique, *sénior* est même déconseillé par ce dictionnaire, le considérant un « emprunt sémantique » (OQLF, 2012). La même règle s'applique pour le *Dictionnaire* de l'Académie française, où *senior*, sans accent, n'apparaît au sens sportif que dans sa huitième édition.

Dans la concordance 19, la version française utilise le terme *magnet*, alors que la version québécoise choisit *aimant* (p. 643). Il s'agit bien entendu d'un anglicisme. De fait, cette racine n'apparaît dans la version québécoise que dans les formes dérivées *magnétoscope* et *magnétiques*. De son côté, la version française utilise systématiquement l'anglicisme *magnet* comme synonyme du mot français *aimant*. Il ne reste qu'à signaler que ni le *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.) ni le GDT (OQLF, 2012) ne recueillent *magnet*, en privilégiant *aimant*.

Les concordances 21 et 22 portent sur l'usage du terme *lacrosse*, dans le syntagme « jouant au lacrosse » (p. 441) et « joueur de lacrosse » (p. 487), dans la version française. Ils ont été remplacés par « jouant à la crosse » et « joueur de crosse » dans la version québécoise, respectivement. À propos de cet élément, le GDT dit : « L'emploi, en français, du terme anglais *lacrosse* est difficilement justifiable. En effet, le terme *lacrosse*, qui représente un emprunt ancien fait au français canadien (avec l'article *la* agglutiné), vient doubler inutilement le terme bien établi *crosse* dont il est issu. Ainsi, on dira : *la crosse*, et non : *le lacrosse* » (OQLF, 2012). D'ailleurs, le nom *crosse* n'est recueilli que par le *Dictionnaire* de l'Académie française.

3.5.1.4 Variation géographique et terminologie

La concordance 16 traite d'un terme de spécialité du domaine de la chimie : *polychlorobiphényle*, représenté par l'acronyme *PCB*, et de son équivalent *biphényle polychloré* (BPC). La version française emploie *PCB* et la version québécoise, *BPC* (p. 489). Tous deux sont recueillis par le GDT (OQLF, 2012), même si le premier s'avère plus utilisé en Europe, tandis que le second le serait au Canada, car le premier se trouve dans des encyclopédies telles que *Larousse* (2008). Quant au GDT, il recueille le terme *polychlorobiphényle* et établit *biphényle polychloré* comme forme principale (OQLF, 2012).

3.5.2 Freedom

Aucun n'est trouvé.

3.5.3 *Purity*

Le troisième roman, *Purity*, constitue un cas particulier, car le nombre de modifications lexicales qu'il présente s'élève considérablement en comparaison avec celui des autres deux romans. Afin de les rendre plus accessibles à l'annexe, nous présentons les concordances ci-dessous avec une numérotation indépendante pour chacun des groupes analysés : anglicismes, variation géographique et éléments culturels et imprécisions. Les mots se trouvent organisés dans ces trois sections selon le critère qui a déterminé sa modification : des politiques face aux anglicismes, des raisons géographiques ou des facteurs culturels. La liste des concordances en annexe est structurée de la même façon.

3.5.3.1 Anglicismes

Parmi les cent quatre-vingt-onze éléments lexicaux de *Purity* qui ont subi des modifications, plus de la moitié d'entre eux, quarante-huit, sont des anglicismes. Les modifications linguistiques introduites lors du processus de révision au Québec ont pour but de réduire le nombre d'anglicismes, car ils ont été remplacés par d'autres options étant linguistiquement plus françaises.

La plupart des anglicismes appartiennent au domaine de la technologie, mais il y en a un nombre considérable du domaine du transport. Puis, dans une moindre mesure, nous en trouvons aussi des domaines des habillements, la gastronomie, la toponymie, le travail, le sport, la maison, ainsi que d'autres cas isolés liés au registre vulgaire présent dans les dialogues de ce roman.

Technologie

En commençant par le domaine de la technologie, les anglicismes qui apparaissent dans la version française (entre parenthèse, le numéro de la concordance) sont *boîte mail* (1), *smartphone* (2), *e-mail* (5, 42 et 86), *mail* (6, 8, 9 et 13), *adresse mail* (10, 11 et 47), *circuit d'ignition* (36), *upload* (40 et 42), *soap opera* (46), *followers* (74), *like* (75), *newsgroups* (76) et *twittos* (83), lesquels sont remplacés dans la version québécoise, respectivement, par *boîte courriel*, *téléphone intelligent*, *message* ou *courriel*, *adresse électronique* ou *adresse courriel*, *circuit d'allumage*, *publication*, *téléroman*, *abonnés*, *j'aime*, *forums* et *twitteurs*.

Les anglicismes *mail* et *e-mail* ont été remplacés soit par *courriel*, néologisme proposé par le Québec (concordances 6, 8, 42 et 86), soit par *message* (concordances 5, 9 et 13). De même, *adresse mail* a également été remplacé par *adresse courriel* (11) et *adresse*

électronique (10 et 47). Par contre, *boîte mail* a toujours été remplacée par *boîte courriel*. À ce sujet, ni *e-mail* ni *courriel*, ni *mail* avec cette acception, ne sont pas recueillis par le *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.).

Il faut également faire remarquer des concordances qui présentent des anglicismes modifiés partiellement (13, 40 et 83). Dans la concordance 13 (« Votre mail est LOL »), *mail* a été remplacé par *message* dans la version québécoise, mais les sigles de *laughing out loud*, *LOL*, très étendues socialement, sont gardées dans les deux versions. Dans la 40 (« Uploader les selfies »), *selfie* a été gardé, probablement à cause du registre familier, où l'usage de cet anglicisme est presque unanime, mais le verbe *uploader*, moins utilisé, a été remplacé par la locution verbale *mettre en ligne* ; nous trouvons aussi cet anglicisme, sous la forme du nom *upload* (42), remplacé par *publication*.

Dans la concordance 83 (« les blogueurs et les twittos mêmes »), *blogueur*, terme venant de l'anglais *blogger* est adapté à l'orthographe et à la prononciation française, d'après le GDT, et c'est pour cela qu'il n'a pas été modifié. Par contre, *twitto* n'apparaît ni dans le *Dictionnaire* de l'Académie (s. d.) ni dans le TLFi (ATILF, 2002), non plus dans le GDT (OQLF, 2012). Selon les définitions françaises du *Reverso*, c'est un « usager de Twitter ». Il a été remplacé par la forme plus commune *twitteur*, déjà reconnue par le GDT (OQLF, 2012), même si le terme privilégié est *microblogueur*, dans un contexte plus général.

Finalement, le cas de *newsgroups* (76) est particulier, car il présente de l'alternance. Il y a une occurrence de *newsgroup* dans la version française qui est remplacée par *forum* dans la version québécoise, suivant la recommandation du GDT (OQLF, 2012). Le mot *forum* est également présent dans la version française : « Les e-mails, les réseaux sociaux, les forums... » (p. 35). Dans ce cas, *forum* n'a pas été modifié dans la version québécoise. Selon le GDT, *newsgroup* et *forum* fonctionnent comme synonymes (OQLF, 2012). Généralement, le nom du newsgroup commence par *alt*. s'il appartient à Usenet. La différence serait peut-être trop subtile, car ce ne serait pas facilement détectable aux yeux d'un utilisateur non spécialisé. Or, le texte de départ marque la distinction entre *newsgroup* et *forum* : « in the days of file-transfer protocols and “alt” newsgroups », ce qui explique l'alternance dans la version française.

Transport

Dans le domaine du transport, les anglicismes de la version française sont : *parking* (19, 25, 28, 37 et 81), *drive-in Sonic* (26 et 51), *drive-in* (27), *camping-car* (59) et *SUV* (82). Ils

ont été remplacés, respectivement, par *stationnement*, *restaurant Sonic*, *service à l'auto*, *motorisé* et *VUS*.

C'est *parking* l'anglicisme le plus fréquent dans ce domaine, remplacé systématiquement par *stationnement*, suivant les indications du GDT (OQLF, 2012). Ce dictionnaire recueille même le géosynonyme belge et suis *aire de parcage* et déconseille l'emprunt intégral à l'anglais de *parking*, même s'il apparaît dans le *Dictionnaire* de l'Académie française. Avec cela, la volonté serait plutôt d'éviter les anglicismes jugés superflus par raison de contexte, et non pas connoter le texte territorialement. Par exemple, dans la concordance 25 (« stationnement de voitures »), c'est *parking* qui est remplacé par *stationnement*, et non pas *voitures* par *chars*.

Le cas de *drive-in Sonic* a connu le degré zéro de traduction, en utilisant la terminologie de Vázquez Ayora (1977), car ce n'est pas une référence culturelle tellement connue, notamment par le public européen, bien que le mot anglais *drive-in* soit assez transparent, entre autres parce que le verbe *driver* est recueilli par le *Dictionnaire* de l'Académie française. Le terme *degré zéro*, par analogie avec *Le Degré zéro de l'écriture*, de Roland Barthes (1953), s'en tient à une stratégie de traduction où la langue source ne requiert pas d'adaptation pour fonctionner dans la langue cible (Torre, 1994 : 138). Sonic Drive-In est une chaîne américaine de restauration rapide avec service à l'auto. Le terme *drive in* n'est accepté par l'OQLF, dans son GDT, que dans le domaine de l'aéronautique, même s'il peut s'utiliser aussi dans le sens de *ciné-parc*. C'est pour cela que la version québécoise a opté pour la solution *restaurant Sonic* pour se référer au genre de commerce, c'est-à-dire au *drive-in Sonic*, sans spécifier le service à l'auto, qui resterait plus explicite sous la sous la forme anglaise. En revanche, l'option *service à l'auto* est privilégiée pour traduire le *drive-in*, c'est-à-dire ce genre de service sans le nom *Sonic*. Le GDT (OQLF, 2012) accepte aussi le synonyme *service au volant*.

L'anglicisme *camping-car* a aussi été remplacé par *motorisé* dans la version québécoise : l'OQLF, dans le GDT, reconnaît que *camping-car* s'utilise dans un registre familier, mais que la forme à privilégier, dans les contextes plus formels, c'est *autocaravane* — l'anglicisme serait en tout cas déconseillé. Finalement, l'acronyme anglais de *sport utility vehicle* (*SUV*) a été modifié par l'équivalent en français de *véhicule utilitaire sport* (*VUS*), qui n'est pas reconnu sous la forme anglaise par le GDT. D'ailleurs, ce dictionnaire précise que « Les appellations *véhicule loisir travail* et *VLT* ne sont pas usitées au Québec. Ces termes sont des propositions de la Commission de terminologie et de néologie de l'automobile

(France) qui n'ont d'ailleurs pas réussi à s'implanter sur le territoire franco-européen » (OQLF, 2012).

Habillements

En ce qui concerne le domaine des habillements, les noms *pull* (7), *slip* (21 et 77) et *sweat-shirt* (39), aussi bien que l'adjectif *cra-cra* (16), ont été remplacés dans la version québécoise, respectivement, par *chandail*, *caleçon*, *chandail* et *malpropre*.

L'anglicisme *pull-over* est accepté par le *Dictionnaire* de l'Académie française, de même que *chandail*, même s'ils sont traités comme des quasi-synonymes. Néanmoins, *pull-over* est déconseillé par le GDT (OQLF, 2012), qui propose *tricot* comme équivalent. Ce dictionnaire privilégie également *caleçon*, ou *caleçon court*, au lieu de *slip* ou *bobettes* ; même si le premier est un anglicisme et le second, un québécisme appartenant au registre familier, nul n'est déconseillé explicitement et tous deux sont catégorisés comme étant des « Termes utilisés dans certains contextes ». Nous ne trouvons pas *slip* sur le *Dictionnaire* de l'Académie française, mais c'est peut-être à cause du fait que la neuvième édition ne l'ait pas encore mis à jour. Ainsi que *pull-over*, *sweat-shirt* est aussi déconseillé par le GDT (OQLF, 2012), pour lequel il propose systématiquement *chandail* comme équivalent privilégié. Or, il faut préciser que, dans ce cas, la substitution de *pull* par *chandail* dans la version québécoise de *Purity* obéit à une correction traductive : la version française utilise *pull* comme traduction de *sweater* ('chandail'), alors qu'il serait l'équivalent de *tricot* en français, d'après le GDT (OQLF, 2012).

L'anglicisme *dread*, comme traduction d'« a dirty girl with blond dreads », déconseillé par le GDT (OQLF, 2012), apparaît dans les deux versions de *Purity*, sans qu'il ne soit pas remplacé par *rasta* dans la version québécoise. Le *Dictionnaire* de l'Académie française ne reconnaît pas non plus ce dernier terme. Cependant, *a dirty girl* a été traduit comme *une fille cra-cra* dans la version française et comme *une fille malpropre* dans la version québécoise (p. 98). Ce mot franco-français aurait du mal à fonctionner au Québec, car il n'est même pas recueilli dans le *Dictionnaire* de l'Académie française ; le *Reverso* le définit comme « crasseux, très sale ».

Gastronomie

Quant au domaine gastronomique, nous trouvons *chewing-gum* (60), *Brown Betty* (61 et 62), *Coca-Cola* (72) et *asperger de spray au poivre* (79). Ces éléments apparaissent dans la

version québécoise, respectivement, sous la forme de *gomme*, *pudding Betty*, *Coke* et *asperger de poivre de Cayenne*.

Le GDT (OQLF, 2012) propose *gomme à mâcher* comme traduction de *chewing-gum*, voire *chique* pour la Belgique. L'anglicisme serait donc déconseillé. Pour se référer au *Brown Betty*, un genre de pouding, il y aurait une différence de critères entre la France et le Québec : le GDT (OQLF, 2012) propose la forme francisée *pouding Betty* et déconseille l'écriture anglaise *pudding*, tandis que le *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.), qui reconnaît aussi l'écriture *pouding*, privilégie la graphie anglaise.

Le cas du changement de *Coca-Cola* par *Coke* (p. 581) relève plus de la culture que de l'influence de l'anglais : le premier étant une firme, le second, une marque commerciale plus générique pour se référer en anglais à une boisson de cola (cf. Merriam-Webster, s. a.). Tous deux peuvent donc se considérer comme des anglicismes. Le terme *coke* apparaît dans deux contextes dans l'œuvre de départ, car c'est la façon la plus habituelle de s'y référer aux États-Unis. Dans le primer, il a été traduit par l'apocope *Coca* (p. 368), aussi bien dans la version française que dans la version québécoise. Dans le second, la solution a été *Coca-Cola*, dans la version française, et *Coke*, dans la version québécoise (p. 581). La différence, plutôt que dans des questions territoriales, se trouve le contexte. Dans le premier, cet élément est particularisé (« elle but un Coca du minibar »), dans le second, il acquiert un sens plus général, comme l'un des ingrédients d'un autre produit. En anglais il apparaît toutefois écrit en majuscule dans les deux cas.

Le dernier anglicisme de ce champ sémantique relève de la phrase anglaise « the photographer must have pepper-sprayed them », en se référant aux chiens, traduite comme « le photographe avait dû les asperger de spray au poivre », dans la version française, et comme « asperger de poivre de Cayenne », dans la version québécoise (p. 645). Le GDT (OQLF, 2012) propose le terme formel *aérosol capsique* comme traduction des termes anglais *pepper spray* ou *Cayenne pepper spray*. Il reconnaît aussi le terme *poivre de Cayenne*, pas privilégié dans des contextes formels, à propos duquel il nous dit : « Dans la langue courante, on utilise souvent des tournures elliptiques du type *dispenser la foule avec du poivre de Cayenne*, *maîtriser un individu avec du poivre de Cayenne*, etc. » (OQLF, 2012). La version québécoise suit donc les recommandations de l'institution québécoise, compte tenu du registre familier et vulgaire du roman. Les formes *spray au poivre* et *gaz poivre* pourraient se considérer comme étant plutôt européennes, même si, dans ce cas, l'anglicisme *spray* n'est pas évité dans la version française.

Toponymie

Dans le domaine de la toponymie, nous trouvons plusieurs références aux États-Unis dans la version française — *USA* (12), *States* (53) et *U. S.* (84) —, lesquelles n'apparaissent que sous la forme *États-Unis* dans la version québécoise, plus française d'un point de vue linguistique. C'est évident que les formes en anglais ne s'accommodent pas à la norme en français. Son usage ne pourrait donc pas s'expliquer que par la volonté du traducteur de marquer la localité du contexte états-unien et de la décentrer, selon les dires de Meschonnic (1973), ou de l'étrangeriser, suivant la terminologie de Venuti (1995), car les registres familiers et vulgaires tendent à acquérir des représentations sociales plus locales.

Travail

En ce qui concerne le domaine du travail, nous avons trouvé les anglicismes *auditions* (30 et 31), *room service* (45), *poster* (66), *showroom BMW* (71), *vol low cost* (87) et *assistant manager* (85) ; à son tour remplacés dans la version québécoise par *audiences*, *service en chambre*, *affiche*, *salle de montre de BMW*, *vol à bas prix* et *gérant adjoint*.

Dans le premier cas de ces éléments, l'anglicisme relève de l'usage des mots, plutôt que des mots en soi, car ils appartiennent à la langue française et suivent la norme. Le texte original dit : « Leila was just old enough to have lived through the Watergate hearings ». Ce dernier mot, *hearings*, a donné *auditions*, dans la version française, et *audiences*, dans la version québécoise (p. 248 et 249). À propos d'*audition*, le GDT nous explique que c'est l'« Action, pour le président du tribunal, d'entendre un témoin ou un plaideur » (OQLF, 2012). De l'autre côté, le terme *audience* est défini comme « Séance au cours de laquelle sont entendues les dépositions des témoins et les plaidoiries au soutien des prétentions des parties » (OQLF, 2012). Étant donné que le personnage de Leila n'est pas le président du tribunal, le terme approprié dans ce contexte serait *audiences*. Nous avons été portés à classer cet exemple comme un anglicisme, en lieu d'une confusion de termes, parce que le GDT précise que : « L'expression *audition de la cause*, calque de l'anglais *hearing of the case*, est à éviter. En français, cette notion se rend par le terme *audience* employé seul » (OQLF, 2012). C'est-à-dire que le terme *audience* est privilégié dans le contexte du droit, au moins que ce soit l'action réalisée par le président du tribunal, sens attribué à *audition*. Dans la même sens que le GDT s'exprime le *Dictionnaire* de l'Académie française : la troisième acception d'*audition* s'explique comme « l'action d'entendre des témoins en justice », tandis que dans sa troisième acception aussi, *audience* est définie comme : « Séance au cours de

laquelle une juridiction prend connaissance des prétentions des parties, instruit le procès, entend les plaidoiries et rend son jugement » (Académie française, s. d.).

Quant à *room service*, changé par *service en chambre* dans la version québécoise (p. 359), il s'agit d'un anglicisme facilement évitable, suivant les recommandations du GDT (OQLF, 2012). Or, le traitement *poster* ne reçoit pas un traitement systématique. D'une part, il a été remplacé par *affiche* dans la version québécoise : « Il y avait aussi, accroché au plus grand mur, une affiche comme on en voit dans les boucheries » (p. 483) ; d'autre part, il n'a pas toujours été remplacé dans la version québécoise : « Sur les murs étaient accrochés une photo de Rosa Luxemburg, un poster célébrant "Les femmes de l'industrie lourde" » (p. 599). Même si *poster* est accepté par le *Dictionnaire* de l'Académie française, il n'est pas privilégié par le GDT (OQLF, 2012), qui propose aussi *placard* et *écriteau* pour les milieux journalistique et publicitaire.

Nous trouvons aussi les cas de *showroom BMW*, *vol low cost* et *assistant manager*. Il s'agit de trois anglicismes clairs qui sont remplacés dans la version québécoise par des équivalents linguistiquement plus français : *salle de montre de BMW* (p. 555), *vol à bas prix* (p. 690) et *gérant adjoint* (p. 683), en suivant les recommandations du GDT (OQLF, 2012) dans les fiches *salle d'exposition*, *compagnie à bas prix* et *gérant adjoint*, respectivement. Dans la fiche terminologique *low cost*, appartenant au domaine de l'économie, l'équivalent proposé est *coût bas* ; quant à *low price*, l'équivalent serait à *bas prix*. À propos de *salle de montre*, dans la fiche terminologique *salle d'exposition*, le GDT le marque comme un terme plutôt québécois :

Salle de montre est acceptable en français. Les réserves émises sur ce terme n'ont pas lieu d'être. En effet, *monstre* est employé ici au sens de « étalage, exposition, exhibition ». Cet usage attesté en français depuis plusieurs siècles, est maintenant rare en Europe, où l'on ne le rencontre guère plus que dans les locutions *faire montre de* et *en montre*, également utilisés au Québec. (OFLF, 2012 : s. n.)

Sport

Dans le domaine du sport, les modifications effectuées concernant les anglicismes sont : *rollers* (14 et 15), *snowboard* (44), *fans*, *pom-pom girls* (56), *pom-pom boys* (57) et *deuxième quarterback* (58). La version québécoise préfère *patins à roulettes*, *planche à neige*, *admirateurs*, *meneuses de claques*, *meneurs de claques* et *deuxième quart-arrière*, respectivement, en suivant dans tous les cas les recommandations du GDT (OQLF, 2012), hormis les éléments des concordances 56 et 57, car ils sont au pluriel et, suivant ce dictionnaire, on devrait faire l'accord : *meneuses de claques* et *meneurs de claques*.

Maison

Quant au domaine de la maison, les anglicismes modifiés sont : *scotch* (54), *fauteuil shaker* (69) et *shingle* (88). À son tour, la maison d'édition québécoise a préféré, respectivement : *ruban adhésif*, *chaise shaker* et *bardeaux*, en suivant les recommandations du GDT (OQLF, 2012), sauf pour le terme fauteuil *shaker*, qui ne présente pas d'entrée dans ce dictionnaire. Pourtant, c'est la traduction de *shaker chair*, donc un type de *meuble Shaker*. Dans sa fiche du GDT, comme équivalent de l'anglais *Shaker furniture*, il est défini ainsi : « Meuble rustique d'un caractère simple et très pratique, commercialisé et produit en série par une secte religieuse américaine (les Shakers) » (OQLF, 2012). Cela expliquerait pourquoi le mot *Shaker* est gardé dans le terme, lequel devrait d'ailleurs se mettre en majuscule, contrairement aux versions française et québécoise. Le reviseur québécois a aussi considéré que *chaise* traduisait mieux le sens de *chair* de ce qui le faisait *fauteuil*, sans oublier que les notions de fidélité et d'équivalence ne sont pas absolues en traductologie et dépendent de beaucoup de paramètres (Toury, 1980 ; Hurtado Albir, 1990 ; Rabadán, 1991). De fait, l'auteure Rosa Rabadán identifie l'*équivalence* avec « la propiedad definitoria de la traducción » et la définit comme une « noción relativa e indeterminada, de naturaleza funcional-relacional y regulada por normas dinámicas de condición socio-histórica. Todas sus realizaciones se encuadran dentro de una escala delimitada por los polos de adecuación y aceptabilidad » (Rabadán, 1991: 284).

Éducation

Dans le domaine de l'éducation, les modifications portent sur les anglicismes *master* (4 et 55), *creative writing* (32 et 34) et *anciens étudiants* (65). Dans la version québécoise ils sont remplacés par *maîtrise*, *création littéraire* et *anciens élèves*, respectivement. Bien qu'il soit utilisé d'une manière hégémonique en Europe, *master* n'est pas recueilli dans le *Dictionnaire* de l'Académie française. Ce dictionnaire inclut certes le terme universitaire *maîtrise*, dans l'acception 4, qui « Désigne aujourd'hui un grade universitaire qui fait suite à la licence et qui précède le doctorat » (Académie française, s. d.). Le terme *maîtrise* serait notamment utilisé au Québec. Le GDT ne se prononce ni sur l'anglicisme ni sur la territorialisation de son usage. Il se limite à présenter *maîtrise* comme équivalent du terme anglais *master's degree* ou *masters degree* et explique qu'« Au Québec, la maîtrise requiert habituellement deux années d'études spécialisées après le baccalauréat (grade de premier

cycle). En règle générale, le grade de deuxième cycle constitue l'exigence minimale d'admission aux programmes de deuxième cycle (doctorat) » (OQLF, 2012).

Pour le cas de *creative writing*, le GDT (OQLF, 2012) en propose *création littéraire* comme seul équivalent. Quant au cas d'*anciens étudiants*, c'est un calque du texte de départ *former students*. L'interférence de l'anglais affecte ici l'usage de ces mots. Nous ne trouvons pas *former students* comme terme dans le GDT (OQLF, 2012), mais il y en a deux assez parallèles : il s'agit de *carte étudiante* (ou *carte d'étudiant*) et de *carte d'élève*. La différence : un *étudiant* est une personne inscrite à un établissement d'enseignement supérieur, tandis qu'un *élève* le serait à un établissement d'enseignement primaire ou secondaire. De même, cette différence est expliquée par le *Dictionnaire* de l'Académie française dans les définitions d'*étudiant* et d'*élève*. Bien que l'anglais ne fasse pas cette distinction, le contexte de l'œuvre nous indique que l'équivalent approprié en français, d'un point de vue linguistique, serait *anciens élèves*, car il ne se réfère pas à l'université.

Autres

Pour ce qui est des verbes et, par extension, des noms et des adjectifs dérivés d'eux, nous trouvons les anglicismes suivants : *identifier* (18), *basiques* (3 et 23), *baser sur* (38), *fact-checking* (52), *fact-checker* (50), *initier* (64), *confrontation* (80) et *pointer du doigt* (70). Ils ont été corrigés dans la version québécoise comme : *déterminer*, *élémentaires*, *fonder sur*, *vérifications*, *vérifier*, *amorcer*, *affrontement* et *montrer du doigt*, respectivement.

Parmi ces cas, on trouve d'abord le verbe *identifier*, dont l'emploi dans certains contextes est une conséquence de l'interférence de l'anglais. Il s'agit de l'élément 18 : « identifier la source de sa dépression » (p. 120), traduction de « to identify the source of his depression », où ce verbe a été changé par *déterminer* dans la version québécoise. Le *Dictionnaire* de l'Académie française montre une distinction sémantique : il définit *identifier*, dans la deuxième acception, comme « Déterminer la nature, l'origine, l'espèce d'un être, d'une chose » ; d'autre part, *déterminer* aurait un sens plus large : « Définir avec précision. » La BDL, plus spécifique, déconseille dans la section intitulée « Identifier » certains usages interférés de ce verbe :

Identifier est souvent employé à mauvais escient. Il n'a pas, entre autres, le sens d'« indiquer son identité ». On ne dira donc pas : « veuillez vous identifier », mais plutôt : « veuillez vous nommer », « veuillez vous présenter » ou « veuillez établir votre identité ». De même, pour nommer une série d'éléments, on évitera d'employer le verbe *identifier*, et on aura plutôt recours à l'un ou l'autre des verbes suivants, selon le contexte : *nommer*, *citer*, *indiquer* ou *énumérer*. (OQLF, 2002 : s. n.)

Cependant, le sens que la BDL lui accorde, de même que l'Académie française, reste « considérer comme identique », c'est-à-dire *assimiler*, ainsi que « reconnaître (comme appartenant à une espèce, une catégorie) », « établir la nature ou l'origine » (OQLF, 2002). Cette dernière définition est celle qui correspond au contexte de cet élément linguistique. Il serait donc possible d'affirmer que le verbe *identifier* n'est pas employé comme un anglicisme dans ce contexte. Qu'il ait été modifié dans la version québécoise ne serait donc pas provoqué par une ultracorreption. Étant donné que la phrase est formulée comme « identifier/déterminer la source » et qu'*identifier* prend le sens de 'déterminer l'origine', il s'agirait d'un pléonasme et *identifier la source* serait donc redondant. Par conséquent, il serait recommandable, d'un point de vue stylistique, d'utiliser le verbe *déterminer*. Bref, même s'il ne s'agit pas d'un anglicisme dans ce cas, que le traducteur l'ait utilisé dans ce contexte pourrait être dû à un calque de l'original anglais, qui utilise *to identify*.

L'usage du verbe *baser* et de son adjectif dérivé *basique* dans la version française de *Purity* constitue un cas semblable au précédant. Ils sont remplacés par le verbe *fonder* dans la version québécoise, comme traduction de « based on your past behavior » (élément 24), « single-source stories » (38) et « Based on that simple average » (73) ; et par l'adjectif *élémentaire*, comme traduction de « basic video games » (3) et « the more basic emotions » (23). Par contre, il s'agit ici d'un des cas de désaccord entre l'Académie française et l'OQLF par rapport à la norme. Le *Dictionnaire* de l'Académie française définit *fonder*, dans le sens propre, comme « Asseoir sur des fondements, bâtir », et dans le sens figuré, comme « Établir solidement, asseoir ». Cela ne s'appliquerait pas au verbe *baser*, à qui l'Académie française ne lui reconnaît que le sens militaire d'« Installer dans une ou plusieurs bases », et elle y ajoute une prescription : « Ce verbe ne doit pas être employé au sens figuré. Il faut lui préférer *Fonder, établir*. » De son côté, la BDL (OQLF, 2002), qui qualifie de « conservateur » le *Dictionnaire* de l'Académie française (voir la citation ci-dessous), dans sa section « Baser et fonder » l'accepte dans la norme, compte tenu de son usage, et signale que « C'est dans le sens de “prendre pour base, pour fondement ; faire reposer, appuyer” que les verbes *baser* et *fonder* sont synonymes », aussi bien que dans le sens pronominal de *s'appuyer* (OQLF, 2002). Le symbolisme de ces mots est tel que l'OQLF, moyennant la BDL, explique que :

Cette synonymie a fait l'objet d'une polémique « académicienne » au XIXe siècle, mais on peut dire aujourd'hui que l'affaire est close et que *baser* est irrévérablement passé dans l'usage. En effet, on n'en trouve plus guère aujourd'hui pour condamner son emploi; le seul à résister est le conservateur *Dictionnaire de l'Académie française*, qui fut un des premiers à l'admettre en 1798 et qui, à la suite du combat mené par quelques puristes dont l'académicien Royer-Collard qui

avait en outre prononcé ce mot devenu célèbre à propos de *baser* : « s'il entre, je sors », l'a supprimé de l'édition de 1835 et refusait encore, dans sa dernière édition, de l'admettre. Certains auteurs écriront, tout au plus, que l'emploi de *baser* a été critiqué ou qu'il est préférable, dans un style plus soigné, de recourir à *fonder*.

Baser n'est pas pour autant synonyme de *fonder* dans tous les contextes. Il ne peut, en effet, être substitué à *fonder* lorsque ce verbe a le sens d'« être le premier à bâtir, à peupler une ville » ou celui d'« être à l'origine d'une chose, la créer, la constituer ». (OQLF, 2002 : s. n.)

La BDL précise également que *baser* présente aussi le sens privatif d'« établir une base militaire, y poster des effectifs » — le seul que lui reconnaît le *Dictionnaire* de l'Académie française — et que « la forme passive *être fondé à* signifie “avoir de bonnes raisons pour” » (OQLF, 2002). Il s'agit donc d'un cas où la traduction française s'écarte de la norme, d'après l'Académie française, et où la version québécoise aurait privilégié la norme de l'institution française à celle de l'OQLF, en introduisant cette modification. Or, le traitement des adjectifs *basic* et *élémentaire* n'est pas tout à fait pareil. Ni l'OQLF, dans le GDT, ni l'Académie française, dans son *Dictionnaire*, ne lui reconnaissent les acceptions chimique et scientifique. Dans la fiche *débutant* du GDT nous constatons qu'employer *basic* dans ce sens est encore considéré comme étant un anglicisme.

L'autre verbe en question, *initier*, relève de la concordance « Cette fois, ce fut Pip qui initia l'étreinte » (p. 356), remplacé par « qui amorça l'étreinte » au Québec. Il s'agit de la traduction de « This time it was Pip who initiated the hug ». Le *Dictionnaire* de l'Académie française définit *amorcer*, dans ce contexte, dans l'acception 6, au sens figuré de « Mettre un processus en voie de réalisation, d'exécution ». Pour le même contexte, la définition de ce dictionnaire du verbe *initier* serait celle qui correspond à la quatrième acception : « Amorcer, engager, mettre en œuvre la phase initiale d'un processus » (Académie française, s. d.). En outre, nous y trouvons une explication selon laquelle cet usage, historiquement contesté en français, suivrait la norme :

Les dictionnaires d'ancien français attestent l'existence du mot *inition*, *inicion*, du latin *initium*, au sens de « commencement », employé par Jean de Meung, Froissart, etc. Le verbe *initier*, du latin *initiare*, est de même attesté au XVIe siècle, notamment chez Rabelais : « Quartiers [de lune]... croissans, initiations... » On en retrouve un exemple isolé chez Chateaubriand : « Pierre, évêque de Rome, initia la papauté ». Cet emploi se retrouve dans toutes les langues latines, et n'est pas en soi condamnable. Toutefois il se répand abusivement dans les textes politiques, administratifs, journalistiques, alors que le français dispose de verbes ou de locutions tels que *commencer*, *inaugurer*, *engager*, *entreprendre*, *lancer*, *être à l'origine de*, mieux adaptés à traduire les diverses nuances de la même idée. (Académie française, s. d. : s. n.)

Par contre, la BDL, dans la fiche homonyme, insiste sur le fait qu'il s'agit d'un anglicisme à éviter :

Toutefois, l'emploi du verbe *initier* dans le sens de « commencer quelque chose, être à l'origine de quelque chose, amorcer, prendre l'initiative » est un anglicisme. Si l'anglais *to initiate* a

conservé le sens général de « commencer », qui vient du latin, il en va autrement en français où, suivant les contextes, on aura recours à un verbe plus précis. Ainsi, on dira par exemple : *entreprendre des démarches, engager ou amorcer des négociations, mettre sur pied un programme, fonder une société, intenter une action en justice*, etc. (OQLF, 2002 : s. n.)

Cette différence dans le traitement de la norme expliquerait le changement dans la version québécoise. Néanmoins, l'Académie française accepte l'usage d'*initier* lorsqu'il se réfère à la phase initiale d'un processus, ce qui rendrait excessif de considérer une étreinte comme un processus.

Pour ce qui est de *confrontation* (80), dans la version québécoise il est modifié par *affrontement* (p. 645) comme traduction de « who seemed to have lost interest in confrontation ». Pourtant, *affrontement* apparaît aussi utilisé dans la version française dans la p. 122. La BDL (OQLF, 2002), de même que le *Dictionnaire* de l'Académie française, expliquent la nuance sémantique entre ces deux termes : *confrontation* est un terme juridique, synonyme de *vérifier un fait*, tandis que qu'*affrontement* appartient au lexique général et s'en remet à l'idée de conflit. Utiliser *confrontation* dans le sens d'*affrontement* serait donc un anglicisme.

En continuant par les anglicismes non acceptés, *fact-checking* (52) et *fact-checkait* (50) sont corrigés par *vérification* (p. 414) et *vérifiait* (p. 413) dans la version québécoise, respectivement. Il ne nous reste donc qu'à commenter le syntagme *pointer du doigt* (70), modifié comme « il montra du doigt l'écran du téléviseur » dans la version québécoise (p. 554). Cet usage, auquel est attribué le statut d'anglicisme, est toutefois accepté dans la norme par l'Académie française aussi. Dans son *Dictionnaire*, nous trouvons ce syntagme dans les exemples de *pointer*. De fait, dans la fiche « Pointer du doigt », la BDL signale ceci :

L'emploi de l'expression *pointer du doigt* est parfois critiqué : il arrive qu'on lui attribue le statut d'anglicisme (on dit en effet en anglais *to point one's finger at, to point the finger*). Il est alors conseillé de remplacer cette expression par *montrer du doigt, désigner, montrer, faire observer, dénoncer, accuser, critiquer*, etc.

Pourtant, le verbe *pointer* et son sens « diriger vers quelque chose, viser » sont consignés dans presque tous les dictionnaires actuels de langue française. En outre, l'expression *pointer quelqu'un du doigt*, qui signifie « désigner quelqu'un avec un doigt tendu » (au propre comme au figuré), et d'autres tournures semblables (comme *pointer son index vers quelqu'un*) sont consignées dans plusieurs ouvrages, tant européens que québécois. Il s'avère ainsi que les expressions *pointer du doigt* et *pointer quelqu'un du doigt* sont tout à fait correctes en français. Si l'on souhaite varier les emplois, on peut évidemment utiliser les verbes et locutions énumérés plus haut; mais il n'est pas nécessaire d'éviter l'expression *pointer du doigt*. (OQLF, 2002 : s. n.)

Qu'au Québec on ait décidé de changer *pointer* par *montrer* pourrait être dû aussi bien à une ultracorrection qu'à la volonté de s'éloigner des anglicismes pour utiliser d'autres ressources linguistiques jugées plus français.

Les registres

Il y a également d'autres anglicismes liés aux registres familier, populaire et vulgaire, tels que *hot* (48), *face* (49), *sextoy* (33) et *copine gouine* (67), qui ont été remplacés par *bonne*, *visage*, *dildo* et *copine butch*. Dans ce dernier cas, l'anglicisme apparaît dans la version québécoise. Il remplace *gouine*, un mot franco-français pour se référer à une femme avec des attributs considérés masculins. Le registre vulgaire de ce contexte rendrait l'anglicisme acceptable pour le Québec, alors que dans d'autres contextes du même roman il ne le serait pas. Il faut également commenter l'adjectif *super*, dont l'usage s'est aussi répandu à cause de l'anglais, même s'il s'agit d'un latinisme. C'est le cas du groupe nominal *un super boulot*, modifié dans la version québécoise comme *un emploi génial* (41), traduction de l'expression anglaise *a great job*. Outre la substitution de *super* par *génial*, le réviseur québécois a remplacé *boulot*, plus utilisé en France, par un équivalent plus général : *emploi*.

Parmi le type d'anglicismes appartenant au registre familier et populaire, nous trouvons quelques unités phraséologiques sous la forme de locution verbale (17, 22, 63 et 78). D'abord, *être le top* devient *être génial* au Québec (17). *Ne pas être très fair-play* est adaptée comme *ne pas être très équitable* (22). Puis, *être stone* devient *être défoncée* (63), option qui serait aussi acceptée au Québec qu'en France, traduction de « she was stoned ». Le dictionnaire de *L'Internaute.fr* explique le sens que ce mot prend dans ce contexte, car *stone* n'apparaît ni dans les ouvrages de l'OQLF ni dans les dictionnaires de l'Académie française et de l'ATILF. Enfin, *devenir un crack de la technologie* (78) est adaptée au Québec comme *devenir un as de la technologie* (p. 638) ; c'est la traduction littérale de « becoming a crack technologist ». En le cherchant dans le *Dictionnaire* de l'Académie française, nous constatons qu'il s'agit d'une expression normalisée, définie comme « Personne qui excelle dans sa spécialité ». Nonobstant, il y ajoute une précision prescriptive : « En ce sens, il vaut mieux dire : as, champion ». Il ne faut pas dire que l'expression avec *as* est également acceptée et définie, dans l'acception 3, comme « Personne qui excelle dans une activité » (Académie française, s. d.). Même si la sémantique ne change pas dans ce cas, c'est la version française qui privilégie l'anglicisme.

Finalement, nous détectons deux modifications dont l'option québécoise pourrait aussi se considérer comme un anglicisme (29 et 68). La première, *des disserts niveau fac* (29), est la traduction du syntagme anglais *college-level papers*, ce qui donne *des essais niveau bac*

dans la version québécoise (p. 471).³¹⁹ L'option française *disserts*, abréviation populaire de *dissertations* et traduction de *papers*, est remplacée par *essais* dans la version québécoise. Le GDT (OQLF, 2012) définit *essai* comme « Ouvrage argumentatif où l'auteur expose son point de vue et ses réflexions sur un sujet de portée générale » et *dissertation* comme « Exercice écrit structuré et détaillé par lequel l'élève est invité à discuter, sous forme ou non de question, un thème littéraire, philosophique ou scientifique ». Tous deux sont proposés par cet ouvrage comme étant les équivalents du terme anglais *essay*, qui prendrait les deux sens. Le *Dictionnaire* de l'Académie française montre aussi la distinction actuelle que le français établit entre *essai*, en tant que genre littéraire, et *dissertation* comme « Exercice écrit pratiqué dans l'enseignement secondaire et à l'université ». C'est pour cela que l'usage d'*essai*, selon le dernier signifié, prend le sens de l'anglais *essay* dans la version québécoise, ce qui pourrait se considérer comme une interférence linguistique.

Dans la concordance 68 : « tout ce dont j'étais conscient, c'était du trip que la bague procurait », qui devient « tout ce dont j'étais conscient, c'était du rush que la bague procurait » (68), l'anglicisme *trip/rush* est modifié, mais pas éliminé. Il s'agit de la traduction d'« all I was aware of was the rush the ring brought ». Les deux acceptions du Merriam-Webster (s. d.) qui s'ajustent le plus à celle du contexte sont, comme nom, la cinquième, « a round of attention usually involving extensive social activity », et la septième, « a sudden feeling of intense pleasure or euphoria : thrill ». Quant à *trip*, utilisé dans la langue française, il signifie « voyage intérieur, état qui résulte de l'absorption de substances hallucinogènes », selon le *Reverso*, dans la ligne de la deuxième acception. D'autre part, *rush* est défini par le *Reverso* comme « afflux, ruée ». Nous ne trouvons pas dans un dictionnaire francophone le sens de *rush* en anglais, même s'il fonctionne en contexte québécois, alors que *trip* y provoquerait un effet différent (cf. Nord, 1988 [1991]). De fait, nous trouvons le mot *rush* dans les deux versions, comme traduction de « she hadn't even looked at much of her hundred hours of raw footage ». Le résultat serait « elle n'avait quasiment rien regardé de ses centaines d'heures de rushes » (p. 538). Il prend ici le sens de « sprint, accélération » (*Reverso*), partagé avec l'anglais.

³¹⁹ Veuillez noter que la concordance 29 de cette section et la concordance 23 de la section suivante « Éléments culturels et imprécisions » sont la même. Vu qu'elle présente deux éléments linguistiques, ici on explique le remplacement de *disserts* par *essais* et, dans la section suivante, on analyse le changement des abréviations *fac* par *bac*.

3.5.3.2 Variation géographique

Les concordances concernant strictement la variation géographique peuvent être divisées en deux groupes : le premier est plus nombreux et se donne quand une forme présente un usage plus général et l'autre, plus restreint ; le second, quand il s'agit de deux géosynonymes et l'option française n'est pas vraiment en usage au Québec (mots franco-français), et vice-versa (québécoismes).

Domaine général et domaine restreint

Dans le premier groupe, nous constatons que les options de la version québécoise tendent à être plus générales que les correspondantes dans la version française. C'est le cas de cinquante-six concordances (toutes sauf les treize suivantes : 2, 6, 10, 21, 30, 31, 33, 38, 39, 41, 42, 43 et 50). Elles touchent généralement les registres vulgaire et familier, où les normes d'usage tendent à être plutôt locales et l'argot se manifeste plus facilement.

Dans le registre vulgaire, nous trouvons les expressions *se taper quelqu'un* (concordances 1 et 9) et *se faire sauter* (35), toutes deux perçues comme étant des mots franco-français. Elles ont été remplacées dans la version québécoise par le verbe *baiser*, aussi en usage courant en France, mais qui fonctionne également au Québec. De même, l'expression *se faire choper* (20) a été remplacée par *se faire prendre* ; et *être infoutu* (4), par *être incapable*. Le surnom *Porky la Gourdasse* (18) dans la version française devient *Porky la Crétine* dans la version québécoise. L'adjectif *crétin* serait plus fréquent au Québec comme injure, même s'il est aussi utilisé en France. Or, l'usage de *gourde* présente un autre signifié principal, selon le *Dictionnaire* de l'Académie française (huitième édition), qui laisse place au figuré. En tout cas, il s'agit de la traduction de *Porky Bonehead*, une insulte qui prendrait en anglais le même signifié que *gourde* ou *crétin* en français. Il faut faire remarquer que *gourdasse* apparaît avec le suffixe péjoratif, selon le TLFi de l'ATILF (2002), où il est défini comme « Femme, fille un peu gourde : niaise, sottie », de même que la variante *gourdiflot* : « Personne sottie et stupide ».

En ce qui concerne l'argot du registre familier, parmi les trois occurrences du nom *mec* dans la version française de *Purity*, il y en a une qui a été remplacée par *type* dans la version québécoise (concordance 36), alors que le même mot n'a subi aucune modification dans les deux autres romans. Normalement, ce mot apparaît dans des dialogues, mais la concordance où il a été changé est un message électronique. Ensuite, on trouve *boîte* (3), dans le sens d'*entreprise*, qui est le mot utilisé dans la version québécoise ; le *Dictionnaire* de l'Académie

française (s. d.) nous explique le sens figuré, familier et péjoratif de ce terme dans l'acception 3 : « Entreprise pour laquelle on travaille », mais l'usage resterait géographiquement marqué. De même, l'élément *opportunité super-marrante* (7), traduction de « superfun and awarding opportunity », a été transformé en *occasion super excitante*. Notez que cette concordance présente trois genres de modifications, même si nous avons privilégié celui qui relève de la variation diatopique pour cette classification. D'abord, le nom *opportunité* a été remplacé par *occasion* dans la version québécoise. Le *Dictionnaire* de l'Académie française définit *opportunité* comme « Caractère de ce qui est opportun, de ce qui vient à propos » et nous explique que « C'est à tort que ce terme est substitué à *Occasion* dans tous ses emplois. Ainsi, on ne dira pas *Je me réjouis d'avoir l'opportunité de vous rencontrer*, mais *Je me réjouis d'avoir l'occasion de vous rencontrer* ». De l'autre côté, le nom *opportunité* est défini, selon sa première acception, comme « Rencontre, concours fortuit de circonstances qui arrive à propos et favorise une action, une entreprise, un dessein ». Dans la fiche *opportunité*, le GDT se prononce aussi là-dessus : « Employé sous l'influence de l'anglais *opportunity*, le terme *opportunité* est à éviter, car il n'a pas le sens de "possibilité" en français » (OQLF, 2012). Dans la fiche *possibilité*, le GDT recommande ce nom lorsqu'il s'agit de « conséquences probables positives » (OQLF, 2012). Cette fiche terminologique renvoie aussi sur l'explication qu'offre la BDL dans la section « Opportunité » :

Le mot *opportunité* est aussi employé dans le sens d'« occasion favorable, opportune ». Ce sens était attesté dans des dictionnaires jusqu'au XIXe siècle. Il est maintenant critiqué dans les ouvrages de référence, puisque cet emploi se serait maintenant répandu sous l'influence du mot anglais *opportunity*. Pourtant, le passage du sens de « caractère de ce qui est opportun » à celui d'« occasion favorable, opportune » peut s'expliquer par la métonymie. Ce glissement métonymique s'observe d'ailleurs pour d'autres noms semblables, par exemple : *la possibilité/une possibilité*; *la banalité/une banalité*; *la brutalité/des brutalités*; *la frivolité/des frivolités*. Mais si l'on veut éviter d'employer *opportunité* dans le sens d'« occasion favorable, opportune », on peut utiliser, selon le contexte, *occasion*, *chance* et *possibilité*. (OQLF, 2002 : s. n.)

Cet usage d'*opportunité* est expliqué par la BDL comme étant « critiqué », mais ce n'est que le sens de *possibilité* qui est marqué comme « fautif », car celui-ci est considéré comme « un emprunt sémantique à l'anglais » (OQLF, 2002). Autrement dit, la précision prescriptive de l'Académie française est plus restrictive que celle de l'OQLF. Selon le *Dictionnaire* de l'Académie française, l'option du traducteur français constituerait un écart par rapport à la norme. Néanmoins, en prenant en compte les renseignements complémentaires de l'OQLF, moyennant le GDT et la BDL, l'emploi d'*opportunité* dans ce contexte ne serait pas fautif. C'est-à-dire que cet usage existe en français, mais qu'il est souvent évité, car son usage est censé s'être répandu sous l'influence de l'anglais. C'est ce

qui est arrivé dans la version québécoise. Nous trouvons également des modifications orthotypographiques et géographiques dans l'élément *super-marrante*, qui a été remplacé par *super excitante* dans la version québécoise, sans le trait d'union. Le *Dictionnaire* de l'Académie française emploie le synonyme *amusant* pour expliquer le signifié populaire de *marrant*. Même s'il peut fonctionner comme traduction de « superfun », la version québécoise a préféré *excitant*, compte tenu du contexte — il se réfère à une entreprise —. La modification aurait pour but que cet élément fonctionne dans chaque version comme équivalent communicatif (Neubert, 1985) ou pragmatique, selon l'expression de Svejcer (1981). Dans ce cas, la valeur communicative du texte d'arrivée (TA) ne serait pas exactement la même que celle du texte de départ (TD). Or, la traduction est une option sémantique dérivée de la langue de départ (L1) qui suit les règles et normes linguistiques et textuelles de la langue d'arrivée (L2) et satisfait les attentes du public cible (Rabadán, 1991 : 290-291).

Quant au reste des cas, nous trouvons le verbe *piger*, utilisé comme participe (concordance 14) ou conjugué (48). Dans les deux cas il a été remplacé dans la version québécoise par le synonyme *comprendre*, plus général en français. De même, le sens figuré de *couper*, en faisant allusion à une moto, a été remplacé par le synonyme général *éteindre* (17) ; celui d'*embrouille*, par *arnaque* (8) ; et celui de *glauque*, par *étrange* (32).

Dans cette même veine, les éléments³²⁰ classés comme familiers ou populaires par le *Dictionnaire* de l'Académie française : *coucou* (55 et 56), *canard* (37), *foldingue* (44),³²¹ *buter* — taxé d'argotique — (49), *pieuter* (12), *cancan* et *cancaner* (24 et 25), *mal fagoté* (50), *déconnant* (51) et *bled* (11 et 13), sont remplacés dans la version québécoise par des équivalents plus généraux, également en usage en France : *salut*, *journal*, *folle*, *descendre*, *dormir*, *médiasance* et *bavarder*, *mal habillé*, *mal foutu* et *endroit*.

Veillez noter qu'alors que *cancan* a été adapté comme *médiasance*, le verbe dérivé, *cancaner*, n'a pas été adapté comme *médire*, mais comme *bavardage*. Pourtant, *cancan* aurait aussi pu être adapté comme *bavardage* et il ne l'a pas été, alors que l'élément original en anglais est dans tous les cas *dish*, utilisé comme verbe et comme nom. Par exemple, dans la première concordance, il s'agit de la traduction de « Pip was thrilled to be dishing ». Dans ce

³²⁰Comme dans d'autres éléments linguistiques précédemment analysés, nous les présentons ici sous la forme considérée comme étant neutre : cela implique le masculin singulier pour les adjectifs et l'infinitif pour les verbes. Nous recommandons de consulter les concordances en annexe pour trouver les éléments dans son contexte.

³²¹L'adjectif *foldingue* n'est pas entré dans le *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.) en tant que tel, mais il prend le sens recueilli pour *dingo* ou *dingue*.

contexte, *cancan* et *médissance* fonctionnent comme équivalents, mais ils ne signifient pas toujours la même chose. Selon ce contexte, la première entrée de *cancan* dans le *Dictionnaire* de l'Académie française explique que ce nom appartient au registre familier et qu'il signifie « Bavardage, commérage malveillant. Surtout au pluriel ». Néanmoins, le mot *médissance* est défini par le même ouvrage comme « Action de médire ; propos malveillant par lequel on médit, mais qui peut être fondé, à la différence de la calomnie ». Cela indiquerait que les connotations attribuées à *médissance* sont plus péjoratives que celles de *cancan*, car le bavardage, et par extension le commérage, en dehors de son possible fondement, tend à être malveillant, mais son propos ne l'est forcément pas. Il s'agit plutôt du fait de parler des autres pour le plaisir, sans pour autant les critiquer nécessairement. De fait, dans la seconde concordance, comme verbe, *bavarder* apparaît comme traduction de « to dish and drink beer » dans la version québécoise. Le verbe anglais *dish* est défini par le Merriam-Webster (s. d.) comme « gossip; also : to disclose private or personal information », sans que cette information privée ou personnelle soit forcément négative. C'est donc la variation diatopique qui aurait motivé cette alternance dans la version québécoise.

Comme dans les exemples précédents, dans les cas suivants l'option québécoise est plus générale en français et fonctionnerait également en Europe francophone. La différence par rapport aux précédents réside dans le fait qu'ils n'apparaissent pas dans le *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.), mais dans le TLFi (ATILF, 2002). Ainsi, *pieuter* (12) devient *dormir* ; *flippant* (29), *terrifiant* ; *barjo* (51), *taré* ; *taulard* (34),³²² *détenu* ; et *sconse* (22), *mouffette* (la forme *mouffette* étant aussi admise par l'Académie française et l'OQLF). Veuillez noter pour l'antépénultième que l'option québécoise reste aussi la plus générale. L'autre équivalent en usage au Québec, *bête puante*, y est évité. Même s'il est marqué comme familière par le GDT (OQLF, 2012), ce registre fonctionne dans ce cas, compte tenu du contexte du roman.

Parmi ces éléments connotés géographiquement dans *Purity*, nous trouvons aussi quelques unités phraséologiques. Selon la taxonomie de Corpas Pastor, les unités phraséologiques sont des « unidades léxicas formadas por más de dos palabras gráficas en su límite inferior, cuyo límite superior se sitúa en el nivel de la oración compuesta » (Corpas Pastor, 1996 : 20). Cette chercheuse propose les englober en trois groupes principaux : les collocations, les locutions et les énoncés phraséologiques (Corpas Pastor, 1996 : 50-51).

³²²Veuillez noter que la concordance 34 de cette section et la concordance 16 de la section suivante « Éléments culturels et imprécisions » sont la même. Étant donné qu'elle présente deux éléments linguistiques, nous expliquons ici le remplacement de *taulard* par *détenu* et, dans la section suivante, nous analysons la substitution de *lycée* par *secondaire*.

Même s'il n'est pas question ici d'expliquer les différentes subclassifications, il faudrait éclairer le fait que les collocations sont la « propiedad de las lenguas por la que los hablantes tienden a producir ciertas combinaciones de palabras entre una gran cantidad de combinaciones teóricamente posibles » (Corpas Pastor, 1996 : 66). Les locutions sont fixées et constituent une unité de signification qui intègre la phrase, car il ne s'agit pas d'énoncés complets (Corpas Pastor, 1996 : 88). Finalement, les énoncés phraséologiques sont complets et indépendants, ils constituent des actes de paroles par eux-mêmes ; on trouve dans cette catégorie les parémies, qui sont invariables, ainsi que les formules routinières, qui peuvent présenter de la variation (Corpas Pastor, 1996 : 132).

En suivant cette classification, nous trouvons quelques collocations,³²³ telles que *décrocher un rencard* (58), *bal de promo* (61) et *se plier en quatre* (63), remplacées dans la version québécoise par *décrocher un rendez-vous*, *bal des finissants* et *se mettre en quatre*, respectivement. Quant aux locutions, de type verbal, nous en trouvons six avec le verbe *être* comme attribut : *être le pompon* (56), *être du chiqué* (15), *être du flan* (57), *être mort de trouille* (65), *être chouette* (68) et *être la galère* (68), transformées dans la version québécoise, respectivement, en *être le meilleur*, *être du bluff*, *être du cinéma*, *être mort de peur*, *être génial* et *être l'horreur*. Il y en a aussi d'autres construites avec d'autres verbes, telles que *ne pas pouvoir se blairer* (64), *pousser un bon coup à quelqu'un* (66) et *se tirer la bourre*, modifiées dans la version québécoise, respectivement, comme *ne pas pouvoir se sentir*, *donner un bon coup à quelqu'un* et *se déchaîner*, qui est un verbe pronominal et non pas une unité phraséologique en tant que telle. Finalement, nous avons trouvé deux énoncés phraséologiques étant des formules expressives, l'un, *ça me bouffe*, qui est variable, et l'autre, *la vache*, qui ne l'est pas. L'énoncé variable a été remplacé par un autre énoncé équivalent dans la version québécoise: *ça me ronge* (60). L'invariable, *la vache*, a donné aussi une formule expressive dans la concordance 62, *bon sang*, et une expression du registre vulgaire, *merde*, dans la concordance 52. Dans ce dernier cas, il ne s'agit pas non plus d'une unité phraséologique, mais elle fonctionne comme équivalente dans le contexte. Comme dans les autres cas, les options de la version québécoise ne sont pas si connotées géographiquement que les correspondantes de la version française, ce qui entraîne que la version québécoise puisse fonctionner en France. Par exemple, le mot *rencard* n'est pas entré dans le *Dictionnaire* de l'Académie française, ni dans la huitième ni dans la neuvième édition, mais il est recueilli dans le TLFi (ATILF, 2002). D'ailleurs, aussi *bal de promotion*

³²³Les unités phraséologiques variables ici présentées se trouvent dans la forme générique. Pour trouver son contexte, veuillez consulter la liste de concordances en annexe.

que *bal des finissants* sont étiquetés dans le GDT (OQLF, 2012) comme *France* et *Québec*, respectivement, ce qui évite l'anglicisme *bal de graduation*, déconseillé par cet ouvrage.

Pour la dernière unité phraséologique, il s'agit de la locution verbale dans la concordance « C'était du chiqué, alors », adaptée dans la version québécoise comme « C'était du bluff, alors » (p. 122). C'est la traduction de « You were only pretending ». Selon le *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.), dans la troisième entrée de *chiqué*, cette locution familière se réfère à « Ce qui est affecté, artificiel ». De l'autre côté, la locution *être du bluff*, appartenant également au registre familier, signifie que « ce n'est pas sérieux ». D'après le Merriam-Webster (s. a.), le sens intransitif du verbe *to pretend*, c'est « to feign an action, part, or role especially in play ». Ce contexte reprend plutôt le sens d'*être du bluff*, celui de créer une illusion. De sa part, *être du chiqué* ne concerne pas exactement la qualité de faire semblant, mais l'artificialité, c'est-à-dire le fait que quelque chose ait l'air naturel. Voilà une nuance sémantique qui varie entre les versions à cause de ces modifications ; dans le cas de la version québécoise, elle se rapprocherait plus du sens du texte de départ, même si l'option de la traduction française fonctionnait également dans le contexte. Cela indiquerait que la version québécoise a aussi pris en compte le texte source.

Il y a trois cas particuliers où la marque géographique n'est pas tellement forte pour que les mots puissent se considérer comme géosynonymes, mais plutôt quasi-synonymes, normalement à cause des questions traductives ou stylistiques. Il s'agit d'une occurrence de *message* (5), adaptée comme *courriel* ; une autre de *distributeur de billets* (53), remplacée par *guichet automatique* dans la version québécoise ; et de l'adjectif *méchant*, dans le syntagme *méchante bruine* (16), devenu *vilaine bruine*.

La modification de *message* par *courriel* concerne aussi les modifications analysées dans la section consacrée aux anglicismes. Parmi les quatre-vingt-seize occurrences d'*email* présentes dans le texte source, cinquante-et-une ont été traduites par *e-mail* dans la version française. Pourtant, nous trouvons soixante-neuf occurrences de *courriel* dans la version québécoise. D'ailleurs, il y a cinquante occurrences de *message* dans le texte de départ, cinquante-quatre dans la traduction française et soixante-et-une dans la version québécoise. Même si ce corpus n'a pas été aligné, cela nous permet de déduire que le nombre d'occurrences d'*e-mail* de la version française qui ont été remplacées par *message* dans la version québécoise se situe entre une dizaine et une vingtaine. En effet, pour des questions stylistiques, il est possible d'alterner entre *courriel* et *message* comme traduction d'*email*. Or, ils ne présentent techniquement pas le même signifié. Le GDT (OQLF, 2012) accepte le

terme *message électronique* comme synonyme de *courriel* ou *courrier électronique*. Or, sans l'adjectif *électronique*, il acquiert un signifié plus large. De fait, le *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.), dans la définition *messagerie* (acception seconde), indique que *messagerie électronique* est un « service permettant la saisie, la consultation différée et la transmission, sur des ordinateurs connectés en réseau, de documents informatisés appelés messages électroniques (on dit aussi *Courrier électronique*) » et une précision prescriptive y est ajoutée : « Peut être abrégé en *Mél.*, qui doit être utilisé de préférence à l'abréviation anglaise *e-mail* » (Académie française, s. d.) ; cette abréviation n'apparaît pas dans la traduction du roman.

Pour ce qui est du terme *distributeur de billets*, issu de la concordance « il se rendit à plusieurs distributeurs de billets » (p. 667), il a été adapté au Québec comme *guichet automatique*. C'est la traduction de « he went to several ATMs », acronyme que le GDT (OQLF, 2012) renvoie à la fiche du terme *guichet automatique bancaire*, qui est considéré comme étant équivalent. Certes, il y aurait une différence entre ce terme et *distributeur automatique de billets*, dont l'équivalent anglais serait *ACD*, *cash dispenser* ou *cash machine* (OQLF, 2012). La différence, selon le GDT, c'est que « Contrairement au guichet automatique bancaire, le distributeur automatique de billets permet seulement d'effectuer des retraits » (OQLF, 2012), alors que le guichet permettrait de réaliser beaucoup d'autres opérations. Vu que *distributeur de billets* et *guichet automatique* ne sont pas des synonymes pleins, cette modification prouve que la version québécoise prend aussi en compte le texte de départ en anglais.

Finalement, en ce qui concerne de l'adjectif *méchant*, la concordance « Une méchante bruine froide tombait » (p. 139) a été modifiée comme « Une vilaine bruine froide » dans la version québécoise. C'est la traduction de la phrase « A nasty cold drizzle was falling ». Compte tenu du fait que l'adjectif *vilain* ne se trouve pas encore dans la neuvième édition du *Dictionnaire* de l'Académie française, il faut aller le chercher dans la huitième. En dehors des sens moraux, c'est dans la troisième entrée de *vilain* que ce dictionnaire nous présente le sens qu'il prend dans ce contexte : « Qui déplaît à la vue » et « Qui est incommode, désagréable » (Académie française, 1935), en se référant à la météorologie. En revenant sur la neuvième édition, le *Dictionnaire* nous donne le sens de ce contexte dans la première acception, lorsque l'adjectif se place devant le nom quand il n'est pas attribut. Dans ce cas, il est défini comme « Qui peut nuire, causer du désagrément ; fâcheux, déplaisant » (Académie française, s. d.). Dans cette même acception, il peut renvoyer aussi au singifié « Qui ne vaut rien en son genre,

qui est de peu de valeur » (Académie française, s. d.). D'après le Merriam-Webster (s. d.), nous vérifions que *nasty* prend aussi les deux nuances : 'nuisant' (4a et b) et 'déplaisant' (4c), c'est-à-dire qui peut entraîner des conséquences qui vont au-delà de l'inconfort. Ainsi, le signifié de *vilain* serait plus proche au contexte source, même si l'option de la traduction française s'accommode également à la norme et à sa fonction.

Mots franco-français et québécismes

Dans cette section nous trouvons treize concordances (2, 6, 10, 21, 30, 31, 38, 39, 41, 42, 43 et 50). Elles abordent des géosynonymes, c'est-à-dire des synonymes pleins étant plus ou moins marqués géographiquement. Toutefois, ils fonctionnent d'une façon neutre dans leur territoire respectif et, normalement, leur marque ne devient visible que lorsqu'ils sont employés hors ce territoire.³²⁴ Nous avons trouvé (*téléphone*) *portable* (2, 6, 10 et 31), remplacé par (*téléphone*) *cellulaire* dans la version québécoise ; *sumac vénéneux* (38), par *herbe à puce* ; *cacahuètes* (43), par *arachides* ; *lave linge* et *sèche-linge* (21), remplacés par *laveuse* et *sécheuse* respectivement ; *colonie de vacances* (39), par *camp d'été* ; *MST* (42), par *MTS* ; *monospace* (50), par *fourgonnette* ; *élan* (30), par *original* ; et *fumette* (41), par *pot*.

Pour ce qui est du premier terme, le *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.) reconnaît implicitement *ordinateur* et *téléphone portable* en les montrant comme exemples dans la définition de cet adjectif, alors qu'il n'attribue à *cellulaire* que les sens de « qui est divisé en cellules » et « qui concerne les cellules vivantes ». En revanche, il est nommé par le GDT comme *téléphone cellulaire portatif*. Ce dictionnaire accepte tous les autres termes en usage, pas sans préciser que « Les termes *téléphone portable* et *portable*, probablement sous l'influence de l'anglais, sont de plus en plus employés, surtout en Europe », alors qu'« Au Québec, dans la langue courante, on utilise le plus souvent les termes *téléphone cellulaire* et *cellulaire* » (OQLF, 2012).

Quant à *sumac vénéneux*, le GDT (OQLF, 2012) précise que le terme *herbe à puce*, comme appellation populaire et folklorique, est privilégié au Canada. Le terme *sumac vénéneux* se trouve comme exemple dans la définition de *sumac* du *Dictionnaire* de l'Académie française (huitième édition), mais nous n'y trouvons pas l'équivalent québécois.

³²⁴Nous employons le terme *mot franco-français*, au lieu de *francisme*, car, même s'ils présentent une certaine marque géographique, ils peuvent aussi être utilisés au Québec dans quelques contextes, sans provoquer de refus. Le terme *francisme* est issu par analogie avec *québécisme*. Par contre, les québécismes ne se trouvent normalement pas en contexte européen. C'est pour cela que les termes *francisme* et *québécisme* ne seraient pas tout à fait équivalents socialement, même si des deux côtés de l'Atlantique il y aurait des mots connotés géographiquement (Pöll, 2005 : 201-207).

Pour ce qui est des noms *cacahuète* et *arachide*, tous deux sont entrés dans le *Dictionnaire* de l'Académie française avec des acceptions différentes, c'est-à-dire qu'ils ne sont pas traités comme des synonymes pleins, mais partiels. D'après l'Académie française (s. d.), *arachide* se réfère à la plante, alors que *cacahuète* serait son fruit. Le GDT recueille aussi tous les termes sans marque territoriale, même si la forme principale serait *arachide*. D'ailleurs, ce dictionnaire précise qu'« Au Québec, le beurre d'arachide, fait principalement d'arachides rôties et broyées, constitue un mets très populaire. Le même mets est appelé, en Afrique et en Europe, pâte de cacahuètes ou beurre de cacahuètes » (OQLF, 2012).

À propos des termes *lave-linge* et *laveuse*, d'une part, et *sèche-linge* et *sécheuse*, d'autre part, ils sont traités différemment. Ils sont tous recueillis par le GDT (OQLF, 2012), de même que *machine à laver* et *machine à sécher*. Or, ce dictionnaire identifie *laveuse* et *sécheuse* comme étant des québécismes, alors que *lave-linge* serait l'équivalent plus utilisé en français européen. Quant à *sèche-linge*, le GDT n'offre aucune précision territoriale. De l'autre côté, dans le *Dictionnaire* de l'Académie française seulement est entré *lave-linge* ; dans les exemples de *machine* il présente aussi le terme *machine à laver*. Nous ne trouvons pas les autres termes, ni dans la huitième ni dans la neuvième édition. Il est probablement question de la mise à jour.

Le terme de la version française, *colonie de vacances*, apparaît comme exemple dans la définition de *colonie* du *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.). Nous trouvons également le terme *camp de vacance* dans la fiche *camp*, même s'ils ne sont pas tout à fait traités comme étant des synonymes. Le premier, appartenant au domaine de l'éducation, est défini comme « groupe d'enfants qui, encadrés par des moniteurs, vont passer des vacances à la campagne, à la montagne ou à la mer », alors que le second serait un « Terrain où des campeurs, des sportifs s'installent provisoirement » (Académie française, s. d.). Le terme utilisé dans la version québécoise comme équivalent, *camp d'été*, est proposé par le GDT comme traduction de *summer camp*, mais il se trouve aussi sous l'étiquette *Canada*. Ce dictionnaire accepte aussi le terme *colonie de vacances* dans une autre fiche terminologique, comme traduction de *vacation camp* (États-Unis), *holiday camp* (Royaume-Uni) ou *holiday colony*. Dans cette fiche il précise que « Le terme *colonie de vacances* tend à disparaître pour être remplacé par *camp de vacances* et *centre de vacances* » (OQLF, 2012). Ainsi, le GDT attribue *colonie de vacances* au domaine du loisir pour la jeunesse, alors que *camp d'été*, comme quasi-synonyme, adopterait un sens plus large : « Camp dont le fonctionnement se déroule durant l'été » (OQLF, 2012). Étant donné que dans ce roman le terme anglophone de

départ est dans les trois cas *summer camp* — fonctionnant comme adjectif dans l'un des cas « summer-camp friend » —, et qu'il concerne la jeunesse mais n'est pas forcément lié au domaine de l'éducation, aussi bien l'option de la version française que celle de la version québécoise seraient justifiées.

L'acronyme *MST*, modifié comme *MTS* dans la version québécoise, est la traduction de l'acronyme anglais *VD* (*venereal disease*). Néanmoins, le GDT taxe la traduction littérale *maladie vénérienne* de désuet :

Le terme *maladie vénérienne* se réfère à l'ancienne typologie des infections transmissibles sexuellement (ITS) ou *maladies transmissibles sexuellement* (MTS). Maintenant, les ITS englobent toute maladie liée au sexe, peu importe le tropisme (sexe, sang, ganglion, foie, vessie, reins, cerveau, peau, muqueuses). (OQLF, 2012 : s. n.)

Même si cette fiche terminologique est intitulée *infection transmissible sexuellement*, d'où l'acronyme *ITS*, toutes les autres variantes sont aussi recueillies sans aucune marque géographique, parmi lesquelles *maladie sexuellement transmissible* (*MST*) et *maladie transmissible sexuellement* (*MTS*), présentes dans les versions de ce roman :

Les nouveaux ouvrages lexicographiques spécialisés, les périodiques médicaux récents ainsi que les principales instances nationales et internationales en matière de santé privilégient l'usage des termes composés avec le mot *infection*, reléguant plutôt les autres termes composés avec *maladie* et *disease* au rang de synonymes, et cela malgré les très nombreuses occurrences encore constatées de ces deux derniers termes. Les ITS englobent mieux les personnes infectées et contagieuses, mais asymptomatiques, qui ignorent qu'elles sont porteuses de ces infections (papillome, VIH). (OQLF, 2012 : s. n.)

C'est pour cela que l'acronyme français respectif est utilisé dans les deux versions comme traduction de *VD* (*venereal disease*). Ce serait un choix de l'auteur, car dans la même fiche du GDT (OQLF, 2012) il est aussi marqué comme désuet pour la lange anglaise, qui privilégierait *sexually transmitted infection* (STI) et *sexually transmitted disease* (STD). La connotation territoriale, qui justifierait la modification dans la version québécoise, est plutôt relevée dans le *Dictionnaire* de l'Académie française. Dans les exemples de *maladie*, ce dictionnaire explique qu'une maladie vénérienne « se transmet par voie sexuelle (on parle aujourd'hui de *Maladie sexuellement transmissible*) », sans mentionner d'autres options.

En revanche, les connotations géographiques des termes *monospace* et *fourgonnette* sont plus explicites. Dans la version française nous trouvons cinq occurrences de *monospace*, remplacés systématiquement par *fourgonnette* dans la version québécoise. Le GDT (OQLF, 2012) spécifie que la forme *monospace* est plus européenne. Ce dictionnaire privilégie donc *fourgonnette*, car *monospace* présente la marque géographique « France ». D'ailleurs, le terme *monospace* n'est pas entré dans le *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.). Il

faudrait donc trouver ce terme dans les *Questions de langue* de l'Académie française,³²⁵ dans la section « Anglicismes et autres emprunts », considéré comme évitable.

Les cas d'*élan*, par rapport à *original*, et *fumette*, par rapport à *pot*, sont plus particuliers. Le GDT explique que l'usage d'*élan* est un peu plus général que celui d'*original*. Il attribue donc l'étiquette « Canada » à ce dernier, même s'il est traité comme forme principale : « Le nom *original* vient de *orignac*, qui est la forme plurielle d'un mot basque désignant les cervidés. Les premiers colons français l'ont appris des Basques qui venaient pêcher sur les côtes de l'Atlantique » (OQLF, 2012). Le *Dictionnaire* de l'Académie française privilégie *élan* ; le synonyme *original* ne serait reconnu qu'indirectement : « L'*élan* du Canada est appelé aussi *original* » (Académie française, s. d.). Or, cette acception n'est pas présente dans la définition d'*original*. Il s'agit de la traduction de « Bob himself was wearing moose antlers, signifying Bullwinkle », qui donne « portait des bois d'*élan*, comme Bullwinkle, l'*élan* du dessin animé » dans la version française (p. 479). La première occurrence dans cet exemple est supprimée dans la version québécoise (p. 479), afin d'éviter la répétition, car la relation sémantique est mise en évidence par le contexte.

Pour ce qui est de l'autre cas particulier, le nom *fumette* n'est pas entré dans le *Dictionnaire* de l'Académie française, probablement à cause de son caractère argotique. Il apparaît pourtant dans le GDT, où il est défini comme « Action de fumer des drogues douces » (OQLF, 2012), même s'il est étiqueté comme non courant. L'anglicisme *pot* ne se réfère pas aux drogues douces en général, mais au cannabis plus spécifiquement. Il n'est pas non plus entré avec ce sens dans le *Dictionnaire* de l'Académie française, mais il est recueilli par le GDT dans la fiche *marijuana*, sous les étiquettes « familier » et « Québec ».

Nous profitons que cette section arrive à sa fin pour commenter très particulier, car il ne s'agit pas de deux géosynonymes pleins, mais plutôt des quasi-synonymes d'usage général qui peuvent être interchangeables selon le contexte : *bois* et *forêt* (33). L'une des occurrences de *bois* dans la version française de *Purity* est remplacée par *forêt* dans la version québécoise. La distinction, selon le *Dictionnaire* de l'Académie française et le GDT (OQLF, 2012), quoique relative, se concentre sur le fait que *bois* suggère un ensemble d'arbres, tandis que *forêt* se réfère plutôt à l'extension (vaste) de cette surface recouverte d'arbres. En anglais, parallèlement, les termes *wood* et *forest* se différencient par l'extension, *forest* faisant référence à une surface plus large que *wood*. Même si dans le texte en anglais l'auteur utilise le mot *woods*, qui dans la logique littérale deviendrait *bois*, la préférence du réviseur

³²⁵ <http://www.academie-francaise.fr/questions-de-langue> [Consulté le 3 août 2018].

québécois par *forêt* s'expliquerait par la phrase qui suit : « J'ai l'impression d'être la seule à m'y aventurer ». Ce contexte suggère l'idée d'une extension importante d'arbres qui s'éloigne de ce qui est aménagé. Quoi qu'il en soit, il s'agirait d'une question plutôt stylistique que strictement sémantique.

3.5.3.3 Éléments culturels et imprécisions

Dans cette section, nous trouvons vingt-sept concordances, dans le premier groupe, et sept concordances, dans le second groupe. Dans le premier, nous recueillons les éléments connotés culturellement qui ont été remplacés par un équivalent québécois. Dans le second groupe, il s'agit d'éléments également connotés culturellement qui, au lieu d'être remplacés dans la version québécoise, se sont supprimés ; nous analysons aussi dans cette sous-section deux imprécisions liées à la pratique traductive.

Équivalents culturels

La plupart de ces éléments relèvent du système d'éducation. Le terme *lycée* dans la version française est changé par plusieurs équivalents contextuels dans la version québécoise, tels que *secondaire* (concordances 1, 15, 16, 19 et 27), *école secondaire* (5 et 24) ou, tout simplement, *école* (7, 12, 18, 21 et 26). D'ailleurs, le terme *secondaire*, récurrent dans la version québécoise, est aussi utilisé comme équivalent de *quatrième* (14), traité comme un mot franco-français au sens culturel. Ainsi, *en cinquième* dans la version française devient *1er secondaire* dans la version québécoise (20) ; *collège* devient aussi *secondaire* (25), alors qu'*une collégienne* serait *une jeune élève* (9) ou, tout simplement, *une élève* (11) dans la versions québécoise. En outre, le syntagme *au collège* dans la version française est exprimé comme *à l'adolescence* (17) dans la version québécoise et l'abréviation *fac* est remplacée par *université* (2, 3, 4 et 6). De fait, le syntagme *disserts niveau fac* devient *essais niveau bac* (23) dans la version québécoise, ainsi que *CE2* est remplacé par *primaire* (8). Finalement, le terme *maître assistant* est remplacé par *chargé de cours* (22) dans la version québécoise. Les contraintes culturelles rendent plus compliqué que ces termes puissent fonctionner d'une façon pareille des deux côtés de l'Atlantique. Par exemple, bien qu'il y ait de l'intercompréhension, *lycée* et *secondaire* ne sont pas toujours employés dans le même sens en France et au Québec. Au Québec, les élèves n'iraient pas au lycée, mais au cégep, qui est l'acronyme de *collège d'enseignement général et professionnel* ; *lycée* y serait plutôt réservé pour des termes tels que *lycée d'enseignement professionnel*, *lycée privée*, *lycée multilatéral*,

lycée de garçons et *lycée de filles*, selon le GDT (OQLF, 2012). Le système d'éducation est par ailleurs divisé en première année de secondaire, deuxième année de secondaire, etc. Tout écart par rapport à cette norme sera inévitablement perçu par un locuteur québécois, et vice-versa.

À propos du changement de *fac*, abréviation de *faculté*, dans la version française, par *bac*, abréviation de *baccalauréat*, dans la version québécoise, l'impacte graphique est minimum, mais il obéirait à des raisons stylistiques et culturelles. Le réviseur québécois a probablement préféré d'utiliser *niveau bac*, au lieu de *niveau fac*, car le premier se réfère à un niveau d'études, tandis que le second présente une valeur plutôt locative. Selon le GDT, une *faculté* c'est une unité d'enseignement appartenant à une université ; le terme désigne aussi, par extension, l'ensemble du corps professoral qui en fait partie, et non pas seulement les élèves ou le niveau (OQLF, 2012). De l'autre part, *bac* ou *baccalauréat* ne fonctionnerait pas en France, où loin d'être un synonyme de *licence*, c'est-à-dire du premier degré de formation universitaire, il se réfère au diplôme qui sanctionne les études secondaires immédiatement préalables à l'université. Quant à *licence*, d'après le GDT, ce terme existe aussi en anglais et il était également employé au Québec jusqu'au moment où il a été remplacé par *baccalauréat* vers 1970 (OQLF, 2012).

Pour ce qui est de *maître assistant* et *chargé de cours*, il s'agit de la traduction de l'anglais « The instructor ». Le GDT propose *maître assistant* comme l'une des traductions d'*instructor*, sans définition. Le terme *chargé de cours* est défini par ce même dictionnaire comme « Enseignant d'un collège ou d'une université, sans statut professoral, engagé pour une durée déterminée » (OQLF, 2012), dont la traduction proposée en anglais serait *lecturer*. Actuellement, dans le Système d'enseignement supérieur français, un maître assistant est un enseignant dont le rang équivaut à celui du maître de conférences, mais dont la tutelle se dépend d'un ministère autre que celui de l'Éducation. Au cours du XXe siècle, c'était un enseignant d'un rang inférieur au maître de conférences, qui préparait normalement un doctorat d'État, ce que l'on pourrait considérer comme équivalent du chargé de cours aujourd'hui. Ainsi, même si les deux options pourraient fonctionner dans le contexte, la version québécoise semblerait plus précise, d'un point de vue historique.

Les trois références culturelles restantes sont *deux demis* (10), *salle polyvalente* (24) et *faire de kiné* (13). L'unité de mesure *deux demis* est la traduction de « he took two half liters » et se réfère à la quantité de bière, ce qui a été paraphrasé dans la version québécoise comme *deux bouteilles d'un demi-litre* (10). Le *Dictionnaire* de l'Académie française nous

informe que le syntagme *un demi* se réfère à un « verre de bière, d'une contenance de vingt-cinq centilitres » (Académie française, s. d.), mais cette unité populaire pour mesurer le volume resterait culturellement ancrée en France. De fait, le GDT (OQLF, 2012) l'interprète d'une façon différente : *demi* prendrait dans ce dictionnaire le sens général, aussi recueilli par le *Dictionnaire* de l'Académie française, d'une mesure de 50 centilitres. Il ne s'appliquerait donc pas à un volume de bière en particulier, même si le GDT explique que ce terme présente de la variation en France :

Les termes *formidable*, *sérieux* et *demi* sont utilisés en France, où leur emploi varie selon les régions; en région parisienne, le formidable fait référence à une contenance de 500 ml, tandis que dans d'autres régions, il fait référence à une contenance d'un litre, et que le sérieux ou le demi désignent alors une contenance de 500 ml.

Les termes *formidable*, *sérieux* et *demi* sont utilisés en France, où leur emploi varie selon les régions; en région parisienne, le formidable fait référence à une contenance de 500 ml, tandis que dans d'autres régions, il fait référence à une contenance d'un litre, et que le sérieux ou le demi désignent alors une contenance de 500 ml. (OQLF, 2012 : s. n.)

Quoi qu'il en soit, le GDT déconseille l'anglicisme *pinte* et privilégie l'équivalent *chope*, tout en classant le reste des termes comme « utilisés dans certains contextes » (OQLF, 2012). Dans le contexte français, la traduction reste ambiguë, car pour se référer à la même quantité de la chope, il faudrait utiliser le syntagme *un vrai demi*, d'après le *Dictionnaire* de l'Académie française ; autrement, le volume serait de 0,25 centilitres, et pas d'un demi-litre, comme c'est le cas du texte de départ. Le reviseur québécois a résolu cette ambiguïté en indiquant l'unité dont on parle, *deux bouteilles*, et puis la quantité, *demi-litre*. Le mot *chope* a probablement été évité parce que l'équivalent *pinte* n'apparaît pas non plus dans le texte en anglais. La solution adoptée serait donc également valable pour un public franco-européen.

Le terme *salle polyvalente* est remplacé par *auditorium* dans la version québécoise. Il s'agit de la traduction de « high school auditorium ». Le terme *auditorium* est défini dans le *Dictionnaire* de l'Académie française comme « Salle spécialement aménagée pour les concerts, les émissions radiophoniques ou télévisées, pour l'enregistrement d'œuvres musicales ou littéraires » (Académie française, s. d.). Compte tenu du fait que ce n'est pas le sens du contexte, la traduction française aurait choisi un autre terme fonctionnant comme synonyme. Au Québec, par contre, le même mot prend un sens plus large. Il est défini dans le GDT comme « Salle destinée à l'audition d'une œuvre musicale ou théâtrale, ou à l'enregistrement d'une production sonore » (OQLF, 2012), ce qu'il serait possible de trouver dans un centre d'enseignement. De toute manière, même si *salle polyvalente* fonctionne dans le contexte, il serait un terme plus ambivalent, car son but ne serait pas forcément d'accueillir

des conférences ou des représentations théâtrales. Dans ce cas, par exemple, le terme *salle des actes* aurait aussi été possible comme traduction.

Finalement, nous trouvons la locution verbale *faire de kiné* dans la version française. Le terme *kiné*, abréviation de *kinésithérapie*, a été remplacé par *physio* (13), abréviation de *physiothérapie*, dans la version québécoise. La *kinésithérapie* est définie par le *Dictionnaire* de l'Académie française comme une « Partie de la thérapeutique qui utilise des mouvements actifs, imposés ou contrôlés, et des mouvements passifs, grâce au massage, à l'électricité, etc. » (Académie française, s. d.). Selon ce dictionnaire, ce terme se différencie de la *physiothérapie* par le fait qu'elle comprend « Tout traitement qui repose sur l'action d'agents physiques, comme l'eau, la boue, le soleil ou l'électricité » (Académie française, s. d.). Compte tenu du fait que le terme utilisé dans le roman en anglais est *PT*, acronyme de *physiotherapy*, d'après le GDT (OQLF, 2012), la version québécoise reprendrait le sens du texte de départ. Le fait que la traduction française ait choisi le terme *kinésithérapie* serait dû à sa popularité plus grande en France. Selon ce qui est précisé dans le GDT, dans la fiche homonyme, « La kinésithérapie, qui est très répandue en France, est une discipline distincte de la physiothérapie pratiquée en Amérique du Nord et ailleurs dans le monde » (OQLF, 2012).

Suppressions et imprécisions

Nous trouvons sept éléments qui présentent des suppressions pour des raisons culturelles (concordances du 28 au 34). Pour certains cas, il s'agit du même champ sémantique : le système d'éducation. Par exemple, dans la concordance 29 (« une copine en fac de droit »), l'abréviation *fac* a été supprimée dans la version québécoise, car la filière d'études spécifique ne permettait pas de le remplacer par *université* dans ce contexte ; le texte source dit : « I have a law-school friend ». Les autres suppressions lexicales concernent les peuples amérindiens des Pueblos et des Lenapes. La version française a recours au nom explicatif *indien* dans les concordances 28 (« des Indiens Pueblos ») et 30 (« les Indiens lenapes »). Dans la concordance 28, l'option de la traduction française constituerait une addition, car en anglais il n'y a aucun marqueur explicatif (« a discourse on ancient Pueblo ways of being »). Dans la concordance 30, *indien* est la traduction de *tribe* (« haunted by the

Lenape tribe »). Dans tous ces cas, le terme *indien* est supprimé dans la version québécoise, étant donné qu'il s'agit d'une réalité plus proche du Québec.³²⁶

Dans la concordance 32, le nom *cités* est supprimé dans la version québécoise. Le terme *HLM*, acronyme d'*habitation à loyer modique* (au Canada) ou *modéré* (en Europe), serait donc assez connu des deux côtés de l'Atlantique, sans explication. Compte tenu du nombre pluriel, *les HLM*, la question du genre ne se verrait pas affectée, selon ce qui explique le GDT :

Habitation étant le premier mot du sigle *HLM*, ce terme devrait être féminin, mais, peut-être en raison de l'idée de logement que ce terme évoque, on observe que l'emploi du masculin est aussi très répandu. On aura donc *une HLM* ou *un HLM*. (OQLF, 2012 : s. n.)

Nous trouvons aussi deux unités phraséologiques. La première est une formule qui apparaît aussi dans la section précédente : *la vache* (concordance 33). La cause qu'elle soit supprimée dans ce cas dans la version québécoise serait la même qui justifiait sa modification dans la section précédente : elle serait perçue comme étant un mot franco-français. D'ailleurs, dans ce contexte elle complète un juron dont l'usage est partagé par les deux versions. Elle n'est donc pas nécessaire pour garder l'expressivité dans le contexte. Ainsi, « Putain, la vache ! » dans la version française (p. 642) devient tout simplement « Putain ! » dans la version québécoise (p. 642). La seconde, c'est la locution prépositive à *l'attention de*, modifiée comme à *l'intention de* dans la version québécoise (concordance 30) à cause d'une imprécision traductive : « les yeux d'un air peu aimable à l'attention des autres »). Le texte original dit « Flor did some private, not-nice eye-widening ». La fiche « À l'attention de et à l'intention de » de la BDL explique que ces deux locutions tendent à se confondre pour des raisons de prononciation et que sa distinction donc réside dans le contexte. En référence au destinataire de la correspondance administrative ou commerciale, on utilise à *l'attention de*. Dans le reste des cas, la locution à *l'intention de* est privilégiée, au sens de « pour, destiné à, en l'honneur de » (OQLF, 2002). Cette modification serait donc une correction.

La seconde imprécision traductive se trouverait dans la concordance 34 : « Quatre mille de plus pour couvrir le débit de ma carte de crédit ». Le nom *crédit* a été remplacé par *solde* dans la version québécoise. Étant donné que l'original en anglais dit « Four thousand more to pay off my credit-card debt », le terme *carte de crédit* fonctionnerait comme traduction de *credit card*, que le GDT recueille sans trait d'union (OQLF, 2012). Pourtant, selon ce même

³²⁶Nous ne trouvons aucune modification dans la seconde occurrence de *Lenape* (« like an original Lenape woman »). Aucune explication ni modification n'est requise dans ce contexte : « telle une Lenape d'antan » (p. 431). *Pueblos* ne présente qu'une occurrence.

dictionnaire, le terme *débit* ne serait pas tout à fait équivalent de *debt* en anglais, du moins dans ce contexte. L'option proposée comme traduction est *dette*, même si *solde* fonctionnerait aussi dans ce cas. Quoi qu'il en soit, le terme *débit* est défini par le *Dictionnaire* de l'Académie française comme « Ce qui est prélevé sur un compte courant » (Académie française, s. d.). La définition de *solde* se trouve dans la huitième édition de ce dictionnaire, comme *solde de compte* : « Somme qui fait la différence du débit et du crédit, lorsque le compte est vérifié et arrêté » (Académie française, 1935). Ce terme est aussi présent dans le GDT (OQLF, 2012). Le terme *dette*, par contre, est défini comme une « Somme d'argent qu'un débiteur doit à un créancier » (Académie française, s. d.). Autrement dit, le crédit est la somme, appartenant au crédeur, utilisée dans une transaction, mais ce n'est forcément pas la dette, c'est-à-dire le montant dû, car ce solde est la différence entre le crédit utilisé et le débit déjà présent dans le compte. Comme la précédente, cette modification introduirait aussi une correction dans la version québécoise.

3.6 ÉLÉMENTS SYNTAXIQUES

3.6.1 Les corrections

3.6.1.1 Errata et imprécisions

Nous avons détecté six concordances qui présentent des modifications linguistiques touchant la structure. Ces changements syntaxiques ont été introduits dans la version québécoise soit pour corriger des erreurs ou imprécisions grammaticales, dans la plupart des cas (concordances 24, 25, 26, 27 et 28), soit pour rectifier des imprécisions issues du processus de traduction (23).

La concordance 23 apparaît dans la version française comme « épaisse couche rouge de poivre » et elle est modifiée dans la version québécoise comme « épaisse couche de poivrons rouges » (p. 89). Dans ce processus, la phrase a subi un changement sémantique, provoqué entre autres par la syntaxe. Dans les deux cas, le noyau *couche* est précédé de l'adjectif *épaisse*, mais dans la version française ce nom prend deux compléments, *rouge* et *de poivre*, tandis que la version québécoise n'en prend qu'un, le syntagme prépositionnel *de poivrons rouges*, où l'adjectif *rouge* complémente *poivrons*, son nouveau noyau, et non pas *couche*. Dans la phrase originale, « covered with a thick red tarp of pepper », on apprécie clairement que *red* 'rouge' complémente *tarp* 'couche' et pas *pepper* 'poivre'. D'ailleurs, *pepper* a été

traduit en France comme *poivre*, alors qu'au Québec cela a été changé par *poivrons rouges*. Comme équivalent de *pepper* en français, le GDT propose *poivre* en expliquant ceci :

En vertu des usages loyaux et constants, la dénomination *poivre* doit être exclusivement réservée aux baies du *piper nigrum*. Les baies des autres variétés du genre *piper* peuvent être désignées sous le nom de *poivre*, à la condition que ce terme soit obligatoirement suivi d'un qualificatif les différenciant du *piper nigrum* et ne pouvant donner lieu à équivoque. (OQLF, 2012 : s. n.)

Ainsi, l'équivalent de *poivron rouge* est également marqué en anglais. Selon la fiche homonyme du GDT (OQLF, 2012), ce serait *red sweet pepper*. Étant donné que le poivre est une épice tirée, entre autres, du *piper nigrum* 'poivrier noir' et qu'elle peut prendre la couleur rouge, il nous semble que l'option française est correcte et qu'il n'était pas nécessaire d'y introduire aucun changement.

Quant au reste des concordances, concernant des erreurs ou des imprécisions grammaticales, on trouve la concordance 24, qui traite l'accord du participe passé avec le complément d'objet direct (COD). L'erratum dans la version française a été corrigé au Québec : « elle n'avait pas reverrouillé la porte de service » (p. 290). La version française a écrit « reverrouillée », en faisant l'accord du participe passé avec le complément objet direct (COD), même s'il ne faut pas le faire lorsque l'auxiliaire est le verbe *avoir* et le COD ne le précède pas, selon la section « Participe passé employé avec l'auxiliaire avoir » de la BDL (OQLF, 2002) et Grevisse (1936 [1969] : 729-730).

Dans la concordance 25, il s'agit d'un pronom personnel qui doit s'accorder avec un antécédent : *il*, dans la version française, et *elle*, dans la version québécoise. Vu que le pronom se réfère à « une pièce d'artisanat gravée à la main », la version québécoise serait plus précise. Familièrement, il aurait aussi été possible d'utiliser le pronom *ça*.

La concordance 26 traite également des références dans le texte par rapport aux pronoms déictiques *ici* et *là*. L'élément, dans ce cas, ce sont les locutions *jusque-là*, dans la version française (p. 372), et *jusqu'ici*, dans la version québécoise (p. 372), comme traduction des deux occurrences de *so far* présentes dans l'original. La cause de cette alternance se trouverait dans la langue parlée, où, selon la BDL, dans sa section « Ci et là », « l'emploi de *là* tend à supplanter l'emploi de *ci* même lorsqu'il y a opposition du point de vue de la proximité » (OQLF, 2002). En suivant ces recommandations, étant donné que dans ce contexte³²⁷ la formule suggère de la proximité de l'émetteur et serait remplaçable par *jusqu'à présent* ou *jusqu'à ce moment-ci*, la locution adverbiale *jusqu'ici* serait privilégiée comme traduction de *so far*, comme la version québécoise l'a fait. Le trait d'union de *jusque-*

³²⁷Voir la liste de concordances à l'annexe.

ici n'est pas une erreur de numérisation, mais le fait d'avoir remplacé *là* par *ici* dans la version québécoise sans en faire l'élosion (*jusqu'ici*), car il y a encore une occurrence de *jusqu'ici*, dans « Elle a volé jusqu'ici » (p. 232) partagé avec la version française, comme traduction de « She magically flew here », sans erratum.

La concordance 28 touche la distinction entre le déterminant *chaque* et le pronom *chacun*. Il s'agit de la traduction de « six copies of each », qui donne « six exemplaires de chaque selon la méthode prescrite » dans la version française et « six exemplaires de chacun selon la méthode prescrite » dans la version québécoise. Nous l'interprétons comme étant un erratum corrigé dans la version québécoise, compte tenu du fait qu'il s'agit d'un pronom et non pas d'un déterminant — voir la section de la BDL intitulée « Chaque et chacun » (OQLF, 2002) —.

Finalement, dans la concordance 27, la version française emploie le passé simple de l'indicatif pour la première proposition subordonnée et l'imparfait du subjonctif pour la seconde : « Il était caractéristique de Brian, qui n'avait rien dit de la vente imminente à Robin, que le soir du jour où l'accord fut finalisé il n'en laissa rien filtrer avant que les filles soient couchées dans leur modeste maison de jeunes cadres branchés proche de l'Art Museum et que Robin et lui fussent installés devant un documentaire sur les taches solaires » (p. 442). Pourtant, la version québécoise utilise le présent du subjonctif pour les deux propositions : *laisse* et *soient*. Il semble pertinent d'utiliser le subjonctif dans les deux propositions, compte tenu de la conjonction subordonnante « que », mais les deux verbes devraient se conjuguer également au passé, car la proposition principale est en imparfait de l'indicatif. De plus, selon *Le Bon Usage* (Grevisse, 1936 [1969] : 688), il devrait être la même conjugaison dans les deux propositions subordonnées substantives, car elles sont coordonnées. Parmi les options du subjonctif, on aurait la tendance à choisir le passé composé, au lieu de l'imparfait, parce qu'il s'agit de deux actions ponctuelles et l'imparfait du subjonctif ne s'utilise plus dans la langue parlée, de même qu'il est presque inexistant dans la langue littéraire (Grevisse, 1936 [1969] : 589). D'ailleurs, même si le passé simple du subjonctif existe aussi, la différence entre le passé composé et le passé simple se fonde sur le fait de considérer le contact qu'il a avec le présent ou pas, respectivement (Grevisse, 1936 [1969] : 671-673). Notre suggestion serait donc : « Il était caractéristique de Brian, qui n'avait rien dit de la vente imminente à Robin, que le soir du jour où l'accord fut finalisé il n'en ait rien laissé filtrer avant que les filles soient couchées dans leur modeste maison de

jeunes cadres branchés proche de l'Art Museum et que Robin et lui aient été installés devant un documentaire sur les taches solaires. »

3.6.2 *Freedom*

Aucun n'est trouvé.

3.6.3 *Purity*

De même que dans la section des modifications lexicales de *Purity*, étant donné que les changements syntaxiques ont aussi augmenté exponentiellement par rapport aux deux autres romans, nous avons décidé d'en établir une numérotation indépendante pour les concordances de cette section, afin d'en faciliter l'analyse et la lecture. L'analyse a été organisée selon les éléments linguistiques concernés : les articles partitifs, les pronoms, l'adjectivation, les prépositions, la négation et restrictions et les reformulations, où l'on trouve de nombreuses unités phraséologiques. Ces unités phraséologiques sont donc issues d'une reformulation qui touche la syntaxe, à la différence des unités classées dans la section des éléments lexicaux de *Purity*, qui ne remplacent qu'un élément lexical.

3.6.3.1 Articles partitifs

La seule modification concerne un article partitif et il s'agirait d'un erratum dans la version française (concordance 1). La phrase « Andreas se sert de poisson » (p. 641) a été corrigée en remplaçant la préposition *de* par l'article masculin singulier *du* dans la version québécoise. Cet article indique une quantité indéterminée dans une phrase affirmative. Même si ce n'est qu'un élément linguistique, il altère la structure syntaxique, car *de* est la forme que prend l'article partitif dans les phrases négatives ou restrictives, d'après la BDL (OQLF, 2002), dans sa section « De dans une phrase négative ». Étant donné qu'ici il n'y a aucun élément négatif ou restrictif, le résultat semblerait ambigu dans la version française.

3.6.3.2 Pronoms et clitiques

Nous trouvons six concordances qui présentent des modifications pronominales diverses. Dans la première (concordance 2), la version française utilise le pronom COD *en* en référence au nom *gâteau* : « Non, je trouverai une autre recette. Excuse-moi de t'en avoir proposé un qui est du poison pour toi » (p. 16). Pourtant, la version québécoise remplace ce pronom par le nom *gâteau*, qui serait aussi présent dans la phrase originale en anglais : « No,

I'll find a different kind of cake. I'm sorry I suggested a kind that's poison to you. » Le choix de le reprendre ou de le remplacer est donc stylistique, afin d'éviter la répétition de ce nom, qui apparaît également dans le dialogue immédiatement précédent. De fait, en français est utilisé le nom *recette* dans les deux versions, comme traduction de la seconde occurrence de *cake* en anglais dans ce contexte. D'une part, l'anglais évite cette répétition avec la locution *a kind that*. D'autre part, le français a recours au pronom COD dans la version française, qui ne garde que la première occurrence de *gâteau* dans la phrase immédiatement précédente. Comme l'original en anglais, la version québécoise garde cette occurrence seconde mais elle évite la répétition dans la première proposition et non pas dans la seconde.

Pour ce qui est de la concordance 3, « Ces récits ne gênaient pas Andreas autant qu'ils l'auraient dû » (p. 149), nous trouvons le pronom COD *le* en position préverbale et apostrophé, remplaçant *Andreas*, dans la version française, alors que dans la version québécoise ce pronom a été supprimé. Il s'agit encore une fois d'un choix stylistique et optionnel, d'après *Le Bon Usage* (Grevisse, 1936 [1969] : 1120) et les exemples de la section « Aussi et autant » de la BDL (OQLF, 2002).

La concordance 4, c'est la traduction de « Most people think it's exciting to have it with a real flesh-and-blood person. Even if she bores you, even if she seems stupid to you ». La traduction française a décidé de la personnaliser en faisant recours, comme l'original, au déictique de la deuxième personne : « La plupart des gens trouvent excitant de coucher avec une vraie personne en chair et en os. Même si elle vous ennue, même si elle vous paraît stupide » (p. 165). Par contre, la version québécoise a privilégié la cohérence grammaticale en se référant au sujet de la proposition principale de la phrase précédente (*les gens*), qui devient un COD dans cette phrase, avec un pronom de troisième personne : « Même si elle les ennue, même si elle leur paraît stupide » (p. 165). En revanche, dans la concordance 5 c'est la version française qui rend impersonnelle la substitution de l'anaphore : « C'est lâche de rester avec quelqu'un qu'on aime et qui a besoin de soi ? » (p. 261). Toutefois, en profitant de l'autre sens du pronom *on*, la version québécoise décide de personnaliser la substitution pronominale : « et qui a besoin de nous ? » (p. 261). Le texte de départ en anglais joue aussi avec ce double sens, particulier et générique, du pronom personnel *you* : « Is it cowardly to stay with a person you love and who needs you? ».

Les deux dernières concordances qui restent concernent les pronoms clitiques. La concordance 6, c'est une unité phraséologique. Il s'agit de la locution verbale *faire du foin de quelque chose*, fonctionnant comme le verbe *dramatiser* dans le sens 'faire du scandale', qui

apparaît modifiée sous la forme *faire un tel foin de quelque chose*, et qui a été reformulée dans la version québécoise par l'équivalente *faire tout un plat de quelque chose* (p. 694). Ce qui est important dans ce cas, la raison pour laquelle nous la traitons ici et pas dans la section « Reformulations », où sont classées le reste des unités phraséologiques, c'est le traitement du pronom clitique *en*, remplaçant le complément introduit par la préposition *de*. La traduction française explicite le complément, même s'il y a une relation anaphorique entre ce complément et l'antécédent — dans « On faisait un tel foin de tout ça », le pronom *ça* remplace une information déjà énoncée —. Par contre, dans la version québécoise le complément prépositionnel *de tout ça* est remplacé par le clitique *en* : « On en faisait tout un plat » (p. 694). Il s'agit encore une fois d'une question stylistique, comme traduction de « The Chinese never understood what all the fuss was about ».

Finalement, la dernière concordance (7) concerne aussi le clitique *en*, même s'il y a plusieurs questions impliquées. L'original « [...] in the year Pip had been away. This had triggered a new round of shenanigans with his modified mortgage payments » est traduit dans la version française comme « durant l'année d'absence de Pip. S'en était suivie une nouvelle série de manigances de la part de la banque », sans sujet grammatical après le point. Ces questions ont été modifiées dans la version québécoise : « Il s'était ensuivi une nouvelle série de manigances de la part de la banque » (p. 696). Le COD est gardé dans la version québécoise, ainsi que la condition réflexive du verbe, mais la construction *se suivre de* y est modifié par le verbe *s'ensuivre* ; le verbe *suivre* ne serait pas réflexif, mais transitif (voir la huitième édition du *Dictionnaire* de l'Académie française ; *suivre* n'est pas encore entré dans sa neuvième édition, en ligne). La confusion ici entre *s'en suivre* et *s'ensuivre* n'est pas un cas isolé ; c'est l'une des remarques prescriptives que l'on trouve dans la section « S'ensuivre » de l'ouvrage *Dire, ne pas dire* de l'Académie française, qui taxe *s'en suivre* d'emploi fautif :

Le verbe *S'ensuivre* signifie « découler, résulter ». On ne doit pas écrire *s'en suivre* en trois mots car si le verbe *suivre* peut s'employer en ce sens, ce n'est pas le cas de la forme pronominale *se suivre*. En effet, on ne dit pas *Il se suit de cette remarque que...* mais *Il suit de cette remarque que...* (Académie française, 2012 : s. n.)

Comme c'est le verbe *s'ensuivre* qui traduit dans le contexte le sens du verbe anglais *trigger*, nous pouvons donc conclure que la modification pronominale dans ce cas obéissait à une correction introduite dans la version québécoise.

3.6.3.3 Adjectivation

Les adjectifs, en tant que compléments, peuvent altérer la structure syntaxique d'une phrase. Nous trouvons quatre concordances concernant l'adjectivation dans *Purity*. Dans la première (8), il s'agit du COD « un poster de bœuf », modifié comme « un bœuf affiché » (p. 485) dans la version québécoise. À différence des modifications lexicales, où *poster* avait été remplacé par *affiche* dans la version québécoise sans pour autant modifier la syntaxe, la structure du COD change dans ce cas : le noyau du syntagme n'est plus *poster*, mais *bœuf*, ce qui pourrait altérer la façon dont le lecteur percevrait l'information.

Dans la concordance 9, nous trouvons que « quelques heures de libres » dans la version française (p. 621) a été modifié comme « il aurait peut-être encore quelques heures de liberté » dans la version québécoise (p. 621), comme traduction de « he might still have some free hours with his computer ». Ce changement est à nouveau expliqué par une question de style. Certes, l'option utilisée dans la version française existe dans la langue ; la BDL reconnaît, dans la section « Adjectif introduit par de », que cette construction est habituelle « dans des phrases comportant les structures impersonnelles *il y a, il reste, il se trouve*, les présentatifs *voici* et *voilà*, ou encore certains verbes, dont *avoir* » (OQLF, 2002), étant ce dernier celui de cette concordance. L'option québécoise reste bien-sûr possible aussi. Pourtant, même si les deux syntagmes sont prépositionnels, le noyau du premier est un adjectif, *libres*, tandis que celui du second est un nom, *liberté*. Il s'agirait de la même différence qui établit l'anglais entre *free hours* — l'option utilisée dans ce cas — et *hours of Freedom*. Même si le résultat ne change pas substantiellement entre les deux versions et les deux options fonctionnent dans le contexte, il aurait aussi été possible de modifier le syntagme tout simplement comme *quelques heures libres*, si l'on voulait éviter que la préposition *de* précède l'adjectif. Il s'agirait d'une question de style dans tous les cas.

De même que la précédente, le changement dans la concordance 10 relève du style. La version française dit « un numéro de téléphone commençant par 408 », alors que la version québécoise dit « un numéro de téléphone dans le 408 » (p. 693). On a simplifié légèrement la syntaxe, car on a enlevé la proposition subordonnée entraînée par le verbe *commencer*, sous la forme du participe présent *commençant*, équivalent syntaxique de *qui commence*, et on l'a transformé en un syntagme prépositionnel complément du nom.

La dernière concordance adjectivale (11), c'est « On a fait des échanges sympas », traduction de « We had some fun rallies », qui devient « de jolis échanges » dans la version québécoise (p. 719). Les deux adjectifs fonctionnent comme étant des synonymes dans ce

contexte sans qu'il y ait pour autant une différence sémantique remarquable. Or, ce qui attire notre attention ici c'est sa position : la version française opte pour la position postnominale de l'adjectif épithète, la plus habituelle, tandis que la version québécoise a préféré de le placer avant le nom. Cela entraînerait aussi une certaine différence sémantique : l'épithète prénominale signifie que sa combinaison avec le nom est perçue comme une unité de pensée (Grevisse, 1936 [1969] : 338), souvent parce qu'il a une valeur qualitative, exprimant une impression ou réaction subjective, souvent affective (Marouzeau, 1953 : 241-243 ; cit. Grevisse, 1936 [1969] : 338). Bien que sa position soit facultative, les adjectifs *joli* et *sympathique* tendent à se placer, respectivement, avant et après le nom, selon nous le montrent les exemples issus du *Dictionnaire* de l'Académie française.

3.6.3.4 Prépositions

Nous trouvons cinq collocations prépositives de plusieurs types. La première c'est la concordance 12 : « Gâteau à la farine de blé complète, glaçage de yaourt végétalien et mûres » (p. 89), traduction de « White Whole Wheat Cake wit Vegan Cream Cheese Frosting and Olallie-berries ». Dans la version québécoise, la préposition *de* dans le syntagme *glaçage de yaourt* a été remplacée par la préposition *à* en contraction avec l'article *le* : *glaçage au yaourt*. Le GDT présente les termes anglais *icing* et *frosting* comme étant des équivalents dans ce contexte et le définit comme une « Préparation sucrée, généralement à base de beurre, de sucre glace et de lait, qu'on peut aromatiser et colorer, et qui sert à fourrer et à napper un gâteau, une pâtisserie » (OQLF, 2012). Le *Dictionnaire* de l'Académie française propose une définition plus générale et ne met pas l'accent sur la substance mais sur le résultat de l'action : « Action de rendre lisse et brillant, de recouvrir d'une substance lisse et brillante ; cette substance elle-même » (s. d.). D'ailleurs, tous les exemples du *Dictionnaire* utilisent la préposition *de* : « Le glaçage d'une viande, d'un gâteau. Un glaçage de sucre ».

Nous observons donc que dans tous ces cas l'emploi de la préposition *de* cherche à exprimer soit la chose que l'on glace, soit la substance utilisée pour la glacer, mais pas le parfum ou la texture de la substance. Cette substance ne serait pas forcément la substance principale utilisée pour fabriquer le glaçage, cas pour lequel le français privilégie la préposition *à* ; voilà la différence entre *jus d'orange* et *yaourt à l'orange*. Étant donné que *cream cheese frosting* comprend les deux nuances de signification, cela resterait une question de style, même si la préposition *de* nous semble plus logique dans ce cas. De fait, la traduction de *cream cheese* par *yaourt* ne serait pas si évidente ; le GDT (OQLF, 2012) ne

propose que le terme *fromage à la crème* comme équivalent. Vue la similitude entre l'aspect crémeux des deux substances, le yaourt et le fromage à la crème, le choix du premier serait probablement dû au fait de privilégier l'efficacité communicative du contexte, où l'exactitude terminologique n'est pas nécessaire, afin d'éviter ainsi des constructions telles que *Gâteau à la farine de blé complète, glaçage de fromage à la crème végétalien et mûres*, également possible à notre avis. Nous constatons donc la volonté, dans la version québécoise, d'utiliser un modèle de langue général. Par exemple, le terme *crémage*, synonyme de *glaçage*, n'a pas été employé dans cette version, alors que le GDT l'incorpore sous la marque « Canada » et « familier » (OQLF, 2012). En revanche, la version québécoise garde l'orthographe de *yaourt*, privilégié en Europe selon le GDT, et pas celles de *yogourt* ou de *yoghourt*, aussi reconnues par ce dictionnaire (OQLF, 2012). Aucune de ces formes n'apparaît dans le *Dictionnaire* de l'Académie française, ni dans la huitième ni dans la neuvième édition. Nous avons aussi remarqué que, bien que ce dialogue se trouve entre guillemets, après deux-points, et commence par majuscule, le point a été placé à la droite des guillemets dans les deux versions, et pas à la gauche, contrairement à la norme expliquée dans la section des éléments orthotypographiques de ce roman et des autres.

Les concordances 15 et 16 concernent aussi les usages en concurrence de la préposition *à*, privilégiée dans ces cas par la version française, et de la préposition *de*, l'option de la version québécoise. Dans la concordance 15, nous trouvons la collocation *repartir à zéro*, transformée en *repartir de zéro* dans la version québécoise. Cette collocation apparaît dans la deuxième acception de la deuxième entrée de *repartir* du *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.). Cet ouvrage nous indique que la préposition privilégiée est *de*, même si la préposition *à* est aussi acceptée dans les registres familiers. Le changement dans la version québécoise a donc été motivé par le style selon le registre du contexte, en privilégiant l'option la plus formelle. Quant à la concordance 16, il s'agit de la fonction subordonnante de ces prépositions. L'option de la version française, « dans leur ambition à définir tous les compartiments de notre existence » (p. 594), est modifiée dans version québécoise comme *ambition de définir*. Tous les exemples de la définition d'*ambition* du *Dictionnaire* de l'Académie française utilisent la préposition *de*. D'ailleurs, le TLFi (ATILF, 2002), dans la troisième acception de ce nom, recueille la structure *ambition de + infinitif*, ce qui prouve que la préposition qui suit cette construction est *de*. La modification introduite au Québec viserait à adapter le texte à la norme.

Pour ce qui est des deux autres concordances, la concordance 13 traite d'une suppression. Dans la version française, nous trouvons « le temps de remettre ses chaussures, de retourner dans le jardin de derrière, de trouver la lampe » (p. 188). La locution prépositive *de derrière* disparaît dans la version québécoise, ce qui nous permet de déduire qu'elle a été considérée comme étant redondante dans le contexte. Il est question de la traduction du terme anglais *back yard*, car le texte de départ est le suivant : « to put his boots back on and return to the back yard and find the flashlight ». Défini comme « Cour située à l'arrière d'un bâtiment » par le GDT (OQLF, 2012), ce dictionnaire ne propose qu'*arrière-cour* comme terme équivalent en français, même si dans le contexte la paraphrase *jardin de derrière* fonctionne aussi comme équivalent, car la locution éliminée, *de derrière*, fait référence au composant *back* du terme *back yard*. On pourrait penser que l'usage du verbe *retourner* en français, traduction de l'anglais *to return*, a été considéré comme redondant par le réviseur québécois, mais la locution *de derrière* se réfère à la position du jardin par rapport à la maison, et non pas au sens du chemin, d'après toutes les acceptions de ce verbe dans le *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.). Tout cela nous porte à croire que cette suppression obéit plutôt à un critère stylistique, mais qu'elle n'était pas nécessaire. La version québécoise aurait aussi pu remplacer *jardin de derrière* par *arrière-cour*, si elle voulait éviter cette locution.

La concordance 14 est une collocation reformulée, ce qui a altéré un changement prépositionnel. C'est la traduction de « You'll pick up enough of it collaterally », ce qui devient « Ce que tu choperas dessus accessoirement suffira » dans la version française (p. 410). La collocation *choper dessus* est modifiée dans la version québécoise comme *découvrir par la bande*, avec l'adverbe *accessoirement* supprimé : « Ce que tu découvriras par la bande suffira » (p. 410). Probablement, le but était de remplacer le verbe *choper* dans la version québécoise de *Purity*, comme nous l'avons aussi constaté dans la section « Variation géographique ». Ce verbe du registre populaire est taxé de mot franco-français. L'option québécoise n'est pas tellement populaire, même si le registre reste familier quand-même.

3.6.3.5 Négation et restriction

Il y a trois concordances liées à l'expression de la négation ou la restriction qui ont été modifiées dans la version québécoise. La concordance 18 en est la plus évidente, car il s'agit de l'une des transgressions syntaxiques, très ponctuelles, de la traduction française qui visent à caractériser le registre familier. Elle a été réajustée à la norme dans la version québécoise.

Ainsi, « Je sais pas » (p. 44) devient « Je ne sais pas » dans la version québécoise. Les ouvrages normatifs de référence, *Le Bon Usage* (Grevisse, 1963 [1969] : 871-872), par exemple, expliquent que l'omission de l'adverbe *ne* correspond au registre familier. En le considérant donc comme une marque de registre, veuillez noter que l'original en anglais n'a pas transgressé la norme dans ce contexte précis, « I don't know », même si la contraction du verbe *to do* avec l'adverbe *not* appartient aussi plutôt au registre familier ou au milieu oral. D'un point de vue traductologique (Reiß & Vermeer, 1984 [2014]: 85-94), les deux options seraient légitimes.

La concordance 19 aborde une restriction. « Il pouvait faire que dalle depuis la Bolivie » dans la version française a été remplacé par « Il pouvait rien faire depuis la Bolivie » dans la version québécoise (p. 409-410), en transformant une restriction en une négation absolue. Contrairement au cas précédent, le registre populaire a été gardé dans la version québécoise en éliminant l'adverbe *ne*. Bien que ce soit une construction syntaxique différente dans chaque version, le signifié dans le contexte reste le même.

La dernière concordance (17) de cette section est plus complexe, car il s'agit de l'antécédent de la locution *n'importe*. La traduction française, « ou simplement une autre personne, n'importe laquelle, pour l'aimer », est modifiée dans la version québécoise comme « une autre personne, n'importe qui » (p. 17). *Le Bon Usage* (Grevisse, 1936 [1969] : 1068) explique que les deux options existent en tant que proposition relative explicative. D'ailleurs, dans la section « Lequel », la BDL précise ceci :

Lequel est généralement employé après une préposition. Lorsque l'antécédent est une personne, on emploie plus souvent le pronom relatif *qui*, bien que *lequel* soit possible en pareil cas. Lorsque l'antécédent est un animal ou une chose, on emploie toujours le pronom relatif *lequel*, à moins que la chose ou l'animal soit personnifié, donc considéré comme une personne. (OQLF, 2002 : s. n.)

Les deux options suivent donc la norme, même si, selon ce même raisonnement, la version québécoise serait préférable. En tout cas, les deux options relèvent du style.

3.6.3.6 Reformulations

Parmi les éléments linguistiques classés comme étant des reformulations, nous différencions deux groupes : ceux qui constituent des reformulations simples et ceux qui incluent des unités phraséologiques, soit parce qu'une unité phraséologique a été remplacée par une autre, soit parce qu'elle a été introduite ou enlevée.

Reformulations simples

Ce premier groupe est le moins nombreux. Il inclut dix concordances (20, 24, 30, 31, 37, 38, 41, 43, 48 et 50), alors que les autres vingt-et-une restantes sont liées aux unités phraséologiques. En commençant par la concordance 20, la phrase « Le lendemain matin, redevenue sobre, » dans la version française (p. 31) devient « Le lendemain matin, l'ivresse passée, » dans la version québécoise (p. 31). Même si elles fonctionnent comme équivalentes dans le contexte, l'information grammaticale qu'apporte chacune de ces constructions syntaxiques est différente. La concordance en genre et en nombre du participe passé de *redevenir* dans la version française, dans une proposition explicative, fait référence à un sujet féminin anaphorique. Ce sujet resterait caché grammaticalement dans la version québécoise.

Dans la concordance 24, la version française dit « Je dois me réchauffer. Je vais aller courir quelque part, j'irai à la gare ensuite » (p. 197). La version québécoise a ajouté le verbe *attendre* et supprimé le verbe *aller* : « Je dois me réchauffer. Je vais courir et attendre quelque part, j'irai à la gare ensuite » (p. 197). Le fragment en anglais est « I have to warm up. I'll run somewhere and then go to the station ». La suppression du verbe *aller* s'expliquerait par sa redondance, car la construction du futur proche l'inclut comme auxiliaire, conjugué au présent de l'indicatif. Avec le futur proche on exprime une action moins hypothétique, liée au moment présent, qu'avec le futur simple, selon ce qui explique la section de cette conjugaison de la BDL (OQLF, 2002). Cette suppression dans la version québécoise viserait à la réajuster à la norme. En revanche, l'addition du verbe *attendre* ne semble avoir aucun sens par rapport au texte de départ en anglais, car le signifié de *then* a déjà été traduit par *ensuite*. Dans le contexte, il faudrait imaginer que le personnage a l'intention d'attendre quelques minutes dans un endroit chaud avant aller à la gare, car elle ne prévoit pas y aller immédiatement. La concordance est de fait la réponse à ce que lui dit son compagnon masculin : « Attends encore vingt minutes. Il ne faut pas qu'on te voie traîner là-bas » (p. 197). D'un point de vue traductologique, la version québécoise serait plus précise.

Les concordances 30, 41 et 48 traitent, de façons diverses, des questions de style. Dans la concordance 30, il ne s'agit que d'une question d'expression. Ainsi, « une jeune femme de vingt-quatre ans régulièrement réglée » dans la traduction française devient « une jeune femme de vingt-quatre ans aux menstruations régulières » dans la version québécoise (p. 301-302). La locution *être réglée* suit bien sûr la norme en français, elle apparaît comme exemple dans la troisième acception de « réglé » du *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.), mais sa combinaison avec l'adverbe *régulièrement* risque de s'avérer cacophonique, ce qui aurait motivé la modification dans la version québécoise. Quant à la concordance 41, « Tu sais qui

est l'homme mûr qui me fait de l'effet » devient « Tu sais quel autre homme mûr me fait de l'effet » dans la version québécoise (p. 402), en transformant la dernière proposition subordonnée en un COD. Pour ce qui est de la concordance 48, liée plutôt au domaine culturel,³²⁸ « nos exploits sexuels de lycéens » a donné lieu à « nos exploits sexuels au secondaire » dans la version québécoise (p. 461). Nous analysons cet élément ici parce que, syntaxiquement, il est remarquable que le groupe prépositionnel ait changé *de* par la contraction *à + le*. De plus, sémantiquement, la version québécoise explicite mieux la temporalité des faits, alors que la traduction française semble les lier à la condition de lycéen. La version québécoise se rapprocherait plus du texte de départ en anglais : « we'd all bragged about our high-school sexual exploits », même si la version française aurait aussi pu utiliser la tournure *au lycée*, parallèle à celle de la version québécoise, *au secondaire*.

Les concordances 37 et 38 sont liées à la variation géographique. Les mots impliqués apparaissent dans la section qui analyse la variation géographique des éléments lexicaux de *Purity*, et, comme dans la concordance précédente, ils sont commentés ici parce qu'ils ont entraîné des modifications syntaxiques. Il s'agit du verbe *flipper* (38) et de l'adjectif *flippant* (37). Cette dernière concordance dit « c'est la première chose vraiment flippante que vous me dites » dans la version française. Même *flippant* est toujours remplacé par *terrifiant* dans la version québécoise, dans ce cas la structure a été modifiée ainsi : « c'est la première chose que vous me dites qui me terrifie » (p. 345). L'adjectif a donc été remplacé par une proposition adjectivale déterminative équivalente qui évite au même temps ce qui est perçu comme un mot franco-français. Dans la concordance 38, « Ça me fait flipper », le verbe est également remplacé par *terrifier* : « Ça me terrifie » dans la version québécoise (p. 345). La structure est altérée afin de garder le sujet sémantique et grammatical, car une chose peut réaliser l'action de *terrifier*, mais ce ne sont que les êtres animés qui peuvent *flipper*, d'après le TLFi (ATILF, 2002).

La raison des reformulations introduites dans les concordances 31, 43 et 50 est bien plus claire : il s'agit d'anglicismes. Dans la 31, nous trouvons *upload*, déjà expliqué dans la section correspondante au lexique de *Purity*, sauf qu'ici il a entraîné un changement dans la structure syntaxique de la phrase, d'où sa classification dans cette section. Ainsi, « pour qualifier un upload comme celui-là » devient « pour qualifier un tel acte » dans la version québécoise (p. 307), en adoptant comme équivalent une référence anaphorique. Le contexte original dit ceci : « Uploading some dentist's selfies of his thingy in the face of a female

³²⁸Voir la section sur les éléments culturels et imprécisions du lexique de *Purity* pour plus d'information.

patient on Propofol? I guess you could call that a feminist act. But maybe feminist isn't the best word to describe an upload like that? » La concordance 43 présente le verbe *déscotcher*, venant de l'anglais, qui n'est recueilli ni par le *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.) ni par le TLFi (ATILF, 2002), même pas par le *Reverso*. Ainsi, « lui avait déscotché la bouche » a été paraphrasé dans la version québécoise comme « lui avait arraché le ruban de sa bouche », en le remplaçant par un verbe français générique et en incluant le COD, qui se trouvait fusionné dans l'anglicisme. La concordance 50 présente le dernier anglicisme reformulé : le syntagme « ses opportunités limitées » est remplacé par « son manque de perspectives » dans la version québécoise, qui ajoute un groupe prépositionnel à ce qui avant était un groupe adjectival. C'est la traduction de « letting Pip suffer with her student debt and her limited opportunities? ». À propos de cela, la BDL, dans la section « Opportunité », explique que l'« On emploie aussi parfois le mot *opportunité* (souvent au pluriel) dans le sens de “possibilité, perspective”. Il s'agit ici d'un emprunt sémantique à l'anglais *opportunity* » (OQLF, 2002). Son usage dans cette concordance serait donc un écart clair par rapport à la norme — contrairement au cas précédant, expliqué dans la section sur la variation géographique du lexique de *Purity*, où son ajustement à la norme dépendrait de si on suit l'OQLF ou l'Académie française, un peu plus restrictive. L'emploi d'*opportunité* est aussi critiqué lorsqu'il prend le sens d'« occasion favorable ou opportune », même s'il apparaissait dans les dictionnaires jusqu'au XIXe siècle, car cet usage est considéré s'être répandu à cause de l'influence de l'anglais, même si son mécanisme de formation, la métonymie, existe toujours dans la langue française, comme c'est le cas de *possibilité* (voir la BDL). Dans ce cas, la BDL (OQLF, 2002) laisserait l'usage de l'adjectif *opportun* au critère du locuteur, tandis que l'Académie française l'accepte seulement s'il signifie « Caractère de ce qui est opportun, de ce qui vient à propos » ; pour tout le reste des cas, son *Dictionnaire* propose de le remplacer par *occasion* (Académie française, s. d.).

Unités phraséologiques

La plupart de ces unités, dix-huit en tout, ont été remplacées par une autre unité phraséologique dans la version québécoise. Nous trouvons également des unités phraséologiques qui apparaissent dans la version québécoise comme résultat d'une reformulation d'un autre élément de la version française dans trois concordances (23, 28 et 36). Il y a aussi un exemple du cas inverse, où l'unité phraséologique de la version française

disparaît dans la version québécoise comme résultat de ce genre de modification (concordance 44).

La variation géographique explique la transformation d'une unité phraséologique en une autre unité équivalente. Les unités de la version française seraient perçues au Québec comme étant territorialement marquées. Ainsi, les locutions verbales *aboyer sous le mauvais arbre* devient *faire fausse route* dans la version québécoise (concordance 27); *filer à quelqu'un envie de gerber y* devient *faire à quelqu'un froid dans le dos* (32); *avoir à se coltiner quelque chose* est modifiée comme *avoir à vivre avec quelque chose* dans la version québécoise (33); *coller un môme à quelqu'un y* devient *faire un gamin à quelqu'un* (35); *piquer un roupillon y* est remplacée par *faire un somme* (42); *casser le moule* est modifiée comme *n'en faire plus des comme ça* dans la version québécoise (49); *avoir quelque chose dans le cul* et *baiser la gueule* s'y transforment en *être foutu* et *baiser quelqu'un* (26); et *foutre à quelqu'un les jetons* deviennent *faire peur à quelqu'un* dans la version québécoise (40). En suivant la terminologie de Corpas Pastor (1996 : 187), la formule d'aperture *ça roule ?* devient *tout va comme tu veux ?* dans la version québécoise (39). Quant aux formules expressives, *mince, c'est rude y* devient *alors ça, c'est dur* (47); et *tu débloques !* se transforme en *t'es folle !* dans la version québécoise (46), en introduisant une transgression orthographique ponctuelle dans cette dernière version. Le registre familier et populaire, voire vulgaire, rend plus facile de percevoir la langue comme étant géographiquement marquée. Cela a aussi été le cas du verbe *se taper*, perçu comme un mot franco-français,³²⁹ qui apparaît ici dans les locutions *se taper quelque chose*, remplacée par *(n')avoir (pas) à subir quelque chose* dans la version québécoise (22), et *se taper quelqu'un*, remplacée par la collocation *coucher avec quelqu'un* dans la version québécoise (34 et 45).

Dans les concordances 21, 25 et 29, la reformulation avait pour but d'éviter dans la version québécoise l'anglicisme de la version française. Dans la concordance 21, il s'agit de la phrase *boire du vin en cubi*, qui a été modifiée comme *boire de la piquette* dans la version québécoise, comme traduction de « She'd been drinking jug wine steadily for four hours ». Le nom *cubi* est l'abréviation de *cubiteneur*, francisation de l'anglicisme *cubitainer*. Ce terme n'apparaît ni dans le *Dictionnaire* de l'Académie française ni dans le GDT (OQLF, 2012). Pourtant, dans ce dernier il apparaît dans une note, dans la fiche de *bac-citerne*, à propos duquel il dit que « Le terme *cubitainer* peut désigner aussi un autre type de produit comme une caisse-outré » (OQLF, 2012). Il est aussi recueilli dans la fiche *caisse-outré*

³²⁹Voir la section sur la variation géographique du lexique de *Purity*.

comme étant une marque de commerce. Par contre, le traitement du mot *piquette* est différent. Il est recueilli dans les deux dictionnaires avant cités comme étant un type de vin de mauvaise qualité. Compte tenu du fait que le Merriam-Webster (s. d.) définit aussi *jug wine* comme un genre de vin pas cher, normalement de mauvaise qualité, nous constatons que la solution proposé au Québec n'est pas seulement précise, mais elle fonctionne également des deux côtés de l'Atlantique, car elle est reconnue par ces deux ouvrages de référence. La solution de la version française *vin en cubi* n'est probablement pas si générale, mais elle fonctionne également dans le contexte. La distinction relèverait de la sémantique : la traduction française se concentre sur le conteneur et requiert donc d'indiquer qu'il s'agit du vin, tandis que la version québécoise, plus parallèle à l'original anglais, fait référence directement au contenant, en précisant le type de vin. Le conteneur habituel et caractéristique d'un vin de telle qualité resterait à l'interprétation du lecteur dans l'original anglais et dans la version québécoise, alors que dans la version française c'est le type de contenant qui permet de déduire la qualité du vin.

Finalement, la locution *être en charge de* a été remplacée par *être chargé de* dans la version québécoise (25). La BDL, dans la section homonyme, informe que c'est un calque de la locution anglaise *to be in charge of* et propose de la remplacer par « *être chargé de, être responsable de, avoir la charge de, avoir la responsabilité de, avoir mission de, être le chef ou la chef* (plus rarement, *la cheffe*) » (OQLF, 2012). Or, dans cette concordance, il ne s'agit pas de la traduction de la locution anglaise *to be in charge of*, mais du verbe *to handle* : « *If the criminal police had been handling the case* ». L'anglicisme dans la concordance 29 apparaît comme étant plus évident. La locution verbale *être off* est remplacée par *rester entre nous* dans la version québécoise.

Pour ce qui est du deuxième groupe, il concerne les unités phraséologiques qui ne sont pas transformés en une autre unité équivalente. Nous trouvons trois concordances où une unité phraséologique nouvelle apparaît dans la version québécoise (23, 36 et 28). Dans la concordance 23, « *Ils contournaient l'arrière de la maison* », le verbe *contourner* a été remplacé par la locution verbale *faire le tour* dans la version québécoise : « *Ils faisaient le tour de la maison* » (p. 189). Le *Dictionnaire* de l'Académie française définit *contourner*, dans sa troisième acception, comme « *Faire un détour pour éviter un obstacle, en le longeant sur un de ses côtés* » (Académie française, s. d.). La locution *faire le tour de* n'apparaît pas dans la neuvième édition du *Dictionnaire*, mais dans la huitième, où elle est définie comme « *Parcourir toute la circonférence, le circuit de* » et « *S'étendre autour* » (Académie française,

1935). Il s'agit de la traduction de « They were going around behind the house » et cette modification ne pourrait s'expliquer que par une question de style, car les deux options fonctionnent comme étant des synonymes en français dans ce contexte. Il y aurait toutefois une petite nuance sémantique. Dans la traduction française, l'action se passe forcément dans l'arrière de la maison, tandis que dans la version québécoise elle se situerait dans la maison en général, dans la mesure où les personnages vont d'un bout à l'autre. Autrement dit, le sens du verbe *go around* (cf. Merriam-Webster, s. d.) peut se traduire aussi bien par le verbe *contourner* que par l'expression *faire le tour*, mais dans la version québécoise l'élément *behind* ne serait pas explicite, à différence de l'original anglais et de la traduction française.

Dans la concordance 36, la phrase *noyer l'info principale* est aussi remplacée par la locution verbale *noyer le poisson* dans la version québécoise. Les deux options fonctionnent dans le contexte, compte tenu du texte de départ : « You're going to think I buried the lede ». La traduction française s'approcherait plutôt du sens littéral de l'anglais : privilégier les informations secondaires et laisser les principales jusqu'à ce qu'il convienne. En revanche, la version québécoise a l'avantage de conserver, comme l'original, une unité phraséologique. Chacune serait un exemple d'équivalence partielle, qui se trouve entre l'équivalence totale et l'équivalence nulle, selon la terminologie de Corpas Pastor (2003 : 207, 217-218) pour la traduction des unités phraséologiques. C'est grâce à l'équivalence partielle qu'il s'avère possible de trouver une unité pluriverbale équivalente, dont les traits connotatifs et figuratifs varient dans chaque cas. D'après cette auteure, s'il n'y a pas d'unité pluriverbale équivalente, les autres stratégies de traduction permettraient de paraphraser l'unité phraséologique ou de la remplacer par une unité lexicale, voire par des exemples alternatifs, au cas où elle présenterait plusieurs signifiés (Corpas Pastor, 2003 : 16 et 162-164). L'unité *noyer le poisson* apparaît dans la première acception du *Dictionnaire* de l'Académie française, expliquée ainsi : « user de faux-fuyants dans une discussion pour éluder le sujet qu'on ne souhaite pas voir aborder » (Académie française, s. d.). Bien que ce sens s'éloigne légèrement du sens littéral de l'expression anglaise, elle fonctionne aussi dans le contexte, car il s'agit en tout cas d'un sujet tabou que le personnage souhaite d'aborder prudemment. Cette modification est donc motivée par des questions traductologiques et stylistique.

Dans la concordance 28, l'expression *paraître pathétique à quelqu'un* est remplacé par la locution verbale *prendre quelqu'un en pitié* dans la version québécoise. Le *Dictionnaire* de l'Académie française définit *pathétique* comme « Propre à susciter une vive émotion et à exciter les passions » (Académie française, s. d.). Étant donné qu'il s'agit de la traduction de

« Didn't want to seem pathetic to you », l'adjectif *pathétique* serait un anglicisme, selon ce qui est expliqué dans la BDL :

En français, le mot *pathétique* comporte donc toujours l'idée d'émotions vives. Par contre, en anglais, l'adjectif *pathetic* signifie aussi « inadéquat, misérable, qui ne vaut rien, qui est infructueux ». C'est avec ces sens qu'il faut éviter d'employer *pathétique* en français, car il s'agit d'anglicismes sémantiques que l'on peut avantageusement remplacer par divers adjectifs comme *inadéquat*, *inapproprié*, *misérable*, *minable*, *lamentable*, *pitoyable*, *insignifiant*. (OQLF, 2002 : s. n.)

En outre d'éviter l'anglicisme, l'option de la version québécoise serait également tolérable dans l'ensemble de la francophonie.

Finalement, dans la concordance 44 nous trouvons le seul cas où l'unité phraséologique de la traduction française disparaît dans la version québécoise à cause d'une reformulation. Il s'agit de la locution prépositive *au cours de*, dans la phrase « une excursion organisée au cours d'une colonie de vacances réservée à l'élite », qui dévient « une excursion organisée dans un camp d'été réservé à l'élite » dans la version québécoise³³⁰ (p. 570), où cette locution donne lieu à la préposition simple *dans*. Cette modification s'explique par des questions stylistiques, afin de simplifier la syntaxe, sans altérer la sémantique.

3.6.3.7 Verbes réflexifs

Nous analysons dans cette section les modifications verbales qui entraînent l'appariation ou disparition de structures réflexives, dont le pronom clitique rend visible la fonction syntaxique du sujet grammatical. La concordance 51 présente le premier de ce genre : « after all the psychedelics he's done » a été traduit comme « Avec tous les hallucinogènes qu'il s'est enfilés » dans la version française et modifié comme « qu'il a ingurgités » dans la version québécoise (p. 474). Compte tenu du fait que le verbe en anglais présente un signifié assez large, l'action resterait exprimée d'une façon plus explicite dans la traduction française grâce au réflexif, car *s'enfiler quelque chose*, dans le sens vulgaire, est défini comme « absorber » dans la cinquième acception du *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.). Cependant, *ingurgiter* est défini dans ce dictionnaire d'une façon moins contondante « Introduire dans la gorge, faire avaler » (Académie française, s. d.).

Dans la concordance 52, la différence ne concerne pas le verbe, mais son usage réflexif. Ainsi, « Let's go and have a great meal at the best place in Philadelphia » est traduit comme « Allons faire un super gueuleton dans le meilleur resto de Philadelphie » dans la version

³³⁰La substitution de *colonie de vacances* par *camp d'été* a été abordée dans la section correspondante au lexique de *Purity*.

française et adapté comme « Allons nous faire une bonne bouffe » dans la version québécoise (p. 515). Dans ce cas, l'emploi du pronom réflexif est optionnel selon le *Dictionnaire de l'Académie française* (s. d.). Le pronom réflexif exprimerait d'une façon plus claire le fait que l'action tombe sur le sujet.

Dans la concordance 53, le texte de départ, « What I now see is a pair of kids who'd been snorting the powder for a year », donne comme résultat « deux gamins qui se bourraient le pif de poudre depuis un an » dans la traduction française et il est modifié, à son tour, comme « deux gamins qui sniffaient de la poudre depuis un an » dans la version québécoise (p. 522). Dans ce cas, la version française préfère un verbe réflexif, contrairement à la version québécoise.

Toutes ces options sont donc acceptables et légitimes d'un point de vue traductologique, selon la Théorie du skopos énoncée par Katharina Reiß et Hans J. Vermeer, qui tient compte de l'effet que le texte de départ produit dans la société source et vise à le poursuivre dans la société cible (Reiß & Vermeer, 1984 [2014]: 85-94). Les modifications effectuées dans la version québécoise obéissent à des raisons stylistiques et géographiques. Les expressions *s'enfiler quelque chose* et *se bourrer le pif* sont traitées dans la version québécoise comme étant franco-françaises, particulièrement dans un registre familier et populaire, voire vulgaire. Les équivalents *ingurgiter* et *sniffer de la poudre* seraient également tolérables en Europe. Or, ces modifications pronominales impliquent aussi des modifications lexicales. Les mots franco-français *gueuleton* et *pif* sont remplacés dans la version québécoise par *bouffe* et *poudre*, qui fonctionnent aussi des deux côtés de l'Atlantique.

3.7 ANALYSE DES MODIFICATIONS LINGUISTIQUES DANS LES VERSIONS NUMÉRIQUES

En ce qui concerne les romans *Les corrections* et *Freedom*, les éléments linguistiques qui ont subi des modifications dans la version québécoise n'en subissent pas dans la version numérique française ultérieure. Or, il y a d'autres éléments qui ont été modifiés, ce qui élève le nombre de modifications dans les versions numériques françaises, en comparaison avec les traductions françaises originales, en format papier.

3.8 ÉLÉMENTS ORTHOTYPOGRAPHIQUES

3.8.1 *Les corrections*

3.8.1.1 Majuscules et minuscules

Le mot *Université* est écrit en majuscule dans la traduction française et dans la version québécoise, mais en minuscule dans la version numérique française (concordance 15). Le critère général est d'utiliser la majuscule lorsqu'il s'agit d'un nom, c'est-à-dire d'un établissement unique, alors que la minuscule s'emploie dans un sens plus générique. La BDL (OQLF, 2002), dans la section « Université », expose encore un critère pour ce cas spécifique : on l'écrit en majuscule, même s'il va tout seul, s'il se réfère à une université canadienne ; et on l'écrit en minuscule, même s'il va suivi du reste du mon institutionnel, lorsqu'il s'agit d'une université hors le Canada, voire des universités françaises. De toute manière, l'OQLF reconnaît que ce critère ne s'applique pas strictement. Vu que dans le roman il ne s'agit pas d'universités canadiennes, la modification introduite dans la version numérique française apparaît comme étant logique, afin de l'harmoniser avec les autres occurrences de ce mot.

Quant à *fermeture éclair*, écrit en minuscule dans les versions en papier, française et québécoise, le mot *Éclair* est écrit en majuscule dans la version numérique française (concordances 10 et 16). La BDL (OQLF, 2002), dans sa section homonyme, explique qu'au Québec la forme privilégiée est en minuscule. D'ailleurs, dans la fiche correspondante du GDT (OQLF, 2012), la forme en majuscule n'est suggérée que lorsqu'il s'agit de la marque de commerce. En revanche, *Hooks*, mot qui se réfère à un ensemble de livres écrits par Hook dans une énumération d'ouvrages cités par le nom de son auteur en majuscule et au pluriel, est mis en minuscule dans la version numérique française (concordance 11), comme s'il ne faisait pas partie de cette série. Nous pouvons donc considérer qu'il est apparu un erratum dans la version numérique.

Finalement, la version numérique utilise le symbole *c* comme abréviation du mot *centime* ou *sou*, alors que la version québécoise fait recours au symbole *¢*, en petite capitale dans les deux versions, mais aussi en caractère gras dans la numérique, car il s'agit d'une étiquette ou d'un panneau dans cette concordance (12).

3.8.1.2 Accents circonflexes

Le mot *saoul*, écrit ainsi dans les versions en papier, apparaît comme *soûl* dans la version numérique française (concordance 13). Cette dernière est la forme privilégiée par le *Dictionnaire* de l'Académie française (huitième édition), à laquelle est redirigée la recherche *saoul*. La BDL (OQLF, 2002), dans la section intitulée « Soûl », explique que *soûl* est la graphie la plus courante et que la graphie *saoul* est désormais considérée vieillie. La BDL indique aussi que, selon les rectifications orthographiques de 1990, il est recommandé de ne mettre plus d'accent sur ce mot. Bien qu'aucune des versions n'ait appliqué ces rectifications dans ce cas, la version numérique en demeure la plus actualisée.

3.8.1.3 Traits d'union

Nous trouvons une particularité graphique dans l'écriture de l'anglicisme *top-model* (concordance 14), écrit avec le trait d'union dans les versions en papier, mais sans le trait dans la version numérique française. La raison, plutôt qu'orthographique, relève de l'édition : dans la version numérique *top* se trouve au final de la page 431 et *model* au début de la page suivante, même si cela n'exempte pas de mettre le trait. De toute façon, dans les exemples de la section « Top » de la BDL (OQLF, 2002) et de la fiche correspondante du GDT (OQLF, 2012), nous vérifions que la forme utilisée par cette institution est sans trait d'union, car plutôt qu'un mot composé, il s'agit d'un nom complété par un adjectif. En tout cas, la forme privilégiée par l'OQLF est *mannequin vedette*, car l'anglicisme *top*, soit sous forme d'adjectif ou de nom, est taxé d'« inutile » par la BDL (OQLF, 2002). Le terme *mannequin vedette* ne présente aucune occurrence, alors qu'il y en a deux de *mannequin*, sans modifications.

Le mot *surréservation* est écrit ainsi dans les versions en papier, tandis que dans la version numérique française le préfixe est séparé par un trait d'union (concordance 17). Or, cela est dû à la mise en page du texte, car il y a un changement de ligne, et non pas à des critères orthotypographiques divergents. Cette écriture suit donc la norme dans tous les cas — voir la section « Sur- » de la BDL (OQLF, 2002) —.

3.8.2 *Freedom*

3.8.2.1 Le trait d'union dans les numéraux

Le trait d'union dans les numéraux n'est pas employé d'une façon cohérente dans la version numérique française de *Freedom*. Le numéral *vingt-et-une* est modifié comme *vingt et une* dans la version numérique (concordance 19), tandis que *vingt et un* est écrit ainsi dans toutes les versions (concordance 20), sans modifications. Dans la section « Numéraux se terminant par un et nombre du nom », la BDL explique que cette différence relève de l'orthographe traditionnelle :

Traditionnellement, les noms de nombres qui contiennent la conjonction *et* s'écrivent sans trait d'union. Les rectifications de l'orthographe de 1990 conseillent cependant de lier tous les éléments des numéraux composés par un trait d'union. On peut donc utiliser ou non le trait d'union dans les nombres composés contenant la conjonction *et*. (OQLF, 2002 : s. n.)

Même si la norme prend en compte les deux options, il faudrait garder la cohérence par rapport aux critères suivis. À cet égard, la version numérique française de *Freedom* aurait pris une position plutôt conservatrice.

3.8.2.2 Placement des points par rapport aux guillemets

Dans la version numérique française le point est situé à la gauche des guillemets de fermeture, tandis que dans les autres versions ils sont placés à la droite (concordances 1, 2 et 5). Même si dans les concordances 1 et 5 les guillemets sont anglais, et dans la concordance 2 ils sont latins, ce n'est que dans la concordance 5 qu'ils sont transformés en guillemets latins dans la version québécoise. Dans la section intitulée « Ponctuation et citation », la BDL (OQLF, 2002) explique que le point se place toujours à la droite des guillemets sauf quand il s'agit d'une phrase ou un dialogue en style directe, c'est-à-dire après deux-points ou après le tiret de dialogue. Dans ces concordances, les dialogues sont en style direct, mais ils ne sont pas formatés en tant que tels. Ils ne se placent pas non plus après deux-points, mais après virgule. Bien qu'il s'agisse d'une question de style, il apparaît que la version numérique française de *Freedom* ne suivrait pas la norme d'une façon si stricte.

3.8.2.3 Type de guillemets

Comme nous l'avons vu dans la concordance 5 de la section précédente, il y a des modifications typographiques qui concernent le type de guillemets employés (concordances 6, 11, 12 et 13). Dans tous ces cas, la version numérique utilise les guillemets anglais, alors

que les autres versions emploient les guillemets latins, à l'exception des concordances 12 et 13, où cela arrive dans le sens contraire. Le critère général suivi dans toutes ces versions consiste à utiliser les guillemets latins pour les dialogues, ou ce qui disent les personnages, et les guillemets anglais pour d'autres cas. La différence se trouve dans le fait que la traduction numérique française traite les devises et les chansons comme les panneaux, avec les guillemets anglais, tandis que les autres versions les traitent comme les dialogues, donc avec les guillemets latins (concordances 5 et 6). En revanche, dans la version numérique nous trouvons des guillemets latins pour signaler un panneau, alors que les autres versions utilisent les guillemets anglais (concordance 13).

Nous trouvons aussi que la version numérique emploie les guillemets anglais pour marquer le double sens (concordance 12) ou indiquer la traduction informative du titre d'un album (concordance 11), alors que dans les autres versions ils prennent la forme latine. Il apparaît également incohérent que dans la concordance 1 le dialogue, en style direct, soit mis entre guillemets anglais aussi dans toutes les versions, sans modifications. Quoi qu'il en soit, le critère suivi pour choisir le type des guillemets apparaît comme étant plus systématique dans la version numérique française. Cela s'expliquerait par la révision additionnelle qu'elle aurait connue. Dans les sections « Guillemets et citation de second rang » et « Citation double », la BDL (OQLF, 2002) explique qu'en principe les guillemets anglais (""") ne sont utilisés que pour citer dans une citation déjà entre guillemets latins (« »), étant donné que les guillemets latins sont privilégiés en français. Les guillemets allemands (‘’) s'utilisent notamment pour préciser la sémantique d'un mot, ainsi que pour citer dans une citation double, dans la partie qui se trouve déjà entre les guillemets anglais.

3.8.2.4 Majuscules et minuscules

La première majuscule du toponyme *Océan Pacifique* est transformée en minuscule, *océan Pacifique*, dans la version numérique française (concordance 9). Cette modification suit la norme de la BDL, dans la section « Toponymes géographiques » : « Les toponymes géographiques prennent une minuscule à l'élément générique et une majuscule à l'élément spécifique, qui peut parfois être employé seul » (OQLF, 2002).

Dans la concordance 10 nous trouvons une liste de titres de chansons ou albums musicaux. Dans la plupart d'entre eux, ce n'est que le premier mot qui est écrit en majuscule, mais il y en a aussi quatre dont le deuxième mot est aussi écrit en majuscule. Or, dans le cas de *Des Têtes plus froides*, le deuxième mot est mis en minuscule dans la version numérique

française. Selon ce qui explique la BDL, dans la section « Titres d'œuvres et d'ouvrages divers », à différence de l'anglais, « On écrit les titres d'œuvres et d'ouvrages divers (titres de romans, de tableaux, de films, d'émissions, etc.) avec une majuscule à leur premier mot ainsi qu'aux noms propres y figurant, s'il y a lieu » (OQLF, 2002). La modification introduite dans la version numérique suit donc cette norme. Ce qui ne serait pas pour autant cohérent, c'est de ne l'avoir pas appliquée dans les autres trois cas.

3.8.2.5 Élisions

L'élosion de la préposition *de* est évité devant *Apple Computer* dans la version numérique française, alors qu'elle y apparaît élidée dans les autres versions (concordance 3). En revanche, dans cette même concordance, elle présente encore une occurrence où la préposition *de* est élidée devant *Apple Computer* dans les versions en papier française et québécoise. Même si les deux options suivent la norme de la BDL (OQLF, 2002), étant donné qu'il s'agit du nom d'une entreprise — voir la section sur les élisions facultatives — ce ne serait donc que la version numérique celle qui applique la norme d'une façon cohérente.

Nous trouvons aussi que l'article défini *le* s'élide devant *iPod* dans la version numérique française, alors qu'il apparaît sans élosion dans les autres versions (concordance 4). Vu que dans ce contexte il s'agit d'une marque de commerce, l'élosion peut aussi se considérer comme étant facultative — voir la fiche *tablette électronique* du GDT (OQLF, 2012) et la section « Marques de commerce » de la BDL (OQLF, 2002) —.

3.8.2.6 Errata

La plupart des modifications orthotypographiques dans la version numérique française visent à corriger des errata, car elle a connu un processus de révision additionnel. Dans la concordance 7, « — Merci dit Joey, » (p. 364), une virgule est ajoutée après *merci* dans la version numérique française pour séparer ce qui est un dialogue en style direct de ce qui ne l'est pas : « — Merci, dit Joey, » (p. 399). De même, dans la concordance 8, nous trouvons des guillemets de fermeture sans les correspondants d'ouverture dans les versions en papier. Étant donné qu'ils ne font aucune fonction, car il s'agit de la continuation d'un dialogue, ils sont supprimés dans la version numérique française. Dans la concordance 14, le syntagme « fleurs de schamps », dans les versions en papier (p. 558), est corrigé comme « fleurs des champs » dans la version numérique française (p. 612).

Pour ce qui est des concordances 15, 16 et 17, le prénom *Carole* apparaît ainsi dans les versions en papier. Dans la version numérique française il est modifié comme *Carol*, en prenant la même forme que dans l'original en anglais, où il présente cent cinq occurrences. Les quatre occurrences ponctuelles de *Carole* dans les versions en papier française et québécoise ne peuvent donc être que des errata. Il y a tout de même une occurrence de *Carole* dans la version numérique (p. 487), mais dans ce cas elle fait référence à la musicienne Carole King. Le dernier erratum que nous trouvons porte sur le mot *dont* (concordance 18), dans la phrase « traînaillant dont un maillot des Vikings » (p. 32), remplacé par la préposition *dans* dans la version numérique de *Freedom* (p. 34).

3.9 ÉLÉMENTS MORPHOLOGIQUES

3.9.1 *Les corrections*

Nous ne trouvons pas de nouvelles modifications d'éléments dans la version numérique française. Les deux concordances (18 et 19) se correspondent à celles des versions en papier (10 et 11). Ces deux concordances sont donc analysées dans la section précédente des éléments morphologiques de *Les corrections*.

3.9.2 *Freedom*

3.9.2.1 Singulier et pluriel

Le nom *heure*, dans l'expression « vingt-et-une heure » (p. 87), prend la marque de pluriel dans la version numérique française : « vingt et une heures » (p. 94) (concordance 19). C'est la dernière option celle qui suit la norme ; dans la section « Heure », la BDL explique que « lorsque l'on écrit le mot *heure* sans l'abréger, ce nom s'emploie au pluriel, sauf bien sûr pour *une heure* » (OQLF, 2002). Pour cette même raison, le nom *an*, dans l'expression « vingt et un an » (p. 527), prend aussi la marque de pluriel dans la version numérique française : « vingt et un ans » (p. 578) (concordance 20). Dans la section « Numéraux se terminant par un et nombre du nom », la BDL spécifie également qu'« Après un adjectif numéral composé écrit en lettres dont le second élément est *un*, le nom se met au pluriel » (OQLF, 2002).³³¹

³³¹La modification concernant le trait d'union dans les concordances 19 et 20 de *Les corrections* est analysée précédemment dans la section correspondante des éléments orthotypographiques.

3.10 ÉLÉMENTS LEXICAUX

3.10.1 *Les corrections*

En comparaison avec les versions en papier, française et québécoise, nous ne trouvons que deux éléments lexicaux nouveaux qui sont modifiés dans la version numérique française de *Les corrections*. Il s'agit des concordances 31 et 32. Bien que ces modifications soient principalement déterminées par des questions stylistiques, la concordance 31 présente une incohérence et la concordance 32 est un exemple de synonymie partielle.

3.10.1.1 Incohérences stylistiques

La référence à *Lithuanian Airlines*, qui apparaît ainsi aussi bien dans les versions en papier que dans l'original en anglais, est adaptée dans la version numérique française comme *Air Lituania* (sic) (concordance 31). Cette dernière forme serait perçue comme étant plus proche en français. Bien qu'il s'agisse d'une question de style, cette forme n'est pas traitée d'une façon cohérente dans la version numérique. Parmi les trois occurrences qu'elle présente dans cette version, il y en a une qui garde la forme *Lithuanian Airlines* (p. 143-144).

De fait, les deux marques d'entreprise existent, mais elles ne sont pas tout à fait équivalentes : *Lithuanian Airlines* était la compagnie aérienne principale de la Lituanie, alors qu'*Air Lituania* était une compagnie régionale, dont les parts ont été absorbées par *Lithuanian Airlines* en 1997. Depuis 2005, la compagnie n'est plus opérationnelle. Il se peut que le réviseur ait essayé d'être plus précis, en considérant que le texte se referait aux deux entreprises selon le contexte, mais il se peut aussi que la troisième occurrence n'ait pas été modifiée par erreur. Quoi qu'il en soit, si le texte de départ parlait dans le trois cas de *Lithuanian Airlines*, la traduction la plus logique aurait été le degré zéro, c'est-à-dire ne pas l'adapter (cf. Vázquez Ayora, 1977 ; cit. Torre, 1994 : 138) ; autrement, on dirait que la traduction a été annexée (cf. Meschonnic, 1973) ou domestiquée (cf. Venuti, 1995). Cette dernière hypothèse renforcerait l'idée que l'orthographe d'*Air Lituania*, sans le *h*, n'est pas un erratum, mais une création de la version numérique française.

3.10.1.2 Synonymes partiels

Le nom *seringue*, qui apparaît dans les versions en papier, est remplacé par *aguille* dans la version numérique française (concordance 32). Même si tous deux fonctionnent dans le contexte, le signifié de chacun de ces termes n'est pas tout à fait équivalent. Le *Dictionnaire*

de l'Académie française (huitième édition) indique que *seringue* est la pompe, alors qu'*aiguille* serait strictement la tige métallique. Dans cette concordance, le mot anglais dans le texte de départ est *needle*, dont la traduction la plus littérale, selon toutes les acceptions du Merriam-Webster (s. d.), serait *aiguille*.

De fait, nous trouvons encore une occurrence de *seringue*, présente dans toutes les versions, sans modifications (p. 594 et 611). Dans ce cas, le mot source en anglais est *syringe*, un équivalent plus littéral. Le GDT (OQLF, 2012) garde cette distinction sémantique entre *needle* et *syringe*, en anglais, et *aiguille* et *seringue*, en français. Bien qu'il soit plus précis de suivre cette distinction dans la traduction française aussi, cela reste un critère facultatif. Dans les contextes moins spécialisés, le terme *aiguille* est souvent employé d'une façon métonymique pour se référer à 'seringue'. Quoi qu'il en soit, cela montrerait que le texte de départ est aussi pris en compte dans le processus de révision de la version numérique française.

3.10.2 *Freedom*

Dans les concordances 21, 22 et 23 nous trouvons trois éléments lexiques qui sont modifiés dans la version numérique de *Freedom*. Ces modifications ne seraient pas motivées par la variation géographique, mais plutôt par des questions strictement stylistiques, à la suite d'une nouvelle révision.

3.10.2.1 Questions stylistiques

Le verbe *subir*, dans le syntagme *subir une pression*, est remplacé dans la version numérique française par *exercer une pression* (concordance 21). Dans la huitième édition, qui contient jusqu'à *sabéisme*, le *Dictionnaire* de l'Académie française définit le verbe *subir* comme « Souffrir, supporter, être soumis à quelque chose de pénible » (Académie française, 1935). Dans la neuvième édition nous trouvons le sens figuré d'*exercer* : « Mettre en usage, faire usage de » (troisième acception), particulièrement pour l'exemple d'*exercer une pression* : « en faire éprouver les effets à autrui » (Académie française, s. d.). Nous constatons donc que *subir* dessine une image passive, résignée, tandis qu'*exercer* communique l'idée de volonté, d'action. Le texte de départ spécifie que Eliza ressent la pression qui exerce Patty : « She said Patty was making her feel pressured and self-conscious ». C'est pour cela que l'option des versions en papier, française et québécoise,

nous semble plus proche au sens original : « Elle disait que Patty lui donnait le sentiment de subir une pression » (p. 74).

Quant à l'adverbe *soudain*, il est supprimé dans la version numérique (p. 146), dans cette phrase : « [Patty] l'imagina retirant soudain brusquement ses lunettes » (p. 134) (concordance 22). Il s'agit de la traduction de cette phrase : « imagining him whipping his glasses off like that ». Selon le Merriam-Webster (s. d.), le verbe *whipe* exprimerait la nuance de 'brusquement' plutôt que celle de 'soudain' : « to take, pull, snatch, jerk, or otherwise move very quickly and forcefully » (première acception). La suppression de l'adverbe *soudain* dans la version numérique simplifierait donc sa compréhension. En tout cas, il serait recommandé d'ajouter la conjonction *et* entre *soudain* et *brusquement* si l'on veut garder les deux adverbes.

Pour ce qui est du troisième élément, le nom *formes* est remplacé par *sortes* dans la version numérique (p. 399), dans cette phrase : « quarante-sept formes de chocolat et de cacao » (p. 365) (concordance 23). Il s'agit de la traduction de cette phrase : « forty-seven forms of chocolate and cocoa ». Selon le Merriam-Webster (s. d.), le nom *form* présente aussi le sens de *sorte* : « one of the different modes of existence, action, or manifestation of a particular thing or substance : kind » (acception 9a). Cela nous mène donc à interpréter que le nom *forme* a été pris dans ce cas comme un faux ami, étant parallèle à l'anglais. Dans la huitième édition du *Dictionnaire* de l'Académie française, le nom *sorte* est défini comme « espèce, genre » (Académie française, 1935) — la neuvième édition ne contient que jusqu'à *sabéisme* —. Pourtant, le nom *forme* ne recueille pas ce signifié dans la neuvième édition du *Dictionnaire* (Académie française, s. d.).

3.11 ÉLÉMENTS SYNTHAXIQUES

3.11.1 *Les corrections*

Nous ne trouvons que deux modifications dans la version numérique française de *Les corrections* concernant des éléments d'ordre syntaxiques (concordances 39 et 40). Dans le premier cas, la modification y introduit un erratum qui n'était pas présent dans les deux versions en papier, française et québécoise. Dans le second, en revanche, elle vise à le corriger.

3.11.1.1 Errata

Le pronom personnel *il*, dans l'inversion *dit-il*, ferme un dialogue en style direct dans les versions en papier (concordance 39). Ce pronom a été remplacé par la forme féminine *elle* dans la version numérique française, ce qui affecte le contexte syntaxique, dans la mesure où il mène le lecteur à un référent anaphorique différent. Selon le contexte, ce dialogue pourrait être attribué aussi bien à Gary qu'à Caroline. Cependant, l'original précise que c'est un personnage masculin, Gary, qui le dit : « “You don't have to go to St. Jude,” he said. » C'est pour cela qu'un erratum est introduit dans la version numérique en remplaçant le pronom *il* par *elle*. Il s'agirait d'un faux sens de traduction (cf. Hurtado Albir, 1995 : 67-72) du fait d'avoir réinterprété le contexte sans le vérifier dans le texte de départ.

L'élément qui précède le pronom indéfini *quiconque* est modifié dans la version numérique française. Nous trouvons « Alfred dura plus longtemps qui quiconque ne s'y attendait » dans les versions en papier (p. 716). Le pronom *qui* est remplacé par la conjonction *que* dans la version numérique française (p. 694) (concordance 40). D'après les exemples de la section homonyme de la BDL (OQLF, 2002), ce pronom indéfini peut être introduit par la conjonction subordonnante *que*, mais pas par le pronom *qui*, étant donné que c'est le pronom *quiconque* qui développe la fonction syntaxique de sujet dans la phrase subordonnée ; autrement dit, *quiconque* « ne se rapporte à aucun antécédent » (Grevisse, 1936 [1969] : 522). Ainsi, cette modification corrige l'erratum dans la version numérique française.

3.11.2 Freedom

La plupart des modifications d'ordre syntaxique dans la version numérique française du roman *Freedom* obéissent à des questions stylistiques, à la suite de la révision additionnelle que connaît le texte (concordances 24, 25 et 26). Or, dans la concordance 27 la modification vise à corriger un erratum.

3.11.2.1 Questions de style

Dans la concordance 24, nous trouvons deux prépositions différentes coordonnées avec la conjonction *et* dans les versions en papier. Il s'agit d'une énumération de remerciements qui commence avec la locution verbale *être reconnaissant* : « envers Elaine Carver et à Jane Nagel du lycée Horace Greeley » (p. 47). La préposition *à* est supprimée dans la version numérique. D'après *Le Rouleau des prépositions* (Rouleau, 2018 : s. n.), la locution *être*

reconnaissant peut être suivie aussi bien de la préposition *à* que de la préposition *envers*, selon la forme *être reconnaissant à/envers quelqu'un de quelque chose*, ou tout simplement *être reconnaissant de quelque chose*. Ainsi, bien que les deux options suivent la norme, seulement la même préposition pourrait être coordonnée, car il s'agit de la même structure avec le même régime prépositionnel. Selon *Le bon usage* (Grevisse, 1936 [1969] : 899-900) et la BDL, dans la section « Répétition des prépositions » (OQLF, 2002), la préposition *envers* ne présente pas la tendance à se répéter devant chaque élément d'une énumération, contrairement aux prépositions *à*, *de* et *en*. Étant donné que c'est la préposition *envers* celle qui a été privilégiée dans le roman dans ce contexte, la suppression de la préposition *à* devant le deuxième élément de l'énumération suit la norme dans la version numérique, ce qui serait préférable à l'option des versions en papier.

Dans la concordance 25, une construction réflexive est remplacée dans la version numérique par une construction non réflexive. Ainsi, « elle s'était trouvé un job d'été » (p. 87), dans les versions en papier (p. 87), devient « elle avait décroché un job d'été » dans la version numérique (p. 94). Dans le premier cas, le participe passé de *trouver* reste en masculin singulier, car il n'est pas un verbe essentiellement pronominal — voir *Le bon usage* (Grevisse, 1936 [1969] : 755-756), la « Liste de verbes essentiellement pronominaux » et la section « Participe passé des verbes occasionnellement pronominaux » de la BDL (OQLF, 2002) —. La différence réside dans le fait que l'option réflexive, dans les versions en papier, rend syntaxiquement visible que l'information du pronom *elle* joue au même temps le rôle de sujet et de complément objet indirect (COI), tandis que dans l'option non réflexive, dans la version numérique, cette information n'est fournie que par le contexte mais. En revanche, l'option non réflexive, avec le verbe *décrocher*, exprime d'une façon plus explicite l'effort que requiert l'action. Il s'agit bien entendu d'une question de style, comme traduction de l'original « for having worked a summer job ». Or, il faut indiquer que le verbe anglais *to land*, dans le dialogue suivant : « congratulations for having landed the most awesome summer job ever », a été traduit par le verbe *décrocher* dans toutes les versions, sans modification : « félicitations pour avoir décroché le job d'été le plus génial qui soit » (p. 565 et 515).

Quant au verbe *subir*, il apparaît dans les versions en papier comme traduction de « and you basically just told me you're a rape survivor » (concordance 26). La construction *subir un viol*, dans la phrase « et tu viens de me sortir que tu avais subi un viol » (p. 78), est remplacé dans la version numérique par le verbe *violer* : « et tu viens de me sortir que tu as

été violée » (p. 85). Ayant déjà traité la sémantique du verbe *subir* dans la concordance 21 des éléments lexicaux de *Freedom* (version numérique), selon le *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.), nous ne pouvons que conclure qu'il s'agit d'une question de style. Cependant, pour ce qui est de la syntaxe, il convient de noter que le texte de départ met l'accent sur le fait que le personnage, Patty, a surmonté l'expérience d'un viol, tandis que dans les textes d'arrivée cette nuance sémantique est plutôt communiquée par le contexte, donc d'une façon moins explicite. Or, le verbe *subir*, dans les versions en papier, en tant que synonyme de *souffrir*, exprime que le viol est « quelque chose de pénible », en reprenant la définition du *Dictionnaire* de l'Académie française (s. d.), tandis que la version numérique n'expose que le fait.

3.11.2.2 Errata

La négation n'est pas renforcée dans les versions en papier, dans le cas suivant : « tu n'en parleras » (p. 678) (concordance 27). Il s'agirait d'un erratum, selon la section « Ne employé seul » de la BDL (OQLF, 2002). Afin de le corriger, l'adverbe *pas* est ajouté après le verbe dans la version numérique française.

3.12 DISCUSSION DES RÉSULTATS

Étant donné que *Purity*, le dernier roman publié en coédition, est celui qui présente le plus de modifications linguistiques, il peut se considérer comme un exemple de traduction coéditée avec des versions territoriales parallèles. Ce roman nous permet de déduire les éléments linguistiques qui sont perçus comme étant géographiquement marqués, lors qu'il s'agit d'élaborer un texte qui vise à fonctionner des deux côtés de l'Atlantique. Or, certains des éléments qui ont subi des modifications dans la version québécoise de *Purity*, notamment lexicaux (tels que *e-mail*, *sweat-shirt*, *téléphone portable*, *cacahuète*, *lave-linge* ou *sèche-linge*, pour citer des exemples communs), ne l'ont pas pour autant fait dans les versions québécoises des autres romans, *Les corrections* et *Freedom*.

Les modifications introduites dans la version québécoise de *Purity* obéissaient à deux objectifs principaux : d'un côté, remplacer les anglicismes jugés comme non nécessaires et, de l'autre côté, remplacer les mots franco-français. Il y a environ soixante-dix éléments dans chaque catégorie. Normalement, les modifications qui concernent la variation diatopique visent à éviter les anglicismes dans tous les cas ; par exemple, le terme *bal de promo* dans la traduction française de *Purity* est remplacé par *bal des finissants* dans la version québécoise,

sans avoir recours à l'anglicisme *bal de graduation*. Bien que les versions québécoises visent à remplacer les mots franco-français par des options plus générales, les choix de la version québécoise de *Purity* peuvent également présenter des marques géographiques dans des cas très ponctuels ; par exemple, le terme *colonie de vacances* dans la version française de *Purity* est remplacé par *camp d'été* dans la version québécoise.

Même si les deux modifications dans la version québécoise de *Freedom* ne sont pas lexicales, nous en comptons onze dans la version québécoise de *Les corrections* et cent quatre-vingt-onze dans la version québécoise de *Purity* dans ce domaine. Nous notons que les modifications d'ordre lexical dans la version québécoise de *Purity* deviennent plus nombreuses en comparaison avec les autres domaines — orthotypographique, morphologique et syntaxique —. Tandis que la traduction de *Purity* ne présente que la version parue en 2016, au format papier et numérique, les traductions de *Les corrections* (2002) et de *Freedom* (2011) ont été rééditées au Québec par Boréal en 2011 et en 2013, respectivement, également au format papier. D'ailleurs, les Éditions de l'Olivier, qui détiennent les droits de distribution en français pour la France et le reste du monde, sauf le Canada, ont publié en 2013 une réédition de *Les corrections* et de *Freedom* au format numérique. Ces versions présentent aussi de petites différences linguistiques par rapport aux éditions précédentes, là où les versions en papier françaises et québécoises coïncidaient.

La table 98 illustre bel et bien que cette pratique éditoriale suivait une tendance à la hausse dans ce corpus. Bien que la version québécoise ayant subi le moins de modifications linguistiques soit celle de *Freedom*, la deuxième chronologiquement, la version québécoise de *Purity* présente un nombre beaucoup plus grand de modifications.³³² Dans la versions québécoise de *Les corrections* nous avons trouvé vingt-huit modifications au total, nombre qui diminue jusqu'à deux dans celle de *Freedom* mais qui croît de façon exponentielle dans la version québécoise de *Purity*, jusqu'à deux cent cinquante-trois au total.

En comparaison avec les versions en papier, françaises et québécoises, la version numérique de *Les corrections* présente douze modifications linguistiques de plus, quarante au total. La version numérique de *Freedom* suit la même tendance, avec vingt-et-cinq modifications additionnelles, vingt-sept au total. Cela a donc accru la distance entre les versions numériques françaises et les versions correspondantes en papier.

³³²S'il y a plusieurs occurrences du même élément modifiées dans la même concordance, nous l'avons compté comme étant un seul élément. Si ces occurrences se trouvaient séparées dans le corpus par plusieurs pages, nous les avons comptées individuellement et elles sont présentées à l'annexe dans des concordances différentes. Étant donné chaque concordance ne contient normalement qu'une modification, nous pouvons comparer le nombre de concordances avec le nombre de modifications.

Type de modification	<i>Les corrections</i> (version qc.)	<i>Freedom</i> (version qc.)	<i>Purity</i> (v. qc.)	<i>Les corrections</i> (v. numérique fr.)	<i>Freedom</i> (v. numérique fr.)
Orthotypographique	9	1	4	17	17
Morphologique	2	1	5	2	2
Lexicale	11	0	191	13	4
Syntaxique	6	0	53	8	4
Total	28	2	253	40	27

Table 98. Nombre de concordances contenant des modifications

Les versions numériques françaises de *Les corrections* et *Freedom* sont parues en 2013, après les versions correspondantes en papier. Comme les versions québécoises, les versions numériques ont connu un processus de révision additionnel. Cela expliquerait la hausse du nombre de modifications qu'elles présentent. Ces versions numériques n'ont pas été commercialisées au Québec, où ces romans ne sont disponibles qu'en format papier. Le seul roman qui est offert en format numérique au Canada, *Purity*, y est apparu au même temps qu'en papier et il s'agit donc de la même version. Comme les versions québécoises, les versions numériques françaises contiennent normalement moins d'errata que les versions en papier, compte tenu de la révision additionnelle. Toutefois, la version numérique de *Les corrections* présente aussi des errata dans les mêmes éléments qui ont été modifiés (voir la section 3.11.1.1, de la p. 397, correspondante aux errata des versions numériques).

Dans le cas de *Purity*, ce sont notamment les dialogues montrant un registre vulgaire ceux qui sont normalement modifiés dans la version québécoise. Lorsque les traducteurs visent à représenter le registre familier et populaire, voire vulgaire, ils tendent à penser à leur réalité plus directe. Qu'il soit conscient ou pas, les mots moins généraux et les marqueurs plus connotés apparaissent plus facilement dans ces cas, sans qu'ils aient pour but de transgresser la norme.

3.12.1 Les anglicismes

Nous trouvons une vingtaine d'anglicismes partagés par les versions québécoises de *Les corrections*, *Freedom* et *Purity*. Or, ils ne suscitent normalement de modifications que dans la version québécoise de *Purity*. Il s'agit des verbes *initier*, *pointer*, *identifier* et *spray* ; les noms *e-mail*, *monospace*, *opportunité*, *confrontation*, *master*, *scotch*, *rollers*, *audition*, *pull-over*, *sweat-shirt*, *slip*, *parking* et *manager* ; et les adjectifs *hot*, *basique*, et *pom-pom* (dans le terme *pom-pom girls*).

Le verbe *initier*, avec l'usage interféré par l'anglais, présente une occurrence dans *Freedom*, sans modifications. Pourtant, c'est son équivalent *amorcer* celui qui apparaît avec une occurrence dans *Les corrections*, suivant la norme dans ce cas. De même, le verbe *pointer*, dans la locution verbale *pointer du doigt* qui est présente dans *Purity*, est évité dans les autres romans et, à sa place, nous ne trouvons qu'une occurrence de l'équivalent *montrer du doigt* dans *Freedom*, sans modifications. Pour ce qui est du verbe *identifier*, nous en comptons onze occurrences dans *Les corrections*, quatre dans *Freedom* et treize dans *Purity*, sans modifications. Seulement l'une d'entre elles a été remplacé dans la version québécoise de *Purity* par *déterminer*, qui présente neuf occurrences dans *Les corrections*, seize dans *Freedom* et vingt-cinq dans *Purity*, sans modifications non plus. Or, l'occurrence du verbe *identifier* qui a subi cette modification n'était pas utilisé dans *Purity* au sens anglais d'« indiquer son identité » — voir la section homonyme de la BDL (OQLF, 2002) —. Quant à *spray*, il a été évité dans les autres romans, *Les corrections* et *Freedom*. Le verbe par lequel il avait été remplacé dans la version québécoise de *Purity*, *asperger*, suivant la norme, présente deux occurrences dans *Les corrections* et quatre dans *Purity*.

En ce qui concerne les noms, l'anglicisme le plus fréquent, *e-mail*, présente trois occurrences dans *Les corrections* et seize dans *Freedom*, alors qu'il est systématiquement évité dans la version québécoise de *Purity*, où il a été remplacé par *courriel* (soixante-neuf occurrences) et *message* (soixante-une occurrences, cinquante-quatre desquelles sont communes à la version française). Le terme *message* ne pose aucun problème en français dans un domaine général, nous en trouvons trente-neuf occurrences dans *Les corrections* et quarante-six dans *Freedom*, sans modifications. Or, le terme *courriel*, créé au Québec, quoique plus marqué, peut aussi fonctionner sans problème dans l'ensemble de la francophonie. Afin d'éviter l'anglicisme, les options proposées sont *courriel* ; sa forme non abrégée, *courrier électronique* ; ou encore l'autre terme privilégié par le GDT, *messagerie électronique*, lorsque le code ne se limite pas seulement au texte (OQLF, 2012).

Pour ce qui est de *monospace*, ce nom ne présente qu'une occurrence dans *Les corrections*, sans modification, comme traduction de *minivan*, alors que les cinq occurrences dans la traduction française de *Purity* sont remplacées par *fourgonnette* dans la version québécoise. Il y a deux occurrences d'*opportunité* dans *Freedom* au sens d'« occasion favorable, opportune », sans modification. Selon la BDL (OQLF, 2002), ce sens se serait répandu à cause de l'anglais. De fait, sa seule occurrence dans la version française de *Purity* est remplacée par *occasion* dans la version québécoise. En revanche, le nom *occasion*

présente vingt-six occurrences dans *Les corrections*, vingt-neuf dans *Freedom* et vingt-huit dans *Purity*, sans modifications. Les deux occurrences dans la traduction française de *Purity* du terme *confrontation*, dont la sémantique est aussi interférée par l'anglais, ont été remplacées par *affrontement* dans la version québécoise. En revanche, il n'a pas été modifié dans les versions de *Les corrections*, qui présentent une occurrence de *confrontation* et une d'*affrontement*, selon la nuance sémantique française. Les versions de *Les corrections* évitent également la variation *baccalauréat-licence* et l'anglicisme *master* dans cette concordance, sans modifications : « titulaire d'un diplôme en peinture des Beaux-Arts et d'une maîtrise en thérapie par l'art » (p. 385). En revanche, l'emprunt *scotch* présente trois occurrences dans *Les corrections*, l'une d'entre elles écrite en majuscule initiale, ainsi qu'une occurrence comme verbe, alors que ses deux occurrences dans la traduction française de *Purity*, l'une comme nom et l'autre comme verbe, sont remplacées dans la version québécoise par le terme équivalent *ruban adhésif*, suivant la norme.

Quant aux termes *rollers* et une de *patins à roulettes*, chacun d'entre eux présente une occurrence dans *Les corrections*, sans modifications, tandis que le premier est remplacé par le second dans la version québécoise de *Purity*. De la même manière, *audition* présente deux occurrences dans *Freedom*, au sens anglais d'« audience », alors que dans *Les corrections* cet anglicisme est évité grâce à l'usage du terme *audience*, sans modifications. Les deux occurrences d'*audition* dans la traduction française *Purity* sont remplacées par *audience* dans la version québécoise. L'usage de l'anglicisme *pull-over* est plus général : sa forme abrégée, *pull*, présente quatorze occurrences dans *Les corrections* et deux dans *Freedom*, sans modifications. Par contre, la forme qui a servi à le remplacer dans la version québécoise de *Purity*, *tricot*, n'apparaît qu'une seule fois dans les versions de *Les corrections* ; l'occurrence qui apparaît dans *Purity* est sous la forme verbale *tricoter*. De fait, la seule occurrence de *pull* dans la version française de *Purity* constitue un faux-sens en traduction ; le GDT (OQLF, 2012) propose *tricot* comme équivalent de *pull-over*, alors que *chandail* le serait de *sweat-shirt*. Ce dernier anglicisme présente une occurrence dans *Les corrections* et trois dans *Freedom*, sans modifications, sans que le terme *chandail* n'y apparaisse. Ainsi, les trois occurrences de *chandail* dans la version québécoise de *Purity* servent à traduire *sweat-shirt* ou *sweater* dans l'original en anglais. Or, l'une des occurrences de *sweater* est celle qui a été traduite comme *pull* dans la version française de *Purity*, alors que l'anglicisme *pull* serait l'équivalent du français *tricot*. Cela prouve que la substitution d'anglicismes dans la version québécoise de *Purity* prend en compte le texte de départ.

Il y a des anglicismes qui présentent de l'alternance avec son équivalent français. Nous trouvons trois occurrences de *slip* et quatre de *caleçon* dans *Les corrections* ; une de *slip* et cinq de *caleçon* dans *Freedom* ; et deux de *slip* et trois de *caleçon* dans la version française *Purity*, sans modifications. Or, le nom *slip* est toujours remplacé par *caleçon* dans la version québécoise de *Purity*. Quant à *parking*, cet anglicisme présente sept occurrences dans *Les corrections* et treize dans *Freedom*, sans modifications. De la même manière, les neuf occurrences dans la traduction française de *Purity* sont remplacées par *stationnement* dans la version québécoise. Le terme *stationnement* présente également une occurrence dans *Les corrections* et dans *Freedom*, sans modification. Finalement, l'anglicisme *manager* présente quatre occurrences dans *Freedom*, sans modifications, tandis que l'équivalent *gérant* serait privilégié et présente quatre occurrences dans *Les corrections*, une dans *Freedom* et quatre dans la version québécoise de *Purity*, sans modifications ; parmi les quatre occurrences de *Purity*, nous comptons une occurrence du terme *assistant manager* dans la traduction française, remplacée par *gérant adjoint* dans la version québécoise.

À propos des adjectifs, *basique* présente deux occurrences dans *Freedom*, selon l'emploi anglais, sans modifications. L'équivalent français *élémentaire* présente huit occurrences dans les versions de *Les corrections*, deux dans les versions de *Freedom* et trois dans la version québécoise de *Purity* ; dont deux sont conséquence d'avoir remplacé l'anglicisme *basique*, présent dans sa traduction française. Quant à l'adjectif *pom-pom*, dans le syntagme *pom-pom girls*, il présente deux occurrences dans *Les corrections* et une occurrence dans *Freedom*, sans modifications. L'équivalent français qui propose le GDT (OQLF, 2012), *meneuses de claques*, n'apparaît jamais dans ces deux romans. En revanche, cet équivalent présente deux occurrences de la version québécoise de *Purity*, afin de remplacer l'anglicisme de sa traduction française. Or, contrairement à ce qu'il est indiqué dans le GDT (OQLF, 2012), le second composant du terme ne s'accorde pas en pluriel dans la version québécoise de *Purity* : *meneurs de claque* et *meneuses de claque*. Quant à l'anglicisme *hot*, il présente une occurrence dans la traduction française de *Purity*, dans l'expression *être hot*, modifiée ainsi dans la version québécoise : *être bonne*. Il apparaît aussi une fois dans *Freedom*, dans le terme *hot dog*, gardé dans les deux versions, malgré l'existence du québécisme *chien chaud* — voir le GDT (OQLF, 2012) —. Finalement, pour ce qui est de l'anglicisme *low cost*, l'équivalent français *bas prix* est privilégié dans *Les corrections*, avec cinq occurrences, sans modifications. L'anglicisme *low cost* apparaît une

fois dans la traduction française de *Purity* et c'est dans la version québécoise où il est remplacé par *bas prix* ; *Freedom* ne présente pas d'occurrences de ce terme.

3.12.2 La variation géographique

Nous trouvons dix-neuf mots franco-français qui sont partagés par les versions québécoises de *Les corrections*, *Freedom* et *Purity*. Comme les anglicismes, ils ne sont généralement modifiés que dans la version québécoise de *Purity*. Il s'agit des noms *nana*, *portable* ('cellulaire'), *cacahuète*, *cantine*, *lave-linge*, *embrouille*, *boulot* et *trouille*, ainsi que le terme *colonie de vacances* ; les adjectifs *glauque*, *gouine* et *chouette* ; les verbes *pieuter*, *sauter* et *choper* ; l'adverbe *carrément* ; la formule de salutation *coucou* et les unités phraséologiques *la galère*, *la vache* et *bon sang*. Normalement, ces modifications sont partielles dans *Purity*. C'est-à-dire que les mots considérés comme étant franco-français ne disparaissent pas complètement dans la version québécoise, en montrant un modèle de langue plutôt compositionnel.

En ce qui concerne les verbes, *pieuter* présente une occurrence dans la traduction française de *Purity*, remplacée par *dormir* dans la version québécoise. Les deux occurrences de *pieuter* dans *Les corrections* et dans *Freedom* sont gardées dans les versions québécoises respectives. Quant au verbe *sauter*, dans la locution *se faire sauter*, appartenant au registre populaire, il présente une occurrence dans *Freedom*, sans modifications, et deux dans la version française de *Purity* : l'une est gardée dans la version québécoise³³³ et l'autre y est remplacée dans par le vulgarisme *baiser*. Quant au verbe *baiser*, il présente aussi une occurrence dans *Freedom*, sans modification. Ces verbes ne présentent pas d'occurrences dans *Les corrections*. Le verbe *choper* présente également un usage plutôt restreint. Ses deux occurrences dans la traduction française de *Purity* sont remplacées dans la version québécoise par *prendre*, dans l'expression vulgaire *se faire prendre*, et par *découvrir* (*choper dessus accessoirement* / *découvrir par la bande*). Ce sens du verbe *prendre* reste plutôt générale : il présente trois occurrences dans *Les corrections*, deux dans *Freedom* et trois dans *Purity*, sans modifications.

Pour ce qui est des noms, la seule occurrence de *nana* dans la traduction française de *Purity* est remplacée par *filles* dans la version québécoise. Nous ne trouvons aucune occurrence de *nana* dans *Les corrections*. Or, ce mot présente trente-trois occurrences dans *Freedom*, sans modifications dans la version québécoise. Les termes *cellulaire* et *téléphone*

³³³Il s'agit de la concordance suivante : « j'avais l'intuition que me faire sauter dessus par quelqu'un risquait même de promouvoir ma cause auprès d'elle » (p. 481).

cellulaire, privilégiées au Québec, peuvent se considérer comme étant des formes abrégées du terme proposé le GDT : *téléphone cellulaire portatif* (ou *portable*) (OQLF, 2012). Bien que ce dictionnaire accepte aussi les formes *portable* et *téléphone portable*, il attribue son emploi en Europe, « probablement », à l'influence de l'anglais. Quoi qu'il en soit, nous considérons que la marque géographique de ces termes est plus forte, en ce qui nous concerne, que l'éventuelle interférence linguistique ; c'est pour cette raison que nous l'avons classé ici et non pas dans la section des anglicismes. En générale, le terme *ordinateur* est préféré en France, au lieu de *portable*, afin d'éviter l'ambiguïté, tandis qu'au Québec cela se donnerait à l'inverse : *portable* fait référence à l'ordinateur, alors que *cellulaire* ne peut être que le téléphone. De fait, nous trouvons trente-deux occurrences d'*ordinateur* dans *Les corrections*, douze dans *Freedom* et trente-quatre dans *Purity*, gardées dans les deux versions, qui n'spécifient pas normalement s'il s'agit d'un *ordinateur portable*, avec l'exception d'une occurrence dans *Purity*. D'ailleurs, la forme abrégée *ordi* présente quatre occurrences dans *Freedom*, sans modifications ; l'une d'entre elles est aussi accompagnée de l'adjectif *portable*. Or, analyser l'alternance entre *portable* et *cellulaire* n'est pas si simple.

Le mot *cellulaire* présente huit occurrences dans la version québécoise de *Purity*. Il présente de l'alternance dans *Les corrections*, où nous trouvons dans les deux versions une occurrence de *téléphone cellulaire*, trois de *téléphone portable* et dix-neuf de *portable*, au même sens. Il ne s'agit pas d'un calque traductif, car le terme anglais *cell phone*, avec vingt-deux occurrences, a été traduit dans *Les corrections* différemment, selon le contexte : *mobile*, *téléphone cellulaire*, *portable*, etc. Le terme anglais présente six occurrences dans la version originale de *Freedom*, sans que les options privilégiées au Québec n'y apparaissent dans aucune version. La façon de le traduire relève donc du style. Les versions françaises tendent à employer le terme *portable*, étant *Les corrections* la seule qui présente une occurrence de *cellulaire* dans les deux versions. Étant donné que le terme *portable* ne prend pas seulement le sens de 'cellulaire', mais aussi celui d' 'ordinateur', il présente vingt-deux occurrences dans *Les corrections* au sens de 'téléphone'. Parmi les quinze occurrences de *portable* dans *Freedom*, communes aux deux versions, il n'y a qu'une au sens d' 'ordinateur'. Le même mot, *portable*, présente trois occurrences dans la version québécoise de *Purity*, deux d'entre elles font référence à « ordinateur » et l'autre à « machine à écrire ». Or, les occurrences de *portable* dans la traduction française de *Purity* s'élèvent à onze au sens de 'téléphone'.

À propos de *cacahuète*, il présente trois occurrences dans *Les corrections* et deux dans *Freedom*, dans les deux versions, tandis que sa seule occurrence dans la version française de

Purity est remplacée par *arachide* dans la version québécoise. Quant à *cantine* et *réfectoire*, les deux termes ont donné *cafétéria* dans la version québécoise de *Purity*. Le mot *cantine* ne présente qu'une occurrence dans la traduction française de *Purity*. Quant à *réfectoire*, il présente une occurrence dans les versions de *Les corrections*, une dans les versions de *Freedom* et quatre dans la version française de *Purity*. L'équivalent général, *cafétéria*, avec la forme abrégée *café*, est aussi présente dans *Les corrections* et *Freedom* avec cinq et quatre occurrences respectivement, sans modifications. La traduction française de *Purity*, plus connotée géographiquement, ne présente aucune occurrence de *café*, alors que nous en trouvons neuf dans la version québécoise.

Le cas des termes *lave-linge*, *sèche-linge* et équivalents est aussi très intéressant. La seule occurrence de *lave-linge* et de *sèche-linge* dans la version française *Purity* sont remplacées par *laveuse* et *sécheuse* dans sa version québécoise, respectivement. Ces termes ne présentent pas d'occurrences dans *Freedom*. Pourtant, dans *Les corrections* est privilégié le terme *machine à laver*, avec trois occurrences, sans que le terme *lave-linge* y soit employé, d'où nous déduisons que le terme *machine à laver* peut fonctionner au Québec plus facilement. Pour ce qui est du terme *sèche-linge*, il est également employé dans la version française de *Les corrections*, avec une occurrence, sans modifications dans la version québécoise.

Pour ce qui est d'*embrouille*, il n'apparaît que sous la forme d'adjectif, *embrouillé*, dans *Les corrections*, avec une occurrence, et dans *Freedom*, avec une occurrence aussi, sans modifications. La seule occurrence du nom *embrouille* dans la traduction française *Purity* est remplacée par *arnaque* dans la version québécoise. Le nom *arnaqueur* présente deux occurrences dans les versions de *Freedom*, mais il n'apparaît pas dans *Les corrections*. Le mot *boulot* apparaît dans toutes les versions de ces romans. Il présente dix-huit occurrences dans la traduction française de *Purity* et une d'entre elles seulement a été remplacée par *emploi* dans la version québécoise. Quant à ce terme, nous trouvons dix-huit occurrences d'*emploi* dans la traduction française de *Purity*, communes à la version québécoise. Or, le nom *boulot* présente aussi onze occurrences dans *Les corrections* et quarante-sept dans *Freedom*, sans modifications. Le mot *emploi* est moins utilisé dans *Freedom*, avec dix-neuf occurrences, probablement à cause du registre ou du style. Dans les deux versions de *Les corrections* le terme *emploi* présente aussi dix-neuf occurrences, sans modifications.

Le mot *trouille* présente deux occurrences dans *Les corrections*, dans l'unité phraséologique *une trouille bleue*, et une occurrence dans *Freedom*, dans l'expression *la*

trouille de sa vie, communes aux versions québécoises respectives. Bien qu'une occurrence de *trouille* dans la traduction française de *Purity* ait été remplacée par *peur* dans la version québécoise, nous trouvons une occurrence de *trouille* partagée par les deux versions, dans la locution verbale « Ça fout vraiment la trouille » (p. 313). Finalement, pour ce qui est du terme *colonie de vacances*, les trois occurrences qu'il présente dans la version française de *Purity* sont remplacées par le terme équivalent *camp d'été* dans la version québécoise. Or, ce dernier terme présente aussi une occurrence dans les deux versions de *Freedom*. Cela nous permet de déduire que *camp d'été*, loin d'être perçu comme un québéisme, peut fonctionner dans l'ensemble de la francophonie.

Passant aux adjectifs, *glauque* présente aussi un certain degré d'alternance. La version québécoise de *Purity* en présente toutefois une occurrence, bien que l'autre occurrence qui présente la version française ait été remplacée par *étrange* dans la version québécoise. De même, *glauque* présente trois occurrences dans *Les corrections*, sans modifications. À propos de *gouine*, cet adjectif présente également une occurrence dans les deux versions de *Les corrections*. Sa seule occurrence dans la version française de *Purity* a été remplacée par *butch* dans la version québécoise, qui n'apparaît que dans cette version. Pour ce qui est de *chouette*, il garde deux occurrences dans la version québécoise de *Purity*, l'une en faisant référence à l'animal et l'autre dans le groupe nominal « chouette fille ». La seule occurrence de *chouette* dans la version française de *Purity* qui est remplacée par *génial* dans sa version québécoise appartient à l'unité phraséologique *c'est chouette*, d'usage habituel en France. L'adjectif *chouette* présente trois occurrences dans *Les corrections* et six occurrences dans *Freedom*, sans modifications, mais il ne s'agit pas toujours de cette unité phraséologique.

Quant aux adverbes, *carrément* présente de l'alternance avec son synonyme *vraiment*. Deux occurrences de *carrément* dans la traduction française de *Purity* sont remplacées par *vraiment* dans la version québécoise, mais l'adverbe *carrément* présente aussi quatre occurrences dans les deux versions de *Purity*. D'ailleurs, *carrément* présente quatre occurrences dans *Les corrections* et sept dans *Freedom* également partagées par les deux versions respectives.

Finalement, il ne nous reste qu'à commenter quelques unités phraséologiques et expressions. La formule de salutation *coucou* présente cinq occurrences dans la traduction française de *Purity*, dont trois sont remplacées dans la version québécoise par la formule équivalente *salut*, appartenant à un domaine plus générale. La formule *salut* présente donc seize occurrences dans la traduction française de *Purity* et dix-huit dans la version

québécoise. Cette alternance ne se donne pas dans *Les corrections*, une dizaine d'occurrences de *salut* sont communes à toutes les versions. Nous trouvons une seule occurrence de *coucou* et dix-sept de *salut* dans *Freedom*, sans modifications. Outre la locution verbale *être la galère*, qui ne présente qu'une occurrence dans la version française de *Purity*, remplacée par *être l'horreur* dans la version québécoise, nous ne trouvons que deux occurrences de *galère* dans *Freedom*, sans modifications. Quant à la formule expressive *la vache*, nous en comptons une seule occurrence dans *Freedom*, partagé par les deux versions. Les trois occurrences de *la vache* dans la traduction française de *Purity* sont remplacées dans la version québécoise par les équivalents sémantiques *merde*, dans un cas, et *bon sang*, dans deux cas. En principe, cette dernière unité ne présente pas de restrictions d'emploi au sein de la francophonie : elle présente une occurrence dans les deux versions de *Les corrections*, dix dans les deux versions de *Freedom* et deux dans la version française de *Purity* (trois dans la version québécoise).

3.12.3 Les représentations des modèles de langue

En ce qui concerne les anglicismes, tous les romans et toutes leurs versions tendent à suivre la norme. Ce serait *Les corrections* le roman qui présente le moins d'errata parmi les éléments qui ont subi des modifications dans la version québécoise. De toute façon, les anglicismes qui apparaissent dans *Les corrections* sont souvent alternés dans toutes les versions avec les équivalents français, tels que *confrontation* et *affrontement* ou *slip* et *caleçon*, selon le contexte. Quoi qu'il en soit, les anglicismes ne constituent pas non plus la cause principale des modifications ponctuelles effectuées dans la version québécoise de *Freedom*. Pour ce qui est des mots marqués géographiquement, les versions françaises de *Les corrections* et *Freedom* utilisent moins de mots franco-français que la version française de *Purity*. Autrement dit, elles sont légèrement moins connotées territorialement. Cela s'expliquerait par le fait que le registre reste moins vulgaire que dans certaines séquences de *Purity*, étant donné que les registres populaires présentent normalement une variation diatopique plus grande. Néanmoins, la plupart des mots franco-français remplacés dans la version québécoise *Purity* apparaissent sans modifications dans les deux versions de *Les corrections* et *Freedom*. Plutôt qu'une question linguistique ou traductive, il s'agit notamment d'une décision concernant les maisons d'édition. En somme, en considérant toutes les versions, *Les corrections* devient le roman qui offrirait une variation géographique plus grande pour ce qui est des mots franco-français et des québécoises. Ainsi le prouvent les occurrences de *cellulaire* et *lave-linge* dans la version française.

En standardologie, un modèle compositionnel est unitaire mais il prend en compte plusieurs variétés diatopiques, en privilégiant à chaque fois l'option d'un centre codificateur différent (Bibiloni, 1997a : 40-42). Le modèle de langue de la version québécoise de *Purity* et des versions de *Les corrections* le suggèrent légèrement, compte tenu du pluricentrisme émergent du français (cf. Pöll, 2005: 291 et s.). Étant donné qu'il s'agit d'une langue assez répandue géographiquement, ce modèle se situerait entre les standards autonomes, dont les variétés référentielles sont élaborées séparément, et le modèle unitariste, qui ne prend en considération qu'une seule variété géographique, en privilégiant son option systématiquement. Dans la mesure où l'idée du *mid-atlantic French* se fasse une place des deux côtés de l'Atlantique, le modèle de langue ne se rapprocherait pas tellement du français de France dans certains contextes internationaux. Il faudrait donc que des études à venir analysent aussi la perception et la conscience du *mid-atlantic French* chez les agents sociaux et éditoriaux en Europe francophone.

Dans la planification du corpus, la traduction joue un rôle non négligeable afin de consolider et légitimer les modèles de langue, notamment dans les processus de standardisation (cf. Corbeil, 1992 ; Woodsworth, 1996). En partie, c'est la conscience qu'un texte traduit vient de l'extérieur de la communauté linguistique ce qui l'aide acquérir socialement la perception d'une plus grande neutralité ou équidistance. Pour qu'une traduction soit fonctionnelle dans le contexte cible, le facteur géographique est toujours pris en considération (Rabadán, 1991 : 284). Les types d'équivalence qui ont intervenu dans ce corpus sont, principalement, l'équivalence communicative, qui se concentre sur la transmission du signifié dans le contexte du texte d'arrivée (TA) (Neubert, 1985 ; cit. Rabadán, 1991 : 290), et l'équivalence dynamique, qui vise à transmettre chez le public cible le même effet que le texte de départ (TD) possède chez le public original (Nida, 1964 ; cit. Rabadán, 1991 : 290).

Nous constatons aussi dans ces traductions un « comportement de standardisation et d'uniformisation linguistiques » (Beaulieu, 2014 : 89), qui relève plus des éditeurs et réviseurs que des traducteurs. En partant de l'hypothèse que les coéditions favorisent le *mid-atlantic French* (Buzelin, 2006a, 2006b et 2007), nous considérons que ce sont les versions québécoises celles qui se rapprochent le plus de l'idée de ce modèle linguistique, car elles partent du français de France, qui se trouve à la base du français considéré international, mais elles présentent moins d'anglicismes et de mots franco-français. D'ailleurs, les mots franco-français n'ont pas été remplacés normalement par des québécismes, mais par d'autres

équivalents plus généraux qui fonctionnent des deux côtés de l'Atlantique. En outre, les versions québécoises présentent souvent de l'alternance avec ces mots franco-français, sans qu'ils soient complètement éliminés. Cela nous permet donc de confirmer l'affirmation de Buzelin (2009 : 67) sur le fait que, de même que les lecteurs français sont plutôt sensibles aux québécismes, les lecteurs québécois le seraient aux anglicismes et aux mots franco-français. Nous constatons également que la norme de l'OQLF est fortement implantée au Québec (Buzelin, 2007 : 693).

Le modèle de langue suivi par le traducteur conditionne donc les décisions des éditeurs et des réviseurs : plus leur vision du public cible est large, moins il est probable que la traduction subisse des modifications linguistiques. Le modèle de langue, aussi bien que les modifications effectuées lors de la coédition, si c'est le cas, dépend principalement du public cible et du type de texte. Selon les dires de Buzelin :

Si l'objectif est le même — « faire que la traduction soit le plus possible utilisable en France » —, il n'aboutit pas pour autant à l'établissement d'une norme uniforme. Adopter le « français international » comme idéal est peut-être envisageable (quoique toujours difficile) lorsqu'on traduit un essai de John Saul ou un livre de yoga, mais ça l'est beaucoup moins lorsqu'il s'agit d'un roman policier ou d'un guide de la rénovation. (Buzelin, 2007 : 693)

Les versions de *Les corrections*, ainsi que la version québécoise de *Purity*, seraient donc les textes qui se rapprocheraient le plus du français mi-atlantique dans ce cas. Pour ce qui est de *Freedom*, la modification du texte n'était pas vraiment dans les plans des maisons d'édition.

CONCLUSIONS

FRANÇAIS

Ce travail analyse deux cas analogues, en catalan et en français, représentatifs du phénomène des traductions coéditées ayant des versions territoriales parallèles. Dans le cas du français au Québec, d'un côté, la variété diatopique est en passe de consolider la norme endogène, en tant que transregistre. La légitimation du français québécois standard vise à combattre le sentiment d'insécurité linguistique et à réaffirmer, en même temps, l'identité des locuteurs. Dans le cas catalan, de l'autre côté, l'implémentation de la langue tente de s'appliquer dans tout le territoire où celle-ci s'est développée historiquement. La survie même de la langue est associée à la réussite du processus de standardisation.

CORPUS *HARRY POTTER*

L'analyse de la variation linguistique dans le Corpus *Harry Potter*, y compris des modifications effectuées dans les adaptations valenciennes, permet de confirmer que les quatre versions suivent la norme linguistique à un degré très haut : approximativement, 60 % des éléments étudiés la suivent complètement. Parmi les 40 % restant, qui présentent quelques types d'écart par rapport à la norme, les écarts sont ponctuels (25 %) ou très ponctuels (25 %) dans une version au moins, tandis que pour 50 % restant ils sont plus systématiques, quoique partiels, dans plus d'une version. Pour ce qui est de la polémique qui a déclenché dans la presse écrite l'adaptation valencienne du premier tome, *Harry Potter i la pedra filosofal*, nous pouvons donc corroborer qu'« [e]s tracta —subratllem-ho—, d'un text tan correcte i tan poc o molt dialectal com ho és el d'Empúries »³³⁴ (Esteve, Ferrer, Marquet & Moll, 2001: 81), affirmation que nous étendons aux deux versions du deuxième tome,

³³⁴ « Il s'agit —soulignons-le— d'un texte si correct et si peu ou tellement dialectal comme celui d'Empúries [la maison d'édition barcelonaise] » (nous traduisons).

Harry Potter i la cambra secreta. Cependant, il convient de remarquer que les deux adaptations valenciennes tendent à présenter moins d'errata que les versions barcelonaises, du fait qu'elles ont connu un processus de révision additionnel. D'ailleurs, par rapport à l'adaptation valencienne du premier tome, celle du deuxième montre un ajustement légèrement plus convergent avec la norme, dans des éléments tels que *caixa* et *capsa* 'boîte' ou la polarité négative, probablement à cause du débat sur le modèle de langue ouvert par la première adaptation.

Afin de représenter le parler de Hagrid, toutes les versions ont ponctuellement recours à la transgression linguistique. Les usages symboliques amènent les traducteurs à illustrer attentivement le changement de registre sans le connoter géographiquement. Dans ce cas, cette technique littéraire, plus fréquente dans l'original anglais, n'a suscité aucune critique. Dans les versions barcelonaises sont utilisées des formes associées aussi bien au catalan central (*llavors*, 'alors', *prò* 'però' 'mais' ou *re* 'res' 'rien') qu'au sud-occidental (*dixa'm* 'deixa'm' 'lâche-moi'). En revanche, étant donné que la portée territoriale est plus restreinte, dans les adaptations valenciennes sont employées des marques plutôt locales (*pa* 'per a' 'pour', *vullc* 'vull' 'je veux' ou *vore* 'veure' 'voir'). Dans les limites de la norme, sans arriver à la transgresser, toutes les versions utilisent des pronoms faibles en forme pleine en position préverbiale ; en outre, avec une valeur également diaphasique, les versions valenciennes ont recours au démonstratif non renforcé *este* 'ce' et à l'interjection patrimonialisée *xe* 'zut'.

En affirmant qu'aussi bien la version barcelonaise que la valencienne sont des versions dialectales, on veut dire que toutes deux ont recours à des formes linguistiques considérées comme appartenant au domaine restreint, selon la nomenclature de l'IEC (1999: 8 et s.), par opposition à celles du domaine général, qui construisent la variété la plus standardisée. Lorsque le processus de standardisation d'une langue est consolidé, la variété standard est perçue comme supradialectale (Bibiloni, 1997a : 21-22). Dans le cas du catalan, Fabra fut celui qui commença à définir cette variété. C'est pour cela que les options de domaine général s'imbriquent normalement avec les préférences de Fabra, de style plutôt formel. Or, qu'une option soit cataloguée dans le domaine général ou restreint n'est pas forcément lié au registre, car dans le domaine restreint on en trouve de formelles ainsi que d'informelles. Cela s'explique par le fait que le catalan est une langue ayant des mécanismes pluricentriques, pour laquelle la variété standard planifiée se nourrit de toutes les variétés géographiques de référence. Bien que de façon asymétrique, étant donné que l'option d'une variété différente

est privilégiée pour chaque cas (modèle compositionnel), il y a des options qui ne sont pas sélectionnées comme générales mais qui jouissent tout de même d'un prestige suffisant pour fonctionner dans les contextes formels des domaines restreints, ne visant pas à englober toute la communauté linguistique. Ces variétés codifiées qui ne coïncident pas tout à fait avec la variété standard planifiée sont nommées variétés substandard ou parastandard.

En catalan, la condition supradialectale s'est vue parfois entravée par les usages symboliques des mots patrimoniaux, qui marquent les formes territorialement et de manière identitaire (*este* et *aquest* 'celui-ci' o *hui* et *avui* 'aujourd'hui' en seraient des cas paradigmatiques). Si la variation diatopique, recueillie dans les ouvrages de référence, peut rassembler les perceptions linguistiques des locuteurs, le symbolisme qu'acquièrent leurs usages patrimoniaux compartimente géographiquement les produits culturels (cf. Pradilla Cardona, 2015 : 34). De fait, les réticences envers les adaptations valenciennes ont surgi dans la crainte qu'elles contribuent à fragmenter la sociosphère des locuteurs. Ce n'est donc pas un hasard si les géosynonymes et les variantes formelles sont le type d'élément qui présente le plus de variation entre les versions, ce qui met en évidence une certaine régionalisation de la norme. Voilà l'un des défis qu'il faudra inéluctablement relever si l'on veut renforcer l'espace communicationnel catalan. À mesure que le processus de standardisation du catalan se consolide, la libre circulation des mots au sein de la communauté linguistique se verra favorisée, du moins pour ceux qui jouissent d'une plus grande reconnaissance dans leurs variétés respectives. Surmonter les déficits du catalan comme langue véhiculaire devient donc péremptoire. L'entente entre l'IEC et l'AVL (cf. UIB, 2020 : s. n.) sur les normes linguistiques, qui montrent le polymorphisme et les nuances de registres, en faveur d'un modèle référentiel « commun » et « unitaire » devrait y contribuer.

Le modèle de langue des ouvrages publiés à Barcelone, dont la variété géographique ressurgit dans la traduction, fut, d'après les éditeurs, la raison pour laquelle ils ne connurent guère de succès dans la Communauté autonome de Valence. Or, il ne serait pas question de la distance linguistique par rapport à la variété vernaculaire, car certains jeunes Valenciens ne s'identifient même pas avec la variété de catalan parlée au sein de leur famille, lui préférant l'espagnol (cf. Pradilla Cardona, 2008b : 103-104). En outre, que les adaptations valenciennes se soient limitées au deux premiers tomes indique que le nombre de lecteurs s'était accru moins que prévu pour assurer leur rentabilité économique. De fait, selon le dernier rapport, seulement 3 % des jeunes Valenciens lisent habituellement des livres en catalan et moins de la moitié (44,3 %) lit parfois en catalan, tandis que ceux qui le font

habituellement en espagnol représentent 99,7 % de la population de 14 ans ou plus (FULL, 2019 : 13). La cause se trouverait donc dans la combinaison des usages symboliques-patrimoniaux avec le fonctionnement véhiculaire d'une autre langue. Tout cela compartimente les produits culturels en catalan, provoquant une déstructuration de son espace communicationnel.

En catalan, le phénomène des versions parallèles dans le marché éditorial ne réussit que pour la littérature de jeunesse et les livres de texte, à l'aide des programmes scolaires établis par les communautés autonomes.³³⁵ Sans ces contraintes, ce phénomène s'avère beaucoup plus rare, étant donné que la situation sociopolitique et économique du catalan n'est pas la même que celle d'autres langues. Voilà pourquoi la décision des éditeurs de *Harry Potter* déclencha la polémique : il s'agissait d'un produit littéraire de masse adressé à un public jeune et adulte. Face à la crainte que ces adaptations provoquent une réaction en chaîne, nous constatons, vingt ans plus tard, que cela reste un cas assez unique.³³⁶

CORPUS JONATHAN FRANZEN

Le français, qui commença son processus de standardisation de façon monocentrique, présente depuis la Révolution tranquille (s. xx) un pluricentrisme émergent (Pöll, 2005 : 291 i s.). Cela nous a permis d'analyser un cas analogue à celui de *Harry Potter* en catalan : dans le cadre d'une entente de coédition, trois romans de Jonathan Franzen, traduits de l'anglais par des traducteurs français, ont subi des modifications linguistiques au moment d'être distribués au Canada, où Boréal détient de manière exclusive les droits de distribution, tandis que l'Olivier possède ceux du reste du monde. Bien que la variation diatopique joue un rôle prééminent dans les deux cas, les modifications présentes dans le Corpus *Harry Potter* sont beaucoup plus nombreuses en comparaison avec celles du Corpus Jonathan Franzen. De même, le nombre de modifications dans la version québécoise du dernier roman, *Purity* (deux-cents cinquante-trois), est considérablement plus important au regard des deux autres romans, *Les corrections* (vingt-huit) et *Freedom* (deux). Cependant, le nombre de modifications dans les versions numériques ultérieures de l'Olivier s'élève à quarante pour

³³⁵Les exigences des programmes scolaires affectent également les contenus des livres édités en espagnol, mais en aucun cas ne sont élaborées de versions territoriales parallèles avec des modèles de langue distincts.

³³⁶Nous attirons l'attention sur le fait que tous les tomes n'ont pas été traduits par la même personne. Les trois premiers tomes l'ont été par Laura Escorihuela, de même que le quatrième, *Harry Potter i el calze de foc*, avec la collaboration de Marc Alcega. À partir du cinquième, *Harry Potter i l'ordre del Fènix*, ils ont été traduits par Xavier Pàmies. Dans des études à venir, il serait donc aussi pertinent d'analyser si le modèle de langue des tomes sans adaptation valencienne suit des critères linguistiques plus généraux, ainsi que la façon dont le changement de traducteur a affecté la saga.

Les corrections et à vingt-sept pour *Freedom*. Cela s'explique en partie de par le registre populaire, voire vulgaire, de quelques interventions en style direct des personnages dans *Purity*, étant donné que ces variétés diaphasiques tendent à varier territorialement. Or, l'idée de standard qui en découle diffère en français et en catalan. Aussi bien les versions barcelonaises que les adaptations valenciennes tendent à suivre des normes de domaine restreint en catalan, ce qui localise le texte à Barcelone ou Valence, selon le cas.³³⁷ En revanche, les trois versions québécoises pourraient fonctionner sans esclandre pour l'ensemble de la francophonie.

En se concentrant sur les éléments lexicaux de *Purity*, nous constatons que la plupart des modifications de la version québécoise cherchent principalement à remplacer les anglicismes (*e-mail*, *sweat-shirt*, *pull* ou *parking*) par d'autres options françaises (*courriel*, *chandail*, *tricot* ou *stationnement*, respectivement) et à remplacer les mots franco-français (*cacahuète*, *lave-linge* ou *sèche-linge*) par d'autres qui n'arrivent forcément pas à être marqués comme québécismes (*arachide*, *laveuse* ou *sécheuse*, respectivement, pour citer quelques exemples parmi les plus communs). En revanche, aussi bien les versions barcelonaises de *Harry Potter* que les valenciennes présentent des hispanismes, qu'ils soient normatifs ou pas, compte tenu de l'influence sociale de l'espagnol. Il arrive aussi que les éléments soient modifiés pour des raisons politico-culturelles, notamment en ce qui concerne des systèmes éducatifs, tels que *lycée*, *CE2* et *collégienne* dans la version française, qui sont remplacés par des options plus générales dans la version québécoise : *secondaire*, *primaire* et *élève*, respectivement. Sans compter les répétitions, la version française de *Purity* présente environ soixante-dix anglicismes, et autant de mots franco-français, modifiés dans la version québécoise,³³⁸ dont une vingtaine d'entre eux, respectivement, apparaît aussi dans les versions françaises de *Les corrections* et *Freedom*,³³⁹ sans qu'ils soient normalement modifiés dans les versions québécoises respectives. Les éléments politico-culturels ne connaissent pas non plus de changements dans les versions québécoises de *Les corrections* et *Freedom*.

Veiller à l'acceptabilité de la traduction dans le territoire cible et consolider, en même temps, son propre label dans le marché canadien fonctionnent comme stratégie commerciale. Pourtant, il faut faire remarquer que certains de ces mots franco-français apparaissent aussi dans *Les corrections* et *Freedom* sans qu'ils n'aient subi de modification. C'est-à-dire que la

³³⁷Malgré cela, les critères linguistiques des adaptations valenciennes sont considérablement moins particularistes par rapport aux suivis par l'AVL lors de sa première étape.

³³⁸Voir l'énumération dans la table correspondante de l'annexe.

³³⁹Voir l'énumération dans la discussion de résultats de la troisième partie.

libre circulation de ces produits culturels entre l'Europe et l'Amérique francophones n'a pas été remise en question. Comme dans les adaptations valenciennes de *Harry Potter*, dans le Corpus Jonathan Franzen nous trouvons des errata dans les versions françaises qui sont corrigés dans les québécoises, compte tenu du processus de révision additionnel qu'elles connaissent. De même, le degré d'ajustement à la norme est très haut dans toutes les versions. En français, le phénomène des versions parallèles dans le monde éditorial est extraordinairement rare (cf. Pöll, 2015 : 205-206). Jusqu'à présent, en 2018 l'Olivier a publié la traduction du roman *Strong Motion*, de Jonathan Franzen (1992), intitulé *Phénomènes naturels*, sans la coéditer.

D'après Beaulieu (2014 : 89), on observe une dynamique de standardisation plutôt uniformisatrice dans la pratique traductive au Canada. De fait, comme les éditeurs québécois prennent normalement en compte le marché français, nous pourrions considérer que les versions québécoises sont celles qui se rapprochent le plus de ce que certains d'entre eux baptisent *mid-atlantic French* (cf. Buzelin, 2006a, 2006b, 2007), particulièrement celle de *Les corrections*, plutôt semblable à sa version française, ainsi que la version québécoise de *Purity*, contenant plus de modifications. Dans ces cas, on part d'un texte écrit en français de France et les modifications enlèvent les anglicismes et les mots d'un usage moins général. Cela confirme les études précédentes, selon lesquelles les locuteurs québécois sont plus sensibles aux anglicismes et aux mots franco-français, alors que les français le seraient aux québécismes (Buzelin, 2009 : 67). Quoi qu'il en soit, la première version française de *Les corrections* est celle qui présente un modèle de langue plutôt compositionnel, vu que les mots traités dans *Purity* comme étant franco-français sont combinés avec les équivalents plus usuels au Québec, tels que *portable* et *cellulaire*, respectivement. D'ailleurs, toutes les versions du Corpus Jonathan Franzen se révèlent tolérables des deux côtés de l'Atlantique.

Nous confirmons aussi une implantation forte de l'OQLF, hautement convergente avec la norme de Paris, comme institution de référence au Québec et à l'ensemble du Canada francophone (Buzelin, 2007 : 693). L'une des rares divergences trouvées entre le GDT de l'OQLF et le *Dictionnaire* de l'Académie française relève de la distinction entre *fonder* et *baser*, ce dernier en tant qu'anglicisme. Le GDT montrerait aussi une disposition moins particulariste que le DNV de l'AVL par rapport au traitement de la variation diatopique et diaphasique. Par exemple, afin d'éviter l'anglicisme *slip*, le GDT privilégie le terme *caleçon*, d'usage général, et inclut comme formes secondaires l'anglicisme *slip* et le québécisme *bobettes*, qui appartient au registre familier. Ce dictionnaire explique donc les termes selon

l'extension géographique et les registres et ne déconseille explicitement que les anglicismes. En revanche, mis à part les mots qui sont entrés dans le DNV mais non pas dans le DIEC, les formes principales du DIEC sont souvent traitées comme secondaires dans le DNV, et vice-versa. Cela pourrait atténuer certaines distinctions diaphasiques dans les domaines généraux, bien qu'elles soient recueillies de façon convergente dans la GNV de l'AVL et dans la GIEC.

PERSPECTIVES D'ÉTUDE ET REMARQUES FINALES

La traduction se présente comme un outil crucial dans la planification linguistique ; non seulement elle rend possible l'accès d'une communauté linguistique à des textes écrits en une autre langue et participe à la création de néologismes, mais elle aide aussi à consolider la variété standard, étant donné que les textes traduits sont d'habitude perçus comme étant externes à la communauté linguistique et, par conséquent, plus neutres. Il serait donc intéressant que des études futures abordent les perceptions européennes du français mi-atlantique. Il nous apparaît aussi nécessaire d'analyser dans des travaux à venir si les produits éditoriaux en substandard ou parastandard valencien sont bien reçus dans la Principauté de Catalogne (cf. Puigtobella, 2001 : 38 ; Mira, 2002 : 114) ou si les réticences se manifesteraient plutôt au Pays valencien à l'égard des produits de Barcelone (cf. Olmos, 2006 : 90).

Dans des situations de pluralité de normes tendent à émerger deux types de discours sur la qualité de la langue : le dégradationniste, qui soutient une restandardisation en faveur du contact intralinguistique, et le babéliste, qui s'appuie sur la désintégration de la communauté linguistique. Selon Pöll, les discours dominants en Suisse, en Belgique et au Québec seraient des exemples du premier. Ils se concentrent sur la menace que représente le contact avec une autre langue (cf. Weinreich, 1963), comme l'allemand, le néerlandais et l'anglais, respectivement, même si les variétés dites *patois* sont également considérées comme un facteur de dégradation du français. D'un autre côté, on trouverait comme exemples de babélisation les ex-colonies américaines, notamment les espagnoles et les portugaises. Du moins dans le cas espagnol, l'intégrité de la communauté linguistique a été sauvegardée après l'indépendance de ces pays (s. XIX). Face aux autres tentatives, au moment d'établir des normes internationales, la RAE s'est servie de la reconnaissance des variétés prestigieuses, étant donné que les registres formels présentent moins de variation par rapport aux informels. Dans le cas francophone, le facteur de la perte d'intercompréhension ne se manifeste partiellement qu'au Québec et il serait inexistant en Europe (Pöll, 2015 : 203).

En catalan, le pluricentrisme s'invoque parfois comme argument contre un standard unitaire. Néanmoins, un concept n'est pas incompatible avec l'autre : le standard compositionnel est de genre unitaire, mais il prend en compte plusieurs variétés diatopiques (cf. Bibiloni, 1997b : 34-35). Dans ce cas, la différenciation symbolique des modèles de langue en fonction des territoires, moyennant le discours de *la langue réelle*, accentuerait le sentiment d'insécurité linguistique, provoqué par l'influence inégale de l'espagnol (cf. Boix-Fuster, 2008 : 18). En catalan, les registres formels sont aussi hautement convergents entre eux, c'est pour cela qu'ils sont privilégiés dans le domaine général. Dans tous les cas, d'après la Théorie de l'accommodation (cf. Giles, Mulac, Bradac & Johnson, 1987), les modèles de langue s'adaptent à la situation de communication, aussi bien dans le domaine général que dans le domaine restreint. Ainsi, la reconnaissance du prestige de plusieurs variétés géographiques devrait donc aider à surmonter la régionalisation de la norme et la déstructuration de l'espace communicationnel.

CATALÀ

En aquest treball hem analitzat dos casos anàlegs, en català i en francès, sobre el fenomen de les traduccions coeditades amb versions territorials paral·leles. En el cas del francès al Quebec, per un costat, la varietat diatòpica es troba en vies de consolidar la norma pròpia, com a transregistre. La legitimació del francès quebequès estàndard pretén combatre el sentiment d'inseguretat lingüística i, alhora, reafirmar la identitat dels parlants. En el cas català, per l'altre costat, s'intenta implementar la llengua a tot el territori, on s'ha desenvolupat històricament. La supervivència mateixa de la llengua es relacionaria amb un procés d'estandardització reeixit.

CORPUS HARRY POTTER

L'anàlisi de la variació lingüística en el Corpus *Harry Potter*, incloses les modificacions efectuades en les adaptacions valencianes, ens porta a confirmar que les quatre versions s'adhereixen a la normativa en un grau molt alt: aproximadament, el 60 % dels elements estudiats s'hi ajusten totalment. D'entre el 40 % restant, que presenta algun tipus de desviació, en el 25 % són puntuals i en un altre 25 %, molt puntuals, en alguna versió, mentre que en el 50 % restant són més sistemàtiques, però parcials, en més d'una versió. Per tant, pel que fa a la polèmica que aixecà en la premsa escrita l'adaptació valenciana del primer volum, *Harry Potter i la pedra filosofal*, podem corroborar que «[e]s tracta —subratllem-ho—, d'un

text tan correcte i tan poc o molt dialectal com ho és el d'Empúries» (Esteve, Ferrer, Marquet & Moll, 2001: 81), afirmació que també fem extensiva a les dues versions del segon volum, *Harry Potter i la cambra secreta*. Ara bé, cal assenyalar que en les adaptacions valencianes, pel fet d'haver passat un procés de revisió addicional, solen esmenar-se algunes errades que contenen les versions barcelonines. D'altra banda, respecte de l'adaptació valenciana del primer volum, en la del segon sol parar-se més esment encara a un ajustament convergent a la norma, en elements com *caixa* i *capsa* o la polaritat negativa, probablement pel debat sobre el model de llengua que encetà la primera adaptació.

Per a representar la parla informal de Hagrid, totes les versions recorren puntualment a la transgressió lingüística. Els usos simbòlics comporten que els traductors tinguin cura d'il·lustrar el canvi de registre sense connotar-lo geogràficament. En aquest cas, aquesta tècnica literària, més freqüent en l'original anglès, no ha suscitat cap crítica. En les versions barcelonines s'utilitzen formes associades tant al català central (*llavòrens* 'llavors', *prò* 'però' o *re* 'res') com al sud-occidental (*dixa'm* 'deixa'm'). En canvi, com que l'abast territorial és més restringit, en les adaptacions valencianes s'empren marques més locals (*pa* 'per a', *vullc* 'vull' o *vore* 'veure'). Dins els límits de la norma, sense arribar a transgredir-la, en totes les versions s'usen formes plenes de pronoms febles en posició preverbal; en les valencianes, a més, es recorre, també amb valor diafàsic, al demostratiu no reforçat *este* i a la interjecció patrimonialitzada *xe*.

Quan hom diu que tant la versió barcelonina com la valenciana són dialectals, es refereix al fet que totes dues recorren a formes lingüístiques considerades d'àmbit restringit, segons la nomenclatura de l'IEC (1999: 8 i s.), en contraposició amb les d'àmbit general, sobre les quals es basteix la varietat més estandarditzada. Quan es consolida el procés d'estandardització d'una llengua, la varietat estàndard es percep com a supradialectal (Bibiloni, 1997a: 21-22). En el cas del català, fou Fabra el qui s'encarregà de començar a perfilar aquesta varietat. Per això, les opcions d'àmbit general solen ésser les que més s'adiuen amb les preferències fabrianes, de caire més aviat formal. Ara bé, que una opció es catalogui dins l'àmbit general o restringit no està relacionat forçosament amb el registre, sinó que dins l'àmbit restringit en trobem tant de formals com d'informals. Això és així perquè el català és una llengua amb mecanismes pluricèntrics per a la qual s'ha planificat una varietat estàndard que es nodreix de totes les varietats geogràfiques referencials. Com que cada vegada es prioritza l'opció d'una varietat (model composicional), tot i que de manera asimètrica, hi ha opcions que no se seleccionen com a generals, però que, tanmateix,

gaudeixen de prestigi a bastament per a funcionar en els contextos formals dels àmbits restringits, els quals no pretenen pas englobar tota la comunitat lingüística. Aquestes varietats codificades que no coincideixen del tot amb l'estàndard planificat són les que s'anomenen varietats subestàndard o paraestàndard.

En català, la condició supradialectal s'ha vist entrebancada adesiara pels usos simbòlics dels mots patrimonials, que marquen certes formes territorialment i identitàriament (*este* i *aquest* o *hui* i *avui* en serien casos paradigmàtics). Si la variació diatòpica, recollida en les obres de referència, pot cohesionar les percepcions lingüístiques dels parlants, el simbolisme que n'adquireixen els usos patrimonials compartimenta geogràficament els productes culturals (cf. Pradilla Cardona, 2015: 34). De fet, les reticències enfront de les adaptacions valencianes sorgiren de por que contribuïssin a fragmentar la sociosfera dels parlants. No és pas casualitat, doncs, que els geosinònims i les variants formals siguin el tipus d'element que més variació presenta entre les versions, cosa que posa en relleu una certa regionalització de la norma. Vet ací un dels reptes que, ineluctablement, caldrà abordar si es vol enfortir l'espai comunicacional català. A mesura que se'n consolidi el procés d'estandardització, es veurà afavorida la lliure circulació de mots en el si de la comunitat lingüística catalana, si més no dels que gaudeixin d'un major reconeixement en les respectives varietats. Superar els dèficits en la vehiculació del català, doncs, esdevé peremptori. L'entesa entre l'IEC i l'AVL (cf. UIB, 2020: s. n.) a l'entorn d'una normativa, polimòrfica i matisada pels registres, que basteixi un model referencial «comú» i «unitari» hi hauria d'ajudar.

El model de llengua de les versions barcelonines, la varietat geogràfica que hi emergia, fou, segons els editors, la raó per la qual aquests volums no tingueren gaire succés al País Valencià. Ara bé, no es tractaria de cap qüestió relacionada amb la distància lingüística respecte del vernacle, atès que hi ha joves valencians que ja no s'identifiquen ni amb la varietat de català que es parla a la llar, en pro de l'espanyol (cf. Pradilla Cardona, 2008b: 103-104). A més, que les adaptacions valencianes s'aturessin en el segon volum indica que el nombre de lectors havia augmentat menys del que s'esperava perquè fossin rendibles econòmicament. De fet, segons el darrer informe, tan sols el 3 % dels joves valencians llegeix llibres en català habitualment i menys de la meitat, el 44,3 %, llegeix en català en alguna ocasió, mentre que els qui ho fan habitualment en espanyol representen el 99,7 % de la població de 14 anys o més (FULL, 2019: 13). La causa es trobaria, doncs, en la conjuminació dels usos simbolicopatrimonials amb el funcionament vehicular d'una altra llengua. Tot

plegat compartimenta els productes culturals en català i en desestructura l'espai comunicacional.

En català, el fenomen de les versions paral·leles en el mercat editorial només reïx en la literatura infantil i en els llibres de text, a l'empara dels currículums escolars que determinen les comunitats autònomes.³⁴⁰ Sense aquests condicionants, aquest fenomen resulta bastant més rar, atès que la situació sociopolítica i econòmica del català no és pas la mateixa que la d'altres llengües. Per això, la decisió dels editors de *Harry Potter* desfermà la polèmica, en tant que era un producte literari de massa adreçat a un públic juvenil i adult. Davant el temor que aquestes adaptacions generessin una reacció en cadena, constatem, vint anys després, que es tracta d'un cas força únic.³⁴¹

CORPUS JONATHAN FRANZEN

El francès, que començà el procés d'estandardització de manera monocèntrica, presenta d'ençà la Revolució tranquil·la (s. XX) un pluricentrisme emergent (Pöll, 2005: 291 i s.). Això ens ha permès d'analitzar-hi un cas anàleg al de *Harry Potter* en català: tres novel·les de Jonathan Franzen, traduïdes de l'anglès per traductors francesos, experimentaren modificacions lingüístiques, en el marc d'un acord de coedició, a l'hora de distribuir-les al Canadà, on Boréal en té exclusivament els drets de distribució, mentre que l'Olivier els conserva per a la resta del món. Per bé que la variació diatòpica juga un paper prominent en els dos casos, les modificacions que s'efectuen en el Corpus *Harry Potter* són bastant més nombroses que en el Corpus Jonathan Franzen. Així mateix, el nombre de modificacions en la versió quebequesa de la darrera novel·la, *Purity* (dues-centes cinquanta-tres), és força més gran que en les altres dues novel·les, *Les corrections* (vint-i-vuit) i *Freedom* (dues). Tanmateix, el nombre de modificacions en les versions digitals posteriors de l'Olivier augmenten a quaranta, per a *Les corrections*, i vint-i-set, per a *Freedom*. Aquest fet s'explica, en part, pel registre col·loquial, àdhuc vulgar, d'algunes intervencions en estil directe dels personatges en *Purity*, atès que aquestes varietats diafàsiques solen variar territorialment. Ara bé, la idea d'estàndard que se'n desprèn és diferent en francès i en català. Tant les versions

³⁴⁰Els requisits dels diversos currículums escolars també afecten els continguts dels llibres de text editats en espanyol, però en cap cas no se n'elaboren versions territorials paral·leles amb models de llengua distints.

³⁴¹Cal destacar també que no tots els llibres de la saga foren traduïts al català per la mateixa persona. Els tres primers volums, els traduí Laura Escorihuela; també el quart, *Harry Potter i el calze de foc*, però amb la col·laboració de Marc Alcega. Del cinquè, *Harry Potter i l'ordre del Fènix*, en endavant, els traduí Xavier Pàmies. En estudis futurs, doncs, també seria pertinent d'analitzar si el model de llengua en els volums que no es van adaptar al País Valencià segueix una normativa de major abast territorial i en quin sentit va afectar el canvi de traductor a la meitat de la saga.

barcelonines com les adaptacions valencianes tendeixen a seguir normes d'àmbit restringit en català, cosa que localitza el text a Barcelona o València, segons el cas.³⁴² En canvi, les tres versions quebequeses ben bé podrien funcionar sense estridències per al conjunt de la francofonia.

Si ens centrem en els elements lèxics de *Purity*, constatem que la majoria de les modificacions en la versió quebequesa cerquen, principalment, substituir els anglicismes (*e-mail*, *sweat-shirt*, *pull* o *parking*) per altres opcions més genuïnes (*courriel* 'correu electrònic', *chandail* 'xandall', *tricot* 'jersei' o *stationnement* 'aparcament', respectivament), així com reemplaçar els mots franco-francesos (*cacahuète*, *lave-linge* o *sèche-linge*) per d'altres que no arriben pas forçosament a estar marcats com a quebecismes (*arachide* 'cacahuet', *laveuse* 'rentadora' o *secheuse* 'assecadora', respectivament, per citar alguns dels exemples més comuns). Per contra, tant en les versions barcelonines de *Harry Potter* com en les valencianes trobem hispanismes, ja siguin normatius o no, atesa la pressió social de l'espanyol. També hi succeeix que els elements es modifiquin per raons politicoculturals, relacionats sobretot amb els sistemes d'ensenyament, com *lycée*, *CE2* i *collegienne* en la versió francesa, que es canvien per opcions més generals en la versió quebequesa: *secondaire*, *primaire* i *élève*, respectivament. Sense comptar-ne les repeticions, en la versió francesa de *Purity* trobem una setantena tant d'anglicismes com de mots franco-francesos que es modifiquen en la quebequesa,³⁴³ dels quals una vintena de cadascun apareixen també en les versions franceses de *Les corrections* i *Freedom*,³⁴⁴ sense que solguin comportar canvis en les versions quebequeses respectives. Els elements politicoculturals no susciten tampoc modificacions en les versions quebequeses de *Les corrections* i *Freedom*.

Amb tot, les tries de la versió quebequesa de *Purity* poden presentar marques geogràfiques en casos molt puntuals; per exemple, el terme *colonie de vacances* en la versió francesa s'ha substituït per *camp d'été* 'campament d'estiu' en la versió quebequesa. Procurar l'acceptabilitat de la traducció al territori d'arribada i, alhora, afermar el segell propi dins el mercat canadenc funciona com a estratègia comercial. Ara bé, cal assenyalar que alguns d'aquests mots franco-francesos també apareixen en *Les corrections* i en *Freedom* sense que hi hagin suscitat cap modificació. És a dir, la lliure circulació d'aquests productes culturals entre l'Europa i l'Amèrica francòfones no s'ha posat en cap cas en entredit. Com en les adaptacions valencianes de *Harry Potter*, en el Corpus Jonathan Franzen trobem errades en

³⁴² Amb tot, els criteris lingüístics que segueixen les adaptacions valencianes són bastant menys particularistes que els que propugnava l'AVL en la seva primera etapa.

³⁴³ Vegeu-ne l'enumeració en la taula corresponent de l'annex.

³⁴⁴ Vegeu-ne l'enumeració en la discussió de resultats de la tercera part.

les versions franceses que s'esmenen en les quebequeses, atès el procés de revisió addicional que experimenten. Igualment, el grau d'ajustament a la norma és molt alt en totes les versions. En francès, el fenomen de les versions paral·leles en el món editorial és extraordinàriament rar (cf. Pöll, 2015: 205-206). Ara com ara, el 2018 l'Olivier va publicar la traducció la novel·la *Strong Motion*, de Jonathan Franzen (1992), titulada *Phénomènes naturels*, sense coeditar-la.

D'acord amb Beaulieu (2014: 89), observem una dinàmica d'estandardització més aviat uniformitzadora en la praxi traductiva al Canadà. De fet, com que els editors quebequesos solen tenir en compte el mercat francès, podríem considerar que les versions quebequeses són les que més s'aproximen al que alguns d'aquests editors bategen com *mid-atlantic French* (cf. Buzelin, 2006a, 2006b, 2007), particularment la de *Les corrections*, més similar a la seva versió francesa, així com la versió quebequesa de *Purity*, amb més canvis. En aquests casos, es parteix d'un text escrit en el francès de França i les modificacions en treuen els anglicismes i els mots d'ús menys general. Això corrobora els estudis precedents, segons els quals els parlants quebequesos són més sensibles als anglicismes i als mots franco-francesos, mentre que els francesos ho serien als quebecismes (Buzelin, 2009: 67). Siga com siga, la primera versió francesa de *Les corrections* és la que presenta un model de llengua més composicional, atès que s'hi combinen mots que en *Purity* es tracten com franco-francesos amb els equivalents més usuals al Quebec, com *portable* i *cellulaire* 'telèfon mòbil', respectivament. D'altra banda, totes les versions del Corpus Jonathan Franzen resultarien tolerables als dos costats de l'Atlàntic.

També confirmem una implantació forta de l'OQLF, altament convergent amb la norma de París, com a institució de referència al Quebec i al conjunt del Canadà francòfon (Buzelin, 2007: 693). Una de les comptades divergències que documentem entre el GDT de l'OQLF i el *Diccionari* de l'Acadèmia francesa consisteix en la distinció entre *fonder* 'fonamentar' i *baser* 'basar', aquest darrer com a anglicisme. Pel que fa al tractament de la variació diatòpica i diafàsica, el GDT també adoptaria un talant menys particularista que el DNV de l'AVL. Per exemple, a fi de evitar l'anglicisme *slip*, en el GDT es prioritza el terme *caleçon*, d'ús general, i s'hi inclouen com a formes secundàries l'anglicisme *slip* i el quebecisme *bobettes*, propi dels registres informals. Així, doncs, en aquest diccionari s'expliquen els termes en funció de l'extensió geogràfica i dels registres, mentre que només s'hi desaconsellen explícitament els anglicismes. En canvi, deixant de banda els mots que tenen entrada en el DNV però no en el DIEC, les formes que en el DIEC s'estableixen com a principals solen

tractar-se com a secundàries en el DNV, i viceversa. Això podria difuminar algunes distincions diafàsiques en àmbits generals, encara que apareguin recollides de manera convergent en la GNV de l'AVL i en la GIEC.

PERSPECTIVES D'ESTUDI I CONSIDERACIONS FINALS

La traducció és una eina crucial en la planificació lingüística, no només perquè possibilita l'accés d'una comunitat a texts escrits en una altra llengua o perquè col·labora en l'encunyació de neologismes, sinó també perquè ajuda a consolidar-ne la varietat estàndard, atès que els texts traduïts solen percebre's com a externs a la comunitat lingüística i, per tant, més neutres. Per això, seria interessant que estudis futurs abordessin les percepcions europees sobre l'anomenat francès mig-atlàntic. També calen més treballs que analitzin si els productes editorials en un subestàndard o paraestàndard valencià tenen una bona recepció al Principat de Catalunya (cf. Puigtobella, 2001: 38; Mira, 2002: 114) o si les reticències es manifestarien més aviat al País Valencià respecte dels productes barcelonesos (cf. Olmos, 2006: 90).

En situacions de pluralitat de normes solen emergir dos tipus de discursos sobre la qualitat de la llengua: el degradacionista, que advoca per una reestandardització que reforci el contacte intralingüístic, i el babelista, que posa el focus en la desintegració de la comunitat lingüística. D'acord amb Pöll, els discursos dominants a Suïssa, Bèlgica i el Quebec serien un exemple del primer. Se centren en l'amenaça que suposa el contacte amb una altra llengua (cf. Weinreich, 1963), com l'alemany, el neerlandès i l'anglès, respectivament, tot i que les varietats anomenades *patuès* també són vistes com un focus de degradació del francès. D'altra banda, com a exemples de babelització, trobaríem les excolònies americanes, principalment les espanyoles i les portugueses. En el cas de l'espanyol, si més no, la integritat de la comunitat lingüística es va salvaguardar després de la independència d'aquests països (s. XIX). Davant les altres temptatives, a l'hora d'establir una normativa internacional, la RAE s'ha servit del reconeixement de les varietats prestigiades, atès que els registres formals solen presentar menys variació que els informals. En el cas francòfon, el factor de la pèrdua d'intercomprensió, característic de la babelització, només es manifesta parcialment al Quebec i seria inexistent a Europa (Pöll, 2015: 203).

En català, el pluricentrisme s'esgrimeix adesiara com a argument en contra d'un estàndard unitari. No obstant això, un concepte no és pas incompatible amb l'altre: l'estàndard composicional és de caire unitari, però té en compte diverses varietats diatòpiques

(cf. Bibiloni, 1997b: 34-35). En aquest cas, la diferenciació simbòlica dels models de llengua en funció dels territoris, amb el discurs de *la llengua real*, accentuaria el sentiment d'inseguretat lingüística, generat per la influència desigual de l'espanyol (cf. Boix-Fuster, 2008: 18). En català, els registres formals també són altament convergents entre si, és per això que es prioritzen en l'àmbit general. En qualsevol cas, segons la Teoria de l'acomodació (cf. Giles, Mulac, Bradac & Johnson, 1987), els models de llengua es modulen en funció de la situació comunicativa, tant en l'àmbit general com en el restringit. Així, doncs, el reconeixement del prestigi de diverses varietats geogràfiques hauria d'ajudar a superar la regionalització de la norma i la desestructuració de l'espai comunicacional.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES / RÉFÉRENCES

BIBLIOGRAPHIQUES

- ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (AVL). (2005). *Llibre blanc de l'ús del valencià – I. Enquesta sobre la situació social del valencià. 2004*. València: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Disponible: http://www.avl.gva.es/documentos/31987/99521/Recerca_02.pdf/dd8dc872-4446-4811-8b6d-bbc4775fddc0 [25.03.2019]
- (2006a). *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià (DOPV)*. València: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Disponible: <http://www.avl.gva.es/web/documentos-normatius/diccionari-ortografic-i-de-pronunciacio-del-valencia-dopv-> [25.03.2019]
- (2006b). *Gramàtica normativa valenciana (GNV)*. València, Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Disponible: <https://www.avl.gva.es/documentos/31595/32337/Gram%C3%A0tica+normativa+valenciana/825a1c69-34c9-43b6-83f9-7a527a2833e3> [15.03.2019]
- (2006c). *Gramàtica valenciana bàsica (GVB)*. València: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Disponible: <http://www.avl.gva.es/documentos/35882/40728/GVB.pdf/5f11842c-9b6c-4909-8a91-cfc115aec30f> [25.03.2019]
- (2013). *Corpus informatitzat del valencià (CIVAL)*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua. Disponible: <http://cival.avl.gva.es/cival/buscador.jsp> [21.08.2020]
- (2016). *Diccionari normatiu valencià (DNV)*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua. Disponible: <http://www.avl.gva.es/lexicval/> [15.03.2019]
- ACADÉMIE FRANÇAISE. (1935). *Dictionnaire*, 8e édition. Paris: Institut de France. Disponible: <https://academie.atilf.fr/8/> [28.09.2018]
- (2012). «S'ensuivre». *Dire, ne pas dire*. Paris: Académie française. Disponible: <http://www.academie-francaise.fr/sensuivre> [30.09.2020]
- (s. d.). *Dictionnaire*, 9e édition. Paris: Institut de France. Disponible: <https://academie.atilf.fr/9/> [28.09.2018]
- AGOST, Rosa. (2001). «Traducción, ideología y norma: entre la institución y el destinatario». *Trans: Revista de Traductología*, 5. Málaga: Universidad de Málaga, 127-142. DOI: <http://dx.doi.org/10.24310/TRANS.2001.v0i5.2914> [17. 04.2020]
- ALCOVER, Antoni Maria & MOLL, Francesc de Borja. (1962). *Diccionari català-valencià-balear (DCVB)*. Palma: Moll / Institut d'Estudis Catalans. Disponible: <https://dcvb.iec.cat/> [15.03.2019]
- ALTURO, Núria & CHODOROWSKA-PILCH, Marianna. (2009). «La gramaticalització de “sisplau”». *Els Marges*, 88. Barcelona: L'Avenç SL, 15-38. Disponible: <https://www.raco.cat/index.php/Marges/article/view/142682> [19.03.2020]
- AMMON, Ulrich. (1995). *Die deutsche Sprache in Deutschland, Österreich un der Schweiz. Das Problem der nationalen Varietäten*. Berlin / New York: De Gruyter.
- ANALYSE ET TRAITEMENT INFORMATIQUE DE LA LANGUE FRANÇAISE (ATILF) (2002). *Trésor de la langue française informatisé (TLFi)*. Centre national de la recherche scientifique (CNRS) / Université de Lorraine. Disponible: <http://atilf.atilf.fr/> [28. 09.2018]
- ANDRÉS DURÀ, Raquel. (2017). «La precuela inicial de Juego de Tronos se publicará primero en valenciano». *La Vanguardia* (29 de agosto). Barcelona: Grupo Godó. Disponible: https://www.lavanguardia.com/local/valencia/20170829/43889531877/precuela-roques-juego-tronos-george-rr-martin-valenciano.html?utm_campaign=botones_sociales&utm_source=facebook&utm_medium=social [15.03.2019]

- ARACIL, Lluís V. (1982). *Papers de sociolingüística*. Barcelona: La Magrana.
- ARGENTER, Joan A. (2001). «La Gramàtica de l'Institut d'Estudis Catalans». Dins/Dans Miquel Àngel Pradilla Cardona (ed.), *Societat, llengua i norma. A l'entorn de la normativització de la llengua catalana*. Benicarló: Alambor, 273-284.
- ARTIGUES, Antoni & CALAFAT, Rosa. (1998). *Ecologia lingüística: per la vida de l'ecosistema català*. Barcelona: La Busca.
- (2003). «Nació, comunitat lingüística i mitjans de comunicació». Dins/Dans Arnau Company, Jordi Mates, Jordi Pons Bosch i Sebastià Serra Busquets (coords.), *Vè Encontre d'Historiadors de la Comunicació: aportacions de la comunicació a la comprensió i construcció de la història del segle xx. La comunicació audiovisual en la història*. Palma: Universitat de les Illes Balears, 67-89.
- AUER, Peter. (2014). «Enregistering pluricentric German». Dins/Dans Augusto Soares da Silva (ed.), *Pluricentricity: Language Variation and Sociocognitive Dimensions*. Berlin/Boston: De Gruyter Mouton, 19-48.
- BAJU, Sarah. (2004). *La coédition, une solution d'avenir? Les relations éditoriales entre la France et le Québec : le cas des éditions Actes Sud et Leméac Éditeur (1989-2003)* (Thèse de master). Université de Sherbrooke / Panthéon Sorbonne.
- BAKER, Paul. (2012). *Sociolinguistics and Corpus Linguistics*. Edimburgh: Edimburgh University.
- BAÑERES, Jordi & STRUBELL I TRUETA, Miquel. (1998). *Argumentaire sur les langues moins répandues*. Bruxelles: Bureau européen pour les langues moins répandues.
- BARTHES, Roland (1953). *Le Degré zéro de l'écriture*. Paris: Seuil.
- BASTARDAS I BOADA, Albert. (1995). «Política i planificació lingüístiques: perspectives i preguntes per a un camp interdisciplinari». *Revista de llengua i dret / Journal of Language and Law*, 24. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya, 145-163. Disponible: <http://revistes.eapc.gencat.cat/index.php/rld/article/view/577> [26.03.2020]
- (1996). *Ecologia de les llengües*. Barcelona: Proa.
- (2010). «Towards a global model of linguistic ecology». *Catalan International View*, 5 (Winter). Barcelona: Espai Volart, 14-17.
- (2017). «The ecology of language contact: Minority and majority languages». Dins/Dans Alwin F. Fill & Hermine Penz (eds.), *The Routledge Handbook of Ecolinguistics*. London: Routledge, 26-39.
- BASTARDAS I PARERA, Joan. (1996). *Diàlegs sobre la meravellosa història dels nostres mots*. Barcelona: Edicions 62.
- BEAULIEU, Solange (2014). *La coédition franco-québécoise et ses conséquences sur les œuvres de fiction publiées en traduction* (Thèse de master). Montréal: Université de Montréal. Disponible: <https://papyrus.bib.umontreal.ca/xmlui/handle/1866/2946/browse?type=author&value=Beaulieu%2C+Solange> [28.09.2018]
- BÉLANGER, Henri. (1972). *Place à l'homme. Éloge du français québécois*. Montréal: HMH.
- BELTRAN CALVO, Vicent & SEGURA-LLOPES, Carles. (2017). *Els parlars valencians*. València: Publicacions de la Universitat de València.
- BERGERON, Léandre. (1981). *La charte de la langue québécoise*. Montréal: VLB.
- BERRENDONNER, Alain. (1988). «Normes et variations». Dins/Dans Gilbert Schoeni, Jean-Paul Bronckart & Philippe Perrendoud (dirs.), *La langue française est-elle gouvernable ?*. Neuchâtel-Paris: Delachaux et Niestlé, 43-62.
- BEZSONOFF, Joan-Daniel. (2013). «Els dialectes en les traduccions». *Núvol* (18 de juny). Disponible: <https://www.nuvol.com/opinio/els-dialectes-en-les-traduccion/> [15.03.2019]

- BIBILONI, Gabriel. (1987). *L'estandardització de la llengua catalana: la tasca feta i la tasca a fer*. Manacor: Ajuntament de Manacor.
- (1997a). *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: 3i4.
- (1997b). «Sobre l'estàndard composicional». Dins/Dans Joan Veny (ed.), *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a Mallorca (18 i 19 d'octubre de 1996)*. Barcelona/Palma: Institut d'Estudis Catalans / Universitat de les Illes Balears, 33-38.
- (1998). «Secessionisme lingüístic». *Diari de Balears* (10 de setembre). Palma: Grup Serra. Disponible: http://bibiloni.cat/textos/secessionisme_linguistic.htm [01.11.2019]
- (2002a). «El balear i l'estàndard». Dins/Dans Núria Alturo & F. Xavier Vila i Moreno (eds.), *Variació dialectal i estandardització*. Barcelona: Promociones y Publicaciones Universitarias, 43-52.
- (2002b). «Un estàndard nacional o tres estàndards regionals». Dins/Dans Antoni Artigues, Gabriel Bibiloni, Rosa Calafat, Bernat Joan & Josep Serra (coords.), *Perspectives sociolingüístiques a les Illes Balears*. Eivissa: Res Publica, 18-27
- (2005). «Amenaces dins els espais comunicacionals: el cas català». In *Política i planificació lingüística a la UE*. Eivissa: Mediterrània-Eivissa, 73-91.
- (2007). «Escollir». *El blog de Gabriel Bibiloni*. Disponible: <http://bibiloni.cat/blog/?p=283> [15.03.2019]
- (2008). «“Bilingüisme” en miniatura». *El blog de Gabriel Bibiloni*. Disponible: <http://bibiloni.cat/blog/?p=361> [16.04.2019]
- (2012). *Amb bones paraules*. Palma: Lleonard Muntaner.
- (2016a). «D'acadèmies i diccionaris». *El Temps* (22 de novembre), 1693. Disponible: <https://www.eltamps.cat/article/285/dacademies-i-diccionaris> [28.03.2019]
- (2016b). «Els correctors que corregiren la construcció del català». *Llengua Nacional*, 97(4), 22-23. Disponible: http://bibiloni.cat/textos/correc_tors.pdf [15.03.2019]
- (2018a). «Cal triar bé i escollir poc». *El blog de Gabriel Bibiloni*. Disponible: <http://bibiloni.cat/blog/?p=2721> [15.03.2019]
- (2018b). «El vespre i la nit». *El blog de Gabriel Bibiloni*. Disponible: <http://bibiloni.cat/blog/?p=2957> [15.03.2019]
- BIOSCA, Carles & CASTELLANOS, Carles. (2010). «Neologia i traducció en els processos d'estandardització». Dins/Dans Eusebi Coromina & Josep M. Mestres (coords.), *Aspectes de terminologia, neologia i traducció*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 41-54.
- BIOSCA, Carles, PARCERISAS, Francesc, GODAYOL, Pilar, CASAS, Joan, PÀMIES, Xavier, MARTÍN LLORET, Jordi, ARQUÉ, Odile, BRIGUGLIA, Caterina & PONS, Arnau. (2016). *XXIII Seminari sobre la Traducció a Catalunya. Subversors de l'estàndard: Què merdè horrible de la traducció (7 de març de 2015)*. Barcelona: Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC). Disponible: <https://www.escriptors.cat/publicacions-quadersndivulgatiu54> [18.04.2020]
- BOIX-FUSTER, Emili. (2008). «Un panorama sociolingüístic dels territoris de parla catalana». Dins/Dans Emili Boix-Fuster (coord.), *Els futurs del català. Un estat de la qüestió i una qüestió d'estat*. Barcelona: Publicacions i edicions de la Universitat de Barcelona, 11-26.
- BOIX-FUSTER, Emili & VILA I MORENO, F. Xavier. (1998). *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel.
- BONET, Eulàlia. (2002). «Clitització: Clítics pronominals (pronoms febles)». Dins/Dans Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró & Manuel Pérez Saldanya, *Gramàtica del català contemporani (GCC)*, vol. 1. Barcelona: Empúries, 940-982.

- BOSCH I RODOREDA, Andreu. (1995). «L'altra cara de la normalització lingüística a l'Alguer: l'escola». *Llengua i ús: revista tècnica de política lingüística*, 4. Barcelona: Direcció General de Política Lingüística, 4-8. Disponible: <https://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/129308> [05.04.2019]
- BOUCHARD, Chantal. (1998). *La langue et le nombril : histoire d'une obsession québécoise*. Montréal: Fides.
- (2012). *Méchante langue. La légitimité linguistique du français parlé au Québec*. Montréal: Les Presses de l'Université de Montréal.
- BOUDREAU, Annette. (1998). *Représentations et attitudes linguistiques des jeunes de l'Acadie du Nouveau-Brunswick* (Thèse de doctorat). Nanterre: Université Paris 10.
- (2005). «Le français en Acadie: maintien et revitalisation du français dans les provinces Maritimes». Dins/Dans Albert Valdman, Julie Auger & Deborah Pioston-Hatlen (dirs.), *Le français en Amérique du Nord : état présent*. Sainte-Foy: Presses de l'Université Laval, 439-454.
- (2009). «La construction des représentations linguistiques : le cas de l'Acadie». *Canadian Journal of Linguistics / Revue canadienne de linguistique*, 54(3). Cambridge: Cambridge University Press, 439-459.
- BOUDREAU, Annette & PERROT, Marie-Ève. (2010). «“Le chiac, c'est du français”. Représentations du mélange français/anglais en contexte inégalitaire». Dins/Dans Henri Boyer (dir.), *Hybrides linguistiques : Genèses, statuts, fonctionnements*. Paris: L'Harmattan, 51-82.
- BOUDREAU, Annette & WHITE, Chantal. (2004). «The turning of the tides in Acadian Nova Scotia: an example of how heritage tourism is changing language practices and representations of language». *Canadian Journal of Linguistics / Revue canadienne de linguistique*, 49. Cambridge: Cambridge University Press, 327-351.
- BOURDIEU, Pierre & PASSERON, Jean-Claude. (1977). *Reproduction in Education, Society and Culture*. Trad. de Richard Nice. London: Sage.
- BOURDIEU, Pierre. (1980). *Le sens pratique*. Paris: Minuit.
- (1982). *Ce que parler veut dire. L'économie des échanges linguistiques*. Paris: Fayard.
- (1991). *Language and Symbolic Power*. Trad. de Gino Raymond & Mathew Adamson. Cambridge: Cambridge University Press.
- (1998). *La domination masculine*. Paris: Seuil.
- BOVER I FONT, August. (2002). «L'Alguer, confí de confins». *Quaderns d'Italià*, 7. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona / Universitat de Barcelona / Universitat de Girona, 111-116. Disponible: <https://www.raco.cat/index.php/QuadernsItalia/article/view/26258/26092> [05.04.2019]
- BOYER, Henri. (2010). «Les politiques linguistiques». *Mots : les langages du politique*, 94. Lyon: ENS, 67-74. Disponible: <https://journals.openedition.org/mots/19891> [18.10.2019]
- (2017). *Introduction à la sociolinguistique*. Malakoff: Dunod.
- BRANCHADELL, Albert. (1996). *La normalitat improbable*. Barcelona: Empúries.
- BRUMME, Jenny. (2019). «Introducción». Dins/Dans Jenny Brumme (ed.), *La oralidad fingida: descripción y traducción. Teatro, cómic y medios audiovisuales*. Iberoamericana Vervuert: Frankfurt am Main / Madrid, 7-14.
- BUZELIN, Hélène. (2005). «Unexpected Allies: How Latour's Network Theory Could Complement Bourdieusian Analyses in Translation studies». *The Translator*, 11(2). Oxford: Taylor & Francis, 193-218. Disponible: <https://www.tandfonline.com/toc/rtrn20/11/2?nav=tocList> [09.09.2018]

- (2006a). «Independent Publisher in the Networks of Translation». *TTR: traduction, terminologie, redaction*, 19(1). Montréal: Association canadienne de traductologie / Université Laval / Université Concordia, 135-73.
- (2006b). «Traduire pour le Groenland, en mid-atlantic French : regard sur la coédition France/Québec de traductions». *Les contradictions de la globalisation éditoriale*, Paris: École des hautes études en sciences sociales. Résumé de communication. Colloque organisé par le Centre de sociologie européenne et le réseau ESSE.
- (2007). «Repenser la traduction à travers le spectre de la coédition». *Meta: journal des traducteurs / Meta: Translators' Journal*, 52(4). Montréal: Les Presses de l'Université de Montréal, 688-723.
- (2009). «Les contradictions de la coédition internationale: des pratiques aux représentations». Dins/Dans Gisèle Sapiro (ed.), *Les contradictions de la globalisation éditoriale*. Paris: Nouveau Monde éditions, 45-79.
- CABEZA I CÁCERES, Cristóbal. (2004). *Les doubles traduccions: el català i el valencià. El cas de Harry Potter i la pedra filosofal* (Tesi de màster). Universitat Autònoma de Barcelona, Departament de Traducció i d'Interpretació.
- (2010). «La multitraduccion als estàndards català i valencià: el cas de *Harry Potter i la pedra filosofal*». *MontTI*, 2. Alacant: Publicacions de la Universitat d'Alacant, 217-247. Disponible: <http://www.e-revistes.uji.es/index.php/monti/article/view/1632/1385> [18.03.2019]
- CABRÉ, M. Teresa. (1994). *A l'entorn de la paraula (I): Lexicologia general*. València. Servei de publicacions de la Universitat de València.
- (1999). «Norma, normativa i ús en l'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua». Dins/Dans Montserrat Vilà & Assumpta Fargas (coords.), *Normativa i ús de la llengua*. Barcelona: Graó, 125-137.
- CABRÉ, M. Teresa & RIGAU, Gemma. (1985). *Lexicologia i semàntica*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana SA.
- CAJOLET-LAGANIÈRE, Hélène & MARTEL, Pierre. (1995). *La qualité de la langue au Québec*. Ville de Quebec: Institut Québécois de Recherche sur la Culture.
- CALAFAT, Rosa. (1999). *Sabotatge a la llengua catalana*. Palma: Lleonard Muntaner.
- (2002). «Perspectives de futur per a la llengua catalana. Condicions per a avançar cap a la normalitat lingüística». Dins/Dans Antoni Artigues, Gabriel Bibiloni, Rosa Calafat, Bernat Joan & Josep Serra (coords.), *Perspectives sociolingüístiques a les Illes Balears*. Eivissa: Res Pública, 28-38.
- (2010a). *Torcebraç entre dues cultures. De l'ecosistema de les llengües: de discursos i de percepcions*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (2010b). *Per a un ús ètic del llenguatge*. Manresa: Angle.
- (2013). «Què passa amb el català a les Illes?». *Cercle XXI* 12. Disponible: http://www.cercle21.cat/ca/butlleti/lofensiva_contra_el_catala/6/que_passa_amb_el_catala_a_les_illes/40/ [19.08.2015]
- (2020). «El centre i la perifèria de la llengua catalana als llibres d'estil: Catalunya i les Illes Balears». *Revista de Llengua i Dret / Journal of Language and Law*, 73, Barcelona: Escola d'Administració pública de Catalunya, 69-81. Disponible: <https://doi.org/10.2436/rld.i73.2020.3394> [26.06.2020]
- CALVET, Louis-Jean. (1999a). *Pour une écologie des langues du monde*. Paris: Plon.
- (1999b). *La guerre des langues et les politiques linguistiques*. Paris: Hachette.
- CAMPS, Anna. (1999). «A l'entorn de la normativa lèxica: concepte i representació». Dins/Dans Montserrat Vilà & Assumpta Fargas (coords.), *Normativa i ús de la llengua*. Barcelona: Graó, 23-33.

- CASALS, Daniel. (2001). «Les polèmiques entre *lights* i *heavies* i les seves repercussions en l'elaboració dels models lingüístics per als mitjans de comunicació de massa». Dins/Dans Miquel Àngel Pradilla Cardona (ed.), *Societat, llengua i norma. A l'entorn de la normativització de la llengua catalana*. Benicarló: Alambor, 127-162.
- CASANOVA, Pascale. (1999). *La République mondiale des lettres*. Paris: Seuil.
- CASESNOVES, Raquel & MAS CASTELLS, Josep-Àngel. (2015). «Un tema oblidat: les relacions interdialectals del català». *Zeitschrift für Katalanistik*, 28. Freiburg: Universität Freiburg, 55-94. Disponible: <http://hdl.handle.net/10251/74238> [06.11.2019]
- CASTELLANOS, Carles. (2000). *Llengua, dialectes i estandardització*. Barcelona: Octaedro.
- CERRUTI, Massimo. (2018). «La formazione di varietà intermedie tra dialetti di base e standard in situazioni europee. Alcune considerazioni dall'angolatura italiana». *Rivista Italiana di Dialettologia*, 42. Bologna: Pendragon, 79-99.
- CLIMENT-FERRANDO, Vicent. (2005). *La gènesi i l'evolució argumentativa del secessionisme lingüístic valencià. Una anàlisi des de la transició fins a l'actualitat*. Barcelona: Ciemen-Mercator.
- CLYNE, Michael G. (1984). *Language and Society in the German-speaking Countries*. Cambridge: Cambridge University Press.
- (1992). *Pluricentric Languages: Differing Norms in Different Nations*. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- (1995). *The German Language in a Changing Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.
- COLOMINA I CASTANYER, Jordi. (1985). *L'alacantí: un estudi sobre la variació lingüística*. Alacant: Institut Alacantí de Cultura Juan Gil-Albert (Diputació Provincial d'Alacant).
- (1995). *Els valencians i la llengua normativa*. Alacant: Generalitat Valenciana, Conselleria d'Educació i Ciència / Institut de cultura Juan Gil-Albert, Diputació d'Alacant.
- CONCA, Maria. (2011). «La contribució d'Enric Valor a l'estàndard català». Dins/Dans Gemma Lluch & Josep M. Baldaquí (eds.), *Nova reflexió sobre l'obra d'Enric Valor*. València: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, 21-44.
- CONGRÉS DE CULTURA CATALANA (CCC). (1977). *Resolució de l'Àmbit de Llengua (multicipiat)*. Barcelona: Països Catalans, 1-22.
- CONSEIL DE LA LANGUE FRANÇAISE (CLF). (1990). *L'aménagement de la langue. Pour une description du français québécois. Rapport et avis au ministre responsable de la Charte de la langue française*. Québec: Conseil de la langue française.
- CONSELLERIA D'EDUCACIÓ, INVESTIGACIÓ, CULTURA I ESPORTS. (2017). «Decret 9/2017, de 27 de gener, del Consell, pel qual s'estableix el model lingüístic educatiu valencià i se'n regula l'aplicació als ensenyaments no universitaris de la Comunitat Valenciana». *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana (DOGV)*, 7973. València: Generalitat Valenciana, 4873-4909. Disponible: https://www.dogv.gva.es/datos/2017/02/06/pdf/2017_870.pdf [15.10.2019]
- COOPER, Robert L. (1989). *Language Planning and Social Change*. Cambridge: Cambridge University Press.
- CORBEIL, Jean-Claude. (1986). «Le régionalisme lexical: un cas privilégié de variation linguistique». Dins/Dans Lionel Boisvert, Claude Poirier & Claude Verreault (eds.), *La lexicographie québécoise : bilan et perspectives*. Québec: Les Presses de l'Université Laval, 55-61.
- (1992). «Relation entre traduction, développement et aménagement linguistique». *Turjuman, Revue de Traduction et d'Interprétation / Journal of Translation Studies* 1(2). Tanger: École Supérieure Roi Fahd de Traduction, 7-16.

- (2007). *L'embarras des langues. Origine, conception et évolution de la politique linguistique québécoise*. Montréal, Québec Amérique.
- CORBERA, Jaume. (2017). «Encerts i desencerts de la grafia TLL en català». Dins/Dans Universitat d'Alacant, Departament de Filologia Catalana (ed.), *Estudis filològics en homenatge al professor Jordi Colomina*. Alacant: Impremta de la Universitat d'Alacant, 43-48.
- CÓRDOBA SERRANO, María Sierra & DÍAZ FOUCES, Oscar. (2018). «Building a field: translation policies and minority languages». *International Journal of the Sociology of Language*, 251. Berlin: De Gruyter Mouton, 1-17.
- COROMINES, Joan. (1995). *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial.
- CORPAS PASTOR, Gloria. (1996). *Manual de fraseología española*. Madrid: Gredos.
- (2003). *Diez años de investigación en fraseología: análisis sintáctico-semánticos, contrastivos y traductológicos*. Madrid: Iberoamericana.
- CORTS VALENCIANES. (2006). *Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana*. Disponible: http://www.cortsvalencianes.es/cs/Satellite/Layout/Page/1260974741578/EstatutoAutonomia.html?lang=ca_VA#IndiceTit1 [03.04.2019]
- (2019). *Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana*. Disponible: https://www.cortsvalencianes.es/sites/default/files/book/doc/estatut_cv_marc_2019_web_val.pdf [03.04.2019]
- COȘERIU, Eugen. (1952). «Sistema, norma y habla». Dins/Dans Eugen Coșeriu, *Teoría del lenguaje y lingüística general*. Madrid: Gredos, 11-113.
- COSTA CARRERAS, Joan. (2000). «El concepte de “norma” en lingüística, sociolingüística i planificació lingüística». *Els Marges*, 68. Barcelona: Associació Els Marges de Llengua i Literatura, 89-105. Disponible: <https://repositori.upf.edu/handle/10230/23528> [24.06.2020]
- COSTA, James. (2017). «Faut-il se débarrasser des “idéologies linguistiques” ?». *Langage & société*, 160-161. Paris: Éditions de la Maison des sciences de l'homme, 111-127.
- COTANO, Àngela. (2000). *Les llengües minoritzades d'Europa*. València: 3i4.
- CUENCA, Maria Josep. (2001). «Norma, gramàtica i teoria lingüística». Dins/Dans Miquel Àngel Pradilla Cardona (ed.), *Societat, llengua i norma. A l'entorn de la normativització de la llengua catalana*. Benicarló: Alambor, 13-40.
- (2002). «Els connectors textuais i les interjeccions». Dins/Dans Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró & Manuel Pérez Saldanya, *Gramàtica del català contemporani (GCC)*, vol. 3. Barcelona: Empúries, 3175-3233.
- (2003). «Valencià i català: breu història d'una instrumentalització». *L'Espill. Revista fundada per Joan Fuster*, 15. València: Publicacions de la Universitat de València, 108-116. Disponible: <http://roderic.uv.es/handle/10550/34581> [15.11.2019]
- CUENCA, Maria Josep & HILFERTY, Joseph. (1999). *Introducción a la lingüística cognitiva*. Barcelona: Ariel.
- CUTILLAS-FERRER, Josep Francesc. (2004). «La traducció de l'Alcorà de Mikel d'Epalza». *Quaderns Divulgatius: X Seminari sobre la traducció a Catalunya*, 21. Barcelona: Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, 21-27.
- DANEŠ, František. (1988). «Herausbildung und Reform von Schriftsprachen». Dins/Dans Ulrich Ammon, Norbert Dittmar & Klaus J. Mattheier (eds.), *Sociolinguistics/ Soziolinguistik: An International Handbook of Science of Language and Society*. Vol 2. Berlin / New York: De Gruyter, 1506-1516.
- DEPARTAMENT DE FILOLOGIA CATALANA I LINGÜÍSTICA GENERAL. (2014). *Ressenya crítica del llibre de l'IEB sobre Les modalitats insulars*. Palma: Universitat de les Illes Balears.

- Disponible: https://dfc.uib.cat/digitalAssets/268/268177_ressenyamodalitatsinsulars.pdf [03.04.2019]
- DÍAZ FOUQUES, Oscar. (1996). «Codificació ortogràfica. El cas del gallec: entre el portuguès i l'espanyol». *Els Marges*, 57. Barcelona: Associació Els Marges de Llengua i Literatura, 104-114. Disponible: <https://www.raco.cat/index.php/Marges/article/view/111227/156841> [06.04.2019].
- (2004). «Codificació del gallec o el pèndol que no s'atura». *Quaderns d'Italià*, 8-9. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona / Universitat de Barcelona / Universitat de Girona, 105-121. Disponible: <https://ddd.uab.cat/record/2568> [06.04.2019]
- DOURDET, Jean-Cristophe. (2015). «La situation des langues occitane et poitevine-saintongeaise au regard des institutions et de la société française». *Mémoire(s), identité(s), marginalité(s) dans le monde occidental contemporain*, 13. Poitiers: Cahiers du MIMOC / Université de Poitiers, 1-15. DOI: <https://doi.org/10.4000/mimoc.2061> [07.04.2020]
- DRESSLER, Wolfgang U. (1987). «La mort de les llengües». *Límits* 3. Trad. d'Albert Servitje. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona, 87-97.
- EASTMAN, Carol M. (1983). *Language Planning: An Introduction*. San Francisco: Chandler & Sharp.
- ENCICLOPÈDIA CATALANA. (1998). *Gran diccionari de la llengua catalana (GDLC)*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana SA.
- EPALZA, Mikel de. (2003). «Antecedentes islamocristianos concretos de la traducción del Corán al catalán». *Ilu*, 8. Madrid: Servicio de Publicaciones de la Universidad Complutense de Madrid, 213-224.
- EPALZA, Mikel de, PERUJO, Joan M. & FORCADELL, Josep V. (2005). «L'Alcorà en català: traducció literària d'un text sagrat». *Quaderns: Revista de traducció*, 12. Barcelona: Publicacions de la UAB, 227-244. Disponible: <https://www.raco.cat/index.php/QuadernsTraduccio/article/view/25505> [21.04.2021]
- (2008). *El Corán y sus traducciones: propuestas*. Sant Vicent del Raspeig: Publicacions de la Universitat d'Alacant.
- ESPINAL, M. Teresa & YNGLÈS, M. Teresa. (2002). «L'estudi del lèxic i del significat a la gramàtica». Dins/Dans M. Teresa Espinal (coord.), Josep Macià, Jaume Mateu, Josep Quer i M. Teresa Ynglès, *Semàntica: Del significat del mot al significat de l'oració*. Barcelona: Ariel, 21-82.
- ESTEVE, Francesc. (2009). «El revisionisme lingüístic: retorn al passat, secessionisme de fet». Dins/Dans Antoni Furió, Gustau Muñoz & Pau Viciano (eds.), *País Valencià, segle XXI. Noves reflexions crítiques*. València: Publicacions de la Universitat de València, 37-58.
- (2016a). «Característiques definitòries del DNV». *El Temps* (8 de novembre). Disponible: <https://www.eltemps.cat/article/130/caracteristiques-definitories-del-dnv> [04.04.2019]
- (2016b). «Conseqüències del DNV». *El Temps* (9 de novembre). Disponible: <https://www.eltemps.cat/article/132/consequencies-del-dnv/> [28.03.2019]
- (2018). «De muts amb el PP a inflamats protestants». *La Veu del País Valencià* (6 de novembre). València: La Veu del País Valencià S. C. V. Disponible: <https://www.diarilaveu.com/veu/85529/de-muts-amb-el-pp-a-inflamats-protestants> [04.11.2019]
- ESTEVE, Francesc, FERRER, Josep, MARQUET, Lluís & MOLL, Juli. (2001). «Harry Potter i la llengua migpartida». *El Temps*, 915. València: Edicions del País Valencià, 81-83.
- (2003). *Diccionaris, normativa i llengua estàndard: del Fabra al diccionari de l'Institut*. Palma: Documenta Balear.
- EVANGELISTI, Valerio. (1996). *Le Mystère de l'Inquisiteur Eymerich*. Trad. de Serge Quadruppani. Paris: Rivages.
- EVEN-ZOAR, Itamar. (1979). «Polysystem Theory». *Poetics Today*, 1(1-2), 287-310.

- FABRA, Pompeu. (1918) [1932]. «La tasca dels escriptors valencians i balears». Dins/Dans Pompeu Fabra, *El català literari*. Barcelona: Barcino, 77-79.
- (1918) [1933]. *Gramàtica catalana*, 7a edició. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (1932). *Diccionari general de la llengua catalana (DGLC)*. Barcelona: Llibreria Catalònia.
- FASOLD, Ralph. (1984). *The Sociolinguistics of Society*. Oxford: Blackwell.
- FERGUSON, Charles A. (1959) [1972]. «Diglossia». Dins/Dans Pier Paolo Giglioli (ed.), *Language and Social Context*. Harmondsworth: Penguin, 325-340.
- FERRANDO FRANCÉS, Antoni. (1986). «La gènesi del secessionisme idiomàtic valencià». Dins/Dans Rafael Alemany Ferrer (coord.), *La cultura valenciana ahir i avui*. Alacant: Servei de Publicacions de la Universitat d'Alacant, 117-133.
- (2006a). «L'ideal idiomàtic de Sanchis Guarner». Dins/Dans Santi Cortés & Vicent Josep Escartí (eds.), *Manuel Sanchis Guarner: un humanista valencià del segle XX*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua, 94-125.
- (2006b). «Percepció i institucionalització de la norma lingüística entre els valencians: panorama històric». Dins/Dans Antoni Ferrando Francés & Miquel Nicolás Amorós (eds.), *La configuració social de la norma lingüística a l'Europa llatina*. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, 189-251.
- (2018). *Fabra, Moll i Sanchis Guarner. La construcció d'una llengua moderna de cultura des de la diversitat*. València: Publicacions de la Universitat de València.
- FERRANDO FRANCÉS, Antoni & NICOLÁS AMORÓS, Miquel. (2011). *Història de la llengua catalana (Nova edició revisada i ampliada)*. Barcelona: UOC.
- FERRER-HUCH, Laura. (2017). «El nord-occidental a la ficció de TV3». *Llengua & Literatura*, 27. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 31-55. Disponible: <https://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000242/00000008.pdf> [06.11.2019]
- FISHMAN, Joshua A. (1967). «Bilingualism with and without diglossia, diglossia with and without bilingualism». *Journal of Social Issues*, 23(2). New Jersey: Wiley-Blackwell, 29-38.
- FRANCARD, Michel. (1998). «La légitimité linguistique passe-t-elle par la reconnaissance du statut de variété 'nationale' ? Le cas de la communauté française de Wallonie-Bruxelles». *Revue québécoise de linguistique*, 26(2). Montréal: Presses de l'Université du Québec à Montréal, 13-23.
- FREIXA AYMERICH, Judit. (2002). *La variació terminològica. Anàlisi de la variació denominativa en textos de diferent grau d'especialització de l'àrea de medi ambient* (Tesi doctoral). Barcelona: Universitat de Barcelona. Disponible: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.99.8941&rep=rep1&type=pdf> [15.01.2020]
- FUNDACIÓ PEL LLIBRE I LA LECTURA (FULL). (2019). *Informe de resultados: Hábitos de Lectura y Compra de Libros en la Comunidad Valenciana – 2018*. València: Conecta. Disponible: http://fundaciofull.com/wp-content/uploads/2019/03/barometre_habits_lectors_compra_llibres_2018.pdf [16.03.2019]
- FUSTER, Joan. (1962a). *Nosaltres, els valencians*. Barcelona: Edicions 62.
- (1962b). *Qüestió de noms*. Barcelona: Edicions d'Aportació Catalana.
- GARCIA DE TORO, Cristina & MARCO, Josep. (2010). «De clàssics i moderns i altres històries: la traducció de literatura infantil i juvenil». Dins/Dans Montserrat Bacardí & Pilar Godayol (coords.), *Una impossibilitat possible: 30 anys de traducció als Països Catalans (1975-2009)*. Vilanova i la Geltrú: El Cep i la Nansa, 159-182.
- GARCÍA GONZÁLEZ, Marta. (2006). *Aproximación ao estudo dos aspectos que regulan as actividades de mediación lingüística nas comunidades subordinadas* (Tesi doctoral). Vigo: Publicacións da Universidade de Vigo.

- GARVIN, Paul L. (1993). «A conceptual framework for the study of language standardisation». *International Journal of the Sociology of Language*, 100/101. Berlin: De Gruyter, 37-54.
- GAUVIN, Lise. (1974). «Littérature et langue parlée au Québec». *Études françaises* 10(1). Montréal: Les Presses de l'Université de Montréal, 80-119. DOI: 10.7202/036568ar. [29.03.2020]
- GENERALITAT DE CATALUNYA. (1983). «Llei 7/1983, de 18 d'abril, de normalització lingüística a Catalunya». *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC)*, 322. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 892-895. Disponible: <https://dogc.gencat.cat/ca/sumari-del-dogc/?numDOGC=322> [21.04.2021]
- (1998). «Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística». *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC)*, 2553. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 291-304. Disponible: <https://dogc.gencat.cat/ca/sumari-del-dogc/?numDOGC=2553> [21.04.2021]
- (1991). «Llei 8/1991, de 3 de maig, sobre l'autoritat lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans». *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC)*, 1440. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2412-2415. Disponible: <https://dogc.gencat.cat/ca/sumari-del-dogc/?numDOGC=1440> [21.04.2021]
- (2001). «Resolució, de 17 de maig de 2001, de modificació dels Estatuts de l'Institut d'Estudis Catalans». *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC)*, 3393. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 7478-7480. Disponible: <https://dogc.gencat.cat/ca/sumari-del-dogc/?numDOGC=3393> [21.04.2021]
- (s. d.). «Jugar o jugar-s'hi? Verbs amb el pronom feble hi». *Optimot. Consultes lingüístiques*, fitxa 7420/3. Barcelona: Aplicacions de llengua, sn. Disponible: https://aplicacions.llengua.gencat.cat/llc/AppJava/index.html?input_cercar=jugar-s%27hi&action=Principal&method=detall_completa&numPagina=1&idHit=12412&databas e=FITXES_PUB&tipusFont=Fitxes%20de%201%27Optimot&idFont=12412&titol=%27jugar%27%20o%20%27jugar-s%27hi%27?%20%20Verbs%20amb%20el%20pronom%20feble%20%27hi%27&numeroResultat=1&clickLink=detall&tipusCerca=cerca.to t [19.03.2020]
- GENERALITAT VALENCIANA. (1983) «Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià». *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana (DOGV)*, 133. València: Generalitat Valenciana, 1460-1473. Disponible: http://www.dogv.gva.es/datos/1983/12/01/pdf/1983_802514.pdf [15.10.2019]
- (2017). *Criteris lingüístics de l'Administració de la Generalitat*. València: Generalitat Valenciana. Disponible: http://www.ceice.gva.es/documents/161863132/163843714/Criteris_2a+edici%C3%B3_web.pdf/35655c83-8beb-43e7-a6d9-47a8c2c83bb6 [04.11.2019]
- (2018). «Llei 4/2018, de 21 de febrer, de la Generalitat, per la qual es regula i promou el plurilingüisme en el sistema educatiu valencià». *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana (DOGV)*, 8240. València, Generalitat Valenciana, 7860-7873. Disponible: https://www.dogv.gva.es/datos/2018/02/22/pdf/2018_1773.pdf [15.10.2019]
- GIFREU, Josep. (2003). «Els mitjans audiovisuals, laboratoris de segona oralitat». Dins/Dans Joan Martí i Castell & Josep M. Mestres i Serra (eds.), *L'oralitat i els mitjans de comunicació (Actes del seminari del CUIMPB-CEL 2002)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 137-147.
- (2009). «The Catalan Communicative Space: still a strategic objective». *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies*, 1(1). Bristol: Intellect Books, 67-76.

- (2014). *El català a l'espai de comunicació. El procés de normalització de la llengua catalana als mèdia (1976-2013)*. Bellaterra: Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona / Publicacions de la Universitat Jaume I / Universitat Pompeu Fabra.
- GIFREU, Josep (dir.) & COROMINAS, Maria (coord.). (1991). *Construir l'espai català de comunicació*. Barcelona: Centre d'Investigació de la Comunicació de la Generalitat de Catalunya.
- GILES, Howard, COUPLAND, Justine & COUPLAND, Nikolas. (eds.) (1991). *Contexts of Accommodation: Developments in Applied Sociolinguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- GILES, Howard, MULAC, Antony, BRADAC, James J. & JOHNSON, Patricia. (1987). «Speech accommodation theory: the next decade and beyond». Dins/Dans Margaret L. McLaughlin *Communication Yearbook 10*. Newbury Park: Sage, 13-48.
- GINEBRA, Jordi & SOLÀ, Joan. (2007). *Pompeu Fabra: vida i obra*. Barcelona: Teide.
- GINEBRA, Jordi. (2017). *La nova normativa de l'Institut d'Estudis Catalans: Guia pràctica*. Tarragona: Publicacions de la Universitat Rovira i Virgili.
- GINER MONFORT, Joan. (2016). *El parlar de la Safor* (Tesi doctoral). Alacant: Universitat d'Alacant.
- GOVERN DE LES ILLES BALEARS. (1986). «Llei 3/1986, de 29 d'abril de 1986, de normalització lingüística». *Butlletí Oficial de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (BOCAIB)*, 15. Palma: Servei de Gestió de la Secretaria del Consell de Govern, 155-163. Disponible: https://www.caib.es/sites/institutestudisautonomics/ca/n/llei_31986_de_29_dabril_de_normalitzacio_linguistica_a_les_illes_balears_-61609/ [21.04.2021]
- (1997). «14003 Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús i l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les illes Balears, en els centres docents no universitaris de les illes balears». *Butlletí Oficial de les Illes Balears (BOIB)*, 89. Palma: Servei de Gestió de la Secretaria del Consell de Govern, 11262-11263. Disponible: <http://boib.caib.es/pdf/1997089/mp11261.pdf> [15.10.2019]
- GREVISSE, Maurice (1936) [1969]. *Le bon usage* (9ème édition). Gembloux, Duculot.
- GUEUNIER, Nicole. (1997). «Représentations linguistiques». Dins/Dans Marie-Louise Moreau (ed.), *Sociolinguistique : les concepts de base*. Sprimont: Mardaga, 246-252.
- HALLIDAY, Michael. (1978). *Language as social semiotic*. London: Arnold.
- HAUGEN, Einar. (1972). *The ecology of language*. Standford: Standford University Press.
- (1983). «The Implementation of Corpus Planning: Theory and Practice». Dins/Dans Juan Cobarrubias & Joshua A. Fishman (eds.), *Progress in Language Planning: International Perspectives*. Berlin / New York / Amsterdam: Mouton.
- HAUSMANN, Franz Joef. (1986). «Les dictionnaires du français hors de France». Dins/Dans Lionel Boisvert, Claude Poirier & Claude Verreault (eds.), *La lexicographie québécoise : bilan et perspectives*. Québec: Les Presses de l'Université Laval, 3-9.
- HAWKEY, James. (2019). «Language attitudes as predictors of morphosyntactic variation: Evidence from Catalan speakers in southern France». *Journal of Sociolinguistics*, 00. Hoboken: Wiley, 1-19. DOI: 10.1111/josl.12375 [28.11.2019]
- HAWKEY, James & MOONEY, Damien. (2019). «The ideological construction of legitimacy for pluricentric standards: Occitan and Catalan in France». *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 00. London: Routledge, 1-15. DOI: 10.1080/01434632.2019.1697275 [28.11.2019]
- HERNÁNDEZ, Mar. (2019). «Els valencians sí que llegim». *El Temps* (11.03). València: Edicions del País Valencià. Disponible: <https://www.eltmps.cat/article/6597/els-valencians-si-llegim> [16.03.2019]

- HURTADO ALBIR, Amparo. (1990). *La notion de fidélité en traduction*. Paris: Didier Érudition.
- (1995). «La didáctica de la traducción. Evolución y estado actual». Dins/Dans Purificación Fernández Nistal, & José María Bravo Gozalo (eds.), *Perspectivas de la traducción*. Valladolid: Universidad de Valladolid, 49-74.
- (2004). *Traducción y Traductología. Introducción a la Traductología*. Madrid: Cátedra.
- INSTITUT D'ESTUDIS BALEÀRICS (IEB). (2013). *Les modalitats insulars. Recull de formes lingüístiques normatives de les Illes Balears*. Palma: Institut d'Estudis Balearics.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (IEC). (s. d.). *Corpus textual informatitzat de la llengua catalana (CTILC)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Disponible: <https://ctilc.iec.cat/scripts/index.asp> [21.08.2020]
- (1992a). «Declaració arran de la Llei sobre l'autoritat lingüística de l'IEC». Dins/Dans *Documents de la Secció Filològica II*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 11-16.
- (1992b). «A. Reflexions sobre algunes conseqüències lingüístiques del procés de normalització». Dins/Dans *Documents de la Secció Filològica II*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 19-26.
- (1995). *Diccionari de la llengua catalana, primera edició (DIEC1)*. Barcelona/Palma/València: Enciclopèdia Catalana SA / Edicions 62.
- (1996). «Els signes d'interrogació i d'admiració». Dins/Dans, *Documents de la Secció Filològica, III*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 91-94.
- (1999). *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, II: Morfologia*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Disponible: <https://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000039/00000073.pdf> [15.03.2019]
- (2003). «Declaració de l'Institut d'Estudis Catalans davant la constitució de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua». Dins/Dans *Documents de la Secció Filològica IV*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 77-80.
- (2007). *Diccionari de la llengua catalana, segona edició (DIEC2)*. Barcelona: Edicions 62 / Enciclopèdia Catalana SA. Disponible: <http://dlc.iec.cat/> [15.03.2019]
- (2016). *Gramàtica de la llengua catalana (GIEC)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (2017). *Ortografia catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (2018). *Gramàtica essencial de la llengua catalana (GEIEC)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Disponible: <https://geiec.iec.cat/> [04.04. 2019]
- INSTITUT INTERUNIVERSITARI DE FILOLOGIA VALENCIANA (IIFV). (2002). *Guia d'usos lingüístics, I: Aspectes gramaticals*. València: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.
- J. B. R. (2019). «El PP recuperarà el nombre de València en castellano si gana la alcaldía y usará “València” de Lo Rat Penat». *Levante-El Mercantil Valenciano* (2 de gener). València: Prensa Valenciana S. A., s. n. Disponible: <https://www.levante-emv.com/valencia/2019/01/02/santamaria-pp-recuperara-nombre-valencia/1816014.html> [16.10. 2019]
- JENKINS, Jennifer. (2000). *The Phonology of English as an International Language*. Oxford: Oxford University Press.
- JULIÀ-MUNÉ, Joan, ROMERO, Sílvia & CREUS, Imma. (2004). *El català nord-occidental: descripció i orientacions ortoèpiques*. Lleida: Pagès.
- KAILUWEIT, Rolf. (2002). «Català heavy-català light: una problemàtica de la “lingüística de profans”». *Zeitschrift für Katalanistik*, 15. Freiburg: Universität Freiburg, 169-182. Disponible: <http://www.romanistik.uni-freiburg.de/pusch/zfk/cat/2002.htm> [24.06. 2020]
- KLINKENBERG, Jean-Marie. (1992). «Le français, une langue en crise ?». Dins/Dans Marc Wilmet, Jean-Marie Klinkenberg, Bernard Cerquiglini et Roger Dehaybe (coords.), *Le*

- français en débat*. Bruxelles: Service de la langue française (Français et société, 4), 25-45.
- KLOSS, Heinz. (1967). «Abstand Languages and Ausbau Languages». *Anthropological Linguistics*, 9(7). Indianapolis: Trustees of Indiana University, 29-41. Disponible: https://www.jstor.org/stable/30029461?seq=1#page_scan_tab_contents [29.03.2019]
- (1972). «Völker, Sprachen, Mundarten». Dins/Dans Samir K. Ghosh (ed.), *Man, Language and Society. Contributions to the Sociology of Language*. The Hague: Mouton, 103-107.
- (1978). *Die Entwicklung neuer germanischer Kultursprachen seit 1800*. Düsseldorf: Pädagogischer Verlag Schwann.
- KRISTIANSEN, Gittie. (2014). «Introduction. Pluricentricity, language-internal variation and Cognitive Linguistics». Dins/Dans Augusto Soares da Silva (ed.), *Pluricentricity: Language Variation and Sociocognitive Dimensions*. Berlin/Boston: De Gruyter Mouton, 1-18.
- LABOV, William. (1976). *Sociolinguistique*. Paris: Les Éditions de Minuit.
- LACREU, Josep. (2002a). «L'estandardització i la pervivència dels dialectes. El valencià i l'estàndard». Dins/Dans Núria Alturo & F. Xavier Vila i Moreno (eds.), *Variació dialectal i estandardització*. Barcelona: Promociones y Publicaciones Universitarias, 29-41.
- (2002b): «Els models de llengua del valencià». Dins/Dans Emili Casanova, Joaquim Martí & Abelard Saragossà (eds.), *Estudis del valencià d'ara*. València: Denes, 241-251.
- (2006). *Manual d'ús de l'estàndard oral*. València: Universitat de València / Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.
- (2017). *Pren la paraula*. València: Àrbena.
- (2018). «¿'Avui' és millor que 'hui'?»». *Pren la paraula. Reflexions sobre la llengua, normativa i sociolingüística*, 25 de maig. València: Un blog de Levante-EMV. Disponible: <https://red.levante-emv.com/joseplacreu/2018/05/25/avui-es-millor-quehui/> [21.08.2020]
- LAMONDE, Diane. (1998). *Le maquignon et son joul. L'aménagement du français québécois*. Saint-Laurent: Liber.
- LAMUELA, Xavier. (1987). *Català, occità, friülà: llengües subordinades i planificació lingüística*. Barcelona: Quaderns Crema.
- (1994). *Estandardització i establiment de les llengües*. Barcelona: Edicions 62.
- (1995). «Criteris de codificació i de compleció lingüístiques». *Els Marges*, 53. Barcelona: Associació Els Marges de Llengua i Literatura, 15-30. Disponible: <https://www.raco.cat/index.php/Marges/article/view/110760> [04.11.2019]
- (2004). «Instal·lació o establiment? Encara sobre els objectius de la promoció lingüística». *Caplletra. Revista Internacional de Filologia*, 37. València: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, 215-242. Disponible: <https://www.raco.cat/index.php/Caplletra/article/view/281603> [04.11.2019]
- LAMUELA, Xavier & MURGADES, Josep. (1984). *Teoria de la llengua literària segons Fabra*. Barcelona: Quaderns Crema.
- LAROUSSE. (2008). *Encyclopédie*. Disponible: <http://www.larousse.fr/encyclopedie> [28.09.2018]
- LARREULA, Enric. (2003). *Dolor de llengua*. València: 3i4.
- LEBSANFT, Franz & TACKE, Felix. (2020). «Romance Standardology: Roots and Tradition». Dins/Dans Franz Lebsanft & Felix Tacke (eds.), *Manual of Standardization in the Romance Languages*. Berlin/Boston: de Gruyter, 3-62.
- LE DÛ, Jean & LE BERRE, Yves. (1997). «Y a-t-il une exception sociolinguistique française ?». *La Bretagne linguistique*, 12. Brest: Université de Bretagne Occidentale, 11-26.

- LEFEVERE, André. (1997). *Traducción, reescritura y la manipulación del canon literario*. Trad. de M.ª Carmen África Vidal & Román Álvarez. Salamanca: Colegio de España.
- LEÓN-CASTRO GÓMEZ, Marta. (2016). «La presencia del andaluz en los medios de comunicación». Dins/Dans, *Actas del I Congreso Internacional Comunicación y Pensamiento: Comunicació y desarrollo social*. Sevilla: Egregius, 1583-1600. Disponible: <https://idus.us.es/handle/11441/51553;jsessionid=FD12FB74F56614C30752B20D796AAAA9?> [28.03.2020]
- LODGE, R. Anthony. (1993). *French: From Dialect to Standard*. London / New York: Routledge.
- LÓPEZ GARCÍA, Ángel. (2010). *Pluricentrismo, hibridación y porosidad en la lengua española*. Madrid: Iberoamericana.
- LORENTE CASAFONT, Mercè. (2002). «Altres elements lèxics: Les locucions». Dins/Dans Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró & Manuel Pérez Saldanya, *Gramàtica del català contemporani (GCC)*, vol. 1. Barcelona: Empúries, 842-866.
- LÜDI, Georges. (2012). «Traces of monolingual and plurilingual ideologies in the history of language policies in France». Dins/Dans Matthias Hüning, Ulrike Vogl & Olivier Moliner (eds.), *Standard Languages and Multilingualism in European History*. Amsterdam: John Benjamins, 205-230.
- LYONS, John. (1981). *Language, Meaning and Context*. London: Williams Collins & Sons.
- MALLAFRÈ, Joaquim. (1991). *Llengua de tribu i llengua de polis: bases d'una traducció literària*. Barcelona: Quaderns Crema.
- (2003). «Estandardització i traducció». Dins/Dans Miquel Àngel Pradilla Cardona (ed.), *Identitat lingüística i estandardització*. Valls: Cossetània / Universitat Rovira i Virgili, 57-88.
- MANENT, Jordi. (2018a). «Pròleg. Per un acord de país sobre el model normatiu valencià». Dins/Dans Abelard Saragossà, *El valencianisme lingüístic*. València: Àrbena, 9-18.
- (2018b). «Si volem cohesió, no té sentit utilitzar nomenclatures com Països Catalans». *Diari de Balears* (11 de febrer). Disponible: <https://www.dbalears.cat/horitzons/2018/02/11/311687/jordi-manent-volem-cohesio-sentit-utilitzar-nomenclatures-com-paisos-catalans-1.html> [12.04.2019]
- MANESSY, Gabriel. (1997). «Norme endogène». Dins/Dans Marie-Louise Moreau (ed.), *Sociolinguistique : les concepts de base*. Sprimont: Mardaga, 223-225.
- MARCEL, Jean. (1973). *Le jocal de Troie*. Montréal: BQ.
- MARCO, Josep. (2002). *El fil d'Ariadna. Anàlisi estilística i traducció literària*. Vic: Eumo.
- (2017). «Les traduccions al valencià que ara es lligen: models de llengua, estils, traductors». Dins/Dans Lluís Meseguer (coord.), *La traducció literària. Estudis sobre la traducció i la literatura valenciana: homenatge a Joan Francesc Mira i Casterà*. València: Generalitat Valenciana / Acadèmia Valenciana de la Llengua, 87-111.
- MAROUZEAU, Jules (1953). «Encore la place de l'adjectif». *Le Français Moderne* 21/4. Paris: Artrey, 241-243.
- MARTEL, Pierre & CAJOLET-LAGANIÈRE, Hélène. (1996). *Le français québécois : usages, standard et aménagement*. Québec: Institut québécois de recherche sur la culture.
- MARTÍ I BERTRAN, Pere. (2002). «La traducció de Harry Potter». *Llengua Nacional*, 38. Barcelona: Associació Llengua Nacional, 26.
- MARTÍ I CASTELL, Joan. (2007). «Introducció». Dins/Dans Institut d'Estudis Catalans (IEC), *Diccionari de la llengua catalana (DIEC2)*. Barcelona: Edicions 62 / Enciclopèdia Catalana SA, 9-26. Disponible: https://dlc.iec.cat/introduccio2_3.html [06.08. 2019]
- MAS CASTELLS, Josep-Àngel. (2008). *El morfema ideològic. Una anàlisi crítica dels models de llengua valencians*. Benicarló: Onada.

- (2012). «El nom de la llengua i altres termes sociolingüístics en la campanya electoral per a les Corts Valencianes de 2011». *Terminàlia*, 6. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 7-14. DOI: 10.2436/20.25 03.01.40 [06.11.2019]
- (2019). «El pluricentrisme de la llengua catalana en els principals correctors i traductors automàtics». *Revista de Llengua i Dret / Journal of Language and Law*, 71. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya, 208-222. DOI: <http://dx.doi.org/10.2436/rld.i71.2019.3229> [06.11.2019]
- MAS I MIRALLES, Antoni & MONTOYA ABAT, Brauli. (2011). «La situació social del català al País Valencià en el trànsit dels segles XX al XXI». *Zeitschrift für Katalanistik*, 24. Freiburg: Universität Freiburg, 293–316. Disponible: <http://www.romanistik.uni-freiburg.de/pusch/zfk/cat/2011.htm> [08.11.2019]
- MAYORAL ASENSIO, Roberto. (1999). *La traducción de la variación lingüística*. Soria: Diputación Provincial de Soria.
- MELIÀ, Joan. (2007). «La llengua catalana en els mitjans de comunicació audiovisual de les Illes Balears». *Quaderns del CAC*. Barcelona: Consell de l'Audiovisual de Catalunya, 21-30. Disponible: <http://latel.upf.edu/traductica/fono/Q28.pdf#page=22> [03.04.2019]
- MÉNDEZ-GARCÍA DE PAREDES, Elena & AMORÓS-NEGRE, Carla. (2019). «The status of Andalusian in the Spanish-speaking world: is it currently possible for Andalusia to have its own linguistic standardization process?». *Current Issues in Language Planning*, 20(2), 179-198. DOI: 10.1080/14664208.2018.1495369 [29.03.2020]
- MENEY, Lionel. (2010). *Main basse sur la langue. Idéologie et interventionnisme linguistique au Québec*. Montréal: Liber.
- (2017). *Le français québécois entre réalité et idéologie : Un autre regard sur la langue*. Québec: Les Presses de l'Université Laval.
- MERRIAM-WEBSTER. (s. d.). *Dictionary*. Disponible: <https://www.merriam-webster.com/> [15.03.2019]
- MESCHONNIC, Henri. (1973). «Poétique de la traduction». Dins/Dans *Pour la poétique II*. Paris: Gallimard, 305-454.
- MIRA, Joan F. (2002). «Sobre el no re, de res». *El Temps*, 922. València: Edicions del País Valencià, 114.
- (2015). *La nació dels valencians*. Barcelona: Pòrtic.
- MOLLA, Guillem. (2003). «El català a Andorra: tota una lluita». *Ianua: Revista Philologica Romanica*, 4. Girona: Romania Minor, 73-90. Disponible: http://romaniaminor.org/ianua/ianua04/ianua04_08.pdf [06.11.2019]
- MONTOYA, Brauli. (2006). *Normalització i estandardització*. Alzira: Bromera.
- (2008). «Pròleg». Dins/Dans Josep-Àngel Mas Castells, *El morfema ideològic. Una anàlisi crítica dels models de llengua valencians*. Benicarló: Onada, 13-16.
- MOORE, Wilbert E. (1963). *Cultural Change*. Englewood Cliffs (New Jersey): PrenticeHall.
- MORALES-GÁLVEZ, Sergi & RIERA-GIL, Elvira. (2019). «Què són polítiques lingüístiques justes? Els paradigmes actuals de la justícia lingüística». *Revista d'Estudis Autònoms i Federals / Journal of Self-Government*, 30. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 25-56. DOI: 10.2436/20.8080.01.38 [19.08.2020]
- MOREAU, Marie-Louise. (1999). «Pluralité des normes et des appartenances. Convergences et divergences en situation pédagogique». Dins/Dans Conrad Ouellon (ed.), *La norme du français au Québec : perspectives pédagogiques* (Terminogramme 92-92). Québec: Les Publications du Québec, 41-63.
- MOREAU, Marie-Louise, BOUCHARD, Pierre, DEMARTIN, Stéphanie, GADET, Françoise, GUERIN, Emmanuelle, HARMEGNIES, Bernard, HUET, Kathy, LAROSSI, Foued, PRIKHODKINE, Alexei, SINGY, Pascal, THIAM, Ndiassé & TYNE, Harry. (2007). *Les accents dans la francophonie: une enquête internationale*. Fernelmont: EME.

- MORENO CABRERA, Juan Carlos. (2000). *La dignidad e igualdad de las lenguas. Crítica de la discriminación lingüística*. Madrid: Alianza.
- (2008). *El nacionalismo lingüístico: una ideología destructiva*. Barcelona: Península.
- (2015a). *Errores y horrores del españolismo lingüístico. Cinco vocales para conquistar el mundo*. Tafalla: Txalaparta.
- (2015b). *Los dominios del español. Guía del imperialismo lingüístico panhispánico*. Madrid: Síntesis.
- MORIN, Edgar. (1977). *La méthode I. La nature de la nature*. Paris: Seuil.
- (1990). *Introduction à la pensée complexe*. Paris: ESF.
- MOSCOVICI, Serge. (1984). *Social Representations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- MÜHLEISEN, Susanne. (2009). «American Adaptations. Language Ideology and the Language Divide in Cross-Atlantic Translations». Dins/Dans Michael Steppat (dir.), *Americanisms. Discourses of Exception, Exclusion, Exchange*. Heidelberg: Universitätsverlag Winter, 377-394.
- MUHR, Rudolf. (2008). «The pragmatics of a pluricentric language: A comparison between Austrian German and German German». Dins/Dans Klaus P. Schneider & Anne Barron (eds.), *Variational Pragmatics: A Focus on Regional Varieties in Pluricentric Languages*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 211-244.
- (2012). «Linguistic dominance and non-dominance in pluricentric languages: a typology». In Rudolf Muhr (ed.), *Non-dominant Varieties of pluricentric Languages: Getting the Picture. In Memory of Michael Clyne*. Wien: Peter Lang Verlag, 23-48.
- MÜLLER, Bodo. (1985). *Le français d'aujourd'hui*. Paris: Klincksieck.
- NADAL I FARRERAS, Joaquim. (1997). «El centralisme borbònic enfront de la cultura catalana». Dins/Dans *La cultura catalana del Renaixement a la Il·lustració*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 93-110.
- NADAL, Josep M. (1992). *Llengua escrita i llengua nacional*. Barcelona: Quaderns Crema.
- NEUBERT, Albrecht. (1985). *Text and Translation*. Leipzig: Verlag Enzyklopädie.
- NIDA, Eugene A. (1964). *Toward a Science of Translating*. Leiden: E. J. Brill.
- NINYOLES, Rafael L. (1985). *Conflicte lingüístic valencià: substitució lingüística i ideologies diglòssiques*. València: 3i4.
- NORD, Christiane. (1988) [1991]. *Text Analysis in Translation. Theory, Methodology and Didactic Application of a Model for Translation-oriented Text Analysis*. Trad. de Christiane Nord. Amsterdam: Rodopi.
- OAKES, Leigh & PELED, Yael. (2018). *Normative Language Policy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- OFFICE DE LA LANGUE FRANÇAISE (OLF). (1965). *Norme du français parlé et écrit au Québec* (Cahiers de l'Office de la langue française 1). Québec: Ministère des affaires culturelles.
- OFFICE QUÉBÉCOIS DE LA LANGUE FRANÇAISE (OQLF). (2002). *Banque de dépannage linguistique (BDL)*. Québec: Gouvernement du Québec. Disponible: <https://www.oqlf.gouv.qc.ca/ressources/bdl.html> [28.09.2018]
- (2012). *Le grand dictionnaire terminologique (GDT)*. Québec: Gouvernement du Québec. Disponible: <http://www.gdt.oqlf.gouv.qc.ca/> [28.09.2018]
- OLMOS, Vicent. (2006). «Editar en català al País Valencià». *L'Espill. Revista fundada per Joan Fuster*, 22. València: Publicacions de la Universitat de València, 88-95. Disponible: <http://roderic.uv.es/handle/10550/34589> [15.11.2019]
- ONG, Walter J. (1987). *Oralidad y escritura: tecnologías de la palabra*. México D. F.: Fondo de Cultura Económica.
- ORDÓÑEZ TURUGUET, Laura. (2011). *Harry Potter i la pedra filosofal, comparació del doblatge en català i en castellà (TFG)*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra.

- Disponible: https://repositori.upf.edu/bitstream/handle/10230/16676/Ordonez_Turuguet_Laura_TA.pdf [07.11.2019]
- PARCERISAS, Francesc. (2010). «Traducció i ideologia: algunes notes». Dins/Dans Montserrat Bacardí & Pilar Godayol (coords.), *Una impossibilitat possible: 30 anys de traducció als Països Catalans (1975-2009)*. Vilanova i la Geltrú: El Cep i la Nansa, 19-36.
- PARLAMENT DE CATALUNYA. (2006). *Estatut d'autonomia de Catalunya*, edició de 2016 Disponible: <https://www.parlament.cat/document/cataleg/48089.pdf> [03.04. 2019]
- (2017). *Ajut i ajuda*. Barcelona: Parlament de Catalunya, Departament d'Assessorament Lingüístic. Disponible: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiFnrLJ16zrAhVE2-AKHU4MC14QFjAAegQIBBAB&url=https%3A%2F%2Fwww.parlament.cat%2Fdocument%2Fintrade%2F152714&usq=AOvVaw2cmSDu4IqnBzV57Ibk0s> [21.08.2020]
- (2007). *Estatut d'Autonomia de les Illes Balears* Disponible: <http://web.parlamentib.es/RecursosWeb/DOCS/EstatutAutonomiaIB.pdf> [03.04.2019]
- PÉREZ SALDANYA, Manuel, MESTRE, Rosanna & SANMARTÍN, Ofèlia. (1998). *Diccionari de lingüística*. Oliva: Colomar.
- PERUJO MELGAR, Joan M. (2006). «Un cas especial en la traducció de la variació lingüística: la variació latent». *Quaderns: Revista de traducció*, 13. Barcelona: Servei de Publicacions de la UAB, 107-124. Disponible: <https://www.raco.cat/index.php/QuadernsTraduccio/article/view/51666> [21.04.2021]
- PEYTAVÍ DEIXONA, Joan. (2016). *El català al nord de Catalunya a principi del segle XXI: Perspectiva històrica de la llengua i realitat del dialecte*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- PINEDA, Anna. (2015). «Del datiu a l'acusatiu. Un canvi sintàctic en procés en les llengües romàniques i basc». *Llengua & Literatura*, 25. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 73-97. Disponible: <https://www.raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/87391> [19.03.2020]
- PINTER, Ester. (2001). «Harry Potter aixeca un debat sobre la versió dialectal dels llibres». *Avui* (18 de novembre). Barcelona: Premsa Catalana S. A., 53.
- PLA FULQUET, Joan. (1995). «L'obertura de [ə] a Barcelona: el *xava* i altres varietats». Dins/Dans M. Teresa Turell Julià (ed.), *La Sociolingüística de la variació*. Barcelona: Publicaciones y Promociones Universitarias S. A., 139-162.
- PLATAFORMA PER LA LLENGUA. (2017). *Informe de queixes lingüístiques 2017*. Disponible: <https://www.plataforma-llengua.cat/que-fem/estudis-i-publicacions/214/informe-de-queixes-linguistiques-2017> [30.04.2019]
- (2018). *Informe de discriminacions lingüístiques. Prou de Catalanofòbia*. Disponible: <https://www.plataforma-llengua.cat/que-fem/estudis-i-publicacions/225/informe-de-discriminacions-linguistiques-prou-de-catalanofobia> [30.04.2019]
- POLANCO I ROIG, Lluís B. (1984). «La normativa al País Valencià. Problemàtica i perspectives». Dins/Dans Departament de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona (ed.), M. Teresa Cabre, Joan Martí, Lídia Pons & Joan Solà (dirs.), *Problemàtica de la normativa del català. Actes de les Primeres Jornades d'estudi de la llengua normativa*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 107-146.
- PÖLL, Bernhard. (2005). *Le français, langue pluricentrique ? Études sur la variation diatopique d'une langue standard*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- (2008). «La querelle autour la norme du français québécois : quelques réflexions sur un débat de sourds». Dins/Dans Jürgen Erfurt & Gabriele Budach (eds.), *Standardisation et déstandardisation: le français et l'espagnol au XXe siècle / Estandarización y desestandarización: el francés y el español en el siglo XX*. Frankfurt am Main: Peter Lang, 99-112.

- (2009). «“Internationalisants” contre “aménagistes” : petit essai d’analyse d’une guerre d’idéologies linguistiques». Dins/Dans Beatrice Bagola (ed.) & Hans-J. Niederehe, *Français du Canada – français de France VIII*. Tübingen: Max Niemeyer, 71-80.
- (2012). «Situaciones pluricéntricas en comparación: el español frente a otras lenguas pluricéntricas». Dins/Dans Franz Lebsanft, Wiltrud Mihatsch & Claudia Polzin-Haumann (eds.), *El español, ¿desde las variedades a la lengua pluricéntrica?*. Madrid: Frankfurt am Main / Iberoamericana / Vervuert, 29-46.
- (2015). «La pluralité normative du français ou : en quoi consiste l’exception francophone ?» In Katja Sarkowsky, Rainer-Olaf Schultze & Sabine Schwarze (eds.), *Migration, Regionalization, Citizenship: Comparing Canada and Europe*. Heidelberg: Springer, 197-208.
- PRADILLA CARDONA, Miquel Àngel. (2002). «La política lingüística contemporània al País Valencià». *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 18. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans, 101-119. Disponible: <https://www.raco.cat/index.php/TSC/article/viewFile/224147/305234> [11.04.2019]
- (2004). *El laberint valencià. Apunts per a una sociolingüística del conflicte*. Benicarló: Onada.
- (2007). «El policentrisme normatiu: una nova conjuntura estandarditzadora per a la llengua catalana?». Dins/Dans Anna Montserrat & Olga Cubells (eds.), *Entorn i vigència de l’obra de Fabra. Actes del II Col·loqui Internacional «La lingüística de Pompeu Fabra»*. Valls: Cossetània, 133-154.
- (2008a). «Sociolingüística de la variació i actituds interdialectals a l’extrem nord del País Valencià». Dins/Dans Miquel Àngel Pradilla Cardona, *Sociolingüística de la variació i llengua catalana*. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans, 115-134.
- (2008b). *La tribu valenciana: reflexions sobre la desestructuració de la comunitat lingüística*. Benicarló: Onada.
- (2011a). *De política i planificació lingüística. Mirades contemporànies a l’ecosistema comunicatiu català*. Benicarló: Onada.
- (2011b). «La gestió normativa de la llengua catalana: unitat en la diversitat o diversitat d’unitats?». *Revista de Llengua i Dret / Journal of Language and Law*, 56. Barcelona: Escola d’Administració Pública de Catalunya, 115-141. Disponible: <https://www.raco.cat/index.php/000/article/view/300248/389707> [06. 04.2019]
- (2015). *La catalanofonia. Una comunitat del segle XXI a la recerca de la normalitat lingüística*. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans.
- (2017). «El model lingüístic educatiu a Catalunya el segle XXI». *Revista de Filologia Valenciana*, 1. València: Institució Alfons el Magnànim, Centre Valencià d’Estudis i d’Investigació, 223-239. Disponible: <http://revistavalencianadefilologia.net/index.php/rvf/article/view/28> [15.10.2019]
- PUIG, Gentil. (2008). «Els usos lingüístics a Catalunya del Nord. “Substitució acomplerta o inicis de recuperació?”». Dins/Dans Emili Boix-Fuster (coord.), *Els futurs del català. Un estat de la qüestió i una qüestió d’estat*. Barcelona: Publicacions i edicions de la Universitat de Barcelona, 107-124.
- PUIGTOBELLA, Bernat. (2001). «Harry Potter també parla valencià». *Avui* (26 de novembre). Barcelona: Premsa Catalana S. A., 38.
- (2015). «La Societat d’Amics de Marcel Proust». *Núvol* (20 de maig). Disponible: <https://www.nuvol.com/entrevistes/la-societat-damics-de-marcel-proust/> [15.03. 2019]
- RABADÁN, Rosa. (1991). *Equivalencia y traducción: problemática de la equivalencia transléctica inglés-español*. León: Universidad de León.
- REAL ACADÈMIA DE CULTURA VALENCIANA (RACV). (2016). *Declaració conjunta del president de l’Acadèmia Valenciana de la Llengua i del decà de la Real Acadèmia de*

- Cultura Valenciana*. València: Real Acadèmia de Cultura Valenciana. Disponible: [http://servicios.lasprovincias.es/documentos/Declaracion%20con junta%20%20RACV-AVL.pdf](http://servicios.lasprovincias.es/documentos/Declaracion%20con%20junta%20%20RACV-AVL.pdf) [04.04.2019]
- REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (RAE). (2014). *Diccionario de la lengua española, 23.ª, Edición del Tricentenario (DLE)*. Madrid: Espasa. Disponible: <https://dle.rae.es/> [27.03.2020]
- REIG, Eugeni S. (2011). «Anar de bocadents, anar de trompis i “anar de nassos”». *El Punt Avui* (11 d’abril). Barcelona: Hermes Comunicacions. Disponible: http://www.elpuntavui.cat/article/395733-anar-de-bocadents-anar-de-trompis-i-anar-de-nassos.html?fbclid=IwAR1cpaLo39hnMltQre-EBkKXoY17BsaHcKBZjp0P3I44rzZ-zte0MJt_ADQ [15.03.2019]
- REIB, Katharina & VERMEER, Hans J. (1984) [2014]. *Towards a General Theory of Translational Action. Skopos Theory Explained*. Trad. de Christiane Nord. London: Routledge.
- REMYSEN, Wim. (2010a). «La politique linguistique des médias publics au Québec et en Flandre : de quelle conception de la langue est-il question ?». Dins/Dans Wim Remyssen & Diane Vincent (dirs.), *Hétérogénéité et homogénéité dans les pratiques langagières. Mélanges offerts à Denise Deshaies*. Québec: Les Presses de l’Université Laval, 115-150.
- (2010b). «Recensions : Meney, Lionel (2010), *Main basse sur la langue : idéologie et interventionnisme linguistique au Québec*, Montréal, Liber». *Textes et contextes*, 5. Bourgogne: Université de Bourgogne, s. n. Disponible: <https://preo.u-bourgogne.fr/textesetcontextes/index.php?id=283> [28.03.2019]
- REVERSO. (2017). *Dictionnaire en ligne : traduction, définition, synonymes*. Disponible: <https://diccionario.reverso.net/> [28.09.2018]
- RIERA-GIL, Elvira. (2019). «The communicative value of local languages: An underestimated interest in theories of linguistic justice». *Ethnicities*, 19(1). London: Sage, 174-199. DOI: <https://doi.org/10.1177/1468796818786310> [19.08.2020]
- ROBILLARD, Didier de (1993). «Normalisation de la régionalité / régionalisation de la norme». Dins/Dans Daniel Baggioni (ed.), *Encyclopédies et dictionnaires français : Problèmes de norme(s) et de nomenclature*. Aix-en-Provence: Université de Provence, 141-173.
- RODRÍGUEZ, Tere. (2017). «Els Targaryen parlen en valencià». *La Veu del País Valencià* (11 de novembre). València: La Veu del País Valencià S. C. V. Disponible: <https://www.diarilaveu.com/noticia/77728/joc-trons-valencia> [15.03.2019]
- ROULEAU, Maurice. (2018). *Le Rouleau des prépositions*. TERMIUM Plus / Travaux publics et Services gouvernementaux Canada. Disponible: <https://www.btb.termiumplus.gc.ca/tpv2guides/guides/rdp/index-fra.html?lang=fra> [28.09.2018]
- SANCHO CREMADES, Pelegrí. (2002). «La preposició i el sintagma preposicional: Tipus de preposicions i Sintaxi del sintagma preposicional». Dins/Dans Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró & Manuel Pérez Saldanya, *Gramàtica del català contemporani (GCC)*, vol. 2. Barcelona: Empúries, 1696-1729.
- SANDEN, Guro R. (2020). «The second-class Norwegian: marginalisation of Nynorsk in Norwegian business». *Current Issues in Language Planning*, 21(2). London: Routledge, 202-228. Disponible: <https://doi.org/10.1080/14664208.2019.1697556> [19.03.2020]
- SANTAMARÍA, Álvaro de (1989). *Nueva Planta de Gobierno de Mallorca. Enfiteusis urbana y Real Cabrevación, Tomo II*. Palma: Consell Insular de Mallorca.
- SAPIRO, Gisèle. (2009). «Introduction». Dins/Dans Gisèle Sapiro (ed.), *Les contradictions de la globalisation éditoriale*. Paris: Nouveau Monde, 7-24.

- SEGARRA, Mila. (1991). «Història de la normativa i dels models lingüístics de la llengua catalana». Dins/Dans Joan Martí i Castell (dir.), *Processos de normalització lingüística: l'extensió d'ús social i la normativització*. Barcelona: Columna, 179-196.
- SEIDLHOFER, Barbara. (2011). *Understanding English as a Lingua Franca*. Oxford: Oxford University Press.
- SENTÍ, Andreu. (2015). «Commemoració del centenari de la Secció Filològica de l'IEC al País Valencià». *Llengua & Literatura*, 25. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 128-130. Disponible: <https://raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/298809> [29.03.2020]
- (2019). «La (re)construcció de l'estàndard lèxic valencià: un estudi d'actituds». *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 29. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 133-153. DOI: 10.2436/20.2504.01.155 [29.03.2020]
- SERRANO, Álex. (2019). «El PP recuperará la denominación “València” si gana las elecciones». *Las Provincias* (2 de gener). València: Federico Domenech S. A., s. n. Disponible: <https://www.lasprovincias.es/valencia-ciudad/pp-recuperara-denominacion-valencia-20190102125902-nt.html> [16.10.2019]
- SERRANO, Rosa. (2001). «Harry Potter, ara en valencià». *Levante-El Mercantil Valenciano* (25 de novembre). València: Prensa Valenciana S. A., 77.
- SIEGEL, Jeff. (1985). «Koines and koineization». *Language in society*, 14. Cambridge: Cambridge University Press, 357-378.
- SINGY, Pascal. (1997). *L'image du français en Suisse romande. Une enquête sociolinguistique en Pays de Vaud*. Paris: L'Harmattan.
- SITA FARIAS, Virginia. (2018). «Pluricentrismo, panhispanismo y lexicografía. Análisis de la codificación normativa en los *corpora* y diccionarios académicos». Dins/Dans Marta Díaz Ferro, Gael Vaamonde, Ana Varela Suárez, María del Carmen Cabeza Pereiro, José María García-Miguel Gallego & Fernando Ramallo Fernández (eds.), *Actas do XIII Congreso Internacional de Lingüística Xeral*. Vigo: Universidade de Vigo, 350-357. Disponible: <http://cilx2018.uvigo.gal/actas/pdf/662045.pdf> [30.03.2019]
- SOLÀ, Joan. (1999). «Actitud de l'escola davant la norma». Dins/Dans Montserrat Vilà & Assumpta Fargas (coords.), *Normativa i ús de la llengua*. Barcelona: Graó, 9-21.
- (2001). «Harry Potter». *Avui* (29 de novembre). Barcelona: Premsa Catalana S. A., 75.
- SOLÀ, Joan, LLORET, Maria-Rosa, MASCARÓ, Joan & PÉREZ SALDANYA, Manuel. (2002). *Gramàtica del català contemporani (GCC)*, vol. 1, 2 i 3. Barcelona: Empúries.
- SOLEIL, Sylvain. (2004). «L'ordonnance de Villers-Cotterêts, cadre juridique de la politique linguistique des rois de France?». Dins/Dans Anne-Marie Le Pourhiet (dir.), *Langue (s) et Constitution (s)*. Marseille: Economica / Presses universitaires d'Aix-Marseille, 19-34. Disponible: <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00861000/> [07.04.2020]
- STEWART, William A. (1968). «A Sociolinguistic Typology of Multilingualism». Dins/Dans Joshua A. Fishman (ed.), *Readings in the sociology of language*. The Hague: Mouton, 530-545.
- STRUBELL I TRUETA, Miquel. (1981). *Llengua i població a Catalunya*. Barcelona: la Magrana.
- ŠVEJČER, Aleksander D. (1981). «Leves of Equivalence or Translation Models?». Dins/Dans Wolfgang Kühlwein, Gisela Thome & Wolfram Wilss (eds.), *Kontrastive Linguistik und Übersetzungswissenschaft*. München: Fink, 320-323.
- TERMCAT. (s. d.). *TERMCAT, Centre de terminologia*. Generalitat de Catalunya. Disponible: <http://www.termcat.cat/> [15.03.2019]
- TORRE, Esteban. (1994). *Teoría de la traducción literaria*. Madrid: Síntesis.
- TOURY, Gideon. (1980). *In Search of a Theory of Translation*. Tel Aviv: Porter Institutes for Poetics and Semiotics.

- (2000). «The nature and role of norms in translation». Dins/Dans Lawrence Venuti, & Mona Baker (eds.), *The Translation Studies Reader*. London & New York: Routledge, 198-211.
- TRENCHS ÒDNA, Josep. (2011). *Documents de cancelleria i de mestre racional sobre la cultura catalana medieval. A cura d'Ignasi J. Baiges, Daniel Duran, Maria Teresa Ferrer i Mallol, Teresa Huguet, Miquel Raufast i Esther Redondo. Coordinació de Maria Teresa Ferrer i Mallol*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- TURI, Giuseppe. (1971). *Une culture appelée québécoise*. Montréal: Les Éditions de l'Homme.
- TURULL, Albert. (2019). «Les tres fases de l'assumpció nord-occidental de l'estàndard (i viceversa)». *Ítaca: Revista de Filologia*, 10. Alacant: Departament de Filologia Catalana, Universitat d'Alacant, 179-207. DOI: 10.14198/ITACA2019.10.09 [26.06.2020]
- TUSON, Jesús. (1988). *Mal de llengües. A l'entorn dels prejudicis lingüístics*. Barcelona: Empúries.
- UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS (UIB). (2020). «L'Institut d'Estudis Catalans, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i la Universitat de les Illes Balears signen un protocol de col·laboració per una normativa inclusiva i unitària». *El diari de la UIB*. Disponible: <https://diari.uib.cat/arxiu/LInstitut-dEstudis-Catalans-lAcademia-Valenciana.cid637437> [18.08.2020]
- UNIVERSITAT DE VALÈNCIA. (1998). *Sobre la llengua dels valencians: informes i documents*. València: Arts Gràfiques Soler S. A.
- VALLVERDÚ, Francesc. (1980). *Aproximació a la Sociolingüística catalana. Balanç dels estudis de sociologia lingüística als Països Catalans*. Barcelona: Edicions 62.
- VAN DEN BULCK, Hilde & VAN POECKE, Luc. (1996). «National language, identity formation and broadcasting: Flanders, the Netherlands and German-speaking Switzerland». *European Journal of Communication*, 11(2). London: SAGE, 217-233.
- VAN DIJK, Teun Adrianus. (2003). *Ideología y discurso: un enfoque multidisciplinar*. Trad. de Lucrecia Berrone de Blanco. Barcelona: Ariel.
- VÀRVARO, Alberto. (1984). *La parola nel tempo: lingua, società e storia*. Bologna: Il Mulino.
- VAUCEOIS, Denis. (2002). «La coédition entre la France et le Québec». *Revue d'études canadiennes / Journal of Canadian Studies*, 52. Toronto: Toronto University Press, 247-251.
- VÁZQUEZ AYORA, Gerardo. (1977). *Introducción a la traductología*. Washington: Georgetown University Press.
- VENUTI, Lawrence. (1995). *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. London / New York: Routledge.
- VENY, Joan. (1993). «El valencià en la proposta del català estàndard». Dins/Dans, *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a Castelló*. Institut d'Estudis Catalans / Universitat Jaume I: Barcelona / Castelló, 47-56.
- (2001). *Llengua històrica i llengua estàndard*. València: Universitat de València.
- VENY, Joan & MASSANELL, Mar. (2015). *Dialectologia catalana: aproximació pràctica als parlars catalans*. Barcelona: Publicacions i edicions de la Universitat de Barcelona.
- VENY, Joan & PONS I GRIERA, Lúdia. (2016). *Atles Lingüístic del Domini Català, vol. VIII*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- VILA I MORENO, F. Xavier, CASSEL, Sarah, BUSQUET ISART, Núria, CALLEJÓN I MATEU, Joan-Pau, MERCADAL MOLL, Toni & SOLER CARBONELL, Josep. (2007). «Sense accents? Les contradiccions de l'estàndard oral en els doblatges catalans de pel·lícules d'animació».

Revista de Llengua i Dret / Journal of Language and Law, 47. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya, 381-413.

- VILLENA, Juan Andrés. (2000). «Identity and language variation: National Prestige and vernacular loyalty in the Spanish spoken in Andalusia». Dins/Dans Francisco Báez de Aguilar González & Georg Bossong (eds.), *Linguistic identities in Spanish autonomous regions*. Madrid / Frankfurt am Main: Iberoamericana / Vervuert, 107-150.
- VILLENA, Juan Andrés. (2008). «Divergencia dialectal en el español de Andalucía: el estándar regional y la nueva koiné meridional». Dins/Dans Hans-Jörg Döhla, Raquel Montero-Muñoz & Francisco Báez de Aguilar González (eds.), *Languages in dialogue. Ibero-Romance and its linguistic and literary diversity (Essays in honour of Georg Bossong)*. Madrid / Frankfurt am Main: Iberoamericana, 369-392.
- WEINREICH, Uriel. (1963). *Languages in contact: findings and problems*. Mouton / The Hague: New York / Paris.
- WILLEMYNS, Roland & BISTER, Helga. (1989). «The language continuum as a pluridimensional concept». Dins/Dans Ulrich Ammon (ed.), *Status and function of languages and language varieties*. Berlin / New York: De Gruyter, 541-551.
- WOODSWORTH, Judith. (1996). «Language, translation and the promotion of national identity: Two test cases». *Target, International Journal of Translation Studies*, 8(2). Amsterdam: John Benjamins, 211-238.
- XARXA CRUSCAT. (2015). «Conclusions». Dins/Dans, *VIII Informe sobre la situació de la llengua catalana (2014)*. Barcelona: Observatori de la Llengua Catalana. Disponible: <http://blogs.iec.cat/cruscat/wp-content/uploads/sites/15/2011/11/Informe-2014-Conclusions.pdf> [07.10.2019]

CORPUS D'ANÀLISI / CORPUS ANALYSÉ

- FRANZEN, Jonathan. (2001). *The Corrections*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- (2001a) [2002]. *Les corrections*. Trad. de Rémy Lambrechts. Paris: l'Olivier.
- (2001b) [2002]. *Les corrections*. Trad. de Rémy Lambrechts. Montréal: Boréal.
- (2001) [2013]. *Les corrections*. Trad. de Rémy Lambrechts. Paris: l'Olivier.
- (2010). *Freedom*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- (2010a) [2011]. *Freedom*. Trad. d'Anne Wicke. Paris: l'Olivier.
- (2010b) [2011]. *Freedom*. Trad. d'Anne Wicke. Montréal: Boréal.
- (2010) [2013]. *Freedom*. Trad. d'Anne Wicke. Paris: l'Olivier.
- (2015). *Purity*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- (2015a) [2016]. *Purity*. Trad. d'Olivier Deparis. Paris: l'Olivier.
- (2015b) [2016]. *Purity*. Trad. d'Olivier Deparis. Montréal: Boréal.
- ROWLING, Joanne K. (1997). *Harry Potter and the Philosopher's Stone*. London: Bloomsbury.
- (1997) [1999-2002]. *Harry Potter i la pedra filosofal* (12a edició). Trad. de Laura Escorihuela. Barcelona: Empúries.
- (1997) [2001]. *Harry Potter i la pedra filosofal* (2a edició). Trad. de Laura Escorihuela. Adap. de Salvador Company. València: Tàndem.
- (1998). *Harry Potter and the Chamber of Secrets*. London: Bloomsbury.
- (1998) [1999-2001]. *Harry Potter i la cambra secreta* (7a edició). Trad. de Laura Escorihuela. Barcelona: Empúries.
- (1998) [2002]. *Harry Potter i la cambra secreta*. Trad. de Laura Escorihuela. Adap. de Salvador Company. València: Tàndem.

ANNEXOS / ANNEXES

ÍNDEX

ANNEX DE LA SEGONA PART	457
CONCORDANCES DEL CORPUS <i>HARRY POTTER</i>	457
2.4 LEXICOLOGIA	457
2.4.1 Substantius	457
2.4.1.1 <i>Ajut i ajuda</i>	457
2.4.1.2 <i>Alçada, alçària i altura</i>	457
2.4.1.3 <i>Bescoll i clatell, i derivats</i>	458
2.4.1.5 <i>Caixa i capsa</i>	458
2.4.1.9 <i>Faena, feina, tasca i treball</i>	460
2.4.1.10 <i>Foll i boig, i derivats</i>	460
2.4.1.14 <i>Rajola, totxo i maó</i>	461
2.4.1.15 <i>Vesprada, tarda, (cap)vespre i nit</i>	461
2.4.1.16 <i>Volta, vegada i co(l)p</i>	462
2.4.1.17 Les variants formals <i>carbassa/carabassa, cargol/caragol i cranc/carranc</i>	463
2.4.2 Adjectius	464
2.4.2.1 <i>Banyat, mullat, xop, moll, amerat i amarat, i derivats</i>	464
2.4.2.2 <i>Gros, gras, major, gran i gruixut</i>	465
2.4.2.6 <i>Roí, roïn i dolent</i>	467
2.4.2.7 <i>Roig i vermell, i derivats</i>	468
2.4.3 Verbs	469
2.4.3.2 <i>Afonar i enfonsar</i>	469
2.4.3.3 <i>Agarrar, agafar, atrapar i enxampar</i>	470
2.4.3.4 <i>Alçar i aixecar</i>	470
2.4.3.5 <i>Amoïnar i preocupar, i derivats</i>	471
2.4.3.8 <i>Cridar, xisclar, trucar, telefonar, picar i tocar, i derivats</i>	471
2.4.3.9 <i>Eixir i sortir, i derivats</i>	472
2.4.3.12 <i>Escollir, triar i elegir</i>	473
2.4.3.13 <i>Esgarrar, estripar i esquinçar</i>	474
2.4.3.14 <i>Espentar, empentar i empènyer</i>	474
2.4.3.15 <i>Furtar i robar</i>	476
2.4.3.16 <i>Llançar i llençar</i>	477
2.4.3.18 <i>Tardar i trigar</i>	478
2.4.3.20 <i>Usar, utilitzar, fer servir i emprar</i>	479
2.4.3.21 Les variants formals <i>traure/treure, i derivats, en relació amb els verbs llevar(-se) i prendre</i>	479
2.4.4 Adverbis	484
2.4.4.1 <i>Ausades</i>	484
2.4.4.2 <i>Darrerament i últimament</i>	484
2.4.4.4 <i>Finalment</i>	485
2.4.4.9 <i>Prou i bastant</i>	487
2.4.5 Els determinants	488
2.4.5.1 Els pronoms demostratius	488
2.4.5.2 Els adjectius demostratius	488
2.4.6 La quantificació	489
2.4.6.1 El pronom <i>tothom</i>	489
2.4.6.2 Els sintagmes <i>tots + numeral</i>	490

2.4.7	Altres mots simbòlics amb connotacions patrimonials	490
2.4.8	Altres elements lèxics: les locucions	491
2.4.8.2	La locució adverbial <i>a espai</i>	491
2.4.8.3	Les locucions adverbials <i>de veres, de veritat i de debò</i>	491
2.4.8.5	Les locucions adverbials espacials d'horitzontalitat	492
2.4.8.7	Les locucions adverbials <i>en acabant i en acabat</i>	494
2.4.8.8	La locució adverbial <i>tot plegat</i>	495
2.4.8.9	Les locucions adverbials <i>tot d'una i de seguida</i>	495
2.4.8.11	Les locucions quantificacionals <i>una pila de i un munt de</i>	496
2.4.8.16	Les locucions conjuntives <i>així que i de manera que</i>	498
2.4.8.17	Les locucions prepositives <i>tret de i llevat de</i>	499
2.5	MORFOLOGIA	500
2.5.1	El gènere	500
2.5.1.2	Mots amb doble gènere: <i>son, mar i fred</i>	500
2.5.2	El nombre	500
2.5.2.1	Els plurals de <i>nas i nariu</i>	500
2.5.4	La flexió verbal regular	501
2.5.4.1	El present d'indicatiu	501
2.5.5	Cliticització	501
2.5.5.1	Combinacions binàries de pronoms febles de tercera persona	501
2.5.5.2	La cliticització dels verbs de percepció <i>veure i sentir</i>	504
2.5.5.3	La cliticització dels verbs <i>pensar i repensar-se</i>	506
2.5.5.4	La cliticització del verb <i>jugar</i>	506
2.5.5.5	Efectes de la cliticització sobre la forma del verb: l'infinitiu de la segona conjugació acabat en <i>-er</i> i l'imperatiu de segona persona acabat en <i>-s</i>	507
2.6	SINTAXI	508
2.6.1	Les funcions sintàctiques: el complement directe	508
2.6.1.1	La concordança amb el participi	508
2.6.2	Les preposicions	511
2.6.2.1	Les preposicions àtones <i>a, en i amb</i>	511
2.6.3	Les oracions subordinades de relatiu	511
2.6.3.1	Amb antecedent i preposició	511
2.6.4	Estructures verbals	515
2.6.4.1	Construccions amb els verbs <i>ésser i estar</i>	515
2.6.4.2	Construccions amb els verbs lleugers <i>fer, donar i tenir</i>	525
2.6.4.3	Construccions amb els verbs <i>anar i venir</i>	530
2.6.5	La negació	530
2.6.5.1	Termes de polaritat negativa	530
2.6.6	Els connectors textuais i les interjeccions	538
2.6.6.4	Les interjeccions impròpies <i>xe i bufa</i>	538
	ANNEXE DE LA TROISIÈME PARTIE	539
	CONCORDANCES DU CORPUS JONATHAN FRANZEN	539
	MODIFICATIONS LINGUISTIQUES DANS LES CORRECTIONS	539
	Éléments orthotypographiques	539
	Éléments morphologiques	539
	Éléments lexicaux	539
3.12.3.1.1.1.1	Éléments syntaxiques	540

MODIFICATIONS LINGUISTIQUES DANS <i>FREEDOM</i>	540
Éléments orthotypographiques	540
Éléments morphologiques	540
Éléments lexicaux	540
Éléments syntaxiques.....	540
MODIFICATIONS LINGUISTIQUES DANS <i>PURITY</i>	540
Éléments orthotypographiques	540
Éléments morphologiques	541
Éléments lexicaux	541
Anglicismes	541
Variation géographique	543
Éléments culturels et imprécisions	545
Éléments syntaxiques.....	546
Articles partitifs.....	546
Pronoms.....	546
Adjectivation	546
Prépositions	547
Négation et restrictions	547
Reformulations	547
Verbes réflexifs	548
MODIFICATIONS LINGUISTIQUES DANS LA VERSION NUMÉRIQUE FRANÇAISE DE <i>LES CORRECTIONS</i>	548
Éléments orthotypographiques	548
Éléments morphologiques	549
Éléments lexicaux	549
Éléments syntaxiques.....	550
MODIFICATIONS LINGUISTIQUES DANS LA VERSION NUMÉRIQUE FRANÇAISE DE <i>FREEDOM</i>	550
Éléments orthotypographiques	550
Éléments morphologiques	551
Éléments lexicaux	551
Éléments syntaxiques.....	552

ANNEX DE LA SEGONA PART

CONCORDANCES DEL CORPUS *HARRY POTTER*

2.4 LEXICOLOGIA

2.4.1 Substantius

2.4.1.1 Ajut i ajuda

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	La traducció d'aquesta obra va comptar amb l'ajut de la Institució de les Lletres Catalanes	[Text suprimit.]
2.	Per 'xò cada matí bombardeja el Dumbledore amb mussols, per demanar-li ajut. [Ho diu Hagrid.]	Per això cada matí bombardeja Dumbledore amb mussols, pa demanar-li ajuda. [Ho diu Hagrid.]
3.	Amb l'ajut dels bessons, finalment el bagul del Harry va quedar situat en un racó del compartiment.	Amb l'ajuda dels bessons, finalment el bagul de Harry va quedar situat en un racó del compartiment.
4.	Els fantasmes tampoc no eren de gaire ajuda.	Els fantasmes no eren tampoc de molta ajuda.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	I si intentes sortir amb ajut de la màgia... t'expulsaran.	I si intentes eixir amb ajut de la màgia... t'expulsaran!
2.	A més, aquells que demanin ajut, a Hogwarts sempre en trobaran.	A més, aquells que demanen ajuda, a Hogwarts sempre en trobaran.
3.	Aquells que demanin ajut, a Hogwarts sempre en trobaran.	Aquells que demanen ajuda, a Hogwarts sempre en trobaran.
4.	Qui eren aquells que havien de demanar ajut, si allà tothom estava tan confós i espantat com qualsevol altre?	Qui eren aquells que havien de demanar ajuda, si allà tots estaven tan confosos i espantats com qualsevol altre?
5.	Està acostumat a anar al bosc amb el Hagrid; ens pot ser d'ajut.	Està acostumat a anar al bosc amb Hagrid; ens hi pot ajudar.
6.	Si necessites ajuda, ja saps on sóc. [Ho diu Decors]	Si necessites ajuda, ja saps on sóc. [Ho diu Decors.]
7.	Havia d'anar a buscar ajuda.	Havia d'anar a buscar ajuda.
8.	però aviat els va arribar ajuda:	però prompte els va arribar ajuda:
9.	—Bé, estic segur que a ningú li farà res que doni una petita ajuda a la millor estudiant del curs —va dir el Decors afectuosament,	—Bé, estic segur que a ningú no li importarà que ajude un poc a la millor estudiant del curs —va dir Decors afectuosament,

2.4.1.2 Alçada, alçària i altura

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	A poc a poc, molt a poc a poc, va aixecar el cap fins a posar-los a l'altura dels del Harry.	A poc a poc, molt a poc a poc, va alçar el cap fins a posar-los a l'altura dels de Harry.
2.	Al Harry li van recordar els palets de plàstic que feien servir els nens muggle per fer	A Harry li van recordar els palets de plàstic que utilitzaven els xiquets muggle per a fer

	bombolles de sabó, encara que aquells feien quinze metres d'alt.	bambolles de sabó, encara que aquells feien quinze metres d'altura.
3.	La ploma es va aixecar del pupitre i es va quedar suspesa a l'aire a un metre d'alt.	La ploma es va alçar del pupitre i es va quedar suspesa a l'aire a un metre d'altura.
4.	A aquelles altures el Harry ja s'hi havia acostumat,	A aquelles altures Harry ja s'hi havia acostumat,
5.	Quan va arribar a l'altura de les branques més altes d'un roure,	Quan va arribar a l'altura de les branques més altes d'un roure,
6.	Era una visió horrorosa: feia tres metres i mig d'alçada,	Era una visió horrorosa: feia tres metres i mig d'alçada,

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—Era per aquí —va dir el Ron, que es va reanimar prou per fer unes passes més enllà de la cadira del Filch i assenyalar amb el dit—. A l'altura d'aquesta porta.	—Era per ací —va dir Ron, que es va reanimar prou per a fer uns passos més enllà de la cadira del Filch i assenyalar amb el dit—. A l'altura d'aquesta porta.
2.	Aleshores, quan va arribar a l'altura de l'últim parell de columnes,	Aleshores, quan va arribar a l'altura de l'últim parell de columnes,
3.	El Dobby el va seguir amb passets ràpids i curts, encorbat a l'altura de la vora de la capa del senyor Malfoy,	El Dobby el va seguir amb passets ràpids i curts, encorbat a l'altura de la vora de la capa del senyor Malfoy,
4.	Van passar per sobre dels hivernacles, de l'hort, dels camps de gespa foscos, i cada vegada perdien més alçada.	Van passar per damunt dels hivernacles, de l'hort, dels camps de gespa foscos, i cada vegada perdien més altura.
5.	Ell mateix va foradar-ne la porta i va posar-hi una portella a l'alçada del terra	Ell mateix en va foradar la porta i va posar-hi una portella a l'altura del terra
6.	—¿Així que creus que no estic a l'alçada del Lucius Malfoy?	—De manera que creus que no estic a l'altura de Lucius Malfoy?
7.	les restes d'un armari negre i daurat que semblava haver estat llançat des d'una gran alçada.	Darrere seu Harry va veure les restes d'un armari negre i daurat que semblava haver estat llançat des d'una gran alçada.
8.	La Gemma Gemec flotava a l'alçada de la cisterna del vàter i s'estava traient un barb.	Gemma Gemec flotava a l'altura de la cisterna del vàter i s'estava llevant un barb.
9.	però ara només se subjectava amb les cames i va començar a perdre alçada.	però ara només se subjectava amb les cames i va començar a perdre altura.
10.	hi havia empastifades unes lletres de dos pams d'alçada que brillaven tènueament a la llum de les torxes.	hi havia empastifades unes lletres de dos pams d'alçària que brillaven tènueament a la llum de les torxes.
11.	Els follets eren de color blau elèctric, feien uns vint centímetres d'alçada,	Els follets eren de color blau elèctric, feien uns vint centímetres d'alçada,

2.4.1.3 *Bescoll i clatell, i derivats*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Allà on hi havia d'haver el clatell, hi havia una altra cara, la cara més atterradora que el Harry havia vist mai.	Allà on hi havia d'haver el clatell, hi havia una altra cara, la cara més atterradora que Harry havia vist mai.

2.4.1.5 *Caixa i caps*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	I d'una butxaca interior de l'abric es va	I d'una butxaca interior de l'abric es va

	treure una capsa un xic abonyegada.	traure una capsa un poc abonyegada.
2.	i de tant en tant en baixava una capsa.	i de tant en tant en baixava una capsa.
3.	Va tornar a posar la vareta a la capsa i la va embolicar amb paper marró,	Va tornar a posar la vareta a la capsa i la va embolicar amb paper marró,
4.	El noi va aixecar la tapa de la capsa que duia als braços	El xic va alçar la tapa de la caixa que duia als braços
5.	En obrir el paquet, hi havia trobat un suèter de color verd maragda fet a mà i una capsa de dolços casolans.	En obrir el paquet, hi havia trobat un suèter de color verd maragda fet a mà i una caixa de dolços casolans.
6.	El següent regal també contenia dolços: era una capsa de granotes de xocolata que li enviava l'Hermione.	El següent regal també contenia dolços: era una caixa de granotes de xocolata que li enviava Hermione.
7.	—va dir, amb veu intrigant, i li va caure la capsa de Caramels de Tots els Gustos de Bertie Boot que li havia enviat l'Hermione—.	—va dir, amb veu intrigant, i li va caure la caixa de Caramels de Tots els Gustos de Bertie Boot que li havia enviat Hermione—.
8.	El Harry va remenar a les butxaques de la jaqueta i en va treure una granota de xocolata, l'última que li quedava de la capsa que li havia enviat l'Hermione per Nadal.	Harry va remenar a les butxaques de la jaqueta i en va traure una granota de xocolata, l'última que li quedava de la caixa que li havia enviat Hermione per Nadal.
9.	Els donava més punts com més maca fos la capsa,	Els donava més punts com més bonica fóra la caixa,
10.	es va posar a observar els milers de capsos estretes que hi havia apilades	es va posar a observar els milers de capsos estretes que hi havia apilades
11.	—va dir a Madame Pomfrey mentre ella arranjava les capsos de llaminadures—.	—va dir a Madame Pomfrey mentre ella arranjava les caixes de llepolies—.
12.	Hem vingut a treure uns diners de la caixa de seguretat del senyor Harry Potter.	Hem vingut a traure uns diners de la caixa de seguretat del senyor Harry Potter.
13.	—¿I tu què saps, Weasley, si no et podries comprar ni la caixa?	—I tu què en saps, Weasley, si no et podries comprar ni la caixa?
14.	Sota el braç duia una caixa de fusta.	Sota el braç duia una caixa de fusta.
15.	Va obrir la caixa. A dins hi havia quatre pilotes de diferents mides.	Va obrir la caixa. A dins hi havia quatre pilotes de diferents mides.
16.	—va preguntar assenyalant les tres boles que quedaven a la caixa.	—va preguntar assenyalant les tres boles que quedaven a la caixa.
17.	El Harry es va adonar que les pilotes provaven d'escapar-se de les cordes que les lligaven a la caixa.	Harry es va adonar que les pilotes provaven d'escapar-se de les cordes que les lligaven a la caixa.
18.	a tornar a la caixa i l'hi lligava fort—.	que es volia deslliurar d'ell, a tornar a la caixa i la hi lligava fort.
19.	El Roure va ficar la mà a la caixa i en va treure la quarta bola.	Roure va ficar la mà a la caixa i en va traure la quarta bola.
20.	i la va posar un altre cop dins la caixa amb molt de compte—:	i la va posar una altra vegada dins la caixa amb molt de compte—:

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	La tieta Petúnia tot just acabava d'oferir una capsa de bombons als convidats	La tieta Petúnia tot just acabava d'oferir una capsa de bombons als convidats
2.	el George s'havia deixat la capsa de coets del Dr. Bocamoll.	George s'havia deixat la capsa de coets del Dr. Bocamoll.
3.	acabaríem enviant les restes de Finch de Fletchley a la infermeria en una capsa de mistos—.	acabaríem enviant les restes de Finch de Fletchley a la infermeria en una capsa de mistos.
4.	El Hagrid li havia enviat una capsa metàl·lica amb caramel de melassa,	Hagrid li havia enviat una capsa metàl·lica amb caramel de melassa,
5.	un tros de caramel tou de melassa que hi havia en una capsa metàl·lica sobre la llar de	un tros de caramel tou de melassa que hi havia en una capsa metàl·lica sobre la llar

	foc,	
6.	lluïtant amb la bala dissident per posar-la a la caixa.	lluïtant amb la bala dissident per a posar-la a la caixa.
7.	—Vinga, no passa re... Només te porto a un altre lloc... Va... A la caixa...	—Vinga, no passares... Només te porte a un altre lloc... Au, va... A la caixa...
8.	davant d'una porta oberta al costat d'una caixa molt gran.	davant d'una porta oberta al costat d'una caixa molt gran.
9.	Les fotografies que abans revestien la paret ara estaven entaforades en caixes sobre l'escriptori.	Les fotografies que abans revestien la paret ara estaven entaforades en caixes sobre l'escriptori.

2.4.1.9 *Faena, feina, tasca i treball*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Suposo que volia deixar la feina ben enllestida, o potser és que simplement de tant matar ja li agradava la sang. [Ho diu Hagrid.]	Supose que volia deixar la faena ben feta, o potser és que simplement de tant de matar ja li agradava la sang. [Ho diu Hagrid.]
2.	És una de les raons per les quals vaig acceptar la tasca gustosament... [Ho diu Hagrid.]	És una de les raons per les quals vaig acceptar la faena gustosament... [Ho diu Hagrid.]
3.	—Bé, la principal tasca és evitar que els muggles s'assabentin que encara corren bruixes i bruixots pel país. [Ho diu Hagrid.]	—Bé, la faena principal és evitar que els muggles s'assabenten que encara corren bruixes i bruixots pel país. [Ho diu Hagrid.]
4.	Ho sento, Harry —li va dir el Hagrid a cau d'orella—, però ho tindrà més difícil per espantar-te a tu, i la feina s'ha de fer.	Ho sent, Harry —li va dir Hagrid a cau d'orella—, però ho tindrà més difícil pa espantar-te a tu, i la faena s'ha de fer.
5.	Normalment m'encarrega feines importants: venir-te a buscar, fer encàrrecs a Gringotts... [Ho diu Hagrid.]	—Normalment m'encarrega faenes importants: vindre't a buscar, fer encàrrecs a Gringotts... [Ho diu Hagrid.]
6.	La tasca del caçador és trobar-la i caçar-la.	La tasca del caçador és trobar-la i caçar-la.
7.	El Hagrid havia desatès les tasques de guardabosc perquè el drac el tenia totalment absorbit.	Hagrid havia desatès les tasques de guardabosc perquè el drac el tenia totalment absorbit.
8.	La Conselleria d'Afers Màgics té molta feina a evitar que se sàpiga.	La Conselleria d'Afers Màgics treballa molt per a evitar que se sàpia.
9.	La seva tasca és protegir l'equip de les bales i intentar que vagin cap a l'equip contrari.	La seua feina és protegir l'equip de les bales i intentar que vagen cap a l'equip contrari.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Sigui com sigui, has fet un bon treball.	Siga com siga, has fet una bona feina.

2.4.1.10 *Foll i boig, i derivats*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Fins i tot seguint-nos —va dir el tiet Vernon, mig enfollit.	Fins i tot seguint-nos —va dir el tiet Vernon, mig enfollit.
2.	—Sí. Només un boig intentaria robar-hi, t'ho ben asseguro.	—Sí. Només un foll intentaria furta-hi, t'ho assegure.
3.	—Ja t'ho vaig dir: només un boig intentaria robar-hi —va dir el Hagrid.	—Ja t'ho vaig dir: només un foll intentaria furta-hi —va dir Hagrid.

2.4.1.14 *Rajola, totxo i maó*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	¿Vampirs? ¿Fetilleres? El Harry s'estava marejant. Mentrestant, el Hagrid comptava totxos a la paret per sobre el cubell d'escombraries.	Vampirs? Fetilleres? Harry s'estava marejant. Mentrestant, Hagrid comptava rajoles a la paret per damunt del poal del fem.
2.	El totxo que havia colpejat es va bellugar (es va recargolar) pel centre, hi va aparèixer un foradet que es va anar fent cada cop més gran	La rajola que havia colpejat es va menejar (es va recaragolar) pel centre, hi va aparèixer un foradet que es va anar fent cada colp més gran
3.	El Hagrid es devia haver oblidat de dir-li alguna cosa que havia de fer, com ara donar uns copets al tercer totxo de l'esquerra per passar a la ronda d'Alla.	Hagrid es devia haver oblidat de dir-li alguna cosa que havia de fer, com ara donar uns colpets a la tercera rajola de l'esquerra per a passar a la ronda d'Alla.
4.	Vós també estaríeu encarcerat si us haguéssiu passat tot el dia esperant sobre un mur de maó —va dir la professora McGonagall.	—Vostè també estaria encarcerat si s'haguera passat tot el dia esperant sobre un mur de rajola —va dir la professora McGonagall.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—Sí home, cap professor s'empassarà això —va dir el Ron—. Hauria de ser un veritable totxo...	—Sí, home, no s'ho engolirà cap professor —va dir Ron—. Hauria de ser un autèntic tararot...
2.	—No siguis totxo, Harry —va dir el Fred—. Et farà volar el cap.	—No sigues fava, Harry —va dir Fred—. Et farà volar el cap.

2.4.1.15 *Vesprada, tarda, (cap)vespre i nit*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	El Ron s'havia passat el vespre donant-li consells	Ron s'havia passat la nit donant-li consells
2.	S'ha de trobar amb el Marc Roure a les set del vespre al camp de quidditch per fer el primer entrenament.	S'ha de trobar amb Marc Roure a les set de la nit al camp de quidditch per a fer el primer entrenament.
3.	se n'anava a veure el camp de quidditch on aprendria a jugar aquella vespre.	se n'anava a veure el camp de quidditch on aprendria a jugar aquella nit.
4.	Aquest vespre només t'ensenyaré les regles;	Aquesta nit només t'ensenyaré les regles;
5.	L'aire del vespre no havia estat mai tan dolç.	L'aire de la nit no havia estat mai tan dolç.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	i a sobre s'havia de passar el vespre fent com si no hi fos.	i a més s'havia de passar la nit fent com si no hi fóra.
2.	Finalment, a dos quarts de vuit del vespre, la tieta Petúnia el va cridar.	Finalment, a les set i mitja de la vesprada, la tieta Petúnia el va cridar.
3.	Se'ns ha informat que avui, a un quart menys cinc de deu del vespre,	Se'ns ha informat que hui, a les nou i deu de la nit,
4.	l'Snape va desenrotllar un exemplar d'aquell dia del Periòdic Profètic del Vespre.	Snape va desenrotllar un exemplar d'aquell dia d'El Periòdic Profètic de la Nit.
5.	Els càstigs seran aquest vespre.	Els càstigs seran aquesta nit.

6.	Així que a les set del vespre, el Harry, el Ron i l'Hermione van passar de llarg per davant de la porta del Gran Saló,	De manera que, a les set de la nit, Harry, Ron i Hermione van passar de llarg per davant de la porta del Gran Saló,
7.	La primera trobada és aquest vespre!	La primera trobada és aquesta nit!
8.	El Harry i l'Hermione hi van estar d'acord, així que a les vuit del vespre van tornar al Gran Saló.	Harry i Hermione hi van estar d'acord, de manera que a les huit de la nit van tornar al Gran Saló.
9.	l'Hermione els va dir que havien d'anar desfilant a ultimar els plans del vespre.	Hermione els va dir que havien d'anar desfilant a ultimar els plans de la nit.
10.	El Roure s'entestava a entrenar cada vespre després de sopar,	Roure s'entestava a entrenar cada nit després de sopar,
11.	i es va passar el vespre assegut al damunt,	i es va passar la nit assegut al damunt,
12.	Cap vespre havia estat tan llarg com aquell,	Cap nit no havia estat tan llarga com aquella,

2.4.1.16 Volta, vegada i co(l)p

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Ens n'hem de desfer... —deia per si mateix cada cop que feia un gir brusc.	Ens n'hem de desfer... —deia per a si mateix cada volta que feia un gir brusc.
2.	El paisatge que es veia per la finestra s'anava tornant cada cop més salvatge.	El paisatge que es veia per la finestra s'anava tornant cada volta més salvatge.
3.	llavors va girar el cap d'una revolada per mirar un altre cop.	llavors va girar el cap d'una revolada pera mirar una altra volta.
4.	Un altre cop, una dona vella descabellada,	Una altra volta, una dona vella i despentinada,
5.	—No, no, un altre cop no, sisplau...	—No, no, un altra volta no, per favor...
6.	que feia cara d'haver estat buscant un altre cop el camí cap a la llibertat.	que feia cara d'haver estat buscant una altra volta el camí cap a la llibertat.
7.	Per primer cop, el Quirrell va tenir un espasme de por.	Per primera volta, Quirrell va tenir un espasme de por.
8.	i és el segon cop que passa aqueta setmana.	i és la segona volta que passa esta setmana. Dimecres ne vaig trobar un de mort.
9.	i com a mínim cinc cops més ample.	i com a mínim cinc voltes més ample.
10.	No vull quedar-me sol, el Baró Sagnant ja ha passat dos cops.	No vull quedar-me sol, el Baró Sagnant ja ha passat dues voltes.
11.	estava molt ocupat amb els entrenaments de quidditch tres cops per setmana	estava molt ocupat amb els entrenaments de quidditch tres voltes per setmana
12.	—Clavem-li una puntada de peu, per un cop a la vida	—Clavem-li una puntada de peu, per una volta a la vida
13.	I si ho anem retardant un cop i un altre,	I si ho anem retardant una volta i una altra,
14.	Va fer clic un cop i les dotze boles de llum van tornar ràpidament als fanals,	Va fer clic una volta i les dotze boles de llum van tornar ràpidament als fanals,
15.	Un cop, la tieta Petúnia, cansada que el Harry sempre tornés del barber com si no hi hagués anat,	Una volta, la tieta Petúnia, cansada que Harry sempre tornara del barber com si no hi haguera anat,
16.	Un cop em va fer una reverència en una botiga.	Una volta em va fer una reverència en una botiga.
17.	El Harry va encaixar mans un cop i un altre...	Harry va encaixar mans una volta i una altra...
18.	El Harry es preguntava què feia un bruixot un cop acabava l'escola.	Harry es preguntava què feia un bruixot una volta acabava l'escola.
19.	Un cop ja va estar a punt de menjar-se-li una cama,	Una volta ja va estar a punt de menjar-se-li una cama,
20.	Li devia resultar fàcil, un cop el va haver emborratxat.	Li devia resultar fàcil, una volta el va haver emborratxat.
21.	i aquest cop sí que va perdre els nervis.	i aquesta volta sí que va perdre els nervis.
22.	i aquest cop anava amb una noia.	i aquesta volta anava amb una xica.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Més d'un cop se li va encongir l'estómac	Més d'una volta se li va encallir l'estómac
2.	¿Què voleu aquest cop?	Què voleu aquesta volta?
3.	Aquest cop no ha mort ningú, ni tan sols la gata.	Aquesta volta no ha mort ningú, ni tan sols la gata.
4.	El Harry havia escapat de les urpes de Voldemort per segon cop,	Harry havia escapat de les urpes de Voldemort per segona volta,
5.	Ens hem trobat dos cops en el teu passat,	Ens hem trobat dues voltes en el teu passat,
6.	demanar-li disculpes un milió de cops	demanar-li disculpes un milió de voltes

2.4.1.17 Les variants formals *carbassa/carabassa, cargol/caragol i cranc/carranc*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Aquella serp magnífica va començar a descarregar-se i a lliscar per terra.	Aquella serp magnífica va començar a descaragolar-se i a lliscar per terra.
2.	Va menjar un cargol de mar que no estava gaire bé...	Va menjar un caragol de mar que no estava molt bé...
3.	El totxo que havia colpejat es va bellugar (es va recargolar) pel centre,	La rajola que havia colpejat es va menejar (es va recaragolar) pel centre,
4.	Al final de l'escala de cargol (era evident que eren en una de les torres),	Al final de l'escala de caragol (era evident que eren en una de les torres),
5.	i se li havia convertit en una massa recargolada de metall.	i se li havia convertit en una massa recaragolada de metall.
6.	van baixar l'escala de cargol i van arribar a la sala comuna de Gryffindor.	baixaren l'escala de caragol i arribaren a la sala comuna de Gryffindor.
7.	Va començar a recargolar-se i a xisclar de dolor, movent el garrot com un boig.	Va començar a recaragolar-se i a xisclar de dolor, movent el garrot com un boig.
8.	La costeruda escala de cargol que portava a dalt de la torre	La costeruda escala de caragol que portava a dalt de la torre
9.	Van baixar les escales de cargol amb el cor tan lleuger com les mans,	Baixaren les escales de caragol amb el cor tan lleuger com les mans,
10.	A través de les branques recargolades d'un roure centenari,	A través de les branques recaragolades d'un roure centenari,
11.	—Sempre he pensat que tenia un cargol fluix	—Sempre he pensat que tenia un caragol fluix
12.	la planta enfiladissa havia començat a entortolligar-se-li al voltant dels turmells com si fos una serp.	la planta enfiladissa se li havia començat a encaragolar al voltant dels turmells com si fóra una serp.
13.	Retorçant-se descontroladament, es va deslligar dels cossos	Caragolant-se descontroladament, es va deslligar dels cossos

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Els minuts passaven a pas de caragol.	Els minuts passaven a pas de caragol.
2.	Van baixar per l'escala de caragol automàtica	Van baixar per l'escala de caragol automàtica
3.	La llum va il·luminar una pell de serp gegantesca, d'un verinós verd molt viu, caragolada i buida al mig del túnel.	La llum va il·luminar una pell de serp gegantesca, d'un verd verinós molt viu, caragolada i buida al mig del túnel.
4.	—Aaargh! —va fer el Ron quan una altra d'aquelles extremitats recargolades va fer un bony enorme a la porta.	—Aaargh! —va fer Ron quan una altra d'aquelles extremitats recaragolades va fer un bony enorme a la porta.
5.	Els de l'equip de Slytherin es van recargolar	Els de l'equip de Slytherin es van

	de riure.	recaragolar de riure.
6.	va deixar anar el pergamí, que es va tornar a cargolar—.	va amollar el pergamí, que es va tornar a caragolar—.
7.	Rere la paret hi havia una escala de cargol automàtica.	Rere la paret hi havia una escala de caragol automàtica.
8.	però cap no era tan gruixuda com aquella, que girava i es recargolava,	però cap no era tan grossa com aquella, que girava i es recaragolava,
9.	El Rodlel es recargolava i es retorçava, cridava i agitava els braços.	Rodlel es recaragolava i es retorçava, cridava i agitava els braços.

2.4.2 Adjectius

2.4.2.1 Banyat, mullat, xop, moll, amerat i amarat, i derivats

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	El Harry i els Weasley van passar una tarda molt divertida fent una guerra de neu al pati de l'escola. Després, mullats, congelats i esbufegant, es van instal·lar prop de la llar de foc de la sala comuna de Gryffindor,	Harry i els Weasley van passar una vesprada molt divertida fent una guerra de neu al pati de l'escola. Després, banyats, congelats i esbufegant, es van instal·lar prop de la llar de foc de la sala comuna de Gryffindor,
2.	Un dia, durant un entrenament especialment mullat i fangós, el Roure els va donar una mala notícia.	Un dia, durant un entrenament especialment banyat i fangós, Roure els va donar una mala notícia.
3.	Es va posar a caminar per la gespa mullada, revivint l'hora que acabava de passar, convertida en un feliç record:	Es va posar a caminar per la gespa banyada, revivint l'hora que acabava de passar, convertida en un feliç record:
4.	—Ah! —va fer ell—. No sabia que havia d'estar mullat.	—Ah! —va fer ell—. No sabia que havia d'estar mullat.
5.	El Ronan i el Bane van sortir d'entre els arbres, respirant profundament i amb la illada amarada de suor.	Ronan i Sane van eixir d'entre els arbres, respirant profundament i amb la illada amerada de suor.
6.	i al Neville, que havia quedat amarat de poció quan la marmita s'havia deformat,	i a Neville, que havia quedat amerat de poció quan la marmita s'havia deformat,

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	El llibret es va quedar a terra, sense cap gràcia i completament xop.	El llibret es va quedar a terra, sense cap gràcia i completament amerat.
2.	L'Errol es va desmaiar, i va quedar inconscient sobre la taula amb les potes enlaire i un sobre vermell xop al bec.	Errol es va desmaiar i va quedar inconscient sobre la taula amb les potes enlaire i un sobre roig molt banyat al bec.
3.	començaven a creuar la gespa completament xopa de rosada—.	començaven a creuar la gespa completament xopa de rosada—.
4.	el Harry tomés a la torre de Gryffindor xop fins al moll de l'os i cobert de fang.	Harry tornara a la torre de Gryffindor amerat fins al moll de l'os i cobert de fang.
5.	—I jo què sé! —va cridar la Gemma, i va emergir amb una onada d'aigua que va esquitjar el terra, ja prou xop—.	—I jo què sé! —va cridar Gemma, i va emergir amb una onada d'aigua que va esquitjar el terra, ja prou banyat—.
6.	—No ho sé... Estava arraulida a la canonada del vàter, pensant en la mort, i de sobte m'ha travessat el cap —va dir la Gemma, traient foc pels ulls—. Es allà, tot xop.	—No ho sé... Estava arraulida a la canonada del vàter, pensant en la mort, i de sobte m'ha travessat el cap —va dir Gemma, traient foc pels ulls—. És allà, tot banyat.
7.	Al Malfoy se li va mullar completament la cara	A Malfoy se li va banyar completament la cara
8.	—Lumos! —va murmurar el Harry a la seva	—Lumos! —va murmurar Harry a la seua

	vareta per encendre-la—. Vinga —va dir al Ron i al Decors; i van començar a caminar, clapotejant pel terra mullat.	vareta per encendre-la—. Vinga —va dir a Ron i a Decors; i van començar a caminar, clapotejant pel terra banyat.
9.	El Dumbledore va agafar el diari i va examinar les pàgines cremades i mullades per sobre del seu nas llarg i tort.	Dumbledore va agafar el diari i va examinar les pàgines cremades i mullades per sobre del seu nas llarg i tort.
10.	Sota un gran mirall tacat i esquerdat hi havia una filera de piques de pedra esberlades. El terra estava moll i reflectia la llum lúgubre que feien unes quantes espelmes gastades;	Sota un gran espill tacat i esquerdat hi havia una filera de piques de pedra clivellades. El terra estava banyat i reflectia la llum lúgubre que feien unes quantes espelmes gastades;
11.	I va fer un gest amb la mà cap al mirall vell i brut i el terra moll.	I va fer un gest amb la mà cap a l'espill vell i brut i el terra banyat.
12.	Hi havia un llibret prim amb les cobertes negres en molt mal estat i estava tan moll com la resta del que hi havia al lavabo.	Hi havia un llibret prim amb les cobertes negres en molt mal estat i estava tan banyat com la resta del que hi havia al lavabo.
13.	El Harry va passar les pàgines molles.	Harry va passar les pàgines banyades.
14.	Vinga —va dir al Ron i al Decors; i van començar a caminar, clapotejant pel terra mullat.	Vinga —va dir a Ron i a Decors; i van començar a caminar, clapotejant pel terra banyat.
15.	tots quatre van caure al terra moll dels lavabos de la Gemma Gemec	tots quatre van caure al terra banyat dels lavabos de Gemma Gemec
16.	el Harry continuava despertant-se de nit, amarat d'una suor freda,	Harry continuava despertant-se de nit, amerat d'una suor freda,
17.	va lliscar avall cap a un costat de l'escombra amarada d'aigua,	va esvarar avall cap a un costat de la granera amerada d'aigua,
18.	L'habitació era fosca perquè la quantitat d'aigua que havia deixat amarades les parets i el terra havia apagat les espelmes.	L'habitació era fosca perquè la quantitat d'aigua que havia deixat amerades les parets i el terra havia apagat les espelmes.
19.	Tots els altres llibres estaven amarats de la tinta vessada.	Tots els altres llibres estaven amerats de la tinta vessada.
20.	Però, quan la sang calenta li amarava els braços,	Però, quan la sang calenta li amerava els braços,
21.	La visió se li va emboirar ja quan deixava caure l'ullal i es va adonar que la seva pròpia sang li amarava la roba.	La visió se li va emboirar ja quan deixava caure l'ullal i es va adonar que la seua pròpia sang li amerava la roba.
22.	amb el vestit amarat de sang,	amb el vestit amerat de sang,

2.4.2.2 Gros, gras, major, gran i gruixut

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Era un home gros i fort que gairebé no tenia coll, però que lluia un bigoti enorme.	Era un home gros i fort que quasi no tenia coll, però que lluia un bigot enorme.
2.	el Dudley era unes quatre vegades més gros que ell.	Dudley era unes quatre vegades més gros que ell.
3.	uns cabells rossos i gruixuts que li queien suaument sobre una cara grossa com un pa de quilo.	uns cabells rossos i gruixuts que li queien suaument sobre una cara grossa com un pa de quilo.
4.	El Piers, el Dennis, el Malcolm i el Gordon eren tots grossos i estúpids, però com que el Dudley era el més gros i el més estúpid de tots, ell era el líder.	Piers, Dennis, Malcolm i Gordon eren tots grans i estúpids, però com que Dudley era el més gran i el més estúpid de tots, n'era el líder.
5.	L'havia feta ben grossa.	L'havia feta ben grossa.
6.	el Dudley estava molt gras i odiava fer exercici;	Dudley estava molt gros i odiava fer exercici;
7.	Van passar pel costat d'una dona grassoneta que hi havia a l'entrada d'una apotecaria.	Van passar pel costat d'una dona grosseta que hi havia a l'entrada d'una apotecaria.
8.	El Ron es va ficar la mà a la butxaca i en va	Ron es va ficar la mà a la butxaca i en va

	treure una rata grassa i grisa que dormia.	traure una rata grossa i grisa que dormia.
9.	—Estudiants nous! —va dir fra Gras, somrient—. A punt de ser distribuïts, ¿oi?	—Estudiants nous! —va dir fra Gros, somrient—.
10.	El Harry va veure que el fantasma de fra Gras la rebia amb els braços oberts.	Harry va veure que el fantasma de fra Gros la rebia amb els braços oberts.
11.	Al fons del corredor, penjat a la paret, hi havia el retrat d'una dona molt grassa que duia un vestit de seda rosa.	Al fons del corredor, penjat a la paret, hi havia el retrat d'una dona molt grossa que duia un vestit de seda rosa.
12.	un animal esquelètic, gris com la pols, amb dos ulls que semblaven dos fars i tan sortits com els del seu propietari.	un animal esquelètic, gris com la pols, amb dos ulls que semblaven dos fars i tan grossos com els del seu propietari.
13.	Tot era incomplir una regla davant d'ella, passar-se de la ratlla només la punta del dit gros del peu,	Tot era incomplir una regla davant d'ella, passar-se de la ratlla només la punta del dit gros del peu,
14.	—Endavant —li va dir al Ron. Va enretirar el retrat de La Senyora Grassa i va passar pel forat.	—Avant —li va dir a Ron. Va enretirar el retrat de la Senyora Grossa i va passar pel forat.
15.	L'Hermione s'havia girat cap al retrat de la Senyora Grassa per tornar a entrar i s'havia trobat el quadre buit. La Senyora Grassa se n'havia anat a fer un passeig nocturn	Hermione s'havia girat cap al retrat de la Senyora Grossa per a tornar a entrar i s'havia trobat el quadre buit. La Senyora Grossa se n'havia anat a fer un passeig nocturn
16.	La Senyora Grassa se n'ha anat a fer un tomb.	La Senyora Grossa se n'ha anat a pegar una volta.
17.	No van parar de córrer fins que van arribar al retrat de la Senyora Grassa al setè pis.	No van parar de córrer fins que arribaren al retrat de la Senyora Grossa al setè pis.
18.	Havien arribat al retrat de la Senyora Grassa.	Havien arribat al retrat de la Senyora Grossa.
19.	—¿Qui hi ha? —va preguntar en to agut la Senyora Grassa.	—Qui hi ha? —va preguntar en to agut la Senyora Grossa.
20.	quan el retrat de la Senyora Grassa es va obrir de bat a bat	quan el retrat de la Senyora Grossa es va obrir de bat a bat
21.	qualsevol hauria dit que el Seamus Finnigan s'havia passat gairebé tota la infància passejant pel camp damunt d'una escombra.	qualsevol hauria dit que Seamus Finnigan s'havia passat la major part de la infància passejant pel camp damunt d'una granera.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	El Dudley, que era tan gros que el cul li sortia pels costats de la cadira, va somriure i es va tombar cap al Harry.	Dudley, que era tan gros que el cul li eixia pels costats de la cadira, va somriure i es girà cap a Harry.
2.	El tiet Vernon era gros, no tenia coll i lluia un enorme bigoti negre;	El tiet Vernon era gros, no tenia coll i lluia un enorme bigot negre;
3.	El petit ésser que hi havia al llit tenia unes orelles de ratpenat molt grosses i els ulls verds i sortits de la mida d'una pilota de tennis.	L'ésser menut que hi havia al llit tenia unes orelles de rata penada molt grosses i els ulls verds i eixits de la mida d'una pilota de tennis.
4.	—Un sortilegi d'engrossiment, suposo	—Un sortilegi d'engrossiment, supose
5.	(i semblava que aquest cop havia trencat alguna cosa molt grossa)	(i semblava que aquesta vegada havia trencat alguna cosa molt grossa)
6.	Era difícil: ella era molt més grossa que ell.	Era difícil: ella era molt més grossa que ell.
7.	va començar a moure els dits grossos de la mà, mirant la porta.	va començar a moure els dits grossos de la mà, mirant la porta.
8.	Durant les dues primeres setmanes, el Harry es va divertir xiuxiuejant paraules inventades que feien córrer el Dudley tan ràpid com les seves cames grasses li ho permetien.	Durant les dues primeres setmanes, Harry es va divertir xiuxiuejant paraules inventades que feien córrer Dudley tan ràpid com les seues cames grosses li ho permetien.
9.	amagada rere el retrat a l'oli d'una dona	amagada darrere del retrat a l'oli d'una dona

	molt grassa que duia un vestit de seda rosa.	molt grossa que duia un vestit de seda rosa.
10.	Però les seves paraules van quedar tallades perquè el retrat de la senyora grassa es va obrir i es van trobar amb una tempesta d'aplaudiments.	Però les seues paraules van quedar tallades perquè el retrat de la senyora grossa es va obrir i es van trobar amb una tempesta d'aplaudiments.
11.	El Harry es va passar deu minuts sencers mirant d'escarxofar-ne una de molt gran en una torreta.	Harry es va passar deu minuts sencers tractant d'entaforar-ne una de molt grossa en un test.
12.	Van passar pel costat d'un grup de monges tenebroses, d'un home que anava esparracat i duia unes cadenes, i de Fra Gras, un fantasma de Hufflepuff molt alegre,	Van passar pel costat d'un grup de monges tenebroses, d'un home que anava esparracat i duia unes cadenes i de Fra Gros, un fantasma de Hufflepuff molt alegre,
13.	Gemma la desgraciada! Gemma la lletja! Gemma la grassa, la gelosa, la gemegaire!	Gemma la desgraciada! Gemma la lletja! Gemma la grossa, la gelosa, la gemegaire!
14.	—Com us deia —apuntava un noi gras—,	—Com us deia —apuntava un xic gros—,
15.	—Hannah —va dir el noi gras amb to solemne—,	—Hannah —va dir el xic gros en un to solemne—,
16.	—¿Fins a quin punt es pot engreixar una persona? —va xiuxiuejar el Ron extasiat quan el Crabbe va assenyalar els pastissos al Goyle i els va agafar entusiasmat.	—Fins a quin punt es pot fer grossa una persona? —va xiuxiuejar Ron extasiat quan Crabbe va assenyalar els pastissos a Goyle i els va agafar entusiasmat.
17.	—va dir el Harry, afluixant-se el rellotge que li tallava la circulació al canell gruixut del Goyle—.	—va dir Harry, afluixant-se el rellotge que li tallava la circulació a la grossa monyica de Goyle—.
18.	L'estrany era un home baixet, gras, amb els cabells grisos mal pentinats, que estava molt ansiós.	L'estrany era un home baixet, gros, amb els cabells grisos mal pentinats, que estava molt ansiós.
19.	Va veure més canonades que sortien en totes direccions, però cap no era tan gruixuda com aquella,	Va veure més canonades que eixien en totes direccions, però cap no era tan grossa com aquella,
20.	L'enorme serp de color verd verinós lluent, gruixuda com el tronc d'un roure,	L'enorme serp de color verd verinós lluent, grossa com el tronc d'un roure,
21.	El Harry va observar, sorprès, un fantasma grassonet que s'apropava a la taula,	Harry va observar, sorprès, un fantasma grasset que s'apropava a la taula,
22.	Unes quantes gallines grasses de color marró picotejaven el terra del pati.	Unes quantes gallines grosses de color marró picotejaven el terra del pati.
23.	En realitat es molt bell la major part del temps, té un plomatge vermell i daurat.	En realitat és molt bell la major part del temps, té un plomatge vermell i daurat.

2.4.2.6 Roí, roïn i dolent

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Però aquell dia no passaria res de dolent.	Però aquell dia no passaria res de roí.
2.	Al cap i a la fi, havia anat a escola, i les seves notes no eren pas dolentes.	Al cap i a la fi, havia anat a escola, i les seues notes no eren gens dolentes.
3.	Aviam, resulta que hi havia un bruixot que es va tornar... Dolent. Més dolent impossible.	Mira, resulta que hi havia un bruixot que es va tornar... Roïn. Més roïn impossible.
4.	No són dolentes, fredes. I no et rebutjaria un tros de pastís d'aniversari...	No són roïnes, fredes. I no te rebutjaria un tros de pastís d'aniversari...
5.	No hi ha cap bruixa ni cap bruixot dels que es van tornar dolents que no hagués anat a Slytherin.	No hi ha cap bruixa ni cap bruixot dels que es varen tornar roïns que no haguera anat a Slytherin.
6.	Dolents, dolents, us agafaran per les dents.	Roïns, roïns, us agafaran per les dents.
7.	El fet que els altres dos no hi fessin cap objecció deixava ben clar fins a quin punt la setmana havia estat dolenta.	El fet que els altres dos no hi feren cap objecció deixava ben clar fins a quin punt la setmana havia estat roïna.

8.	Hi ha alguna cosa dolenta passejant-se pel bosc.	Hi ha alguna cosa roïna passejant-se pel bosc.
9.	¿Ets un esperitot dolentot, un fantasmot o un diminut animaló estudiantil?	Ets un esperitat roïnot, un fantasmot o un diminut animalet estudiantil?

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	crident: «Dobby dolent, Dobby dolent.»	crident: «Dobby roïn, Dobby roïn.»
2.	El tiet Vernon era tan dolent com les seves paraules.	El tiet Vernon era tan roïn com les seues paraules.
3.	No hi ha cap prova que demostrí que el Potter hagi fet res de dolent.	No hi ha cap prova que demostre que Potter haja fet res de roïn.
4.	es llançava sobre estudiants que no feien res de dolent	es llançava sobre estudiants que no feien res de roïn
5.	—Dobby dolent, Dobby molt dolent...	—Dobby roïn, Dobby molt roïn...
6.	No és un do comú. Harry, això és dolent.	No és un do comú. Harry, això és roïn.
7.	—¿Què és el que és dolent? —va dir el Harry, que es començava a enfadar—.	—¿Què és el que és roïn? —va dir Harry, que es començava a enfadar—.
8.	—Voleu fer el favor d'explicar-me què hi ha de dolent a impedir que una serp fastigosa es mengés el Justin? —va dir—.	—Voleu fer el favor d'explicar-me què hi ha de roïn a impedir que una serp fastigosa es menjara Justin? —va dir—.
9.	No pot ser tan dolent, ¿no?	No pot ser tan roïn, no?
10.	perquè el seu deure de monitor era fer costat als professors en aquells temps dolents.	perquè el seu deure de monitor era ajudar els professors en aquells temps roïns.
11.	—Qualsevol diria que això és dolent —va dir l'Hermione amb veu dolguda.	—Qualsevol diria que això és roïn —va dir Hermione amb veu dolguda.
12.	que es pensa que els monstres no són tan dolents com els pinten,	que es pensa que els monstres no són tan roïns com els pinten,
13.	Aquí és on t'ha dut tot el teu poder. T'has d'amagar. Fas fàstic, ets roí!	Ací és on t'ha dut tot el teu poder. T'has d'amagar. Fas fàstic, ets roí!
14.	Només cal mirar-li aquella cara de rata roïna que té per saber que és ell...	Només cal mirar-li aquella cara de rata roïna que té per a saber que és ell...
15.	¿Jo havia de mantenir el cognom d'un vulgar muggle roí que em va abandonar abans de néixer només perquè es va assabentar que la seva dona era bruixa?	Jo havia de mantenir el cognom d'un vulgar muggle roí que em va abandonar abans de nàixer només perquè es va assabentar que la seua dona era bruixa?

2.4.2.7 Roig i vermell, i derivats

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	La porta del compartiment es va obrir i el pèl-roig petit va entrar.	La porta del compartiment es va obrir i el pèl-roig menut va entrar.
2.	El meu pare m'ha dit que tots els Weasley tenen el pèl roig, pigues, i més fills dels que es poden permetre.	Mon pare m'ha dit que tots els Weasley tenen el pèl roig, pigues, i més fills dels que es poden permetre.
3.	es va posar darrere un noi de cabells roig clar, i el Ron el va seguir.	es va posar darrere d'un xic de cabells roig clar,
4.	«Finnigan, Seamus», el noi de cabells roig clar que era al costat del Harry a la fila,	“Finnigan, Seamus”, el xic de cabells roig clar que era al costat de Harry a la fila,
5.	però Seamus Finnigan, el noi pèl-roig clar, el va interrompre.	però Seamus Finnigan, el xic pèl-roig clar, el va interrompre.
6.	—Al costat del pèl-roig.	—Al costat del pèl-roig.
7.	—Es va quedar molt parat, perquè de sobte s'havia posat de color roig.— És que has oblidat alguna cosa.	—Es va quedar molt parat, perquè de sobte s'havia posat de color roig.— És que has oblidat alguna cosa.
8.	¿Era un home o un cavall? Fins a la cintura,	Era un home o un cavall? Fins a la cintura,

	era un home, pèl-roig i amb barba, però sota el tors tenia un cos de cavall de color castany amb una cua llarga i vermellosa.	era un home, pèl-roig i amb barba, però sota el tors tenia un cos de cavall de color castany amb una cua llarga i rogenca.
9.	Qui ho havia dit era una dona com un tap de bassa que parlava amb quatre nois, tots pèl-rojos.	Qui ho havia dit era una dona com un tap de bassa que parlava amb quatre xics, tots pèl-rojos.
10.	—Era un dels bessons pèl-rojos que havia vist desaparèixer per la barrera que separava les andanes nou i deu.	—Era un dels bessons pèl-rojos que havia vist desaparèixer per la barrera que separava les andanes nou i deu.
11.	podia observar la família de pèl-rojos, que eren a l'andana,	podia observar la família de pèl-rojos,
12.	—va dir amb una veueta aguda una nena que també era pèl-roja i que li agafava la mà—.	—va dir amb una veueta aguda una xiqueta que també era pèl-roja i que li agafava la mà—.
13.	Es va posar fa mà a la butxaca i va treure'n una pedra roja com la sang.	Es va posar la mà a la butxaca i en va treure una pedra roja com la sang.
14.	El Ron tenia la cara tan vermella com els cabells.	Ron tenia la cara tan roja com els cabells.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	algú amb pigues a la cara, cabell pèl-roig i nas gran.	algú amb pigues a la cara, cabells pèl-rojos i nas gran.
2.	al costat d'una pila de còmics que narraven <i>Les aventures de Muci Roig, el muggle boig</i> .	al costat d'una pila de còmics que narraven <i>Les aventures de Muci Roig, el muggle boig</i> .
3.	En aquell moment els va distreure una aparició en forma de personeta de cabells pèl-rojos en camisa de dormir,	En aquell moment els va distraure una aparició en forma de personeta de cabells pèl-rojos en camisa de dormir,
4.	Ella va fer que sí amb el cap, es va posar vermella fins a les arrels dels cabells pèl-rojos	Ella va fer que sí amb el cap, es va posar roja fins a les arrels dels cabells pèl-rojos
5.	hi havia un cos vestit de negre amb els cabells pèl-rojos.	hi havia un cos vestit de negre amb els cabells pèl-rojos.
6.	però el poc cabell que li quedava era tan vermell com el de qualsevol dels seus fills.	però els pocs cabells que li quedaven eren tan rojos com els de qualsevol dels seus fills.
7.	El Harry es va posar molt vermell quan el Decors li va donar la mà davant del fotògraf,	Harry es va posar molt vermell quan Decors li va donar la mà davant del fotògraf,
8.	En realitat és molt bell la major part del temps, té un plomatge vermell i daurat.	En realitat és molt bell la major part del temps, té un plomatge vermell i daurat.
9.	Va fer un sortilegi que va il·luminar tot el passadís amb una llum vermella.	Va fer un sortilegi que va il·luminar tot el passadís amb una llum vermella.

2.4.3 Verbs

2.4.3.2 Afonar i enfonsar

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	El Harry estava enfonsat.	Harry estava afonat.
2.	¿Que potser la roca s'estava ensorrant en el mar?	Potser la roca s'estava afonant en el mar?
3.	—Gràcies per enfonsar-me encara més —va dir irònicament el Harry.	—Gràcies per afonar-me encara més —va dir irònicament Harry.
4.	—Sí —va dir el Ron, estarrufant-se al seient, amb aire d'estar enfonsat.	—Sí —va dir Ron, escarxofant-se al seient, amb aire d'estar enfonsat.
5.	El gegant es va tornar a asseure al sofà, que	El gegant es va tornar a asseure al sofà, que

	es va enfonsar sota el seu pes,	es va enfonsar sota el seu pes,
6.	i es va tornar a asseure al sofà, que encara es va queixar i es va enfonsar més que abans—.	i es va tornar a asseure al sofà, que encara es va queixar i es va enfonsar més que abans.
7.	Es va asseure al sofà, que aquest cop es va enfonsar fins a terra.	Es va asseure al sofà, que aquest colp es va enfonsar fins a terra.

2.4.3.3 Agarrar, agafar, atrapar i enxampar

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—va dir el Harry, que mirava d'enxampar un follet que ballava fora de control traient la llengua—.	—va dir Harry, que mirava d'agarrar un follet que ballava
2.	És molt petita, molt ràpida i molt difícil d'enxampar.	És molt menuda, molt ràpida i molt difícil d'agafar.
3.	perquè un partit de quidditch no s'acaba fins que s'ha enxampat la papallona.	perquè un partit de quidditch no s'acaba fins que s'ha agafat la papallona.
4.	De tant en tant el Harry enxampava frases de l'estil	De tant en tant Harry atrapava frases de l'estil
5.	Finalment bala l'havia enxampat,	Finalment la bala el va atrapar,
6.	abans que l'Snape l'enxampés robant al seu despatx.	abans que Snape l'agafara robant al seu despatx.
7.	—¿Saps si van enxampar la persona que la va obrir l'últim cop?	—Saps si van agafar la persona que la va obrir l'última vegada?
8.	Bé ¿i si a Rodlel li van donar la placa per haver enxampat l'hereu de Slytherin?	Bé, i si a Rodlel li van donar la placa per haver agafat l'hereu de Slytherin?
9.	El culpable devia saber que només era qüestió de temps, però que l'acabaria enxampant.	El culpable devia saber que només era qüestió de temps, però que l'acabaria agafant.
10.	un dels nans va enxampar el Harry.	un dels nans va atrapar Harry.
11.	Jo vaig enxampar la persona que l'havia oberta	Jo vaig atrapar la persona que l'havia oberta
12.	És molt possible que ens tanquin l'escola si no s'enxampa el culpable.	És molt possible que ens tanquen l'escola si no s'atrapa el culpable.
13.	I, si no s'enxampava aviat el culpable,	I, si no s'atrapava aviat el culpable,
14.	Si enxampem algú altre, t'alliberarem amb una disculpa formal...	Si agafem algú altre, t'alliberarem amb una disculpa formal...
15.	Com que no volien que els tornessin a enxampar deambulant per un altre corredor,	Com que no volien que els tornaren a atrapar deambulant per un altre corredor,
16.	vaig decidir mostrar-te com vaig enxampar el babau aquell del Hagrid.	vaig decidir mostrar-te com vaig atrapar el pardalot aquell de Hagrid.
17.	Per ser-te sincer, ha estat com si m'hagués enxampat una tempesta de mussols.	Per a ser-te sincer, ha sigut com si m'haguera agafat una tempesta de mussols.
18.	Els va enxampar al principi de les escales.	Els va atrapar al principi de les escales.

2.4.3.4 Alçar i aixecar

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Semblava un encenedor platejat. El va obrir, el va alçar i va fer un gest com per encendre'l.	Semblava un encenedor platejat. El va obrir, el va alçar i va fer un gest com per a encendre'l.
2.	La serp va assenyalar el tiet Vernon i el Dudley amb el cap i va alçar els ulls cap al sostre.	La serp va assenyalar el tiet Vernon i Dudley amb el cap i va alçar els ulls cap al sostre.
3.	—Alça! ¿El petit Roneió té alguna cosa al	—Fiiiixa't! El xicotet Roneiet té alguna

	nassarró? —va dir un dels bessons.	cosiua al nasset? —va dir un dels bessons.
4.	—No alcis la veu, Neville.	—No alces la veu, Neville.
5.	Jo m'alço contra el que s'amaga en aquest bosc, Bane, sí, i si cal faig costat als humans.	Jo m'alce contra el que s'amaga en aquest bosc, Sane, sí, i si cal ajude els humans.
6.	El Ron s'havia quedat rígid amb la vareta enlaire.	Ron s'havia quedat rígid amb la vareta alçada.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	el senyor Dursley es va alçar d'un bot i el pols li va començar a palpit.	el senyor Dursley s'alçà d'un bot i el pols li va començar a bategar.
2.	i d'un bot es va alçar per tornar el Dobby al llit.	i d'un salt es va alçar per a tornar el Dobby al llit.
3.	Els cavalls van galopar fins al centre de la pista de ball i es van aturar, van alçar les potes del davant, i van tornar a posar se de quatre potes a terra.	Els cavalls galoparen fins al centre de la pista de ball i s'aturaren, alçaren les potes del davant i tornaren a posar se de gatameu a terra.
4.	Sense alçar la veu, el Harry va mirar de dir alguna cosa en reptilià.	Sense alçar la veu, Harry va mirar de dir alguna cosa en reptilià.
5.	El Rodlel va tornar a alçar la vareta, però era massa tard.	Rodlel va tornar a alçar la vareta, però era massa tard.
6.	A uns quants metres s'alçava una paret d'aranyes	A uns quants metres s'alçava una paret d'aranyes
7.	Durant un instant, tant el Harry com el Rodlel, que encara alçava la vareta, se'l van quedar mirant fixament.	Durant un instant, tant Harry com Rodlel, que encara alçava la vareta, se'l van quedar mirant fixament.
8.	Va alçar el diari i li va ensenyar el forat que hi havia fet l'ullal.	Va alçar el diari i li va ensenyar el forat que hi havia fet l'ullal.

2.4.3.5 Amoïnar i preocupar, i derivats

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	El Harry s'estava al costat del foc a la sala comuna de Gryffindor, molt amoïnat per aquest contratemps,	Harry s'estava al costat del foc a la sala comuna de Gryffindor, molt amoïnat per aquest contratemps,
2.	—Això està clar —va dir el senyor Malfoy, amb els seus ulls pàl·lids clavats en els senyors Granger, que s'ho miraven amoïnats—.	—Això és evident —va dir el senyor Malfoy, amb els seus ulls pàl·lids clavats en els senyors Granger, que s'ho miraven amoïnats—.
3.	—Sembles amoïnat, jove Potter! —va dir el Nick, plegant una carta transparent que es va guardar al gipó.	—Sembles amoïnat, jove Potter! —va dir Nick, plegant una carta transparent que es va guardar al gipó.
4.	La Ginny Weasley semblava molt amoïnada per la Senyora Norris. Segons el Ron, era una gran amant dels gats.	Ginny Weasley semblava molt amoïnada per la Senyora Norris. Segons Ron, era una gran amant dels gats.
5.	—Això és el que li he dit a la Ginny —va dir el Percy enèrgicament—, però continua pensant que us expulsaran. Mai l'havia vista tan amoïnada, ni plorant tan desesperadament.	—Això és el que li he dit a Ginny —va dir Percy enèrgicament—, però continua pensant que us expulsaran. Mai no l'havia vista tan preocupada, ni plorant tan desesperadament.
6.	El Harry i el Ron se la van quedar mirant amoïnats.	Harry i Ron se la van quedar mirant preocupats.

2.4.3.8 Cridar, xisclar, trucar, telefonar, picar i tocar, i derivats

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	va fer unes quantes trucades importants	va fer unes quantes telefonades importants
2.	Alguns observadors han trucat des de punts tan distants	Alguns observadors han telefonat des de punts tan distants
3.	—Podríem trucar a la Marge —va suggerir el tiet Vernon.	—Podríem tocar a Marge —va suggerir el tiet Vernon.
4.	Mentre el tiet Vernon trucava furiós a correus	Mentre el tiet Vernon telefonava furiós a correus
5.	Van trucar a la finestra.	Van tocar a la finestra.
6.	La tieta va tornar a picar a la porta.	La tieta tornà a tocar a la porta.
7.	Bum! Van tornar a picar a la porta. El Dudley es va despertar de cop.	Bum! Van tornar a tocar a la porta. Dudley es despertà de colp.
8.	Algú va picar a la porta del compartiment i va entrar el noi	Algú va tocar a la porta del compartiment
9.	Va fer el camí cap a la sala de professors i va picar a la porta.	Va fer el camí cap a la sala de professors i va tocar a la porta.
10.	l'únic visitant que picava a la porta era la tieta Petúnia per despertar-lo.	l'únic visitant que tocava a la porta era la tieta Petúnia per a despertar-lo.
11.	Hi havia algú a fora, algú que picava perquè volia entrar.	Hi havia algú a fora, algú que tocava perquè volia entrar.
12.	hi havia un mussol que picava amb les urpes a la finestra,	hi havia un mussol que tocava amb les urpes a la finestra,
13.	va agafar el telèfon i, quan ja gairebé havia marcat el número sencer,	va agafar el telèfon i, quan ja quasi havia marcat el número sencer,
14.	En aquell moment va sonar el telèfon i la tieta Petúnia es va aixecar per agafar-lo	En aquell moment va sonar el telèfon i la tieta Petúnia s'alçà per a agafar-lo
15.	quan la tieta va tornar del telèfon amb cara de preocupada i enfadada.	quan la tieta va tornar del telèfon amb cara de preocupada i enfadada.
16.	En acabat, va tornar i es va asseure com si el que acabava de fer fos tan normal com parlar per telèfon.	En acabant, va tornar i es va asseure com si el que acabava de fer fóra tan normal com parlar per telèfon.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	li explicava com es feia servir el telèfon—.	li explicava va com s'utilitzava el telèfon—.
2.	si un home llop m'hagués acorralat en una cabina de telèfon,	si un home llop m'haguera acorralat en una cabina de telèfon,
3.	—Això és un número de telèfon —li va dir al Ron.	—Això és un número de telèfon —va dir a Ron.
4.	com es feia servir el telèfon; ja t'ho explicarà. Truqueu-me a casa dels Dursley, ¿entesos?	com s'utilitzava el telèfon; ja t'ho explicarà. Telefoneu-me a casa dels Dursley, d'acord?
5.	El Decors va picar de mans	Decors va picar de mans
6.	i va tocar el timbre que hi havia al taulell.	i va tocar el timbre que hi havia al taulell.
7.	fins que no van ser davant mateix de la porta. Van picar i el Hagrid els va obrir a l'acte.	fins que no van ser davant mateix de la porta. Van tocar i Hagrid els va obrir a l'acte.
8.	Va serrar les dents i hi va picar. La porta es va obrir a l'acte.	Va serrar les dents i hi va tocar. La porta es va obrir a l'acte.

2.4.3.9 Eixir i sortir, i derivats

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
--	-------------------------------	-------------------------------

1.	—Així que a Slytherin no, ¿eh? —va dir la veueta—. ¿N'estàs segur? Podries arribar a sobresortir, ja ho saps. Ho tens tot al cap, i Slytherin t'ajudaria a agafar el camí de la grandesa, d'això no hi ha dubte...	“A Slytherin no, a Slytherin no.”—Així que a Slytherin no, eh? —va dir la veueta—. N'estàs segur? Podries arribar a sobreixir, ja ho saps. Ho tens tot al cap, i Slytherin t'ajudaria a agafar el camí de la grandesa, d'això no hi ha dubte...
2.	Va planar cap al llum d'on venien i va aterrar sense fer soroll en un faig que sobresortia.	Va planar cap al lloc d'on venien i va aterrar sense fer soroll en un faig que sobreixia.
3.	Va mirar el Harry atentament, es va fixar en la cicatriu, que li sobresortia del front, lívida.	Va mirar Harry atentament, es va fixar en la cicatriu, que li sobreixia del front, lívida.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Duïa un davantal de flors i la vareta li sobresortia de la butxaca.	Duïa un davantal de flors i la vareta li sobreixia de la butxaca.
2.	—I se'n va anar a grans passos, amb el cap i les espatlles sobresortint entre la gentada.	—I se'n va anar a grans passos, amb el cap i els múscles que sobreixien entre la gentada.
3.	El cap del Percy sobresortia entre els d'uns quants alumnes de primer molt exaltats,	El cap de Percy sobreixia entre els d'uns quants alumnes de primer molt exaltats
4.	«Podries arribar a sobresortir, ja ho saps. Ho tens tot al cap, i Slytherin t'ajudaria a agafar el camí de la grandesa, d'això no hi ha dubte...»	«Podries arribar a sobreixir, ja ho saps. Ho tens tot al cap, i Slytherin t'ajudaria a agafar el camí de la grandesa, d'això no hi ha dubte...»
5.	La noia era molt corpulenta i li sobresortia la mandíbula de forma molt agressiva.	La xica era molt corpulenta i li sobreixia la mandíbula de manera molt agressiva.

2.4.3.12 *Escollir, triar i elegir*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Et donarem quatre pistes per ajudar-te a escollir:	Et donarem quatre pistes per a ajudar-te a escollir:
2.	Les dues coses que la majoria d'éssers humans triarien si poguessin escollir...	Les dues coses que la majoria d'éssers humans triarien si pogueren escollir...
3.	El problema és que els humans tenen el do d'escollir sempre el que menys els convé.	El problema és que els humans tenen el do d'escollir sempre allò que menys els convé.
4.	Has estat escollit i saber-ho portar no és fàcil.	Has sigut escollit i saber-ho portar no és fàcil.
5.	A ell sempre l'escollien l'últim,	A ell sempre l'escollien l'últim,
6.	¿Què passaria si no l'escollien per a cap residència?	Què passaria si no l'escollien per a cap residència?
7.	Recordi que la vareta escull el bruixot...	Recorde que la vareta escull el bruixot...
8.	—Que tothom esculli la melodia que més li agradi —va afegir el Dumbledore—,	—Que tothom trie la melodia que més li agrada —va afegir Dumbledore—,
9.	—¿Sabeu com escullen els jugadors de l'equip de Gryffindor? —va dir el Malfoy	—Sabeu com escullen els jugadors de l'equip de Gryffindor? —va dir Malfoy

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Tu tens moltes de les qualitats que Sírptentin Slytherin valorava a l'hora d'escollir els seus alumnes.	Tu tens moltes de les qualitats que Sírptentin Slytherin valorava a l'hora d'escollir els seus alumnes.
2.	Havien d'escollir les assignatures optatives de tercer,	Havien d'escollir les assignatures optatives de tercer,

3.	El Fred, el George i la Ginny havien elegit quedar-se a l'escola	Fred, George i Ginny havien preferit quedar-se a l'escola
----	--	---

2.4.3.13 Esgarrar, estripar i esquinçar

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Estava estripant el paper que embolicava un rellotge d'or	Estava esgarrant el paper que embolicava un rellotge d'or
2.	—Vull... —va començar a dir, però el tiet Vernon ja estava estripant les cartes, davant dels seus nassos.	—Vull... —va començar a dir, però el tiet Vernon ja esta va esgarrant les cartes, davant dels seus nassos.
3.	acotxar-se sota la manta més fina i més estripada de totes.	acotxar se sota la manta més fina i més esgarrada de totes.
4.	va sortir un soroll com si s'hagués esquinçat alguna cosa, i el Harry va suposar que el peluix ja no tenia cap.	va eixir un soroll com si s'haguera esquinçat alguna cosa, i Harry va suposar que el peluix ja no tenia cap.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	van estripar llibres i pergamins, van trencar els quadres de les parets,	van estripar llibres i pergamins, van trencar els quadres de les parets,
2.	—Vine... Vine a mi... Deixa'm estripar-te... Deixa'm trossejar-te... Deixa'm matar-te...	—Vine... Vine cap a mi... Deixa'm esgarrar-te... Deixa'm trossejar-te... Deixa'm matar-te...
3.	—Estripar... Trossejar... Matar...	—Esgarrar... Trossejar... Matar...
4.	—Aquest cop matar... Deixa'm estripar... Trossejar...	—Aquesta vegada matar... Deixa'm esgarrar... Trossejar...
5.	El va gargotejar per duplicat, va estripar el paper en dos trossos	El va gargotejar per duplicat, va estripar el paper en dos trossos
6.	una espècie de funda de coixí vella, esquinçada a les cantonades	una mena de funda de coixí vella, esgarrada a les vores
7.	i li van caure més llàgrimes sobre la funda de coixí esquinçada—.	i li van caure més llàgrimes sobre la funda de coixí esgarrada—.
8.	l'Hermione esquinçava uns manats de passacamins	Hermione esgarrava uns manats de passacamins
9.	Se li va esquinçar el vestit quan el pit es va expandir	Se li va esgarrar el vestit quan el pit es va expandir
10.	Amb un cruixit ben fort, la cartera es va esquinçar en dos.	Amb un cruixit ben fort, la cartera es va esgarrar en dos.
11.	va començar a posar-ho tot de qualsevol manera a la cartera esquinçada,	començà a posar-ho tot de qualsevol manera a la cartera esgarrada
12.	La capa era a terra, esquinçada.	La capa era a terra, esgarrada.
13.	unes urpes també daurades que subjectaven un farcell esquinçat.	unes urpes també daurades que subjectaven un farcell esgarrat.
14.	Li va deixar caure allò esquinçat que duia als peus	Li va deixar caure allò esgarrat que duia als peus
15.	—I allò —va dir el Rodlel, mirant el drap esquinçat	—I allò —va dir Rodlel, mirant el drap esquinçat

2.4.3.14 Espentar, empentar i empènyer

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Ni la pluja interminable que havia substituït	Ni la pluja interminable que havia substituït

	la neu aturava l'empenta que duïa.	la neu aturava l'espenta que duïa.
2.	Cada un empenyia un bagul semblant al seu...	Cada un espentava un bagul semblant al seu...
3.	El Harry va empènyer el carretó andana avall buscant un seient lliure.	Harry va espentar el carretó andana avall buscant un seient lliure.
4.	Els nois es van empènyer cap a la porta i van sortir a l'andana,	Els xics es van espentar cap a la porta i van eixir a l'andana,
5.	—El Percy! —va xiuxiuejar el Ron, i va empènyer el Harry rere un enorme griu de pedra.	—Percy! —va xiuxiuejar Ron, i va espentar Harry darrere d'un enorme griu de pedra.
6.	—Corre, Hermione, corre! —va cridar, i va intentar empènyer-la cap a la porta,	—Corre, Hermione, corre! —va xisclar, i va intentar espentar-la cap a la porta,
7.	Van empènyer la porta.	Van espentar la porta.
8.	—No m'empenyis...	—No m'espentes...
9.	El Hagrid va agafar el Harry i l'Hermione, i els va empènyer rere un roure enorme.	Hagrid va agafar Harry i Hermione, i els va espentar darrere d'un roure enorme.
10.	Van estirar fort la maneta i van empènyer la porta,	Van estirar fort la maneta i van espentar la porta,
11.	La reina blanca li va donar un cop que el va tirar a terra i el va empènyer fora del tauler.	La reina blanca li va pegar un colp que el va tirar a terra i el va espentar fora del tauler.
12.	La reina blanca va empènyer el Ron fora del tauler.	La reina blanca va espentar Ron fora del tauler.
13.	La gent els empenyia cap a la porta de sortida que els havia de dur un altre cop al món dels muggles.	La gent els empenyia cap a la porta d'eixida que els havia de dur un altre colp al món dels muggles.
14.	Però, abans que l'hi pogués comentar, el Hagrid l'havia empès cap a dins.	Però, abans que li ho poguera comentar, Hagrid l'havia espentat cap a dins.
15.	I el Ron es va endur el Harry cap al llit.	I Ron va espentar Harry fora de la cambra.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Quan van ser a prop, van veure estranyats una gentada que s'empentava a la porta,	Quan van ser a prop, van veure estranyats un fum de gent que s'empentava a la porta,
2.	—Bé, els hi he donat una mica de... Ja t'ho pots imaginar... Una mica d'empenta.	—Bé, els he donat una miqueta de... Ja t'ho pots imaginar... Una miqueta d'empenta.
3.	La portella va cruixir i va aparèixer la mà de la tieta Petúnia que empenyia un bol de sopa de llauna cap a dins.	La portella va cruixir i va aparèixer la mà de la tieta Petúnia que empentava un bol de sopa de llanda cap a dins.
4.	el Harry i el George es van quedar a empènyer-lo des de l'habitació.	Harry i George es van quedar a empentar-lo des de l'habitació.
5.	—Doncs ja podríeu seguir l'exemple del Peny! —va cridar la senyora Weasley, empenyent el Fred amb el dit—.	—Doncs ja podríeu seguir l'exemple de Percy! —crida la senyora Weasley, empentant Fred amb el dit—.
6.	—Sisplau, senyores, tranquil·litat... Les d'allà, que no empenyin...	—Per favor, senyores, tranquil·litat... Les d'allà, que no empenten...
7.	Dissimuladament, va empènyer el carretó fins a la barrera i va fer força amb tota l'ànima.	Dissimuladament, va empentar el carretó fins a la barrera i va fer força amb tota l'ànima.
8.	El Fred i el George els van empènyer endavant i van dir alhora:	Fred i George els van empentar endavant i van dir alhora:
9.	—Vigila! —va bramar el Hagrid, empenyent el Ron lluny de les seves precioses carabasses.	—A espai! —va bramar Hagrid, empentant Ron lluny de les seues precioses carabasses.
10.	mentre els alumnes del darrere, muts, empenyien endavant per poder veure aquella cosa horripilant.	mentre els alumnes del darrere, muts, empentaven endavant per a poder veure aquella cosa horripilant.
11.	—No sap què diu —va dir el Decors en veu	—No sap què diu —va dir Decors en veu

	alta a la munió de nois de Gryffindor que l'empenyien—.	alta a la munió de xics de Gryffindor que l'empentaven—.
12.	—Potser és que es pot fer invisible —va dir l'Hermione empenyent els litxis cap al fons de la marmita—.	—Potser és que es pot fer invisible —va dir Hermione, empentant els litxis cap al fons de la marmita—.
13.	Les torxes estaven apagades i quan el Rodlel va empènyer la porta fins gairebé tancar-la,	Les torxes estaven apagades i quan Rodlel va empentar la porta fins gairebé tancar-la,
14.	El Neville va empènyer la porta mirant el Harry amb por.	Neville va empentar la porta mirant Harry amb por.
15.	La professora McGonagall va empènyer la porta	La professora McGonagall empentà la porta
16.	El Ron va agafar el gran danès per la cintura i el va empènyer al seient del darrere.	Ron va agafar el gran danès per la cintura i el va empentar al seient del darrere.
17.	—Realment no crec que... —va començar a dir, però el Ron el va empènyer i va desaparèixer canonada avall.	—Realment no crec que... —va començar a dir, però Ron el va empentar i va desaparèixer canonada avall.
18.	L'Argos Filch, empès al lloc pel misteriós poder que semblava connectar-lo amb la seva gata infame,	Argos Filch, empentat fins allà pel misteriós poder que semblava connectar-lo amb la seua gata infame,

2.4.3.15 Furtar i robar

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Potser la casa del carrer Privet estaria prou plena de cartes quan tornes sin i en podria robar una d'alguna manera.	Potser la casa del carrer Privet estaria prou plena de cartes quan tornaren perquè en poguera furtar una d'alguna manera.
2.	—Sí. Només un boig intentaria robar-hi, t'ho ben asseguro.	—Sí. Només un foll intentaria furtar-hi, t'ho assegure.
3.	¿Per què has dit que només un boig intentaria robar a Gringotts? —va demanar el Harry.	—Per què has dit que només un boig intentaria furtar a Gringotts? —va preguntar Harry.
4.	—Ja t'ho vaig dir: només un boig intentaria robar-hi —va dir el Hagrid.	—Ja t'ho vaig dir: només un foll intentaria furtar-hi —va dir Hagrid.
5.	Algú va intentar robar en una cambra de seguretat.	Algú va intentar furtar en una cambra de seguretat.
6.	El Harry va recordar que el Ron li havia explicat al tren que algú havia intentat robar a Gringotts,	Harry va recordar que Ron li havia explicat al tren que algú havia intentat furtar a Gringotts,
7.	però no intentaria mai robar una cosa que el Dumbledore tingués guardada.	però no intentaria mai furtar una cosa que Dumbledore tinguera guardada.
8.	Nosaltres creiem que volia robar el que guarda.	Nosaltres creiem que volia furtar el que guarda.
9.	—Però l'Snape ho vol robar.	—Però Snape ho vol furtar.
10.	¿Com podien esbrinar què volia robar l'Snape, si no?	Com podien esbrinar què volia furtar Snape, si no?
11.	perquè li havien robat la placa de monitor.	perquè li havien furtat la placa de monitor.
12.	¿Què hi feia que l'Snape ho robés?	Què importava que Snape ho furtara?
13.	El Fred i el George han robat pastes i altres coses de les cuines.	Fred i George han furtat pastes i altres coses de les cuines.
14.	Gairebé es pot dir que la van robar de Gringotts... [Ho diu Hagrid.]	Quasi se pot dir que la varen furtar de Gringotts... [Ho diu Hagrid.]
15.	l'Snape va ajudar a protegir la pedra: no té cap intenció de robar-la.	Snape ajudà a protegir la pedra: no té cap intenció de furtar-la.
16.	—Professora, crec que... Sé que... L'S... Algú vol robar la pedra. He de parlar amb el professor Dumbledore.	—Professora, crec que... Sé que.. Sn... Algú vol furtar la pedra. Haig de parlar amb el professor Dumbledore.
17.	però estigui tranquil, que ningú no la pot	però estiga tranquil, que no la pot furtar

	robar;	ningú;
18.	El teu pare l'usava més que res per anar a les cuines i robar menjar mentre era aquí.	Ton pare la usava més que res per a anar a les cuines i furtar menjar mentre era ací.
19.	—Així que ara l'únic que he de fer és esperar que l'Snape robi la pedra — continuava el Harry, febrilment—,	—Així que ara l'únic que he de fer és esperar que Snape robe la pedra — continuava Harry, febrilment—,
20.	Intent de robatori a Gringotts: continuen les perquisicions Continuen les investigacions sobre l'intent de robatori a Gringotts	Intent de robatori a Gringotts: continuen les perquisicions Continuen les investigacions sobre l'intent de robatori a Gringotts
21.	L'intent de robatori de Gringotts va ser el dia del meu aniversari!	L'intent de robatori de Gringotts va ser el dia del meu aniversari!
22.	Quan vaig fracassar en el robatori a Gringotts es va enfurismar.	Quan vaig fracassar en el robatori a Gringotts es va enfurir.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—Mira que robar el cotxe!	—Mira que robar el cotxe!
2.	—¿T'adones de quantes coses haurem de robar, Hermione?	—T'adones de quantes coses haurem de robar, Hermione?
3.	¿Què hem de fer, robar-l'hi a l'Snape?	Què hem de fer, robar-li-ho a Snape?
4.	abans que l'Snape l'enxampés robant al seu despatx	abans que Snape l'agafara robant al seu despatx.
5.	—Em sembla que el robatori més val que el faci jo	—Em sembla que el robatori val més que el faci jo
6.	L'Hermione va tirar els ingredients robats a la marmita	Hermione va tirar els ingredients robats a la marmita
7.	També els van robar les sabates,	També els van robar les sabates,
8.	—Però... només algú de Gryffindor pot haver robat...	—Però... només algú de Gryffindor pot haver robat...
9.	L'Hermione l'havia pressionat perquè denunciés el robatori,	Hermione l'havia pressionat perquè denunciara el robatori,
10.	va esperar que no hi hagués ningú al teu dormitori i te'l va robar.	va esperar que no hi haguera ningú al teu dormitori i te'l va robar.

2.4.3.16 Llançar i llençar

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	El Dudley i el Harry van compartir una habitació amb llits separats i llençols amb olor de florit.	Dudley i Harry van com partir una habitació amb llits separats i llençols amb olor de florit.
2.	el va doblegar com si fos de goma i el va llençar al racó.	el va doblegar com si fóra de goma i el va llençar al racó.
3.	Fuig, Scabbers! S'està menjant els llençols.	Fuig, Scabbers! S'està menjant els llençols.
4.	El Peeves va llençar el guix a la paperera,	Peeves va llençar el clarió a la paperera,
5.	—La llences a la paperera, i a ell li claves un cop de puny va suggerir el Ron.	—La tires a la paperera, i a ell li claves una punyada—va suggerir Ron.
6.	Tot just acabaven de marxar quan un altre mussol li va llençar una carta a sobre del paquet.	Just quan se n'acabaven d'anar, un altre mussol li va amollar una carta damunt del paquet.
7.	haviem fet una pancarta amb un dels llençols que l'Scabbers havia fet malbé.	haviem fet una pancarta amb un dels llençols que Scabbers havia fet malbé.
8.	—Ja... Ja sé que no me'l puc quedar per sempre, però no puc llençar-lo a les escombraries.	—Ja... Ja sé que no me'l puc quedar pa sempre, però no el puc tirar al fem.
9.	Quan el Harry va desfer el llit, va trobar la	Quan Harry va desfer el llit, va trobar la

	Capa que Fa Invisible sota els llençols amb una nota:	capa de la invisibilitat davall dels llençols amb una nota:
10.	Estava ajagut en un llit amb llençols blancs,	Estava ajagut en un llit amb llençols blancs,
11.	el Harry va aprofitar per eixugar-se els ulls amb els llençols.	Harry va aprofitar per a eixugar-se els ulls amb els llençols.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	van agafar carteres i llibres i els van llençar per la finestra que havien trencat;	van girar la paperera, van agafar carteres i llibres i els van tirar per la finestra que havien trencat;
2.	Un dels follets li va agafar la vareta i la va llençar per la finestra.	Un dels follets li va agafar la vareta i la va tirar per la finestra.
3.	—Va fer un rotet i li va caure un sol llimac a la mà . El va llençar al cubell i va continuar:	—Va fer un rotet i li va caure un sol llimac a la mà. El va tirar al poal i va continuar:
4.	—Em pregunto per què el deuen haver llençat al vàter —va dir el Ron, encuriosit.	—Em pregunte per què el deuen haver tirat al vàter —va dir Ron, encuriosit.
5.	—Si en té, els amaga molt bé —va dir el Ron—. Potser és tímid. No sé per què no el llences, Harry.	—Si en té, els amaga molt bé —va dir Ran—. Potser és tímid. No sé per què no el tires, Harry.
6.	—Doncs a mi m'agradaria saber per què algú el va llençar —va dir el Harry—.	—Doncs a mi m'agradaria saber per què algú el va tirar —va dir Harry—.
7.	El Harry no podia explicar, ni tan sols a ell mateix, per què no va llençar el diari de Rodlel.	Harry no podia explicar, ni tan sols a ell mateix, per què no es va desfer del diari de Rodlel.
8.	«Algú el va llençar al vàter.»	«Algú el va tirar al vàter.»
9.	Li havien tret els llençols del llit i havien abocat el contingut del calaix de la tauleta de nit sobre el matalàs.	Li havien tret els llençols del llit i havien abocat el contingut del calaix de la tauleta de nit sobre el matalàs.
10.	El Harry va començar a recollir les coses de terra i a llençar-les al bagul.	Harry va començar a recollir les coses de terra i a tirar les al bagul.
11.	El Harry va anar a llençar un grapat de tiges marcides a la pila per fer compost	Harry va anar a tirar un grapat de tiges marcides a la pila per a fer compost
12.	La tenia tancada sobre els llençols	La tenia tancada sobre els llençols
13.	El senyor Malfoy va arrencar el mitjó del diari, el va llençar a terra	El senyor Malfoy va arrancar el calcetí del diari, el va tirar a terra
14.	—El Dobby té un mitjó —va dir el Dobby, incrèdul—. L'amo l'ha llençat i el Dobby l'ha agafat, així que el Dobby... El Dobby és lliure.	—El Dobby té un calcetí —va dir el Dobby, incrèdul—. L'amo l'ha tirat i el Dobby l'ha agafat, de manera que el Dobby... El Dobby és lliure.

2.4.3.18 *Tardar i trigar*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Encara dormia, però no trigaria a despertar-se. La tieta Petúnia ja s'havia llevat i la seva veu aguda va ser el primer soroll del dia.	Encara dormia, però no tardaria a despertar-se. La tieta Petúnia ja s'havia alçat i la seua veu aguda fou el primer soroll del dia.
2.	El barret va trigar molt a decidir-se, amb el Neville.	El barret va tardar molt a decidir-se, amb Neville.
3.	L'Snape potser va trigar trenta segons a adonar-se que s'estava cremant.	Snape potser va tardar trenta segons a adonar-se que s'estava cremant.
4.	El Ronan va trigar a respondre. Contemplava el cel sense pestanyejar, i va tornar a sospirar.	Ronan va tardar a respondre. Contemplava el cel sense pestanyejar, i va tornar a sospirar.
5.	Un altre cop el Ronan va trigar a respondre. Al final va dir:	Un altre colp Ronan va tardar a respondre. Al final va dir:

6.	Van tardar bastant a sortir de l'andana.	Van tardar prou a eixir de l'andana.
----	--	--------------------------------------

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	No sé quant de temps trigaran els meus pares a tornar.	No sé quant de temps tardaran els meus pares a tornar.
2.	Va trigar vint minuts a explicar el primer diagrama, però és que a sota n'hi havia un segon, i més a sota un tercer.	Va tardar vint minuts a explicar el primer diagrama, però és que davall n'hi havia un segon, i més avall un tercer.
3.	El Roure va trigar un instant per reprendre el control sobre si mateix.	Roure va tardar un instant a reprendre el control sobre si mateix.
4.	—¿I quant de temps trigarem a fer-la? —va dir el Harry quan l'Hermione,	—I quant de temps tardarem a fer-la? —va dir Harry quan Hermione,
5.	I després d'això ja no trigarem a tallar-les i bullir-les.	I després d'això ja no tardarem a tallar-les i bullir-les.
6.	No podem passar. Trigarem segles a...	No podem passar. Tardarem segles a...

2.4.3.20 Usar, utilitzar, fer servir i emprar

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Una cosa útil... El teu pare l'usava més que res per anar a les cuines i robar menjar mentre era aquí.	Una cosa útil... Ton pare la usava més que res per a anar a les cuines i furtar menjar mentre era aquí.
2.	Bé, doncs resulta que només algú que volgués «trobar» la pedra (trobar-la, i no pas usar-la) podia endur-se-la.	Bé, doncs resulta que només algú que volguera “trobar” la pedra (trobar-la, i no usar-la) se la podia endur.
3.	Per no perdre la calma davant del foc i usar la lògica, concedeixo a Gryffindor cinquanta punts.	Per no perdre la calma davant del foc i usar la lògica, concedisc a Gryffindor cinquanta punts.
4.	Els van donar els butlletins de notes i els van advertir que no usessin la màgia durant les vacances	Els van donar els butlletins de notes i els van advertir que no usaren la màgia durant les vacances

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	se'l va endur a casa i el va usar per servir el te als seus amics.	se'l va endur a casa i el va usar per a servir el te als seus amics.
2.	allò no era ni la meitat d'incòmode que usar la pols migratòria.	allò no era ni la meitat d'incòmode que usar la pols migratòria.
3.	A més, els menors podem usar la màgia en casos de necessitat,	A més, els menors podem usar la màgia en casos de necessitat,
4.	S'usa per fer tornar al seu estat original persones que han estat transfigurades o embuixades.	S'usa per a fer tornar al seu estat original persones que han estat transfigurades o embuixades.
5.	És un nom odiós que s'usa per designar algú que és fill de muggles...	És un nom odiós que s'usa per a designar algú que és fill de muggles...
6.	Les vacances de Nadal serien una ocasió perfecta per usar la poció de la mutació i mirar de treure-li una confessió.	Les vacances de Nadal serien una ocasió perfecta per a usar la poció de la mutació i mirar de traure-li una confessió.
7.	Voldemort era un nom que ja usava a Hogwarts.	Voldemort era un nom que ja usava a Hogwarts.

2.4.3.21 Les variants formals *traure/treure*, i derivats, en relació amb els verbs *llevar(-se)* i *prendre*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—Hagrid, per fi —va dir el Dumbledore, com si s'hagués tret un pes de sobre—. Però, ¿d'on has tret aquesta moto?	—Hagrid, per fi —va dir Dumbledore, com si s'haguera llevat un pes de damunt—. Però, d'on has tret aquesta moto?
2.	—Tu, surt del mig —va dir, i va clavar al Harry un cop de puny a les costelles.	—Tu, lleva't del mig —va dir, i va clavar a Harry una punyada a les costelles.
3.	—Vés a buscar el correu, Dudley —va dir el tiet Vernon sense treure els ulls del diari.	—Vés a buscar el correu, Dudley —va dir el tiet Vernon sense llevar els ulls del diari.
4.	El Harry estava a punt de desplegar la carta, escrita sobre el mateix pergamí gruixut de què estava fet el sobre, quan de cop el tiet Vernon l'hi va treure de les mans.	Harry estava a punt de desplegar la carta, escrita sobre el mateix pergamí gruixut de què estava fet el sobre, quan de colp el tiet Vernon li la llevà de les mans.
5.	El Dudley va intentar prendre-li la carta per llegir-la, però el tiet Vernon la va aixecar perquè no l'hi pogués prendre.	Dudley intentà agafar-li la carta per a llegir-la, però el tiet Vernon la va alçar perquè no li la poguera llevar.
6.	El tiet Vernon va haver de lluitar cos a cos amb el Dudley fins a deixar-lo estirat a terra per prendre-li la carta,	El tiet Vernon va haver de lluitar cos a cos amb Dudley fins a deixar-lo estirat a terra per a llevar-li la carta,
7.	—Calli, Dursley, pruna seca —va dir el gegant, i va estirar el braç per sobre el sofà, li va prendre el fusell de les mans,	—Calle, Dursley, pruna seca —digué el gegant, i va estirar el braç per damunt del sofà, li va llevar el fusell de les mans,
8.	Li va passar les salsitxes al Harry, que les va trobar exquisides de tanta gana que tenia, però continuava sense poder treure els ulls del gegant.	Li va passar les salsitxes a Harry, que les va trobar exquisides de tanta gana que tenia, però continuava sense poder llevar els ulls del gegant.
9.	»Potser va pensar que els podria convèncer més tard... Pot ser és que se'ls volia treure del damunt.	»Potser va pensar que els podria convèncer més tard... Potser se'ls volia llevar de damunt.
10.	Es va treure l'abric gruixut de color negre i el va donar al Harry.	Es va llevar l'abric gruixut de color negre i el va donar a Harry.
11.	Segur que els Dursley no en sabien res, perquè l'hi haurien pres en un obrir i tancar d'ulls.	Segur que els Dursley no en sabien res, perquè li ho haurien llevat en un obrir i tancar d'ulls.
12.	El Harry va agafar la vareta i (sentint-se idiota) la va bellugar una mica, però el senyor Ollivander l'hi va treure de la mà quasi immediatament.	Harry va agafar la vareta i (sentint-se idiota) la va menejar un poc, però el senyor Ollivander li la va llevar de la mà quasi immediatament.
13.	El Harry ho va intentar, però només aixecar la vareta el senyor Ollivander l'hi va tornar a prendre.	Harry ho va intentar, però només alçar la vareta el senyor Ollivander li la va tornar a llevar.
14.	—Hem de portar el Dudley a l'hospital —va rondinar el tiet Vernon—. Li han de treure la cua dels nassos abans que vagi a Smeltings.	—Hem de portar Dudley a l'hospital —va rondinar el tiet Vernon—. Li han de llevar la maleïda cua abans que vaja a Smeltings.
15.	El Ron estava més interessat a menjar-se les granotes que a mirar els cromos de bruixes i bruixots famosos, però el Harry no els podia treure els ulls de sobre.	Ron estava més interessat a menjar-se les granotes que a mirar els cromos de bruixes i bruixots famosos, però Harry no els podia llevar els ulls de damunt.
16.	El Crabbe i el Malfoy es van tirar enrere quan el Goyle va començar a sacsejar la rata per treure-se-la de sobre, xisclant com un boig.	Crabbe i Malfoy es van tirar enrere quan Goyle va començar a sacsejar la rata per a llevar-se-la de damunt, xisclant com un boig.
17.	El Harry i el Ron es van treure les jaquetes i es van posar els uniformes negres.	Harry i Ron es llevaren les jaquetes i es posaren els uniformes negres.
18.	que jo mateix em trec si hi ha barret	que jo mateix em lleve si hi ha barret
19.	¿Què passaria si s'estava allà assegut una eternitat amb el barret al cap, fins que la professora McGonagall l'hi tragués	Què passaria si s'estava allà assegut una eternitat amb el barret al cap, fins que la professora McGonagall li'l llevara
20.	Se'l va treure i se'n va anar tremolós cap a la	Se'l va llevar i se'n va anar tremolós cap a la

	taula de Gryffindor.	taula de Gryffindor.
21.	El Harry va intentar treure-se'l, però el turbant li va estrènyer encara més el cap,	Harry va intentar llevar-se'l, però el turbant li va estrènyer encara més el cap,
22.	Suposo que hi ha tirat les pues de porc espí abans de treure la marmita del foc, ¿oi?	—Supose que hi ha tirat les pues de porc espí a bans de llevar la marmita del foc, veritat?
23.	L'Snape no para de treure punts al Fred i al George. ¿Puc anar amb tu a veure el Hagrid?	Snape no para de llevar punts a Fred i a George. Puc anar amb tu a veure Hagrid?
24.	el Draco Malfoy, que passava pel costat de la taula de Gryffindor, li va treure el recordatori de les mans.	Draco Malfoy, que passava pel costat de la taula de Gryffindor, li va llevar el recordatori de les mans.
25.	Van recórrer la sala arrambats a la paret, sense treure els ulls de les portes que hi havia a cada punta de la sala.	Van recórrer la sala arrambats a la paret, sense llevar els ulls de les portes que hi havia a cada punta de la sala.
26.	El Harry se'n va anar abans que l'Snape pogués treure més punts a Gryffindor.	Harry se'n va anar abans que Snape poguera llevar més punts a Gryffindor.
27.	Estava fent un sortilegi a l'escombra, en veu baixa, i no et treia els ulls de sobre.	Estava fent un sortilegi a la granera, en veu baixa, i no et llevava els ulls de damunt.
28.	—¿Us faria res sortir del mig? —va dir el Malfoy amb aquell to afectat que el caracteritzava—.	—Us importaria llevar-vos del mig? —va dir Malfoy amb aquell to afectat que el caracteritzava—.
29.	Cinc punts menys per a Gryffindor, Weasley, i ja pot donar gràcies que no n'hi tregui més.	Cinc punts menys per a Gryffindor, Weasley, i ja pot donar gràcies que no li'n lleve més.
30.	El Harry es va treure la capa i va agafar la nota.	Harry es va llevar la capa i va agafar la nota.
31.	Però tot i així no havia pogut treure's dues coses del cap.	Però tot i així no s'havia pogut llevar dues coses del cap.
32.	Van empènyer la porta. El Harry es va treure la capa i va córrer cap al mirall.	Van espentar la porta. Harry es va llevar la capa i va córrer cap a l'espill.
33.	buscarà qualsevol excusa per treure'ns punts!	buscarà qualsevol excusa per a llevar-nos punts!
34.	—¿Has dit que l'Snape arbitrarà el partit? —va barbotejar traient-se el fang de la boca—.	—Has dit que Snape l'arbitrarà? —va barbotejar portant se el fang de la boca—.
35.	El Malfoy, el Crabbe i el Goyle es van posar a riure, però el Ron, que encara no s'atrevia a treure els ulls del joc, va dir:	Malfoy, Crabbe i Goyle es van posar a riure, però Ron, que encara no s'atrevia a llevar els ulls del joc, va dir:
36.	El Ron va aparèixer del no-res quan es va treure la Capa que Fa Invisible del Harry.	Ron va aparèixer del no-res quan es va llevar La Capa que Fa Invisible de Harry.
37.	els va semblar la cosa més fàcil de pujar després del pes que s'havien tret de sobre.	els va semblar la cosa més fàcil de pujar després del pes que s'havien llevat de damunt.
38.	no van gosar treure's la capa,	no van gosar llevar-se la capa,
39.	Els donava més punts com més maca fos la capsa, però els en treia si tenia bigotis.	Els donava més punts com més bonica fóra la caixa, però els en llevava si tenia bigotis.
40.	—No ho sé —va dir el Hagrid, sense donar-li importància—, no se va treure la capa.	—No ho sé —va dir Hagrid, sense donar-li importància—, no se va llevar la capa.
41.	No li vaig veure la cara perquè no se va treure la caputxa. [Ho diu Hagrid.]	No li vaig vore la cara perquè no se va llevar la caputxa. [Ho diu Hagrid.]
42.	Es van treure la capa i es van acostar a la trapa.	Es van llevar la capa i s'acostaren a la trapa.
43.	va veure amb horror com els dos nois batallaven per treure's la planta de sobre,	va veure amb horror com els dos xics batallaven per a llevar-se la planta de damunt,
44.	—L'hem d'acorrallar! —va cridar el Harry, sense treure els ulls de la clau amb l'ala malmesa—.	—L'hem d'acorrallar! —va xisclar Harry, sense llevar els ulls de la clau amb l'ala malmesa—.
45.	El rei blanc es va treure la corona i l'hi va llançar als peus.	El rei blanc es va llevar la corona i li la va tirar als peus.
46.	—Surti del mig —va dir. Quan es va moure,	—Lleve's del mig —va dir. Quan es va

		moure,
47.	—Veig que no t’ho puc treure del cap.	—Veig que no t’ho puc llevar del cap.
48.	El professor Quirrell no va aconseguir prendre-te-la.	El professor Quirrell no va aconseguir llevar-te-la. I vaig tornar just a temps de llevar-te Quirrell de damunt.
49.	Es van treure els vestits de bruixot i es van posar roba normal.	Es van llevar els vestits de bruixot i es van posar roba normal.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Tan bon punt va acabar, la tieta Petúnia li va enretirar el plat.	A penes va acabar, la tieta Petúnia li llevà el plat.
2.	li va clavar les dents afilades al dit i li va costar molt treure-se’l de sobre fins que...	li va clavar les dents afilades al dit i li va costar molt llevar-se’l de damunt fins que...
3.	S’havia tret les ulleres i tenia els ulls tancats.	S’havia llevat les ulleres i tenia els ulls tancats.
4.	però es va tornar a aixecar quasi immediatament, traient-se de sota un espolsador de plomes gris	però es va tornar a alçar quasi immediatament, llevant-se de baix un espolsador de plomes gris
5.	que el Hagrid no havia aconseguit treure-li a sacsejades.	que Hagrid no havia aconseguit llevar-li a sacsejades.
6.	El Harry es va treure les ulleres i se les va posar a la butxaca abans d’agafar pols migratòria.	Harry es va llevar les ulleres i se les va posar a la butxaca abans d’agafar pols migratòria.
7.	—Espera! —va cridar el Ron, sense poder treure el peu de l’accelerador.	—Espera! —va cridar Ron, sense poder llevar el peu de l’accelerador.
8.	Ell i el Ron s’havien tret els jerséis , però tot i així feia tanta calor	Ell i Ron s’havien llevat el jersei, però tot i així feia tanta calor
9.	el Harry i el Ron havien ajudat Gryffindor a guanyar la Copa Interresidències, que van prendre als de Slytherin per primer cop en set anys.	Harry i Ron havien ajudat Gryffindor a guanyar la Copa Interresidències, que van llevar als de Slytherin per primera vegada en set anys.
10.	—No, no trauré punts a Gryffindor —va dir, i el Harry es va sentir alleugerit—. Però tots dos seran castigats.	—No, no llevaré punts a Gryffindor —va dir, i Harry es va sentir alleugerit—. Però els dos seran castigats.
11.	Quan se les puguin treure, els faré un senyal amb el dit. ¿Entesos?	Quan se les puguen llevar, els faré un senyal amb el dit. D’acord?
12.	va fer el senyal amb el dit i es va treure les orelleres.	va fer el senyal amb el dit i es va llevar les orelleres.
13.	—¿Per què —li va preguntar el Ron, traient-li l’horari de les mans—	—Per què —li va preguntar Ron, llevant-li l’horari de les mans—
14.	el Harry no se’l va poder treure de sobre fins que van arribar als vestidors.	Harry no se’l va poder llevar de damunt fins que van arribar als vestidors.
15.	traient una brossa que hi havia a la seva escombra.	llevant una brossa que hi havia a la seua granera—.
16.	—Pau, surt del mig! —va cridar el Harry enfadat.	—Pau, lleva’t del mig! —va cridar Harry enfadat.
17.	—Ensenyar-me a treure les algues del pou —va rondinar el Hagrid, i va treure un pollastre que tenia a mig desplomar de la taula per posar-hi la tetera—.	—Ensenyar-me a llevar les algues del pou —va rondinar Hagrid, i va llevar de la taula un pollastre que tenia a mig desplomar per a posar-hi la tetera—.
18.	M’ha costat anys treure’n la bava...	M’ha costat anys llevar-ne la bava...
19.	Es va treure el barret amb ploma i els va fer una reverència per mostrar-los el camí.	Es va llevar el barret amb ploma i els va fer una reverència per a mostrar-los el camí.
20.	Mentre parlava, les fotografies del Decors que hi havia a les parets expressaven acord amb el cap. Una d’elles s’havia oblidat de treure’s el ret.	Mentre parlava, les fotografies de Decors que hi havia a les parets expressaven acord amb el cap. Una d’elles s’havia oblidat de llevar-se el ret.

21.	El Harry l'havia vist fregant la pintada de la paret amb llevadesgavells màgics de la senyora Mery,	Harry l'havia vist fregant la pintada de la paret amb llevadesgavells màgics de la senyora Mery,
22.	La Gemma Gemec flotava a l'alçada de la cisterna del vàter i s'estava traient un barb.	Gemma Gemec flotava a l'altura de la cisterna del vàter i s'estava llevant un barb.
23.	Va agafar la vareta sense pensar per treure les llànties i l'únic que va aconseguir va ser calar foc al pergami.	Va agafar sense pensar la vareta per a llevar les llànties i l'únic que va aconseguir va ser calar foc al pergami.
24.	—Vinga, va, Hermione —va fer el Ron, traient-l'hi de les mans i oferint-la a Madame Pince—.	—Vinga, va, Hermione —va fer Ron, llevant-li-la de les mans i oferint-la a Madame Pince—.
25.	El Decors no li havia recompost els ossos. Els hi havia tret.	Decors no li havia recompost els ossos. Li'ls havia llevat.
26.	Llavors el Dumbledore es va inclinar endavant i li va treure la càmera de les mans rígides.	Llavors Dumbledore es va inclinar endavant i li va llevar la càmera de les mans rígides.
27.	El Harry i el Malfoy només van inclinar el cap, sense treure's els ulls del damunt.	Harry i Malfoy només van inclinar el cap, sense llevar-se els ulls del damunt.
28.	Va marxar, però no podia treure's del cap el que l'Ernie havia dit.	Se'n va anar, però no podia llevar-se del cap el que Ernie havia dit.
29.	Va agafar el barret per la punta i se'l va treure.	Va agafar el barret per la punta i se'l va llevar.
30.	—Surt del mig, Percy —li va dir un dia el Fred—. El Harry té pressa.	—Lleva't del mig, Percy —li va dir un dia Fred—. Harry té pressa.
31.	Amb dificultat, es va treure les sabates i es va aixecar.	Amb dificultat, es va llevar les sabates i es va alçar.
32.	Amb les mans enormes tremoloses, es va treure el vestit,	Amb les mans enormes tremoloses, es va llevar el vestit,
33.	Se les va treure i va preguntar en veu alta:	Se les va llevar i va preguntar en veu alta:
34.	Diu que l'escola s'ha de treure de sobre tota aquesta immundícia dels sang de fang,	Diu que l'escola s'ha de llevar de damunt tota aquesta immundícia dels sang de fang,
35.	El Harry i el Ron van fer que no amb el cap, sense treure els ulls de damunt l'Hermione.	Harry i Ron van fer que no amb el cap, sense llevar els ulls de damunt Hermione.
36.	Van córrer cap a les finestres il·luminades de la cabana del Hagrid, i no es van treure la capa fins que no van ser davant mateix de la porta.	Van córrer cap a les finestres il·luminades de la cabana de Hagrid i no es van llevar la capa fins que no van ser davant mateix de la porta.
37.	La porta es va tancar amb un cop fort i el Ron es va treure la capa que els feia invisibles.	La porta es va tancar amb un cop fort i Ron es va llevar la capa que els feia invisibles.
38.	Es van treure la capa i van pujar l'escala zigzaguejant fins al dormitori.	Es van llevar la capa i van pujar l'escala zigzaguejant fins al dormitori.
39.	—Mira de treure-li —va xiuxiuejar el Ron, i va moure la cadira perquè tapés el Harry i no el veiés Madame Pomfrey.	—Tracta de llevar-li'l —va xiuxiuejar Ron, i va moure la cadira perquè tapara Harry i no el vera Madame Pomfrey.
40.	Ben aviat va deixar de sentir el soroll que feia el Ron en treure les pedres.	Ben aviat va deixar de sentir el soroll que feia Ron en llevar les pedres.
41.	El Rodlel va fer que sí amb el cap sense treure els ulls del Harry.	Rodlel va fer que sí amb el cap sense llevar els ulls de Harry.
42.	Durant tot el temps que va parlar, el Rodlel mai li va treure els ulls del damunt, al Harry.	Durant tot el temps que va parlar, Rodlel no li va llevar mai els ulls del damunt, a Harry.
43.	—El que és segur és que el molt pesat no em va treure l'ull de sobre després que expulsessin el Hagrid	—El que és segur és que el molt pesat no em va llevar l'ull de damunt després que expulsaren Hagrid
44.	Va agafar el barret per la punta per treure-se'l i va notar que a sota hi havia un objecte llarg i dur.	Va agafar el barret per la punta per a llevar-se'l i va notar que a sota hi havia un objecte llarg i dur.
45.	Va agafar l'ullal que escampava verí pel seu cos i se'l va treure del braç.	Va agafar l'ullal que escampava verí pel seu cos i se'l va llevar del braç.
46.	Ràpidament, preguntant-se si el seu pla	Ràpidament, preguntant-se si el seu pla

2.4.4 Adverbis

2.4.4.1 Ausades

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—¿Que si ho sabíem? —va xisclar la tieta Petúnia—. Que si ho sabíem! Oh, i tant que ho sabíem!	—Que si ho sabíem? —va xisclar la tieta Petúnia—. Que si ho sabíem! Oh, ausades que ho sabíem!
2.	—No m’ho facis tornar a dir. Bé, el cas és que fa uns vint anys aquest bruixot va començar a buscar seguidors. I ne va trobar, i tant que ne va trobar!	—No m’ho faces tornar a dir. Bé, el cas és que fa uns vint anys este bruixot va començar a buscar seguidors. I ne va trobar, ausades que ne va trobar!
3.	—Com un llum —va dir el tiet Vernon—, estan com un llum, tots plegats. Ja ho veuràs. Oh, i tant que ho veuràs.	—Com una cabra —va dir el tiet Vernon—, estan com una cabra, tots aquests. Ja ho veuràs. Ausades que ho veuràs.
4.	sí que es va guanyar una mala fama, i tant...	sí que es va guanyar una mala fama, ausades que sí...
5.	—I l’odia —va dir el Quirrell com si res—, i tant que l’odia.	—I l’odia —va dir Quirrell com si res—, ausades que l’odia.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—I tant que ho era —va dir el Ron sense veu,	—Ausades que ho era —va dir Ron sense veu,

2.4.4.2 Darrerament i últimament

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	El Ron i l’Hermione van pujar a la darrera fila,	Ron i Hermione van pujar a la darrera fila,
2.	—La darrera vegada que et vaig veure eres un bebè —va dir el gegant—.	—La darrera vegà que te vaig vore eres un bebè—digué el gegant—.
3.	Em jugo... —va afegir, parlant en veu alta per primer cop d’un tema que darrerament l’havia amoïnada molt—.	Em jugue... —va afegir, parlant en veu alta per primera vegada d’un tema que darrerament l’havia preocupat molt—.
4.	—Emm... Petúnia, amor meu, no has tingut notícies de la teva germana, últimament, ¿oi?	—Emm... Petúnia, amor meu, no has tingut notícies de la teua germana, últimament, veritat?
5.	res no li dóna dret a passejar-se per l’escola de nit, i menys últimament, que és molt perillós.	res no li dóna dret a passejar-se per l’escola de nit, i menys últimament, que és molt perillós...
6.	—Prou bé. Escolta, li estava preguntant al Ronan si heu vist alguna cosa estranya últimament.	—Prou bé. Escolta, li preguntava a Ronan si heu vist alguna cosa estranya últimament.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—La mateixa persona que la darrera vegada, Lucius —va dir el Dumbledore—.	—La mateixa persona que la darrera vegada, Lucius —va dir Dumbledore—.

2.	—Només volíem preguntar-te si havies vist alguna cosa estranya últimament —va dir l’Hermione a corre-cuita—,	—Només volíem preguntar-te si havies vist alguna cosa estranya últimament —va dir Hermione a corre-cuita—,
3.	—El que sigui —va dir el Malfoy—. He notat que últimament es passeja d’amagat per l’escola.	—El que siga —va dir Malfoy—. He notat que últimament es passeja d’amagat per l’escola.
4.	Bon dia, Hagrid, digue’ns, ¿que has deixat anar res maquiavèl·lic i pelut pel castell, últimament?	Bon dia, Hagrid, digues-nos, has deixat anar alguna cosa maquiavèl·lica i peluda pel castell, últimament?

2.4.4.4 Finalment

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	El Harry observava el Hagrid, que s’anava posant més i més vermell a mesura que bevia vi, fins que al final va fer un petó a la galta a la professora McGonagall.	Harry observava Hagrid, que s’anava posant més i més roig a mesura que bevia vi, fins que al remat va donar un bes a la galta a la professora McGonagall.
2.	El Ron i l’Hermione es van estar barallant tot el camí cap a classe de Botànica i al final l’Hermione va accedir a anar a la cabana amb ells dos durant el descans del matí.	Ron i Hermione es van estar barallant tot el camí cap a classe de Botànica i al remat Hermione va accedir a anar a la cabana amb ells dos durant el descans del matí.
3.	Finalment, una sèrie de cruixits van anunciar que el Hagrid havia tornat.	Al remat, una sèrie de cruixits van anunciar que Hagrid havia tornat. Malfoy, Neville i Ullal anaven amb ell. Hagrid estava furiós.
4.	—Bé —va dir el Dumbledore al final—, això és tot.	—Bé —va dir Dumbledore finalment—,
5.	El Dudley es va posar a pensar. Que difícil. Al final va dir, a poc a poc:	Dudley es posà a pensar. Que difícil. Al final va dir, a poc a poc:
6.	Doncs bé, com més s’escarrassava a fer-l’hi passar pel cap, més petit es feia, fins que al final potser li hauria anat bé a un titella,	Doncs bé, com més s’entossudia a fer-li’l passar pel cap, més menut es feia, fins que finalment potser li hauria anat bé a un titella,
7.	Al final, el tiet Vernon va parar en un hotel de mala mort als afores d’una gran ciutat.	Finalment, el tiet Vernon va parar en un hotel de mala mort als afores d’una gran ciutat.
8.	Al final, com que semblava que ningú no tenia intenció d’explicar-li res, va dir:	Al final, com que sembla va que no tenia intenció ningú d’explicar-li res, va dir:
9.	¿No saps què ets? —va preguntar al final.	No saps què eres? —va preguntar finalment.
10.	Al final el Harry en va treure un grapat de monedes estranyes.	Al final Harry en va traure un grapat de monedes estranyes.
11.	Al final el Hagrid va poder fer-se sentir sobre el xivarri.	Al final Hagrid va poder fer-se sentir sobre el rebombori.
12.	En un moment determinat va pensar que havia vist una ràfega de foc al final d’una galeria	En un moment donat va pensar que havia vist una ràfega de foc al final d’una galeria
13.	—Tothom creu que sóc especial... —va dir al final—.	—Tothom creu que sóc especial... —va dir finalment—.
14.	Al final el vigilant va marxar queixant-se dels qui fan perdre el temps als altres.	Finalment el vigilant se’n va anar queixant-se dels qui fan perdre el temps als altres.
15.	El Harry va obrir-se pas entre la gent fins que va trobar un compartiment buit, gairebé al final del tren.	Harry es va obrir pas entre la gent fins que va trobar un compartiment buit, quasi al final del tren.
16.	Al final va aconseguir deixar de mirar la deessa Clodna,	Finalment va aconseguir deixar de mirar la deessa Clodna,
17.	El tren va reduir la velocitat i al final es va aturar.	El tren va reduir la velocitat i finalment es va aturar.
18.	Al final del curs, la residència que hagi fet més punts guanya la Copa Interresidències,	Al final del curs, la residència que haja fet més punts guanya la Copa Interresidències,

19.	Al final va dir que Gryffindor,	Al final va dir que Gryffindor,
20.	Al final només van quedar els bessons Weasley amb una marxa fúnebre molt lenta.	Al final només van quedar els bessons Weasley amb una marxa fúnebre molt lenta.
21.	Al final de l'escala de cargol	Al final de l'escala de caragol
22.	Al final de la primera classe de Pocions sabia que s'havia equivocat.	Al final de la primera classe de Pocions estava segur que s'havia equivocat.
23.	Encara no havien arribat al final del corredor quan l'Hermione els va atrapar.	Encara no havien arribat al final del corredor quan Hermione els va atrapar.
24.	es van posar a córrer cames ajudeu-me fins al final del passadís,	es van posar a córrer cames ajudeu-me fins al final del passadís,
25.	—De fet és veritat —va dir el Harry, mort de riure quan van arribar al final de l'escala de marbre—.	—De fet és veritat —va dir Harry, mort de riure quan van arribar al final de l'escala de marbre—.
26.	Va dubtar, i al final va decidir anar cap a ell, amb el garrot aixecat.	Va dubtar, i finalment va decidir anar cap a ell, amb el garrot alçat.
27.	Quan van sortir de les masmorres al final de la classe de Pocions,	Quan van eixir de les masmorres al final de la classe de Pocions,
28.	Com de costum, tot l'equip es va quedar xerrant al final de l'entrenament,	Com de costum, tot l'equip es va quedar xarrant al final de l'entrenament,
29.	Al final va trobar el que buscava.	Per fi va trobar el que buscava.
30.	Quan va sonar la campana dalt del castell al final de la classe, tots tres van deixar les aixades de cop i van sortir corrents cap al bosc.	Quan va sonar la campana dalt del castell al final de la classe, tots tres deixaren les aixades de colp i van eixir corrents cap al bosc.
31.	Al final el Hagrid va acceptar que enviessin un mussol al Charlie per preguntar-l'hi.	Al final Hagrid va acceptar que enviaren un mussol a Charlie per a preguntar-li-ho.
32.	Un altre cop el Ronan va trigar a respondre. Al final va dir:	Un altre colp Ronan va tardar a respondre. Al final va dir:
33.	Van arribar al final del passatge i van trobar una cambra il·luminada amb una llum molt brillant,	Arribaren al final del passatge i van trobar una cambra il·luminada amb una llum molt brillant,
34.	Al final, va picar de mans.	Per fi, va picar de mans.
35.	I al final no només el meu troll no va acabar amb vostè,	I al final no només el meu troll no va acabar amb vostè,
36.	Primer vaig matar el teu pare, que va lluitar fins al final...	Primer vaig matar ton pare, que va lluitar fins al final...

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Al final de l'últim trimestre,	Al final de l'últim trimestre,
2.	El Harry va aixecar la vista i va veure l'Hermione Granger al final de les escales de pedra blanca que duïen a Gringotts.	Harry va alçar la vista i va veure Hermione Granger al capdavant de les escales de pedra blanca que duïen a Gringotts.
3.	La llarga cua arribava fins al final de la botiga,	La llarga cua arribava fins al final de la botiga,
4.	I al final de tot de la taula hi havia el Hagrid,	I al final de tot de la taula hi havia Hagrid,
5.	Al final de la classe, el Harry, com tota la resta, estava suat,	Al final de la classe, Harry, com tots els altres, estava suat,
6.	Ell es va estirar el vestit i se'n va anar cap al final de tot de la classe,	Ell es va estirar el vestit i se'n va anar cap al final de tot de la classe,
7.	miraven de fer-se camí pels corredors abarrotats d'alumnes al final de la classe per anar a deixar les carteres abans de sopar—.	miraven de fer-se camí pels corredors abarrotats d'alumnes que, al final de la classe, anaven a deixar les carteres abans de sopar—.
8.	es van trobar ni més ni menys que al final del corredor on s'havia produït l'assalt.	es van trobar ni més ni menys que al final del corredor on s'havia produït l'atac.
9.	Aturat al final de les escales, hi havia el	Aturat al final de les escales, hi havia Percy

	Percy Weasley,	Weasley,
10.	—No cal que ens preocupem d'això, ara, perquè no s'afegeix fins al final...	—No cal que ens preocupem d'això, ara, perquè no s'afegeix fins al final...
11.	Al final, la professora McGonagall va fer un sortilegi	Al final, la professora McGonagall va fer un sortilegi
12.	—Em sembla que al final no vindré amb vosaltres.	—Em sembla que al final no aniré amb vosaltres.
13.	Al final van decidir que no dirien res al Hagrid	Al final van decidir que no dirien res a Hagrid
14.	Al final, va triar les mateixes assignatures que el Ron	Al final, va triar les mateixes assignatures que Ron
15.	Al final de la classe el professor Snape els va escortar cap a l'aula	Al final de la classe el professor Snape els va escortar cap a l'aula
16.	—va afegir quan s'instal·laven als llocs de sempre al final de l'aula del Decors.	—va afegir quan s'instal·laven als llocs de sempre al final de l'aula de Decors.
17.	Havien arribat al final del bosc.	Havien arribat al final del bosc.
18.	Volia arribar al final del túnel,	Volia arribar al final del túnel,

2.4.4.9 Prou i bastant

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	En comptes del gat, va somriure a una dona d'aspecte bastant sever	En comptes del gat, va somriure a una dona d'aspecte bastant sever
2.	Un home amb un barret de copa parlava amb el vell cambrer, que era bastant calb i semblava una lllaminadura d'avellana.	Un home amb un barret de copa parlava amb el vell cambrer, que era molt calb i semblava una nou desdentada.
3.	—Auró i ploma de fènix. Un pam. Bastant adaptable.	—Auró i ploma de fènix. Un pam. Totalment adaptable.
4.	A aquelles altures el Harry ja s'hi havia acostumat, però el primer dia va quedar bastant sorprès que uns cent mussols entressin al Gran Saló	A aquelles altures Harry ja s'hi havia acostumat, però el primer dia va quedar prou sorprès que uns cent mussols entraren al Gran Saló
5.	Però el Harry estava bastant convençut que el sentiment d'inquietud no tenia res a veure amb els estudis.	Però Harry estava bastant convençut que el sentiment d'inquietud no tenia res a veure amb els estudis.
6.	—Sempre he pensat que tenia un cargol fluix —va dir el Ron, bastant impressionat pel grau de bogeria del seu heroi.	—Sempre he pensat que tenia un caragol fluix —va dir Ron, bastant impressionat pel grau de bogeria del seu heroi.
7.	Em sembla que té una idea bastant clara del que passa a Hogwarts:	Em sembla que té una idea prou clara del que passa a Hogwarts:
8.	Van tardar bastant a sortir de l'andana.	Van tardar prou a eixir de l'andana.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	el Harry es va veure obligat a fer una tombarella en l'aire bastant ridícula per enganyar la bala.	Harry es va veure obligat a fer un volantí en l'aire prou ridícul per a enganyar la bala.
2.	Trobo que ha estat bastant sensat d'aturar-se ara,	Trobe que ha sigut prou sensat d'aturar-se ara,
3.	Estic bastant ocupat en aquests moments, però si és una cosa ràpida...	Estic molt ocupat en aquests moments, però si és una cosa ràpida...
4.	—Anem per feina, Harry —va dir el Rodlel, que encara somreia bastament—.	—Posem-nos a la feina, Harry —va dir Rodlel, que encara somreia a bastament—.

2.4.5 Els determinants

2.4.5.1 Els pronoms demostratius

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Això és una propietat privada! [Ho diu Vernon.]	Açò és una propietat privada! [Ho diu Vernon.]
2.	—No. Ahir el Dumbledore me va donar dia lliure per preparar-lo. És clar que en comptes d'això hauria hagut de fer-me fora... Bé, el cas és que t'he portat això. [Ho diu Hagrid.]	—No. Ahir Dumbledore me va donar dia lliure pa preparar-lo. Clar que en comptes d'això m'hauria d'haver despatxat... Bé, el cas és que t'he portat açò. [Ho diu Hagrid.]
3.	—¿Què és això? —va ser el primer que va dir. [Ho diu Ron.]	—Què és açò? —va ser el primer que va dir. [Ho diu Ron.]
4.	¿Però què és això? [Ho diu Hagrid.]	Però què és açò? [Ho diu Hagrid.]

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—El que has de fer és això —va dir. Llavors va aixecar el gnom per sobre del cap (Dixa'm!) i va fer-lo girar en grans cercles, [Ho diu Ron.]	—El que has de fer és açò —va dir. Llavors alçà el gnom per sobre del seu cap (Dixa'm!) i el féu girar en grans cercles, [Ho diu Ron.]
2.	—Ja sé que és estrany —va dir el Harry—. Tot plegat és molt estrany. ¿Què deia la pintada de la paret? «La cambra secreta està oberta.» ¿Què deu voler dir això?	—Ja sé que és estrany —va dir Harry—. Tot açò és molt estrany. Què deia la pintada de la paret? «La cambra secreta està oberta.» Què deu voler dir això?
3.	—Tot plegat és una gran bestiesa, és clar [Ho diu el professor Binns.]	—Tot açò és un gran destrellat, és clar [Ho diu el profesor Binns.]
4.	—Si mai arribo a esbrinar qui ha llançat això [Ho diu el professor Snape.]	—Si mai arribe a endevinar qui ha llançat açò [Ho diu el professor Snape.]
5.	—Si algú volgués trobar algo, l'únic que hauria de fer és seguir les aranyes. Això el portaria pel bon camí! És tot el que he de dir. [Ho diu Hagrid.]	—Si algú volguera trobar res, l'únic que li caldria fer és seguir les aranyes. Això el portaria pel bon camí! Açò és tot el que me cal dir. [Ho diu Hagrid.]
6.	I si vols una prova que pertany a Gryffindor, et proposo que miris més atentament això. El Dumbledore va allargar el braç cap a l'escriptori de la professora McGonagall, [Ho diu el professor Dumbledore.]	I si vols una prova que pertany a Gryffindor, et propose que mires més atentament açò. Dumbledore va allargar el braç cap a l'escriptori de la professora McGonagall, [Ho diu el professor Dumbledore.]

2.4.5.2 Els adjectius demostratius

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	has d'estudiar molt per arribar a aquest nivell. [Ho diu Hagrid.]	has d'estudiar molt pa arribar a eixe nivell. [Ho diu Hagrid.]
2.	Quines coses que inventen, aquests muggles, ¿oi?» [Ho diu Hagrid.]	Quines coses inventen estos muggles, eh?" [Ho diu Hagrid.]
3.	Me van partir la vareta en dues parts i aquestes coses que fan... Però el Dumbledore me va deixar quedar-me com a guardabosc. [Ho diu Hagrid.]	Me van partir la vareta en dos parts i estes coses que fan... Però Dumbledore me va deixar quedar-me com a guardabosc. [Ho diu Hagrid.]
4.	Són molt pràctics: te porten el correu i aquestes coses. [Ho diu Hagrid.]	Són molt pràctics: te porten el correu i estes coses. [Ho diu Hagrid.]

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—El segon que maten aquest trimestre [Ho diu Hagrid.]	—El segon que maten este trimestre [Ho diu Hagrid.]
2.	No val la pena escoltar-ne cap. [Ho diu Hagrid.]	No val la pena escoltar-ne cap, d'estos. [Ho diu Hagrid.]

2.4.6 La quantificació

2.4.6.1 El pronom *tothom*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—¿Tothom té barca? —va cridar el Hagrid, que en tenia una per a ell sol—. Llavorens endavant!	—Tot lo món té barca? —va cridar Hagrid, que en tenia una per a ell sol—. Llavorens avant!
2.	—Me pots dir Hagrid —va dir—, és com me diu tothom.	—Me pots dir Hagrid —va dir—, és com me diuen tots.
3.	N'aprendràs ràpid. Tothom comença pel principi a Hogwarts,	N'aprendràs ràpid. Tots comencen pel principi a Hogwarts,

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	sinó el fet que en aquella casa tothom semblava apreciar-lo.	sinó el fet que en aquella casa tots semblaven apreciar-lo.
2.	—Tothom pensa que és tan llest i tan fantàstic, el Potter, amb la seva cicatriu i la seva escombra ...	—Tots pensen que és tan llest i tan fantàstic, Potter, amb la seua cicatriu i la seua granera...
3.	La família sencera està podrida fins al fons, tothom ho sap.	La família sencera està podrida fins al fons, tots ho saben.
4.	Mentre parlava, va assenyalar una fila de safates fondes i tothom s'hi va acostar per veure-les millor.	Mentre parlava, va assenyalar una fila de safates fondes i tots s'hi va acostar per a veure-les millor.
5.	Tothom va sortir de l'aula menys ell i el Ron,	Tots van eixir de l'aula llevat d'ell i Ron,
6.	Ho sé tot sobre tu. Tothom me n'ha parlat.	Ho sé tot sobre tu. Tots me n'han parlat.
7.	—Hi ha espai per a tothom, Roure. [Els membres dels dos equips de quidditch.]	—Hi ha espai per a tots, Roure. [Els membres dels dos equips de quidditch.]
8.	Tothom va aplaudir amb fervor;	Tots van aplaudir amb fervor;
9.	—va cridar el Harry, incòmode perquè tothom el mirava, fins i tot els Decors que hi havia a les parets—.	—va cridar Harry, incòmode perquè tots el miraven, fins i tot els Decors que hi havia a les parets—.
10.	—Per la mateixa raó que el vol tothom —va dir l'Hermione—. [Els estudiants.]	—Per la mateixa raó que el volen tots —va dir Hermione—. [Els estudiants.]
11.	fins que gairebé tothom va quedar sumit en l'estupor. [Els alumnes que havien assistit a classe.]	fins que gairebé tots van quedar sumits en l'estupor. [Els alumnes que havien assistit a classe.]
12.	Que no veieu que fa mal efecte tomar aquí quan tothom és a baix sopant...? [Els estudiants.]	Que no veieu que fa mal efecte tornar ací quan tots són a baix sopant...? [Els estudiants.]
13.	—Espera que marxi tothom —va dir l'Hermione nerviosa—. Ara! [D'una aula.]	—Espera que se'n vagen tots —va dir Hermione nerviosa—. Ara! [D'una aula.]
14.	Quan tothom es va haver pres un glop d'antidot i les diverses inflors van baixar, [Tota la classe.]	Quan tots s'hagueren pres un glop d'antidot i les diverses inflors van baixar, [Tota la classe.]

15.	I ara tothom es pensa que tu ets el seu bes-bes-bes-besnét...	I ara tots es pensaran que tu ets el seu bes-bes-bes-besnét...
16.	només el tranquil·litzava saber que en aquells moments tothom era allà per mirar el partit.	només el tranquil·litzava saber que en aquells moments tots eren allà per mirar el partit.
17.	si allà tothom estava tan confós i espantat com qualsevol altre? [Els allí presents.]	si allà tots estaven tan confosos i espantats com qualsevol altre? [Els allí presents.]

2.4.6.2 Els sintagmes *tots* + numeral

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	El partit l'arbitrava Madame Hooch, que era al mig del camp esperant tots dos equips, amb l'escombra a la mà.	El partit l'arbitrava Madame Hooch, que era al mig del camp esperant els dos equips, amb la granera a la mà.
2.	Es va agafar fortament amb totes dues mans al mànec de l'escombra,	Es va agafar fortament amb totes dues mans al mànec de la granera,
3.	—O totes dues coses —va dir el Harry.	—O les dues coses —va dir Harry.
4.	S'hi va aferrar amb totes dues mans i els genolls,	S'hi va aferrar amb les dues mans i els genolls, tan fort com va poder.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	L'únic soroll que se sentia eren les veus esmoreïdes dels professors que venien de les aules que hi havia a tots dos costats.	L'únic soroll que se sentia eren les veus esmoreïdes dels professors que venien de les aules que hi havia a tots dos costats.
2.	Tots dos gots van xiular i van fer escuma.	Tots dos gots xiularen i feren bromera.
3.	De totes dues bandes del corredor on eren venia el so de centenars de peus	De totes dues bandes del corredor on eren venia el so de centenars de peus

2.4.7 Altres mots simbòlics amb connotacions patrimonials

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	simple ment perquè no suportaven les ximpleries.	simplement perquè no suportaven aquells disbarats.
2.	No, estava fent el ximple.	No, estava fent el babau.
3.	Tota aquesta ximpleria de «l'Innominable»...	Tot aquest disbarat de "l'Innominable"...
4.	—No siguis ximple, Vernon; la Marge l'odia.	—No sigues borinot, Vernon; Marge l'odia.
5.	—No siguis ximple —va dir ella, malhumorada—.	—No sigues borinot —va dir ella, malhumorada—.
6.	—No diguis ximpleries —va dir el tiet Vernon—.	—No digues disbarats —va dir el tiet Vernon—.
7.	pensés que el Harry s'estava fent el ximple a posta.	pensara que Harry s'estava fent el despistat a posta.
8.	—Com que ben poques vegades hauran de fer el ximple amb la vareta,	—Com que ben poques vegades hauran de fer el fava amb la vareta,
9.	Ja n'hi ha prou, d'aquesta ximpleria!	Ja n'hi ha prou, d'aquesta estupidesa!
10.	—Vinga, Harry, no siguis ximple,	—Vinga, Harry, no sigues borinot,
11.	¿Com podia haver estat tan beneit?	Com podia haver estat tan innocent?
12.	El Dudley se n'havia rigut com un beneit,	Dudley se n'havia rigut com una bajoca,
13.	—¿On és el canó? —va preguntar, com un beneit.	—On és el canó? —va preguntar, com un babau.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—¿Que et penses que sóc ximple? —va rugir el tiet Vernon	—Que et penses que sóc un babau? —va rugir el tiet Vernon
2.	—Ximpleries, Petúnia, jo no vaig passar mai gana quan era a Smeltings	—Disbarats, Petúnia, jo no vaig passar mai gana quan era a Smeltings
3.	¿Havia estat ximple de prendre's el Dobby seriosament?	Havia estat un fava de prendre's el Dobby seriosament?
4.	—No diguis ximpleries, Fred	—No digues disbarats, Fred
5.	—Ximpleries —va dir l'Hermione—.	—Disbarats —va dir Hermione—.
6.	Quines ximpleries que va dir sobre el Decors,	Quins disbarats que va dir sobre Decors, que si era tan meravellós...
7.	—Ximpleries, O'Flaherty va dir el professor Binns irritat—.	—Disbarats, O'Flaherty —va dir el professor Binns irritat—.
8.	que li va cridar a la serp, com si fos ximple:	que li va cridar a la serp, com si fóra un borinot:
9.	fins i tot un ximple hauria sabut veure.	fins i tot un babau hauria sabut veure.
10.	Somrient com ximplers, es van empassar els pastissos sencers.	Somrient com bajoques, es van engolir els pastissos sencers.
11.	—No siguis ximple, Ron, he d'estar al dia	—No sigues fava, Ron, haig d'estar al dia
12.	no parava de fer rialletes ximplers.	no parava de fer rialletes de bajoca.
13.	haver d'escoltar les preocupacions ximpletes d'una nena d'onze anys	haver d'escoltar les preocupacions d'una xiqueta bleada d'onze anys
14.	El Crabbe i el Goyle reien com uns beneits.	Crabbe i Goyle reien com uns bajocs.

2.4.8 Altres elements lèxics: les locucions

2.4.8.2 La locució adverbial *a espai*

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—¿Marxar? —va fer Aragog a espai—. Jo diria que no...	—Anar-se'n? —va fer Aragog—. Jo diria que no...
2.	—Vigila! —va bramar el Hagrid, empenyent el Ron lluny de les seves precioses carabasses.	—A espai! —va bramar Hagrid, empentant Ron lluny de les seues precioses carabasses.
3.	i vigila que no surtis per un altre fogall...	i vigila que no isques per un altre fogall...

2.4.8.3 Les locucions adverbials *de veres, de veritat i de debò*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—¿De debò? —va fer l'Hermione—.	—De debò? —va fer Hermione—.
2.	Professor Dumbledore, ¿de veritat creieu que tot això es pot explicar en una carta?	Professor Dumbledore, de veritat creu que tot això es pot explicar en una carta?
3.	De fet, no plorava de veritat, feia anys que no plorava de veritat, però sabia que, si feia quatre ganyotes i gemegava fort, la seva mare faria el que ell volgués.	De fet, no plorava de veritat, feia anys que no plorava de veritat, però sabia que, si feia quatre ganyotes i gemegava fort sa mare faria el que ell volguera.
4.	La càmera de vídeo que tenia des de feia mes estava abandonada sobre un tanc petit (però que funcionava com els de veritat)	La càmera de vídeo que tenia des de feia un mes estava abandonada sobre un tanc petit (però que funcionava com els de veritat)
5.	on un cop hi havia hagut un lloro que el Dudley havia intercanviat per una escopeta d'aire comprimit de veritat,	on una vegada hi havia hagut un lloro que Dudley havia intercanviat per una escopeta d'aire comprimit de veritat,

6.	D'una altra butxaca de l'interior de l'abric encara va treure un mussol (un mussol de veritat, viu i una mica espantat),	D'una altra butxaca de l'interior de l'abric encara va traure un mussol (un mussol de veritat, viu i un poc espantat),
7.	—Ja l'has vist, Ginny, i el pobre noi no és un mico de zoo. ¿De debò que l'és, Fred? ¿Com ho saps?	—Ja l'has vist, Ginny, i el pobre xic no és un mico de zoo. Ho és de veritat, Fred? Com ho saps?
8.	—¿Estàs segur que és un sortilegi de veritat? —va preguntar la noia—.	—Estàs segur que és un sortilegi de veritat? —va preguntar la xica—.
9.	No els havia enganyat, volava bé de debò.	No els havia mentit, volava bé de veritat.
10.	— És clar que la gent només mor en duels com Déu mana, amb bruixots de veritat.	—És clar que la gent només mor en duels com Déu mana, amb bruixots de veritat.
11.	Aquesta noia és un malson, de veritat.	Aquesta xica és un malson, de veritat.
12.	En sentir això, el George Weasley va caure de debò de l'escombra.	En sentir això, George Weasley va caure de veritat de la granera.
13.	Aleshores el Harry va sentir que de veritat li queia un pes dins la butxaca.	Aleshores Harry va sentir que de veritat li queia un pes dins de la butxaca.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
4.	No podien fer servir pilotes de quidditch de veritat, perquè els posarien en un compromís si s'escapessin i volessin cap al poble,	No podien utilitzar pilotes de quidditch de veritat, perquè els posarien en un compromís si s'escaparen i volaren cap al poble,
5.	Ell es va estirar el vestit i se'n va anar cap al final de tot de la classe, on es va entretenir a apilar els set llibres del Decors de manera que pogués evitar mirar el Decors de veritat.	Ell es va estirar el vestit i se'n va anar cap al final de tot de la classe, on es va entretenir a apilar els set llibres de Decors de manera que poguera evitar mirar el Decors de veritat.
6.	Fins llavors només havia pogut parlar reptilià quan era davant d'una serp de veritat.	Fins llavors només havia pogut parlar reptilià quan era davant d'una serp de veritat.

2.4.8.5 Les locucions adverbials espacials d'horitzontalitat

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—¿Tothom té barca? —va cridar el Hagrid, que en tenia una per a ell sol—. Llavorens endavant!	—Tot lo món té barca? —va cridar Hagrid, que en tenia una per a ell sol—. Llavorens avant!
2.	—Vinga, passeu endavant —va dir una veu seca—. La cerimònia de distribució està a punt de començar.	—Vinga, passeu avant —va dir una veu seca—. La cerimònia de distribució està a punt de començar.
3.	La professora McGonagall va fer un pas endavant amb el rotllo de pergami a la mà.	La professora McGonagall va fer un pas avant amb un rotllo de pergami a la mà.
4.	va inclinar el cos cap endavant i va sortir	va inclinar el cos cap avant i va eixir
5.	Es va inclinar cap endavant i va dirigir el mànec de l'escombra cap a baix.	S'inclinà cap avant i va dirigir el mànec de la granera cap a baix.
6.	—Endavant —li va dir al Ron. Va enretirar el retrat de la Senyora Grassa i va passar pel forat.	—Avant —li va dir a Ron. Va enretirar el retrat de la Senyora Grossa i va passar pel forat.
7.	El Harry va fer un pas endavant per acostar-s'hi més,	Harry va fer un pas avant per a acostar-s'hi més,
8.	Va fer un pas endavant i el Neville va deixar caure Pau-el-gripau,	Va fer un pas avant i Neville va deixar caure Pau-el-gripau,
9.	després va caure cap endavant, pla com una taula de planxar.	després va caure cap avant, pla com una taula de planxar.
10.	Ara tens el camí lliure per menjar-te aquell	Ara tens el camí lliure per a menjar-te aquell

	alfil, Hermione. Endavant.	alfil, Hermione. Avant.
11.	Si faig un moviment endavant, ella em menjarà, però això us permetrà fer escac i mat al rei, Harry!	Si faig un moviment cap avant, ella em menjarà, però això us permetrà fer escac i mat al rei, Harry!
12.	Va fer un pas endavant i la reina se li va tirar a sobre.	Va fer un pas avant i la reina se li va tirar damunt.
13.	i van continuar endavant per un passadís.	i van continuar avant pel passadís següent.
14.	—¿Endavant? —va preguntar el Harry amb un fil de veu. —Endavant.	—Avant? —va preguntar Harry amb un fil de veu. —Avant.
15.	Va deixar l'ampolla sobre la taula i va caminar cap endavant.	Va deixar la botella sobre la taula i va caminar cap avant.
16.	Va tancar els ulls, va fer un pas endavant	Tancà els ulls, va fer un pas avant
17.	S'hi va acostar i s'hi va ajupir al davant.	S'hi va acostar i es va ajocar al davant.
18.	i uns segons després tenien al davant una arcada prou gran	i uns segons després tenien al davant una arcada prou gran
19.	Al davant tenien un home vell.	Al davant tenien un home vell.
20.	i al davant hi tenien una magnífica escala de marbre que conduïa als pisos superiors.	i davant tenien una magnífica escala de marbre que conduïa als pisos superiors.
21.	Les plàteres que tenia al davant s'havien omplert de menjar de cop i volta.	Les plàteres que tenia al davant s'havien omplit de menjar de colp i volta.
22.	Pensar que podien passar al davant de Slytherin a la Copa Interresidències	Pensar que podien passar al davant de Slytherin a la Copa Interresidències
23.	De sobte, en una clariana que hi havia al davant, alguna cosa es va moure de debò.	De sobte, en una clariana que hi havia davant, alguna cosa es va moure de veres.
24.	Al davant tenia un centaure, però no era ni el Ronan ni el Bane;	Davant tenia un centaure, però no era ni Ronan ni Bane;
25.	Remenen automàticament. Plegables», deia un cartell que hi havia penjat al damunt.	Remenen automàtica ment. Plegables”, deia un cartell que hi havia penjat al damunt.
26.	L'últim que el Harry va veure abans que el barret li caigués al damunt	L'últim que Harry va veure abans que el barret li caiguera damunt
27.	van començar a llançar-se-li al damunt.	I se li començaren a llançar damunt.
28.	lluitant perquè no se'ls llancés al damunt,	lluitant per què no se'ls tirara damunt, els
29.	el Harry duia la vareta a la mà quan va saltar-li al damunt...	Harry duia la vareta a la mà quan va saltar-li al damunt...
30.	se li va llançar al damunt i el va fer caure a terra.	se li va llançar al damunt i el va fer caure a terra.
31.	De cop i volta se li va llançar al damunt i el va abraçar.	De colp i volta se li va tirar damunt i el va abraçar.
32.	el Quirrell se li va llançar al damunt i va intentar escanyar-lo.	Quirrell se li va llançar damunt i el va intentar estrangular.
33.	Evidentment, tothom s'espanta quan passa una cosa d'aquestes, perquè l'Innominable podria estar-hi al darrere.	Evidentment, tot hom s'espanta quan passa una cosa d'aquestes, perquè l'Innominable hi podria estar al darrere.
34.	El tiet Vernon va saltar de la cadira fent un crit ofegat i va engegar a córrer passadís avall, amb el Harry al darrere.	El tiet Vernon saltà de la cadira fent un crit ofegat i mamprenqué a córrer passadís avall, amb Harry al darrere.
35.	Devia sospitar que algú hi anava al darrere.	Devia sospitar que algú hi anava darrere.
36.	El Quirrell se li va posar al darrere.	Quirrell se li va posar darrere.
37.	Hagrid, ho hauria esbrinat de totes maneres: hi havia Voldemort al darrere.	Hagrid, ho hauria esbrinat de totes maneres: hi havia Voldemort darrere.
38.	una altra, en canvi, endarrere et portarà;	una altra, en canvi, endarrere et portarà;
39.	—Tres amunt... Dos al costat... —murmurava—. Aquí. Fes te enrere, Harry.	—Tres amunt... Dos al costat... —murmurava—. Ací. Fes-te arrere, Harry.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	S'havia quedat embadocat amb una tanca	S'havia quedat embadocat mirant una tanca

	d'arbustos que tenia al davant...	d'arbustos que tenia al davant...
2.	el Seamus Finnigan i el Dean Thomas, que seien al davant de tot,	Seamus Finnigan i Dean Thomas, que seien al davant de tot, tremolaven de tant aguantar-se el riure.
3.	I de darrere les sis figures corpulentes que tenien al davant,	I de darrere de les sis figures corpulentes que tenien al davant,
4.	i li va posar un cubell de coure al davant—.	i li va posar un poal de coure al davant—.
5.	un sobre lila gran i lluent amb lletres platejades al davant.	un sobre lila gran i lluent amb lletres platejades al davant.
6.	El fantasma corpulent que anava al davant,	El fantasma corpulent que anava al davant,
7.	quan els que anaven al davant van veure el gat penjat.	quan els que anaven al davant van veure el gat penjat.
8.	es va esperar que el Hagrid passés al davant,	es va esperar que Hagrid passara al davant,
9.	Tots tres es van girar per escodrinyar en l'obscuritat que tenien al davant.	Tots tres es van girar per a escodrinyar en l'obscuritat que tenien al davant.
10.	se li va aparèixer al davant,	se li va aparèixer al davant,
11.	i a continuació una ombra fosca se li va posar al davant.	i a continuació una ombra fosca se li va posar al davant.
12.	Eren sobre el llac, tenien el castell ben bé al davant,	Eren sobre el llac, tenien el castell ben bé al davant,
13.	mirant les set escombres superbes que tenia davant.	mirant les set graneres superbes que tenia al davant.
14.	Es balancejava lleugerament endavant i endarrere a la cadira,	Es balancejava lleugerament endavant i endarrere a la cadira,
15.	Es balancejava endavant i endarrere agitant aquell cap tan lleig.	Es balancejava endavant i endarrere agitant aquell cap tan lleig.

2.4.8.7 Les locucions adverbials *en acabat* i *en acabat*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Va enrotllar la nota, la va donar al mussol, que la va agafar fort amb el bec, va anar cap a la porta i va deixar-lo anar en la tempesta. En acabat, va tornar i es va asseure com si el que acabava de fer fos tan normal com parlar per telèfon.	Va enrotllar la nota, la va donar al mussol, que la va agafar fort amb el bec, va anar cap a la porta i va amollar lo en la tempesta. En acabat, va tornar i es va asseure com si el que acabava de fer fóra tan normal com parlar per telèfon.
2.	En acabat, va passar la nota al Ron perquè la llegís,	En acabat, va passar la nota a Ron perquè la llegira,
3.	Entre tots van lligar la gàbia fortament perquè no caigués i en acabat, el Harry i l'Hermione els van donar la mà i els ho van agrair de tot cor.	Entre tots van lligar la gàbia fortament perquè no caiguera i, en acabat, Harry i Hermione els van donar la mà i els ho van agrair de tot cor.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	En acabat, sense que els canviés gens l'expressió, van caure d'esquena a terra.	En acabat, sense que els canviara gens l'expressió, van caure d'esquena a terra.
2.	En acabat, els vaig haver de fer un sortilegi de pèrdua de memòria perquè no recordessin haver-ho fet.	En acabat, els vaig haver de fer un sortilegi de pèrdua de memòria perquè no recordaren haver-ho fet.
3.	En acabat, va córrer a les fosques pel passadís.	En acabat, va córrer a fosques pel passadís.
4.	Petúnia, en acabat de sopar, acompanyarà la senyora Mason al saló per prendre cafè,	Petúnia, en acabat de sopar, acompanyarà la senyora Mason al saló per a prendre cafè,
5.	En acabat, se'n va anar a ajudar el Fred i el George a pujar el bagul per les escales.	En acabat, se'n va anar a ajudar Fred i George a pujar el bagul per les escales.

6.	En acabat, es va girar cap al Harry, que va fer un pas enrere.	En acabant, es va girar cap a Harry, que va fer un pas enrere.
7.	En acabat, va arribar l'hora de prendre l'última tassa de llet amb xocolata i d'anar-se'n al llit.	En acabant, va arribar l'hora de prendre l'última tassa de llet amb xocolata i d'anar-se'n al llit.

2.4.8.8 La locució adverbial *tot plegat*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	però al senyor Dursley li va costar més; no parava de donar voltes a tot plegat.	però al senyor Dursley li va costar més; no parava de donar voltes a tot allò.
2.	que ja s'hauria pogut imaginar que tot plegat era massa bonic per durar gaire.	que ja s'hauria pogut imaginar que tot allò era massa bonic per a durar molt.
3.	aquest és el gran misteri de tot plegat,	este és el gran misteri de tot allò,
4.	Hem d'anar a la ciutat, a comprar te els llibres i tot plegat.	Hem d'anar a la ciutat, a comprar-te els llibres i tota la resta.
5.	¿I no podia ser que tot plegat fos una gran broma dels Dursley?	I no podia ser que tot allò fóra una gran broma dels Dursley?
6.	estan com un llum, tots plegats.	estan com una cabra, tots aquests.
7.	perquè jo sóc el barret que tria a Hogwarts, i els supero a tots plegats.	perquè jo sóc el Barret que Tria a Hogwarts, i els tinc a tots superats.
8.	Quina pèrdua de temps, tot plegat, per què penso matar-lo avui.	Quina pèrdua de temps, tot això, perquè el pense matar hui.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	només per estar segur que tot plegat no havia estat un somni...	només per a estar segur que tot allò no havia estat un somni...
2.	el tiet Vernon aconseguiria trobar una explicació per a tot plegat	el tiet Vernon aconseguiria trobar una explicació per a tot allò
3.	El Flint estava plegat i es recolzava a l'escombra nova per no caure.	Flint estava plegat i es recolzava en la granera nova per no caure.
4.	Tot plegat és molt estrany.	Tot açò és molt estrany.
5.	—Tot plegat és una gran bestiesa, és clar — va dir—.	—Tot açò és un gran destrellat, és clar — va dir—.
6.	—Bé deus tenir alguna idea sobre qui hi ha darrere de tot plegat...	—Bé, deus tenir alguna idea sobre qui hi ha darrere de tot açò...
7.	Com més la mirava, més sentit trobava a tot plegat.	Com més la mirava, més sentit trobava a tot allò.
8.	En un d'ells hi havia un munt de vestits, verd jade, lila, blau de mitjanit, plegats de qualsevol manera;	En un hi havia un muntó de vestits, verd jade, lila, blau de mitjanit, plegats de qualsevol manera;

2.4.8.9 Les locucions adverbials *tot d'una i de seguida*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Ho havia dit tot d'una tirada.	Havia dit tot allò d'una tirada.
2.	Tot d'una, el caminet estret s'havia obert al voltant d'un llac d'aigües negres.	De colp i volta, el caminet estret s'havia obert al voltant d'un llac d'aigües negres.
3.	—És clar que ho sap —va intervenir el Ron, girant-se tot d'una—.	—És clar que ho sap —va intervenir Ron, girant-se tot d'una—.
4.	Tot d'una, la pilota negra va pujar cap al cel	De colp i volta, la pilota negra va pujar cap al cel

5.	tot d'una, l'escombra va fer una sacsejada esfereïdora.	tot d'una, la granera va fer una sacsejada esfereïdora.
6.	Tot d'una, la gent que hi havia a les graderies va començar a assenyalar el Harry.	De colp, la gent que hi havia a les graderies va començar a assenyalar Harry.
7.	Tot d'una, es va posar la mà a la boca	Tot d'una, es va posar la mà a la boca
8.	Tot d'una, es van sentir unes esgarrapades i l'ou es va obrir.	De colp, es van sentir unes arrapades i l'ou es va obrir.
9.	Tot d'una el Harry es va posar dret.	Harry es va posar dret d'un bot.
10.	—Ja falta poc —va murmurar tot d'una—.	—Ja falta poc —va murmurar tot d'una—.
11.	Tot d'una, una pudor molt desagradable els va ofegar	De colp, una pudor molt desagradable els va ofegar
12.	Aleshores va haver-hi un gran enrenou de cadires i tot seguit el Harry es va trobar encaixant mans amb tots els clients de La Marmita Foradada.	Aleshores va haver-hi un gran enrenou de cadires i de seguida Harry es va trobar encaixant mans amb tots els clients de La Marmita Foradada.
13.	Va tornar a mirar el revers del cromó i tot seguit va aixecar la vista cap al Ron i l'Hermione.	Va tornar a mirar el revers del cromó i de seguida va alçar la vista cap a Ron i Hermione.
14.	El Neville va dubtar, però tot seguit va saltar el seient i va ajudar-lo.	Neville va dubtar, però de seguida va saltar el seient i el va ajudar.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	El Harry va aprendre de seguida a no sentir pena pels gnoms.	Ben aviat els gnoms van deixar de fer-li pena, a Harry.

2.4.8.11 Les locucions quantificacionals *una pila de* i *un munt de*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Portava unes ulleres rodones que s'aguantaven senceres gràcies a un munt de cel·lo,	Portava unes ulleres rodones que s'aguantaven senceres gràcies a una gran quantitat de cel·lo,
2.	Es va empassar un munt de preguntes que se li acabaven d'acudir i,	Es va engolir moltes preguntes que se li acabaven d'acudir i,
3.	¿Què dimonis podia fer? Va començar a atraure un munt de mirades estranyades,	Què dimonis podia fer? Va començar a atraure un munt de mirades estranyades,
4.	—No ploris, Ginny! T'enviarem un munt de mussols!	—No plores, Ginny! T'enviarem a muntó de mussols!
5.	Perquè no només s'havia vist ell al mirall, sinó també un munt de gent al seu voltant.	Perquè no només s'havia vist ell a l'espill, sinó també un muntó de gent al seu voltant.
6.	—Li he posat un munt de rates i una mica de conyac pel viatge —va dir el Hagrid amb un fil de veu—.	—Li he posat a muntó de rates i un poc de conyac pa'l viatge —va dir Hagrid amb un fil de veu—.
7.	Agafa una granota de xocolata, en tinc un munt...	Agafa una granota de xocolata, en tinc a muntó...
8.	Ben aviat hi va haver una pila de peces negres sense vida esteses contra la paret.	Ben aviat hi va haver un muntó de peces negres sense vida esteses contra la paret.
9.	mentre el Neville, blanc com el paper, desapareixia sota una pila de gent que se li llançava a sobre per felicitar-lo.	mentre Neville, blanc com el paper, desapareixia sota una muntonada de gent
10.	Al matí, però, quan es va despertar, el primer que va veure va ser una petita pila de paquets als peus del llit.	Al matí, però, quan es despertà, el primer que va veure va ser una pila menuda de paquets als peus del llit.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Però només tenim un dimoni necròfag a les golfes que fa pena i un munt de gnoms al jardí.	Però només tenim un dimoni necròfag a l'andana que fa pena i un muntó de gnoms al jardí.
2.	i van haver de fer sortilegis de l'oblit i un munt de coses més per amagar-ho tot...	i van haver de fer sortilegis de l'oblit i un muntó de coses més per a amagar-ho tot...
3.	—Aquest home és prodigiós —va dir—, en sap un munt, de plagues domèstiques, de debò, és un llibre fantàstic...	—Aquest home és prodigiós —va dir—, en sap a muntó, de plagues domèstiques, de veres, és un llibre fantàstic...
4.	Als Dursley no els hauria agradat: hi havia un munt de males herbes i s'hi havia de tallar la gespa,	Als Dursley no els hauria agradat: hi havia a muntó de males herbes i s'hi havia de tallar la gespa,
5.	—És que hi ha un munt de llars de bruixots per triar, però mentre parlis clarament...	—És que hi ha a muntó de llars de bruixots per triar, però mentre parles clarament...
6.	Va obrir la boca i acte seguit es va empassar un munt de cendra.	Va obrir la boca i acte seguit es va engolir un muntó de cendra.
7.	Ara sentia com si un munt de mans glaçades el bufetegessin.	Ara sentia com si un muntó de mans glaçades el bufetejaren.
8.	Un munt d'ungles li van caure als peus en cascada	Un muntó d'ungles li van caure als peus en cascada
9.	Un munt de llibres de màgia gruixuts els va caure al cap amb un soroll eixordador;	Un muntó de llibres de màgia gruixuts els van caure al cap amb un soroll eixordador;
10.	Del capó abonyegat sortia un munt de fum, la Hedwig xisclava espantada,	Del capó abonyegat eixia a muntó de fum, la Hedwig xisclava espantada,
11.	A les parets fosques hi havia un munt de lleixes amb pots de vidre	A les parets fosques hi havia un muntó de prestatges amb pots de vidre
12.	»Quatre per safata... Allà tenen un munt de torretes...	»Quatre per safata... Allà tenen a muntó de testos...
13.	que l'escarabat fes un munt d'exercici per fugir de la vareta.	que l'escarabat fera a muntó d'exercici per a fugir de la vareta.
14.	se l'empassava un munt de fum gris i dens que feia olor d'ous podrits.	se l'engolia un muntó de fum gris i dens que feia olor d'ous podrits.
15.	Així que estic fent un munt de fotos per enviar-les-hi.	De manera que estic fent un muntó de fotos per a enviar-li-les.
16.	i la veu tan estrident que era com sentir un munt de cotorres discutint-se.	la veu tan estri dent que era com sentir un muntó de cotorres discutint-se.
17.	fent un munt de fotografies,	fent un muntó de fotografies,
18.	A les parets de l'habitació hi havia un munt de fotografies del Decors	A les parets de l'habitació hi havia a muntó de fotografies de Decors
19.	A la taula de l'escriptori n'hi havia un munt més.	A la taula de l'escriptori n'hi havia un muntó més.
20.	vaja, que m'hauria estalviat un munt de patiment i de ridícul.	vaja, que m'hauria estalviat a muntó de patiment i de ridícul.
21.	—Hi havia un munt de fantasmes, qualsevol us dirà que hem estat allà.	—Hi havia un muntó de fantasmes, qualsevol li dirà que hem estat allà.
22.	Has fet servir aranyes a classe de Pocions un munt de vegades...	Has utilitzat aranyes a classe de Pocions a muntó de vegades...
23.	El pare té un munt de coses per fer màgia negra molt valuoses.	El pare té a muntó de coses per a fer màgia negra molt valuoses.
24.	un munt d'ulls brillants i un parell de pinces afilades...	un muntó d'ulls brillants i un parell de pinces afilades...
25.	servint un munt d'ou remenat als seus jugadors—.	servint a muntó d'ous remenats als seus jugadors—.
26.	hi havia un munt d'arrels i soques d'arbres	hi havia a muntó d'arrels i soques d'arbres
27.	un munt de siluetes negres enormes es movien al seu voltant.	un muntó de siluetes negres enormes es movien al seu voltant.
28.	—Hem estat en aquells lavabos un munt de vegades	—Hem estat en aquells lavabos un muntó de vegades
29.	En un d'ells hi havia un munt de vestits,	En un hi havia un muntó de vestits,
30.	El cap li feia voltes igual que si hagués	El cap li feia voltes igual que si haguera

	acabat de fer un munt de quilòmetres amb pols migratòria.	acabat de fer un muntó de quilòmetres amb pols migratòria.
31.	I se'n van anar deixant enrere una munió de muggles encuriosits.	I se'n van anar deixant enrere un muntó de muggles encuriosits.
32.	s'unien a la munió d'alumnes que omplien l'andana	i s'afegien al muntó d'alumnes que omplien l'andana

2.4.8.16 Les locucions conjuntives *així que* i *de manera que*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Malgrat que aquestes aus normalment surten de cacera a la nit i gairebé mai se les veu de dia, així que ha sortit el sol aquest matí se les ha vist volar pertot arreu.	Malgrat que aquestes aus normalment ixen de cacera a la nit i gairebé mai se les veu de dia, així que ha eixit el sol aquest matí se les ha vistes per totes bandes.
2.	¿Així que mai has estat al Brasil?	Així que mai has estat al Brasil?
3.	No era soci de la biblioteca, així que ni tan sols havia rebut mai cap carta d'aquelles tan desagradables	No era soci de la biblioteca, així que ni tan sols havia rebut mai cap carta d'aquelles tan desagradables
4.	—He aconseguit provisions —va dir el tiet Vernon—, així que ja hi podeu pujar!	—He aconseguit provisions —va dir el tiet Vernon—, així que ja hi podeu pujar!
5.	—L'he perdut!, Fuig de mi així que pot!	—L'he perdut! Fuig de mi així que pot!
6.	—Així que l'únic que hem de fer és emprovar-nos el barret!	—Així que l'únic que hem de fer és emprovar-nos el barret!
7.	—Així que a Slytherin no, ¿eh? —va dir la veueta—.	—Així que a Slytherin no, eh? —va dir la veueta—.
8.	Sé que tens les tardes dels divendres lliures, així que me preguntava si t'agradaria venir a prendre un te cap a les tres.	Sé que tens les vespraes dels divendres lliures, aixina és que me preguntava si t'agradaria vindre a prendre un te cap a les tres.
9.	—Oh, ¿així que ara defenses el Longbottom?	—Oh, així que ara defenses Longbottom?
10.	—Així que me volíeu fer preguntes, ¿eh?	—Aixina és que me volíeu fer preguntes, eh?
11.	Molt bé, així que jo, el Harry i l'Hermione anirem per una banda,	Molt bé, aixina és que jo, Harry i Hermione anirem per una banda,
12.	¿Així que no has vist re estrany?	Aixina és que no has vist res d'estrany?
13.	—Així que ara l'únic que he de fer és esperar que l'Snape robi la pedra	—Així que ara l'únic que he de fer és esperar que Snape robe la pedra
14.	Així que li vaig dir que després del Pelut, no tindria cap problema amb un drac...	Aixina és que li vaig dir que després del Pelut, no tindria cap problema amb un drac...
15.	—Bé, sí, és clar... No se veuen gossos de tres caps passejant pel carrer, ni tan sols a Hogwarts... Així que li vaig dir que el Pelut és un tros de pa si saps què has de fer per amansir-lo: una mica de música i se te queda adormit en un instant...	—Bé, sí, per suposat... No se veuen gossos de tres caps passejant pel carrer, ni tan sols a Hogwarts... Aixina és que li vaig dir que el Pelut és un tros de pa si saps què has de fer pa amansir-lo: una miqueta de música i se te queda adormit en un instant...
16.	L'Snape ha sortit i m'ha preguntat què volia, així que li he dit que estava esperant el Flitwick,	Snape ha eixit i m'ha preguntat què volia, així que li he dit que estava esperant Flitwick,
17.	—¿Així que va ser vostè qui va deixar entrar el troll?	—Així que va ser vostè qui va deixar entrar el troll?
18.	«El que vull més que cap altra cosa del món en aquests moments», va pensar, «és trobar la pedra abans que ho faci el Quirrell, així que si em miro al mirall, hauria de veurem'hi trobant-la, i així veuria on és amagada!	“El que vull més que cap altra cosa del món en aquests moments”, va pensar, “és trobar la pedra abans que ho faça Quirrell, així que si em mire a l'espill, m'hi hauria de veure trobant-la, i així veuria on és amagada!

19.	—Així que era vostè...	—Així que era vostè...
20.	—¿Així que han destruït la pedra?	—Així que han destruït la pedra?
21.	—Els he deixat gairebé un quart d'hora, així que ja n'hi ha prou —va dir amb fermesa.	—Els he deixat quasi un quart d'hora, així que ja n'hi ha prou —va dir amb fermesa.
22.	Madame Pomfrey l'havia retingut, insistint a fer-li una última revisió, així que quan hi va arribar el Gran Saló ja era ple.	Madame Pomfrey l'havia retingut, insistint a fer-li una última revisió, així que, quan hi va arribar, el Gran Saló ja era ple.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Així que va arribar al replà va sentir el timbre de la porta.	Així que va arribar al replà va sentir el timbre de la porta.
2.	Tan bon punt es va tancar la porta, el senyor Borgin va abandonar el posat afectat.	Així que es va tancar la porta, el senyor Borgin va abandonar el posat afectat.
3.	Tan bon punt va entrar al despatx, va aixecar la vareta.	Així que va entrar al despatx, va alçar la vareta.
4.	Així que van entrar al vestíbul, van sentir una veu que els cridava:	Així que van entrar al vestíbul, van sentir una veu que els cridava:
5.	Així que el Harry va tancar la porta del lavabo deixant enrere el doll de sanglots que era la Gemma, van sentir una veu que ds va fer fer un bot a tots tres.	Així que Harry va tancar la porta del lavabo deixant enrere el doll de sanglots que era Gemma, van sentir una veu que els féu fer un bot als tres.
6.	Tan bon punt van arribar al silenci de la biblioteca, van callar de cop.	Així que van arribar al silenci de la biblioteca, van callar de colp.
7.	Així que el Harry i el Ron van acabar-se el tercer tros de puding de Nadal, l'Hermione els va dir que havien d'anar desfilant a ultimar els plans del vespre.	Així que Harry i Ron van acabar-se el tercer tros de púding de Nadal, Hermione els va dir que havien d'anar desfilant a ultimar els plans de la nit.
8.	Tot just va acabar la frase que una noia amb els cabells llargs i arrissats va sortir d'allà.	Així que va acabar la frase, una xica amb els cabells llargs i arrissats va eixir d'allà.
9.	—Tan bon punt se'ls en vagi l'acne, estaran llestes per trasplantar	—Així que se'ls en vaja l'acne, estaran llestes per a trasplantar
10.	—La meua mare va morir així que vaig néixer, senyor.	—La meua mare va morir així que vaig néixer, senyor.

2.4.8.17 Les locucions prepositives *tret de* i *llevat de*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	S'hi jugava igual que als escacs dels muggles, llevat que les peces eren vives	S'hi jugava igual que als escacs dels muggles, llevat que les peces estaven vives
2.	—Sí —va acceptar el Firenze—, llevat que el que necessitis sigui viure prou per poder beure una altra cosa...	—Sí —va acceptar Firenze—, llevat que el que necessites siga viure prou per a poder beure una altra cosa...
3.	La professora McGonagall podia esperar-se qualsevol cosa tret d'allò.	La professora McGonagall es podia esperar qualsevol cosa llevat d'allò.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
2.	les classes (tret de la de l'Snape, el mestre de Pocions);	les classes (llevat de la de Snape, el mestre de Pocions);
3.	Tothom va sortir de l'aula menys ell i el Ron,	Tots van eixir de l'aula llevat d'ell i Ron,

2.5 MORFOLOGIA

2.5.1 El gènere

2.5.1.2 Mots amb doble gènere: *son, mar i fred*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	I mentre el senyor Dursley anava caient en un son intranquil,	I mentre el senyor Dursley anava caient en un son intranquil,
2.	però de seguida que l'Hermione es va posar a tocar, va tornar a caure en un son profund.	però de seguida que Hermione es va posar a tocar, tornà a caure en una son profunda.
3.	—No pateixis. El Roneió estarà la mar de bé amb nosaltres.	—No patisques. Roneiet estarà la mar de bé amb nosaltres.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	el Harry va caure en un son intranquil.	Harry va caure en un son intranquil.

2.5.2 El nombre

2.5.2.1 Els plurals de *nas i nariu*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	el tiet Vernon ja estava estripant les cartes, davant dels seus nassos.	ja estava esgarrant les cartes, davant dels seus nassos.
2.	Li han de treure la cua dels nassos abans que vagi a Smeltings.	Li han de llevar la maleïda cua abans que vaja a Smeltings.
3.	Has de ser bo per nassos, Harry:	Has de ser bo per nassos, Harry:
4.	on van picar de nassos amb una porta.	on van topetar de nassos amb una porta.
5.	Tres parells d'ulls embogits que no s'estaven quiets, tres nassos que ho ensumaven tot	Tres parells d'ulls embogits que no s'estaven quiets, tres nassos que ho ensumaven tot
6.	i va veure més ulls verds com els seus, més nassos com el seu,	i va veure més ulls verds com els seus, més nassos com el seu,
7.	De sobte el Harry es va adonar que la cinta mètrica que li mesurava la distància entre els narius anava sola.	De sobte Harry es va adonar que la cinta mètrica que li mesurava la distància entre els narius anava sola.
8.	El Harry va ensumar i una pudor fortíssima li va omplir els narius:	Harry va ensumar i una pudor fortíssima li va omplir els narius:
9.	L'hi havia entrat directament per un nariu.	Li havia entrat directament per un nariu.
10.	A més, tenia el morro allargat, els narius oberts, les banyes que li començaven a créixer i uns ulls taronges que li sortien de les òrbites.	A més, tenia el morro allargat, els narius oberts, les banyes que li començaven a créixer i uns ulls taronges que li eixien de les òrbites.
11.	Va esternudar i li van sortir espurnes dels narius.	Va esternudar i li van eixir espurnes dels narius.
12.	perquè els narius de la professora McGonagall van començar a ensumar.	perquè els narius de la professora McGonagall van començar a ensumar.
13.	Era blanca com el guix, tenia els ulls vermells i els narius mig tancats, com si fos una serp.	Era blanca com els algeps, tenia els ulls rojos i els narius mig tancats, com si fóra una serp.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	el tiet Vernon parlava del sopar dels nassos.	el tiet Vernon parlava del sopar dels nassos.
2.	lletres daurades que deien «Nimbus 2001» resplendien amb el sol del matí davant dels nassos dels de Gryffindor.	lletres daurades que deien «Nimbus 2001» resplendien amb el sol del matí davant dels nassos dels de Gryffindor.
3.	El Malfoy va tornar un minut després amb una espècie de retall de diari que va clavar als nassos del Ron.	Malfoy va tornar un minut després amb una mena de retall de diari que va clavar als nassos de Ron.
4.	—No per a mi —va dir el senyor Malfoy, els narius en flames.	—No per a mi —va dir el senyor Malfoy, els narius en flames.

2.5.4 La flexió verbal regular

2.5.4.1 El present d'indicatiu

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—Vull dir sobre el nostre món. El teu món. El meu món. El món dels teus pares.	—Vullc dir sobre el nostre món. El teu món. El meu món. El món de tos pares.
2.	—Filch, ¿ets tu? Afanya't, que vull començar com més aviat millor.	—Filch, eres tu? Afanya't, que vullc començar com més prompte millor.
3.	—Bé, doncs —va dir el Hagrid—. Ara escolteu-me bé, perquè el que farem és perillós i no vull que ningú prengui mal. Seguiu-me fins allà.	—Bé, doncs —va dir Hagrid—. Ara escolteu-me bé, perquè el que farem és perillós i no vullc que ningú se faça mal. Seguiu-me fins allà.

2.5.5 Cliticització

2.5.5.1 Combinacions binàries de pronoms febles de tercera persona

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	No l'hi retreia	No li ho retreia
2.	L'hi havia d'explicar.	Li ho havia d'explicar.
3.	com si l'hi haguessin trencat almenys dues vegades.	com si li l'hagueren trencat almenys dues vegades.
4.	Els seus tiets l'hi explicaran tot	Els seus tiets li ho explicaran tot
5.	Doncs bé, com més s'escarrassava a fer-l'hi passar pel cap	Doncs bé, com més s'entossudia a fer-li'l passar pel cap
6.	però es va estimar més no discutir-l'hi.	però s'estimà més no discutir-li-ho.
7.	quan de cop el tiet Vernon l'hi va treure de les mans.	quan de colp el tiet Vernon li la llevà de les mans.
8.	la va aixecar perquè no l'hi pogués prendre.	el tiet Vernon la va alçar perquè no li la poguera llevar.
9.	—¿No l'hi han explicat mai?	—No li ho han explicat mai?
10.	¿I l'hi han estat amagant durant tot aquest temps?	I li ho han estat amagant durant tot este temps?
11.	L'hi prohibeixo!	Li ho prohibisc!
12.	—L'hi adverteixo, Dursley,	—Li ho advertisc, Dursley,
13.	Però, abans que l'hi pogués comentar,	Però, abans que li ho poguera comentar,
14.	—Perfecte —va dir, i l'hi va tornar—	—Perfecte —va dir, i li la va tornar—
15.	perquè l'hi haurien pres en un obrir i tancar d'ulls.	perquè li ho haurien llevat en un obrir i tancar d'ulls.
16.	també va començar a embastar-l'hi.	i també li'l va començar a marcar.
17.	Bé, he dit que el seu pare l'hi va preferir...	Bé, he dit que son pare la va preferir...
18.	Ollivander l'hi va treure de la mà quasi	Ollivander li la va llevar de la mà quasi

	immediatament	immediatament.
19.	Ollivander l'hi va tornar a prendre.	Ollivander li la va tornar a llevar.
20.	—L'hi he preguntat. Li he vist la cicatriu. És veritat que l'hi té... com un llamp	—Li ho he preguntat. Li he vist la cicatriu. És veritat que la té..., com un llamp.
21.	—Et prohibeixo terminantment que l'hi preguntis, Fred.	—Et prohibisc terminantment que li ho preguntes, Fred.
22.	que trobava tan interessant com el Ron l'hi trobava a ell.	que trobava Ron tan interessant com Ron el trobava a ell.
23.	el Harry l'hi va rebutjar.	però Harry li la va rebutjar.
24.	La tieta Petúnia no l'hi hauria deixat entrar a casa. [el barret]	La tieta Petúnia no li l'hauria deixat entrar a casa. [el barret]
25.	fins que la professora McGonagall l'hi tragués i li digués que	fins que la professora McGonagall li'l llevava i li diguera que
26.	—No l'hi he preguntat mai	—No li ho he preguntat mai
27.	o l'hi diré al Baró	o li ho diré al Baró
28.	que el turbant l'hi havia regalat un príncep africà	Els va explicar que el turbant li l'havia regalat un príncep africà
29.	¿per què no l'hi pregunta a ella?	per què no li ho pregunta a ella?
30.	cosa que sabia fer sense que l'hi haguessin ensenyat...	que havia trobat una cosa que sabia fer sense que li l'hagueren ensenyada...
31.	que es volia deslliurar d'ell, a tornar a la caixa i l'hi lligava fort—.	que es volia deslliurar d'ell, a tornar a la caixa i la hi lligava fort.
32.	L'hi havia entrat directament per un nariu.	Li havia entrat directament per un nariu.
33.	L'hi va ensenyar.	Li'l va ensenyar.
34.	El Filch l'hi estava embenant.	Filch li l'estava embenant.
35.	—Jordan, l'hi adverteixo!	—Jordan, li ho advertisc!
36.	el Harry sabia que no l'hi donarien mai.	Harry sabia que no li'l donarien mai.
37.	el Fred l'hi va agafar. [el suèter]	Fred li'l va agafar. [el suèter]
38.	la persona que l'hi havia enviat. [la capa que feia invisible]	la persona que li l'havia enviada. [la capa que feia invisible]
39.	l'hi comunicués immediatament,	li ho comunicara immediatament,
40.	i posar-l'hi més fàcil.	i posar-li-ho més fàcil.
41.	Suposo que li va demanar al Dumbledore que l'hi guardés perquè són amics	Supose que li va demanar a Dumbledore que li la guardara ací perquè són amics.
42.	I no l'hi diries a ningú, ¿oi?	I no li ho diries a ningú, veritat?
43.	que enviessin un mussol al Charlie per preguntar-l'hi.	que enviaren un mussol a Charlie per a preguntar-li-ho.
44.	I l'hi vaig dir...	I li ho vaig dir...
45.	si el Bane no l'hi impedeix	ens pot ajudar si Sane no li ho impedeix
46.	i l'hi va llançar als peus.	i li la va tirar als peus.
47.	no serviria de res discutir-l'hi.	no servia de res discutir-li-ho.
48.	Al Harry n'hi van tocar de torrades, [Caramels de Tots els Gustos]	A Harry li'n van tocar de torrades, [Caramels de Tots els Gustos]
49.	Van passar un o dos minuts abans no li va marxar. [el dolor]	Van passar un o dos minuts abans no se li'n va anar. [el dolor]
50.	El teu me la va deixar perquè l'hi guardés	Ton pare me la va deixar perquè li la guardara
51.	—Vull anar a la festa —va dir a Madame Pomfrey mentre ella arranjava les capsas de llaminadures—. Hi podré anar, ¿oi que sí? —El professor Dumbledore diu que l'hi he de deixar anar —va dir amb resignació, com si pensés que el Dumbledore no s'adonava del perill que representaven les festes—. Ara té una altra visita.	—Vull anar a la festa —va dir a Madame Pomfrey mentre ella arranjava les caixes de llepolies—. Hi podré anar, veritat que sí? —El professor Dumbledore diu que l'he de deixar anar —va dir amb resignació, com si pensara que Dumbledore no s'adonava del perill que representaven les festes—. Ara té una altra visita.
52.	L'hi vaig dir! Era l'única cosa que no sabia, i l'hi vaig dir!	Li ho vaig dir! Era l'única cosa que no sabia, i li la vaig dir!
53.	Ho hauria esbrinat encara que no l'hi haguessis dit.	Ho hauria descobert encara que no li ho hagueres dit.
54.	el tiet Vernon n'hi va demanar unes altres	el tiet Vernon li'n demanà unes altres

	[postres]	[postres]
55.	El George creu que un cop n'hi va tocar un de burilla [caramels]	George creu que una vegada li'n va tocar un de punta de cigarret.
56.	Potter, ¿on aniria a buscar un betzoar si n'hi demanés un?	Potter, on aniria a buscar un betzoar si li'n demanara un?
57.	i ja pot donar gràcies que no n'hi tregui més. [punts]	i ja pot donar gràcies que no li'n lleve més. [punts]
58.	Mentre el Ron n'hi feia cinc cèntims, del que feia el Charlie amb els dracs,	Mentre Ron li explicava breument què feia Charlie amb els dracs,

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—Bé, els hi he donat una mica de...	—Bé, els he donat una miqueta de...
2.	El Decors no li havia recompost els ossos. Els hi havia tret.	Decors no li havia recompost els ossos. Li'ls havia llevat.
3.	però no els hi va trobar.	però no els hi va trobar.
4.	Els hi he posat una simple poció de la son.	Els hi he posat una simple poció de la son.
5.	i les hi va retornar com si fossin noves.	i li les va tornar com si foren noves.
6.	El Harry l'hi va explicar tot sobre el Dobby,	Harry li ho va explicar tot sobre el Dobby,
7.	que a l'escola l'hi podrien arreglar,	a l'escola li la podrien arreglar,
8.	L'hi va explicar tot excepte que	Li ho va explicar tot, excepte que
9.	Va estar a punt de dir-l'hi quan el Decors va tornar a parlar:	Va estar a punt de dir-li-ho quan Decors va tornar a parlar:
10.	I l'hi signarem tots dos.	I li'l signarem els dos.
11.	És una llàstima que jo no fos allà quan l'hi han fet	És una llàstima que jo no fóra allà quan li l'han fet,
12.	—Pregunti-l'hi a ell!	—Pregunte-ho a ell!
13.	va fer el Ron, traient-l'hi de les mans	—va fer Ron, llevant-li-la de les mans
14.	¿Què hem de fer, robar-l'hi a l'Snape?	Què hem de fer, robar-li-ho a Snape?
15.	i l'hi va fer beure.	i li'l va fer beure. OC
16.	Aquest matí hem sentit com la profesora McGonagall l'hi explicava al Flitwick	Aquest matí hem sentit com la professora McGonagall ho explicava a Flitwick.
17.	L'hi he notat a la cara.	Li ho he notat a la cara.
18.	Deu punts per a qui l'hi faci passar per l'estómac!	Deu punts per a qui li'l faça passar per l'estómac!
19.	Cinquanta per a qui l'hi faci passar pel cap!	Cinquanta per a qui li'l faça passar pel cap!
20.	el Ron va allargar el braç per impedir-l'hi.	Ron va allargar el braç per a impedir-li-ho.
21.	No deia res sobre la raó per la qual l'hi havien donat. [la placa]	No deia res sobre la raó per la qual li l'havien donada. [la placa]
22.	—Torna-l'hi, Malfoy	—Torna-li'l, Malfoy
23.	Al Hagrid mai l'hi vaig dir,	A Hagrid no li ho vaig dir mai,
24.	L'hi podríem haver preguntat,	Li ho podríem haver preguntat,
25.	i l'hi va assenyalar al Ron.	i li ho va assenyalar a Ron.
26.	—¿I ara què? —va dir el Ron mirant inquiet la Ginny. El Harry l'hi va assenyalar el què.	—I ara on anem? —va dir Ron mirant inquiet Ginny. Harry li va assenyalar on.
27.	Va agafar el diari i l'hi va mostrar al Dumbledore—.	Va agafar el diari i el va mostrar a Dumbledore—.
28.	—Perquè vostè l'hi va donar	—Perquè vostè li'l va donar
29.	Així que estic fent un munt de fotos per enviar-les-hi. I seria genial si pogués enviar-n'hi una de teva.	De manera que estic fent un muntó de fotos per a enviar-li-les. I seria genial si poguera enviar-li'n una de teua.
30.	—Déu n'hi do —va dir el Ron amb un fil de veu.	—Mare de Déu —va dir Ron amb un fil de veu.
31.	Déu n'hi do... El seu propi fill...	Mare de Déu... El seu mateix fill...
32.	—Déu n'hi do, la gent que ha vingut	—Mare de Déu, la gent que ha vingut
33.	Déu n'hi do, realment, sembla que els gastem, ¿oi?	Mare de Déu, realment, sembla que els gastem, veritat?
34.	El Ron va obrir la boca per parlar, però, en	Ron va obrir la boca per a parlar, però, en

	lloc de sortir-li paraules, va fer un rot impressionant	lloc d'eixir-li'n paraules, va fer un rot impressionant
35.	Jo no tinc cap espasa. Però aquell noi d'allà, sí —va seguir, assenyalant el Harry—. Ell us en deixarà una.	Jo no tinc cap espasa. Però aquell xic d'allà, sí —va seguir, assenyalant Harry—. Ell li'n deixarà una.
36.	—Jo estaré esperant per obri'ls-hi la porta.	—Jo estaré esperant i els obriré la porta.

2.5.5.2 La cliticització dels verbs de percepció *veure* i *sentir*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Miri's al mirall i digui'm què hi veu.	Mire's a l'espill i diga'm què hi veu
2.	La cicatriu li feia tant de mal que ja no hi veia	La cicatriu li feia tant de mal que Harry ja no s'hi veia
3.	El Ronald Weasley, que sempre ha estat eclipsat pels seus germans, s'hi veu sol, i amb més èxit.	Ronald Weasley, que sempre ha estat eclipsat pels seus germans, s'hi veu sol, i amb més èxit.
4.	—¿I bé? —va demanar el Quirrell, impacient—. ¿Què hi veu? [...] —M'hi veig donant la mà al Dumbledore	—I bé? —va demanar Quirrell, impacient—. Què hi veu? [...] —M'hi veig donant la mà a Dumbledore
5.	Hi havia un gat tigrat immòbil a la cantonada del carrer Privet, però no s'hi veia cap mapa.	Hi havia un gat tigrat immòbil a la cantonada del carrer Privet, però no s'hi veia cap mapa.
6.	però no veia cap lloc on poguessin vendre	però no veia cap lloc on pogueren vendre
7.	Jo ja ho veia a venir,	Jo ja ho veia a venir,
8.	S'hi volia mirar, però no hi veia res	S'hi volia mirar, però no hi veia res
9.	Un altre que es mirés al mirall s'hi veuria fabricant or o bevent l'elixir de la vida.	Un altre que es mirara a l'espill s'hi veuria fabricant or o bevent l'elixir de la vida.
10.	Molts s'hi han consumit de tant mirar-hi, captivats pel que hi veien; o s'han tornat bojós, perquè no sabien si el que hi veien era real, possible.	Molts s'hi han consumit de tant mirar-hi, captivats pel que hi veien; o s'han tornat bojós, perquè no sabien si el que hi veien era real, possible.
11.	—¿Vostè què hi veu, quan es mira al mirall?	—Vostè què hi veu, quan es mira a l'espill?
12.	La cambra estava tan fosca que no s'hi veien,	La cambra estava tan fosca que no s'hi veien,
13.	—Xxxx! —va fer la professora McGonagall—. [...] —Ho sento—va dir fent un sanglot,	—Xxxx! —va fer la professora McGonagall—. [...] —Ho sent —va dir fent un sanglot,
14.	—Ho sento, però no he acabat d'entendre qui ets.	—Ho sent, però no he acabat d'entendre qui ets.
15.	—Un bruixot, com ho sents —va repetir el Hagrid,	—Un bruixot, com ho sents —va repetir Hagrid,
16.	—¿I què va passar amb Vol...? Ho sento. Volia dir amb l'Innominable.	—I què va passar amb Vol...? Ho sent. Volia dir amb l'Innominable.
17.	—Ho sento —va dir l'altre, que no semblava que ho sentís gens—. Però eren dels nostres, ¿oi?	—Ho sent —va dir l'altre, que no semblava que ho sentira gens—. Però eren dels nostres, veritat?
18.	No sé què va passar quan Vol... ho sento, la nit que van morir els meus pares.	No sé què va passar quan Vol... ho sent, la nit que van morir els meus pares.
19.	¿Que no veu que sóc el George? —Ho sento, George, rei. —Era una broma, mare. Sóc el Fred —va dir el noi,	Que no veu que sóc George? —Ho sent, George, rei. —Era una broma, mare. Sóc Fred —va dir el xic,
20.	—Jordan! —Ho sento, professora.	—Jordan! —Ho sent, professora.
21.	—Et felicito —va dir en veu baixa, perquè només ho sentís el Harry—.	—Et felicite —va dir en veu baixa, perquè només ho sentira Harry—.
22.	—No, Harry, ho sento —va dir el Hagrid.	—No, Harry, ho sent —va dir Hagrid.

23.	Harry, tu te'n vas amb l'Ullal i aquest imbècil. Ho sento, Harry —li va dir el Hagrid	Harry, tu te'n vas amb Ullal i este imbècil. Ho sent, Harry —li va dir Hagrid
24.	—Ho sento, Harry! —es va lamentar l'Hermione—.	—Ho sent, Harry! —es va lamentar Hermione—.
25.	—Neville —va dir—, ho sento, ho sento molt. Va aixecar la vareta.	—Neville —va dir—, ho sent, ho sent molt.
26.	El Harry admetia que li hauria de saber greu que la senyora Figg s'hagués trencat la cama,	Harry admetia que li hauria de saber greu que la senyora Figg s'haguera trencat la cama,
27.	—Em sap greu —es va apressar a dir el Harry. —¿Que te sap greu? —va cridar el Hagrid, enfadat, i e va girar cap als Dursley, que es van agemolir en la foscor—. Es a ells a qui hauria de saber greu!	—Em sap greu —es va apressar a dir Harry. —Que te sap greu? —va cridar Hagrid, enfadat, i es va girar cap als Dursley, que es van arraulir en la foscor—. És a ells a qui hauria de saber greu!
28.	No li sabia gens de greu: probablement seria el millor Nadal que hauria passat mai.	No li sabia gens de greu: probablement seria el millor Nadal que hauria passat mai.
29.	quan va arribar el moment d'acomiar-se del Norbert els hauria sabut greu pel Hagrid.	quan va arribar el moment d'acomiar-se de Norbert els hauria sabut greu per Hagrid.
30.	Neville, em sap tant de greu...	Neville, em sap tant de greu...

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Allà dins gairebé no s'hi veien, de tant fum negre que sortia del compartiment en què l'Hermione remenava la marmita.	Allà dins gairebé no s'hi veien, de tant de fum negre que eixia del compartimento on Hermione remenava la marmita.
2.	Vaja, que ella és de sang pura. No hi veig cap altra raó.	Vaja, que ella és de sang pura. No hi veig cap altra raó.
3.	El túnel estava tan fosc que tan sols s'hi veien a curta distància.	El túnel estava tan fosc que només s'hi veien a curta distància.
4.	Això no deu tenir res a veure amb Vol... Ho sento... Amb l'Innominable, ¿oi?	Això no deu tenir res a veure amb Vol... Ho sent... Amb l'Innominable, veritat?
5.	Ho sento, Pau, tinc pressa...	Ho sent, Pau, tinc pressa...
6.	—Ho sento... M'he quedat adormit... ¿M'he perdut alguna cosa?	—Ho sent... M'he quedat adormit... M'he perdut alguna cosa?
7.	—Ho sento moltíssim, nois, però ara els hauré de fer un sortilegi de pèrdua de memòria.	—Ho sent moltíssim, xics, però ara els hauré de fer un sortilegi de pèrdua de memòria.
8.	Emmm, sento molestar-te... Només volia preguntar...	Emmm, em sap greu molestar-te... Només volia preguntar...
9.	Sabia què passava, ho sentia, gairebé podia veure com la serp gegant sortia de la boca de Slytherin.	Sabia què passava, ho sentia, gairebé podia veure com la serp gegant eixia de la boca de Slytherin.
10.	—Em sap greu —va xiuxiuejar—, no et volia ofendre.	—Em sap greu —va xiuxiuejar—, no et volia ofendre.
11.	el Harry no podia evitar que li sapigués greu, és clar que ni remotament el greu que li sabia per ell mateix:	Harry no podia evitar que li sabera greu, és clar que ni remotament el greu que li sabia per ell mateix:
12.	Em sap greu, però hi ha moltes possibilitats que l'assaltant vulgui tornar per acabar amb aquesta gent...	Em sap greu, però hi ha moltes possibilitats que l'agressor vulga tornar per acabar amb aquesta gent...
13.	A ningú li sap tan greu com a mi...	A ningú no li sap tant greu com a mi...
14.	Però el Harry, que ja havia sentit a parlar de la fama que tenia Slytherin de produir bruixots de les forces del mal,	Però Harry, que ja havia sentit parlar de la fama que tenia Slytherin de produir bruixots de les forces del mal,
15.	He sentit a dir que ets un jugador útil.	He sentit dir que ets un jugador útil.
16.	diré que es veia a venir que el farieu.	diré que es veia venir que el farieu.

2.5.5.3 La cliticització dels verbs *pensar* i *repensar-se*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Ara que hi penso, he d'anar a Gringotts de totes maneres.	Ara que ho pense, he d'anar a Gringotts de totes maneres.
2.	—Ara que hi penso, t'he portat un regal.	—Ara que ho pense, t'he portat un regal.
3.	La propera vegada us ho pensareu dos cops abans de desobeir les normes de l'escola	La propera vegada us ho pensareu dos cops abans de desobeir les normes de l'escola
4.	Va girar-se cap als qui parlaven, com si els volgués dir alguna cosa, però s'hi va repensar.	Es va girar als qui parlaven, com si els volguera dir alguna cosa, però s'ho va repensar.
5.	La professora McGonagall estava a punt d'obrir la boca, però s'hi va repensar.	La professora McGonagall va obrir la boca, però s'ho va repensar.
6.	Posats a pensar-hi, ni tan sols estava segur que el seu nebot es digués així.	Posats a pensar-ho, ni tan sols estava segur que el seu nebot es diguera així.
7.	—D-d-defensa e-e-contra les arts d-d-diabòliques —va mussitar el professor Quirrell, com si preferís no pensar-hi—.	—D-d-defensa c-c-contra les arts d-d-diabòliques —va mussitar el professor Quirrell, com si preferira no pensar-hi—.
8.	—Semblava aterrit només de pensar-hi.	—Semblava aterrit només de pensar-hi.
9.	Potser el deixarien ser l'ajudant del Hagrid. Se li va encongir l'estómac només de pensar-hi:	Potser el deixarien ser l'ajudant de Hagrid. Se li va encallar l'estómac només de pensar-ho:
10.	Però de moment intenta no pensar-hi. Quan siguis gran...	Però de moment intenta no pensar-hi. Quan siguis gran...

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—Home —va començar el Fred—, pensa-ho bé.	—Home —va començar Fred—, pensa-ho bé.
2.	Però, tot i així, el Barret que Tria et va posar a Gryffindor. Ja saps per què ho va fer. Pensa-hi.	Però, tot i així, el Barret que Tria et va posar a Gryffindor. Ja saps per què ho va fer. Pensa-hi.
3.	—Ah! Ja m'ho pensava —va dir el Decors.	—Ah! Ja m'ho pensava —va dir Decors.
4.	El Harry s'ho va pensar una fracció de segon i llavors va escriure dues lletres: «OK.»	Harry s'ho va pensar una fracció de segon i llavors va escriure dues lletres: «OK.»
5.	Aragog s'ho va pensar. —El Hagrid mai havia enviat humans al nostre clot —va dir reflexiu.	Aragog s'ho va pensar. —Hagrid no havia enviat mai humans al nostre clot —va dir reflexiu.
6.	El Harry s'ho va pensar, procurant imaginar-se l'escena de la nit de Halloween.	Harry s'ho va pensar, procurant imaginar-se l'escena de la nit de Halloween.
7.	Però no va tenir gaire temps de pensar en això: la professora McGonagall estava fent una volta a la taula, lliurant horaris.	Però no va tenir massa temps de pensar-hi: la professora McGonagall feia una volta a la taula, lliurant horaris.

2.5.5.4 La cliticització del verb *jugar*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	M'hi jugo el que vulguis que tot això és cosa de Dedalus Diggle.	M'hi jugue el que vulga que això és cosa de Dedalus Diggle.
2.	—Em jugo el que vulguis que aniré a Hufflepuff —va dir el Harry desanimat.	—Em jugue el que vulgues que aniré a Hufflepuff —va dir Harry desanimat.
3.	Em jugo... —va afegir, parlant en veu alta	Em jugue... —va afegir, parlant en veu alta

	per primer cop d'un tema que darrerament l'havia amoïnat molt—. Em jugo el que vulguis que sóc el pitjor de la classe.	per primera vegada d'un tema que darrerament l'havia preocupat molt—. Em jugue el que vulgues que sóc el pitjor de la classe.
4.	Me'l va ensenyar el George, i m'hi jugo el que vulguis que se'l va inventar.	Me'l va ensenyar George, i m'hi jugue el que vulgues que se'l va inventar.
5.	però m'hi jugo el que vulguis que tot és de boca.	però m'hi jugue el que vulgues que tot és de boca.
6.	—M'hi jugo el que vulguis que és aquell que hi ha darrere l'estàtua	—M'hi jugue el que vulgues que és aquell que hi ha darrere l'estàtua
7.	I m'hi jugo l'escombra que va ser ell qui va deixar entrar el troll, per crear confusió!	I m'hi jugue la granera que va ser ell qui va deixar entrar el troll, per a crear confusió!
8.	¿No t'hi vols jugar res, Weasley?	No t'hi vols jugar res, Weasley?
9.	s'hauria jugat una dotzena de pedres filosofals que l'Snape acabava de sortir de la cambra,	s'hauria jugat una dotzena de pedres filosofals que Snape acabava d'eixir de la cambra,
10.	El Filch no ens ajudaria ni que s'hi jugués la vida:	Filch no ens ajudaria encara que s'hi jugara la vida:

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Em jugo el que vulguis que jo llanço el meu més enllà d'aquella soca.	M'hi jugue el que vulgues que jo llance el meu més enllà d'aquella soca.
2.	M'hi jugo el que vulguis que és una dona.	M'hi jugue el que vulgues que és una dona.
3.	—Em jugo el que vulguis que no li ha agradat —va dir el Harry,	—M'hi jugue el que vulgues que no li ha agradat —va dir Harry,
4.	Em jugo el que vulgueu que no hi ha gaires vius que puguin dir que han anat a una... [festa de mortiversari]	M'hi jugue el que vulgueu que no hi ha massa vius que puguin dir que han anat a una... [festa de mortiversari]
5.	Em jugo el que vulguis que ell t'ha demanat que ho diguessis!	M'hi jugue el que vulgues que ell t'ha demanat que ho digueres!
6.	Em jugo cinc galeons que el proper morirà.	Em jugue cinc galeons que el proper morirà.
7.	Em jugo el que vulguis que va advertir la primera persona que va trobar	M'hi jugue el que vulgues que va advertir la primera persona que va trobar

2.5.5.5 Efectes de la cliticització sobre la forma del verb: l'infinitiu de la segona conjugació acabat en *-er* i l'imperatiu de segona persona acabat en *-s*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Digue'ns què hem de fer.	Digues què hem de fer.
2.	no'm diguis re en tot el camí de tornada; [Ho diu Hagrid.]	no'm digues res en tot el camí de tornà; [Ho diu Hagrid.]
3.	És increïble: coneixe'l en persona, després de tant de temps!	És increïble: conèixer-lo en persona, després de tant de temps!
4.	No es p-p-pot imaginar q-q-que c-c-content estic de c-c-coneixe'l. [Ho diu el professor Quirrell.]	No es p-p-pot imaginar c-c-com estic de c-c-content de c-c-conèixer-lo. [Ho diu el professor Quirrell.]
5.	—Sí, ja ens ho han dit —va dir el Hagrid, de mal humor—. Bé, si cap dels dos veu res, m'ho direu, ¿oi? Ara hem de marxar.	—Sí, ja mos ho han dit —va dir Hagrid, de mal humor—. Bé, si cap dels dos veu alguna cosa, m'ho direu, vitat? Ara se n'hem d'anar.
6.	Té, una salsitxa. No són dolentes, fredes. [Ho diu Hagrid.]	Tin, una salsitxa. No són roïnes, fredes [Ho diu Hagrid.]
7.	—Té, queda-te-la —va dir el Harry,	—Tin, queda-te-la —va dir Harry,
8.	Té, menja bacon, o el que vulguis... [Ho diu	Tin, menja bacó, o el que vulgues... [Ho diu

Ron.]	Ron.]
9. —Ens n'hem d'anar, hem de comprar moltes coses. [Ho diu Hagrid.]	—Hem d'anar-se'n, hem de comprar moltes coses. [Ho diu Hagrid.]

La cambra secreta

Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1. —Jo estaré esperant per obri'ls-hi la porta.	—Jo estaré esperant i els obriré la porta.
2. i digue'ns la contrasenya nova.	i digues la contrassenya nova.
3. podríem sorti'ns-en...	ho podríem aconseguir...
4. tu provaries de convence'ns per trencar les normes	tu provaries de convèncer-nos per a incomplir les normes
5. Bon dia, Hagrid, digue'ns, ¿que has deixat anar res maquiavèl·lic i pelut pel castell, últimament?	Bon dia, Hagrid, digues-nos, has deixat anar alguna cosa maquiavèl·lica i peluda pel castell, últimament?
6. Va, digue'ns-ho, que no ens en riurem.	Va, digues-nos-ho, que no ens en riurem.
7. —Si d'aquí a un mes et ve de gust d'explica'ns-ho	—Si d'ací a un mes t'abellèix explicar-nos-ho
8. —Mi-te'ls! ¿On éreu? [Ho diu Hermione.]	Mira-te'ls! On éreu? [Ho diu Hermione.]
9. —Escriu als teus pares i demana'ls-en una altra	—Escriu als teus pares i els en demanes una altra
10. Vinga, Marc, digue'ls que em deixin sol.	Vinga, Marc, digues-los que em deixen sol.
11. Digue'm alguna cosa tan aviat com puguis.	Digues alguna cosa tan aviat com pugues.
12. —Sisplau, Hermione, digue'm que tu no ets una de les quaranta-sis	—Per favor, Hermione, digues-me que tu no ets una de les quaranta-sis
13. Sabia que havia d'esbrinar més coses sobre tu, havia de parlar amb tu, conèixe't en persona si era possible.	Sabia que havia d'esbrinar més coses sobre tu, havia de parlar amb tu, conèixer-te en persona si era possible.
14. —No és que no estigui encantat de conèixe't	—No és que no estiga encantat de conèixer-te
15. —Sisplau, Hermione, digue'm que tu no ets una de les quaranta-sis	—Per favor, Hermione, digues-me que tu no ets una de les quaranta-sis
16. —¿Emportar-se'm? —va dir el Hagrid, tremolant—. ¿Emportar-se'm on?	—Emportar-se'm? —va dir Hagrid, tremolant—. Emportar-se'm a on?
17. mirant de convence's que estava viva.	mirant de convèncer-se que estava viva.
18. Fa tant de temps que el Dobby té ganes de conèixe'l...	Fa tant de temps que el Dobby té ganes de conèixer-lo...
19. —Té, te'ls regalo —va mormolar el Harry,	—Tin, te'ls regale —va mormolar Harry,
20. —Té, nena, agafa el llibre, [Ho diu el senyor Malfoy.]	—Tin, xiqueta, agafa el llibre, [Ho diu el senyor Malfoy.]
21. —Senyor!, ¿és el Harry Potter? Encantat de conèixe't.	—Senyor!, és Harry Potter? Encantat de conèixer-te.

2.6 SINTAXI

2.6.1 Les funcions sintàctiques: el complement directe

2.6.1.1 La concordança amb el participi

La pedra filosofal

Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1. Malgrat que aquestes aus normalment surten de cacera a la nit i gairebé mai se les veu de dia, així que ha sortit el sol aquest matí se les ha vist volar pertot arreu.	Malgrat que aquestes aus normalment ixen de cacera a la nit i gairebé mai se les veu de dia, així que ha eixit el sol aquest matí se les ha vistes per totes bandes.
2. les havien deixat per sota la porta, [les cartes]	les havien deixades per davall la porta, [les cartes]

3.	se les havia arreglat per fer-los créixer...	se les havia arreglades per a fer-los créixer...
4.	cosa que sabia fer sense que l'hi haguessin ensenyat...	que havia trobat una cosa que sabia fer sense que li l'hagueren ensenyada...
5.	la persona que l'hi havia enviat. [la capa que feia invisible]	la persona que li l'havia enviada. [la capa que feia invisible]
6.	Ell es movia pel tauler menjant-se gairebé tantes peces blanques com negres n'havien perdut.	Ell es movia pel tauler menjant-se quasi tantes peces blanques com negres n'havien perdut.
7.	I jo que no n'he tocada mai cap! [Nimbus 2000]	I jo que no n'he tocada mai cap! [Nimbus 2000]
8.	Després no em diguin que no els he avisat.	Després no em diguen que no els he avisat.
9.	a la final de la Copa del Món de 1473 les havien fetes totes; [les faltes]	a la final de la Copa del Món de 1473 les havien fetes totes; [les faltes]
10.	Van ser dels primers a tornar al nostre costat quan l'Innominable va desaparèixer. Van al·legar que els havien encantat.	Van ser dels primers a tornar al nostre costat quan l'Innominable va desaparèixer. Al·legaren que els havien encantat.
11.	Te l'han enviada per error [la carta]	Te l'han enviada per error [la carta]
12.	L'he cremada. [la carta]	L'he cremada. [la carta]
13.	l'hauria tocada, [la dona]	l'hauria tocada, [la dona]
14.	però no sembla que l'hagin construïda, encara. [l'andana]	però no sembla que l'hagen construïda, encara. [l'andana]
15.	si no l'haguéssim tancada allà amb la bèstia [l'Hermione]	si no l'hagerem tancada allà amb la bèstia [Hermione]
16.	l'hem salvada. [l'Hermione]	l'hem salvada. [Hermione]
17.	com si ja l'haguessin enxampada [La clau]	com si ja l'hagueren agafada [la clau]
18.	l'haguessin introduïda [la clau]	l'hagueren introduïda [la clau]
19.	Després que l'haguessin capturada dos cops. [la clau]	després que l'hagueren capturada dues vegades. [la clau]
20.	No, farem com si no l'haguéssim rebut. [la carta]	No, farem com si no l'haguérem rebuda. [la carta]
21.	Li feia la impressió que l'havia tingut sempre, [la cicatriu]	Tenia la impressió que l'havia tinguda sempre, [la cicatriu]
22.	com se l'havia fet. [la cicatriu]	com se l'havia feta. [la cicatriu]
23.	Es veu que la cama se l'havia trencada	la cama se l'havia trencada
24.	L'havia feta ben grossa.	L'havia feta ben grossa.
25.	El Harry no l'havia vista mai tan enfadada, [la professora McGonagall]	Harry no l'havia vista mai tan enfadada, [la professora McGonagall]
26.	d'ençà que el Harry i el Ron l'havien salvada del troll [l'Hermione]	des que Harry i Ron l'havien salvada del troll [Hermione]
27.	El caçador de Slytherin també l'havia vist. [la papallona]	El caçador de Slytherin també l'havia vista. [la papallona]
28.	Era evident que l'havia fet ell mateix. [la flauta]	Era evident que l'havia feta ell mateix. [la flauta]
29.	els havia tancat dins el cotxe	els havia tancat dins el cotxe
30.	el tren els havia allunyat de Londres.	el tren els havia allunyat de Londres.
31.	els havia marejat a tots	els havia marejat a tots
32.	Qualsevol diria que l'hem obligada a venir, ¿oi? [l'Hermione]	Qualsevol diria que l'hem obligada a venir, eh? [Hermione]
33.	Aquest cop sí que l'has feta bona:	Aquest colp sí que l'has feta bona:
34.	No els havia enganyat,	No els havia mentit,
35.	el Dudley l'havia pegat, [al Harry]	Dudley li havia pegat, [a Harry]
36.	I l'últim cop que el Dudley l'havia pegat,	I l'última vegada que Dudley li havia pegat, [a Harry]

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	fins que no l'hagués acabada. [la feina]	fins que no les haguera acabades. [les feines]

2.	—Les han trobat a prop de la biblioteca [dues noies]	—Les han trobades a prop de la biblioteca [dues xiques]
3.	—El Dobby les ha portat, senyor	—El Dobby les ha portades, senyor [les cartes]
4.	—Els han vist —va murmurar,	—Els han vist —va murmurar,
5.	començant per la barrera de l'estació que no els havia deixat passar.	començant per la barrera de l'estació que no els havia deixat passar.
6.	i cap muggle els ha vist mai.	i no els ha vist mai cap muggle.
7.	és només per comprovar si els han llegit atentament,	és només per a comprovar si els han llegit atentament,
8.	El Harry pensava que quan els hagués acabat ja estaria fent sisè	Harry pensava que quan els haguera acabat ja estaria fent sisè
9.	Alguns han insinuat que els havies amenaçat d'embruixar les seves famílies	Alguns han insinuat que els havies amenaçat d'embruixar les seues famílies
10.	Els caramels els havien assedegat	Els caramels els havien assedegat
11.	i els havien col·locat als peus dels seus llits. [els baguls]	i els havien col·locat als peus dels seus llits. [els baguls]
12.	Els hi havia tret. [els ossos]	Li'ls havia llevat. [els ossos]
13.	ja els havien castigat prou	ja els havien castigat prou
14.	No deia res sobre la raó per la qual l'hi havien donat. [la placa]	No deia res sobre la raó per la qual li l'havien donada. [la placa]
15.	Una cosa era clara: de totes les vivendes de professors que el Harry havia vist aquell curs	Una cosa era clara: de tots els habitatges de professors que Harry havia vist aquell curs
16.	¿Com és que a mi no me n'has donat cap? [fotos firmades]	Com és que a mi no me n'has donada cap? [fotos <i>firmaes</i>]
17.	L'he fet revelar, te la volia ensenyar... [la fotografia]	L'he feta revelar, te la volia ensenyar... [la fotografia]
18.	—La veu! —va dir el Harry mirant enrere—. L'he tornat a sentir...	—La veu! —va dir Harry mirant enrere—. L'he tornada a sentir...
19.	—No, no els he vist [el Ron i l'Hermione]	—No, no els he vist [Ron i Hermione]
20.	Algú l'ha destarotat, [la bala]	Algú l'ha destarotada, [la bala]
21.	—La veu... La veu que ha dit... ¿No l'ha sentit?	—La veu... La veu que ha dit... No l'ha sentida?
22.	—És evident que ha estat un sortilegi el que l'ha matada... [la Gemma Gemec]	—És evident que ha sigut un sortilegi el que l'ha morta... [Gemma Gemec]
23.	¿Qui l'ha oberta? ¿Qui la va obrir l'altra vegada? [la cambra]	Qui l'ha oberta? Qui la va obrir l'altra vegada? [la cambra]
24.	ningú més l'ha sentida. [la veu]	ningú més no l'ha sentida. [la veu]
25.	L'ha dut a la mateixa cambra secreta. [la noia]	L'ha dut a la cambra secreta mateixa. [la xica]
26.	El Harry l'havia vista enfadada en diverses ocasions, [la professora McGonagall]	Harry l'havia vista enfadada en diverses ocasions, [la professora McGonagall]
27.	o bé mai l'havia vista tan enfadada.	o bé mai no l'havia vista tan enfadada. [la professora McGonagall]
28.	pel lloc on l'havien agredida, [la Senyora Norris]	pel lloc on l'havien agredida, [la Senyora Norris]
29.	Mai l'havia vista tan amoïnada, [la Ginny]	Mai no l'havia vista tan preocupada, [la Ginny]
30.	no l'havia vista. [la papallona]	no l'havia vista. [la papallona]
31.	no havia atiat la serp, sinó que l'havia aturada,	no havia atiat la serp, sinó que l'havia aturada,
32.	El Harry mai l'havia vista tan contenta. [la Gemma Gemec]	Harry mai no l'havia vista tan contenta. [Gemma Gemec]
33.	Jo vaig enxampar la persona que l'havia oberta [la cambra]	Jo vaig atrapar la persona que l'havia oberta [la cambra]
34.	Allò era Hogwarts tal com l'havia coneguda el Rodlel	Allò era Hogwarts tal com l'havia coneguda Rodlel
35.	fins que no l'hagués acabada. [la feina]	fins que no les haguera acabades. [les feines]
36.	Que se l'haguessin passat de pares a fills...	Que se l'hagueren passat de pares a fills...

	[la clau]	[la clau]
37.	com si l'hagués xuclat el paper. [la tinta]	com si l'haguera xuplat el paper. [la tinta]
38.	el Harry estava segur que l'haurien sentida des de baix—. [la veu]	Harry estava segur que l'haurien sentida des de baix—. [la veu]
39.	conec el contrasortilegi que l'hauria salvada... [la Senyora Norris]	conec el contrasortilegi que l'hauria salvada... [la Senyora Norris]
40.	és només per comprovar si els han llegit atentament, [els llibres]	és només per a comprovar si els han llegit atentament, [els llibres]
41.	Tan bon punt els havia destapat, [els follets]	Tan bon punt se'ls havia destapat,
42.	—Ara sí que l'hem feta bona	—Ara sí que l'hem feta bona
43.	—L'heu salvada! L'heu salvada! [la Ginny]	—L'heu salvada! L'heu salvada! [la Ginny]
44.	¿Com és que a mi no me n'has donat cap? [una fotografia]	Com és que a mi no me n'has donada cap? [una fotografia]
45.	Déu meu, si no l'has fet servir mai... [la pols migratòria]	Déu meu, si no l'has utilitzada mai... [la pols migratòria]
46.	L'has assassinada! [la Senyora Norris]	L'has assassinada! [la Senyora Norris]
47.	—Doncs no l'has acabat [la tasca]	—Doncs, no l'has acabada [la tasca]

2.6.2 Les preposicions

2.6.2.1 Les preposicions àtones *a*, *en* i *amb*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—¿Que m'hi podríeu portar en cotxe? Grunyit. Va suposar que allò volia dir que sí.	—M'hi podríeu portar en cotxe? Grunyit. Va suposar que allò volia dir que sí.
2.	El Harry es va girar i va veure que els Dursley s'allunyaven amb el cotxe.	Harry es girà i va veure que els Dursley s'allunyaven amb el cotxe.
3.	A cada pàgina n'hi havia una dels seus pares	En cada pàgina n'hi havia una dels seus pares

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	La Hedwig encara estava enfadada amb el Harry pel desastrós viatge en cotxe, i la vareta del Ron continuava funcionant malament:	La Hedwig encara estava enfadada amb Harry pel desastrós viatge en cotxe i la vareta de Ron continuava funcionant malament:
2.	el Harry ha arribat aquest matí en el cotxe	Harry ha arribat aquest matí en el cotxe

2.6.3 Les oracions subordinades de relatiu

2.6.3.1 Amb antecedent i preposició

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Quan el senyor i la senyora Dursley es van aixecar el dimarts gris i trist en què comença la nostra història,	Quan el senyor i la senyora Dursley es van alçar el dimarts gris i trist en què comença la nostra història,
2.	hi havia festes secretes per tot el país en què la gent brindava en veu baixa:	hi havia festes secretes per tot el país, on la gent brindava en veu baixa:
3.	—En l'accident de cotxe en què es van matar els teus pares	—En l'accident de cotxe en què es van matar els teus pares
4.	Allò era pitjor que tenir com a habitació un armari en què l'únic visitant que picava a la	Allò era pitjor que tenir com a habitació un armari perquè l'únic visitant que tocava a la

	porta era la tieta Petúnia per despertar-lo.	porta era la tieta Petúnia per a despertar-lo.
5.	Després d'un minut de lluita a cegues, en què tothom va rebre amb el pal de Smeltings,	Després d'un minut de lluita a cegues, en què tot hom va rebre colps amb el pal de Smeltings,
6.	explicant històries llarguíssimes que sempre acabaven amb l'episodi en què s'escapava pels pèls dels muggles que el perseguien en helicòpter.	fanfarronejava explicant històries llarguíssimes que sempre acabaven amb l'episodi en què s'escapava pels pèls dels muggles que el perseguien en helicòpter.
7.	un esport que es jugava amb una única pilota i en què a ningú no li estava permès volar.	en un esport que es juga va amb una única pilota i en el qual no li estava permès volar a ningú.
8.	Els escacs eren l'única cosa en què l'Hermione perdia, i el Harry i el Ron trobaven que allò li anava molt bé.	Els escacs eren l'única cosa en què Hermione perdia, i Harry i Ron trobaven que allò li anava molt bé.
9.	devia ser un rècord, ningú no recordava un partit en què haguessin capturat tan aviat la papallona.	havia estat un rècord, no recordava ningú un partit en què hagueren capturat tan prompte la papallona.
10.	En l'estat de nervis en què es trobaven, confonien les ombres de les estàtues amb el Filch	En l'estat de nervis en què es trobaven, confonien les ombres de les estàtues amb Filch
11.	Va ser una d'aquelles poques ocasions en què la història veritable és més emocionant i increïble que els rumors incontrolats.	Va ser una d'aquelles poques ocasions en què la història vertadera és més emocionant i increïble que els rumors incontrolats.
12.	M'anirà bé tenir alguna cosa agradable en què pensar.	M'anirà bé tenir alguna cosa agradable en què pensar.
13.	Semblava que la professora McGonagall havia arribat a allò de què realment volia parlar,	Semblava que la professora McGonagall havia arribat a allò de què realment volia parlar,
14.	la carta, escrita sobre el mateix pergami gruixut de què estava fet el sobre,	escrita sobre el mateix pergami gruixut de què estava fet el sobre,
15.	una ampolla plena d'un líquid ambrat, de la qual va fer un glop abans de començar a preparar el te.	una ampolla plena d'un líquid ambrat, de la qual va fer un glop abans de començar a fer el te.
16.	la cua del fènix de la qual es va treure la ploma d'aquesta vareta tenia una altra ploma germana.	la cua del fènix de la qual es va traure la ploma d'aquesta vareta tenia una altra ploma germana.
17.	Els Weasley eren clarament una d'aquelles famílies amb tradició de les quals havia parlat el noi pà·lid de la ronda d'Alla.	Els Weasley eren clarament una d'aquelles famílies amb tradició de les quals havia parlat el xic pà·lid de la ronda d'Alla.
18.	L'il·luminaven milers i milers d'espelmes que flota ven en l'aire sobre quatre taules allargades, al voltant de les quals seien la resta dels estudiants.	L'il·luminaven milers i milers de ciris que flota ven en l'aire sobre quatre taules allargades, al voltant de les quals seien la resta dels estudiants.
19.	a l'altre costat del bosc prohibit, els arbres del qual es balancejaven, lluny, en la foscor.	a l'altre costat del Bosc Prohibit, els arbres del qual es balanceja ven, lluny, en la foscor.
20.	tres boques bavejants amb ullals grocs dels quals penjaven fils llefiscosos de saliva.	tres boques bavejants amb ullals grocs dels quals penjaven fils llefiscosos de saliva.
21.	no tenien res a veure amb les dels muggles que compraven els Dursley, de les quals només sortien joguines de plàstic i barrets de paper de nyigui-nyogui.	no tenien res a veure amb les dels muggles que compraven els Dursley, de les quals només eixien joguets de plàstic i barrets de paper fets de qualsevol manera.
22.	Per fi havia fet una cosa de la qual realment podia estar orgullós.	Per fi havia fet una cosa de la qual realment podia estar orgullós.
23.	Al Harry li feien mal els ulls de la força amb què bufava el vent glaçat,	A Harry li feien mal els ulls de la força amb què bufava el vent gelat,
24.	¿«Roure» era el nom d'un bastó amb què el volia pegar?	“Roure” era el nom d'un bastó amb què li volia pegar?
25.	La càmera de vídeo que tenia des de feia un mes estava abandonada sobre un tanc petit (però que funcionava com els de veritat)	La càmera de vídeo que tenia des de feia un mes estava abandonada sobre un tanc petit (però que funcionava com els de veritat)

	amb el qual el Dudley havia passat per sobre del gos dels veïns;	amb el qual Dudley havia passat per damunt del gos dels veïns;
26.	hi havia la primera televisió que havia tingut el Dudley, a la qual clavava puntades de peu quan suspèien el seu programa preferit;	hi havia la primera televisió que havia tingut Dudley, a la qual clavava puntellades quan suspèien el seu programa preferit;
27.	la veritable raó per la qual s'havia passat tot el dia esperant sobre un mur fred i dur,	la veritable raó per la qual s'havia passat tot el dia esperant sobre un mur fred i dur,
28.	És una de les raons per les quals vaig acceptar la tasca gustosament...	És una de les raons per les quals vaig acceptar la feina gustosament...
29.	i una barba salvatge, molt poc arreglada, rere les quals se li endevinaven els ulls,	i una barba salvatge, molt poc arreglada, rere de les quals se li endevinaven els ulls,
30.	El Harry intuïa que l'única raó per la qual encara no se'ls havia menjat era	Harry intuïa que l'única raó per la qual encara no se'ls havia menjat era

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Voldemort havia perdut els poders en el moment en què havia estat incapaç de matar el Harry.	Voldemort havia perdut els poders en el moment en què havia estat incapaç de matar Harry.
2.	li havien explicat sobre com s'havia fet la cicatriu en l'accident de cotxe en què havien mort els seus pares.	li havien explicat que se l'havia feta en l'accident de cotxe en què havien mort els seus pares.
3.	El Harry recordava molt bé el moment en què se'l va posar,	Harry recordava molt bé el moment en què se l'havia posat,
4.	A les parets fosques hi havia un munt de lleixes amb pots de vidre en què flotaven tot tipus de coses fastigoses,	A les parets fosques hi havia un muntó de prestatges amb pots de vidre on flotaven tota mena de coses fastigoses,
5.	Potser arribarà el dia en què, com jo, hauràs de portar-ne una pila a mà allà on vagis, però...	Potser arribarà el dia en què, com jo, n'hauràs de tenir una pila a mà allà on vages, però...
6.	El Roure havia aixecat un gran diagrama d'un camp de quidditch en què hi havia moltes línies,	Roure havia alçat un gran diagrama d'un camp de quidditch amb moltes línies,
7.	el Harry va sortir de cop d'una fantasia melangiosa en què s'imaginava el que podria estar esmorzant en aquell precís instant a dalt al castell—.	Harry va eixir de colp d'una fantasia melangiosa en què s'imaginava el que podria estar desdjunant en aquell precís instant a dalt al castell—.
8.	La llum que sortia de la llar de foc il·luminava les innombrables butaques acollidores en què la gent llegia,	La llum que eixia de la llar de foc il·luminava les innombrables butaques acollidores on la gent llegia,
9.	ja que aquella era una època en què la gent comuna tenia por de la màgia i les bruixes	ja que aquella era una època en què la gent comuna tenia por de la màgia
10.	—Mai m'hauria imaginat que hi hauria un dia en què tu provaries de conveç'ns per trencar les normes —va dir el Ron—.	—No m'hauria imaginat mai que hi hauria un dia en què tu provaries de convèncer-nos per a incomplir les normes
11.	una operació delicada que no volia confiar a ningú més en aquells moments en què era tan important que les mandràgores creïessin ràpid	una operació delicada que no volia confiar a ningú més en aquells moments en què era tan important que les mandràgores cresqueren ràpid
12.	—Encara ens falten els trossos de les persones en què us heu de transformar	—Encara ens falten els trossos de les persones en què us heu de transformar
13.	—¿Has vist mai un pla en què tantes coses puguin anar malament?	—Has vist mai un pla en què tantes coses puguin anar malament?
14.	del compartiment en què l'Hermione remenava la marmita.	del compartiment on Hermione remenava la marmita.
15.	Et puc portar dins la meva memòria fins a la nit en què el vaig atrapar.»	Et puc portar dins la meua memòria fins a la nit en què el vaig atrapar.»
16.	però en les circumstàncies en què ens	però en les circumstàncies en què ens

	trobem...	trobem...
17.	Als alumnes de segon els van donar alguna cosa nova en què pensar durant les vacances de Setmana Santa.	Als alumnes de segon els van donar alguna cosa nova en què pensar durant les vacances de Setmana Santa.
18.	va acabar per tancar els ulls, deixar caure la vareta sobre la llista i triar les assignatures en què queia.	va acabar per tancar els ulls, deixar caure la vareta sobre la llista i triar les assignatures que tocava la vareta.
19.	Però l'única cosa en què el Harry es considerava bo era el quidditch.	Però l'única cosa en què Harry es considerava bo era el quidditch.
20.	Durant un instant el Harry va creure que el Dumbledore parlava cap a la cantonada en què el Ron i ell s'amagaven.	Durant un instant Harry va creure que Dumbledore parlava cap a la cantonada on Ron i ell s'amagaven.
21.	Al Harry no se li havia acudit que hi podrien haver exàmens, en l'estat en què es trobava tothom.	A Harry no se li havia acudit que hi podria haver exàmens, en l'estat en què es trobava tothom.
22.	—va notar que l'ocell recolzava el bell cap al lloc en què l'ullal de la serp l'havia foradat.	—va notar que l'ocell recolzava el bell cap al lloc en què l'ullal de la serp l'havia foradat.
23.	es va posar a l'espatlla del Dumbledore en el mateix moment en què el Harry i el Ron eren arrossegats per l'abraçada de la senyora Weasley.	es va parar al muscle de Dumbledore en el mateix moment en què Harry i Ron eren arrossegats per l'abraçada de la senyora Weasley.
24.	Van treure tot el profit que van poder de les últimes hores en què els deixaven fer màgia abans de les vacances.	Van traure tot el profit que van poder de les últimes hores en què els deixaven fer màgia abans de les vacances.
25.	Ara que els Dursley sabien que no es llevarien convertits en ratpenats, s'havia quedat sense l'única arma de què disposava.	Ara que els Dursley sabien que no s'alçarien convertits en rates penades, s'havia quedat sense l'única arma de què disposava.
26.	De totes maneres, la llegenda de què parla té al darrere una història molt sensacionalista, fins i tot ridícula...	De totes maneres, la llegenda de què parla té al darrere una història molt sensacionalista, fins i tot ridícula...
27.	Ja havien passat cinc dels seixanta preciosos minuts de què disposaven.	Ja havien passat cinc dels seixanta preciosos minuts de què disposaven.
28.	—li va dir el Harry al Ron, els ulls del qual a penes veia, reflectint la llum de la vareta.	—va dir Harry a Ron, els ulls del qual a penes veia, reflectint la llum de la vareta.
29.	Un viatjant li va donar al Hagrid l'ou del qual vaig sortir.	Un viatjant li va clonar a Hagrid l'ou del qual vaig eixir.
30.	el bruixot de les forces del mal més gran de tots els temps, el nom del qual moltes bruixes i bruixots encara tenien por de mencionar.	el bruixot de les forces del mal més gran de tots els temps, el nom del qual moltes bruixes i bruixots encara tenien por de mencionar.
31.	—va intervenir el Collin, el cos sencer del qual feia el mateix d'ample que el coll del Crabbe.	—va intervenir Pau, el cos sencer del qual feia el mateix d'ample que el coll de Crabbe.
32.	Si hi ha alguna cosa de la qual em puc enorgullir és dels meus sortilegis de pèrdua de memòria.	Si hi ha alguna cosa de la qual em puc enorgullir és dels meus sortilegis de pèrdua de memòria.
33.	El Harry va entrar a l'habitació, el sostre de la qual gairebé tocava amb el cap, i va parpellejar.	Harry va entrar a l'habitació, el sostre de la qual gairebé tocava amb el cap, i va parpellejar.
34.	Slytherin, la residència de la qual havien sortit la majoria de les bruixes	Slytherin, la residència de la qual havien eixit la majoria de les bruixes i bruixots
35.	Slytherin va construir una cambra secreta, de la qual els altres fundadors no sabien res.	Slytherin va construir una cambra secreta, de la qual els altres fundadors no sabien res.
36.	el nom de les quals el Harry no tenia cap interès a aprendre en aquell moment.	el nom de les quals Harry no tenia cap interès a aprendre en aquell moment.
37.	el Hagrid era un mala peça, la seguretata amb què deia que tot havia acabat,	Hagrid era un mala peça, la seguretata amb què deia que tot havia acabat,
38.	Van notar una certa duresa en el to amb què va dir «Bon dia»,	Van notar una certa duresa en el to que va utilitzar per a dir «bon dia»,

39.	El Harry va deixar anar l'única mà amb què s'agafava a l'escombra,	Harry amollà l'única mà amb què s'agafava a la granera,
40.	El Ron estava tornant a ser ell i, per la cara d'horror amb què mirava al Harry, ell també.	Ron estava tornant a ser ell i, per la cara d'horror amb què mirava a Harry, ell també.
41.	tot i així ell va haver d'ajupir-se per esquivar la paella ensabonada que ella li va llançar al cap amb força.	tot i així va haver d'acotar el cap per esquivar la paella ensabonada amb la qual li volia fer un colp fort.
42.	La bèstia a la qual havia pertangut devia fer com a mínim sis metres.	La bèstia a la qual havia pertangut devia fer com a mínim sis metres.
43.	Feia tota la pinta d'haver estat una gran cort de pedra, a la qual s'havien afegit unes quantes habitacions aquí i allà	Feia tota la pinta d'haver estat una gran cort de pedra, a la qual s'havien afegit unes quantes habitacions ací i allà
44.	A uns quants metres s'alçava una paret d'aranyes que garranyigaven amb les pinces i a les quals els brillaven els nombrosos ulls en aquells caps negres lletgíssims...	A uns quants metres s'alçava una paret d'aranyes que grinyolaven amb les pinces i a les quals els brillaven els nombrosos ulls en aquells caps negres lletgíssims...
45.	la vora del vestit de bruixot de pedra que duia, de sota el qual sortien dos peus grisos enormes	la vora del vestit de bruixot de pedra que duia, davall del qual eixien dos peus grisos enormes,
46.	del motiu pel qual l'havien deixat al lllindar de casa dels Dursley onze anys enrere.	del motiu pel qual l'havien deixat al lllindar de casa dels Dursley onze anys enrere.
47.	L'arbre contra el qual havien xocat els estava agredint.	L'arbre contra el qual havien xocat els estava agredint.
48.	¿Era un fantasma pel qual els sostres de pedra no comptaven?	Era un fantasma per al qual els sostres de pedra no comptaven?
49.	—L'única raó per la qual mantenim l'escola oberta és perquè segueixin rebent la seva educació	—L'única raó per la qual mantenim l'escola oberta és perquè seguïsquen rebent la seua educació
50.	No deia res sobre la raó per la qual l'hi havien donat.	No deia res sobre la raó per la qual li l'havien donada.
51.	Un bosc de columnes per les quals s'entortolligaven més serps de pedra	Un bosc de columnes per les quals s'enrosca ven més serps de pedra s'alçava imponent
52.	hi havia algunes il·lustracions molt desagradables, entre les quals la d'un home que semblava estar girat com un mitjó	hi havia algunes il·lustracions molt desagradables, entre les quals la d'un home que semblava estar girat com un calcetí
53.	però les cortines altes rere les quals el Harry s'havia canviat la nit anterior tapaven ara el llit del Pau.	però les cortines altes rere les quals Harry s'havia canviat la nit anterior tapaven ara el llit de Pau.

2.6.4 Estructures verbals

2.6.4.1 Construccions amb els verbs *ésser* i *estar*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—I noies—va puntualitzar l'encistelladora Angelina Johnson. —I noies —va repetir el Roure—. Ja hi som.	—I xiques —va puntualitzar l'encistelladora Angelina Johnson. —I xiques —va repetir Roure—. Ja està.
2.	—Ja està! —es va lamentar el Ron, mentre intentaven obrir-la desesperadament—. Estem acabats! És el final!	—Ja està! —es va lamentar Ron, mentre intentaven obrir-la desesperadament—. Estem acabats! És el final!
3.	—Ja estàs a punt? —va preguntar.	—Ja estàs a punt? —preguntà.
4.	però el tiet Vernon ja estava estripant les cartes, davant dels seus nassos.	però el tiet Vernon ja estava esgarrant les cartes, davant dels seus nassos.
5.	Madame Malkin va dir: «Ja estàs, rei», i el Harry, content de tenir una excusa per deixar de parlar amb aquell noi, va baixar del tamboret d'un salt.	Madame Malkin va dir: “Ja estàs, rei”, i Harry, content de tenir una excusa per deixar de parlar amb aquell xic, va baixar del tamboret d'un salt.

6.	Els primers vagons ja estaven plens d'estudiants.	Els primers vagons ja estaven plens d'estudiants.
7.	Ja estàs fora de perill.	Ja estàs fora de perill.
8.	el professor Flitwick els va dir que creia que ja estaven preparats per començar a fer volar objectes,	el professor Flitwick els va dir que creia que ja estaven preparats per a començar a fer volar objectes,
9.	—Bé, doncs ja està, ¿oi? —va dir el Harry.	—Bé, doncs ja està, no? —va dir Harry.
10.	—Bé, ja ho tenim —va dir el Harry amb calma—, l'Snape ja ha esquivat el Pelut.	—Bé, ja està —va dir Harry amb calma—, Snape ja ha esquivat el Pelut.
11.	fins que es van aturar al rebedor de l'escola, que estava molt fred i fosc en comparació amb l'exterior.	fins que es van aturar al rebedor de l'escola, que estava molt fred i fosc en comparació amb l'exterior.
12.	La cambra estava tan fosca que no s'hi veien,	La cambra estava tan fosca que no s'hi veien,
13.	—Sort que és fosc. Mai no m'havia posat tan vermell d'ençà que Madame Pomfrey em va dir que li agradaven les meves orelles noves.	—Sort que és fosc. No m'havia posat mai tan roig des que Madame Pomfrey em va dir que li agradaven les meues orelles noves.
14.	Després de dinar van anar al terrari. Era fosc i s'hi estava fresquet.	Després de dinar van anar al terrari. Era fosc i s'hi estava fresquet.
15.	Per ser un lloc tan conegut era molt fosc i tronat.	Per a ser un lloc tan conegut era molt fosc i atrotinat.
16.	Al cap de vint minuts van sortir del Palau del Mussol, que era molt fosc i ple d'ulls parpellejants que brillaven com joies.	Al cap de vint minuts van eixir del Palau del Mussol, que era molt fosc i ple d'ulls parpellejants que brillaven com joies.
17.	Els nois es van empènyer cap a la porta i van sortir a l'andana, que era fosca i diminuta.	Els xics es van espentar cap a la porta i van eixir a l'andana, que era fosca i diminuta.
18.	Més enllà de les vores del camí, era tan fosc que el Harry va pensar que hi havia un bosc molt dens.	Més enllà de les vores del camí estava tan fosc que Harry va pensar que hi havia un bosc molt dens.
19.	Tenia els ulls negres com els del Hagrid, però no tenien ni de lluny la mateixa calidesa. Eren freds i buits, i feia la sensació que eren túnels foscos.	Tenia els ulls negres com els de Hagrid, però no tenien ni de lluny la mateixa calidesa. Eren freds i buits, i feia la sensació que eren túnels foscos.
20.	és massa fosc i la podríem perdre.	és massa fosc i la podríem perdre.
21.	Possiblement perquè era fosc, no va saber ben bé on era.	Possiblement perquè estava fosc, no va saber ben bé on era.
22.	Gairebé era fosc, però el Harry encara va poder veure que el Quirrell estava quiet,	Quasi era fosc, però Harry encara va poder veure que Quirrell estava quiet,
23.	El bosc era molt fosc i silenciós.	El bosc estava molt fosc i silenciós.
24.	La Marmita Foradada, que a aquelles hores era buida.	La Marmita Foradada, que a aquelles hores estava buida.
25.	la sala comuna estava molt més buida que de costum,	la sala comuna estava molt més buida que de costum,
26.	Però la cambra era buida.	Però la cambra estava buida.
27.	llavors va entrar a l'aula. Era buida,	llavors va entrar a l'aula. Estava buida,
28.	però al principi li va semblar que estava buida. [una cambra]	però al principi li va semblar que estava buida. [una cambra]
29.	Era un lloc minúscul i estava buit.	Era un lloc minúscul i estava buit.
30.	El Harry va mirar el plat d'or, que estava buit.	Harry va mirar el plat d'or, que estava buit.
31.	Tenia els ulls negres com els del Hagrid, però no tenien ni de lluny la mateixa calidesa. Eren freds i buits, i feia la sensació que eren túnels foscos.	Tenia els ulls negres com els de Hagrid, però no tenien ni de lluny la mateixa calidesa. Eren freds i buits, i feia la sensació que eren túnels foscos.
32.	Al cap de ben poc, els armaris eren buits, els baguls, a punt,	Al cap de ben poc, els armaris estaven buits, els baguls, a punt,
33.	però alguna cosa teva el va desconcertar; això està clar. [Ho diu Hagrid.]	però alguna cosa teua el va desconcertar; això està clar. [Ho diu Hagrid.]
34.	Tens molt de coratge, això està clar.	Tens molt de coratge, això està clar.

35.	I el mateix Dumbledore ne va fer un, és clar.	I el mateix Dumbledore ne va fer un, clar.
36.	N'hi va haver que li van plantar cara, és clar, i els va matar.	N'hi va haver que li van plantar cara, i clar, els va matar.
37.	De Hogwarts ja ho saps tot, és clar.	De Howarts ja ho saps tot, clar.
38.	—Bé, sí, és clar... No se veuen gossos de tres caps passejant pel carrer,	—Bé, sí, per suposat... No se veuen gossos de tres caps passejant pel carrer,
39.	Està una mica antiquat, és clar, però hi és tot.	Està un poc antiquat, sí, però ho té tot.
40.	No us prometo re, és clar, però no en parreu aquí. [Ho diu Hagrid.]	No vos promet res, per suposat, però no en parreu ací. [Ho diu Hagrid.]
41.	Re que no pugui controlar, és clar...	Res que no puga controlar, per suposat...
42.	Com que no està del tot viu, no se'l pot matar.	Com que no està del tot viu, no se'l pot matar.
43.	»La majoria creiem que encara és viu, però que va perdre els poders. [Ho diu Hagrid.]	»La majoria creiem que encara està viu, però que va perdre els poders. [Ho diu Hagrid.]
44.	El que hem de fer és trobar aquesta pobra bèstia, i, si encara és viva, fer que deixi de patir. [Ho diu Hagrid.]	El que hem de fer és trobar esta pobra bèstia, i, si encara està viva, fer que deixi de patir. [Ho diu Hagrid.]
45.	S'hi jugava igual que als escacs dels muggles, llevat que les peces eren vives i el jugador tenia la sensació d'estar dirigint tropes en una batalla.	S'hi jugava igual que als escacs dels muggles, llevat que les peces estaven vives i el jugador tenia la sensació d'estar dirigint tropes en una batalla.
46.	Els rumors diuen que la Lily i el James Potter són... Són... Són morts! [Ho diu la professora McGonagall.]	Els rumors diuen que Lily i James Potter estan... Estan... Estan morts! [Ho diu la professora McGonagall.]
47.	Era l'unicorn, i estava mort. [Ho diu la veu narradora.]	Era l'unicorn, i estava mort. [Ho diu la veu narradora.]
48.	L'unicorn és mort, Hagrid, és en aquella clariana, allà darrere.	—L'unicorn està mort, Hagrid, és en aquella clariana, allà darrere.
49.	Per un instant, un terrible instant, vaig tenir por que fossis mort.	Per un instant, un terrible instant, vaig tenir por que estigueres mort.
50.	—No pot ser. La meua família és morta...	—No pot ser. La meua família està morta...
51.	—Si no m'haguessin trobat, ara seria morta.	—Si no m'hagueren trobat, ara estaria morta.
52.	Han estat de sort, podrien ser morts. ¿Per què no són a la residència?	—Han tingut sort, podrien estar morts. Per què no són a la residència?
53.	¿On són els teus pares? —Són morts —va dir lacònicament el Harry.	On són els teus pares? —Són morts —va dir lacònicament Harry.
54.	Després de descansar tota la nit, l'endemà el Harry gairebé estava bé del tot.	Després de descansar tota la nit, l'endemà Harry quasi estava bo del tot.
55.	Té, una salsitxa. No són dolentes, fredes. [Ho diu Hagrid.]	Tin, una salsitxa. No són roïnes, fredes. [Ho diu Hagrid.]
56.	—¿Quants dies fa que sóc aquí?	—Quants dies fa que sóc ací?
57.	Fa hores que sóc aquí, i tinc moltes ganes d'anar-me'n al llit,	Fa hores que sóc ací, i tinc moltes ganes d'anar-me'n al llit,
58.	¿Què passaria si s'estava allà assegut una eternitat amb el barret al cap,	Què passaria si s'estava allà assegut una eternitat amb el barret al cap,
59.	¿No li han explicat mai què deia la carta que el Dumbledore els va deixar? Jo hi era! Vaig veure com el Dumbledore la deixava, [Ho diu Hagrid.]	No li han explicat mai què deia la carta que Dumbledore els va deixar? Jo estava allí! Vaig vore com Dumbledore la deixava, [Ho diu Hagrid.]
60.	Es va girar per somriure al gat tigrat, però ja no hi era.	Es va girar pera somriure al gat tigrat, però ja no hi era.
61.	però en un tancar i obrir d'ulls el Hagrid ja no hi era.	però en un tancar i obrir d'ulls Hagrid ja no hi era.
62.	El germà bessó li va cridar que s'afanyés, i ho devia fer, perquè al cap d'un segon ja no hi era...	El germà bessó li va cridar que s'afanyara, i ho devia fer, perquè al cap d'un segon ja no hi era...
63.	També hi havia el Malfoy, que es reia dels	També hi era Malfoy, que es reia dels seus

	seus esforços...	esforços...
64.	No sortia a Grans bruixots del segle XX, ni a Mags il·lustres del nostre temps; tampoc no hi era a Descobriments cabdals de la màgia moderna,	No eixia a Grans bruixots del segle XX, ni a Mags il·lustres del nostre temps; no hi era tampoc a Descobriments cabdals de la màgia moderna,
65.	Quan va aixecar la vista, la figura ja no hi era.	Quan va alçar la vista, la figura ja no hi era.
66.	Quan he sortit de parlar amb el Flitwick, l'Snape ja no hi era.	Quan he eixit de parlar amb Flitwick, Snape ja no hi era.
67.	El teu pare l'usava més que res per anar a les cuines i robar menjar mentre era aquí.	Ton pare la usava més que res per a anar a les cuines i furtar menjar mentre era ací.
68.	va donar un cop d'ull al jardí. El gat encara era allà.	va fer una ullada al jardí. El gat continuava allà.
69.	La barca que el tiet Vernon havia llogat encara era allà,	La barca que el tiet Vernon havia llogat encara era allà,
70.	Si el Hagrid no l'hagués assenyalat, el Harry no s'hauria adonat que era allà.	Si Hagrid no l'haguera assenyalat, Harry no s'hauria adonat que era allà.
71.	Es va aclarir la gola per fer-los saber que era allà.	Es va aclarir la gola per a fer-los saber que era allà.
72.	Ell era allà reflectit al mirall,	Ell era allà, reflectit a l'espill,
73.	L'Snape mai no s'atreviria a fer-li mal si el Dumbledore era allà mirant el partit.	Snape no s'atreviria mai a fer-li mal si Dumbledore era allà mirant el partit.
74.	Va desaparèixer sense adonar-se que el Harry era allà.	Va desaparèixer sense adonar-se que Harry era allà.
75.	El Filch ja era allà...	Filch ja era allà...
76.	Sé que hi ets, encara que no et vegi.	—Sé que hi ets, encara que no et veja.
77.	Era fosc i s'hi estava fresquet.	Era fosc i s'hi estava fresquet.
78.	—¿S'hi estava bé, allà? —La Boa Constrictor va tornar a assenyalar-li la placa	—S'hi estava bé, allà?—La Boa Constrictor va tornar a assenyalar-li la placa
79.	—Des que era petit n'he volgut tenir un...Ja hi som. [Ho diu Hagrid.]	—Des que era petit n'he volgut tindre un... Ja hem aplegat. [Ho diu Hagrid.]
80.	—Ja hi som —va dir el Hagrid, aturant-se de sobte—.	—Ja hem aplegat —va dir Hagrid, aturant-se de sobte—.
81.	—¿Ja hi som tots? Tu, ¿encara portes el gripau?	—Ja estem tots? Tu, encara portes el gripau?
82.	—És aquí. Ja hi som!	—És ací. Ací mateix!
83.	Sap que pot confiar en mi. ¿Ho tens tot? Doncs som-hi.	Sap que pot confiar en mi. Ho tens tot? Doncs au.
84.	Som-hi, senyor Potter. Provi aquesta.	Au, senyor Potter. Prove aquesta.
85.	—Que tothom esculli la melodia que més li agradi —va afegir el Dumbledore—, i som-hi!	—Que tothom trie la melodia que més li agrade —va afegir Dumbledore—, i avant!
86.	—Vinga, som-hi.	—Vinga, anem.
87.	som-hi cap a l'altra banda del terreny de joc... Ai!	anem cap a l'altra banda del terreny de joc... Ai!
88.	Som-hi, Angelina! El porter Bletchley es tira... Falla... I Gryffindor marca!	Vinga, Angelina! El porter Bletchley es tira... Falla... I Gryffindor marca!
89.	Som-hi. I que no se us acudeixi escapar-vos, ara, perquè seria pitjor.	Vinga. I que no se us oórrega escapar-vos, ara, perquè seria pitjor.
90.	Aneu amb molt de compte. Som-hi.	Aneu amb molt de compte. Vinga.
91.	—I nosaltres serà millor que vigilem el passadís del tercer pis —va dir el Harry al Ron—. Som-hi.	—I nosaltres, serà millor que vigilem el passadís del tercer pis —va dir Harry a Ron—. Au.
92.	—¿Preparats? —va cridar el Ron, amb la cara pàl·lida, però ben decidit—. Som-hi!...	—Preparats? —va cridar Ron, amb la cara pàl·lida, però ben decidit—. Au!...
93.	—Som-hi, doncs —va dir, i va buidar l'ampolleta d'un glop.	—Anem, doncs —va dir, i va buidar la botelleta d'un glop.
94.	—Doncs mira, Ted —va dir l'home del temps—, no ho sé, però els mussols no han estat els únics que s'han comportat de	—Doncs mira, Ted —va dir l'home del temps—, no ho sé, però els mussols no han sigut els únics que s'han comportat de

	manera sorprenent.	manera sorprenent.
95.	Si algú hagués mirat per la finestra en aquell moment, ni que hagués estat la se nyora Dursley, que tenia molt bona vista, no hauria estat capaç de veure res del que passava al carrer.	Si algú haguera mirat per la finestra en aquell moment, encara que haguera sigut la senyora Dursley, que era llarga de vista, no hauria sigut capaç de veure res del que passava al carrer.
96.	Té tendència a... ¿Què ha estat això?	Té tendència a... Què ha sigut això?
97.	Havia estat bonic: hi apareixia una motocicleta voladora.	Havia sigut bonic: hi apareixia una motocicleta voladora.
98.	però el cas era que el Harry sempre havia estat baix i prim per a la seva edat.	però el cas era que Harry sempre havia sigut baix i prim per a la seua edat.
99.	—No ha estat cap error —va dir el Harry, enfadat—:	—No ha sigut cap error —va dir Harry, enfadat—:
100.	No ha estat fàcil arribar fins aquí...	No ha sigut fàcil arribar fins ací...
101.	—Ha estat un somni —es va dir, sense dubtar-ho—.	—Ha sigut un somni —es va dir, sense dubtar-ho—.
102.	Havia estat un somni tan bonic...	Havia sigut un somni tan bonic...
103.	Sé que és difícil. Has estat escollit i saber-ho portar no és fàcil.	Sé que és difícil. Has sigut escollit i saber-ho portar no és fàcil.
104.	i si ho arribo a ser no tindrà cap mèrit, perquè els altres ja ho hauran estat abans.	i si ho arribe a ser no tindrà cap mèrit, perquè els altres ja ho hauran sigut abans.
105.	—No ha estat culpa seva, professora...	—No ha sigut culpa seua, professora...
106.	I és que l'endemà al matí el Harry i el Ron pensaven que haver trobat el gos dels tres caps havia estat una aventura excel·lent	I és que l'endemà al matí Harry i Ron pensaven que haver trobat el gos dels tres caps havia sigut una aventura excel·lent
107.	—Ha estat l'Snape —explicava el Ron—.	—Ha sigut Snape —explicava Ron—.
108.	Del seu pare... Allò havia estat del seu pare...	De son pare... Allò havia sigut de son pare...
109.	potser el Dumbledore no havia estat del tot sincer.	potser Dumbledore no havia sigut del tot sincer.
110.	jo li he dit que havia estat un gos,	jo li he dit que havia sigut un gos,
111.	Així ha estat sempre, així és ara.	Així ha sigut sempre, així és ara.
112.	Els centaures només ens hem d'ocupar d'allò que ha estat presagiat!	Els centaures només ens hem d'ocupar d'allò que ha sigut presagiat!
113.	Els planetes han estat mal interpretats durant molt de temps,	Els planetes han sigut mal interpretats durant molt de temps,
114.	—Ha estat molt més fàcil del que em pensava	—Ha sigut molt més fàcil del que em pensava
115.	Ha estat ell qui ha enviat la nota; segur que els de la Conselleria d'Afers Màgics se sorprendran molt quan el vegin aparèixer.	Ha sigut ell qui ha enviat la nota; segur que els de la Conselleria d'Afers Màgics se sorprendran molt quan el vegen aparèixer.
116.	Ha estat culpa meua, culpa meua...	Ha sigut culpa meua, culpa meua...
117.	Pel que fa a la pedra, ha estat destruïda.	Pel que fa a la pedra, ha sigut destruïda.
118.	—Mecàson... Tot... ha... estat... culpa... meua...	—Mecàson... Tot... ha... sigut... culpa... meua...
119.	Devia haver estat un efecte de la llum.	Devia haver estat un efecte de la llum.
120.	gairebé hauria semblat calb si no hagués estat pel foc que li havia deixat	gairebé hauria semblat calb si no haguera estat pel foc que li havia deixat
121.	l'únic que havia fet la serp havia estat treure'ls la llengua quan els havia passat pel costat,	l'únic que havia fet la serp havia estat traure'ls la llengua quan els havia passat pel costat,
122.	Havia estat el pitjor dia de la seva vida:	Havia estat el pitjor dia de la seua vida:
123.	Em plau informar-vos que heu estat admès a l'Escola de Bruixeria Hogwarts.	Em plau informar-lo que ha estat admès a l'Escola de Bruixeria Hogwarts.
124.	Ha estat tan educat quan ha preguntat com s'arribava a l'andana...	Ha estat tan educat quan ha preguntat com s'arribava a l'andana...
125.	el lloc ja hauria estat prou terrorífic sense els animals embalsamats	el lloc ja hauria estat prou terrorífic sense els animals embalsamats
126.	La cambra de seguretat que buscaven havia estat buidada prèviament aquell mateix dia.	La cambra de seguretat que buscaven havia estat buidada prèviament aquell mateix dia.

127.	Fins llavors no havien estat conscients de l'enrenou que havien fet,	Fins llavors no havien estat conscients de l'enrenou que havien fet,
128.	D'ençà del partit de quidditch, el Malfoy havia estat més desagradable que mai.	Des del partit de quidditch, Malfoy havia estat més desagradable que mai.
129.	Maleint-se els ossos per no haver estat més ràpid a l'hora d'inventar una excusa,	Maleint-se per no haver estat més ràpid a l'hora d'inventar una excusa,
130.	¿Realment havia estat del seu pare?	Realment havia estat de son pare?
131.	Sens dubte, pel Harry aquell havia estat el millor Nadal que havia passat.	Sens dubte, per a Harry, aquell havia estat el millor Nadal que havia passat.
132.	fins a quin punt la setmana havia estat dolenta.	fins a quin punt la setmana havia estat roïna.
133.	I ara mateix algú ha estat a la biblioteca...	I ara mateix algú ha estat a la biblioteca...
134.	Si la dona hagués estat realment allà,	Si la dona haguera estat realment allà,
135.	El Ronald Weasley, que sempre ha estat eclipsat pels seus germans,	Ronald Weasley, que sempre ha estat eclipsat pels seus germans,
136.	La grada es va tornar boja; devia ser un rècord,	La grada es va tornar boja; havia estat un rècord,
137.	No havia estat mai tan feliç.	No havia estat mai tan feliç.
138.	L'aire del vespre no havia estat mai tan dolç.	L'aire de la nit no havia estat mai tan dolç.
139.	¿Com podien haver estat tan estúpids de deixar-se la capa?	Com podien haver estat tan estúpids de deixar-se la capa?
140.	¿Com podia haver estat tan beneït?	Com podia haver estat tan innocent?
141.	Algú que hagués estat fora de la sala	Algú que haguera estat fora de la sala
142.	tan normal com ho havia estat sempre.	tan normal com ho havia estat sempre.
143.	per al Harry aquella havia estat la millor.	per a Harry aquella havia estat la millor.
144.	És un geni! És el millor bruixot el món! Però sí que està una mica boig.	És un geni! És el millor bruixot del món! Però sí que està un poc tocat de l'ala.
145.	—¿Que està...? ¿Que està una mica boig? —va preguntar al Percy, vacil·lant.	—Està...? Està un poc tocat? —va preguntar a Percy, vacil·lant.
146.	«Fetge de drac a disset sickles l'unça. Estan bojós.»	“Fetge de drac a dèssset sickles l'unça. Estan bojós.”
147.	Vol impedir que el fill de la Lily i el James Potter vagi a Hogwarts! Està boig.	Vol impedir que el fill de Lily i James Potter vaja a Hogwarts! Està boig.
148.	—¿Que per què repasso? ¿Ets boig? ¿T'adones que hem d'aprovar aquests exàmens per passar a segon?	—Que per què repasse? Ets boig? T'adones que hem d'aprovar aquests exàmens per a passar a segon?
149.	—Estàs boig! —va cridar el Ron.	—Estàs boig! —va cridar Ron.

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Al Harry se li va ocórrer que el bruixot podia ser sord i va aixecar la veu.	Al Harry se li va ocórrer que el bruixot podia ser sord i va alçar la veu.
2.	D'aquí a uns minuts et posaràs bé... Gairebé ja hi som...	D'ací a uns minuts et posaràs bé... Ja quasi hi hem arribat...
3.	—Em pensava que ja estàvem llestos —va dir, agafant un entrepà.	—Em pensava que ja estàvem arreglats —va dir, agafant un entrepà.
4.	—Ja està bé! —va dir en to sever—. És un mite! No existeix!	—Ja està bé! —va dir en un to sever—. És un mite! No existeix!
5.	Ja fa gairebé una hora que m'he llevat, he anat a afegir més crisopes a la poció. Ja està llesta.	Ja fa gairebé una hora que m'he alçat, he anat a afegir més crisopes a la poció. Ja està a punt.
6.	L'Snape els havia posat tants deures que el Harry pensava que quan els hagués acabat ja estaria fent sisè.	Snape els havia posat tants deures que Harry pensava que quan els haguera acabat ja estaria fent sisè.
7.	Va fer una ullada ràpida a la porta per comprovar que el Filch no estava de tornada,	Va fer una ullada ràpida a la porta per a comprovar que Filch no estava de tornada,
8.	però el nan el va agafar pels genolls i el va tirar a terra.	però el nan el va agafar pels genolls i el va tirar a terra.

	—Ja està —va dir, i se li va asseure als turmells—.	—Ja està —va dir, i se li va asseure als turmells—.
9.	Però quan ja estava a punt de sortir amb Fudge, es va tornar a aturar i va cridar:— Algú hauria de donar menjar a l’Ullal mentre jo sigui fora.	Però quan ja estava a punt d’eixir amb Fudge, es va tornar a aturar i va cridar:— Algú hauria de donar menjar a l’Ullal mentre jo estiga fora.
10.	les mandràgores ja estan gairebé a punt.	les mandràgores ja estan gairebé a punt.
11.	—A veure —va fer—. Em sembla que ja està tot.	—A veure —va dir—. Em sembla que ja està tot.
12.	El castell era més fosc que de costum durant el dia,	El castell era més fosc que de costum durant el dia,
13.	va agafar un altre passadís que estava especialment fosc:	va agafar un altre passadís que estava especialment fosc:
14.	L’habitació era fosca	L’habitació era fosca
15.	El túnel estava tan fosc que tan sols s’hi veien a curta distància.	El túnel estava tan fosc que només s’hi veien a curta distància.
16.	La llar de foc estava fosca i buida.	La llar de foc estava fosca i buida.
17.	La sopa estava freda com el gel, però se’n va beure la meitat d’un sol glop.	La sopa estava freda com el gel, però se’n va beure la meitat d’un sol glop.
18.	Era tan tard que la sala comuna de Gryffindor estava gairebé buida.	Era tan tard que la sala comuna de Gryffindor estava gairebé buida.
19.	El Harry no entenia res del que passava, i ni el Ron ni l’Hermione li van explicar res fins que no el van haver arrossegat a la sala comuna de Gryffindor, que era buida.	Harry no entenia res del que passava, i ni Ron ni Hermione li van explicar res fins que no el van haver arrossegat a la sala comuna de Gryffindor, que era buida.
20.	Van baixar corrents a la sala comuna, que estava mig buida,	Van baixar corrents a la sala comuna, que estava mig buida,
21.	El despatx del Decors estava gairebé buit. A terra hi havia dos baguls enormes.	El despatx de Decors estava gairebé buit. A terra hi havia dos baguls enormes.
22.	Ja no van dir res més fins que els quatre plats van ser buits,	Ja no van dir res més fins que els quatre plats van ser buits,
23.	han danyat considerablement un arbre mil·lenari molt valuós... Està clar que actes d’aquesta naturalesa...	han danyat considerablement un arbre mil·lenari molt valuós... És evident que actes d’aquesta naturalesa...
24.	Podrien molt bé ser descendents de Slytherin. Està clar que el seu pare és prou malvat.	Podrien molt bé ser descendents de Slytherin. Està clar que son pare és prou malvat.
25.	El Roure va trigar un instant per reprendre el control sobre si mateix. Estava clar que l’última desfeta encara el torturava.	Roure va tardar un instant a reprendre el control sobre si mateix. Era evident que l’última desfeta encara el torturava.
26.	Tots van anar a Slytherin, sempre en presumeix. Podrien molt bé ser descendents de Slytherin. Està clar que el seu pare és prou malvat.	Tots van anar a Slytherin, sempre en presumeix. Podrien molt bé ser descendents de Slytherin. Està clar que son pare és prou malvat.
27.	Aleshores el diari probablement ens ho explicaria tot: on és la cambra, com obrir-la, i quin tipus de bèstia hi viu. Està clar que la persona que hi ha darrere els assalts aquest cop no vol que una cosa així rondi per l’escola, ¿no?	Aleshores el diari probablement ens ho explicaria tot: on és la cambra, com obrir-la, i quin tipus de bèstia hi viu. Queda clar que la persona que hi ha darrere els atacs aquesta vegada no vol que una cosa com aquesta volte per l’escola, no?
28.	Tires de pell de serp corall... Això està clar que no hi és, al rebost dels alumnes.	Tires de pell de serp corall... Això està clar que no hi és, al rebost dels alumnes.
29.	—Això està clar —va dir el senyor Malfoy,	—Això és evident —va dir el senyor Malfoy,
30.	—Esteu vius —li va dir al Harry amb cara de no entendre res.	—Sou vius —li va dir a Harry amb cara de no entendre res.
31.	—Estàs mort, Harry Potter —va dir la veu del Rodlel des de dalt—.	—Ets mort, Harry Potter —va dir la veu de Rodlel des de dalt—.
32.	no si hi havia una lleugera, mínima, raríssima possibilitat que la Ginny fos viva.	no si hi havia una lleugera, mínima, raríssima possibilitat que Ginny fóra viva.

33.	—Encara és viva —va dir el Rodlel—. Però només li queda un fil de vida.	—Encara és viva —va dir Rodlel—. Però només li queda un fil de vida.
34.	El Harry va tornar a clavar els ulls en la serp, mirant de convence's que estava viva.	Harry va tornar a clavar els ulls en la serp, mirant de convèncer-se que estava viva.
35.	Suposant que encara estigués viu passades les quatre setmanes,	Suposant que encara estiguera viu al cap de quatre setmanes,
36.	Com més temps parlis —va afegir amb suavitat—, més temps estaràs viu.	Com més temps parles —va afegir amb suavitat—, més temps estaràs viu.
37.	—No passa res, encara està viu —va dir l'Hermione, acariciant el mussol amb un dit.	—No passa res, encara està viu —va dir Hermione, acariciant el mussol amb un dit.
38.	No podia concebre que la Ginny fos encara viva.	No podia concebre que Ginny encara fóra viva.
39.	La notícia que havien assaltat el Pau Parra i que era a la infermeria com si estigués mort ja s'havia escampat per tota l'escola dilluns al matí.	La notícia que havien atacat Pau Parra i que era a la infermeria com si estiguera mort ja s'havia escampat per tota l'escola dilluns al matí.
40.	Era vell i arrugat, i molta gent deia que no s'havia adonat que estava mort.	Era vell i arrugat, i molta gent deia que no s'havia adonat que estava mort.
41.	Va córrer cap a ella i es va agenollar al seu costat—. Ginny! Que no estigui morta! Sisplau, que no estigui morta!	Va córrer cap a ella i es va agenollar al seu costat—. Ginny! Que no estiga morta! Per favor, que no estiga morta!
42.	¿Quin terrible poder pot fer-li mal a algú que ja està mort?	Quin terrible poder pot fer mal a algú que ja està mort?
43.	M'enduré un tros d'aquesta pell, els diré que he fet tard i que la noia ja estava morta,	M'enduré un tros d'aquesta pell, els diré que he fet tard i que la xica ja estava morta,
44.	—¿No està morta? —va dir el Filch mig embarbussant-se,	—No està morta? —va dir Filch mig embarbussant-se,
45.	—No està morta, Argos —va dir suaument.	—No està morta, Argos —va dir suaument.
46.	Tinc sentiments, ¿sabeu?, encara què estigui morta.	Tinc sentiments, sabeu?, encara que estiga morta.
47.	Però llavors, és clar, em vaig recordar que ja estic... que estic... —Morta —va dir el Ron mirant d'ajudar-la.	Però llavors, és clar, em vaig recordar que ja estic... que estic... —Morta —va dir Ron mirant d'ajudar-la.
48.	Has fet servir aranyes a classe de Pocions un munt de vegades... —Si estan mortes no passa res —va dir el Ron,	Has utilitzat aranyes a classe de Pocions a munt de vegades... —Si estan mortes no passa res —va dir Ron,
49.	—Ja està! —va cridar el Fred tot content.	—Ja està! —va cridar Fred tot content.
50.	Simplement he arribat a l'escola i m'han dit que el director era aquí.	Simplement he arribat a l'escola i m'han dit que el director era aquí.
51.	el tranquil·litzava saber que en aquells moments tothom era allà per mirar el partit.	el tranquil·litzava saber que en aquells moments tots eren allà per mirar el partit.
52.	El Tod Rodlel havia estat a Hogwarts feia cinquanta anys, però ara era allà,	od Rodlel havia estat a Hogwarts feia cinquanta anys, però ara era allà,
53.	Mentre era allà, palplantat, mort de por, la porta d'una aula que hi havia just al seu costat es va obrir de cop.	Mentre era allà, palplantat, mort de por, la porta d'una aula que hi havia just al seu costat es va obrir de colp.
54.	Però com més temps estigués allà davant del Rodlel, més vida li xuclava ell a la Ginny...	Però com més temps estiguera allà davant de Rodlel, més vida li xuclava ell a Ginny...
55.	Tots els residents de Gryffindor eren allà,	Tots els residents de Gryffindor eren allà,
56.	Cap postal de felicitació, cap regal, i a sobre s'havia de passar el vespre fent com si no hi fos.	Cap postal de felicitació, cap regal, i a més s'havia de passar la nit fent com si no hi fóra.
57.	—Jo seré a la meva habitació, en silenci, com si no hi fos (× 4)	—Jo seré a la meua habitació, en silenci, com si no hi fóra (× 4)
58.	Suposo que no t'has parat a pensar com vam patir el teu pare i jo quan vam veure que no hi era!	Supose que no t'has parat a pensar com vàrem patir ton pare i jo quan vàrem veure que no hi era!
59.	El Percy no hi era.	Percy no hi era.
60.	Però la vareta ja no hi era.	Però la vareta ja no hi era.

61.	—Ja ets aquí, Fudge? —va dir amb aprovació—. Bé, molt bé...	—Ja ets ací, Fudge? —va dir amb aprovació—. Bé, molt bé...
62.	—¿Els saben que ets aquí? —va preguntar el Harry, encuriós.	—Els saben que ets ací? —va preguntar Harry, encuriós.
63.	Si els Dursley senten alguna cosa, si s'assabenten que ets aquí...	Si els Dursley senten alguna cosa, si s'assabenten que ets ací...
64.	El Dumbledore ja sap que ets aquí, Harry.	Dumbledore ja sap que ets ací, Harry.
65.	—Ets aquí! —va dir.	—Ets ací! —va dir.
66.	—Bé, ja que hi som, resulta que	—Bé, ja que hi som, resulta que
67.	M'estic aquí, sense molestar ningú, i algú que es creu molt graciós em tira un llibre pel cap...	M'estic ací, sense molestar ningú, i algú que es creu molt graciós em tira un llibre pel cap...
68.	—Vinga, som-hi —va mormolar el George.	—Vinga, va —va murmurar George.
69.	—Molt bé —va dir el Ron—. Harry, som-hi, jo dormo al...	—Molt bé —va dir Ron—. Harry, vinga, jo dorm al...
70.	—Llestos! —va dir el senyor Malfoy al taulell—. Som-hi, Draco!	—Arreglat! —va dir el senyor Malfoy al taulell—. Vinga, Draco!
71.	I ara, som-hi, sortim d'aquí.	I ara au, vinga, isquem d'ací.
72.	Vinga, som-hi, si ens afanyem podrem seguir el Hogwarts Express.	Vinga, anem, si ens afanyem podrem seguir el Hogwarts Express.
73.	—Som-hi —va dir la veu del Ron a la seva dreta.	—Au, anem —va dir la veu de Ron a la seua dreta.
74.	Vinga, agafa l'escombra i som-hi —va dir exultant—.	Vinga, agafa la granera i anem —va dir exultant—.
75.	—Creieu-me: per ser la Gemma, estava gairebé animada... Vinga, som-hi.	—Creieu-me: per a ser Gemma, estava molt animada... Vinga, anem.
76.	—Som-hi, Ullal, anem a fer un volt	—Vinga, Ullal, anem a fer una volta
77.	Estic a punt. Som-hi.	Estic a punt. Anem.
78.	—Carai, Harry, deuen haver estat quinze metres...	—Carai, Harry, deuen haver sigut quinze metres...
79.	El més lògic seria que ja haguessin après a quedar-se al cau.	Hauria sigut més lògic que ja hagueren après a quedar-se al cau.
80.	el Dudley pensaria que ha estat una jugada brillant.	Dudley pensaria que ha sigut una jugada brillant.
81.	Però me sembla que ha estat bo que la vareta te s'hagi girat en contra.	Però me pareix que ha sigut bo que la vareta te s'haja girat en contra.
82.	que tot hagués estat ràpid i net i que m'haguessin escapçat com Déu mana;	que tot haguera sigut ràpid i net i que m'hagueren escapçat com Déu mana;
83.	però no va poder evitar estar-li agraït per ser tan oportú.	però no va poder evitar estar-li agraït per haver sigut tan oportú.
84.	—¿Així que ha estat vostè?	—De manera que ha sigut vostè?
85.	Que descortès has estat amb la pobra Gemma.	Com has sigut de desagradable amb la pobra Gemma.
86.	—És evident que ha estat un sortilegi el que l'ha matada...	—És evident que ha sigut un sortilegi el que l'ha morta...
87.	—Ha estat ell, ha estat ell! —va començar a cridar, enrogint—.	—Ha sigut ell, ha sigut ell! —va començar a cridar, enrogint—.
88.	¿Has estat tu qui ha fet que la bala m'intentés matar?	Has sigut tu qui ha fet que la bala m'intentara matar?
89.	—Sap que he estat jo —els va dir el Harry al Ron i l'Hermione	—Sap que he sigut jo —va dir Harry a Ron i Hermione
90.	—L'Snape no pot demostrar que has estat tu	—Snape no pot demostrar que has sigut tu
91.	Sí, ha estat una idea excel·lent mostrar-los aquest sortilegi,	Sí, ha sigut una idea excel·lent mostrar-los aquest sortilegi,
92.	—No ha estat el Harry, professor Dumbledore!	—No ha sigut Harry, professor Dumbledore!
93.	—No pot haver estat ell,	—No pot haver sigut ell,
94.	—¿No creu que hagi estat jo, professor?	—No creu que haja sigut jo, professor?
95.	—Home, no ha estat una pèrdua de temps absoluta	—Home, no ha sigut una pèrdua de temps absoluta

96.	Trobo que ha estat bastant sensat d'aturar-se ara,	Trobe que ha sigut prou sensat d'aturar-se ara,
97.	—El partit ha estat cancel·lat	—El partit ha sigut suspès
98.	Quina pena que no hagi sigut la Granger...	Quina pena que no haja sigut Granger...
99.	Comprenc que tot això és encara més dur per als amics dels que han estat... Me'n faig càrrec.	Comprenc que tot això és encara més dur per als amics dels que han sigut... Me'n faig càrrec.
100.	—Jo mai... Deu haver estat un malentès...	—Jo mai... Deu haver sigut un malentès...
101.	temps enrere havia estat cap de monitors a Hogwarts.	temps enrere havia sigut cap de monitors a Hogwarts.
102.	Tot això ha estat un tràngol esgotador per a ella	Tot això ha sigut un tràngol esgotador per a ella.
103.	Per ser-te sincer, ha estat com si m'hagués enxampat una tempesta de mussols.	Per a ser-te sincer, ha sigut com si m'haguera agafat una tempesta de mussols.
104.	Afortunadament, el diari ha estat descobert,	Afortunadament, el diari ha sigut descobert,
105.	quines conseqüències hauria pogut tenir que no hagués estat així...	quines conseqüències hauria pogut tenir que no haguera sigut així...
106.	en el moment en què havia estat incapaç de matar el Harry.	en el moment en què havia estat incapaç de matar Harry.
107.	tot plegat no havia estat un somni...	tot allò no havia estat un somni...
108.	Tampoc es podia dir que el curs a Hogwarts hagués estat sempre divertit.	No es podia dir tampoc que el curs a Hogwarts haguera estat sempre divertit.
109.	Voldemort potser tan sols era una ruïna del que havia estat,	Voldemort potser tan sols era una ruïna del que havia estat,
110.	Si no hagués estat pel mussol.	Si no haguera estat pel mussol.
111.	si pensaven que la broma havia estat graciosa.	si els semblava que la broma havia estat graciosa.
112.	¿Havia estat ximple de prendre's el Dobby seriosament?	Havia estat un fava de prendre's el Dobby seriosament?
113.	Feia tota la pinta d'haver estat una gran cort de pedra,	Feia tota la pinta d'haver estat una gran cort de pedra,
114.	No havia estat mai a casa d'uns bruixots.	No havia estat mai a casa d'uns bruixots.
115.	aquell mes a El Cau havia estat el més feliç de la seva vida.	aquell mes a El Cau havia estat el més feliç de la seua vida.
116.	—No, senyor, ha estat la barrera a King's Cross que no...	—No, senyor, ha estat la barrera a King's Cross que no...
117.	És clar, tot ha estat culpa meua.	És clar, tot ha estat culpa meua.
118.	han estat transfigurades o embuixades.	han estat transfigurades o embuixades.
119.	Havien estat tanta estona als vestidors	Havien estat tanta estona als vestidors
120.	els problemes no haurien estat pitjor	els problemes no haurien estat pitjors
121.	Hem estat aquí gairebé quatre hores!	Hem estat ací gairebé quatre hores!
122.	tampoc no havia estat u na sessió d'entrenament gaire alegre. El Fred i el George, que havien estat espiant l'equip de Slytherin,	tampoc no havia estat una sessió d'entrenament massa alegre. Fred i George, que havien estat espiant l'equip de Slytherin,
123.	urant un segon es va pensar que havia estat allò el que l'havia despertat.	Durant un segon es va pensar que havia estat allò el que l'havia despertat.
124.	—¿La cambra secreta ja ha estat oberta abans?	—La cambra secreta ja ha estat oberta abans?
125.	Ha estat horripilant, ¿saps?	Ha estat horripilant, saps?
126.	ha estat multat amb cinquanta galeons	ha estat multat amb cinquanta galeons
127.	tothom pensava que havia estat víctima d'un altre assalt.	tothom pensava que havia estat víctima d'un altre atac.
128.	El Gilbert Decors pensava que havia estat ell qui havia fet aturar els assalts.	Gilbert Decors pensava que havia estat ell qui havia fet aturar els atacs.
129.	—No cal que els digui que mai havia estat tan pertorbada.	—No cal que els diga que no havia estat mai tan pertorbada.
130.	—Sí, el pare està boig per qualsevol cosa que tingui a veure amb els muggles,	—Sí, el pare està boig per qualsevol cosa que tinga a veure amb els muggles,
131.	—¿Estàs boig? ¿Amb els bocins dels de	—Ets boig? Amb els bocins dels de

	Slytherin que tindra ...? —va dir el Ron.	Slytherin que tindrà...? —va dir Ron.
132.	—¿Estàs boig? —va alertar-lo el Ron—. Podria ser perillós.	—Ets boig? —va alertar-lo Ron—. Podria ser perillós.

2.6.4.2 Construccions amb els verbs lleugers *fer*, *donar* i *tenir*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	un tros de pastís de xocolata que, pel gust que tenia, devia fer anys que corria per la cuina.	un tros de pastís de xocolata que, pel gust que tenia, devia fer anys que corria per la cuina.
2.	fins que al final va fer un petó a la galta a la professora McGonagall.	fins que al remat va donar un bes a la galta a la professora McGonagall.
3.	Va fer un petó a la galta al Percy, i el Percy va marxar.	Va fer un bes a la galta a Percy, i Percy se n'anà.
4.	el senyor Dursley va agafar el maletí, va fer un petó ràpid a la senyora Dursley i va intentar fer un petó de comiat al Dudley, però sense sort, perquè el Dudley estava en ple atac de rebequeria, i llançava els cereals a la paret.	el senyor Dursley va agafar el maletí, va fer un bes ràpid a la senyora Dursley i va intentar fer un bes de comiat a Dudley, però sense sort, perquè Dudley estava en plena rabiola, i tirava els cereals a la paret.
5.	Va inclinar aquell cap enorme sobre el Harry i li va fer un petó que devia ser molt raspós i pelut.	Va inclinar aquell cap enorme sobre Harry i li va fer un bes que devia ser molt raspós i pelut.
6.	perquè la mare els pogués fer un petó de comiat	perquè la mare els poguera fer un bes de comiat
7.	¿Quina pinta tenia el foraster amb qui jugaves a cartes? —No ho sé —va dir el Hagrid, sense donar-li importància—, no se va treure la capa.	Quina pinta tenia el foraster amb qui jugaves a cartes? —No ho sé —va dir Hagrid, sense donar-li importància—,
8.	—¿Boig? —va dir el Percy sense donar-li importància—.	—Tocat? —va dir Percy sense donar-li importància—.
9.	¿Què et passa? Fas una pinta...	—Què et passa? Fas una pinta...
10.	Potser era per això que l'Snape feia pinta d'estar de mala lluna quan els dos equips van sortir al camp,	Potser era per això que Snape feia pinta d'estar de mala lluna quan els dos equips van eixir al camp,
11.	És normal que faci pinta d'estar molt nerviós,	És normal que faça pinta d'estar molt nerviós,
12.	Que bé que m'ha anat la seva pinta de ratpenat massa crescut.	Que bé que m'ha anat la seua pinta de ratpenat massa crescut.
13.	—Això que mengeu té una pinta... —va dir el fantasma	—Això que mengeu té una pinta... —va dir el fantasma
14.	La Senyora Grassa se n'ha anat a fer un tomb.	La Senyora Grossa se n'ha anat a pegar una volta.
15.	Va fer mitja volta sobre els talons i va desaparèixer amb un moviment de capa.	Va fer mitja volta sobre els talons i va desaparèixer amb un moviment de capa.
16.	els que es trobava al passadís feien mitja volta per creuar-se'l de cara.	els que es trobava al passadís pegaven mitja volta per a creuar-se'l de cara.
17.	El Malfoy tot just va tenir temps d'apartar-se; el Harry va fer mitja volta i va mantenir l'escombra ferma.	Malfoy va tenir el temps just d'apartar-se; Harry va pegar mitja volta i va mantenir la granera ferma.
18.	Van fer mitja volta i es van ajuntar amb els de Hufflepuff,	Van pegar mitja volta i es van ajuntar amb els de Hufflepuff,
19.	El Harry va aconseguir tancar la porta d'un cop i fer-hi una volta de clau.	Harry va aconseguir tancar la porta d'un colp i fer-hi una volta de clau.
20.	Va fer mitja volta i se'n va tornar cap al castell, balancejant el llum en la foscor.	Pegà mitja volta i se'n va tornar cap al castell, engronsant el llum en la foscor.
21.	Va fer mitja volta i es va endinsar en el bosc	Va fer mitja volta i es va endinsar en el bosc

	d'una revolada,	d'una revolada,
22.	Va fer mitja volta i es va endinsar al bosc a mig galop.	Va fer mitja volta i es va endinsar en el bosc d'una revolada,
23.	L'Hermione va fer mitja volta i va travessar el foc lila.	Hermione pegà mitja volta i travessà el foc lila.
24.	—Ja —va dir el Quirrell distret, fent la volta al mirall per contemplar-lo des de darrere—.	—Ja —va dir Quirrell distret, fent la volta a l'espill per a contemplar-lo des de darrere—.
25.	però al senyor Dursley li va costar més; no parava de donar voltes a tot plegat.	però al senyor Dursley li va costar més; no parava de donar voltes a tot allò.
26.	i en comptes de números hi havia planetes minúsculs que feien voltes a l'esfera.	i en comptes de números hi havia planetes minúsculs que feien voltes a l'esfera.
27.	Podia fer dues voltes al cotxe del tiet Vernon i aixafar-lo fins a convertir-lo en un cubell d'escombraries.	Podia fer dues voltes al cotxe del tiet Vernon i xafar-lo fins a convertir-lo en un poal del fem.
28.	El Harry no va parar de fer voltes a l'habitació.	Harry no parà de pegar voltes a l'habitació.
29.	El Harry va estar donant voltes a la notícia.	Harry va estar donant voltes a la notícia.
30.	Va fer un tomb al llit i es va tornar a adormir.	Es va girar al llit i es va tornar a adormir.
31.	el seu cosí Dudley es passaria les setmanes següents clavant-li cops i pessigant-lo...	el seu cosí Dudley es passaria les setmanes següents clavant-li colps i pessigant-lo...
32.	de tants cops de puny que el Dudley li havia donat al nas.	de tantes punyades que Dudley li havia donat al nas.
33.	li va passar el braç per l'esquena i li va donar uns copets.	li va passar el braç per l'esquena i li va donar uns colpets.
34.	—va xiuxiuejar la professora McGonagall, donant-li uns copets al braç	—va xiuxiuejar la professora McGonagall, donant-li uns colpets al braç
35.	El tiet Vernon va donar uns copets al vidre,	El tiet Vernon va donar uns colpets al vidre,
36.	—va dir el Hagrid; va donar al Harry uns copets a l'espalla	—va dir Hagrid; va donar a Harry uns colpets a l'espalla
37.	Va donar tres copets a la paret	Va donar tres colpets a la paret
38.	el Hagrid li va donar uns copets a l'espalla.	Hagrid li donà uns colpets a l'espalla.
39.	com ara donar uns copets al tercer totxo	com ara donar uns colpets a la tercera rajola
40.	va donar uns copets sobre al pany de la porta	va donar uns colpets sobre al pany de la porta
41.	li donaven copets al turbant.	li donaven colpets al turbant.
42.	—va cridar el Ron, donant-li uns copets a l'esquena—.	—va xisclar Ron, donant-li uns colpets a l'esquena—.
43.	—va dir el Quirrell per si mateix, donant uns copets al marc—.	—va dir Quirrell per a si mateix, donant uns colpets al marc—.
44.	Es va donar un copet al cap i va deixar de pensar en el gat.	Es donà un colpet al cap i deixà de pensar en el gat.
45.	i va donar un cop d'ull al jardí.	i va fer una ullada al jardí.
46.	va clavar al Harry un cop de puny a les costelles.	va clavar a Harry una punyada a les costelles.
47.	Va ventar un cop al cap al seu pare amb el pal de Smeltings.	Va ventar un colp al cap al seu pare amb el pal de Smeltings.
48.	per la xemeneia de la cuina mentre parlava i li va donar un cop al clatell.	per la xemeneia de la cuina mentre parlava i li va donar un colp al bescoll.
49.	De tant en tant, el tiet Vernon feia un cop de volant	De tant en tant, el tiet Vernon feia un colp de volant i
50.	—va dir el Hagrid donant-se un copet al front	—va dir Hagrid fent-se un colpet al front
51.	L'Snape va acabar de passar llista i va donar un cop d'ull general a la classe.	Snape va acabar de passar llista i donà un colp d'ull general a la classe.
52.	Va pujar a l'escombra, va donar un cop de peu a terra	Va pujar a la granera, va donar un colp de peu a terra,
53.	—La lences a la paperera, i a ell li claves un cop de puny va suggerir el Ron.	—La tires a la paperera, i a ell li claves una punyada—va suggerir Ron.
54.	El Seamus es va posar tan nerviós que hi va	Seamus es va posar tan nerviós que hi va

	donar un cop amb la vareta	donar un colp amb la vareta
55.	podia fer-lo saltar pels aires o donar-li un cop fatal amb el garrot.	podia fer-lo saltar pels aires o donar-li un colp fatal amb el garrot.
56.	Algú li havia donat un cop al clatell. Era el Malfoy.	Algú havia donat a Ron un colp al bescoll. Era Malfoy.
57.	La reina blanca li va donar un cop que el va tirar	La reina blanca li va pegar un colp que el va tirar
58.	Però la seva amiga, la senyoreta Granger, em va donar un cop al cap	Però la seua amiga, la senyoreta Granger, em va donar un colp al cap
59.	sense deixar de cridar, va donar un copet al Ron a les costelles	sense deixar de xisclar, va donar un colpet a Ron a les costelles
60.	Va acabar d'obrir la carta amb una mà i va donar-hi una ullada.	Va acabar d'obrir la carta amb una mà i li va fer una ullada.
61.	—Només hi donava una ullada —va dir,	—Només hi feia una ullada —va dir,
62.	—Tens temps de fer un mos abans que surti el tren	—Tens temps de pegar un mos abans que isca el tren

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—Suposo que han deixat que es podrís perquè tingui un gust més fort	—Supose que han deixat que es podria perquè tinga un gust més fort
2.	Espero que tingui més bon gust que això	Espere que tinga més bon gust que això
3.	Segur que té un gust horrible.	Segur que té un gust horrible.
4.	Tenia gust de col massa cuita.	Tenia gust de col massa cuita.
5.	A més, no tenia cap gust per vestir.	A més, no tenia cap gust per vestir. GENS
6.	es van acabar massa d'hora pel gust del Harry	s'acabaren massa prompte per al gust de Harry
7.	les seves branques retorçades s'estaven afartant de donar cops al cotxe.	les seues branques retorçades s'estaven afartant de donar colps al cotxe.
8.	tot seguit va començar a donar cops de cap a la paret.	tot seguit va començar a donar cabotades a la paret.
9.	El Ron el subjectava amb el braç estirat perquè no parava de donar cops de peu amb aquells peuets callosos, fins que el va agafar pels turmells i el va tombar cap per avall.	Ron el subjectava amb el braç estirat perquè no parava de donar puntades amb aquells peuets callosos, fins que el va agafar pels turmells i el va girar cap per avall.
10.	es va treure de la butxaca un coet del Dr. Bocamoll del Fred i va donar-hi un copet amb la vareta.	es va traure de la butxaca un coet del Dr. Bocamoll de Fred i va donar-hi un colpet amb la vareta.
11.	La resta dels regals de Nadal del Harry li van donar molta més satisfacció.	Els altres regals de Nadal de Harry li van causar molta més satisfacció.
12.	Ja us ho he dit, cada cop que estava a punt de deixar escapar alguna cosa, començava a donar-se cops de cap a la paret.	Ja us ho he dit, cada colp que estava a punt de deixar escapar alguna cosa, començava a donar-se cabotades a la paret.
13.	I la culpa és meva per donar-t'ho a tastar,	I la culpa és meua per donar-t'ho a tastar,
14.	va pensar, furiós, i va donar un cop de puny al coixí	va pensar, furiós, i va donar una punyada al coixí
15.	Pel que semblava, havia estat fent tombs pel bosc ell solet.	Pel que semblava, havia estat rodant pel bosc ell solet.
16.	—va dir el Ron, i va donar un cop de puny a la paret de la cabana—:	—va dir Ron, i va donar un colp de puny a la paret de la cabana—:
17.	però es va aturar a mitja frase quan el Harry li va donar un cop de peu per sota el pupitre.	però es va aturar a mitja frase quan Harry li va donar un colp de peu per sota el pupitre.
18.	Va muntar a l'escombra, va fer un cop de peu a terra i es va enlairar.	Va pujar a la granera, va donar un colp de peu a terra i es va enlairar.
19.	Va obrir la porta de bat a bat i quan l'elf va arribar corrents a ell, li va donar un cop de peu perquè passés.	Va obrir la porta de bat a bat i quan l'elf va arribar corrents a ell, li va donar un colp de peu perquè isquera.
20.	El Harry li va donar un fort cop de colze	Harry li va donar un fort colp de colze

	perquè callés.	perquè callara.
21.	Però al Harry tant se li'n donava; li havia guanyat la partida al Malfoy,	Però a Harry tant li feia; havia guanyat la partida a Malfoy,
22.	El Harry se sentia marejat. Tot li donava voltes.	Harry se sentia marejat. Tot li feia voltes.
23.	es va prometre que quan marxessin fuetejaria el Harry fins que només li quedés un alè de vida, i li va donar una baieta.	es va prometre que quan se n'anaren fuetejaria Harry fins que només li quedara un alè de vida, i li va donar una baieta.
24.	—I ara, Harry, et donaré una petita lliçó.	—I ara, Harry, et donaré una xicoteta lliçó.
25.	Va deixar anar una riallada i li va donar uns copets a l'espatlla.	Va deixar anar una riallada i li va donar uns colpets al muscle.
26.	El Decors li va donar uns copets a l'esquena al Harry.	Decors va donar uns colpets a l'esquena a Harry.
27.	Aquella nit el Harry va passar moltes hores donant voltes al llit.	Aquella nit Harry va passar moltes hores fent voltes al llit.
28.	Exhaust, amb l'estómac que li feia rau-rau i donant voltes i més voltes a les mateixes preguntes sense resposta, el Harry va caure en un son intranquil.	Exhaust, amb l'estómac que li feia rau-rau i fent voltes i més voltes a les mateixes preguntes sense resposta, Harry va caure en un son intranquil.
29.	Es va asseure a la vora del llit i va estar donant voltes al que havia dit Aragog.	Es va asseure a la vora del llit i va estar donant voltes al que havia dit Aragog.
30.	¿No has sentit què deia quan sortíem? Li estava preguntant al paio del Periòdic Profètic si podria informar de la batussa en el seu article... Ha dit que li donaria publicitat.	No has sentit què deia quan eixíem? Li estava preguntant al xicot d'El Periòdic Profètic si podria informar de la batussa en el seu article... Ha dit que li donaria publicitat.
31.	Es va tornar a donar uns copets al nas i se'n va anar amb pas decidit.	Es va tornar a donar uns colpets al nas i se'n va anar amb pas decidit.
32.	El Dumbledore va començar a murmurar paraules estranyes i a donar-li copets de vareta a la Senyora Norris,	Dumbledore va començar a murmurar paraules estranyes i a donar colpets de vareta a la Senyora Norris,
33.	—Els Dursley no m'han donat setmanada des de fa sis anys.	—Els Dursley no m'han donat setmanada des de fa sis anys.
34.	A aquest gat no li han donat un cop d'escombria al cap.	A aquest gat no li han donat un colp de granera al cap.
35.	Ens has donat un ensurt de mort.	Ens has donat un esglai de mort.
36.	va clavar un cop al professor Flitwick just a l'espai entre els dos ulls i va aconseguir que li sortís un enorme bony de color verd allà on havia picat.	va clavar un colp al professor Flitwick just a l'espai entre els dos ulls i va aconseguir que li isquera un enorme bony de color verd allà on l'havia colpejat.
37.	—L'Hermione va somriure quan el noi li va donar la mà també a ella.	—Hermione va somriure quan el xic també li va donar la mà.
38.	El Harry va veure com hi donava un cop potentíssim cap a l'Adrian Pucey,	Harry va veure com hi donava un colp potentíssim cap a Adrian Pucey,
39.	El Harry percebia clarament que el Rodlel donava voltes a l'assumpte molt seriosament.	Harry percebia clara ment que Rodlel donava voltes a l'assumpte molt seriosament.
40.	—va dir el Lucius Malfoy amb menyspreu mentre feia una ullada al seu voltant—.	—va dir Lucius Malfoy amb menyspreu mentre donava una ullada al seu voltant—.
41.	—No crec que hi hagi més problemes, Minerva —li va dir, fent-se uns copets al nas,	—No crec que hi haja més problemes, Minerva —li va dir, donant-se uns colpets al nas,
42.	Feia tota la pinta d'haver estat una gran cort de pedra,	Feia tota la pinta d'haver estat una gran cort de pedra,
43.	Veni, Severus, hi ha un pastís de crema que fa una pinta deliciosa i m'agradaria tastar-lo.	Vinga, Severus, hi ha un pastís de crema que fa una pinta deliciosa i m'agradaria tastar-lo.
44.	Feia dies que feia una pinta espantosa; li he estat dient que s'espavilés.	D'uns dies ençà feia una pinta espantosa; li he estat dient que s'espavilava.
45.	Jo perdent el son per vosaltres... Tant us era, ¿oi?	Jo perdent la son per vosaltres... Us feia igual, veritat?

46.	Aleshores un soroll esmorteït i estrany que venia del darrere li va fer fer mitja volta.	Aleshores un soroll esmorteït i estrany que venia del darrere li féu fer mitja volta.
47.	—En la volta de reconeixement al jardí,	—En la ronda de reconeixement al jardí,
48.	Però no va tenir gaire temps de pensar en això: la professora McGonagall estava fent una volta a la taula, lliurant horaris.	Però no va tenir massa temps de pensar-hi: la professora McGonagall feia una volta a la taula, lliurant horaris.
49.	Va fer una volta al camp a tota velocitat, competint amb el Fred i el George.	Va fer una volta al camp a tota velocitat, competint amb Fred i George.
50.	i van començar a fer la volta a la pista de ball.	i van començar a fer la volta a la pista de ball.
51.	Va fer la volta a l'escriptori sigil·losament,	Va fer la volta a l'escriptori sigil·losament,
52.	—va dir el Ron, encantat, fent la volta al cotxe—.	—va dir Ron, encantat, fent la volta al cotxe—.
53.	Li va semblar que feia voltes a tota velocitat.	Li va semblar que feia voltes a tota velocitat.
54.	Es va clavar un cop al colze contra alguna cosa molt dura i el va enganxar al cos, sense parar de fer més i més voltes.	Es va clavar un colp al colze amb alguna cosa molt dura i s'hi va agafar amb força, sense parar de fer més i més voltes.
55.	El Harry percebia clarament que el Rodlel donava voltes a l'assumpte molt seriosament.	Harry percebia clarament que Rodlel donava voltes a l'assumpte molt seriosa ment.
56.	L'escena va començar a fer voltes vertiginosament al cap del Harry.	L'escena va començar a fer voltes vertiginosament al cap de Harry.
57.	Es va asseure a la vora del llit i va estar donant voltes al que havia dit Aragog.	Es va asseure a la vora del llit i va estar donant voltes al que havia dit Aragog.
58.	El Harry se sentia marejat. Tot li donava voltes.	Harry se sentia marejat. Tot li feia voltes.
59.	El cap li feia voltes igual que si hagués acabat de fer un munt de quilòmetres amb pols migratòria.	El cap li feia voltes igual que si haguera acabat de fer un muntó de quilòmetres amb pols migratòria.
60.	—Bé, ja que hi som, resulta que la Ginny em va trobar quan jo estava... Res, és igual...	—Bé, ja que hi som, resulta que Ginny em va trobar quan jo estava... Res, té igual...
61.	els donés al Ron i a ell uns copets a l'esquena	donara a Ron i a ell uns colpets a l'esquena
62.	—i va donar uns copets d'ànim al quadre de comandaments.	—i va donar uns colpets d'ànim al quadre de comandaments.
63.	Algú li va donar uns copets a l'esquena	Algú li va donar uns colpets a l'esquena
64.	va fer uns copets al tauló	va donar uns colpets al tauler
65.	—va dir, fent-li al Harry uns copets afectuosos a l'esquena	—va dir, donant a Harry uns colpets afectuosos a l'esquena
66.	Va fer tres copets al diari i va dir:	Va fer tres colpets al diari i va dir:
67.	Minerva —li va dir, fent-se uns copets al nas,	Minerva —li va dir, donant-se uns colpets al nas,
68.	El Harry li va fer uns copets a l'espatlla	Harry li va donar uns colpets al muscle
69.	—va dir el Ron, inclinant-se cap al cotxe i fent-li uns copets—.	—va dir Ron, inclinant-se cap al cotxe i donant-li uns colpets—.
70.	El Harry li va donar uns copets d'agraïment al cotxe,	Harry va donar uns colpets d'agraïment al cotxe,
71.	i va començar a donar cops de cap a la finestra,	i va començar a donar cabotades a la finestra,
72.	Tots dos van començar a clavar-hi cops de puny.	Els dos van començar a clavar-hi punyades.
73.	Es retorçaven, donaven cops de peu,	Es retorçaven, donaven colps de peu,
74.	a còpia de donar-los cops de peu al tou de les cames	a còpia de donar-los colps de peu a les canyelles
75.	una branca del gruix d'una pitó li clavava un cop monumental.	una branca del gruix d'una pitó li clavava un colp monumental.
76.	només van aconseguir fer un cop a l'aire	només van aconseguir donar un colp a l'aire
77.	l'arbre foll li acabés de clavar un cop a l'estómac.	l'arbre foll li acabara de clavar un colp a l'estómac.
78.	El Harry li va fer un cop de colze al Ron	Harry li va donar un colp de colze a Ron

79.	va donar un cop de colze al Harry i al Ron que els va fer molt de mal.	va donar un colp de colze a Harry i a Ron
80.	va lliscar cap avall fins que es va donar un cop a terra.	esvarà cap avall fins que es va donar un colp a terra.
81.	se sentia com si li haguessin donat un cop al cap amb una paella.	se sentia com si li hagueren donat un colp al cap amb una paella.
82.	quan el Ron es va donar un cop al peu	quan Ron es va donar un colp al peu
83.	després se li va trencar la tetera perquè hi va donar un cop nerviós	se li va trencar la tetera perquè hi va donar un colp nerviós
84.	va fer que li donés un cop a la mà al Ron	va fer que li donara un colp a la mà a Ron
85.	el Hagrid hauria arribat a fer qualsevol cosa per fer-li una ullada.	Hagrid hauria arribat a fer qualsevol cosa per a fer-hi una ullada.

2.6.4.3 Construccions amb els verbs *anar* i *venir*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Us ve de gust un pica-pica de llimona	Li abelleix un pica-pica de llima
2.	No li venia gaire de gust parlar-ne	No li abellia molt parlar-ne
3.	¿De debò creieu que em ve de gust esperar-me aquí	De veres creieu que m'abelleix esperar-me ací
4.	Vinga, vésh-hi ara, abans que el Ron.	Vinga, vésh-hi ara, abans que Ron.
5.	—Podríem fer una visita al Hagrid... —Vésh-hi tu...	—Podríem fer una visita a Hagrid... —Vésh-hi tu...
6.	Ron, tu ataca per sobre... Hermione, vésh-hi per sota i barra-li el pas per baix...	Ron, tu ataca per damunt... Hermione, vésh per sota i barra-li el pas per baix...

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—Si d'aquí a un mes et ve de gust d'explica'ns-ho,	—Si d'ací a un mes t'abelleix explicar-nos-ho,
2.	—T'asseguro que no em ve gens de gust estar a...	—T'assegure que no m'abelleix ser a...

2.6.5 La negació

2.6.5.1 Termes de polaritat negativa

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	Potter tampoc no era un cognom tan estrany.	Potter no era tampoc un cognom tan estrany.
2.	«Tampoc no està tan malament»	“Tampoc no està tan malament”
3.	El Hagrid tampoc no li va deixar comprar una marmita d'or massís	Hagrid tampoc no li va deixar comprar una marmita d'or massís
4.	—I fins que no m'ho va dir el Hagrid, no sabia que era bruixot, ni tampoc no sabia res sobre els meus pares ni sobre Voldemort...	—I fins que no m'ho va dir Hagrid, no sabia que era bruixot, ni tampoc no sabia res sobre els meus pares ni sobre Voldemort...
5.	El Harry va mirar el Ron i es va quedar descansat de saber, per la cara de perplexitat que feia, que ell tampoc no s'havia après els llibres de text de memòria.	Harry va mirar Ron i es va quedar descansat de saber per la cara de perplexitat que feia, que ell no s'havia après tampoc els llibres de text de memòria.
6.	És clar que suposo que Ravenclaw tampoc no estaria malament...	És clar que supose que Ravenclaw no estaria tampoc malament...
7.	És cert que Ravenclaw tampoc no estaria tan malament,	És cert que Ravenclaw no estaria tampoc tan malament,

8.	Els tampoc no sabien què els convenia.	Els no sabien tampoc què els convenia.
9.	Els Dursley no havien arribat mai a matar-lo de gana, però tampoc no li havien deixat menjar tot el que volia.	Els Dursley no l'havien arribat mai a matar de gana, però no li havien deixat tampoc menjar tot el que volia.
10.	Els fantasmes tampoc no eren de gaire ajuda.	Els fantasmes no eren tampoc de molta ajuda.
11.	No sortia a <i>Grans bruixots del segle XX</i> , ni a <i>Mags il·lustres del nostre temps</i> ; tampoc no hi era a <i>Descobriments cabdals de la màgia moderna</i> , ni a <i>Anàlisi dels invents més recents de la màgia</i> .	No eixia a <i>Grans bruixots del segle XX</i> , ni a <i>Mags il·lustres del nostre temps</i> ; no hi era tampoc a <i>Descobriments cabdals de la màgia moderna</i> , ni a <i>Anàlisi dels invents més recents de la màgia</i> .
12.	—I tampoc no és estrany que no trobéssim el Flamel en aquella Compilació de descobriments de bruixeria recents —va dir el Ron—.	—I tampoc no és estrany que no trobàrem Flamel en aquella Compilació de descobriments de bruixeria recents—va dir Ron—.
13.	Els altres de l'equip tampoc no estaven gaire tranquils.	La resta de l'equip no estaven tampoc massa tranquils.
14.	No s'ho passaven tan malament com el Harry perquè no eren tan coneguts, però tampoc no els parlava ningú.	No s'ho passaven tan malament com Harry perquè no eren tan coneguts, però no els parlava tampoc ningú.
15.	I a més a més, tampoc no tenim cap prova que demostrï que l'Snape sap com enganyar el Pelut.	I a més a més, no tenim tampoc cap prova que demostre que Snape sap com enganyar el Pelut.
16.	¿Així que mai has estat al Brasil?	Així que mai has estat al Brasil?
17.	Mai havia sentit re semblant al bosc.	No havia sentit mai res semblant al bosc.
18.	Mai no l'havia vist.	No l'havia vist mai.
19.	una cosa que mai no havia desitjat,	una cosa que no havia desitjat mai,
20.	Mai no ha tingut gaire enteniment.	No ha tingut mai molt d'enteniment.
21.	Mai no m'havia posat tan vermell d'ençà que Madame Pomfrey em va dir que li agradaven les meves orelles noves.	No m'havia posat mai tan roig des que Madame Pomfrey em va dir que li agradaven les meues orelles noves.
22.	El vigilant mai no havia sentit a parlar de Hogwarts	El vigilant no havia sentit parlar mai de Hogwarts
23.	A més, mai no pots estrenar res, amb cinc germans.	A més, no pots estrenar mai res, amb cinc germans.
24.	El Neville mai no havia pujat en una escombra	Neville no havia pujat mai en una granera
25.	Mai no havia sentit res d'igual.	No havia sentit mai res d'igual.
26.	L'Snape és professor de Hogwarts i mai no faria una cosa així. [Ho diu Hagrid.]	Snape és professor de Hogwarts i no faria mai una cosa aixina. [Ho diu Hagrid.]
27.	Més aviat era un avantatge, ja que el Ron les coneixia tan bé que mai no tenia problemes per aconseguir que l'obeïssin.	Més aviat era un avantatge, ja que Ron les coneixia tan bé que no tenia mai problemes per aconseguir que l'obeïren.
28.	Tu, com que mai no has tingut família, la veus al teu voltant.	Tu, com que no has tingut mai família, la veus al teu voltant.
29.	—Mai no es tenen prou mitjons —va afegir el Dumbledore—.	—Mai no es tenen prou calcetins —va afegir Dumbledore—.
30.	—Mai no se m'hauria acudit mirar aquí! —va dir, tota entusiasmada—.	—No se m'hauria ocorregut mai mirar aquí! —va dir, tota entusiasmada—.
31.	L'Snape mai no s'atreviria a fer-li mal si el Dumbledore era allà mirant el partit.	Snape no s'atreviria mai a fer-li mal si Dumbledore era allà mirant el partit.
32.	Mai no m'havien fet avergonyir tant uns alumnes de Gryffindor.	No m'havien fet avergonyir mai tant uns alumnes de Gryffindor.
33.	El Hagrid mai no revelaria a ningú la manera d'esquivar el Pelut... Mai... Però...	Hagrid no revelaria mai a ningú la manera d'esquivar el Pelut... Mai... Però...
34.	Però mai no ha volgut veure'l mort.	Però no ha volgut mai veure'l mort.
35.	Mai, mai no oblidaria aquella nit.	Mai, mai no oblidaria aquella nit.
36.	—Mai... En tot el temps que fa que sóc a Hogwarts...	—Mai... En tot el temps que fa que sóc a Hogwarts...
37.	Mai de la vida podrien recuperar aquells	Mai de la vida podrien recuperar aquells

	punts.	punts.
38.	si no és que vols que la mort de la teva mare fos en va. —Mai!	si no és que vols que la mort de ta mare fóra en va. —Mai!
39.	—¿Què has dit? —va esclatar la tieta a l'altra banda de la porta. —Res, res...	—Què has dit? —esclatà la tieta a l'altra banda de la porta. —Res, res...
40.	—¿Què et passa? —va preguntar-li el Hagrid. —Res —va mentir el Harry.	—Què te passa? —li va preguntar Hagrid. —Res —va mentir Harry.
41.	—¿De debò? ¿I què els ha passat? —Res, per això és una notícia tan important.	—De veres? I què els ha passat? —Res, per això és una notícia tan important.
42.	No van respondre. Va tornar a picar. Res de res.	No van respondre. Va tornar a tocar. Res de res.
43.	¿Què et passa? —Res —va dir el Harry.	Què et passa? —Res —va dir Harry.
44.	—¿Què feu? —va dir una veu des de l'altra banda de la sala. [...] —Res, Neville, res —va dir el Harry,	—Què feu? —va dir una veu des de l'altra banda de la sala. [...] —Res, Neville, res —va dir Harry,
45.	—¿Què hi ha? —va preguntar l'Hermione, ansiosa. —Res, és tot negre...	—Què hi ha? —va preguntar Hermione, ansiosa. —Res, és tot negre...
46.	—No pateixi, bon home, que avui res no em preocupa.	—No patisca, bon home, que hui no em preocupa res.
47.	Res no hi teniu al cap / que el barret que tria no pugui veure,	No teniu res al cap / que el Barret que Tria no puga veure,
48.	gent astuta, res no els atura, per aconseguir els seus fins.	gent astuta, res no els atura, / per a aconseguir els seus fins.
49.	com si res no el poguéis fer més feliç que veure'ls tot allà.	com si res no el poguera fer més feliç que veure'ls tots allà.
50.	Res no li impedia estar-se allà tota la nit amb els seus. Res de res.	Res no li impedia estar-se allà tota la nit amb els seus. Res de res.
51.	senyor Longbottom: res no li dóna dret a passejar-se per l'escola de nit,	senyor Longbottom: res no li dóna dret a passejar-se per l'escola de nit,
52.	va pensar que hi devia haver un rierol no gaire lluny.	va pensar que hi devia haver un rierol no massa lluny.
53.	tenia una cara rosa i gran, no gaire coll,	tenia una cara rosa i gran, no molt de coll,
54.	no el van veure enlloc.	no el van veure enlloc.
55.	ni tampoc no sabia res sobre els meus pares ni sobre Voldemort...	ni tampoc no sabia res sobre els meus pares ni sobre Voldemort...
56.	ni tampoc l'escriuaven,	ni tampoc l'escriuaven,
57.	ni tampoc va sentir els cops i els crits que venien del remolí de punys	ni tampoc va sentir els cops i els crits que venien del remolí de punys
58.	i res del que digueu m'ho pot impedir!	i res del que digueu m'ho pot impedir!
59.	Ja era massa tard per fer-hi res,	Ja era massa tard per a fer-hi res,
60.	—Oh, de debò, ¿no llegiu mai res, vosaltres?	—Oh, de veres, no llegiu mai res, vosaltres?
61.	Bé, si cap dels dos veu res, m'ho direu, ¿oi? Ara hem de marxar.	Bé, si cap dels dos veu alguna cosa, m'ho direu, vitat? Ara se n'hem d'anar.
62.	¿han matat mai ningú?	han matat mai ningú?
63.	però continuava sense veure-hi ningú.	però continuava sense veure-hi ningú.
64.	Va obrir una altra porta i cap dels dos s'atrevia gaire a mirar què se'ls presentava.	Va obrir una altra porta i cap dels dos s'atrevia massa a mirar què se'ls presentava.
65.	No era soci de la biblioteca, així que ni tan sols havia rebut mai cap carta d'aquelles tan desagradables que diuen que has de retornar els llibres.	No era soci de la biblioteca, així que ni tan sols havia rebut mai cap carta d'aquelles tan desagradables que diuen que has de retornar els llibres.
66.	Cap d'ells no es va fixar en el gran mussol que va passar aletejant tranquil·lament per la finestra.	Cap d'ells no es va fixar en el gran mussol que va passar aletejant tranquil·lament per la finestra.
67.	Cap dels dos no sap prou màgia per fer mal	Cap dels dos no sap prou màgia per a fer mal

	de debò.	de veres.
68.	cap dels dos no podia fer res més que petar-se els nusos de la mà i arronsar el front.	cap dels dos no podia fer res més que fer-se cruixir els nusos de la mà i arronsar el front.
69.	Cap troll no s'hauria adonat que tenia algú allà penjat,	Cap troll no s'hauria adonat que tenia algú allà penjat,
70.	Cap estudiant no pot fer-li això a una Nimbus 2000.	Cap estudiant no pot fer-li això a una Nimbus 2000.
71.	Aquí el teniu, senyor. —¿Cap problema?	Ací el té, senyor. —Cap problema?
72.	Ningú, mai de la vida, li havia escrit una carta.	Ningú, mai de la vida, li havia escrit una carta.
73.	—Ningú. Te l'han enviada per error	—Ningú. Te l'han enviada per error
74.	Ningú no sap per què, ni com va ser,	No sap ningú per què, ni com va ser,
75.	Ningú no se'l creia mai.	Ningú no se'l creia mai.
76.	El que va venir després va passar tan ràpid que ningú no ho va entendre:	El que va venir després va passar tan ràpid que no ho va entendre ningú:
77.	ningú no volia problemes amb la banda del Dudley.	ningú no volia problemes amb la banda de Dudley.
78.	de manera que ningú no podia sortir de la casa.	de manera que no podia eixir ningú de la casa.
79.	ningú no es va atrevir a discutir-li res.	no s'atreví ningú a discutir-li res.
80.	Ningú no sabia què buscava.	No sabia ningú què buscava.
81.	Ningú no va obrir boca mentre el gegant feinejava,	No va obrir boca ningú mentre el gegant feinejava,
82.	Al final, com que semblava que ningú no tenia intenció d'explicar-li res,	Al final, com que sembla va que no tenia intenció ningú d'explicar-li res,
83.	A ningú no li agrada.	No li agrà a ningú.
84.	Ningú no havia sobreviscut un cop ell havia decidit que el mataria,	No havia sobreviscut ningú una vegà ell havia decidit que el mataria,
85.	—Bé, de fet ningú no ho sap fins que no arriba allà, ¿oi?,	—Bé, de fet no ho sap ningú fins que no arriba allà, no?,
86.	simplement és que ningú no m'ha ensenyat que no s'hagi de fer.	simplement és que no m'ha ensenyat ningú que no s'haja de fer.
87.	Ningú no tenia gaires ganes de parlar.	No tenia ningú moltes ganes de parlar.
88.	—va dir el Hagrid, que comprovava que ningú no s'hagués deixat res a les barques.	—va dir Hagrid, que comprovava que ningú no s'haguera deixat res a les barques.
89.	Ningú no parlava gaire, excepte l'Hermione Granger,	No parlava molt ningú, excepte Hermione Granger,
90.	i no era perquè no fes res de bo, sinó perquè ningú no volia que el Dudley pensés que el Harry els queia bé.	i no era perquè no fera res de bo, sinó perquè no volia ningú que Dudley pensara que Harry els queia bé.
91.	en què a ningú no li estava permès volar.	i en el qual no li estava permès volar a ningú.
92.	—Que ningú no es mogui mentre porto aquest noi a la infermeria.	—Que no es moga ningú mentre porte aquest xicot a la infermeria.
93.	perquè ningú no el toqui fins que el Longbottom el vingui a buscar...	perquè no el toque ningú fins que Longbottom el vingi a buscar...
94.	i ningú no la va veure en tota la tarda.	i no la va veure ningú en tota la vesprada.
95.	Gairebé ningú no havia vist jugar el Harry	Quasi ningú no havia vist jugar Harry
96.	Ningú no s'havia adonat que l'escombra del Harry s'havia tornat boja.	No s'havia adonat ningú que la granera de Harry s'havia tornat boja.
97.	i va marcar cinc vegades sense que ningú no li preste, atenció.	i va marcar cinc vegades sense que ningú no li prestara atenció.
98.	Però aviat es va adonar que ningú no ho trobava graciós	Però prompte es va adonar que no ho trobava graciós ningú
99.	Amb veu baixa, perquè ningú no el sentís,	Amb veu baixa, perquè ningú no el sentira,
100.	ningú no recordava un partit en què haguessin capturat tan aviat la papallona.	no recordava ningú un partit en què hagueren capturat tan prompte la papallona.
101.	A partir d'aquell dia ningú no podria dir que tan sols era un cognom famós.	A partir d'aquell dia no podria dir ningú que tan sols era un cognom famós.

102.	però estigui tranquil, que ningú no la pot robar;	però estiga tranquil, que no la pot furtrar ningú;
103.	Ningú no els va molestar; al cap i a la fi, ningú de Gryffindor no tenia res a dir al Harry.	Ningú no els va molestar; al cap i a la fi, ningú de Gryffindor no tenia res a dir a Harry.
104.	La nit de Nadal el Harry se'n va anar a dormir amb ganes que fos l'endemà pel menjar i la diversió, però no pas perquè s'esperés cap regal.	La nit de Nadal Harry se'n va anar a dormir amb ganes que fóra l'endemà pel menjar i la diversió, però no perquè s'esperara cap regal.
105.	Bé, doncs resulta que només algú que volgués «trobar» la pedra (trobar-la, i no pas usar-la) podia endur-se-la.	Bé, doncs resulta que només algú que volguera “trobar” la pedra (trobar-la, i no usar-la) se la podia endur.
106.	no li havien ballat mai tantes preguntes pel cap.	mai no li havien ballat tantes preguntes pel cap.
107.	—Mai m'ho hauria imaginat de vostès tres.	—Mai no m'ho hauria imaginat de vostès tres.
108.	Sense que ningú s'ho esperés, el Harry va començar a baixar en picat,	Sense que ningú no s'ho esperara, Harry va començar a baixar en picat,
109.	Ni tan sols es va aturar a demanar perdó al professor Quirrell,	Ni tan sols no es va aturar a demanar perdó al professor Quirrell,
110.	Però ni tan sols el quidditch ja no era divertit.	Però ni tan sols el quidditch ja no li resultava divertit.
111.	no trobis quelcom més que no un tresor.	no trobes altra cosa en lloc d'un tresor.
112.	—Si no és que sortiu ara mateix els va advertir el Harry, més valent que no se sentia,	—Si no és que eixiu ara mateix —els va advertir Harry, més valent que no se sentia,
113.	Preferia que ningú més no en sabés res, de moment.	Preferia que no en sabera res ningú més, de moment.
114.	La nit de Nadal el Harry se'n va anar a dormir amb ganes que fos l'endemà pel menjar i la diversió, però no pas perquè s'esperés cap regal.	La nit de Nadal Harry se'n va anar a dormir amb ganes que fóra l'endemà pel menjar i la diversió, però no perquè s'esperara cap regal.
115.	només algú que volgués «trobar» la pedra (trobar-la, i no pas usar-la) podia endur-se-la.	només algú que volguera “trobar” la pedra (trobar-la, i no usar-la) se la podia endur.
116.	les seves notes no eren pas dolentes.	les seues notes no eren gens dolentes
117.	No deuen pas ser granotes de debò, ¿oi?	No deuen ser granotes de veres, no?
118.	però no heu vist pas un gripau, per casualitat...	però no heu vist un gripau, per casualitat...?
119.	—No deu pas ser un entrepà de mostela, ¿oi?	—No deu ser un entrepà de mostela, veritat?

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	i cap muggle els ha vist mai.	i no els ha vist mai cap muggle.
2.	Mai cap bruixot li ha ofert seient al Dobby, mai l'havien tractat de tu a tu.	Mai cap bruixot no li ha ofert seient al Dobby, mai no l'havien tractat de tu a tu.
3.	—Bé... Tampoc és tan terrible... —El tros de cara del Decors que veien semblava molt incòmode.	—Bé... Tampoc no és tan terrible... —el tros de cara de Decors que veien semblava molt incòmode—.
4.	Tampoc es podia dir que el curs a Hogwarts hagués estat sempre divertit.	No es podia dir tampoc que el curs a Hogwarts haguera estat sempre divertit.
5.	I el pare tampoc no em vol dir res sobre el que va passar l'últim cop que es va obrir la cambra secreta.	I el pare tampoc no em vol dir res sobre el que va passar l'últim colp que es va obrir la cambra secreta.
6.	Deixant de banda la pluja i el vent, tampoc no havia estat una sessió d'entrenament gaire alegre.	Deixant de banda la pluja i el vent, tampoc no havia estat una sessió d'entrenament massa alegre.

7.	—¿Què murmureu? —va preguntar la Gemma, mirant-lo fixament. —Res —va dir el Harry ràpidament—. Volíem preguntar-te...	—Què murmureu? —va preguntar Gemma, mirant-lo fixament. No res —va dir Harry ràpidament—. Volíem preguntar-te...
8.	Suposo que no teniu notícies noves —va afegir a mitja veu perquè Madame Pomfrey no la sentís. —Res —va dir el Harry desesperançat.	Supose que no teniu notícies noves —va afegir a mitja veu perquè Madame Pomfrey no la sentira. —No res —va dir Harry desesperançat.
9.	—Bé, ja que hi som, resulta que la Ginny em va trobar quan jo estava... Res, és igual...	—Bé, ja que hi som, resulta que Ginny em va trobar quan jo estava... Res, té igual...
10.	Res no m'atacarà, a mi.	Res no m'atacarà, a mi.
11.	No tornaràs mai més a aquella escola. Mai.	No tornaràs mai més a aquella escola. Mai.
12.	Jo perdent el son per vosaltres... Tant us era, ¿oi? Mai, mai de la vida... Ja veureu quan arribi el pare...	Jo perdent la son per vosaltres... Us feia igual, veritat? Mai, mai de la vida... Ja veureu quan arribi el pare...
13.	—Si no li fa res, ajudaré el Ron. Mai he vist una desnomació...	—Si no li importa, ajudaré Ron. No he vist mai una desnomació...
14.	Mai havia dit res als Dursley sobre el seu compte bancari a Gringotts:	Mai no havia dit res als Dursley sobre el seu compte bancari a Gringotts:
15.	—Mai ha viatjat amb pols migratòria	—No ha viatjat mai amb pols migratòria
16.	—¿Mai? —va preguntar el senyor Weasley—.	—Mai? —va preguntar el senyor Weasley—.
17.	—Oh, uau! Espera'm! Mai he vist jugar a quidditch!	—Oh, uau! Espera'm! No he vist mai jugar a quidditch!
18.	«Mai recordava els sortilegis, i les pocions que feia eren la riota de tota la família!	«No recordava mai els sortilegis i les pocions que feia eren la riota de tota la família!
19.	Mai l'havia vista tan amoïnada, ni plorant tan desesperadament.	Mai no l'havia vista tan preocupada, ni plorant tan desesperadament.
20.	—Mai m'hauria imaginat que hi hauria un dia en què tu provaries de convence'ns per trencar les normes	—No m'hauria imaginat mai que hi hauria un dia en què tu provaries de convèncer-nos per a incomplir les normes
21.	Mai havia tingut tantes ganes de guanyar els de Slytherin.	No havia tingut mai tantes ganes de guanyar els de Slytherin.
22.	Mai havia tingut amics abans d'arribar a Hogwarts.	Mai no havia tingut amics abans d'arribar a Hogwarts.
23.	Mai és d'hora per pensar en el futur,	Mai no és massa prompte per a pensar en el futur,
24.	Mai va arribar a saber quant de temps va estar a les urpes del monstre,	No va arribar a saber mai quant de temps va estar a les urpes del monstre,
25.	Mai li perdonaré això al Hagrid.	No li perdonaré mai això a Hagrid.
26.	Mai s'havia sentit tan malament.	No s'havia sentit mai tan malament.
27.	Mai havia tractat de fer esclatar amb màgia res tan gran com aquelles roques,	No havia tractat mai de fer esclatar amb màgia res tan gran com aquelles roques,
28.	Mai confiïs en res que pensi per si mateix si no veus on té el cervell.	No confies mai en res que pense per si mateix si no veus on té el cervell.
29.	i mai va pensar que Harry Potter aniria a l'escola d'una altra manera!	i mai no va pensar que Harry Potter aniria a l'escola d'una altra manera!
30.	¿I si mai va deixar els lavabos? ¿I si encara és allà?	I si no va deixar mai els lavabos? I si encara és allà?
31.	—S'ha equivocat de noi, senyor, sé que el Harry mai no...	—S'ha equivocat de xicon, senyor, sé que Harry no faria mai...
32.	Ell mai no faria una cosa així! Mai!	Ell no faria mai una cosa aixina! Mai!
33.	Mai no havia anat tan endins del bosc.	No havia anat mai tan endins del bosc.
34.	—Que creia que el famós, bondadós i grandió Harry Potter mai no es fixaria en ella...	—. Que creia que el famós, bondadós i grandió Harry Potter mai no es fixaria en ella...
35.	el Harry va arribar a la conclusió que mai cap alumne, ni viu ni mort, l'havia interromput abans.	Harry va arribar a la conclusió que mai cap alumne, ni viu ni mort, l'havia interromput abans.

36.	però després d'assegurar-se que ni el Filch ni cap monitor pul·lulava per allà,	però després d'assegurar-se que ni Filch ni cap monitor pul·lulava per allà,
37.	El bruixot va continuar sense fer-li cap cas.	El bruixot va continuar sense fer-li cap cas.
38.	Va veure més canonades que sortien en totes direccions, però cap no era tan gruixuda com aquella,	Va veure més canonades que eixien en totes direccions, però cap no era tan grossa com aquella,
39.	—Els llits buits! Cap nota! El cotxe desaparegut...	—Els llits buits! Cap nota! El cotxe desaparegut...
40.	Ningú es va sorprendre de veure la mà de l'Hermione enlaire.	Ningú no es va sorprendre de veure alçada la mà d'Hermione.
41.	—Ningú t'ha demanat l'opinió, fastigosa sang de fang —li va engegar...	—No t'ha demanat ningú l'opinió, fastigosa sang de fang —li va amollar.
42.	Ningú va sentir gaire cosa més.	Ningú no va sentir molta cosa més.
43.	—Gemma, ningú et vol cap mal —va dir Hermione—. [...] —Ningú em vol cap mal!	—Gemma, ningú no et vol cap mal —va dir Hermione—. [...] —Ningú no em vol cap mal!
44.	—Ningú sap com va sobreviure a l'atac de l'Innominable.	—No sap ningú com va sobreviure a l'atac de l'Innominable.
45.	Ningú, encara que tingués por de prendre poció de la mutació després, podia deixar de fruir del dinar de Nadal a Hogwarts.	Ningú, encara que tinguera por de prendre poció de la mutació després, no podia deixar de fruir del dinar de Nadal a Hogwarts.
46.	Ningú sabrà que ets tu.	Ningú no sabrà que ets tu.
47.	Ningú més sap la contrasenya...	Ningú més sap la contrasenya...
48.	Ningú podrà anar al lavabo sense que l'acompanyi un professor.	No podrà anar ningú al lavabo sense que l'acompanye un professor.
49.	Ningú voldria llegir la història d'un bruixot armeni vell i lleig,	Ningú no voldria llegir la història d'un bruixot armeni vell i lleig,
50.	—Ningú sap per què vas perdre els poders quan em vas atacar —va dir el Harry abruptament—. Jo tampoc ho sé.	—Ningú no sap per què vas perdre els poders quan em vas atacar —va dir Harry abruptament—. Jo tampoc no ho sé.
51.	—Ningú ha sofert danys irreparables —va dir el Dumbledore.	—Ningú no ha sofert danys irreparables —va dir Dumbledore.
52.	Ningú hauria pogut demostrar que no havia actuat lliurement...	Ningú no hauria pogut demostrar que no havia actuat lliurement...
53.	—Ningú podrà fer-ho —va dir el Dumbledore somrient-li al Harry—.	—Ningú no podrà fer-ho —va dir Dumbledore somrient a Harry—.
54.	i ningú s'adonaria de res...	i ningú no s'adonaria de res...
55.	Semblava com si ningú el volgués tocar.	Semblava com si ningú no el volguera tocar.
56.	Podia anar-se'n corrents i ningú arribaria a saber mai que havia estat allà.	Podia anar-se'n corrents i ningú no arribaria a saber mai que havia estat allà.
57.	Hi ha hagut tres assalts i ningú sap qui hi ha al darrere.	Hi ha hagut tres atacs i ningú no sap qui hi ha al darrere.
58.	És per això que jo he estat sentint aquella veu pertot arreu i ningú més l'ha sentida.	És per això que jo he estat sentint aquella veu per totes bandes i ningú més no l'ha sentida.
59.	Afortunadament, a part del Harry ningú no ho va veure,	Afortunadament, a part de Harry ningú no ho va veure,
60.	Fa temps que ningú no hi dura gaire.	Fa temps que no hi dura massa ningú.
61.	Aquells dies, la sala comuna de Gryffindor estava sempre molt plena perquè a partir de les sis de la tarda ningú no podia anar enlloc.	Aquells dies, la sala comuna de Gryffindor estava sempre molt plena, perquè a partir de les sis de la vesprada no podia anar enlloc ningú.
62.	A ningú li sap tan greu com a mi...	A ningú no li sap tant greu com a mi...
63.	Vaja, que des de fora ningú hauria dit que fos tan espaiós, ¿oi?	Vaja, que des de fora ningú no hauria dit que fóra tan espaiós, veritat?
64.	—Vaja, que a ningú li hauria agradat més que a mi que tot hagués estat ràpid i net i que m'haguessin escapçat com Déu mana; vaja, que m'hauria estalviat un munt de patiment i de ridícul. [Ho diu Nick-de-poc-	—Vaja, que a ningú no li hauria agradat més que a mi que tot haguera sigut ràpid i net i que m'hagueren escapçat com Déu mana; vaja, que m'hauria estalviat a muntó de patiment i de ridícul. [Ho diu Nick-de-poc-

	sense-cap]	sense-cap]
65.	—Bé, estic segur que a ningú li farà res que doni una petita ajuda a la millor estudiant del curs —va dir el Decors afectuosament,	—Bé, estic segur que a ningú no li importarà que ajude un poc a la millor estudiant del curs —va dir Decors afectuosament,
66.	Allò no el va ajudar gaire, perquè mai havia sentit a parlar d'aquell lloc.	Allò no el va ajudar massa, perquè mai no havia sentit a parlar d'aquell lloc.
67.	I la família mai deixarà anar el Dobby...	I la família mai no deixarà anar el Dobby...
68.	«mai m'ho hauria imaginat»	«mai no m'ho hauria imaginat»
69.	de manera que mai la troben quan la necessiten...	de manera que mai no la troben quan la necessiten...
70.	o bé havia oblidat com se li transformava la cara, o bé mai l'havia vista tan enfadada.	o bé havia oblidat com se li transformava la cara, o bé mai no l'havia vista tan enfadada.
71.	però el Harry mai havia pogut saber per què.	però Harry mai no havia pogut saber per què.
72.	El Harry mai havia estat al despatx del Filch:	Harry mai no havia estat al despatx de Filch:
73.	mai havia vist el Filch tan enfadat.	mai no havia vist Filch tan enfadat.
74.	—Va observar l'Hermione com si mai hagués vist un alumne realment.—	—va observar Hermione com si mai no haguera vist un alumne realment—.
75.	El Harry mai havia explicat al Ron i l'Hermione que el Barret que Tria havia considerat de debò posar-lo a Slytherin.	Harry mai no havia explicat a Ron i Hermione que el Barret que Tria havia considerat de veres fer-lo anar a Slytherin.
76.	El Harry mai l'havia vista tan contenta.	Harry mai no l'havia vista tan contenta.
77.	El Harry mai havia vist aquell home.	Harry mai no havia vist aquell home.
78.	Sé que tu mai li hauries volgut cap mal a l'Hermione Granger,	Sé que tu mai no li hauries volgut cap mal a Hermione Granger,
79.	i jo mai vaig veure res del castell que no fos l'armari on vaig créixer.	i jo mai no vaig veure res del castell que no fóra l'armari on vaig créixer.
80.	El meu pare és repartidor de llet; ell tampoc s'ho creia.	Mon pare és repartidor de llet; ell tampoc no s'ho creia.
81.	És clar que tampoc faria escarafalls d'una ampolla d'Ogden's Old Firewhisky!	És clar que tampoc no faria escarafalls d'una ampolla d'Ogden's Old Firewhisky!
82.	Jo tampoc ho entenc.	Jo tampoc no ho entenc.
83.	A vosaltres tampoc us agradarien	A vosaltres tampoc no us agradarien
84.	La Ginny tampoc ho trobava divertit.	Ginny tampoc no ho trobava divertit.
85.	I tampoc em faria res saber per què li van donar una placa per mèrits especials, al Rodlel.	I tampoc no m'importaria saber per què li van donar una placa per mèrits especials, a Rodlel.
86.	(ningú entenia per què)	(ningú no entenia per què)
87.	—Controlem que ningú embuixi objectes fets pels muggles,	—Controlem que ningú no embuixen objectes fets pels muggles,
88.	Vaja, que des de fora ningú hauria dit que fos tan espaiós, ¿oi?	Vaja, que des de fora ningú no hauria dit que fóra tan espaiós, veritat?
89.	El Harry va deixar anar un xislet de sorpresa que ningú va sentir.	Harry deixà anar un xislet de sorpresa que ningú no sentí.
90.	—Malament... Gairebé ningú sap que el meu color preferit és el lila.	—Malament... Gairebé ningú no sap que el meu color preferit és el lila.
91.	I ningú sabia que som nosaltres.	I ningú no sabia que som nosaltres.
92.	Vull saber com és que ningú l'ha vist passejant-se furtivament per l'escola.	Vull saber com és que ningú no l'ha vist passejant-se furtivament per l'escola.
93.	però ningú sabia què fer amb el Nick-de-poc-sense-cap.	però ningú no sabia què fer amb Nick-de-poc-sense-cap.
94.	De la manera com es comporten, ningú diria que els Weasley són de pura sang.	De la manera com es com porten, ningú no diria que els Weasley són de pura sang.
95.	perquè ningú es perdés ni una paraula—,	perquè ningú no es perdera ni una paraula—,
96.	La gent es va mirar exasperada, però ningú va dir res.	La gent es va mirar exasperada, però ningú no va dir res.
97.	i en aquells moments ningú sabia si era la mateixa persona,	i en aquells moments ningú no sabia si era la mateixa persona,
98.	Però ningú ha mort... Perquè ningú l'ha mirat directament als ulls.	Però ningú no ha mort... Perquè ningú no l'ha mirat directament als ulls.

99.	però ningú va sortir a rescatar-lo.	però ningú no va eixir a rescatar-lo.
100.	i sentien tanta pena pels Weasley, que ningú va provar d'aturar-los quan es van aixecar,	i els feien tanta pena els Weasley, que ningú no va provar d'aturar-los quan es van alçar,
101.	Ni tan sols el Hagrid havia arribat a saber mai què hi havia a la cambra secreta.	Ni tan sols Hagrid havia arribat a saber mai què hi havia a la cambra secreta.
102.	—Aquests muggles en saben més que no ens pensem, ¿oi?	—Aquests muggles en saben més que no ens pensem, veritat?
103.	El Roure se'n va anar cap a baix com un llamp, va aterrar una mica més bruscament que no pretenia, d'enfadat que estava, i va estar a punt de caure.	Roure se'n va anar cap a baix com un llamp, va aterrar una mica més bruscament del que pretenia, de tan enfadat com estava, i va estar a punt de caure.
104.	Millor que l'enviïn a casa greument ferit que no pas que es quedi aquí!	Millor que l'envien a casa greument ferit que no que es quede ací!
105.	—Harry Potter és molt més gran que no es pensava el Dobby!	—Harry Potter és molt més gran que no es pensava el Dobby!
106.	no els vas demanar pas que et vinguessin a buscar volant en aquell cotxe atrotinat.	no els vas demanar que t'anaren a buscar volant en aquell cotxe atrotinat.
107.	No saps pas com és d'estrany	No saps com n'és, d'estrany,
108.	No, no ho has pas de fer...	No, no ho has de fer...
109.	—¿No deus pas estar pensant... en la Gemma Gemec?	—No deus estar pensant... em Gemma Gemec?

2.6.6 Els connectors textuais i les interjeccions

2.6.6.4 Les interjeccions impròpies *xe* i *bufa*

La pedra filosofal

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—Bufa! És veritat, que tu no en saps res... Les granotes de xocolata porten cromos per col·leccionar... [Ho diu Ron.]	—Xe! És veritat, que tu no en saps res... Les granotes de xocolata porten cromos per a col·leccionar... [Ho diu Ron.]

La cambra secreta

	Versió barcelonina (Empúries)	Adaptació valenciana (Tàndem)
1.	—Bufa! —va fer sense forces—. Hem guanyat! I es va desmaiar. [Ho diu Harry.]	—Xe! —va fer sense forces—. Hem guanyat! I es va desmaiar. [Ho diu Harry.]

ANNEXE DE LA TROISIÈME PARTIE

CONCORDANCES DU CORPUS JONATHAN FRANZEN

MODIFICATIONS LINGUISTIQUES DANS *LES CORRECTIONS*

Éléments orthotypographiques

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
1.	Un journaliste d' <i>USA Today</i> envoya un e-mail pour demander : [...] Il n'y eut pas de réponse d' <i>USA Today</i> . (p. 556)	Un journaliste du <i>USA Today</i> envoya un e-mail pour demander : [...] Il n'y eut pas de réponse du <i>USA Today</i> . (p. 556)
2.	« Malheureusement, dit Eden, je suis légèrement pressée par le temps. Gitanas étant passé de manière quelque peu impromptue. (p. 143)	« Malheureusement, dit Eden, je suis légèrement pressée par le temps, Gitanas étant passé de manière quelque peu impromptue. (p. 143)
3.	Depuis le siège arrière de l'Oldiemobile, (p. 228)	Depuis le siège arrière de l'Oldsmobile, (p. 228)
4.	dans une cuvette de WC (p. 360)	dans une cuvette de W.-C. (p. 360)
5.	Au fond de ce couloir, un WC pour hommes l'invita. (p. 421)	Au fond de ce couloir, un W.-C. pour hommes l'invita. (p. 421)
6.	Quel est le nom médical de cette maladie. (p. 415)	Quel est le nom médical de cette maladie? (p. 415)
7.	sur des formulaires préimprimés en Mylar. (p. 449)	sur des formulaires préimprimés en mylar. (p. 449)
8.	il s'affalait et enfonçait le nez dans le Mylar (p. 452)	il s'affalait et enfonçait le nez dans le mylar (p. 452)
9.	sur les originaux en vélin et en Mylar. (p. 459)	sur les originaux en vélin et en mylar. (p. 459)

Éléments morphologiques

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
10.	À l'heure dans l'univers des starts-up en dot-com. (p. 559)	À l'heure dans l'univers des start-ups en dot-com. (p. 559)
11.	des salaires fixes en litai dévaluées (p. 561)	des salaires fixes en litai dévalués (p. 561)

Éléments lexicaux

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
12.	de fabricants de couvertures orgoniques, (p. 436)	de fabricants de couvertures organiques, (p. 436)
13.	doctorat honoraire en humanités (p. 555)	doctorat honorifique en humanités (p. 555)
14.	en tant que vice-président de Compliance pour Du Pont (p. 384)	en tant que vice-président aux Normes et aux Règlement pour Du Pont (p. 384)
15.	mais aujourd'hui elle renonçait à l'examen buccal des chevaux donnés (p. 398)	mais aujourd'hui elle renonçait à examiner la bride du cheval donné (p. 398)
16.	Sans parler des PCB et de l'amiante (p. 489)	Sans parler des BPC et de l'amiante (p. 489)
17.	une brick de lait de poule (p. 600)	une boîte de lait de poule (p. 600)
18.	Entamant un Message court, elle eut l'impression que son stylo devait se frayer un chemin dans de la molasse. (p. 600)	Entamant un Message court, elle eut l'impression que son stylo devait se frayer un chemin dans de la mélasse. (p. 600)
19.	Les cent un magnets sur le réfrigérateur,	Les cent un aimants sur le réfrigérateur, (p.

	(p. 643)	643)
20.	l'amusement était la grande et joyeuse affaire de hordes de seniors (p. 369)	l'amusement était la grande et joyeuse affaire de hordes de vieux (p. 369)
21.	jouant au lacrosse (p. 441)	jouant à la crosse (p. 441)
22.	joueur de lacrosse (p. 487)	joueur de crosse (p. 487)

Éléments syntaxiques

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
23.	épaisse couche rouge de poivre (p. 89)	épaisse couche de poivrons rouges (p. 89)
24.	elle n'avait pas reverrouillée la porte de service, (p. 290)	elle n'avait pas reverrouillé la porte de service, (p. 290)
25.	—Peu importe, même s'il valait mille dollars! (p. 237)	—Peu importe, même si elle valait mille dollars! (p. 237)
26.	Quelles sont vos impressions du bateau jusque-là ? [...] Mon épouse et moi sommes très satisfaits jusque-là. » (p. 372)	Quelles sont vos impressions du bateau jusque-ici ? [...] Mon épouse et moi sommes très satisfaits jusque-ici. » (p. 372)
27.	Il était caractéristique de Brian, qui n'avait rien dit de la vente imminente à Robin, que le soir du jour où l'accord fut finalisé il n'en laissa rien filtrer avant que les filles soient couchées dans leur modeste maison de jeunes cadres branchés proche de l'Art Museum et que Robin et lui fussent installés devant un documentaire sur les taches solaires. (p. 442)	Il était caractéristique de Brian, qui n'avait rien dit de la vente imminente à Robin, que le soir du jour où l'accord fut finalisé il n'en laisse rien filtrer avant que les filles soient couchées dans leur modeste maison de jeunes cadres branchés proche de l'Art Museum et que Robin et lui soient installés devant un documentaire sur les taches solaires. (p. 442)
28.	six exemplaires de chaque selon la méthode prescrite (p. 459)	six exemplaires de chacun selon la méthode prescrite (p. 459)

MODIFICATIONS LINGUISTIQUES DANS *FREEDOM*

Éléments orthotypographiques

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
1.	pour ceux qui en veulent. El Triunfo est loin (p. 545)	pour ceux qui en veulent El Triunfo est loin (p. 545)

Éléments morphologiques

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
2.	les jeunes mères étaient occupées. (p. 53)	les jeunes mères étaient occupés. (p. 53)

Éléments lexicaux

Aucun trouvé.

Éléments syntaxiques

Aucun trouvé.

MODIFICATIONS LINGUISTIQUES DANS *PURITY*

Éléments orthotypographiques

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
--	-------------------------------	-----------------------------

1.	Et parce que Andreas comprend (p. 35)	Et parce qu'Andreas comprend (p. 35)
2.	sa seule pièce d'identité officielle était sa carte de Sécurité sociale, [...] son nouveau numéro de Sécurité sociale obtenu. (p. 52) (x 2)	sa seule pièce d'identité officielle était sa carte de sécurité sociale, [...] son nouveau numéro de sécurité sociale obtenu. (p. 52) (x 2)
3.	accompagné d'un document légal attestant de son changement d'état-civil. [...] peu d'entre eux publiaient leurs registres d'état-civil en ligne, (p. 52) (x 2)	accompagné d'un document légal attestant de son changement d'état civil. [...] peu d'entre eux publiaient leurs registres d'état civil en ligne, (p. 52) (x 2)
4.	Et le soja ? (p. 525)	Et le soya ? (p. 525)

Éléments morphologiques

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
5.	Sans être en tout point identique, les deux récits (p. 54)	Sans être en tout point identiques, les deux récits (p. 54)
6.	menaçant en permanence de se comporter (p. 114)	menaçant en permanence de se omporter (p. 114)
7.	emmitouflée dans une épaisse polaire (p. 394)	emmitouflée dans un épais polar (p. 394)
8.	je cite, « inéquipée » (p. 422)	je cite, « mal équipée » (p. 422)
9.	Au fil des années, il avait veillé à ne pas perdre tout contact avec elle. Il se rappelait ses anniversaires (p. 660)	Au fil des années, il avait veillé à ne pas perdre tout contact avec elle. Il se rappelait son anniversaire (p. 660)

Éléments lexicaux

Anglicismes

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
1.	boîte mail (p. 39)	boîte courriel (p. 39)
2.	smartphone (p. 39)	téléphone intelligent (p. 39)
3.	apprenant à jouer aux jeux vidéo basiques à sa portée (p. 62)	apprenant à jouer aux jeux vidéo élémentaires à sa portée (p. 62)
4.	il est titulaire d'un master en travail social (p. 67)	il est titulaire d'une maîtrise en travail social (p. 67)
5.	La plupart de ces e-mails (p. 72)	La plupart de ces messages (p. 72)
6.	vingt mails d'Annagret (p. 73)	vingt courriels d'Annagret (p. 73)
7.	elle retira son pull (p. 77)	elle retira son chandail (p. 77)
8.	écrivit un mail (p. 82)	écrivit un courriel (p. 82)
9.	Dreyfuss lise ce mail (p. 82.)	Dreyfuss lise ce message (p. 82)
10.	PS : voici l'adresse mail d'Andreas : (p. 84)	PS : voici l'adresse électronique d'Andreas : (p. 84)
11.	sur l'adresse mail de Wolf (p. 85)	sur l'adresse courriel de Wolf (p. 85)
12.	Oakland, Californie, USA (p. 85)	Oakland, Californie, États-Unis (p. 85)
13.	Votre mail est LOL (p. 87)	Votre message est LOL (p. 87)
14.	dans un carton à rollers (p. 93)	dans une boîte à patins (p. 93)
15.	Qu'est-ce qu'il y a dans le carton ? [...] Des rollers ? (p. 93)	Qu'est-ce qu'il y a dans la boîte [...] Des patins à roulettes ? (p. 93)
16.	une fille cra-cra avec des dreads blondes, (p. 98)	une fille malpropre avec des dreads blondes, (p. 98)
17.	Pico, c'est le top. (p. 99)	Pico, c'est génial. (p. 99)
18.	Mais identifier la source de sa dépression (p. 120)	Mais déterminer la source de sa dépression (p. 120)
19.	piloter l'engin sur un parking. (p. 126-127)	piloter l'engin sur un stationnement. (p. 126-127)
20.	un ancien étudiant de troisième cycle en lettres anglaises. (p. 160)	un ancien étudiant de troisième cycle en littérature anglaise. (p. 160)
21.	pour rajuster son slip, (p. 161)	pour rajuster son caleçon, (p. 161)

22.	Ce n'est pas très fair-play (p. 179)	Ce n'est pas très équitable (p. 179)
23.	c'étaient des émotions plus basiques, (p. 212)	c'étaient des émotions plus élémentaires, (p. 212)
24.	Je le devine, en me basant sur ton comportement passé. (p. 220)	Je le devine, en me fondant sur ton comportement passé. (p. 220)
25.	le départ du parking des voitures (p. 231)	le départ du stationnement des voitures (p. 231)
26.	elle avait localisé le nouveau lieu de travail de Phyllisha, un drive-in Sonic dans la ville de Pampa. (p. 235)	elle avait localisé le nouveau lieu de travail de Phyllisha, un restaurant Sonic dans la ville de Pampa. (p. 235)
27.	Leile avait joint Phyllisha par téléphone au drive-in. (p. 235)	Leile avait joint Phyllisha par téléphone au service à l'auto. (p. 235)
28.	Le parking du Sonic était vide. (p. 242)	Le stationnement du Sonic était vide. (p. 242)
29.	se levait à six heures du mat' et pondait des disserts niveau fac. (p. 471)	se levait à six heures du mat' et pondait des essais niveau bac. (p. 471)
30.	Leila était juste assez âgée pour avoir vécu les auditions du Watergate (p. 248)	Leila était juste assez âgée pour avoir vécu les audiences du Watergate (p. 248)
31.	Elle s'était mise alors à regarder ces auditions (p. 249)	Elle s'était mise alors à regarder ces audiences (p. 249)
32.	pour s'inscrire à un cours de creative writing (p. 250)	pour s'inscrire à un cours de créations littéraire (p. 250)
33.	Flayner a emprunté l'arme en guise de sextoy. (p. 274)	Flayner a emprunté l'arme en guise de dildo. (p. 274)
34.	creative writing (p. 277)	création littéraire (p. 277)
35.	debout près des W.-C., (p. 283)	debout près des toilettes (p. 283)
36.	recréer un circuit d'ignition (p. 294)	recréer un circuit d'allumage (p. 294)
37.	il a trébuché sur un arceau de parking (p. 297)	il a trébuché sur un butoir de stationnement (p. 297)
38.	les sujets basés sur une seule source. (p. 299)	les sujets fondés sur une seule source. (p. 299)
39.	son sweat-shirt (p. 302)	son chandail (p. 302)
40.	Uploader les selfies (p. 307)	Mettre en ligne les selfies (p. 307)
41.	Avoir un super boulot (p. 342)	Avoir un emploi génial (p. 342)
42.	d'un nouvel upload — des e-mails du gouvernement australien (p. 345-346)	d'une nouvelle publication — des courriels du gouvernement australien (p. 345-346)
43.	Ses fans n'ont pas l'air de s'en soucier (p. 352)	Ses admirateurs n'ont pas l'air de s'en soucier (p. 352)
44.	Un accident de snowboard. (p. 355)	Un accident de planche à neige. (p. 355)
45.	ses copines d'université du room service, (p. 359)	ses copines d'université du service en chambre, (p. 359)
46.	regarder des soap operas (p. 359)	regarder des téléromans (p. 359)
47.	une fois son adresse mail chez Denver Independent activée (p. 396)	une fois son adresse électronique chez Denver Independent activée (p. 396)
48.	Elle est hot au moins ? (p. 46)	Elle est bonne au moins ? (p. 46)
49.	Face pas mal, corps superbe. (p. 46)	Visage pas mal, corps superbe. (p. 46)
50.	elle fact-checkait comme une forcenée. (p. 413)	elle vérifiait les faits comme une forcenée. (p. 413)
51.	le gérant du drive-in Sonic (p. 414)	le gérant du restaurant Sonic (p. 414)
52.	Le fact-checking avait rejoint son obsession de la propreté. (p. 414)	La vérification des faits avait rejoint son obsession de la propreté. (p. 414)
53.	si tu veux venir aux States avec moi. (p. 450)	si tu veux venir aux États-Unis avec moi. (p. 450)
54.	fermée par du scotch. (p. 454)	fermée par du ruban adhésif. (p. 454)
55.	année de master (p. 454)	année de maîtrise (p. 454)
56.	une équipe de pom-pom girls (p. 458)	une équipe de meneuses de claque (p. 458)
57.	pom-pom boys (p. 458)	meneurs de claque (p. 458)
58.	avec son imitation du deuxième quarterback des Broncos (p. 463)	avec son imitation du deuxième quart-arrière des Broncos (p. 463)
59.	acheter un camping-car (p. 467)	acheter un motorisé (p. 467)

60.	mâcher du chewing-gum Juicy Fruit (p. 468)	mâcher de la gomme Juicy Fruit (p. 468)
61.	manger une sorte de Brown Betty aux flocons d'avoine. (p. 470)	manger une sorte de pudding Betty aux flocons d'avoine. (p. 470)
62.	Lucy reprit du Brown Betty. (p. 470)	Lucy reprit du pudding Betty. (p. 470)
63.	sauf quand elle était stone. (p. 470)	sauf quand elle était défoncée. (p. 470)
64.	Cette fois, ce fut Pip qui initia l'étreinte. (p. 356)	Cette fois, ce fut Pip qui amorça l'étreinte. (p. 356)
65.	de collègues et d'anciens étudiants, (p. 477)	de collègues et d'anciens élèves, (p. 477)
66.	Il y avait aussi, accroché au plus grand mur, un poster comme on en voit dans les boucheries (p. 483)	Il y avait aussi, accroché au plus grand mur, une affiche comme on en voit dans les boucheries (p. 483)
67.	en direction de sa copine gouine timbrée, (p. 513)	en direction de sa copine butch timbrée, (p. 513)
68.	c'était du trip que la bague procurait (p. 522)	c'était du rush que la bague procurait (p. 522)
69.	un fauteuil shaker (p. 538)	une chaise shaker (p. 538)
70.	il pointa du doigt l'écran du téléviseur. (p. 554)	il montra du doigt l'écran du téléviseur. (p. 554)
71.	il s'arrêta devant un showroom BMW. (p. 555)	il s'arrêta devant une salle de montre de BMW. (p. 555)
72.	Coca-Cola (p. 581)	Coke (p. 581)
73.	En se basant uniquement sur cette simple moyenne. (p. 587)	En se fondant uniquement sur cette simple moyenne. (p. 587)
74.	followers sur Twitter (p. 595)	abonnés sur Twitter (p. 595)
75.	affichant de nombreux « like », (p. 595)	affichant de nombreux « j'aime », (p. 595)
76.	à l'époque des protocoles de transfert de données et des newsgroups en « alt », (p. 617)	à l'époque des protocoles de transfert de données et des forums en « alt », (p. 617)
77.	sa bite dans son slip (p. 625)	sa bite dans son caleçon (p. 625)
78.	devenir un crack de la technologie (p. 638)	devenir un as de la technologie (p. 638)
79.	le photographe avait dû les asperger de spray au poivre (p. 645)	Le photographe avait dû les asperger de poivre de Cayenne (p. 645)
80.	désintéressé de la confrontation (p. 645)	désintéressé de l'affrontement (p. 645)
81.	Dehors, sur le parking, sous un soleil brûlant (p. 646)	Dehors, dans le stationnement, sous un soleil brûlant (p. 646)
82.	derrière un SUV. (p. 648)	derrière un VUS. (p. 648)
83.	les blogueurs et les twittos mêmes (p. 657)	les blogueurs et les twitteurs mêmes (p. 657)
84.	En commençant par les U.S.	En commençant par les États-Unis.
85.	l'assistant manager (p. 683)	le gérant adjoint (p. 683)
86.	deux courts e-mails (p. 689)	deux brefs courriels (p. 689)
87.	pour embarquer sur le vol low cost Frontier Airlains (p. 690)	pour embarquer sur le vol à bas prix Frontier Airlains (p. 690)
88.	sur un toit seulement composé de shingle (p. 725)	sur un toit seulement composé de bardeaux (p. 725)

Variation géographique

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
1.	son envie de se la taper (p. 20)	son envie de la baiser (p. 20)
2.	Pip tomba sur son téléphone portable (p. 45)	Pip tomba sur son téléphone cellulaire (p. 45)
3.	un schéma stratégique digne d'une grosse boîte p. 64)	un schéma stratégique digne d'une grosse entreprise (p. 64)
4.	Il serait infoutu de pirater une Xbox tout seul. (p. 71)	Il serait incapable de pirater une Xbox tout seul. (p. 71)
5.	Envoyer ce message (p. 82)	Envoyer ce courriel (p. 82)
6.	Elle prit son portable (p. 83)	Elle prit son cellulaire (p. 83)

7.	cette opportunité super-marrante et enrichissante (p. 84)	cette occasion super excitante et enrichissante (p. 84)
8.	c'est quoi, l'embrouille ? (p. 85)	c'est quoi, l'arnaque ? (p. 85)
9.	C'est un moyen de vous taper des nanas, ou quoi ? (p. 85)	C'est un moyen de coucher avec des filles, ou quoi ? (p. 85)
10.	regarder son portable (p. 89)	regarder son cellulaire (p. 89)
11.	C'est unique, ce bled ! (p. 98)	C'est unique, cet endroit ! (p. 98)
12.	deux garçons là-bas qui me laissent pieuter sur leur canapé (p. 98)	deux garçons là-bas qui me laissent dormir sur leur canapé (p. 98)
13.	un bled unique (p. 98)	un endroit unique (p. 98)
14.	Pigé. (p. 117)	Compris. (p. 117)
15.	C'était du chiqué, alors, (p. 122)	C'était du bluff, alors, (p. 122)
16.	Une méchante bruine froide tombait (p. 139)	Une vilaine bruine froide tombait (p. 139)
17.	demande-lui de couper ses feux au dernier virage (p. 141)	demande-lui d'éteindre ses feux au dernier virage (p. 141)
18.	Porky la Gourdasse. (p. 233)	Porky la Crétine. (p. 233)
19.	Coucou, je suis rentrée (p. 237)	Salut, je suis rentrée (p. 237)
20.	Pas d'alcool, ils se feraient choper. (p. 241)	Pas d'alcool, ils se feraient prendre. (p. 241)
21.	maison équipée d'un lave-linge et d'un sèche-linge (p. 300)	maison équipée d'une laveuse et d'une sécheuse (p. 300)
22.	qu'il lui rappela le sconse, (p. 327)	qu'il lui rappela la moufette, (p. 327)
23.	sa première semaine à la cantine de l'université. (p. 328)	sa première semaine à la cafétéria de l'université. (p. 328)
24.	Ces cancans ravissaient Pip, (p. 334)	Ces médisances ravissaient Pip, (p. 334)
25.	pour cancaner, boire de la bière (p. 337)	pour bavarder, boire de la bière (p. 337)
26.	elle se rendit au réfectoire (p. 338)	elle se rendit à la cafétéria (p. 338)
27.	elle modifiait la géométrie du réfectoire (p. 338)	elle modifiait la géométrie de la cafétéria (p. 338)
28.	un mot stupide de cul-bénit (p. 344)	un mot stupide d'évangéliste (p. 344)
29.	je ne trouve pas ça flippant ? (p. 353)	je ne trouve pas ça terrifiant ? (p. 353)
30.	portait des bois d'élan, comme Bullwinkle, l'élan du dessin animé (p. 479)	portait des bois, comme Bullwinkle, l'original du dessin animé (p. 479)
31.	pour des téléphones portables (p. 358)	pour des téléphones cellulaires (p. 358)
32.	Là, c'est carrément glauque. (p. 360)	Là, c'est vraiment étrange. (p. 360)
33.	- Il y a toujours les bois. J'ai l'impression d'être la seule à m'y aventurer. (p. 360)	- Il y a toujours la forêt. J'ai l'impression d'être la seule à m'y aventurer. (p. 360)
34.	elle était au lycée, un ancien taulard était venu s'exprimer (p. 363)	elle était au secondaire, un ancien détenu était venu s'exprimer (p. 363)
35.	Tout à coup, à l'idée de se faire sauter par lui, elle (p. 385)	Tout à coup, à l'idée de se faire baiser par lui, elle (p. 385)
36.	C'est vraiment un drôle de mec. (p. 389)	C'est vraiment un drôle de type. (p. 389)
37.	Avec un canard aux mains de Jeff Bezos ? (p. 410)	Avec un journal aux mains de Jeff Bezos ? (p. 410)
38.	tout ce qui ressemblait à du sumac vénéneux. (p. 430)	tout ce qui ressemblait à de l'herbe à puce. (p. 430)
39.	qu'ils puissent partir en colonie de vacances. (p. 453)	qu'ils puissent partir en camp d'été. (p. 453)
40.	au réfectoire (p. 462)	à la cafétéria (p. 462)
41.	elle a même renoncé à la fumette. (p. 471)	elle a même renoncé au pot. (p. 471)
42.	elle a chopé une MST, en plus. (p. 471)	elle a attrapé une MTS, en plus. (p. 471)
43.	cultivateur de cacahuètes (p. 478)	cultivateur d'arachides (p. 478)
44.	à l'autre foldingue, (p. 514)	à l'autre folle, (p. 514)
45.	avec deux employés du greffe pour témoins (p. 528)	avec deux fonctionnaires pour témoins (p. 528)
46.	je ne pige pas. (p. 585)	Je ne comprends pas. (p. 585)
47.	vous l'avez butée. (p. 585)	vous l'avez descendue. (p. 585)
48.	ses amies sérieuses et mal fagotées (p. 628)	ses amies sérieuses et mal habillées (p. 628)

49.	Peut-il exister système plus déconnant ? (p. 644)	Peut-il exister système plus mal foutu ? (p. 644)
50.	un monospace (p. 645 et s.)	une fourgonnette (p. 645 et s.)
51.	Le plus grand barjo du monde (p. 648)	Le plus grand taré du monde (p. 648)
52.	on va se faire pincer. (p. 658)	on va se faire coincer. (p. 658)
53.	il se rendit à plusieurs distributeurs de billets (p. 667)	il se rendit à plusieurs guichets automatiques (p. 667)
54.	Coucou ! (p. 684)	Salut ! (p. 684)
55.	Jason lui adressa un coucou vaudevillesque (p. 742)	Jason lui adressa un signe vaudevillesque (p. 742)
56.	Alors là, c'est le pompon. (p. 65)	Alors là, c'est la meilleure. (p. 65)
57.	C'est un peu du flan, tout ça (p. 241)	C'est un peu du cinéma, tout ça (p. 241)
58.	Je viens de décrocher un rencard avec Earl Walker. (p. 273)	Je viens de décrocher un rendez-vous avec Earl Walker. (p. 273)
59.	La vache. Tu es vraiment parano. (p. 365)	Merde. Tu es vraiment parano. (p. 365)
60.	Ça aussi, ça me bouffe. (p. 410)	Ça aussi, ça me ronge. (p. 410)
61.	avec ma cavalière du bal de promo (p. 460)	avec ma cavalière du bal des finissants (p. 460)
62.	La vache, m'exclamai-je. (p. 491)	Bon sang ! m'exclamai-je. (p. 491)
63.	il se plie en quatre (p. 544)	il se met en quatre (p. 544)
64.	Je ne peux plus me blairer. (p. 559)	Je ne peux plus me sentir. (p. 559)
65.	je suis mort de trouille (p. 567)	je suis mort de peur (p. 567)
66.	Ensuite, pousse-moi un bon coup avec tes pieds. (p. 678)	Ensuite, donne-moi un bon coup avec tes pieds. (p. 678)
67.	Ses femmes sont toutes en train de se tirer la bourre sur Twitter. (p. 693)	Ses femmes sont toutes en train de se déchaîner sur Twitter. (p. 693)
68.	Ce serait chouette, (p. 696)	Ce serait génial, (p. 696)
69.	C'est la galère pour venir d'Oakland. (p. 700)	C'est l'horreur pour venir d'Oakland. (p. 700)

Éléments culturels et imprécisions

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
1.	De ses expériences au lycée et à l'université (p. 23)	De ses expériences au secondaire et à l'université (p. 23)
2.	certain profs de fac (p. 45)	certain profs d'université (p. 45)
3.	sa petite amie de fac (p. 60)	sa petite amie d'université (p. 60)
4.	copines de fac (p. 61)	copines d'université (p. 61)
5.	une image dépravée au lycée (p. 73-74)	une image dépravée à l'école secondaire (p. 73-74)
6.	copains de fac (p. 89)	copains d'université (p. 89)
7.	et allait au lycée à Santa Cruz (p. 93-94)	et allait à l'école à Santa Cruz (p. 93-94)
8.	quand tu étais au CE2. (p. 99)	quand tu étais au primaire. (p. 99)
9.	attendre beaucoup d'une collégienne. (p. 112)	attendre beaucoup d'une jeune élève. (p. 112)
10.	Dans la tour de caisses de bière, il prit deux demis et en donna un à Petra. (p. 115)	Dans la tour de caisses de bière, il prit deux bouteilles d'un demi-litre et en donna une à Petra. (p. 115)
11.	Ce n'était qu'une collégienne (p. 139)	Ce n'était qu'une élève (p. 139)
12.	Sa dette était due à la fois à l'université et au lycée privé (p. 281)	Sa dette était due à la fois à l'université et à l'école privée (p. 281)
13.	lui faire faire un peu de kiné (p. 309)	lui faire faire un peu de physio (p. 309)
14.	on est plus mûres que des élèves de quatrième. (p. 338)	on est plus mûres que des élèves du secondaire. (p. 338)
15.	par ses copines de lycée (p. 359)	par ses copines du secondaire (p. 359)
16.	elle était au lycée, un ancien taulard était venu s'exprimer (p. 363)	elle était au secondaire, un ancien détenu était venu s'exprimer (p. 363)
17.	J'ai aussi traversé une phase, au collège, où je (p. 370)	J'ai aussi traversé une phase, à l'adolescence, où je (p. 370)

18.	Elle avait des notes excellentes au lycée (p. 442)	Elle avait eu des notes excellentes à l'école (p. 442)
19.	enseigner la biologie au lycée (p. 447)	enseigner la biologie au secondaire (p. 447)
20.	j'étais en cinquième (p. 458)	j'étais en 1re secondaire (p. 458)
21.	en rentrant du lycée (p. 458-459)	en rentrant de l'école (p. 458-459)
22.	Le maître assistant qui l'avait encouragée (p. 465)	Le chargé de cours qui l'avait encouragée (p. 465)
23.	se levait à six heures du mat' et pondait des disserts niveau fac. (p. 471)	se levait à six heures du mat' et pondait des essais niveau bac. (p. 471)
24.	dans la salle polyvalente du lycée (p. 477)	dans l'auditorium de l'école secondaire (p. 477)
25.	cours d'anglais au collège (p. 631)	cours d'anglais au secondaire (p. 631)
26.	autrefois au lycée (p. 689)	autrefois à l'école (p. 689)
27.	elle avait eu un ami au lycée (p. 692)	elle avait eu un ami au secondaire (p. 692)
28.	les anciens modes de vie des Indiens Pueblos (p. 17)	les anciens modes de vie des Pueblos (p. 17)
29.	J'ai une copine en fac de droit (p. 21)	J'ai une copine en droit (p. 21)
30.	les yeux d'un air peu aimable à l'attention des autres, (p. 339)	les yeux d'un air peu aimable à l'intention des autres, (p. 339)
31.	hanté par les Indiens lenapes. (p. 429)	hanté par les Lenapes. (p. 429)
32.	ça donne les cités HLM, (p. 485)	ça donne les HLM, (p. 485)
33.	« Putain, la vache ! » (p. 642)	« Putain ! » (p. 642)
34.	Quatre mille de plus pour couvrir le débit de ma carte de crédit. (p. 732)	Quatre mille de plus pour couvrir le solde de ma carte de crédit. (p. 732)

Éléments syntactiques

Articles partitifs

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
1.	Andreas se servit de poisson. (p. 641)	Andreas se servit du poisson. (p. 641)

Pronoms

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
2.	— Non, je trouverai une autre recette. Excuse-moi de t'en avoir proposé un qui est du poison pour toi. (p. 16)	— Non, je trouverai une autre recette. Excuse-moi de t'avoir proposé un gâteau qui est du poison pour toi. (p. 16)
3.	Ces récits ne gênaient pas Andreas autant qu'ils l'auraient dû, (p. 149)	Ces récits ne gênaient pas Andreas autant qu'ils auraient dû, (p. 149)
4.	La plupart des gens trouvent excitant de coucher avec une vraie personne en chair et en os. Même si elle vous ennuie, même si elle vous paraît stupide. (p. 165)	La plupart des gens trouvent excitant de coucher avec une vraie personne en chair et en os. Même si elle les ennuie, même si elle leur paraît stupide. (p. 165)
5.	C'est lâche de rester avec quelqu'un qu'on aime et qui a besoin de soi ? (p. 261)	C'est lâche de rester avec quelqu'un qu'on aime et qui a besoin de nous ? (p. 261)
6.	on faisait un tel foïn de tout ça, (p. 694)	on en faisait tout un plat, (p. 694)
7.	durant l'année d'absence de Pip. S'en était suivie une nouvelle série de manigances de la part de la banque (p. 696)	durant l'année d'absence de Pip. Il s'était ensuivi une nouvelle série de manigances de la part de la banque (p. 696)

Adjectivation

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
8.	avait un poster de bœuf dans sa cuisine. (p. 485)	avait un bœuf affiché dans sa cuisine. (p. 485)
9.	il aurait peut-être encore quelques heures de libres avec son ordinateur (p. 621)	il aurait peut-être encore quelques heures de liberté avec son ordinateur (p. 621)

10.	un numéro de téléphone commençant par 408, (p. 693)	un numéro de téléphone dans le 408, (p. 693)
11.	Non. On a fait des échanges sympas. (p. 719)	Non. On a fait de jolis échanges. (p. 719)

Prépositions

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
12.	« Gâteau à la farine de blé complète, glaçage de yaourt végétalien et mûres ». (p. 89)	« Gâteau à la farine de blé complète, glaçage au yaourt végétalien et mûres ». (p. 89)
13.	le temps de remettre ses chaussures, de retourner dans le jardin de derrière, de trouver la lampe (p. 188)	le temps de remettre ses chaussures, de retourner dans le jardin, de trouver la lampe (p. 188)
14.	Ce que tu choperas dessus accessoirement suffira. (p. 410)	Ce que tu découvriras par la bande suffira. (p. 410)
15.	Elle veut repartir à zéro, (p. 584)	Elle veut repartir de zéro, (p. 584)
16.	dans leur ambition à définir tous les compartiments de notre existence. (p. 594)	dans leur ambition de définir tous les compartiments de notre existence. (p. 594)

Négation et restrictions

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
17.	ou simplement une autre personne, n'importe laquelle, pour l'aimer (p. 17)	ou simplement une autre personne, n'importe qui, pour l'aimer (p. 17)
18.	On dirait... Je sais pas... (p. 44)	On dirait... Je ne sais pas... (p. 44)
19.	Il pouvait faire que dalle depuis la Bolivie. (p. 409-410)	Il pouvait rien faire depuis la Bolivie. (p. 409-410)

Reformulations

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
20.	Le lendemain matin, redevenue sobre, (p. 31)	Le lendemain matin, l'ivresse passée, (p. 31)
21.	qu'elle buvait du vin en cubi. (p. 31)	qu'elle buvait de la piquette (p. 31)
22.	Ils se tapent pas la racaille des banlieues (p. 99)	Ils n'ont pas à subir la racaille des banlieues (p. 99)
23.	Ils contournaient l'arrière de la maison. (p. 189)	Ils faisaient le tour de la maison. (p. 189)
24.	– Je dois me réchauffer. Je vais aller courir quelque part, j'irai à la gare ensuite. (p. 197)	– Je dois me réchauffer. Je vais courir et attendre quelque part, j'irai à la gare ensuite. (p. 197)
25.	Si la police criminelle était en charge de l'affaire, (p. 200)	Si la police criminelle était chargée de l'affaire, (p. 200)
26.	Donc, je l'ai dans le cul. Elle m'a baisé la gueule. (p. 220)	Donc, je suis foutu. Elle m'a baisé. (p. 220)
27.	Vous aboyez sous le mauvais arbre. (p. 272)	Vous faites fausse route. (p. 272)
28.	Elle ne voulait pas te paraître pathétique. (p. 288)	Elle ne voulait pas que tu la prennes en pitié. (p. 288)
29.	Tout ça, c'est off, (p. 295)	Tout ça, ça reste entre nous, (p. 295)
30.	une jeune femme de vingt-quatre ans régulièrement réglée, (p. 301-302)	une jeune femme de vingt-quatre ans aux menstruations régulières, (p. 301-302)
31.	pour qualifier un upload comme celui-là ? (p. 307)	pour qualifier un tel acte ? (p. 307)
32.	Ils me filent envie de gerber. (p. 307)	Ils me font froid dans le dos. (p. 307)
33.	histoire de ne plus avoir à me coltiner cette impression de trahir honteusement la	histoire de ne plus avoir à vivre avec cette impression de trahir honteusement la cause.

	cause. (p. 316)	(p. 316)
34.	Pourquoi tu ne te la tapes pas ? (p. 317)	Pourquoi tu ne couches pas avec elle ? (p. 317)
35.	Colle-lui un même, à elle, maintenant (p. 317)	Fais-lui un gamin, à elle, maintenant (p. 317)
36.	Tu vas trouver que j'ai noyé l'info principale. (p. 318)	Tu vas trouver que j'ai noyé le poisson. (p. 318)
37.	c'est la première chose vraiment flippante que vous me dites. (p. 345)	c'est la première chose que vous me dites qui me terrifie. (p. 345)
38.	Ça me fait flipper, (p. 345)	Ça me terrifie, (p. 345)
39.	Salut, Willow, ça roule ? (p. 352)	Salut, Willow, tout va comme tu veux ? (p. 352)
40.	Tu me fous les jetons pour de bon. (p. 353)	Tu me fais peur pour de bon. (p. 353)
41.	Je ne mens pas. Tu sais qui est l'homme mûr qui me fait de l'effet. (p. 402)	Je ne mens pas. Tu sais quel autre homme mûr me fait de l'effet. (p. 402)
42.	Moi, je piquerai un roupillon par terre. (p. 448)	Moi, je ferai un somme par terre. (p. 448)
43.	lui avait déscotché la bouche (p. 454)	lui avait arraché le ruban de sa bouche (p. 454)
44.	une excursion organisée au cours d'une colonie de vacances réservée à l'élite. (p. 570)	une excursion organisée dans un camp d'été réservé à l'élite. (p. 570)
45.	celle qui était venue en Amérique du Sud et s'était tapé l'homme puissant et célèbre. (p. 372)	celle qui était venue en Amérique du Sud et avait couché avec l'homme puissant et célèbre. (p. 372)
46.	Tu débloques ! (p. 375)	T'es folle ! (p. 375)
47.	Mince, c'est rude. (p. 447)	Alors ça, c'est dur. (p. 447)
48.	nos exploits sexuels de lycéens (p. 461)	nos exploits sexuels au secondaire (p. 461)
49.	On a vraiment cassé le moule après celle-là. (p. 514)	On n'en fait plus des comme ça. (p. 514)
50.	se débattre avec sa dette étudiante et ses opportunités limitées ? (p. 693)	se débattre avec sa dette étudiante et son manque de perspectives ? (p. 693)

Verbes réflexifs

	Version française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
51.	Avec tous les hallucinogènes qu'il s'est enfilés, (p. 474)	Avec tous les hallucinogènes qu'il a ingurgités, (p. 474)
52.	Allons faire un super gueuleton dans le meilleur resto de Philadelphie (p. 515)	Allons nous faire une bonne bouffe dans le meilleur resto de Philadelphie (p. 515)
53.	deux gamins qui se bourraient le pif de poudre depuis un an (p. 522)	deux gamins qui sniffaient de la poudre depuis un an (p. 522)

MODIFICATIONS LINGUISTIQUES DANS LA VERSION NUMÉRIQUE FRANÇAISE DE *LES CORRECTIONS*

Éléments orthotypographiques

	Version numérique française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
1.	Un journaliste d' <i>USA Today</i> envoya un e-mail pour demander : [...] Il n'y eut pas de réponse d' <i>USA Today</i> . (p. 541)	Un journaliste du <i>USA Today</i> envoya un e-mail pour demander : [...] Il n'y eut pas de réponse du <i>USA Today</i> . (p. 556)
2.	« Malheureusement, dit Eden, je suis légèrement pressée par le temps. Gitans étant passé de manière quelque peu impromptue. (p. 139)	« Malheureusement, dit Eden, je suis légèrement pressée par le temps, Gitans étant passé de manière quelque peu impromptue. (p. 143)
3.	Depuis le siège arrière de l'Oldiemobile,	Depuis le siège arrière de l'Oldsmobile, (p.

	(p. 222)	228)
4.	dans une cuvette de WC (p. 350)	dans une cuvette de W.-C. (p. 360)
5.	Au fond de ce couloir, un WC pour hommes l'invita. (p. 409)	Au fond de ce couloir, un W.-C. pour hommes l'invita. (p. 421)
6.	Quel est le nom médical de cette maladie. (p. 403)	Quel est le nom médical de cette maladie? (p. 415)
7.	sur des formulaires préimprimés en Mylar. (p. 436)	sur des formulaires préimprimés en mylar. (p. 449)
8.	il s'affalait et enfonçait le nez dans le Mylar (p. 440)	il s'affalait et enfonçait le nez dans le mylar (p. 452)
9.	sur les originaux en vélin et en Mylar. (p. 446)	sur les originaux en vélin et en mylar. (p. 459)
10.	Il tira la fermeture Éclair (p. 78)	Il tira la fermeture éclair (p. 79)
11.	ses Foucault, ses Greenblatt, ses hooks et ses Poovey (p. 120)	ses Foucault, ses Greenblatt, ses Hooks et ses Poovey (p. 123)
12.	3 MINUTES 25 C, CHAQUE MIN. SUPP. 40 C. (p. 134)	3 MINUTES 25 ¢, CHAQUE MIN. SUPP. 40 ¢. (p. 137)
13.	mais il était assez soûl. (p. 208)	mais il était assez saoul. (p. 212)
14.	top model (p. 431-432)	top-model (p. 444)
15.	À la fin son premier semestre d'université, (p. 465)	À la fin son premier semestre d'Université, (p. 479)
16.	qu'ils tiraient d'étuis à fermeture Éclair identiques, (p. 504)	qu'ils tiraient d'étuis à fermeture éclair identiques, (p. 519)
17.	pour demander à la réceptionniste d'accepter une sur-réservation de quarante couverts chaque soir. (p. 521)	pour demander à la réceptionniste d'accepter une surréservation de quarante couverts chaque soir. (p. 536)

Éléments morphologiques

	Version numérique française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
18.	À l'heure dans l'univers des start-up en dot-com. (p. 543)	À l'heure dans l'univers des start-ups en dot-com. (p. 559)
19.	des salaires fixes en litai dévaluées (p. 545)	des salaires fixes en litai dévalués (p. 561)

Éléments lexicaux

	Version numérique française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
20.	de fabricants de couvertures orgoniques, (p. 424)	de fabricants de couvertures organiques, (p. 436)
21.	doctorat honoraire en humanités de l'université de Vilnius, (p. 539)	doctorat honorifique en humanités de l'université de Vilnius, (p. 555)
22.	en tant que vice-président de Compliance pour Du Pont (p. 373)	en tant que vice-président aux Normes et aux Règlement pour Du Pont (p. 384)
23.	mais aujourd'hui elle renonçait à l'examen buccal des chevaux donnés (p. 387)	mais aujourd'hui elle renonçait à examiner la bride du cheval donné (p. 398)
24.	—Sans parler des PCB et de l'amiante (p. 476)	—Sans parler des BPC et de l'amiante (p. 489)
25.	Elle secoua une brick de lait de poule. (p. 584)	Elle secoua une boîte de lait de poule. (p. 600)
26.	Entamant un Message court, elle eut l'impression que son stylo devait se frayer un chemin dans de la molasse. (p. 583)	Entamant un Message court, elle eut l'impression que son stylo devait se frayer un chemin dans de la mélasse. (p. 600)
27.	Les cent un magnets sur le réfrigérateur, (p. 625)	Les cent un aimants sur le réfrigérateur, (p. 643)
28.	l'amusement était la grande et joyeuse affaire de hordes de seniors (p. 359)	l'amusement était la grande et joyeuse affaire de hordes de vieux (p. 369)
29.	jouant au lacrosse (p. 429)	jouant à la crosse (p. 441)
30.	joueur de lacrosse (p. 474)	joueur de crosse (p. 487)

31.	personne n'achète de billets sur Air Lituanian. [...] La seule solution qu'a Dale pour faire face à ses obligations est de liquider le principal actif d'Air Lituanian. (p. 144) (x 2)	personne n'achète de billets sur Lithuanian Airlines. [...] La seule solution qu'a Dale pour faire face à ses obligations est de liquider le principal actif de Lithuanian Airlines. (p. 147-148) (x 2)
32.	personne ne lui avait dit qu'on avait découvert une aiguille dans les toilettes du personnel. (p. 517)	personne ne lui avait dit qu'on avait découvert une seringue dans les toilettes du personnel. (p. 532)

Éléments syntactiques

	Version numérique française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
33.	épaisse couche rouge de poivre (p. 87)	épaisse couche de poivrons rouges (p. 89)
34.	elle n'avait pas reverrouillée la porte de service, (p. 282)	elle n'avait pas reverrouillé la porte de service, (p. 290)
35.	—Peu importe, même s'il valait mille dollars! (p. 231)	—Peu importe, même si elle valait mille dollars! (p. 237)
36.	Quelles sont vos impressions du bateau jusque-là ? [...] Mon épouse et moi sommes très satisfaits jusque-là. » (p. 361-362)	Quelles sont vos impressions du bateau jusque-ici ? [...] Mon épouse et moi sommes très satisfaits jusque-ici. » (p. 372)
37.	Il était caractéristique de Brian, qui n'avait rien dit de la vente imminente à Robin, que le soir du jour où l'accord fut finalisé il n'en laissa rien filtrer avant que les filles soient couchées dans leur modeste maison de jeunes cadres branchés proche de l'Art Museum et que Robin et lui fussent installés devant un documentaire sur les taches solaires. (p. 430)	Il était caractéristique de Brian, qui n'avait rien dit de la vente imminente à Robin, que le soir du jour où l'accord fut finalisé il n'en laisse rien filtrer avant que les filles soient couchées dans leur modeste maison de jeunes cadres branchés proche de l'Art Museum et que Robin et lui soient installés devant un documentaire sur les taches solaires. (p. 442)
38.	six exemplaires de chaque selon la méthode prescrite (p. 446)	six exemplaires de chacun selon la méthode prescrite (p. 459)
39.	—Nous ne sommes pas obligés d'aller à Saint Jude, dit-elle. (p. 293)	—Nous ne sommes pas obligés d'aller à Saint Jude, dit-il. (p. 301)
40.	Alfred dura plus longtemps que quiconque ne s'y attendait. (p. 694)	Alfred dura plus longtemps qui quiconque ne s'y attendait. (p. 716)

MODIFICATIONS LINGUISTIQUES DANS LA VERSION NUMÉRIQUE FRANÇAISE DE *FREEDOM*

Éléments orthotypographiques

	Version numérique française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
1.	et il dit, "Carol, toi et Connie vous allez sortir pour qu'on puisse parler avec Joey entre nous." (p. 43)	et il dit, "Carol, toi et Connie vous allez sortir pour qu'on puisse parler avec Joey entre nous". (p. 40)
2.	Il dit, « OK les gars, voilà comment on va faire. » (p. 146)	Il dit, « OK les gars, voilà comment on va faire ». (p. 134)
3.	le look et le toucher des produits d'Apple Computer traduisent l'engagement d'Apple Computer à contribuer (p. 286)	le look et le toucher des produits de Apple Computer traduisent l'engagement d'Apple Computer à contribuer (p. 261)
4.	Je crois que l'iPod est le vrai visage de la politique des républicains (p. 287)	Je crois que le iPod est le vrai visage de la politique des républicains (p. 262)
5.	Clinton voulait juste que tout le monde danse sur Fleetwood Mac, "Don't stop thinking about tomorrow". (p. 309)	Clinton voulait juste que tout le monde danse sur Fleetwood Mac, « Don't stop thinking about tomorrow ». (p. 282)
6.	Ils font chanter à tout le pays "God Bless America", avec l'accent sur "God", (p.	Ils font chanter à tout le pays « God Bless America », avec l'accent sur « God », (p. 287)

	315)	
7.	—Merci, dit Joey, mais en fait, je ne peux pas. (p. 399)	—Merci dit Joey, mais en fait, je ne peux pas. (p. 364)
8.	« Je suis navré », dit-il, suant abondamment sur une piste pleine d’ornières, sous un soleil de plomb, à côté d’une cour jonchée de détritrus dans laquelle Mathis l’avait clairement dissuadé de pénétrer, mais c’est tout simplement stupide. (p. 381)	« Je suis navré », dit-il, suant abondamment sur une piste pleine d’ornières, sous un soleil de plomb, à côté d’une cour jonchée de détritrus dans laquelle Mathis l’avait clairement dissuadé de pénétrer, mais c’est tout simplement stupide. » (p. 381)
9.	jeter des déchets en plastique dans l’océan Pacifique, (p. 417)	jeter des déchets en plastique dans l’Océan Pacifique, (p. 405)
10.	Ils réfléchirent à Nourrissons les vivants, Soyez raisonnables, Des têtes plus froides, Une meilleure façon de faire, La force, ce n’est pas le nombre, Moins c’est plus, Des nids plus vides, La Joie d’être sans enfants, Sans enfants pour toujours, Pas de bébé à bord, Nourrissez-vous, Osez ne pas procréer, Dépeuplez !, Deux fois hurra, Peut-être pas d’enfant, Moins que zéro, Appuyez sur le frein, À bas la famille, On se calme, Un peu de place, Plus pour moi, Élevé seul, On respire, Plus d’espace, Aimez ce qui est là, Stérile par choix, La Fin de l’enfance, Les Enfants, c’est du passé, Une famille à deux, Peut-être jamais, et Pourquoi si vite ?, (p. 513-514)	Ils réfléchirent à Nourrissons les vivants, Soyez raisonnables, Des Têtes plus froides, Une meilleure façon de faire, La force, ce n’est pas le nombre, Moins c’est plus, Des nids plus vides, La Joie d’être sans enfants, Sans enfants pour toujours, Pas de bébé à bord, Nourrissez-vous, Osez ne pas procréer, Dépeuplez !, Deux fois hurra, Peut-être pas d’enfant, Moins que zéro, Appuyez sur le frein, À bas la famille, On se calme, Un peu de place, Plus pour moi, Élevé seul, On respire, Plus d’espace, Aimez ce qui est là, Stérile par choix, La Fin de l’enfance, Les Enfants, c’est du passé, Une famille à deux, Peut-être jamais, et Pourquoi si vite ?, (p. 469)
11.	C’est aussi le titre de l’album, Lifted, “Élévation”. (p. 521)	C’est aussi le titre de l’album, Lifted, « Élévation ». (p. 476)
12.	ce qui était « bien » de ce qui ne l’était pas. (p. 531)	ce qui était “bien” de ce qui ne l’était pas. (p. 485)
13.	se joignirent à Jenna et à Joey et traînèrent leurs bagages estampillés « Prioritaire » vers le confortable van blanc de l’Estancia El Triunfo (p. 597)	se joignirent à Jenna et à Joey et traînèrent leurs bagages estampillés “Prioritaire” vers le confortable van blanc de l’Estancia El Triunfo (p. 545)
14.	avaient des fleurs des champs qui poussaient (p. 612)	avaient des fleurs de schamps qui poussaient (p. 558)
15.	Une Carol que personne n’avait jamais vue, une Carol réellement heureuse, (p. 34)	Une Carole que personne n’avait jamais vue, une Carole réellement heureuse, (p. 32)
16.	Carol, dit-il aimablement (p. 336)	Carole, dit-il aimablement (p. 307)
17.	Cette allusion à Carol était moche, (p. 572)	Cette allusion à Carole était moche, (p. 521)
18.	traînaillant dans un maillot des Vikings, avec des chaussures de chantier délacées et une canette de bière à la main ; (p. 34)	traînaillant dont un maillot des Vikings, avec des chaussures de chantier délacées et une canette de bière à la main ; (p. 32)

Éléments morphologiques

	Version numérique française (l’Olivier)	Version québécoise (Boréal)
19.	à vingt et une heures trente (p. 94)	à vingt-et-une heure trente (p. 87)
20.	à seulement vingt et un ans (p. 578)	à seulement vingt et un an (p. 527)

Éléments lexicaux

	Version numérique française (l’Olivier)	Version québécoise (Boréal)
21.	Elle disait que Patty lui donnait le sentiment d’exercer une pression (p. 80)	Elle disait que Patty lui donnait le sentiment de subir une pression (p. 74)
22.	l’imagina retirant brusquement ses lunettes. (p. 146)	l’imagina retirant soudain brusquement ses lunettes. (p. 134)

23.	de quarante-sept sortes de chocolat et de cacao (p. 399)	de quarante-sept formes de chocolat et de cacao (p. 365)
-----	--	--

Éléments syntactiques

	Version numérique française (l'Olivier)	Version québécoise (Boréal)
24.	Elle est tout spécialement reconnaissante envers Sandra Mosher de la North Chappaqua Middle School, envers Elaine Carver et Jane Nagel du lycée Horace Greeley, Ernie et Rose Salvatore du Gettysburg Girls Basketball Camp, ainsi qu'Irene Treadwell de l'université du Minnesota. (p. 51)	Elle est tout spécialement reconnaissante envers Sandra Mosher de la North Chappaqua Middle School, envers Elaine Carver et à Jane Nagel du lycée Horace Greeley, Ernie et Rose Salvatore du Gettysburg Girls Basketball Camp, ainsi qu'Irene Treadwell de l'université du Minnesota. (p. 47)
25.	une récompense de ses parents parce qu'elle avait décroché un job d'été (p. 94)	une récompense de ses parents parce qu'elle s'était trouvé un job d'été (p. 87)
26.	et tu viens de me sortir que tu as été violée. (p. 85)	et tu viens de me sortir que tu avais subi un viol. (p. 78)
27.	Je ne devrais pas te le dire, mais je ne sais pas pourquoi, j'ai confiance en toi, tu n'en parleras pas. (p. 743)	Je ne devrais pas te le dire, mais je ne sais pas pourquoi, j'ai confiance en toi, tu n'en parleras. (p. 678)